

KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II

Wydział Teologii

Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki

Wojciech Pazik

Nr albumu: 137802

**ŚRODKI SPOŁECZNEGO PRZEKAZU W EWANGELIZACJI
STUDIUM Z EDUKACJI MEDIALNEJ NA PRZYKŁADZIE
DIECEZJI SIEDLECKIEJ W LATACH 1992 - 2017**

Rozprawa doktorska

napisana na seminarium doktoranckim

z organizacji duszpasterstwa

pod kierunkiem

ks. dr hab. Dariusza Lipca, prof. KUL

Lublin 2019

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów.....	3
Wstęp.....	5
1. Ewangelizacja i środki społecznego przekazu w nauczaniu Kościoła.....	20
1.1. Ewangelizacja i jej metody.....	23
1.1.1. Ewangelizacja.....	24
1.1.2. Metody ewangelizacji.....	35
1.1.3. Ewangelizacja w środkach społecznego przekazu.....	49
1.2. Środki społecznego przekazu w nauczaniu Kościoła.....	59
1.2.1. Kościół powszechny o środkach społecznego przekazu.....	61
1.2.2. Kościół katolicki w Polsce o środkach społecznego przekazu.....	82
1.2.3. Biskupi siedlecki o środkach społecznego przekazu.....	87
2. Ewangelizacja przez środki społecznego przekazu w diecezji siedleckiej.....	97
2.1. Działalność wydawnicza i prasa katolicka.....	98
2.1.1. Piśmiennictwo diecezjalne.....	101
2.1.2. Piśmiennictwo parafialne.....	112
2.2. Katolickie Radio Podlasie.....	119
2.2.1. Powstanie i rozwój katolickiej rozgłośni diecezjalnej.....	122
2.2.2. Działalność programowa Katolickiego Radia Podlasie.....	129
2.3. Nowe media w służbie ewangelizacji.....	140
2.3.1. Portal diecezjalny Podlasie24.pl.....	147
2.3.2. Inne formy ewangelizacji w sieci.....	151
3. Ocena i perspektywy rozwoju działalności ewangelizacyjnej diecezjalnych środków przekazu.....	158
3.1. Kierunki zaangażowania diecezji siedleckiej w ewangelizację przez media.....	160
3.2. Ocena działalności ewangelizacyjnej mediów w diecezji siedleckiej.....	173
3.3. Perspektywy rozwoju działalności programowej mediów diecezjalnych.....	186
Zakończenie.....	201

Bibliografia.....	207
Spis aneksów.....	240
Aneksy.....	242

Wykaz skrótów

ADS	–	Archiwum Diecezji Siedleckiej
AN	–	Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, <i>Instrukcja „Aetatis Novae”</i> (1992)
CP	–	Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, <i>Instrukcja „Communio et progressio”</i> (1971)
ChL	–	Jan Paweł II, <i>Adhortacja apostolska „Christifideles laici”</i> (1998)
CT	–	Jan Paweł II, <i>Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”</i> (1979)
CV	–	Benedykt XVI, <i>Encyklika „Caritas in veritate”</i> (2009)
DA	–	Sobór Watykański II, <i>Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”</i> (1965)
DkKKP	–	<i>Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce</i> (2001)
DM	–	Sobór Watykański II, <i>Dekret o misyjnej działalności Kościoła „Ad gentes divinitus”</i> (1965)
DOK	–	Kongregacja ds. Duchowieństwa, <i>Dyrektorium ogólne o katechizacji</i> (1998)
EA	–	Jan Paweł II, <i>Adhortacja apostolska „Ecclesia in Africa”</i> (1995)
EG	–	Franciszek, <i>Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”</i> (2013)
EI	–	Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, <i>Etyka w Internecie</i> (2002)
EiE	–	Jan Paweł II, <i>Adhortacja apostolska „Ecclesia in Europa”</i> (2003)
EKŚSP	–	Drugi Polski Synod Plenarny (1991 – 1999), <i>Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu</i> (2001)
EN	–	Paweł VI, <i>Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”</i> (1975)
ER	–	Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, <i>Etyka w reklamie</i> (2002)
EŚSP	–	Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, <i>Etyka w środkach przekazu</i> (2000)
EV	–	Jan Paweł II, <i>Encyklika „Evangelium vitae”</i> (1995)
IM	–	Sobór Watykański II, <i>Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli „Inter mirifica”</i> (1963)
KDK	–	Sobór Watykański II, <i>Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”</i> (1965)

KEP	–	Konferencja Episkopatu Polski
KI	–	Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, <i>Kościół a Internet</i> (2002)
KK	–	Sobór Watykański II, <i>Konstytucja dogmatyczna o Kościele</i> <i>„Lumen gentium”</i> (1964)
KKK	–	<i>Katechizm Kościoła Katolickiego</i> (1994)
KKKW	–	<i>Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich</i> (1990)
KPKRP	–	Koło Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie
KRP	–	Katolickie Radio Podlasie
KRRiT	–	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
L	–	Synod Biskupów XII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne, <i>Lineamenta „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary</i> <i>chrześcijańskiej”</i> (2011)
MP	–	Pius XII, <i>Encyklika „Miranda prorsus”</i> (1957)
NMI	–	Jan Paweł II, <i>List apostolski „Novo Millennio inuente”</i> (2001)
PZPR	–	Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
RH	–	Jan Paweł II, <i>Encyklika „Redemptor hominis”</i> (1979)
RM	–	Jan Paweł II, <i>Encyklika „Redemptoris missio”</i> (1990)
SR	–	Jan Paweł II, <i>List apostolski „Il Rapido sviluppo”</i> (2005)
VC	–	Jan Paweł II, <i>Adhortacja apostolska „Vita consecrata”</i> (1996)

Wstęp

Ostatnie dziesięciolecie XX w. było czasem rewolucyjnych przemian, które następowały w każdej niemal dziedzinie ludzkiego życia na całym świecie, a przełom wieków stał się areną kolejnej fali odkryć. Ks. Tadeusz Zasępa w wydanej w 2000 r. analizie procesów zachodzących w kulturze napisał, że „żyjemy dziś pośród cywilizacyjnych przemian, które znajdują swój wyraz w środkach przekazu”¹. Tym razem rewolucja – nazwana rewolucją informatyczną² – dotyczyła przede wszystkim sfery przekazu informacji, czego skutkiem było powstanie nowej kultury, której nośnikiem stał się rynek jako mechanizm wymiany³. Początek lat dziewięćdziesiątych XX w. stał się czasem spełnienia wizji badaczy kultury, którzy trzydzieści lat wcześniej zapowiedzieli efekt zmian napędzanych przez rozwój technologii informacyjnej w postaci „społeczeństwa informacyjnego”⁴, „globalnej wioski”⁵, czy „samotnego tłumu”⁶.

Dynamiczny rozwój środków komunikacji sprawił, że prasa, radio, telewizja i Internet, stały się nie tylko nieodłącznym elementem codzienności, ale w znacznym stopniu tę codzienność kreowały. Za sprawą postępującej komercjalizacji oraz minimalizacji sprzętu, ale przede wszystkim dzięki uruchomieniu World Wide Web⁷, życie ludzkie w jego wymiarze społecznym przeniosło się do globalnej sieci, a człowiek

---

¹ T. Zasępa, *Media, człowiek, społeczeństwo. Doświadczenia europejsko-amerykańskie*, Częstochowa 2000, s. 68.

² Por. K. Belch, *Wyzwania globalizacji w świetle nauki społecznej Kościoła*, Przemysł 2007, s. 101.

³ Por. Jan Paweł II, *Globalizacja i etyka*, Przemówienie do uczestników VII Sesji Plenarnej Papieskiej Akademii Nauk Społecznych, Watykan 27.04.2004,

w: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/globalizacja_27042001.html (dostęp: 24.02.2018 r.).

⁴ Autorem terminu *społeczeństwo informacyjne* był japoński dziennikarz Tadao Umesao, który sformułowania tego użył w 1963 roku w artykule opisującym ewolucyjną teorię społeczeństwa opartego na przetwarzaniu informacji. Por. H. Dryzek, *Społeczeństwo informacyjne*, hasło słownikowe, w: http://www.mini.pw.edu.pl/~dryzek/www/?S%B3ownik:Spo%B3ecze%F1stwo_informacyjne (dostęp: 24.02.2018 r.).

⁵ Termin wprowadzony w 1962 roku przez Marshalla McLuhana w jego książce *Galaktyka Gutenberga*. Szerzej na temat teorii kanadyjskiego teoretyka komunikacji zwanego prorokiem mediów elektronicznych, w: K. Loska, *Dziedzictwo McLuhana między nowoczesnością a ponowoczesnością*, Kraków 2001.

⁶ Książka *Samotny tłum* Davida Riesmana opisująca zmiany więzi społecznych w społeczeństwie amerykańskim ukazała się w 1950 roku. Na temat koncepcji *samotnego tłumu* szerzej m.in. w: P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002, s. 568.

⁷ System WWW został stworzony w 1989 roku. Jego twórcą był Tim Berners-Lee, który stworzył również pierwszą przeglądarkę i edytor. Rok później Berners-Lee napisał pierwszą wersję HTML, języka formatowania dokumentów z możliwością hipertekstowych linków, który stał się podstawowym formatem publikacji w Internecie. Por. <https://www.w3.org/Consortium/facts> (dostęp: 24.02.2018 r.).

stał się „człowiekiem bezcielesnym”⁸. Kolejnym krokiem milowym w historii komunikacji była premiera pierwszego modelu iPhone’a. Zapoczątkowano w ten sposób nową erę komunikacji mobilnej, a cały świat mieścił się od tej pory w kieszeni.

Dla Polski i Europy Wschodniej ostatnie dziesięciolecie XX w. było czasem przemian systemu politycznego. 4 czerwca 1989 r. Solidarność wygrała wybory, w sierpniu powstał pierwszy w krajach bloku wschodniego niekomunistyczny rząd Tadeusza Mazowieckiego. W październiku 1989 r. rozwiązano Węgierską Socjalistyczną Partię Robotniczą. 9 listopada upadł mur berliński, w tym samym miesiącu w Czechosłowacji dokonano się *aksamitna rewolucja*, której efektem był nowy skład rządu oraz wybór Václava Havla na prezydenta kraju. Transformacja polityczna w Polsce, Niemczech i Czechosłowacji przyspieszyła zmiany w pozostałych krajach bloku wschodniego.

Upadek komunizmu był z jednej strony zwycięstwem ciemiężonych przez totalitaryzm narodów Europy, ale jednocześnie stanowił wyzwanie i napomnienie do tego, by ludzkość nie ulegała innym formom zniewolenia. Podczas rozmowy z Vittorio Messoriem św. papież Jan Paweł II wyrażał taką troskę podkreślając jednocześnie w swym komentarzu złożoność tego problemu: „Nie byłbym skłonny do zbytniego upraszczania tych rzeczy. To, co nazywamy komunizmem, ma swoją historię. Jest to historia sprzeciwu wobec ludzkiej niesprawiedliwości. (...) Sprzeciw, który stał się ideologią. Ale sprzeciw, który stał się też częścią Magisterium Kościoła (...) Komunizm jako system upadł w pewnym sensie sam. Upadł w konsekwencji swoich własnych błędów i nadużyć. Okazał się «lekarstwem groźniejszym od samej choroby»⁹. Nie dokonał prawdziwej reformy społecznej, choć stał się dla całego świata potężną przestrożą i wyzwaniem. (...) Upadek komunizmu otwiera przed nami wsteczną perspektywę typowego myślenia i działania nowoczesnej cywilizacji, zwłaszcza europejskiej, która komunizm zrodziła. Obok niewątpliwych osiągnięć na wielu polach jest to równocześnie cywilizacja wielu błędów a także nadużyć w stosunku do człowieka, wyzyskiwania go na różne sposoby.

---

⁸ W myśl McLuhanowskiej idei *discarnate man* – człowiek bezcielesny to człowiek elektroniczny, czyli taki, który jest przyzwyczajony do korzystania z mediów przez większą część dnia i który postawił kontakt medialny, elektroniczny ponad kontaktem bezpośrednim, cielesnym. Por. K. Marcyński, *Komunikacja religijna i media*, Kraków 2016, s. 45. Według teorii komunikacji medialnej Marshalla McLuhana media stały się *przedłużeniem człowieka*. Przedłużają one nie tylko ciało, ale również zmysły, a ponadto nieustannie są przez nie wytwarzane pola interaktywnych wydarzeń, w których wszyscy uczestniczą. To sprawia, że media tworzą nowe medialne środowisko, które z jednej strony jest odmienne od naturalnego środowiska człowieka, a z drugiej strony ma ogromną siłę oddziaływania i jest istotnym elementem współczesnego świata. Por. K. Marcyński, *Komunikacja religijna i media*, s. 29.

⁹ Św. Jan Paweł II odniósł się do słów papieża Leona XIII, który w encyklice *Rerum novarum* z 1891 r. komentował rosnące wpływy ruchów komunistycznych.

Cywilizacja, która wciąż przyobleka się w struktury siły i przemocy zarówno politycznej, jak i kulturalnej (zwłaszcza środki masowego przekazu), ażeby te błędy i nadużycia narzucić całej ludzkości”¹⁰.

Następujące kolejno przemiany, tak w sferze technologii i komunikacji, jak w sferze polityki i ekonomii, były przedmiotem refleksji i troski Kościoła, który w myśl instrukcji *Gaudium et spes* „zawsze zobowiązany jest do badania znaków czasu i ich interpretowania w świetle Ewangelii, tak aby w sposób dostosowany do każdego pokolenia mógł odpowiadać na odwieczne pytania ludzi o sens życia doczesnego i przyszłego oraz ich wzajemną relację” (GS4). Postawione w dokumencie postulaty badania znaków czasu i wyjaśniania ich w świetle Ewangelii zachowały aktualność i znaczenie zarówno w okresie przemian na przełomie wieków, jak i w kolejnych dziesięcioleciach XXI w. Świadczyć o tym mogą słowa papieża Franciszka o Kościele, który towarzysząc w drodze „umie wyruszać w drogę ze wszystkimi. (...) Kościół winien towarzyszyć w drodze i umieć wyruszać w drogę, tak jak ona dziś biegnie”¹¹. Papież podkreślał, że „zainteresowanie Kościoła światem komunikacji i obecność w nim są ważne, by prowadzić dialog z dzisiejszym człowiekiem i prowadzić go na spotkanie z Chrystusem”¹². Jest to nieustająca i konsekwentna realizacja instrukcji *Communio et progressio*, w której czytamy: „Jezus Chrystus polecił Apostołom i ich następcom nauczać „wszystkich narodów” (Mt 28, 19), aby byli „światłem świata” (Mt 5, 14) i głosili Ewangelię w każdym czasie i miejscu. Dlatego za przykładem Chrystusa, który podczas swego ziemskiego życia okazał się doskonałym Przekazicielem oraz za przykładem Apostołów, stosujących środki przekazu dostępne w ich czasach, dzisiejszą misję apostołską należy prowadzić przy wykorzystaniu współcześnie używanych środków i aparatury” (CP 126).

Postawa Kościoła w stosunku do mediów ewoluowała na przestrzeni wieków i nie od razu ukazywała się, w postaci zwrotu ku środkom społecznego przekazu, jako instrumentom duszpasterskim¹³. Od początku istnienia nowych rozwiązań technologicznych w dziedzinie komunikowania, a więc od rozpoczęcia ery druku w XV

---

¹⁰ Jan Paweł II, cyt. za: V. Messari, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994, s. 31-32.

¹¹ Franciszek, *Trzeba towarzyszyć człowiekowi w epoce cyfrowej. Audiencja dla uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu*, Watykan 21.09.2013, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/massmedia_21092013.html (dostęp: 26.02.2018 r.).

¹² Tamże.

¹³ Por. T. Zasępa, *Nowa Ewangelizacja jako zadanie stojące przed polskimi mass-mediami*, w: *Nowa Ewangelizacja odpowiedź na wyzwania obecnego czasu*, red., K. Gózdź, Lublin 1993 r., s. 105.

w., Kościół uważnie obserwował i szybko reagował na nowe okoliczności. Można jedynie mówić o odmiennym sposobie ich postrzegania. Już w 1479 r., a więc dwadzieścia lat od ukazania się pierwszej książki drukowanej papież Sykstus IV nadał prawa cenzorskie Uniwersytetowi w Kolonii. Przywileje cenzorskie były rozwijane przez kolejnych papieży, a w efekcie z polecenia papieża Pawła IV Święta Rzymska Inkwizycja opracowała w 1559 r. *Index autorum et librorum prohibitorum*¹⁴. Krytyczna postawa Kościoła wobec prasy wyrażona została przez papieża Grzegorza XVI w encyklice *Mirari vos* z 1832 r., ale już jego następca, papież Pius IX w encyklice *Nostis et nobiscum* w 1849 r. obok potępienia złej prasy wskazywał także na istnienie prasy dobrej i zachęcał do jej wydawania.

Notis et nobiscum to dokument, od którego rozpoczęła się ewolucja stosunku Kościoła do środków społecznego przekazu. Czas powstawania tego dokumentu to także okres, w którym jezuici rozpoczęli wydawanie pisma *La Civiltà Cattolica* funkcjonującego początkowo w roli nieoficjalnego organu prasowego Watykanu. Od 1861 r. było redagowane *L'Osservatore Romano*, oficjalne pismo Stolicy Apostolskiej¹⁵. Nauczanie kolejnego papieża, Leona XIII skupiało się wokół myśli, że wolność prasy powinna służyć dobru, a dobrze wykorzystana może służyć Kościołowi. W encyklice *Etsi nobis* zawarta została przełomowa myśl o tym, że to sam czytelnik decyduje w jaki sposób i z jakiej prasy korzysta, a Kościół powinien mu w kształtowaniu dojrzałej postawy pomagać. Przykładem wypełniania takiej wychowawczej misji Kościoła może być konstytucja *Officiorum ac munerum* wydana w 1897 r., która zawiera instrukcje dla wiernych i duchownych.

Pontyfikat papieża Leona XIII był również czasem pojawienia się innego środka przekazu. Film, po okresie wstępnego zainteresowania, także spotkał się ze sporą krytyką Kościoła oraz licznymi zakazami. Dotyczyły one przede wszystkim duchowieństwa, któremu Stolica Apostolska zakazywała obcowania z nową, niską sztuką stanowiącą dla duchownych poważne zagrożenie. Podobnym charakterem były nacechowane pontyfikaty kolejnych papieży, Piusa X i Benedykta XV. Pontyfikat Piusa XI, na który przypadł okres powstawania i błyskawicznego rozwoju radia, obfitował w wypowiedzi papieża dotyczące oddziaływania filmu i radia na życie człowieka, a zwłaszcza na rodzinę. Problem ten był przez papieża poruszany trzykrotnie w jego

---

¹⁴ Por. K. Pokorna-Ignatowicz, *Kościół w świecie mediów. Historia-dokumenty-dylematy*, Kraków 2002, s. 16.

¹⁵ Por. tamże, s. 20.

kolejnych encyklikach: *Divini illius Magistri* (1929 r.), *Casti connubii* (1930 r.) oraz pierwszej encyklice poświęconej wyłącznie kinematografii *Vigilanti cura* (1936 r.).

Dopiero pontyfikat Piusa XII przyniósł zmiany w postrzeganiu roli mediów oraz nowe dokumenty na miarę podwalin współczesnego nauczania o środkach społecznego przekazu. Wzrasta w tym czasie liczba dokumentów, w których papież wypowiada się na temat poszczególnych mediów, ale również powstają podstawy katolickiej nauki o środkach przekazu¹⁶. Przełomowy charakter miała encyklika *Miranda prorsus* z 1957 r., w której papież przedstawił stosunek Kościoła do mediów elektronicznych. W tym dokumencie środki przekazu zostały określone jako owoc ludzkiego geniuszu, ale także *dar Boży* (MP 1), co oznaczało, że są one nośnikiem dobra, które może w nich być realizowane przy pomocy trzech funkcji: informacyjnej, formacyjnej i rozrywkowej. Wskazując zadania mediów papież podkreślił rolę przekazywania myśli i uczuć, opisał również cechy filmu doskonałego, który winien wspierać rodzinę, umacniać państwo i szanować Kościół¹⁷.

Nauczanie kolejnych papieży było świadectwem nie tylko akceptacji mediów, jako środków masowego komunikowania, ale wręcz podkreślania ich roli dla rozwoju życia społecznego, czy dla szerzenia katolickiej nauki społecznej. Pierwszym dokumentem niosącym taki przekaz była encyklika Jana XXIII *Mater et Magistra*. Znaczną rolę w kształtowaniu nauczania Kościoła katolickiego o środkach społecznego przekazu odegrał II Sobór Watykański i ogłoszony już w grudniu 1963 r. dekret *Inter mirifica*.

Mówiący o wartościach w środkach przekazu dokument soborowy wskazywał na rolę ich oddziaływania na człowieka, zwłaszcza w zakresie jego duchowości i rozwoju umysłu. Opisując zarówno pozytywne, jak i negatywne oblicza środków społecznego przekazu Kościół podkreślił zasadność aktywnego, świadomego i selektywnego uczestnictwa w konsumowaniu medialnych treści¹⁸. Ojcowie soborowi dostrzegli wartość środków przekazu dla ewangelizacji. Obok konieczności kształtowania sumień nadawców i odbiorców zwrócono uwagę na prawo każdego człowieka do prawdziwej, przekazywanej w poszanowaniu ludzkiej godności, ale i pozytywnej informacji.

We wprowadzeniu do liczącego 24 punkty dokumentu środki społecznego przekazywania określone zostały jako przejaw ludzkiego geniuszu, wobec którego

---

¹⁶ Por. tamże, s. 43-67.

¹⁷ Por. K. Marcyński, *Komunikacja religijna i media*, s. 106.

¹⁸ Por. G. Łęcicki, *Media audiowizualne w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2012, s. 30-32.

Kościół powinien być dla człowieka wsparciem, jak i ochroną przed niewłaściwym ich wykorzystaniem. Dlatego Kościół uważa za swój obowiązek „głosić orędzie zbawienia również przy pomocy środków przekazu społecznego oraz uczyć ludzi właściwego korzystania z nich (...) Zadaniem zaś pasterzy jest takie pouczenie wiernych i kierowanie nimi, by przy pomocy tych środków zmierzali oni do zbawienia i doskonałości własnej oraz całej rodziny ludzkiej”¹⁹. Kościół wskazał na to, by przekaz medialny pozostawał prawdziwy, pełny, w poszanowaniu miłości i sprawiedliwości, a ponadto powinien być godziwy, przestrzegać praw moralnych i godności człowieka oraz przynosić pożytek.

Podkreślony został „prymat obiektywnego porządku moralnego” oraz wynikające z niego obowiązki w zakresie odpowiedzialności i kształtowania postaw wobec środków społecznego przekazu. Zagadnienia te zostały opisane względem potrzeb i powinności twórców i wydawców, ale również odbiorców. Szczególnie podkreślona została odpowiedzialność za wychowanie dzieci i młodzieży w tym zakresie. Pośród zaleceń soborowych znalazły się wskazania do wykorzystania środków przekazu w pracy apostołskiej oraz właściwej formacji, która by miała przygotowywać duchownych i świeckich do dojrzałego odbioru mediów.

Już samo zwrócenie uwagi na problem i wskazanie konieczności dalszych badań w odniesieniu do środków społecznego przekazu dowodzi zmiany w postrzeganiu przestrzeni medialnej przez Kościół, który włączył media do realizacji misji duszpasterskiej²⁰. Choć sam dokument bywa oceniany krytycznie²¹, głównie przez wzgląd na wysoki poziom ogólności, a większe znaczenie w zakresie przedstawienia problematyki środków społecznego przekazu przypisać można konstytucji duszpasterskiej *Gaudium et spes o Kościele w świecie współczesnym*²², trzeba przyznać, że jest on kamieniem milowym w procesie zmiany postrzegania miejsca środków społecznego przekazu w przestrzeni kulturowej. Przede wszystkim zwrócić uwagę należy na to, że dekret wskazuje wyraźne stanowisko Kościoła, kluczowe zagadnienia i problemy związane z problematyką mediów, a przede wszystkim wskazuje media, jako narzędzie ewangelizacji.

---

¹⁹ Dekret *Inter mirifica*, w: *Kościół o środkach komunikowania myśli*, J. Góral, K. Klauza, Częstochowa 1997, s. 149.

²⁰ Por. K. Pokorna-Ignatowicz, *Kościół w świecie mediów. Historia-dokumenty-dylematy*, s. 88.

²¹ Tamże, s. 87.

²² Zwraca na to uwagę G. Łęcicki odnosząc się do zawartego w Konstytucji *Gaudium et spes nauczania o godności człowieka, aktywności ludzkiej, kulturze, pokoju oraz rozwijaniu wspólnoty narodów*. Por. G. Łęcicki, *Media audiowizualne*, s. 32.

Potwierdzeniem zapisanych w dekreście postanowień stały się zapoczątkowane w 1967 r. Dni Środków Społecznego Przekazu²³, a także prace Papieskiej Komisji ds. Środków Społecznego Przekazu. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu to jedyne ustanowione na stałe przez Sobór Watykański II wydarzenie obchodzone na całym świecie. Towarzyszące temu wydarzeniu orędzia papieskie dotyczyły najbardziej istotnych w danym momencie zagadnień. W pierwszym orędziu, w którym Paweł VI przybliżył problemy zarysowane w *Inter mirifica*, środki społecznego przekazu określone zostały, jako „ważny element cywilizacji”, który przyczynia się „do rozwoju kultury, podnoszenia rangi sztuki, do odpoczynku umysłowego, do wzajemnego poznania i zrozumienia między narodami, wreszcie do rozpowszechnienia nauki ewangelicznej”²⁴. Jednocześnie wskazane zostały niebezpieczeństwa i zagrożenia płynące z nieodpowiedzialnego użytkowania mediów zwłaszcza w odniesieniu do ludzi młodych oraz odpowiedzialność twórców przekazu medialnego i chęć zaangażowania Kościoła, który „pragnie również przyczynić się do właściwie postawionego rozwoju środków oddziaływania, przez doradzanie, zachęcanie, upominanie, kierowanie i współpracę”²⁵.

Orędzia z kolejnych lat poruszały kontekst i użyteczność środków społecznego przekazu dla szczegółowo prezentowanych problemów. Następujące po sobie refleksje odnosiły się do roli mediów w służbie postępowi, rodzinie, młodzieży, jedności ludzkiej, prawdzie, umacniania i propagowania wartości duchowych, miłości i pojednania, reklamie, praw i obowiązków mediów wobec człowieka, a także powinności względem kształtowania w pełni świadomej i krytycznej postawy wobec mediów. Punktem odniesienia dla tych rozważań były niemal niezmiennie aspekty pozytywne tak szerokiego i mocnego oddziaływania środków społecznego przekazu w kulturze, ale również związane z nimi ryzyka i zagrożenia względem ludzi młodych, rodziny, jednostek ludzkich i całych społeczeństw. Istotne miejsce w orędziach zajmowała kwestia odpowiedzialności, zarówno twórców, producentów, jak i odbiorców, a także wyzwania odnośnie kształtowania odpowiedzialnych postaw wobec mediów i zadań dla Kościoła w tym zakresie.

W nauczaniu papieża Pawła VI media określone zostały jako element kultury, który w znacznym stopniu wpływa na jej kształtowanie. Stały się one nośnikiem przekazu

---

²³ Por. K. Pokorna-Ignatowicz, *Kościół w świecie mediów. Historia-dokumenty-dylematy*, s. 107-116.

²⁴ Paweł VI, *Orędzie na I Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Środki społecznego przekazu ważnymi elementami cywilizacji*, w: *Orędzia papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002*, red. M. Lis, Częstochowa 2002, s. 23.

²⁵ Tamże.

kulturowego o tak szerokiej skali oddziaływania, że zrodziły nowy język, nowe środki techniczne i nowe postawy społeczne. Kultura, jako szczególny rodzaj komunikacji oparty na słowu, które jest z kolei jej podstawowym medium, spotyka się z wiarą²⁶. Złożoność i znaczenie tego spotkania były przedmiotem prac Komisji ds. Środków Społecznego Przekazu, której Ojcowie Soborowi polecieli opracowanie dokładnej instrukcji będącej pełną wykładnią stanowiska Kościoła wobec mediów. *Magna Charta* stanowiska Kościoła, jak określana jest instrukcja duszpasterska *Communio et progressio* została ogłoszona 23 maja 1971 r.

Zjednoczenie i postęp – pierwsze słowa instrukcji ukierunkowały ogólne przesłanie dokumentu, który stał się uzupełnieniem i pogłębieniem dekretu soborowego *Inter mirifica*. Środki społecznego przekazu zostały konsekwentnie również w tym dokumencie uznane za dar Boży, który służy rozwojowi i dobru całej ludzkości. Dokument składa się z trzech części. W części pierwszej została opisana rola mediów w społeczeństwie ze szczególnym uwzględnieniem przekazu informacji i rozwiązywania ukazywanych problemów społecznych, przez co rola mediów stała się zbieżna z misją Kościoła. Poruszony też został wątek wartości i znaczenia mediów, które są zależne od sposobu ich używania, co z kolei wymaga właściwej formacji.

W drugiej części omówiona została rola mediów dla rozwoju ludzkości i postępu, która jest realizowana przez z jednej strony eliminowanie barier, zarówno terytorialnych, jak i czasowych, oraz z drugiej strony podnoszenie poziomu intelektualnego użytkowników. Wskazano również w tej części na troskę o aspekt moralny przekazu medialnego. W porównaniu z dotychczas prezentowanymi opiniami pojawił się nowy pogląd na kwestię odpowiedzialności za przekaz, który nie tylko prezentuje określone treści użytkownikom, ale jest w pewnym stopniu od ich preferencji i obyczajów zależny. Poruszony został aspekt opinii społecznej, której formowanie uzależnione zostało od dostępu do informacji, co wiąże się z kolejnymi tematami podejmowanymi w tej części instrukcji, a mianowicie z potrzebą wolności przekazu i zjawiskiem reklamy, która podobnie do informacji powinna być rzetelna i prawdziwa.

---

²⁶ Por. W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, Kraków 2008, s. 143. Autor zwraca uwagę na fakt, iż „w rozumieniu św. Pawła VI media mogą w znacznym stopniu pomóc w krzewieniu kultury poprzez nadanie większej wartości słowu”, co z jednej strony ułatwić może głoszenie Ewangelii, a z drugiej pomoże Kościołowi w korzystaniu z nowoczesnych środków komunikacji. W przytoczonej publikacji znajduje się również wyraźnie wskazanie na tę część nauczania św. papieża Pawła VI, gdzie określa on media, jako jeden z najbardziej charakterystycznych znaków współczesnej cywilizacji i nośnik kultury. Jako taki ma służyć przede wszystkim rozwojowi człowieka, jego dobru. Media powinny być tworzone i konsumowane w sposób odpowiedzialny, w trosce o prawdę i dobro człowieka, a jako przestrzeń kulturowa mają one stać się „polem ewangelizacji”.

Część trzecia dokumentu nawiązała do obecności katolików w mediach. Kościół wskazał na konieczność edukowania w zakresie świadomego odbioru przekazu medialnego zwłaszcza przez katolików. Dostrzeżono również możliwość wykorzystania mediów do przekazu Dobrej Nowiny oraz poznawania poprzez media współczesnych problemów człowieka. Osobny fragment poświęcono również zaangażowaniu katolików w tworzenie mediów, co jest wsparciem Kościoła w realizacji misji ewangelizacyjnej. Wprowadzone zostały urzędy rzeczników realizujących zadanie informowania o wydarzeniach religijnych i komentowania ich. Instrukcja *Communio et progressio* stała się dokumentem, w którym Kościół potwierdził pełną aprobatę dla środków społecznego przekazu, jako narzędzi komentujących i kreujących współczesną kulturę oraz wyraził w pełni swoje stanowisko wobec mediów wskazując ponadto konieczność zaangażowania katolików w proces tworzenia przekazu medialnego²⁷.

O użyteczności mediów w dziele ewangelizacji wypowiadał się również papież Paweł VI w adhortacji apostolskiej napisanej w dziesięć lat od Soboru Watykańskiego II, po obradach Synodu Biskupów poświęconego ewangelizacji. Adhortacja *Evangelii nuntiandi* ogłoszona 8 grudnia 1975 r. wskazywała, że głoszenie „winno przede wszystkim dokonywać się przez świadectwo” (EN 21), zwracając jednocześnie uwagę, że „to nie wystarczy, ponieważ nawet najpiękniejsze świadectwo przestanie wreszcie kiedyś oddziaływać bez objaśnienia, podbudowania i rozwinięcia go przez jasne i niedwuznaczne wieszczenie Pana Jezusa (...) Nie ma prawdziwej ewangelizacji bez głoszenia imienia i nauki, życia i obietnic, Królestwa i tajemnicy Jezusa Nazareńskiego, Syna Bożego” (EN 22). Ponadto ukazany został kolejny aspekt w odniesieniu do powinności wszystkich wiernych, pośród których każdy, „kto przyjął Ewangelię, z kolei ewangelizuje innych” (EN 24). Tak więc ewangelizacja jest powinnością całego Kościoła, a środki społecznego przekazu jednym z narzędzi, które służą wypełnianiu tego zadania.

Bezpośrednio na temat środków przekazu papież wypowiedział się w numerze 45 adhortacji, gdzie najpierw zwrócił uwagę na to, że „w naszych czasach, które charakteryzują się używaniem środków społecznego przekazu, zwanych mass-media, przy pierwszym zapoznawaniu z wiarą, w nauczaniu katechetycznym, czy w dalszym pogłębianiu wiary, nie może braknąć ich pomocy” (EN 25). Zdaniem papieża media wprzęgnięte w służbę Ewangelii, mogą znacznie poszerzyć

---

²⁷ Por. K. Pokorna-Ignatowicz, *Kościół w świecie mediów. Historia-dokumenty-dylematy*, s. 89-102.

zakres słuchania Słowa Bożego zanosząc orędzie zbawienia milionom ludzi. Papież wprost stwierdza, że „Kościół byłby winny przed swoim Panem, gdyby nie używał tych potężnych pomocy, które ludzki umysł coraz bardziej usprawnia i doskonali. Za ich pośrednictwem głosi orędzie, jakie mu zostało powierzone, „na dachach” (zob. Mt 10, 27; Łk 12, 3); w nich znajduje nowe i skuteczne formy świętego oddziaływania, współczesną ambonę; poprzez nie może przemawiać do rzesz” (EN 45). Wyraźnie wskazanym zadaniem postawionym wobec środków społecznego przekazu jest nie tyle samo dotarcie do milionów odbiorców na całym świecie, co poruszenie ich sumień tak, by Dobra Nowina zapadła w ich sercach i pobudzała do osobistych zobowiązań.

Krótki, bo zaledwie miesięczny pontyfikat papieża Jana Pawła I rozpoczął się od niespotykanego do tej pory wydarzenia, jakim była konferencja prasowa. Choć nie był to jedyny przełamujący dotychczasową tradycję gest papieża, można z niego wnioskować, jak dużą rolę przypisywał on mediom. Spotkaniu towarzyszyło jednoznaczne przesłanie nowo wybranego biskupa Rzymu kierowane do dziennikarzy, aby ich relacjom, zwłaszcza komentującym życie Kościoła, towarzyszyła przede wszystkim rozważa²⁸. Mimo że papież Jan Paweł I nie stworzył znaczących tekstów, które by się odnosiły do środków społecznego przekazu pozostawił w pamięci przełomowe gesty i zachowania, które stanowiły nowy punkt odniesienia w relacjach pomiędzy jego kolejnymi następcami, a przedstawicielami świata mediów.

W ślad za poprzednikiem również św. Jan Paweł II rozpoczynając swój pontyfikat rozmawiał z dziennikarzami na zorganizowanym specjalnie dla nich spotkaniu. W przemówieniu kierowanym do przedstawicieli świata mediów papież tak samo, jak wcześniej Jan Paweł I, podkreślił rolę rzetelności i prawdziwości informacji dotyczących Kościoła. Sposób rozmowy nowego papieża z dziennikarzami i jego otwartość stanowiły wstęp do pontyfikatu obfitującego w kolejne spotkania ze środowiskiem mediów, przemówienia i listy do nich kierowane oraz rozliczne dokumenty będące kontynuacją zmian zapoczątkowanych przez papieża św. Jana XXIII i św. Pawła VI, które były rozwijane w dokumentach soborowych i posoborowych. Jednocześnie od samego początku był to pontyfikat korzystający z mediów w celu budowania wizerunku Kościoła.

---

²⁸ Por. G. Łęcicki, *Media audiowizualne*, s. 36.

Stałym narzędziem pogłębiania rozważań Kościoła na temat środków społecznego przekazu były orędzia na kolejne Światowe Dni Środków Społecznego Przekazu. Uwaga papieża skoncentrowana była wokół problematyki wskazanej w *Inter mirifica* i *Communio et progressio*. Orędzia wygłaszane przez św. Jana Pawła II w pierwszym dziesięcioleciu pontyfikatu były wykładnią nauki Kościoła o mediach w zakresie troski o człowieka²⁹, roli mediów w kulturze³⁰, zagadnień społecznych³¹, a także miejsca religii w środkach społecznego przekazu³². Pontyfikat św. Jana Pawła II rozpoczął się w chwili, gdy nabierała rozpędu rewolucja technologiczna i kulturowa, której istotnym elementem stały się media. Była to nowa era obejmująca zmiany w każdej dziedzinie ludzkiego życia, definiująca na nowo człowieka w świecie kultury i religii. W swoich orędziach na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu papież dawał dowód tego, że Kościół wnikliwie obserwuje zachodzące zmiany i głęboko je analizuje, aby na bieżąco móc dawać wsparcie ludzkości i odnajdywać się na nowym horyzoncie ewangelizacji³³.

W nauczaniu na temat mediów papież wskazywał rolę dziennikarstwa, jako służby prawdzie oraz społeczeństwu, a w sposób szczególny rodzinie. Podkreślał również istotną rolę wychowania medialnego w rodzinie, jako przygotowania do świadomego korzystania z mediów. Akcentował obowiązek rodziców, którzy sami muszą korzystać z mediów w sposób odpowiedzialny i rozważny, ale mają także kształtować właściwe nawyki w swoich dzieciach³⁴. Media w świetle nauczania papieskiego stały się współczesnym areopagiem i forum komunikacji. Z jednej strony rozumiane jako nośnik, narzędzie komunikowania, a z drugiej – przez oddziaływanie na rozum, sumienie i światopogląd - jako narzędzie formowania człowieka.

---

²⁹ W swoim pierwszym orędziu św. Jan Paweł II wyraził głęboką troskę o rolę mediów w służbie ochrony i rozwoju dziecka w rodzinie i społeczeństwie, w kolejnych latach uwagę skupił m. in. na rodzinie, młodzieży, osobach starszych, a także na roli środków społecznego przekazu w służbie odpowiedzialnej wolności.

³⁰ Orędzie na 18. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu dotyczy roli mediów w spotkaniu wiary i kultury, orędzie na 20. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu jest analizą kształtowania opinii publicznej przez media.

³¹ Orędzia o środkach przekazu w służbie pokoju, sprawiedliwości, braterstwa i solidarności.

³² W orędziu na 23. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu papież nawiązał do obecności religii w mediach, natomiast rok później podjął temat misji Kościoła w erze komputerów.

³³ Zwraca na to uwagę Claudio M. Celli we wprowadzeniu do publikacji ukazującej myśl Jana Pawła II i jego spojrzenie na problematykę mass-mediów zawarte we wszystkich jego orędziach na Światowe Dni Środków Społecznego Przekazu. Por. *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*. Konkordancja, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015, s. 11-13.

³⁴ Por. E. Robek, *Główne idee nauczania Jana Pawła II o mediach i dziennikarstwie*, "Warszawskie Studia Pastoralne" 2011 nr 13, s. 247-252.

Miało to szczególny wymiar w odniesieniu do obecności mediów i ich oddziaływania na młode pokolenie.

Nauczanie Kościoła powszechnego oraz refleksje św. Jana Pawła II w tym zakresie znalazły odzwierciedlenie w nauczaniu Kościoła w Polsce. Pomimo zatrzymania prężnego rozwoju polskich mediów katolickich z okresu dwudziestolecia międzywojennego, najpierw działaniami wojennymi, a po 1945 r. uniemożliwianiem dostępu do mediów przez władze komunistyczne, duchowieństwo polskie nie rezygnowało ze starań o możliwie szerokie wykorzystanie dostępnych środków przekazu. Dotyczyło to również podejmowania refleksji na temat korzystania z mediów i przestrzegania przed ich nadużyciami.

Podstawowym narzędziem Episkopatu Polski były ogłaszane w latach 1977 – 1994 listy pasterskie na obchodzony w Polsce w trzecią niedzielę września Dzień Środków Społecznego Przekazu. Były to refleksje czerpiące z nauczania Kościoła powszechnego, ale zarazem uwzględniające polską specyfikę. Obejmowały ocenę mediów, relacje pomiędzy Kościołem a mediami, zasady prawidłowego korzystania z mediów, elementy formacyjne oraz zaangażowanie duchownych w media i tworzenie nowych mediów katolickich³⁵. Zmieniający się system polityczny oraz nowe warunki rozwoju mediów w Polsce po 1989 r. stały się wyzwaniem dla Kościoła katolickiego, który włączył się w pełni w realizację posoborowego nauczania na temat środków społecznego przekazu.

Podobne działania były również czynione w diecezji siedleckiej, której historia rozpoczęła się w 1818 r. Diecezja janowska czyli podlaska została erygowana bullą papieża Piusa VII *Ex imposita nobis*, a jej pierwszym biskupem był sufragan włocławski Feliks Łukasz in Lewino Lewiński. Dzieje diecezji podlaskiej, a potem siedleckiej, miały swój początek w Janowie Podlaskim, który był stolicą diecezji aż do 1925 r.³⁶. Początkowo diecezja obejmowała 11 dekanatów, a działalność biskupów i duchowieństwa ściśle wiązała się z obroną religii i praw Kościoła wobec antypolskich działań caratu. Na skutek wzmożonych represji wobec Kościoła po Powstaniu Styczniowym diecezja podlaska została skasowana przez cara Aleksandra II i na mocy jego decyzji ziemie diecezji zostały włączone do diecezji lubelskiej. Zarząd biskupów lubelskich utrzymał się do 1918 r., kiedy papież Benedykt XV, mając na uwadze zmiany

---

³⁵ Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, Lublin 2015, s. 16 n.

³⁶ Por. R. Dmowski, *Szkice z dziejów diecezji podlaskiej*, „Szkice Podlaskie”, t. 16, 2008, s. 93-107.

polityczne na arenie rodzącej się na nowo Europy, a także religijne potrzeby Polaków, na mocy bulli papieskiej z 24 września 1918 r. wskrzesił diecezję wyznaczając na jej biskupa ks. Henryka Przeździeckiego³⁷. Diecezja odradzała się na równi z Rzeczpospolitą, a życie duchowe pomagały rozwijać pojawiające się na jej terenach zakony, zgromadzenia oraz liczne organizacje religijne. Ten ważny etap w historii diecezji zwieńczony został zwołaniem synodu diecezjalnego, który odbył się w Janowie w 1923 r.³⁸.

Przeniesienie stolicy biskupiej z Janowa do Siedlec nastąpiło w 1924 r. na mocy bulli papieża Piusa XI *Pro recto et utili*. Diecezja janowska czyli podlaska otrzymała nazwę siedlecka czyli podlaska, co z kolei zostało zmienione przez św. papieża Jana Pawła II, który wprowadzając w 1992 r. nową organizację terytorialną Kościoła w Polsce dokonał zmiany nazwy na diecezja siedlecka. Po śmierci bp Przeździeckiego w 1929 r. kapituła podlaska powierzyła zarząd nad diecezją bp Czesławowi Sokołowskiemu, którego administrowanie przypadło na trudny czas doświadczeń wojennych. Kolejnymi biskupami diecezjalnymi byli bp Ignacy Śwrski (1946 – 1968), bp Jan Mazur (1968 – 1996), bp Jan Wiktor Nowak (1996 – 2002), bp Zbigniew Kiernikowski (2002 – 2014), a od 2014 roku bp Kazimierz Gurda. Aktualnie diecezja obejmuje 25 dekanatów na obszarze 11440 tys. km². Teren zamieszkuje 716300 mieszkańców, z czego 707100 to katolicy³⁹.

Diecezja siedlecka wyznacza horyzont badań wobec postawionego w tytule niniejszej pracy problemu, jakim jest analiza środków społecznego przekazu w ewangelizacji po 1989 r. Umiejscowienie zagadnienia w tym właśnie obszarze na mapie Kościoła katolickiego w Polsce jest celowe o tyle, że nie miała jeszcze miejsca refleksja ujmująca działania mediów katolickich w aspekcie ewangelizacyjnym dla tej diecezji. Przedsięwzięciem o charakterze prekursorskim dla tego kierunku badań można określić monografię ks. Jarosława P. Woźniaka, w której ukazane zostały media diecezjalne w archidiecezji lubelskiej⁴⁰. Przyczynkiem do poszerzonych badań nad środkami społecznego przekazu w ewangelizacji na terenie diecezji siedleckiej

---

³⁷ F. Dudka, *Zarys historyczny dziejów diecezji siedleckiej*, w: *Informator diecezji siedleckiej 2005*, Siedlce 2005, s. 39-51.

³⁸ Por. B. Błoński, *Dzieje diecezji siedleckiej i dekanatu radzyńskiego. Rys historyczny*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny” 2013 t.11, s. 179-195.

³⁹ Dane za: <https://diecezja.siedlce.pl> (dostęp: 4.02.2019 r.).

⁴⁰ J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazy wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, Lublin 2015.

jest rozprawa doktorska *Nauczanie Kościoła posoborowego o mediach na przykładzie Katolickiego Radia Podlasie*⁴¹.

Problematyka mediów katolickich nie jest tematem nie zgłębnionym w obszarze badań zarówno medioznawczych, jak i teologicznych. Pośród wielu publikacji dotyczących tej problematyki znajdują się opracowania historyczne, analityczne oraz strukturalne o charakterze ogólnym, ale także szczegółowym w zakresie teorii komunikowania Słowa Bożego w kontekście mediów. W tym obszarze należy wymienić prace Katarzyny Pokornej-Ignatowicz⁴², Elżbiety Kossewskiej i Janusza Adamowskiego⁴³, Damiana Guzka⁴⁴, ks. Krzysztofa Marcyńskiego⁴⁵. W zakresie opracowań szczegółowych na uwagę zasługują serie wydawnicze: *Etyka mediów* pod red. ks. Andrzeja Baczyńskiego i ks. Michała Drożdża, *Nowe media i Kościół* pod red. ks. Józefa Klocha.

Na pierwszym etapie postępowania badawczego, któremu odpowiada pierwszy rozdział rozprawy, wykorzystano przede wszystkim metody dedukcyjne, analizy źródeł, egzegezy, interpretacji tekstu, analizy oraz metodę porównawczą. W drugim rozdziale, będącym odzwierciedleniem drugiego etapu badawczego, poddano analizie dokumenty zgromadzone w archiwum diecezji siedleckiej i materiały archiwalne diecezjalnych instytucji medialnych. Ponadto zrealizowane zostały kwerendy, których wyniki uzupełniono techniką wywiadu telefonicznego. Na trzecim etapie badawczym, mającym charakter prakseologiczny, zmierzającym do wyprowadzenia wniosków i wskazania dalszych kierunków rozwoju mediów w diecezji siedleckiej i naukowej refleksji nad nimi, posłużono się metodą klasyfikacji, syntezy oraz porównawczą.

Rozprawa obejmuje trzy rozdziały. W rozdziale pierwszym znajdzie się syntetyczna analiza tematu ewangelizacji. Opisane zostaną podstawowe zagadnienia związane z metodami ewangelizacji, a także obecność i realizacja ewangelizacji w mediach. Przedstawione również będzie posoborowe postrzeganie i definiowanie obecności mediów w nauczaniu Kościoła. Ich ewangelizacyjny, ale także kulturotwórczy charakter. Prezentacja obejmie ujęcie zagadnienia w trzech perspektywach: Kościoła

---

⁴¹ L.A. Stojanowski-Han, *Nauczanie Kościoła posoborowego o mediach na przykładzie Katolickiego Radia Podlasie*, Rozprawa doktorska pod kierunkiem prof. dr hab. Tadeusza Zasępy, Lublin 2010.

⁴² K. Pokorna-Ignatowicz, *Kościół w świecie mediów. Historia – dokumenty – dylematy*, Kraków 2002.

⁴³ *Media wyznaniowe w Polsce 1989-2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, Warszawa 2004.

⁴⁴ D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, Toruń 2016.

⁴⁵ K. Marcyński, *Komunikacja religijna i media*, Kraków 2016.

powszechnego, Kościoła w Polsce oraz Kościoła siedleckiego. Będzie to podłoże dalszych badań zaprezentowanych w rozdziale drugim.

Rozdział drugi stanowi prezentację działań w obrębie funkcjonowania mediów katolickich w diecezji siedleckiej oraz ich obecność w kontekście systemu medialnego w regionie. Podejmowane zagadnienia dotyczyć będą powstania, historii i rozwoju diecezjalnego radia, lokalnej prasy katolickiej oraz aktywności tych mediów w Internecie. Odrębny fragment będzie skupiał się na momencie uruchomienia i funkcjonowaniu regionalnego portalu informacyjnego, który obok internetowej strony diecezji stanowi kolejne narzędzie komunikacji i przekazu informacji w diecezji. Analizie poddana będzie również prasa parafialna i jej funkcjonowanie w otoczeniu lokalnych mediów katolickich. Będzie to wgląd w strukturę, sposób organizacji oraz aspekt programowy mediów katolickich w diecezji. Będzie to także próba określenia znaczenia środków społecznego przekazu dla ewangelizacji w kościele lokalnym.

W rozdziale trzecim zarysowane zostaną perspektywy dalszego rozwoju mediów w diecezji, ich ewolucji i zmian dotychczasowych rozwiązań w kontekście współczesnych przemian i tendencji dotyczących postawionego w pracy problemu. Omówiona będzie również perspektywa prowadzenia ewangelizacji za pomocą środków społecznego przekazu na poziomie regionu. Omówiony będzie aspekt formacji przygotowującej do realizacji zadań w zakresie tworzenia przekazu medialnego w duchu realizacji misji ewangelizacyjnej, ale również aspekt formacji chrześcijańskiej odbiorców przekazu medialnego. Zaprezentowana będzie również kwestia możliwości koordynacji działań w przestrzeni medialnej na poziomie diecezji i w parafiach.

Rozdział 1

Ewangelizacja i środki społecznego przekazu w nauczaniu Kościoła

Termin *communicatio* (łac.) oznacza „przekaz”, „przekazywanie”, ale również „udział” i „jedność”. Łacińskie „przekazuję” *communico* posiada znaczenie „dzielę coś wspólnie” albo „należę z kimś do czegoś jednego”. *Communicare* „przekazywać”, oznacza także „być w relacji z”, „być w związku z” albo „dzielenie czegoś z kimś”. Wydaje się, że te trzy sformułowania towarzyszące łacińskiemu *communicare* oznaczają nie tylko krótkie zdefiniowanie określenia komunikowania się, ale oddają wszystko to, co składa się na pełnię człowieczeństwa. Człowiek realizuje się poprzez komunikację. Komunikowanie jest czymś więcej niż samym przekazywaniem idei czy wyrażaniem uczuć, jest przede wszystkim daniem siebie z miłości. Najpełniejszą formą komunikowania jest zjednoczenie, oddanie drugiemu człowiekowi (zob. CP 11).

Jezus Chrystus został posłany przez Ojca na ziemię, aby z mocy Ducha Świętego wejść w relację z człowiekiem, dzielić z nim życie na ziemi i złożyć mu dar w najpełniejszej postaci oddania życia dla ludzkiego zbawienia. Jezus jako „doskonały Głosiciel”, komunikował ludziom siebie samego i Ewangelię. Dostosowując się w pełni do warunków, w jakich przyszło mu głosić Dobrą Nowinę, „przyjął ciało, sposób mówienia i myślenia właściwy krajowi i jego sytuacji” (CP 11). „Komunikacja jest czymś znacznie więcej niż użyciem języka, polega bowiem na wykorzystaniu kodów i konwencjonalnych znaków zwanych symbolami w celu oznaczenia przedmiotów, zjawisk, idei i uczuć. (...) Komunikacja dokonuje się w obrębie kultury, a nawet jest centralną jej działalnością”⁴⁶.

Człowiek jako twórca kultury jest jednocześnie przez kulturę kształtowany. Przestrzeń kultury, jako miejsce istnienia i działania człowieka, stanowi tym samym przestrzeń komunikacji. Jest ona zatem jednym z czynników procesów kulturotwórczych. Człowiek oddziałuje na innych, komunikuje się z nimi, a tym samym komunikuje innym siebie, w odniesieniu do jego własnej kultury⁴⁷. „Bez komunikacji każda kultura umiera. Można powiedzieć, że cała rzeczywistość, w której porusza się człowiek ma charakter

---

⁴⁶ W. Kawecki, *Zobaczyć wiarę. Studium obrazu przestrzennego jako komunikacja wiary z perspektywy teologii kultury i teologii mediów*, Kraków 2013, s. 72.

⁴⁷ Por. M. Drożdż, *Osoba i kultura – odkrywanie personalnego wymiaru ludzkiej kultury*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 2014 nr 2, s. 156.

komunikacyjny, a on sam został stworzony do komunikowania się, stąd jego nieustanne pragnienie, by to robić”⁴⁸. Autor cytowanych słów wskazuje również na wieloraką obecność komunikacji na wielu poziomach i w rozmaitych sferach. Może ona przebiegać na różnych kanałach: w przestrzeni międzyludzkiej, pomiędzy Kościołem a społeczeństwem, a wręcz w przestrzeni łączności pomiędzy człowiekiem a Bożą Tajemnicą⁴⁹.

Definiowanie kultury, jako wszystkiego, „czym człowiek doskonali i rozwija wielorakie uzdolnienia swego ducha i ciała” (KDK 53), jest zarazem widzeniem jej w powiązaniu z człowiekiem. W takim przypadku, integralność obrazu kultury osiągalna jest wyłącznie przez patrzenie na człowieka w jego duchowym i moralnym wymiarze. Nauczanie soborowe kładzie akcent na powiązanie pomiędzy kulturą a cielesno-duchową naturą człowieka, która uwydatnia, że człowiek w swojej istocie jest bytem zarazem religijnym i społecznym⁵⁰. Ks. Bogusław Drożdż wskazuje na te ontologiczne wyznaczniki jako warunki, które najbardziej sprzyjają ewangelizacji⁵¹.

Jezus Chrystus wypełnił w posłuszeństwie miłości i z udziałem Ducha Świętego wolę Ojca. Bóg zakomunikował ludziom samego siebie, a przez misterium paschalne, tajemnicę krzyża i zmartwychwstania, rozpoczął nowy rozdział w budowaniu na ziemi Królestwa Bożego. Kontynuację tego dzieła powierzył ludziom: Apostołom i Kościołowi. „Przez włączenie się Syna Bożego w historię świata Chrystus nie tylko uświęcił naturę ludzką, ale przyjął także określoną ludzką kulturę. Od tej pory człowiek otrzymał szczególne zadanie szerzenia kultury, przez którą wyraża samego siebie.(...) Chrystus przynosi człowiekowi siły, by ten mógł się wewnątrznie na nowo narodzić (J 3, 3-5), i stać się nowym człowiekiem”⁵² i dalej za ks. Witoldem Kaweckim powtórzyć należy, że odkupiony i świadomy swojego odkupienia człowiek tworzy kulturę autentyczną w oparciu na prawdzie o współpracy z Chrystusem w Kościele. Zatem Kościół działa w obrębie różnorodnych kultur i przekazuje ludziom prawdy otrzymane od Jezusa Chrystusa bądź zdobyte historycznym doświadczeniem. Jednocześnie na każdym chrześcijaninie spoczywa obowiązek tworzenia kultury,

---

⁴⁸ W. Kaweck, *Zobaczyć wiarę. Studium obrazu przestrzennego jako komunikacja wiary z perspektywy teologii kultury i teologii mediów*, s. 72.

⁴⁹ Por. tamże, s. 75.

⁵⁰ Por. B. Drożdż, *Kultura jako obszar realizacji godności człowieka w świetle nauczania Jana Pawła II, w: Jan Paweł II promotorem godności człowieka*, red. A. Bałabuch, Świdnica 2007, s. 130-131.

⁵¹ Por. Tenże, *Uwarunkowania społeczno-kulturowe ewangelizacji w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 44.

⁵² W. Kaweck, *Kościół i kultura w dialogu*, Kraków 2008, s. 305-306.

co wynika z przykazania miłości i logiki zbawienia dokonującego się w kulturze i poprzez nią⁵³.

Mieszkaniec współczesnego świata zatartych granic, zarówno kulturowych jak terytorialnych, jest przede wszystkim obywatelem społeczności medialnej. Społeczność ta wytwarza zmediatyzowaną kulturę wielu kontekstów, która w jednej sekundzie nieokiełznanym strumieniem dociera do mieszkańców niemal każdego zakątka świata. „Dochodzi do radykalnej zmiany dotychczasowego sposobu doświadczenia i interpretowania czasu, przestrzeni i rzeczywistości. Czas przestaje już wyznaczać następstwo faktów, przestrzeń nie musi być nieodzownie związana z miejscem, a rzeczywistość z czymś weryfikowalnym na drodze empirycznej”⁵⁴. Świat kultury medialnej jest zarazem światem wirtualnej rzeczywistości.

Kultura medialna, jako przestrzeń publiczna i społeczna jest kulturą rewolucji informacyjnej, której nośnikiem, wyrazem, a jednocześnie czynnikiem twórczym są środki komunikacji. „Środki społecznego przekazu osiągnęły takie znaczenie, że dla wielu są głównym narzędziem informacyjnym i formacyjnym, przewodnikiem i natchnieniem w zachowaniach indywidualnych, rodzinnych, społecznych” (RM 37c). Św. papież Jan Paweł II podkreślał, że nie chodzi wyłącznie o używanie środków społecznego przekazu do szerzenia orędzia chrześcijańskiego. Jako konieczne było również wymieniane włączenie orędzia do nowej kultury powstałej z przekazywanych treści, ale również, i to w większym stopniu, z faktu istnienia nowych sposobów przekazu, nowych języków, technik i postaw (zob. RM 37c). Z tej przyczyny środki społecznego przekazu stanowią zarazem narzędzie, jak i jedno z większych wyzwania dla Kościoła i ewangelizacji.

---

⁵³ Por. także oraz W. Granat, *Kulturotwórcze wartości chrześcijaństwa*, w: ZN KUL, 1970 nr 3, s. 7-14.

⁵⁴ H. Seweryniak, K. Sitkowska, *Współczesne konteksty kultury medialnej*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s.31.

1.1 Ewangelizacja i jej metody

Pismo Święte, mimo że o samej ewangelizacji nie wspomina, wymienia kilka terminów, które łączą się bezpośrednio z jej znaczeniem. Przede wszystkim za ks. Tomaszem Hergeselem należy wskazać słowa „ewangelia” i „ewangelizować”⁵⁵. Ponadto za ks. Wiesławem Przyczyną wymienić należy „apostolat”, jako uczestnictwo w zbawczym posłannictwie Jezusa Chrystusa oraz pośrednictwo w przekazywaniu zbawienia, a także termin „misja” oznaczający posłanie przez Chrystusa i wypełnianie zbawczej misji⁵⁶. Św. Jan Paweł II u progu trzeciego tysiąclecia zwracał uwagę, że misja, którą Chrystus powierzył Kościołowi ciągle trwa i nikt wierzący w Chrystusa oraz żadna instytucja Kościoła nie może uchylać się od tego najpoważniejszego obowiązku, jakim jest głoszenie Chrystusa wszystkim ludziom (zob. RM 3).

Według ks. Józefa Kudasiewicza treścią ewangelizacji jest Ewangelia, a więc pochodząca od Boga dobra nowina przekazana ludziom przez wybranych wysłańców⁵⁷. W szerszym ujęciu Ewangelia oznacza Słowo żywe i skuteczne, które urzeczywistnia to, co znaczy. „Nie jest to system prawd wiary i przykazań moralnych, ani tym bardziej program polityczny, lecz jest to osoba: Jezus Chrystus jako ostateczne Słowo Boga, które stało się człowiekiem” (L 10). Przekazywanie wiary jest przekazywaniem Pisma Świętego, a przede wszystkim jest przekazywaniem Ewangelii, dzięki którym można poznać Jezusa (zob. L 2). Encyklopedia Katolicka wskazuje na ewangelizację, jako „przepowiadanie światu Jezusa Chrystusa i jego Ewangelii w celu realizacji zbawienia człowieka”⁵⁸.

Ks. Stanisław Dyk analizując znaczenie Ewangelii w Nowym Testamencie zwraca uwagę na rozumienie św. Marka, św. Mateusza i św. Łukasza, według których Ewangelia jest żyjącym zmartwychwstałym Jezusem Chrystusem, w którym urzeczywistnia się Królestwo Boże. Bardziej szczegółowy opis wskazuje, że św. Marek Ewangelię utożsamia z Jezusem i Jego misją (Mk 1, 14 – 15; 8, 35; 10, 29; 13, 10; 14, 9;

---

⁵⁵ Por. T. Hergesel, *Ewangelizacja w Biblii*, w: *W kręgu Dobrej Nowiny*, red. J. Szlaga, Lublin 1984, s. 87.

⁵⁶ Por. W. Przyczyna, *Teologia ewangelizacji*, Kraków 1992, s. 16-23.

⁵⁷ Por. J. Kudasiewicz, *Ewangelia*, w: EK, t.4, kol. 1375.

⁵⁸ A. Szafrński, F. Zapłata, *Ewangelizacja*, w: EK, t.4, kol. 1436.

16, 5). Dla św. Mateusza Ewangelia jest rzeczywistością królestwa Bożego głoszoną przez Jezusa (Mt 9, 35; 24, 14; 26, 13). Natomiast u św. Łukasza Ewangelia to Dobra Nowina głoszona przez Chrystusa (Łk 1 – 2; 19, 11 – 28.38; 22, 29 – 30; 23, 42), sam Chrystus, albo dobra nowina o Chrystusie jako Mesjaszu. W pismach św. Pawła napotkać można trzy wersje znaczeniowe. W jednej Ewangelia oznacza Jezusa ukrzyżowanego (1 Kor 1, 23; 3,2) i zmartwychwstałego (1 Kor 15, 14; 2 Tm 2,8). Drugie znaczenie – Ewangelia Chrystusa – wskazuje na Jezusa działającego przez Ewangelię (1 Kor 15,2). Trzecie – Ewangelia Boża – oznacza obecną w Ewangelii zbawczą moc Bożą, a więc wszechmocną działalność Boga, której celem jest zbawienie wszystkich ludzi (Rz 1, 16). Ponadto dla św. Pawła Ewangelia nie jest tylko treścią lecz również czynnością jej przekazywania, a zatem samo przepowiadanie (Rz 1, 1; 2 Kor 8,18). Chrystus jest treścią i autorem Ewangelii⁵⁹.

W adhortacji apostołskiej *Evangelii nuntiandi* św. papież Paweł VI zwracał uwagę na to, że „oczywista doniosłość treści zawartej w ewangelizacji, nie może przesłonić wielkiego znaczenia sposobów i środków, jakimi się posługuje. Ta sprawa pozostaje stale aktualna, bo sposoby ewangelizowania zmieniają się w zależności od okoliczności czasu, miejsca i kultury ludzi. Te różnice domagają się od nas ich odkrycia i przystosowania” (EN 40). Leksykon Teologii Pastoralnej wymienia tutaj szereg czynników, z których podstawowym jest świadectwo życia prawdziwie chrześcijańskiego (zob. EN 41). Św. Paweł VI chyba nie mógł mieć jeszcze pełnego wyobrażenia, jak ogromny potencjał krył się w stwierdzeniu aktualności i znaczenia zmian sposobów ewangelizacji.

1.1.1 Ewangelizacja

„Ewangelizacja jest głoszeniem Jezusa Chrystusa i Jego nauki jako Dobrej Nowiny. W sensie ścisłym oznacza przekazywanie chrześcijańskiego orędzia niechrześcijanom. W znaczeniu szerokim jest to działalność całego Kościoła pośrednicząca w przekazywaniu chrześcijańskiego orędzia wszystkim ludziom przez przepowiadanie słowa Bożego i udzielanie sakramentów, poparte świadectwem życia i stosowaniem różnych form działalności duszpasterskiej”⁶⁰. U jej podstaw leżą zbawcza

---

⁵⁹ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 20-23.

⁶⁰ W. Przyczyna, *Ewangelizacja*, w: LTP, s. 254.

wola Boga, nakaz misyjny Chrystusa i przykazanie miłości. Należy wymienić podstawy chrystologiczne, pneumatologiczne i eklezjologiczne ewangelizacji.

Jak naucza Sobór Watykański II źródłem ewangelizacji jest odwieczny plan Boga Ojca, który stworzył człowieka i powołał go do wspólnoty ze sobą. Człowiek obdarowany życiem i zaproszony do udziału w Boskiej chwale zerwał jedność z Bogiem. Dlatego Bóg posłał swego Syna, który wkraczając w ludzką historię uwolnił ludzkość spod władzy szatana i na nowo pojednał świat ze sobą. Jezus był świadom swego posłannictwa oraz jego celu. „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność, a niewidomym przejrzenie” (Łk 4, 18). Głosił On Ewangelię o Królestwie Bożym przez przepowiadanie słowa używając licznych znaków, które miały przyciągać ludzkość do Niego. Przedmiotem przepowiadania Jezusowego było Królestwo Boże i zbawienie, a więc wyzwolenie człowieka od grzechu i szatana, uwolnienie go od chorób i cierpienia. Apogeum służebnej misji Chrystusa stało się jego cierpienie, śmierć na krzyżu i zmartwychwstanie. Syn Boży, zanim odszedł do Ojca, powołał wspólnotę swoich uczniów – tych, którzy Go usłyszeli i w Niego uwierzyli, aby kontynuowali jego misję na ziemi. Wspólnota uczniów, czyli Kościół ma służyć Królestwu Bożemu i zbawieniu (zob. EN 12). Uczniowie Chrystusa, a co za tym idzie wszyscy chrześcijanie otrzymali nakaz głoszenia Ewangelii (zob. EN 13)⁶¹.

Dzieło ewangelizacji świata kontynuowane przez Apostołów i Kościół odbywa się pod opieką i przy udziale Ducha Świętego. Wskazując podstawy pneumatologiczne zacząć trzeba od słów Jezusa wypowiedzianych do Apostołów w Wieczerniku: Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam. Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: Weźmijcie Ducha Świętego! (J 20, 21-22). Obecność Ducha ma tutaj podstawowe znaczenie. On bezpośrednio wpływa na kształt ewangelizacji, udziela charyzmatów i daje konieczne środki potrzebne do jej realizacji. Duch Święty zesłany na Apostołów w dniu Pięćdziesiątnicy nappełnił ich siłą i dał im impuls do „pójścia na cały świat”(Mk 16, 15), głoszenia Dobrej Nowiny „wszystkim narodom” (Łk 24, 47), „aż po krańce ziemi” (Dz 1, 8). Duch Święty, jako inspirator i przewodnik działalności misyjnej wśród pogan stał się twórcą i – za sprawą Apostołów – prekursorem inkulturacji. Za Jego przyczyną Apostoł Paweł wszedł w dialog z poganami, przekazał

---

⁶¹ Por. D. Lipiec, *Teologiczne podstawy ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 17-21.

im Dobrą Nowinę i pozwolił żyć Ewangelią w zgodzie z ich własną tradycją. Z inspiracji Ducha Świętego zawiązała się wspólnota Kościoła, zdolna do podjęcia działalności misyjnej. Duch Święty jest przewodnikiem Kościoła w jego misji ewangelizacyjnej, ale również działa na każdego człowieka z osobna uzdalniając go do przyjęcia Dobrej Nowiny, jest obecny w kulturach i narodach, do których dociera Kościół, jest również obecny w dziejach całego świata. A zatem to Duch Święty prowadzi do poznania Ewangelii⁶².

Podstawy eklezjologiczne wskazują na Kościół jako podmiot, który prowadzi dzieło ewangelizacji z mandatu Jezusa Chrystusa⁶³. W czasie pomiędzy pierwszym a drugim Jego przyjściem wspólnota Kościoła nie może ograniczać swojej działalności zamykając się w sobie, musi natomiast zwracać się na zewnątrz. Misja ewangelizacyjna Kościoła również ma charakter służebny. Kościół czerpiąc wzór z Jezusa prowadzi swoją działalność w szacunku do tych, którym niesie on Dobrą Nowinę. Najbardziej istotną rolę w ewangelizacji odgrywają Kościoły lokalne. To one stanowią zasadniczy podmiot ewangelizacji. W nich wyraża się i uobecnia powszechność Kościoła. Jako konkretna struktura, obecna w różnorodnych kulturach i społecznościach, znająca ich mentalność, są zdolne do dostosowania, mówią językiem wspólnot lokalnych. Ewangelizacja prowadzona przez Kościół odnajduje swój wyraz w działaniach ewangelizacyjnych wielu podmiotów, które stanowią jego żywą tkankę. Po pierwsze, zadanie głoszenia Dobrej Nowiny spoczywa na papieżu i biskupach, jako bezpośrednich następcach Apostołów. Drugą grupą są prezbiterzy, których zadaniem jest głoszenie Ewangelii wszystkim ludziom niezależnie od stopnia ich wiary, czy niewiary. Podmiotami ewangelizacji w ramach Kościoła są osoby konsekrowane i świeccy⁶⁴.

Pisząc o prowadzonej przez Kościół ewangelizacji, ks. Dariusz Lipiec wymienia jej trzy kierunki. Pierwszy, to ewangelizacja zwana misjami *ad gentes*, adresowana do tych, którzy Chrystusa i Ewangelii nie znają. Drugim kierunkiem jest duszpasterstwo, nazywane również ewangelizacją pastoralną, która skierowana jest do wspólnoty Kościoła (zob. DM 15). Trzeci kierunek obejmuje ochrzczonych, którzy nie praktykują religii. Jest to nowa ewangelizacja lub też reewangelizacja⁶⁵. Wymienione kierunki

---

⁶² Por. tamże, s. 21-26.

⁶³ Por. W. Przychyna, *Teologia ewangelizacji*, Kraków 1992, s. 44.

⁶⁴ Por. D. Lipiec, *Teologiczne podstawy ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 27-31.

⁶⁵ Zob. tamże, s. 32-37.

nawiązują do zmian znaczenia terminu ewangelizacja, jakie można obserwować od momentu jego pojawienia się w teologii, a więc od XIX w. Wtedy ewangelizacją nazywana była działalność protestanckich kaznodziejów wędrownych⁶⁶, co później zostało zaadoptowane do katolickiej myśli teologicznej i oznaczało głoszenie Dobrej Nowiny tym, którzy jej jeszcze nie znają⁶⁷. Chrześcijanie, swoim świadectwem, powinni wskazywać niewierzącym i innowiercom osobę Jezusa Chrystusa. Powinni poznać społeczność, pośród której żyją i w poszanowaniu lokalnej kultury zaangażować się w jej życie w postawie służby i chrześcijańskiej miłości. Misyjna aktywność Kościoła w kontekście ewangelizacji świata od Soboru Watykańskiego II określana była w perspektywie dialogu Ewangelii z kulturą⁶⁸.

Tego rodzaju świadectwo obecności jest pomocne w otwarciu niechrześcijan na przekazywane słowo Boże. Realizuje się w ten sposób cel ewangelizacji *ad gentes*, jakim jest gromadzenie ludu Bożego. Początkowo zatem ewangelizacją była nazywana działalność *ad extra* Kościoła. Również w dokumentach soborowych Vaticanum II ewangelizacja była utożsamiana z działaniem „na zewnątrz”, co odnosiło się przede wszystkim do działalności misyjnej Kościoła⁶⁹, ale pojawiło się także w szerszym kontekście w odniesieniu do głoszenia Ewangelii w krajach pogańskich i chrześcijańskich oraz w celu ujęcia całej zbawczej działalności Kościoła (zob. DM 6. 23. 27; KK 35; KDK 44).

Znacznie szerszą perspektywę rozumienia ewangelizacji wprowadził św. papież Paweł VI, który „w swoim nauczaniu, zarówno soborowym, jak i posoborowym, usilnie nalegał, aby Kościół zmienił optykę patrzenia i dostosował (*aggiornamento*) sposób widzenia siebie, człowieka i świata, biorąc pod uwagę złożoną i nową rzeczywistość społeczno-kulturową”⁷⁰. Drugim znaczeniem ewangelizacji w przesłaniu św. Pawła VI była inkulturacja Ewangelii. W tym rozumieniu ewangelizacja jest tym samym, co zanoszenie Dobrej Nowiny do wszelkich kręgów rodzaju ludzkiego, aby przenikając je swą mocą od wewnątrz, tworzyła z nich nową ludzkość (EN 18). Autor cytowanych

---

⁶⁶ O ewangelizacji jako systematycznej działalności protestanckich kaznodziejów wędrownych i popularyzacji tekstów Biblii w celu pozyskania nowych członków kościoła protestanckiego w: J. Krucina, *Wprowadzenie*, w: *Ewangelizacja*, red. J. Krucina, Wrocław 1980, s. 5.

⁶⁷ Por. A. Lewek, *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. I, Katowice 1995, s. 25.

⁶⁸ Por. W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu. Od Leona XIII do Jana Pawła II*, Kraków 2008, s. 170-172.

⁶⁹ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 43.

⁷⁰ W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu. Od Leona XIII do Jana Pawła II*, s. 130.

wyżej słów zwraca uwagę na dwa dopełniające się w tym zakresie teksty papieskie odzwierciedlające dynamiczne pojmowanie historii świata, jako dziejącej się historii ziemskiej i historii zbawienia: *Lumen gentium* oraz *Gaudium et spes*⁷¹. Obok usytuowania Kościoła *ad extra* (*missiones externae*) pojawiło się usytuowanie *ad intra* (*missiones internae*). Ewangelizowanie kultur ma prowadzić do wewnętrznej przemiany ludzkości. Trzeba dołożyć wszelkich starań i zabiegów, żeby ewangelizować troskliwie ludzką kulturę, czy raczej same kultury. Tak szerokie rozumienie ewangelizacji ks. Stanisław Dyk określił mianem chrystianizacji świata⁷². „Jest rzeczą konieczną, żeby te kultury odrodziły się na skutek swego zespolenia z Dobrą Nowiną. Jednakże to zespolenie nie nastąpi bez głoszenia Dobrej Nowiny” (EN 20).

Ks. Witold Kawecki zwrócił uwagę na zagadnienie transformowania kultur, jako jeden z najbardziej istotnych problemów w adhortacji *Evangelii nuntiandi*. W kontekście ewangelizacji miało ono oznaczać dotarcie do źródeł kultur, niezadowolanie się wyłącznie ich zewnętrznymi przejawami. Człowiek z jego godnością, wartością i niepowtarzalnością, miał być punktem wyjścia do ewangelizacji kultury. Kościół powinien ku niemu zmierzać na wszystkie możliwe sposoby, aby ewangelizacja stawała się spotkaniem z kulturą świecką w każdym jej wymiarze. Stanowiło to uzasadnienie dla obecności Kościoła w życiu publicznym w celu ewangelizowania prądów umysłowych, ideologii oraz horyzontu sztuki, filmu, teatru i muzyki. Wiara miała spotykać się z kulturami i wchodzić z nimi w konstruktywny dialog. Pojawiło się tu wskazanie, że dzięki zaangażowaniu chrześcijan w życie codzienne wiara może stawać się kulturą ponieważ wartości wiary i kultury są ze sobą powiązane, a ich rozdzielenie we współczesnym świecie wraz z desakralizacją życia zostało przez papieża określone mianem „dramatu naszych czasów”. Św. Paweł VI wskazywał na zlikwidowanie rozłamu pomiędzy Ewangelią a kulturą, jako podstawowe wyzwanie dla ewangelizacji⁷³.

Ewangelizacja w świecie współczesnym była tematem obrad III Synodu Biskupów w Rzymie w 1974 r. Podczas obrad synodalnych zaprezentowane zostały informacje charakteryzujące ewangelizację z perspektywy poszczególnych Kościołów lokalnych. Podano wówczas 4 propozycje definiowania terminu ewangelizacja. Po pierwsze miała to być „wszelka działalność Kościoła wpływająca na przeobrazenie

---

⁷¹ Por. tamże, s.131.

⁷² Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 46.

⁷³ Por. W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu. Od Leona XIII do Jana Pawła II*, s. 132-133.

świata zgodnie z wolą Boga Stwórcy i Zbawcy”. Według drugiej definicji ewangelizacja rozumiana była jako „spełnianie misji kapłańskiej, prorockiej oraz wykonywanie władzy w Kościele celem budowania go zgodnie z intencją Chrystusa”. Kolejna definicja skupiała się na „głoszeniu i wyjaśnianiu Ewangelii, dzięki którym powstaje żywa wiara wśród niechrześcijan oraz pielęgnowanie jej wśród chrześcijan. Czwarta definicja wyjaśniała ewangelizację jako „Wstępne głoszenie Ewangelii niechrześcijanom (*kerygma*)⁷⁴. „W dokumentach synodalnych zaakcentowano wówczas zawsze obecną w działaniu ewangelizacyjnym nierozdzielność werbalnego głoszenia Dobrej Nowiny o Zbawieniu i świadectw życia”⁷⁵.

Idea nowej ewangelizacji, odróżniająca ją od ewangelizacji *ad gentes* i pastoralnej, została sprecyzowana przez św. papieża Jana Pawła II w encyklice *Redemptoris Missio* napisanej w 1990 r.⁷⁶. Inaczej niż w przypadku ewangelizacji misyjnej, która była kierowana do niewierzących, czy ewangelizacji pastoralnej ukierunkowanej na wierzących, nowa ewangelizacja miała być skierowana do neopogan, a więc tych, którzy odeszli od wiary, utracili jej sens, albo wprost nie uważają się już za członków Kościoła (zob. RM 33). Na nowość tej ewangelizacji wskazuje kilka czynników. Przede wszystkim „nowa jest sytuacja społeczno-kulturowa Kościoła, cechująca się procesami laicyzacji i sekularyzacji, nie spotykanymi wcześniej w takiej skali”⁷⁷. Podkreślał to św. Jan Paweł II w adhortacji apostolskiej *Christifideles laici* pisząc, że całe kraje i narody, w których niegdyś religia i życie chrześcijańskie kwitły i dały początek wspólnocie wiary żywej i dynamicznej, dzisiaj wystawione są na ciężką próbę, a niekiedy podlegają procesowi radykalnych przemian wskutek szerszenia się zobojętnienia, sekularyzmu i ateizmu. „Jedynie nowa ewangelizacja może zapewnić rozkwit czystej i głębokiej wiary” (ChL 34).

W tej sytuacji konieczna jest nowa metodyka połączona z nowym zapałem i entuzjazmem, a co za tym idzie kreatywnością. Czynnikiem istotnym jest również

---

⁷⁴ Por. *Schemat przygotowawczy do Synodu Biskupów 1974* „Życie i myśl” 1974 nr 2, s. 2.

⁷⁵ P. Maciaszek, *Obrzędy sakramentu małżeństwa wezwaniem do ewangelizacji. Dzieło ewangelizacji i sakrament małżeństwa*, w: *Katecheza ewangelizacyjna. Poszukiwania koncepcji*, red. P. Mąkosa, Lublin 2010, s. 292.

⁷⁶ Wyrażenia „nowa ewangelizacja” po raz pierwszy użył św. papież Jan Paweł II w 1979 r.: „Rozpoczęła się nowa ewangelizacja, jak gdyby druga, a przecież ta sama co pierwsza. Krzyż trwa, choć zmienia się świat. Dziękujemy dziś przy Krzyżu nowohuckim, za ten nowy początek ewangelizacji”, Jan Paweł II, *Homilia podczas Mszy św. w sanktuarium Krzyża Świętego w Mogile – Nowej Hucie. 9 VI 1979*, w: *Pielgrzymka do Ojczyzny*, Warszawa 1979, s. 278-279.

⁷⁷ D. Lipiec, *Teologiczne podstawy ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 36.

zdolność dostosowania się do nowych okoliczności głoszenia Dobrej Nowiny, a więc pojawiające się nowe treści ewangelizacyjne, których nie należy interpretować w kategorii pomijania niektórych prawd wiary. Nowość treści „dotyczy przedmiotu dialogu Ewangelii z człowiekiem o nowej mentalności, żyjącym w nowym kontekście społeczno-kulturowym”⁷⁸. A zatem „nowa” ewangelizacja nie jest określeniem nowej Ewangelii. Jezus Chrystus jest „wczoraj i dziś, ten sam także na wieki” (Hbr 13, 8). Nowa ewangelizacja nie oznacza nowych treści orędzia, ani rezygnacji z niektórych jego części w celu dopasowania do potrzeb współczesnego odbiorcy. Jest raczej ukazywaniem człowiekowi przełomu tysiącleci prawdziwej, nieskończonej miłości Boga do człowieka w języku, który ten człowiek będzie w stanie zrozumieć.

Czynnikiem decydującym o nowości ewangelizacji jest adresat, który został zdefiniowany w kilku kategoriach. Nowy przekaz o Dobrej Nowinie adresowany jest do ludzi, którzy Jezusa już poznali, ale ich wiara osłabła, bądź też całkowicie zanikła. Zostali kiedyś ochrzczeni, jednak nie zdołali pogłębić swojej wiary uległszy procesom laicyzacji i sekularyzacji⁷⁹. Cechują się oni brakiem żywej wiary, utratą więzi z Kościołem oraz życiem poza perspektywą Ewangelii. Nastąpiło u nich radykalne oddzielenie życia ludzkiego od religijności. Cechuje ich również znaczny wzrost obojętności religijnej. W takim przypadku Bóg nie ma większego znaczenia dla życia codziennego. Nie ma potrzeby modlitwy, Bóg jest postrzegany w kategoriach energii życiowej, przeznaczenia albo nieokreślonej siły wyższej⁸⁰.

Drugą grupą odbiorców nowego przesłania o Dobrej Nowinie są ci, którzy do Chrystusa i religii chrześcijańskiej są uprzedzeni lub wręcz nastawieni wrogo. Przyczyną tego jest powierzchowna znajomość chrześcijaństwa i błędne na jego temat mniemanie oraz postrzeganie Kościoła, jako prominentnej instytucji wywierającej wpływ na politykę i życie społeczne i ograniczającej ludziom ich wolność⁸¹. Ks. Stanisław Dyk określa tę grupę mianem chrześcijan „kulturowych” kładąc w swojej ocenie mniejszy nacisk na uprzedzenie i wrogość do Kościoła, podnosząc natomiast fakt uznawania siebie za członków Kościoła, ale jedynie w wymiarze formalnym. Ich zaangażowanie religijne

---

⁷⁸ Por. tamże.

⁷⁹ Por. K. Pawlina, *Aktualny model ewangelizacji Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 94-95.

⁸⁰ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 51-53.

⁸¹ Por. K. Pawlina, *Aktualny model ewangelizacji Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 94-95.

ma jedynie wymiar kulturowo-społeczny, a religijność jest pozbawiona relacji z żywym Bogiem⁸². Celem kierowanej do tego odbiorcy ewangelizacji jest ocalenie w jego sercu chrześcijaństwa, aby doprowadzić go z powrotem do żywej wiary⁸³.

Według św. Jana Pawła II nowa ewangelizacja jest również potrzebna wspólnocie Kościoła, a więc i tym, którzy stanowią Jego żywą tkankę. Chodzi o reakcję Kościoła na zagrożenia wynikające ze współczesnego kontekstu społecznego i kulturowego. Odpowiedzią Kościoła na te wyzwania nie jest rezygnacja, zamknięcie się w sobie, lecz zapoczątkowanie operacji ożywienia własnego ciała, poprzez postawienie w centrum postaci Jezusa Chrystusa, spotkanie z Nim, który daje Ducha Świętego i siły do głoszenia, zwiastowania Ewangelii na nowe sposoby, zdolne przemówić do współczesnych kultur (L 5). Jest to duchowy wzrost Kościoła, którego zadaniem jest ewangelizacja poprzez świadectwo, współuczestnictwo i pełne zapału głoszenie Ewangelii. Celem jest ożywienie i zdynamizowanie wiary w osobach wierzących, które uczestniczą w życiu Kościoła, tak aby były zdolne pełnić rolę gorliwych misjonarzy⁸⁴.

Przytoczony fragment *Lineamenta* wskazuje na jeszcze jednego adresata nowej ewangelizacji. Są to współczesne kultury. „Istnieje nagląca potrzeba ewangelizowania kultur, by inkulturować Ewangelię” (EG 69). „Człowiek nie jest nigdy sam; kształtuje go wspólnota, która podsuwa mu formy myślenia, odczuwania, działania. Ową strukturę form myślenia i form wyobraźni nazywamy kulturą”⁸⁵. Nie ma możliwości prowadzenia jednostki do Chrystusa bez wejścia w dialog z jego kulturą. Człowiek jest twórcą kultury, ale zarazem sam przez kulturę jest kształtowany. Nowa ewangelizacja musi zatem obejmować również i ten aspekt, jakim jest nowy kulturowy kontekst⁸⁶.

Patrząc na ogólny obraz współczesnej kultury można określić kilka bardziej szczegółowych obszarów przemian, które mają znaczenie dla przedmiotu nowej ewangelizacji. Poza kontekstem kulturowym, dla którego problemem jest przede wszystkim sekularyzacja, będzie to również kontekst społeczny. Tutaj problem stanowi zjawisko migracji, a co za tym idzie rozpad więzów rodzinnych, zagubienie własnej

---

⁸² Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 53-56.

⁸³ Por. K. Gózdź, *Wstęp*, w: *Nowa ewangelizacja odpowiedzią na wyzwania obecnego czasu*, red. K. Gózdź, Lublin 1993, s. 6.

⁸⁴ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 56.

⁸⁵ J. Ratzinger, *W drodze do Jezusa Chrystusa*, Kraków 2004 s. 45.

⁸⁶ Szczegółowa analiza tej problematyki: W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu. Od Leona XIII do Jana Pawła II*.

tradycji idące w ślad za przemieszaniem kultur. W obszarze kontekstu gospodarczego należy wymienić wszelkie sytuacje kryzysowe w światowej gospodarce oraz problem nierównomiernego korzystania z zasobów gospodarczych. W kontekście politycznym zmiany dotyczą poczucia wolności i sprawiedliwości. Niezwykle istotny w tym zestawieniu jest kontekst współczesnych mediów cyfrowych i wirtualnej rzeczywistości⁸⁷.

Św. Jan Paweł II mówił o nowej ewangelizacji w zakresie nowego zapału ewangelizacyjnego, nowych metod i nowego jej wyrazu⁸⁸. Ewangelizacji powinien zawsze towarzyszyć wybuch radości. Jest to wskazanie wynikające z etymologii tego słowa, które oznacza przecież „niesienie Dobrej Nowiny”, „zwiastowanie Dobrej Nowiny”, „niesienie radosnej wieści”⁸⁹. Radość jest stanem cechującym człowieka wolnego, który nie ma w sobie niepokoju i nie martwi się o swój los. Radość zatem jest charakterystycznym stanem dla każdego chrześcijanina⁹⁰. „Motywem tej radości jest fakt, że centrum ewangelizacji stanowi osoba Jezusa Chrystusa, posłanego przez Boga z miłości do człowieka i dla zbawienia świata”⁹¹. W tym samym tonie osadzone jest nauczanie papieża Franciszka, dla którego radosny entuzjazm jest nieodzownym stanem samego ewangelizatora. Chrześcijanie mają obowiązek głoszenia nie wykluczając nikogo, nie jak ktoś, kto narzuca nowy obowiązek, ale jak ktoś, kto dzieli się radością, ukazuje piękne horyzonty, ofiaruje upragnioną ucztę. „Kościół rozszerza się nie przez prozelityzm, ale «przez przyciąganie»” (EG 14).

W ujęciu papieża Franciszka nowa ewangelizacja obejmuje przede wszystkim duszpasterstwo zwyczajne, które ma rozpalić serca wierzących, którzy regularnie uczestniczą w życiu wspólnoty i gromadzą się w dniu Pańskim, by karmić się Słowem Bożym i Chlebem życia wiecznego. Obok papież stawia ochrzczonych, którzy nie żyją zgodnie z wymogami chrztu św., nie przynależą całym sercem do Kościoła

---

⁸⁷ Analizę dynamiki i zakresu oddziaływania przemian w wymienionych pięciu kontekstach przeprowadził ks. Grzegorz Umiński. Patrz: G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, Warszawa 2017, s. 42-45.

⁸⁸ „«Nowy zapał» jest sugestią, że współczesny Kościół powinien odnowić swoją misyjną naturę, tak aby wspólnoty chrześcijańskie pragnęły ewangelizować z większym entuzjazmem i dynamizmem. «Nowe metody» są poleceniem poszukiwania nowych metod apostołstwa. «Nowe środki wyrazu» zaś wskazują na ważny element inkulturacji, jakim jest adaptacja Ewangelii we współczesnej kulturze”. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 49.

⁸⁹ Zob. tamże, s. 14.

⁹⁰ Por. M. Wyrostkiewicz, *Czy radość może stanowić kryterium moralności czynu?* „Katecheta” 2013 nr 9, s. 5.

⁹¹ S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 15.

i nie doświadczają już pocieszenia płynącego z wiary. Trzecią grupą są nie znający Chrystusa bądź Ci, którzy zawsze Go odrzucali (zob. EG 14). Ewangelizacja w nauczaniu papieskim Franciszka urzeczywistnia się właśnie w tych trzech wymiarach⁹².

Treść Ewangelii jest zawsze aktualna, dlatego powinna nieustannie budzić radość z faktu odkrywania na nowo Dobrej Nowiny. Aby to było możliwe musi ona docierać do odbiorcy w formie dostosowanej do jego mentalności i uwarunkowań kulturowych. Chrystus jest „odwieczną Dobrą Nowiną” (Ap 14,6) i jest „wczoraj i dziś, ten sam także na wieki” (Hbr 13,8), Jego bogactwo i piękno są niewyczerpane. On jest zawsze młody i jest zawsze źródłem nowości. Jak twierdzi św. Ireneusz: „[Chrystus] w swoim przyjsciu wniósł z sobą wszelką nowość. (...) Jezus Chrystus może również rozbić uciążliwe schematy, w które zamierzamy Go uwięzić, i zaskakuje nas swą nieustanną boską kreatywnością. Za każdym razem, gdy staramy się powrócić do źródeł i odzyskać pierwotną świeżość Ewangelii, pojawiają się nowe drogi, twórcze metody, inne formy wyrazu, bardziej wymowne znaki, słowa zawierające nowy sens dla dzisiejszego świata. W rzeczywistości każda autentyczna działalność ewangelizacyjna jest zawsze «nowa»” (EG 11).

Ewangelizacja, jest głosem Chrystusa zarówno świadectwem życia, jak i słowem, a wierni świeccy, którzy są do tego zdolni, mogą wносить swój wkład w formację katechetyczną, w nauczanie świętej nauki i w wykorzystanie środków społecznego przekazu (KKK 905-906). Zatem w Kościele na każdym spoczywa obowiązek ewangelizacji. Z powyższym koresponduje treść nauczania papieża Benedykta XVI. Na skutek działań podejmowanych przez każdego członka wspólnoty Kościoła, adresat ewangelizacji ma pragnąć włączyć Chrystusa w swoje życie i trwać we wspólnocie z Nim we wszystkich sytuacjach⁹³. Budowanie wspólnoty – wspólnoty ludzi z Bogiem, wspólnoty ludzi między sobą – jako jeden z celów nowej ewangelizacji⁹⁴ ma służyć budowaniu wspólnoty chrześcijańskiej w jej wymiarze ogólnokościelnym, parafialnym, eucharystycznym i rodzinnym⁹⁵. „Ewangelizacja to nie to samo, co przekonywanie, ponieważ nie chodzi w niej o to, by pomóc komuś w intelektualnym

---

⁹² Por. R. Biel, *Nowa ewangelizacja w cieniu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych*, w: *Polskie drogi nowej ewangelizacji*, red. K. Święs, D. Lipiec, Lublin 2014, s. 58.

⁹³ Por. J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu, cz. 1: Od chrztu w jordanie do Przemienienia*, Kraków 2007, s. 6.

⁹⁴ Por.: K. Marcyński, *Komunikacja religijna i media*, Kraków 2016, s. 83-88.

⁹⁵ Por. A. Lewek, *Nowa Ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego*, Katowice 1995, t. I, s. 193 n.

dążeniu do zrozumienia Ewangelii. Ewangelizacja to dawanie świadectwa o tym, co Jezus uczynił dla nas w naszym życiu, to świadectwo radości, którą daje Ewangelia, i przemiany, która dokonuje się w wyniku spotkania ze Zbawicielem. Ten, kto sam został zewangelizowany, chętnie stanie się ewangelizatorem. Człowiek nawrócony jest w stanie skuteczniej pomagać innym na drodze nawrócenia”⁹⁶.

Nowej ewangelizacji ma zdaniem św. Jana Pawła II towarzyszyć nowa metodologia, co wiąże się z nowym kontekstem w jakim znalazła się kultura współczesnego świata. Opis metod ewangelizacji nie jest możliwy bez wcześniejszego określenia jej celu. Zasadniczo nowej ewangelizacji przyświeca ten sam cel, który stawia sobie ewangelizacja, jako działalność Kościoła pośrednicząca przekazywaniu orędzia wszystkim ludziom. Jest nim w wymiarze ostatecznym zbawienie, a w perspektywach bliższych chodzi o budzenie wiary, nawrócenie i ogólnie – chrystianizację świata⁹⁷. Za ks. Stanisławem Dykiem wskazać można dodatkowo cele szczegółowe: osobiste związanie z Chrystusem i Kościołem tych ochrzczonych, którzy przestali być przekonanymi i konsekwentnymi chrześcijanami, dojrzałą wiarę człowieka i wspólnot kościelnych oraz inkulturację Ewangelii⁹⁸.

21 września 2010 r. listem apostolskim *Ibicuque et semper* została powołana Papieska Rada ds. Nowej Ewangelizacji, której celem jest koordynowanie działań i strategii nowego głoszenia Ewangelii. Papieski dokument przypominał, że zadaniem Kościoła jest głoszenie Ewangelii „zawsze i wszędzie”. Zwracał także uwagę, że współcześnie prowadzona misja Kościoła mierzy się ze zjawiskiem odchodzenia od wiary w społeczeństwach o wielowiekowej tradycji chrześcijańskiej. Radzie, od początku jej istnienia, przyświecał zasadniczy cel, jakim jest wypracowanie nowego sposobu działalności misyjnej, który będzie adekwatny do aktualnych realiów zsekularyzowanego świata⁹⁹. Wymaga to wejścia w głąb kultury, zasięgnięcia do doświadczeń Kościołów lokalnych, kompletnego i zasadniczego przekazywania wiary w oparciu o właściwą metodologię.

---

⁹⁶ P. A. Giffard, *Wzrastanie Kościoła. Narzędzia i sposoby ożywienia wiary w parafii*, Gubin 2013, s. 32.

⁹⁷ Por. W. Przychyna, *Ewangelizacja*, w: LTP, s. 254.

⁹⁸ S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 60-62.

⁹⁹ Por. W. Kawecki, *Zobaczyć wiarę. Studium obrazu przestrzennego jako komunikacja wiary z perspektywy teologii kultury i teologii mediów*, Kraków 2013, s. 245-246.

1.1.2. Metody ewangelizacji

Treścią ewangelizacji jest Dobra Nowina. W Nowym Testamencie Dobrą Nowiną jest właśnie Ewangelia, która będąc treścią wskazuje jednocześnie pierwszą i podstawową jej metodę. Biblijną metodą ewangelizacji jest głoszenie Ewangelii w Duchu Świętym, co zostało ukazane „przez św. Pawła, który podkreśla, że głoszenie Ewangelii opiera się na działaniu Ducha Świętego, a nie na sile ludzkich słów” (1 Tes 1,5; Hbr 2,4). „Samo posługiwanie apostolskie Paweł nazywa «posługiwaniem Ducha»”(2 Kor 3,8)¹⁰⁰. Autor przytoczonych słów wskazuje także na biblijny moment chrztu Jezusa w Jordanie, jako znak wyjątkowej relacji Syna z Bogiem Ojcem oraz moment konsekracji Jezusa w Duchu Świętym, co wpłynęło na całe Jego życie. Jezus, po zstąpieniu Ducha Świętego całkowicie oddał się woli Ojca i poświęcił się głoszeniu Ojcowskiej Miłości¹⁰¹. Również działalność ewangelizacyjna Kościoła jest od początku działaniem z natchnienia i w obecności Ducha Świętego „Rozesłanie Apostołów dokonane przez Chrystusa jest „rozesłaniem w Duchu”: «Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i ja was posyłam». Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: «Weźmijcie Ducha Świętego!» (J 20, 21-22). Chrystus posyła uczniów, podobnie jak sam został posłany przez Ojca i dlatego daje im Ducha Świętego”¹⁰². Zatem Duch Święty daje Apostołom zdolność do tego, by poszli na cały świat (zob. Mk 16, 15) głosić Dobrą Nowinę wszystkim narodom (zob. Łk 24, 47).

Duch Święty zstąpił na Kościół w dniu Pięćdziesiątnicy i trwa w nim będąc jednocześnie przewodnikiem dzieła ewangelizacji. Oddziałując na Kościół, oddziałuje jednocześnie na wszystkie podmioty zaangażowane w dzieło ewangelizacji, a więc przede wszystkim na biskupów, którzy są następcami Apostołów, ale również na katolików świeckich. Ci ostatni swój udział w ewangelizacji świata mają poprzez aktywność społeczną i życie rodzinne, działania wspólnotowe, dawanie świadectwa, pielęgnowanie ideałów ewangelicznych i ich rozwijanie (zob. EN 70 – 72). Działanie ewangelizacyjne, jako działające z natchnienia Ducha Świętego, ale również jako

---

¹⁰⁰ S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 24.

¹⁰¹ Por. tamże, s. 25.

¹⁰² D. Lipiec, *Teologiczne podstawy ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 21-22.

działalnie w Duchu Świętym realizuje się w trzech kierunkach. Pierwszym jest ewangelizacja *ad gentes*, której adresatami są wszyscy nieznaną Chrystusa. Drugim kierunkiem ewangelizacji jest duszpasterstwo, albo inaczej ewangelizacja pastoralna skierowana do wspólnoty Kościoła. Trzecim kierunkiem jest reewangelizacja tych, którzy mimo, że zostali ochrzczeni, to zerwali łączność z Kościołem i swojej wiary nie praktykują¹⁰³. Wymienione kierunki, ale również m.in. uwarunkowania kulturowe są wyznacznikami metod ewangelizacji, której treść i forma są w pełni dziełem Ducha Świętego.

Ks. Krzysztof Pawlina zwrócił uwagę, że wskazania św. Jana Pawła II skupiały się na szukaniu specjalnych metod w dotarciu do ludzi poza Kościołem z mocnym akcentem na środki masowego przekazu¹⁰⁴. Przez wzgląd na mnogość różnych kultur oraz związaną z tym różnorodność wewnątrz Kościoła nie zaistniał uniwersalny katalog metod ewangelizacyjnych. W oparciu o zestaw celów i kategoryzację adresatów ewangelizacji możliwe jest wyodrębnienie szkieletu metodologicznego, w oparciu o który realizowana jest ewangelizacja przez poszczególne kościoły lokalne. Według ks. Stanisława Dyka możliwe jest wyodrębnienie w tym zakresie metody kerygmatycznej, metody misyjnej strategii Kościoła, metody ożywienia wiary wspólnot chrześcijańskich oraz metody inkulturacji¹⁰⁵.

Metoda kerygmatyczna, którą wyznacza grupa adresatów zdechrystianizowanych oraz chrześcijan „kulturowych”. Pisząc o osobach, które utraciły żywy sens wiary albo przeżywają swoją wiarę wyłącznie w sposób zewnętrzny ks. Dyk przytacza treść *Dyrektorium Ogólnego o Katechizacji*. Dokument wydany w 1997 r. wskazuje na „pierwsze głoszenie” oraz „katechezę podstawową” jako metody o pierwszoplanowym znaczeniu (zob. DOK 58). Potwierdzenie powyższego znaleźć można również w słowach papieża Franciszka, który pisał o pierwszym głoszeniu, że powinno zajmować centralne miejsce w działalności ewangelizacyjnej i w każdej próbie odnowy Kościoła (zob. EG 164). Kerygmat, jako odpowiedź Kościoła na każdą sytuację misyjną stanowi najkrótszą drogę ku zrodzeniu wiary¹⁰⁶.

---

¹⁰³ Zob. tamże, s.32-36.

¹⁰⁴ Por. K. Pawlina, *Aktualny model ewangelizacji Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 97.

¹⁰⁵ Patrz: S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 62 n.

¹⁰⁶ Por. tamże.

Kerygmat, jako głoszenie wszystkiego, co Bóg uczynił dla człowieka przez Chrystusa jest najkrótszą drogą do obudzenia osobistej i żywej wiary i wcielenia do wspólnoty Kościoła. Jako taki może być rozpatrywany w sensie ścisłym oraz szerokim. Kerygmat w sensie ścisłym służy jako narzędzie ewangelizacji misyjnej, kerygmat w sensie szerokim odnosi się do homilii i katechezy. Kerygmat szeroki jest orędziem o zbawczym działaniu Boga i odnosi się do całego Pisma Świętego. Kerygmat w sensie ścisłym jest głoszeniem zbawienia, jakie dokonało się w Jezusie Chrystusie, przez Jego ukrzyżowanie, śmierć, zmartwychwstanie i późniejsze ukazywanie się uczniom. Jest również wezwaniem do nawrócenia, wiary i chrztu, które są warunkami zbawienia¹⁰⁷.

Kultura współczesna odrzuciła Boga albo przynajmniej zepchnęła Go na margines. Pod tym względem jest to sytuacja, w której reewangelizacja współczesności musi powrócić do metod ewangelizacji świata pogańskiego¹⁰⁸. Kerygmat jest głoszeniem Chrystusa, który jest obecny i działa w historii ludzkości. Przyjście i nauczanie Jezusa na ziemi było spotkaniem Boga z człowiekiem, a dzieło zbawienia, jakiego Jezus dokonał dla ludzkości stało się za sprawą Ducha Świętego obecne i owocne dla każdego, kto uwierzył¹⁰⁹. Jest jednocześnie wezwaniem, które prowokuje i wymusza na człowieku zajęcie stanowiska wobec Boga¹¹⁰. Jest to zarazem rzeczywistość, która szokuje swoją bezpośredniością. Zadaniem pierwszoplanowym kerygmatu jest „podanie światu wstrząsającej wieści, że Bóg działa w historii ludzkości w sposób wszechmocny przez osobę Jezusa: nikt nie może pozostać obojętny wobec tego działania Bożego, trzeba się poddać, trzeba przyjąć oczywistość owych faktów, poświadczonych przez znaki, trzeba się nawrócić. Psychologiczną bazą kerygmatu była nadzieja, jaką on niósł pogańskiemu światu pozbawionemu nadziei”¹¹¹.

Kerygmat przynosi człowiekowi radykalne nawrócenie do pełnego zaufania Bogu. W pierwszej fazie jest to obudzenie „pierwszej wiary” polegającej na całkowitej ufności w Boga. Jest rezygnacją z samodzielności i zgodą na to aby to Bóg panował w życiu człowieka. W kolejnej fazie jest to uwierzenie w Boga, który się objawił

---

¹⁰⁷ Por. J. Kudasiewicz, A. Zuberbier, *Kerygmat*, w: *Słownik teologiczny*, red. A. Zuberbier, t. 1, Katowice 1998, s. 246-248.

¹⁰⁸ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 97.

¹⁰⁹ Por. A. Paciorek, *Kerygmat w Biblii*, EK T4, kol. 1361.

¹¹⁰ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 107.

¹¹¹ J. Chmiel, *Pojęcie i rola kerygmatu w pierwotnym Kościele*, s. 62-63.

w Jezusie, a więc pełne uznanie, że Jezus jest Panem, Zbawicielem i Mesjaszem. Jezus uznany za Mesjasza staje się tym, który posiada pełną władzę nad życiem nawróconego. Dzięki mocy Ducha Świętego nawrócony chrześcijanin staje się człowiekiem nowym, staje się uczestnikiem Chrystusowego zwycięstwa nad złem¹¹². Ta głęboka przemiana człowieka następuje dzięki działaniu Ducha Świętego, który wchodzi w słuchacza i napełniając go swoją światłością wskrzesza jego duszę. A zatem jest to pierwszy krok ku pełni wiary. Kerygmat budzi wiarę w człowieku, którego wiara od tego momentu może poprzez katechezę dojrzewać i się udoskonalać. Nie stanowi on zatem całości chrześcijańskiego przepowiadania, ale jest jego pierwszym i najmocniejszym impulsem¹¹³.

Kerygmat Apostołów był kierowany do pogan i do Żydów. Współcześnie jego adresatami są również poganie, a więc wyznawcy innych religii, ateści oraz osoby zdechristianizowane. Jest także, w analogii do Żydów z czasów apostoelskich, grupa wierzących w Boga, ale pozbawionych otwartości na Jezusa Chrystusa. Wymienione kręgi adresatów charakteryzuje odmienna wrażliwość na przesłanie wiary oraz inna kondycja duchowa. We wszystkich przypadkach jest to działalność misyjna Kościoła, jednak w uzależnieniu od konkretnego typu adresata jest to działanie charakteryzujące ewangelizację *ad extra*, bądź też *ad intra*. Kerygmat ukierunkowany jest zatem na wszystkich¹¹⁴.

„Pierwsza ewangelizacja powinna zatem prowadzić do takiego przemieniającego i radosnego doświadczenia Jezusa Chrystusa, który wzywa każdego człowieka, by szedł za Nim, zagłębiając się w tajniki wiary” (EA 57). Celem kerygmatu jest wewnętrzna przemiana, nawrócenie i odpuszczenie grzechów. Człowiek współczesny, niezależnie od tego, czy jest osobą niewierzącą, osobą która odeszła od wiary, czy deklarujący się jako osoba wierząca, potrzebuje wewnętrznego odnowienia i odkrycia osobistej relacji z Jezusem. Prowadzi to do odkrycia na nowo fundamentalnej prawdy jaką jest odnalezienie w Jezusie Chrystusie, Synu Bożym, który stał się człowiekiem, umarł i zmartwychwstał, zbawienia jako daru łaski i miłosierdzia Bożego ofiarowanego

---

¹¹² Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 111.

¹¹³ Por. tamże, s. 113.

¹¹⁴ Por. J. Kudasiewicz, *Manifest misyjny Jezusa (Mt 18, 16-20)* „Ethos” 2000 nr 1-2, s. 246-248, oraz S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 114.

każdemu człowiekowi (zob. EN 27)¹¹⁵. Ks. Stanisław Dyk wnioskuje, że metoda kerygmaticzna jest czynnikiem wyróżniającym nową ewangelizację od ewangelizacji pojmowanej jako apostołstwo. Wymaga ona napełnionego mocą Ducha Świętego, bezpośredniego i zdecydowanego głoszenia kerygmy, przez co zmierza ona do konkretnego celu, jakim ma być ponowne zrodzenie wiary¹¹⁶.

Z kolei metoda misyjnej strategii Kościoła jest kierowana do tej grupy zdechrystianizowanych albo „kulturowych” chrześcijan, która zrezygnowała z praktyk religijnych i znajduje się poza przestrzenią oddziaływania duszpasterstwa zwyczajnego, a więc poza zasięgiem nauczania parafialnego. Do struktury Kościoła należą oni jedynie formalnie z tytułu chrztu św., ale w ich życiu nie istnieje ani kościół parafialny, ani inna forma korzystania z chrześcijańskiej formacji. Jedynym sposobem na ich odnalezienie jest wejście w krąg ich własnego świata, a zatem do pracy, domu, sklepu, szkoły i na ulicę, aby to Kościół znalazł się obok nich. „Człowieka trzeba zbawić tam, gdzie on jest, a nie tam gdzie chcielibyśmy go mieć. Kościół nie może obrazić się na człowieka. Ma mu pomóc skierować wzrok ku tajemnicy Chrystusa”¹¹⁷. Metoda misyjnej strategii Kościoła polega również na wykorzystywaniu nielicznych momentów, w których zdechrystianizowani pojawiają się w obrębie oddziaływania Kościoła. Najczęściej są to okazje „urzędowe”, kiedy istnieje formalna potrzeba załatwienia sprawy albo okazja ślubu, czy pogrzebu. Sytuacje te mają być wykorzystywane dla celów ewangelizacyjnych¹¹⁸.

„W dzisiejszym zdechrystianizowanym świecie, naznaczonym duchem sekularyzmu, nie można oddzielić pracy duszpasterskiej Kościoła od jego misji. Dlatego misje nie stanowią jednego z wymiarów duszpasterstwa, lecz całe duszpasterstwo musi mieć charakter misyjny”¹¹⁹. Ks. Stanisław Dyk zwraca uwagę, że do realizacji tak określonej metody ewangelizacji konieczne jest rozeznanie życia chrześcijańskiego na poziomie Kościoła lokalnego ponieważ współczesne społeczeństwo, mimo faktu chrztu i funkcjonowania w tradycji chrześcijańskiej, jest w istocie w coraz mniejszym

---

¹¹⁵ Por. W. Szlachetka, *Kerygmaticzne szkoły nowej ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 442-443.

¹¹⁶ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 63-64.

¹¹⁷ K. Pawlina, *Aktualny model ewangelizacji Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 103.

¹¹⁸ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 65.

¹¹⁹ G. Augustin, *Drogi skutecznej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, red. G. Augustin, Ząbki 2012, s. 137.

stopniu chrześcijańskie. Dlatego koniecznością jest podjęcie przez Kościół ewangelizacji misyjnej. Istotnym elementem jest tutaj kształtowanie wśród duchownych i świeckich mentalności ewangelizacyjnej utożsamianej z duchowością misyjną, która jest duchowością wyjścia poza własne granice¹²⁰. W myśl założenia, że nowa ewangelizacja jest synonimem misji wymaga ona umiejętności rozpoczynania od nowa, przekraczania granic, poszerzania horyzontów. „Nowa ewangelizacja jest przeciwieństwem samowystarczalności i polegania na sobie samym. (...) Jak starają się zaznaczyć niektóre Kościoły lokalne, nadszedł czas, by Kościół wezwał swe wspólnoty chrześcijańskie do nawrócenia duszpasterskiego, ukierunkowania swych działań i struktur na misje” (L 9-10).

Działalność duszpasterska ma być działalnością misyjną. Reformę struktur, wymagającą odnowy duszpasterskiej, można zrozumieć jedynie w tym sensie: należy sprawić, by stały się one wszystkie bardziej misyjne, by duszpasterstwo zwyczajne we wszystkich swych formach rozszerzało swój zasięg i było bardziej otwarte, by doprowadziło zaangażowanych w nie ludzi do przyjęcia stałej postawy „wyjścia” (zob. EG 27). Chodzi zatem o priorytetyzowanie przepowiadania Słowa Bożego, co w ścisłym znaczeniu przekłada się na pastoralny priorytet ewangelizacji i przekazu wiary¹²¹, przypisywanie roli pierwszorzędnej kerygmatowi w sensie ścisłym oraz przełożenie akcentów na rzecz bezpośredniego przekazu Ewangelii¹²².

Już w 1979 r. św. papież Jan Paweł II pisał o katechezie: „niech otwiera serca, nawraca i w ten sposób sprawia, aby ci, którzy dotąd stoją u progu wiary, całkowicie przyłączyli się do Jezusa Chrystusa” (CT 19). Było to wyraźnie wskazanie papieża, aby styl misyjny został również nadany katechezie i homilii. To samo wezwanie zostało powtórzone w 1997 r., kiedy to Kościół zaznaczył, że różne formy głoszenia słowa Bożego powinny realizować wiele funkcji. Katecheza powinna podejmować m. in. zadania misyjne (zob. DOK 52). Również Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce w 2001 r. potwierdziło, że w zlaicyzowanym społeczeństwie katecheza musi z konieczności przejąć zadanie nowej ewangelizacji. W ten sposób

---

¹²⁰ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 141 n.

¹²¹ Por. K. Koch, *Misja czy dymisja Kościoła? Wyzwania koniecznej nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, red. G. Augustin, s. 45.

¹²² Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 149-154.

ewangelizacja staje się – obok wychowania w wierze, nauczania i wtajemniczenia – konieczną funkcją katechezy dzisiejszych czasów (DkKkP 20).

Misyjne ukierunkowanie homilii, by była głosem do osób ulegających dechrystianizacji i sekularyzacji oraz „chrześcijan kulturowych” powinno opierać się na przygotowaniu odbiorców do usłyszenia orędzia i wzbudzeniu pragnienia Boga: „wypracować też trzeba właściwe formy i środki pozwalające na takie mówienie o Bogu, które jest w stanie odpowiedzieć na oczekiwania i niepokoje współczesnych ludzi, pokazując im, jak nowość, którą jest Chrystus, stanowi dar, którego wszyscy oczekujemy i którego pragnie każdy człowiek jako niewypowiedzianej odpowiedzi na jego poszukiwanie sensu oraz na pragnienie prawdy” (L 19). Jako kolejny element wymienić trzeba dążenie do odkrycia prawdziwej istoty Boga objawionej w Jezusie Chrystusie. To Jezus, jako żywa i zbawiająca osoba ma być treścią przepowiadania, które powinno budzić do angażującej wiary¹²³.

Istotną rolę w tym zakresie odgrywają tradycyjne narzędzia misyjne, jak misje ludowe i rekolekcje parafialne. Obie formy ukierunkowane są na odnowę życia religijnego. Pierwsze zmierzają do radykalnego nawrócenia adresata, drugie do pogłębienia życia chrześcijańskiego. Tego rodzaju akcje ewangelizacyjne wymagają pogłębionej analizy nowej rzeczywistości otoczenia Kościoła w kontekście zmieniających się uwarunkowań społeczno-kulturowych¹²⁴.

Kościół ewangelizujący współczesne środowiska w ich własnych kręgach wypracował metodologię obecności w nich. Katecheci duchowni pracujący w szkołach oddziałują swoją otwartością na środowisko nauczycieli, pracowników szkolnych oraz dzieci i młodzieży szkolnej poprzez zaangażowanie w życie szkoły. Obecność i aktywne uczestnictwo w szkolnych wydarzeniach, radach, w tym, czym szkoła żyje jest punktem wyjścia do podejmowania działań ewangelizacyjnych¹²⁵. Jest to również wychodzenie naprzeciw potrzebom młodzieży u progu dojrzałości, spotkanie młodego człowieka w jego środowisku i otoczeniu, metoda dialogicznego przekazu Słowa,

---

¹²³ Por. tamże, s. 154 n.

¹²⁴ Szerzej na ten temat w: S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 172 n.

¹²⁵ Por. R. Czekalski, *Nowe formy ewangelizacji w środowisku szkolnym*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 173-176.

a przede wszystkim zaspokojenie „głodu ideałów” i odnajdywanie odpowiedzi na pytania o rzeczy ostateczne poprzez przekaz wiary rozumnej, która może zmieniać życie¹²⁶.

Szereg zadań ewangelizacyjnych wynikających z potrzeby wejścia z Dobrą Nowiną do zsekularyzowanego świata należy do osób konsekrowanych. Św. Jan Paweł II określił trzy podstawowe sposoby, jakimi konsekrowani mają podejmować misję ewangelizacji. Jest to przede wszystkim postawa oblubieńczej miłości do Chrystusa i całkowite poddanie się Jego woli. Ponadto należy wymienić dawanie świadectwa w postępowaniu zgodnym z nauką Kościoła i wypełnionym całkowitym poświęceniem się Bogu. Jest to także głoszenie Ewangelii konkretnym i dostosowanym do okoliczności językiem¹²⁷. Rola osób konsekrowanych jest istotna o tyle, że na nich spoczywa ciężar ewangelizacji szczególnie w trudnych momentach dziejów i kryzysów Kościoła, kiedy czasy stają się szczególnie wymagające, kiedy nie tylko świat, ale i Kościół potrzebuje pomocy (zob. VC 81)¹²⁸.

Współczesny człowiek kierujący się zasadą, aby żyć tak, jak gdyby Bóg nie istniał, w obliczu pytań i zjawisk, na które nie znajduje odpowiedzi popada w rozpacz (zob. ChL 34), tym bardziej istnieje potrzeba reewangelizacji oznaczająca dążenie do odnowy, którą ma podjąć Kościół, aby mógł sprostać wyzwaniom stawianym również przez świat polityki, gospodarki i kultury znajdując środki i metody głoszenia Ewangelii również w tych kręgach. Ewangelizacja kultury, jako wielokierunkowy proces, jest twórczym pomnażaniem tych dóbr kultury, które pozwalają człowiekowi na rozwój wszystkich jego uzdolnień. Istotne w tym procesie jest odkrywanie prawdy o człowieku, jego pięknie oraz potrzebie zbawienia. Ewangelizacja kultury pomaga odkryć człowiekowi jego własną godność przez wskazanie tych elementów w rozwoju kultury, które człowieka ubogacają. Realizacja tego procesu możliwa jest dzięki czynnej obecności chrześcijan w kulturze.

Z równą intensywnością na współczesnego człowieka oddziałuje polityka. Jako sztuka zarazem trudna i szlachetna (zob. KDK 75) powinna zdaniem Kościoła umieszczać człowieka w centrum uwagi troszcząc się o jego godność i autonomię

---

¹²⁶ Por. J. Przybyłowski, *Świat ludzi młodych wyzwaniem dla Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s.154-156.

¹²⁷ Patrz: Jan Paweł II, *Biada nam gdybyśmy nie umieli ukazywać Ewangelii światu*, OsRomPol 1987 nr 6, s. 22-23.

¹²⁸ Por. Cz. Parzyszek, *Zadania osób konsekrowanych w dziele nowej ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 179-205.

w duchu służby drugiemu. Podobnie bliska zainteresowaniom Kościoła jest sfera gospodarki. Tutaj Kościół stara się przede wszystkim zaszczepiać postawy właściwe wobec dóbr ziemskich i stosunków społeczno-gospodarczych (zob. KDK 2420). Współczesny świat kultury, polityki i gospodarki również potrzebuje nowej ewangelizacji, która będzie głoszona przez Kościół wierny swojej misji w duchu dialogu mającego na celu służbę ludzkości. W tym dziele Kościół i świat stanowią dwie przenikające się rzeczywistości¹²⁹.

Powyższe stanowi wskazanie na rolę ewangelizacyjnej aktywacji laikatu. Św. Jan Paweł II uważał, że potrzeba nowego rozmachu w apostołstwie, które byłoby przeżywane jako codzienne zadanie wspólnot i grup chrześcijańskich (zob. NMI 40). Zadaniem świeckich jest podejmowanie działań misyjnych wobec tych, którzy jeszcze nie wierzą lub którzy nie żyją według wiary otrzymanej wraz z Chrystem. Oni mają dawać świadectwo o tym, jak wiara chrześcijańska daje jedyną pełną odpowiedź, którą wszyscy mniej lub bardziej świadomie przyjmują i której pragną, na problemy i nadzieje, jakie życie stawia przed każdym człowiekiem i każdym społeczeństwem (zob. ChL 34). Aktywność ewangelizacyjna świeckich uzasadniona jest wszczepieniem do Chrystusa na mocy chrztu i bierzmowania przez co uczestniczą oni w prorockim urzędzie Chrystusa (zob. KK 33). Szczególnym zadaniem świeckich jest docieranie do tych, do których duchowni nie docierają (zob. KK 35). Mają oni ponadto możliwość większego oddziaływania na środowisko przez możliwość dialogu ze światem zlaicyzowanym (zob. EG 29). Misja ewangelizacyjna świeckich musi jednakowoż odbywać się we współpracy z hierarchią kościelną oraz pod warunkiem spójnego świadectwa swojego życia¹³⁰.

Misja ewangelizacyjna świeckich wyraża się również poprzez działalność zrzeżeń i wspólnot religijnych. Są one „wyrazem bogactwa charyzmatów, którymi Duch Święty przyozdabia Kościół w całkowicie wolny i trudny do przewidzenia sposób”¹³¹. Stanowią jednocześnie wyraz zapału ewangelizacyjnego. Jednoczą się wokół wspólnego celu, jakim jest zjednoczenie z Chrystusem i Kościołem. Wychowują do życia wspólnotowego, przygotowują do otwarcia na parafię, rozwijają charyzmaty i posługi.

---

¹²⁹ Por. M. Fiałkowski, *Świat kultury, polityki i gospodarki a wyzwania nowej ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 207-226.

¹³⁰ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 182-190.

¹³¹ W. Śmigiel, *Zrzeszenia religijne laikatu podmiotem ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 229.

Są to często grupy wspierające rodzinę, jak np. budowanie Kościoła domowego¹³². Połączenie radykalizmu ewangelicznego z entuzjazmem i przyjaźnią, która łączy osoby zaangażowane we wspólnoty prowadzi do umocnienia wiary w nich samych, szerzenia radosnego świadectwa Żywego Słowa, a jednocześnie stanowi środek zaradczy na szerzące się zagrożenia dla rodzin. Są one pomocą w szerzeniu w Kościele ożywienia i radości (zob. EiE 16)¹³³.

Metoda ożywienia wiary wspólnot chrześcijańskich wynika z określonej przez św. Jana Pawła II potrzeby nowego zapachu ewangelizacyjnego. Celem jest tutaj odnowa misyjnej natury Kościoła, tak aby dzięki autoewangelizacji członkowie Kościoła zyskali autentyczną, żywą i dojrzałą wiarę, którą będą promieniować w przestrzeni społeczno-kulturowej. Kościół ma być Kościołem modlącym się i adorującym Boga, dlatego podstawowym zadaniem jest tworzenie okoliczności umożliwiających spotkanie z Nim. To sytuacja nawrócenia i odnowy całego Kościoła w wymiarze wszystkich wierzących oraz samej struktury Kościoła¹³⁴.

Ks. Stanisław Dyk wymienia w tej kategorii trzy zasadnicze funkcje Kościoła. Jest to w pierwszym rzędzie głoszenie słowa Bożego, które ma rodzić i umacniać żywą wiarę. Kolejną jest liturgia, która daje najbardziej intensywne doświadczenie transcendencji. Trzecią natomiast jest doświadczenie Kościoła, jako wspólnoty, co pozwala żyć zbawieniem przyniesionym przez Chrystusa we wspólnocie braci. Autor uznaje, iż są to trzy płaszczyzny, na których wiara jest głoszona, celebrowana i świadczona. Celem jest tutaj ożywienie wiary we wspólnocie, a więc pośród tych, którzy uważają siebie za chrześcijan i poprzez uczynienie ich wiary dojrzałą wykształcenie w nich zdolności do dawania świadectwa Ewangelii i przyciągania do niej innych¹³⁵.

Ożywienie wiary we wspólnotach jest formacją ewangelizacyjną osób postrzeganych jako żywych członków Kościoła. Ma ona z nich zatem uczynić ewangelizatorów pełnych „nowego zapachu”. Polega ona na odnowieniu przestrzeni spotkania z żywym i zbawiającym Bogiem oraz kształtowaniu w nich poczucia realnej

---

¹³² Zob. *Rodzina jako Kościół domowy*, red. A. Tomkiewicz, W. Wieczorek, Lublin 2010.

¹³³ Por. W. Śmigiel, *Zrzeszenia religijne laikatu podmiotem ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 237-240.

¹³⁴ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 67.

¹³⁵ Por. tamże, s.191-193.

obecności Boga. Obecność Boża w słowie Bożym, w liturgii i życiu codziennym ma im dać doświadczenie komunii, kształtowanie sakramentalnego postrzegania własnego życia i doświadczenie zbawienia. Odbywać się to powinno na drodze odnowy tradycyjnego duszpasterstwa¹³⁶.

Metoda inkulturacji uwzględnia nowy, współczesny kontekst kulturowy. Inkulturacja jest wcieleniem Ewangelii w rodzime kultury oraz wprowadzeniem tych kultur w życie Kościoła (zob. SA 21). Przekaz Ewangelii musi być dostosowany do mentalności odbiorcy, środki wyrazu powinny być zgodne z aktualnym kodem kulturowym, ale chodzi tutaj również o przemianę kultury w duchu Ewangelii. Celem jest pełna integracja wiary z kulturą. Ewangelia musi być zatem zintegrowana z życiem, a człowiek współczesny musi w niej znaleźć sposób życia¹³⁷. Nie jest to narzucanie nowej kultury, a jedynie wejście wiary chrześcijańskiej do konkretnego kręgu kulturowego przy pełnej akceptacji zwyczajów, tradycji, języka, obrzędowości oraz wręcz rytu liturgicznego¹³⁸. Mimo że inkulturacja jest pojęciem dość nowym Ks. Witold Kawecki zwrócił uwagę na to, że idea ma już pewną tradycję w samym Kościele. Przykład stanowi instrukcja Kongregacji Krzewienia Wiary z 1659 r., w której napisano „nie zanoście do nich naszych krajów, ale wiarę, która nie odrzuca i nie rani obrzędów ani zwyczajów żadnego z tych narodów, chyba że byłyby niegodziwe, a przeciwnie pragnie ona, żeby ich strzec i ochraniać”¹³⁹.

„Nowa ewangelizacja to działalność Kościoła w nowych kontekstach kulturowych, które podlegają dynamicznym przemianom. Taki kontekst wymaga ciągle odnawianego dialogu pomiędzy Ewangelią a kulturą współczesną – wymaga nowej inkulturacji”¹⁴⁰. Jest ona głęboką transformacją, która może się dokonywać po tym, jak chrześcijanin pozwoli, aby przesłanie ewangeliczne przeniknęło do jego mentalności i sposobu życia¹⁴¹. Jest wyrażaniem „wartości religijnych i świadectwa wiary przy pomocy wciąż nowych, aktualnych form kultury oraz wcielaniem Ewangelii Chrystusa w zmieniające się kultury ludzkie”¹⁴². Zatem chodzi o wypracowanie nowych

---

¹³⁶ Por. tamże, s.228-231.

¹³⁷ Por. tamże, s. 69.

¹³⁸ Por. W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, Kraków 2008, s. 210.

¹³⁹ Za S. Nagy, *Ewangelia a kultura w ujęciu encykliki Slavorum Apostoli*, w: W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, s. 211.

¹⁴⁰ S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 233.

¹⁴¹ Por. W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, s. 211.

¹⁴² A. Lewek, *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. 2, Katowice 1995, s. 94.

środków wyrazu Ewangelii, o dostosowanie przekazu Ewangelii do współczesnej kultury. „W inkulturacji chodzi z jednej strony o przyjęcie bogactwa kulturowego i różnego rodzaju inspiracji zgodnych z wiarą oraz o wykorzystanie ich w celu głębszego zrozumienia Ewangelii; z drugiej zaś o pomoc w uzdrawianiu i przekształcaniu tych kryteriów i sposobów myślenia ludzi, stylów życia, które są sprzeczne z jej przesłaniem”¹⁴³. Ks. Dariusz Lipiec, w jego analizie nauczania papieża Franciszka w kontekście duszpasterstwa misyjnego, podkreślił m.in. kluczową rolę pojęcia kultury w rozumieniu tożsamości i autonomii ludów i narodów, ale także ich dziedzictwa i tradycji. Inkulturacja w tej perspektywie odnosi się również do specyficznego związku, jaki zachodzi między kulturą a Ewangelią. W myśl adhortacji apostolskiej *Evangeliæ gaudium* łaska opiera się na kulturach wspólnot ludzkich, aby Bóg mógł się w nie wcielić i budować swój Kościół (zob. EG 115)¹⁴⁴.

Ks. Stanisław Dyk rozróżnił dwa powiązane ze sobą wymiary inkulturacji. „Z jednej strony idzie o wypracowanie nowych środków wyrazu Ewangelii, o dostosowanie przekazu Ewangelii do współczesnej mentalności (metoda indukcyjna, adaptacja Ewangelii). Z drugiej strony chodzi o przemianę danej kultury w duchu Ewangelii, o „twórczą syntezę między ewangelią a życiem (Jan Paweł II)”¹⁴⁵. Chodzi tu o wymiary inkulturacji *ad extra*, czyli ubogacenie i dostosowanie różnych form poprzez które wspólnota chrześcijańska wyraża misterium wiary do natury danego narodu i *ad intra*, to wszczępienie Ewangelii w daną kulturę¹⁴⁶. Zdaniem ks. Stanisława Dyka odbywa się ona w sposób dialogiczny „od Kościoła w kierunku kultur, poprzez inkarnację w nich Ewangelii i ich odnowę w duchu wartości chrześcijańskich, w kierunku wspólnoty kościelnej poprzez wprowadzenie w nią wartości obecnych w danej kulturze, a tym samym odnowienie Kościoła i uczynienie z niego wspólnoty jeszcze bardziej powszechnej”¹⁴⁷. Jest to zatem włączenie Kościoła lokalnego w ramy kultury regionu, co nie jest równoznaczne z utożsamieniem Ewangelii z kulturą. Kościół mocą Ewangelii ma osiągać i jakby przewracać kryteria ocen, hierarchię dóbr, postawy i nawyki

---

¹⁴³ Ks. W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, s. 244.

¹⁴⁴ Por. D. Lipiec, *Duszpasterstwo misyjne w nauczaniu papieża Franciszka*, w: *Duszpasterstwo w świetle nauczania papieża Franciszka*, red. D. Lipiec, Lublin 2015, s. 13.

¹⁴⁵ S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 233.

¹⁴⁶ Por. tamże, s. 233.

¹⁴⁷ Tamże, s. 234.

myślów, bodźce postępowania i modele życiowe rodzaju ludzkiego, które stoją w sprzeczności ze słowem Bożym i planem zbawczym (zob. EN 19).

Ewangelia i kultura wchodzą tutaj w ścisłą relację. Oznacza to przenikanie Dobrej Nowiny do danego środowiska. Jest to relacja, która pozwala na wzajemne ubogacenie. Kościół nie tylko przekazuje wiarę i wartości, co jest ubogaceniem i odnowieniem kultur, ale również sam przejmuje pozytywne elementy tych kultur, które „odnowione przez światło Ewangelii mogą stać się prawdziwymi wyrazami jedynej wiary chrześcijańskiej”¹⁴⁸. Proces inkulturacji wspiera zrozumiałe dla adresata przekazywanie mu Ewangelii. Dzięki temu Ewangelia może wnikać w człowieka, aby był zdolny wyrażać Ją własnym życiem osadzonym w konkretnym języku, zwyczajach i tradycji wspólnoty. Aby ten proces mógł zacząć się realizować ewangelizacja musi posługiwać się adekwatnymi, nowymi środkami wyrazu. Ks. Stanisław Dyk wskazuje za Ryszardem Kamińskim opis takich nowych środków wyrazu, jaki powstał w dokumencie końcowym Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej w Santo Domingo w 1992 r.¹⁴⁹.

Takim nowym środkiem wyrazu miał być po pierwsze nowy język przekazu Ewangelii przybliżający ewangeliczne treści do człowieka żyjącego w nowej rzeczywistości kulturowej. Chodzi tu o stosowność języka używanego w przekazie wiary do aktualnej sytuacji adresata i sposobu jego myślenia. Chodzi również o to, by był to język żywy, konkretny i zrozumiały. W dalszej kolejności były to pomysłowość i twórczość ewangelizacyjna rozumiane jako kreatywność, twórcze zaangażowanie ewangelizatorów oraz otwartość na eksperymenty w przekazie Dobrej Nowiny, będące darem Ducha Świętego. Nie mniej istotne dla nowego przekazu były środki wyrazu czerpane z osiągnięć socjologii, psychologii i pedagogiki, a także środki wyrazu właściwe dla kultury współczesnej. Chodzi o inspiracje czerpane zarówno z nauk humanistycznych, które mają zastosowanie w rozwoju katechezy, jak i o aktualne poznanie ludzkiej natury, czy stosowanie współczesnych narzędzi komunikacji¹⁵⁰.

Papież Franciszek podkreślił, że Kościół ma charakter powszechny: powinien on być miejscem bezinteresownego miłosierdzia, w którym wszyscy mogą się czuć przyjęci, kochani, w którym mogą doświadczać przebaczenia i być zachęceni, aby żyć zgodnie

---

¹⁴⁸ W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, s. 211.

¹⁴⁹ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 271 n.

¹⁵⁰ Por. tamże, s. 271 n.

z dobrym życiem Ewangelii (zob. EG 114). Ponadto Kościół powinien zawsze być otwartym domem Ojca (zob. EG 47). W myśl nauczania Franciszka chodzi tu o powszechność rozumianą jako zaproszenie „nie tylko poszczególnych osób, w ich różnorodności, lecz także wszystkich ludów i narodów żyjących na ziemi na przestrzeni dziejów, w różnorodnych epokach historycznych”¹⁵¹.

Autor powyższych słów wskazuje, że jest to nawiązanie do nauczania soborowego o kontekście kulturowym i nauki o inkulturacji Kościoła w społecznościach ludzkich. Papież podkreśla rolę wielokulturowości Kościoła, jako bogactwa, które jest pomocne w zrozumieniu tajemnicy Bożego wcielenia, powołania człowieka oraz posłannictwa Kościoła¹⁵². Elementem tej wielokulturowej przestrzeni, ale również jej nośnikiem oraz czynnikiem, który ma na nią ogromny wpływ, a wręcz ją kreuje, są środki społecznego przekazu. Każdy człowiek odpowiedzialny za kształtowanie siebie i otaczającej go kultury, a zarazem sam przez tę kulturę kształtowany żyje w świecie zatopionym w strumieniu multimedialnego przekazu.

Przestrzeń medialna to rzeczywistość kształtująca tożsamość zbiorową i więzi społeczne. „Otaczająca nas kultura sprawia, że przyswajamy dzięki niej określone wartości i normy zachowań. (...) Czynniki te nie są od siebie niezależne, nie tworzą jakiejś specyficznej hierarchii – wręcz przeciwnie oddziałują na siebie na wiele sposobów. Jednakże w kulturze zdominowanej przez mass media wzajemne zależności wspomnianych czynników są o wiele bardziej złożone. Prezentacje środków masowego przekazu penetrują nie tylko czynniki kształtujące moralność, ale wręcz tworzą nowy, odrębny czynnik”¹⁵³. Ten złożony świat kultury środków masowego przekazu również stanowi ważne wyzwanie dla ewangelizacji.

---

¹⁵¹ D. Lipiec, *Duszpasterstwo misyjne w nauczaniu papieża Franciszka*, s. 12.

¹⁵² Por. tamże, s. 13.

¹⁵³ T. Zasępa, *Media, człowiek, społeczeństwo. Doświadczenie europejsko-amerykańskie*, Częstochowa 2002, s. 227.

1.1.3. Ewangelizacja w środkach społecznego przekazu

„Środki społecznego przekazu osiągnęły takie znaczenie, że dla wielu są głównym narzędziem informacyjnym, przewodnikiem i natchnieniem w zachowaniach indywidualnych, rodzinnych, społecznych. Przede wszystkim, nowe pokolenia wzrastają w świecie uwarunkowanym przez mass-media” (RM 37c). Dobitnie fakt ten ukazał Marschall McLuhan opisując nowe środowisko medialne, jako symboliczne, pełne technologicznych wynalazków, kształtowane przez elektroniczne media i ich naturę. W jego teorii media gromadzą informacje i przyspieszają ich przepływ. Sama informacja stała się jednym z bardziej wartościowych towarów, a zarządzanie informacjami jedną z tych konsekwencji rozwoju i przyspieszenia komunikacji, która zmieniła współczesny świat i człowieka. Ludzkość przesycona ilością i tempem przekazu informacji utraciła zdolność refleksji, kształtowania własnych poglądów, czy rozumienia rzeczywistości. W konsekwencji sama treść informacji straciła znaczenie na rzecz przekazu i jego nieustających modyfikacji¹⁵⁴.

Zmianie uległo pojmowanie czasu i przestrzeni. Wszystko może odbyć się w dowolnym czasie, a człowiek zawsze będzie się znajdował w centrum wydarzeń. Ludzie żyjący obok siebie zatracili zdolność dialogu. Łatwiej jest uczestniczyć w wydarzeniach na odległym krańcu świata, których reprezentacje oferują media, niż wejść w relacje z ludźmi w bezpośrednim otoczeniu. Środowisko pracy współczesnego człowieka również jest środowiskiem zmediatyzowanym, w którym kontakty międzypersonalne odbywają się za pośrednictwem komunikatorów elektronicznych. Kontakty międzyludzkie w czasie wolnym zostały zepchnięte do formy kontaktu z mediami i rzeczywistością medialną. Ta rzeczywistość, nazwana przez McLuhana rzeczywistością zastępczą, stanowi przetworzenie rzeczywistości realnej. Wyodrębnione fragmenty rzeczywistości nabierają rangi symboli, które są narzędziami kodowania rzeczywistości przez media. Środowisko kreowane przez media wchodzi w głąb życia człowieka i modelując jego doznania płynące z odbioru przekazu przeobraża jego życie i niego samego. Człowiek staje się produktem kultury masowej¹⁵⁵.

---

¹⁵⁴ Por. K. Marcyński, *Komunikacja religijna i media*, Kraków 2016, s. 26-39.

¹⁵⁵ Por. tamże, s. 36-48.

Pojęcie kultury masowej jest powiązane z pojęciem masowej komunikacji. Jej początki sięgają czasu wynalezienia druku i szerokiego stosowania techniki reprodukcji. Analogicznie do wymienionej techniki kultura masowa niesie zagrożenie uśrednienia społeczności odbiorców, którzy poddają się narzuconym postawom, wzorcom i opiniom. Produktem masowej kultury jest McLuhanowski „masowy człowiek” przeciętny, osamotniony, podobny do innych masowych ludzi¹⁵⁶. Media, jako czynnik kulturotwórczy mogą również stanowić narzędzie rozwoju bogatej osobowości człowieka. „Mogą one stać się okazją do humanizacji nie tylko wtedy, gdy dzięki rozwojowi technologicznemu stwarzają większe możliwości komunikacji i informacji, ale przede wszystkim wtedy, gdy są zorganizowane i ukierunkowane na naświetlenie obrazu osoby i dobra wspólnego, odzwierciedlającego jej uniwersalne wartości” (CV 73).

W opinii kard. Carlo Martiniego „media to nie tylko ekran, który się ogląda, radio, którego się słucha. Są media atmosferą, środowiskiem, w którym jest się zanurzonym; ono nas otacza i wchodzi w nas ze wszystkich stron. W tym świecie dźwięków, obrazów, kolorów, impulsów i wibracji tkwimy tak, jak człowiek pierwotny zanurzony był w lesie, jak ryby w wodzie. To jest nasze środowisko, media są nowym sposobem trwania przy życiu (...) Komunikacja staje się coraz bardziej transmisją bodźców, uczestnictwem w intensywnych wibracjach. I taka kultura, wytwór wibracji emocjonalnych, i dlatego mocno wciągająca – niesie w sobie poważne znaki zapytania, zwłaszcza w przypadku młodego pokolenia. Niebezpieczeństwo polega na spłaszczeniu prawdy o własnych wrażeniach, o własnych przeżyciach, odczuciach”¹⁵⁷. W nawiązaniu do powyższego kard. Martini wyznaczył Kościołowi cztery zadania, które określają sposób kształtowania komunikacji.

Pierwszym zadaniem jest wspieranie i praktykowanie komunikacji, aby komunikować nie tylko oficjalne informacje, ale również „nadzwyczajną witalność doświadczenia kościelnego”¹⁵⁸ oraz problemy towarzyszące codziennemu życiu. Drugim zadaniem Kościoła jest wypełnianie funkcji edukacyjnej i profetycznej przez organizację kursów, katechez oraz tworzenie szkół i instytutów, w których przedmiotem

---

¹⁵⁶ Por. tamże, s. 36-48.

¹⁵⁷ Kard. C. M. Martini, *Rozmowy z moim telewizorem. Spotkanie Kościoła ze światem mass mediów*, tłum. W. Pawłowski, Kraków 1998, rozdz. I, cyt. za: W. Kawecki, *Zobaczyć wiarę. Studium obrazu przestrzennego jako komunikacja wiary z perspektywy teologii kultury i teologii mediów*, Kraków 2013, s. 76-77.

¹⁵⁸ Tamże, s. 77.

nauczania będą natura, język i techniki mediów. Kolejnym zadaniem, jakie kard. Martini wyznaczył Kościołowi, jest wywieranie wpływu na działania mediów i ich rezultaty. Kościół ma prawo wyrażania oczekiwań wobec mediów, aby dbać o ich profesjonalizm, o podejmowaną w nich problematykę oraz sposób w jaki jest ona poruszana. Zadanie czwarte wyrazić można jako obecność chrześcijan w mediach z właściwą dbałością o jakość przekazu, a zwłaszcza o jakość mediów katolickich¹⁵⁹.

Media, zwłaszcza posługujące się nowoczesną techniką przekazu obrazowego, mogą pełnić rolę kluczową w ewangelizacji. We współczesnym zmediatyzowanym świecie są one jednym z podstawowych narzędzi inkulturacji, a jako miejsce życia publicznego i aktywności społecznej są jednym z wyzwań dla Kościoła. Ks. Witold Kawecki wskazuje na „likwidowanie rozłamu pomiędzy Ewangelią a kulturą” jako podstawowe wyzwanie dla ewangelizacji przez media. Odwołując się do nauczania św. papieża Jana Pawła II Kawecki pisze, że „dokonuje się to poprzez nasłuchiwanie człowieka, by go lepiej zrozumieć, by znaleźć z nim wspólny język, by zrozumieć jego mentalność warunkowaną także przez wychowanie i procesy społeczne”¹⁶⁰. Według powyższego ewangelizacja przez media odbywa się w kilku obszarach. Jest to krytyczna ocena kultury, pozbawianie jej relatywizmu i subiektywizmu moralnego, usuwanie pseudowartości oraz ideologicznych uprzedzeń do Kościoła, mniejszości narodowych bądź religijnych¹⁶¹.

Ewangelizowanie przez media oznacza stosowanie właściwej techniki przekazu. To również używanie języka przekazu medialnego. To także zdolność do emocjonalnego przyciągnięcia uwagi odbiorcy. Media, jako narzędzie kształtowania nowego człowieka, stanowią dla Kościoła źródło nowego języka i środków wyrazu. Jednocześnie Kościół jest dla kultury medialnej źródłem ubogacenia kultury słowa. Jest również ukazywaniem innego wymiaru rzeczywistości. Skoro więc narzędzia komunikacji stanowią nie tylko środek przekazywania informacji, ale są istotnym wyrazem kultury współczesnej, to ewangelizacja musi korzystać z nich by wyrażać i przekazywać ludzkości tajemnice wiary¹⁶².

---

¹⁵⁹ Por. tamże, s. 77-78.

¹⁶⁰ Tamże.

¹⁶¹ Por. tamże, s. 262.

¹⁶² Por. tamże, s. 263-265.

Ponieważ „treść przekazu zawsze determinuje sam przekaz”¹⁶³, możliwe jest wyróżnienie kryteriów tworzenia ewangelicznego przekazu medialnego, jakie wpływają na katolicki wymiar kultury medialnej. W pierwszym rzędzie jest to poszanowanie samego komunikatu, którym w tym przypadku jest słowo Boże. Nie jest to wyłącznie przekaz obiektywnych faktów, a przesłanie napełnione działaniem Ducha Świętego. Zmienia to również perspektywę odpowiedzialności autora. W tej sytuacji istotne są forma, kontekst, cel, a także środek przekazu. Jest to zagadnienie dotyczące zarówno treści i formy informacji, postawy nadawcy, ale także postawy odbiorcy wobec informacji i wobec nadawcy. Komunikat staje się czynnikiem wywierającym wpływ na relacje użytkowników mediów. Kolejnym kryterium jest służebność mediów, które, jako wytwór współczesnej kultury powinny służyć człowiekowi. Jest to kryterium wpływające na postawę twórcy wobec adresata, ale również kształtujące zjawisko misyjności mediów. Wszystkie media realizują misję. W kontekście przekazu w wymiarze katolickim misja wiąże się z aspektem kulturowym, transcendentnym i religijnym¹⁶⁴.

Środki społecznego przekazu w procesie ewangelizacji mają na uwadze dobro człowieka. Trzecie kryterium tworzenia ewangelicznego przekazu medialnego to poszanowanie i obrona ludzkiej godności (zob. ESSP 6, CP 14). Media są narzędziem integralnego rozwoju człowieka, który został powołany do łączności z Bogiem (zob. KKK 27). „Natura intelektualna osoby ludzkiej udoskonala się i powinna doznać udoskonalenia przez mądrość, która umysł człowieka łagodnie pociąga ku poszukiwaniu i umiłowaniu tego, co prawdziwe i dobre” (KDK 15). Ma to przede wszystkim znaczenie w kontekście postawy do adresata. Jeszcze jedno kryterium precyzyjnie wskazał św. Jan Paweł II kierując swoje słowa do środowiska dziennikarzy: „służba prawdzie, służba ludzkości za pośrednictwem prawdy warta jest najlepszych lat waszego życia, waszego najwspanialszego talentu, waszych największych wysiłków” (ESSP 26). Przekaz medialny jest dla Kościoła przede wszystkim przekazem prawdy (zob. RS 3), jest to szereg wymagań zwłaszcza w stosunku do dziennikarzy ponieważ brak prawdy jest dla człowieka niszczący. Przekazywanie prawdy łączy się z wiernością wobec niej, a więc zdecydowanym i odważnym trwaniem w prawdzie. Jest to zatem z jednej strony

---

¹⁶³ Jan Paweł II, *Środki społecznego przekazu pomostem pomiędzy wiarą i kulturą. Orędzie na 18. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, OsRomPol 1984 nr 5, s. 4.

¹⁶⁴ Por. M. Łaskowska, *Środki społecznego przekazu w duszpasterstwie. Etyczna analiza relacji*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybyśz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 85 n.

potrzeba poznania prawdy, dążenia do niej, ale również życia w prawdzie. Chodzi więc o komunikat oraz postawę życiową. „Gdy człowiek zbliża się do prawdy staje się dobry, podobnie jak świat wokół niego”¹⁶⁵. Dobro jako cel działalności medialnej wiąże się z formacją ku niemu, a zatem określonym wysiłkiem zarówno adresata jak i nadawcy w kierunku dojrzałego używania mediów¹⁶⁶. Obecna jest tu myśl zawarta w instrukcji pastoralnej *Communio et progressio* mówiącej, że Kościół uważa środki społecznego komunikowania się za „dary Boże”, „ponieważ w planie Opatrzności są one przeznaczone do jednoczenia ludzi więzami braterstwa, żeby współpracowali w Jego planie zbawienia” (CP 2). Dalej w instrukcji czytać można, że „przekaz społeczny z samej swej natury, mnożąc pomiędzy ludźmi możliwości wzajemnej wymiany, skłania ich do głębszego uświadomienia sobie poczucia wspólnotowości” (CP 8).

Środki przekazu jako „pierwszy areopag współczesnego świata” (RM 37c) stanowią nieodłączny element współczesnej kultury i jako takie są narzędziem ewangelizacji. Ewangelizacja w obszarze kultury medialnej obejmuje zatem zarówno treść komunikatów medialnych, w programach religijnych i niereligijnych, jak i – na co zwrócono uwagę wyżej – całość przekazu medialnego poprzez wchodzenie chrześcijaństwa w głąb kultury. Procesy inkulturacji i ewangelizacji kultury sprawiają, że religia i kultura przenikają się zwłaszcza w obszarze mediów, które są jednocześnie nośnikiem kultur i czynnikiem kulturotwórczym. Zarówno kultura, jak i religia wypełniają treści medialne, ale również stanowią składowe świata mediów, także w jego wymiarze wewnętrznym. Są przecież tworzone przez ludzi, a ci z kolei wnoszą do nich swoje własne kultury kształtowane przez media, tradycje oraz głęboko wpisana w kulturę religijność. Ponadto język, będący nieodzownym elementem kultury medialnej, tworzący ją, ale również kształtowany pod wpływem kultury i religii, stanowi zarazem nośnik informacji, narzędzie komunikacji, ale jest także narzędziem kodującym i rozkodującym symbole zawarte w kulturze i religii. „Człowiek, by poznać prawdę i zrozumieć piękno, musi nauczyć się interpretować system symboli kulturowych, który ujawnia się głównie w religii i języku. Kultura wymiennie wpływa bowiem na zrozumienie wiary, wiara mając wpływ na kształtowanie języka, przyczynia się do interpretacji i zrozumienia kultury. Wartości religijne mają głębokie znaczenie

---

¹⁶⁵ J. Ratzinger, *Prawda w teologii*, tłum. M. Mijalska, Kraków 2001, s. 43. Cyt za: M. Laskowska, *Środki społecznego przekazu w duszpasterstwie. Etyczna analiza relacji*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 95.

¹⁶⁶ Por. tamże, s. 93-96.

kulturowe jako transcendentny wymiar i dusza kultury. W ten sposób uczestniczą w rozwoju i edukacji społeczeństwa bardziej ludzkiego”¹⁶⁷. Ewangelizacja odbywa się za pomocą mediów, ale także w samych mediach.

Ks. Witold Kawecki zwraca uwagę na konieczność kompleksowego spojrzenia na kulturę, media i wiarę. Wszystkie te rzeczywistości przenikają się i istnieją w sobie nawzajem. Jednocześnie świat współlistniejąc z Kościołem nie staje się nim i realizuje własną rzeczywistość przy pomocy jemu właściwych narzędzi. Oba współlistnieją w jednej przestrzeni we wspólnej zgodzie. Również Kościół nie dostosowuje się do świata, tylko realizuje Bożą Prawdę w nim. Jezus Chrystus przychodząc na ziemię wszedł do konkretnej rzeczywistości historycznej. Tak samo ustanowiony przez Niego Kościół został posłany by trwać w konkretnej przestrzeni świata i jego historii¹⁶⁸. „Kościół bowiem nie tylko wezwany jest do tego, aby korzystał z mediów w celu szerzenia Ewangelii, ale – dzisiaj jak nigdy dotąd – wezwany jest do zespolenia zbawczego orędzia z «nową kulturą», którą potężne narzędzia komunikowania tworzą i nagłaśniają. Odczuwa on, że posługiwanie się techniką i technologią współczesnej komunikacji jest integralną częścią jego misji w trzecim tysiącleciu” (SR 2).

Miejszem spotkania wiary i kultury jest człowiek. On stanowi według Kaweckiego uzasadnienie spotkania Kościoła i kultury. W perspektywie zagrożeń współczesności w zsekularyzowanym, pozbawionym poczucia sensu świecie (zob. SR 7), Kościół staje przed wyzwaniem odnowienia refleksji kulturowej, budzenia sumień i uczynienia człowieka zdolnym do krytycznego spojrzenia na relacje, zachodzące procesy i działające w kulturze mechanizmy. Owa kultura kształtowana przez media w stopniu pozwalającym określić ją kulturą medialną wyraża się nowym językiem, nowymi technologiami, nowymi postawami. Jest to pole współczesnej ewangelizacji, miejsce prezentowania i propagowania wartości duchowych oraz dialogu tradycji ze współczesną kulturą¹⁶⁹.

W świetle badań ks. Witolda Kaweckiego współczesny areopag jest kompleksem relacji kultury, mediów i teologii. W tej perspektywie podstawowym wyzwaniem dla teologii jest „poszukiwanie takiej formy wyrazu prawdy objawionej, która pozostając

---

¹⁶⁷ W. Kawecki, *Ewangelizacyjne zadania mediów (nie tylko) katolickich*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 314.

¹⁶⁸ Por. tamże, s. 312-314.

¹⁶⁹ Por. tamże, s. 315-322.

wierna Tradycji będzie otwarta na trudny dialog z kulturą współczesną¹⁷⁰. Wychodzi ona do człowieka w poszukiwaniu zrozumienia jego niewiary i odkrywaniu wiary, stając się, według Kaweckiego, specyficznym rodzajem mediacji między wiarą i kulturą. Stanowi to współczesne odniesienie do zadań stawianych teologii przez św. Jana Pawła II, który wskazywał, że „w różnych epokach dziejów teologia – jako rozumowe ujęcie Objawienia – stawiała zawsze przed zadaniem recepcji dorobku różnych kultur, a następnie przyswojenia im treści wiary przy pomocy pojęć odpowiadających tym kulturom. Także dzisiaj ma do spełnienia dwojaką misję. Z jednej strony musi (...) odnowić swą metodologię, aby móc skuteczniej służyć ewangelizacji. (...) Z drugiej strony teologia musi kierować wzrok ku prawdzie ostatecznej, przekazanej jej przez Objawienie, nie zatrzymując się na etapach pośrednich. Teolog winien pamiętać, że w jego pracy wyraża się «dynamika wpisana w samą wiarę» oraz że właściwym przedmiotem jego poszukiwań jest «Prawda, Bóg żywy i Jego zamysł zbawienia objawiony w Jezusie Chrystusie»” (FR 92). Współczesna teologia pełni służebną rolę wobec Kościoła, ale również wobec człowieka. Bada zatem kulturę w jej aktualnym stanie oraz poszukuje współczesnych dróg ewangelizacji i w tym celu posługuje się nowymi nurtami, z których najbardziej istotnym, w ukazywanej perspektywie, jest nurt teologii środków społecznego przekazu¹⁷¹.

Ujęcie teologii środków przekazu w kontekście zadań ewangelizacyjnych prezentował ks. Antoni Lewek. Umieścił ją „w ramach teologii praktycznej, obok takich dyscyplin szczegółowych, jak teologia katechezy, czy teologia kaznodziejstwa w ramach teologii ewangelizacji”¹⁷². W tym ujęciu przedmiotem teologii jest „proces komunikowania orędzia zbawczego Chrystusa za pomocą mediów masowych”¹⁷³. Przy czym komunikowanie ujmowane było w dwóch wymiarach: Boga z człowiekiem i pomiędzy ludźmi. Ostatecznym celem jest wspólnota ludzi z Bogiem i pomiędzy sobą, w czym istotną rolę odgrywa Kościół stosując m.in. komunikowanie medialne¹⁷⁴.

---

¹⁷⁰ Tamże, s. 319.

¹⁷¹ Por. tamże, s. 315-322.

¹⁷² A. Lewek, *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, Katowice 1995, s. 114.

¹⁷³ Tamże.

¹⁷⁴ Por. A. Adamski, G. Łęcicki, *Teologia mediów i komunikacji – na styku nauk o mediach oraz nauk teologicznych*, „Studia Medioznawcze” 2016 nr 2, s. 15.

Pośród koncepcji teologii środków społecznego przekazu¹⁷⁵ wyodrębniają się kierunki rozwijające się w stronę teologii komunikacji, gdzie teologia mediów miałyby być podporządkowane innym subdyscyplinom nauk teologicznych. Jest ona również klasyfikowana, jako autonomiczna subdyscyplina posiadająca własny przedmiot i specyfikę metod badawczych. W innych interpretacjach ujmowana jest jako część teologii kultury, lub nie tyle jako dyscyplina samodzielna, a teologiczna refleksja nad komunikowaniem masowym. Bywa również, zgodnie z zaprezentowanym wyżej ujęciem ks. Antoniego Lewka, umiejscawiana w ramach teologii praktycznej obok teologii katechezy, kaznodziejstwa bądź też w ramach teologii ewangelizacji¹⁷⁶.

Ks. Witold Kawecki w swojej analizie zadań ewangelizacyjnych mediów zwraca uwagę, że „punktem wyjścia dla ewangelizacji poprzez media, szczególnie katolickie, powinien być człowiek”¹⁷⁷. Działanie Kościoła w mediach jest zatem ukierunkowane na godność osoby ludzkiej, a ewangelizacja dotyczy jednostek, zbiorowości, a nawet kultury, polityki i gospodarki. Media są miejscem spotkania wiary z kulturą we wszystkich jej przejawach. Jednocześnie są przestrzenią dialogu pomiędzy nimi. Aktualna kondycja człowieka narażonego na zagrożenia cywilizacyjne, kulturowe i utratę poczucia sensu życia wymaga wprowadzenia ewangelicznego przesłania do mentalności

---

¹⁷⁵ Ks. Andrzej Adamski oraz Grzegorz Łęcicki jako źródło teologii środków społecznego przekazu wskazują szereg następujących zmian w rozwoju badań medioznawczych i teologicznych. Wyodrębnienie nauk o mediach w 2011 r. i określenie podstawowych wytycznych metodologicznych dla tej nowej dyscypliny osadzają nauki o mediach na styku obszaru nauk społecznych, humanistycznych i technicznych, wskazując na interdyscyplinarność jako zasadniczą cechę nowego kierunku. Teologia jako nauka łącząca rozum z wiarą posiada określoną metodę i w sposób metodologicznie uporządkowany zajmuje się uzasadnieniem wiary. Posługuje się ona szeregiem wielorakich źródeł, co wpisuje ją w obszar nauk interdyscyplinarnych, a zatem rozwija się we współdziałaniu i dialogu z innymi naukami. Na tej podstawie Adamski i Łęcicki łączą przedmioty badań obu obszarów. Wskazując dekret Soboru Watykańskiego II o formacji kapłańskiej *Optatam totius* autorzy piszą że teologia ma „szukać rozwiązywania problemów ludzkich w świetle Objawienia, jego wieczne prawdy stosować do zmiennych warunków życia ludzkiego i głosić je w sposób dostępny dla współczesnych ludzi” (DFK 16). Zwracają również uwagę, że religia i media są „fenomenami” o zasięgu powszechnym i w obszarze kultury i mediów następuje „spotkanie dwóch sfer: *sacrum i humanum*”. Stanowi to płaszczyznę do określenia zadań teologii mediów. Jest to m.in. cytowane za ks. Henrykiem Seweryniakiem „stawianie rzeczywistości kultury i mediów w świetle Bożego logosu”. Według przytoczonej opinii ks. Krzysztofa Marcyńskiego „chodzi o rozwiązywanie aktualnych ludzkich problemów, sensu życia, cierpienia, śmierci, samotności, miłości w kontekście Ewangelii, wykorzystując do tego najnowsze rozwiązania i urządzenia medialne Web 2.0 oraz nowoczesny język mediów”. Media z kolei mają stymulować człowieka do „zaangażowania w misterium spotkania z Absolutem”. Autorzy wnioskują, że nauki teologiczne i nauki o mediach uzupełniają się w refleksji naukowej na temat środków społecznego przekazu. Na polu zetknięcia tych nauk umiejscawiają oni nową subdyscyplinę określaną jako teologia środków społecznego przekazu albo teologia mediów i komunikacji. Por. A. Adamski, G. Łęcicki, *Teologia i nauki o mediach: interdyscyplinarność jako płaszczyzna wspólnej refleksji naukowej o środkach społecznego przekazu*, „Studia Medioznawcze” 2016 nr 1, s. 11-19.

¹⁷⁶ Por. A. Adamski, G. Łęcicki, *Teologia mediów i komunikacji – na styku nauk o mediach oraz nauk teologicznych*, „Studia Medioznawcze” 2016 nr 2, s. 11-15.

¹⁷⁷ W. Kawecki, *Ewangelizacyjne zadania mediów (nie tylko) katolickich*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s.324.

ludzkiej, a to może się dokonać jedynie poprzez przenikanie przesłania ewangelicznego do wszystkich sfer ludzkiej aktywności, aby poprzez zaangażowanie chrześcijan wiara stawała się kulturą¹⁷⁸.

Ochrona godności człowieka i ewangelizowanie kultur są w tym ujęciu właściwymi wymiarami działalności chrześcijan we współczesnej kulturze. Z tego założenia wynika podstawowe zadanie ewangelizacji, jakim jest spajanie Ewangelii z kulturą. Poszanowanie ludzkiej godności stanowi punkt wyjścia dla zasad etyki twórców przekazu medialnego (zob. ESSP nr 6). W sposób szczególny dotyczy to mediów, które w tym kontekście powinny przede wszystkim przekazywać prawdę. To właśnie prawda może wyzwolić człowieka i uczynić go zdolnym do głoszenia Dobrej Nowiny. „Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8,32)¹⁷⁹. Tak zarysowany przekaz oddziałuje w kilku warstwach. Począwszy od ukazania prawdy historycznej po kontekst, środek, formę i przede wszystkim cel samego przekazu, aby treść komunikatu mogła służyć duchowemu i moralnemu wzrostowi odbiorcy¹⁸⁰.

Jednym z kluczowych wątków opisywanego zagadnienia jest sposób, w jaki środki społecznego komunikowania realizują sam przekaz. Podstawowym narzędziem mediów jest język. Z jednej strony istotne jest, aby treści, które mają docierać do współczesnego odbiorcy były przez niego zrozumiane. Kościół, a więc wszyscy chrześcijanie zaangażowani w realizację przekazu, powinien w tym zakresie używać języka zrozumiałego dla współczesnego odbiorcy. Jednocześnie duchowość wpisana w język służący dziełu szerzenia Ewangelii wnosi do współczesności nowy wymiar kultury słowa. Kolejnym narzędziem ewangelizacji w mediach jest świadectwo życia i świadectwo obecności Kościoła we współczesnym świecie. Jest to z jednej strony wymiar obecności chrześcijan i wrażliwości chrześcijańskiej w środkach społecznego przekazu i zgodnego z nią formowania komunikatu. Z drugiej strony jest to ukazywanie działalności Kościoła, a więc również Ewangelii, w formule atrakcyjnego wydarzenia medialnego. To także odnajdywanie w Kościele osobowości medialnych, których format

---

¹⁷⁸ Por. tamże, s.324-327.

¹⁷⁹ Por. tamże, s.328-329.

¹⁸⁰ Por. M. Laskowska, *Środki społecznego przekazu w duszpasterstwie. Etyczna analiza relacji*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, S. Wielebski, s. 85-88.

i świadectwo życia pociągną rzesze odbiorców ku Chrystusowi i do ewangelicznego świata wartości¹⁸¹.

Ks. Witold Kawecki uznaje, że „jeśli chcemy rzeczywiście ewangelizować w mediach i poprzez media, powinniśmy w jeszcze większym stopniu niż dotychczas praktykować komunikację. Oznacza to sprzyjanie obiegowi informacji, dialogowi, spotkaniu, tworzeniu opinii publicznej, otwarciu naszej mentalności na media, wyzbyciu się atmosfery narzekania i lęku przed środkami społecznego przekazu, przesądów i podejrzliwości wobec ludzi mediów”¹⁸². Równie istotne jest zapewnienie edukacji odbiorcy, aby mógł być aktywnym, świadomym języka i technik medialnych użytkownikiem mediów.

W odniesieniu do wymiaru mediów, jako narzędzi ewangelizacji okazują się one „opatrznościową szansą dotarcia do ludzi rozproszonych po całym świecie, pokonując barierę czasu, przestrzeni i języka”¹⁸³. W tym aspekcie w obrębie telewizji, radia, prasy i mediów elektronicznych realizowane są różne typy rozwiązań. Dla przekazu telewizyjnego są to programy w ramach udostępnianego czasu antenowego telewizji narodowych albo publicznych, wykupywany czas antenowy w telewizjach komercyjnych bądź tworzenie katolickich kanałów, czy stacji. Już w myśl pierwszych kościelnych traktatów na temat mediów, jakimi są *Inter mirifica* oraz *Communio et Progressio*, Kościół ma prawo i powinien używać telewizji w pracach apostoelskich i upowszechnianiu wartości ewangelicznych. Z jednej strony istotnym elementem jest produkcja wartościowych programów, tak religijnych, jak i niereligijnych, ale prowadzących ludzi do dobra i nadziei. Z drugiej strony, jest to działalność katolików pracujących w telewizji zarówno programowa, jak i prezentująca postawę i światopogląd chrześcijański w środowisku pracy, co stanowi jeden z elementów duszpasterskiej odpowiedzialności świeckich¹⁸⁴.

---

¹⁸¹ Por. W. Kawecki, *Ewangelizacyjne zadania mediów (nie tylko) katolickich*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 329-334. Autor przywołanego tekstu wskazuje na św. Jana Pawła II i św. Matkę Teresę z Kalkuty oraz ogromną popularność ukazywanych w mediach Światowych Dni Młodzieży i transmisję Otwarcia Drzwi Świętych w Wielkim Jubileuszowym Roku Odkupienia.

¹⁸² W. Kawecki, *Ewangelizacyjne zadania mediów (nie tylko) katolickich*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 334.

¹⁸³ A. Baczyński, *Telewizja jako narzędzie ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 337.

¹⁸⁴ Więcej na ten temat w: A. Baczyński, *Telewizja jako narzędzie ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek.

Podobnie rysuje się to zagadnienie w aspekcie programu radiowego, który – na co zwrócił uwagę ks. Tadeusz Zasępa – „cieszy się największą popularnością w tych okresach czasu, kiedy trudno jest oglądać telewizję: podczas dojazdów i w pracy”¹⁸⁵. W tym samym miejscu Zasępa wskazał, że rola mediów w głoszeniu wartości jest ważna ponieważ w większości są one wykorzystywane przez ludzi przez cały dzień, czego rezultatem jest odpowiednie zmniejszenie czasu i roli innych sposobów oddziaływania na człowieka, w tym obcowania z nauką, religią, czy choćby dzieleniem się życiem w rodzinach¹⁸⁶.

Obecnie, na kolejnych etapach kreowania przestrzeni społeczno-kulturowej we współczesnym, cyfrowym świecie, posługiwanie się środkami społecznego przekazu w realizacji misji pastoralnej nie jest już dodatkiem do katechizacji. Rewolucja informatyczna i medialna doprowadziła do zmiany perspektywy teologii mediów, które stały się istotnym narzędziem apostołstwa. Kościół uznał autonomię mediów, ale jednocześnie wskazał na wymiar moralny przekazu. To stanowi podstawę do konkretnych wymagań etycznych, które są stawiane właścicielom, twórcom, nadawcom, pracownikom mediów, a także samym odbiorcom. Jest tu również zawarty postulat tworzenia i rozwijania mediów katolickich, co koresponduje z ich znaczeniem w misji kształtowania sumień społeczności zmiediatyzowanego świata¹⁸⁷.

1.2. Środki społecznego przekazu w nauczaniu Kościoła

We wstępie do niniejszej pracy została zarysowana ewolucja postrzegania mediów przez Kościół oraz kolejne etapy rozwoju nauczania Kościoła o mediach do momentu, w którym przemiany kulturowe i cywilizacyjne osiągnęły stadium, na jakim nowoczesne techniki komunikowania zaczęły wywierać nieporównywalnie większy i bardziej intensywny wpływ na człowieka i całe społeczeństwa. Sytuacja, w której elektroniczne media byłyby w stanie skomunikować w jednym momencie miliony ludzi

---

¹⁸⁵ T. Zasępa, *Media. Człowiek. Społeczeństwo. Doświadczenie europejsko-amerykańskie*, s. 166.

¹⁸⁶ Por. tamże.

¹⁸⁷ Por. G. Łęcicki, *Kościół a media*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, Ks. T. Wielebski, s. 162-165.

na całym świecie dotąd w sferze komunikacji nie była możliwa. Ponadto środki oddziaływania na odbiorcę zaczęły być zdecydowanie silniejsze, a język mediów stał się językiem totalnym, obejmującym zarówno receptory zmysłowe i psychiczne człowieka¹⁸⁸.

Kościół po okresie wahania i podejrzliwości zaczął pełnić rolę nie tylko obserwatora, ale i uczestnika w świecie technologii ekranów, które „w dużej mierze współtworzą domeny współczesnej kultury, decydują o pojemności porządków kulturowych, ustalają zasady kodowania i dekodowania w obrębie komunikacji kulturowej”¹⁸⁹. O świecie zaczęto pisać, iż jest światem, gdzie nie tylko wszystkie maszyny są monitorami, ale i ludzie stali się nimi, a stosunki międzyludzkie zamieniły się w stosunki między monitorami¹⁹⁰. Technologie, zwłaszcza oparte na ekranach technologie elektroniczne, zaczęły stanowić porządek dominujący w kulturze, nauce i sztuce¹⁹¹.

W świecie głębokich przemian kulturowych i cywilizacyjnych, które były powodowane ekspansją ikonosfery i rosnącą potęgą mediów audiowizualnych, Kościół katolicki szybko rozeznał postępujące zmiany i na nie zareagował¹⁹². Pierwszym papieżem, któremu udało się zniwelować dystans w relacjach pomiędzy mediami a stolicą apostolską był św. papież Jan Paweł II. Już od pierwszych chwil po wyborze mass media stały się sprzymierzeńcem papieża, który podkreślał swoją otwartość oraz szacunek do środowisk dziennikarskich i ich pracy. Papież dostrzegł w mediach istotny wymiar rzeczywistości oraz zwierciadło ludzkiej egzystencji¹⁹³. Nie obwiał się przy tym wskazywać istotnej roli środków społecznego przekazu w Kościele i czynić z nich narzędzia wzmacniającego skuteczność papieskiej posługi. W ślad za treścią soborowego dokumentu *Inter mirifica* św. Jan Paweł II, a wraz z nim Kościół przyjął i z troską śledził wszystko, co mass media wносиły w kulturę ludzką pomagając jednocześnie człowiekowi

---

¹⁸⁸ Por. A. Lewek, *Zarys problematyki Kościół a media*, w: *Media na przełomie. Dziennikarstwo. Kaznodziejstwo. Edukacja medialna. Śp. Ksiądz Profesor Antoni Lewek (1940-2010). Księga Pamiątkowa*, red. K. Marcyński, J. Szaniawski, J. Twardy, Warszawa 2011, s. 213-214.

¹⁸⁹ A. Gwóźdź, *Przez okno technologii. Wprowadzenie*, w: *Widzieć, myśleć, być. Technologie mediów*, red. A. Gwóźdź, Kraków 2001, s. 10.

¹⁹⁰ Por. J. Baudrillard, *Świat wideo i podmiot fraktalny*, przeł. A. Gwóźdź, w: *Po kinie?... Audiowizualność w epoce przekaźników elektronicznych*, red. A. Gwóźdź, Kraków 1994, s. 257.

¹⁹¹ Por. A. Gwóźdź, *Przez okno technologii. Wprowadzenie*, w: *Widzieć, myśleć, być. Technologie mediów*, red. A. Gwóźdź, s. 9.

¹⁹² Por. G. Łęcicki, *Media audiowizualne w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2012, s. 11-12.

¹⁹³ Por. A. Baczyński, *Jan Paweł II – nowe otwarcie Kościoła na media*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s. 15-17.

odnajdywać się w tej nowej rzeczywistości, a zarazem starając się dopasować do nowych wymogów czasu, by lepiej służyć światu¹⁹⁴.

1.2.1. Kościół powszechny o środkach społecznego przekazu

Począwszy od *Inter mirifica*, dokumentu fundamentalnego dla posoborowego nauczania Kościoła o mediach, oraz *Communio et progressio*, w którym kwestie poruszone podczas Soboru Watykańskiego II zostały rozwinięte i który jest zarazem wielką kartą wolności stanowiącą wykładnię teologii mediów masowych¹⁹⁵, Kościół powszechny opublikował na przestrzeni lat szereg dokumentów zawierających wykład nauczania na temat środków społecznego przekazu oraz poszczególnych aspektów związanych z ich funkcjonowaniem i oddziaływaniem na człowieka i świat wokół niego.

W instrukcji duszpasterskiej *Aetatis Novae* z 22 lutego 1992 r. Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu zwróciła przede wszystkim uwagę, że „pierwszym «areopagiem» współczesnym jest świat środków przekazu, który jednoczy ludzkość i czyni z niej, jak to się określa, «światową wioskę». Środki społecznego przekazu osiągnęły takie znaczenie, że dla wielu są głównym narzędziem informacyjnym i formacyjnym, przewodnikiem i natchnieniem w zachowaniach indywidualnych, rodzinnych i społecznych” (AN 1). Środki przekazu ukazane zostały, jako zjawisko determinujące ludzką wiedzę i sposób myślenia o życiu, a wręcz jako czynnik wpływający nie tyle na to, w jaki sposób, ale o czym w ogóle człowiek powinien myśleć.

Wychodząc w pierwszej części dokumentu od prezentacji zewnętrznych uwarunkowań społecznego przekazu w kontekście kulturowym i społecznym oraz sytuacji politycznej i ekonomicznej Papieska Rada poddała analizie szereg zadań realizowanych przez środki społecznego przekazu w odniesieniu do kolejno

---

¹⁹⁴ Por. A. Baczyński, *Nie lękajcie się mediów*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 38-40.

¹⁹⁵ Por. A. Lepa, *Od „Inter mirifica” do „Aetatis novae”*, w: *Prasa, radio, telewizja, film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych*, wybór i opracowanie K. Klauza, Warszawa 1992, s. 4.

prezentowanych pięciu obszarów. Począwszy od zadań wobec całej ludzkości i kultur, obecności i roli mediów w aspekcie dialogu ze światem, służby ludzkiej wspólnocie i postępowi społecznemu, który w znacznym stopniu jest powiązany, a wręcz wynika z rozwoju w dziedzinie komunikacji społecznej, instrukcja wskazała zarówno pozytywne, jak i negatywne oblicze mediów¹⁹⁶. Analizą objęta została również służebna funkcja środków społecznego przekazu względem wspólnoty kościelnej. Przypomniane i podkreślone zostało w tym miejscu prawo do dialogu i informacji w ramach Kościoła, a także prawo a wręcz obowiązek wiernych do dojrzałego i krytycznego odbioru przekazu medialnego. Ostatnim elementem opisanym w części analitycznej instrukcji były zadania środków społecznego przekazu w służbie nowej ewangelizacji. Na tym polu podkreślona została rola szerzenia orędzia i Magisterium Kościoła, ale również włączenia orędzia w kreowaną przez media „nową kulturę”.

W kolejnych częściach Papieska Rada opisała aktualne wyzwania dla Kościoła w kontekście rozwoju kultury mediów. Zadania duszpasterskie i formacyjne, które bezpośrednio wynikają z powinności do wskazywania właściwych kryteriów etycznych i moralnych, wpływających z wartości ludzkich i chrześcijańskich (zob. AN 12). Oprócz konieczności formacji odbiorców i pracowników mediów został wskazany postulat tworzenia mediów katolickich. Mocny akcent postawiono na postulat tworzenia programu duszpasterskiego w zakresie środków społecznego przekazu, którego elementy zaprezentowano w formie aneksu do instrukcji.

Pięć lat od pojawienia się instrukcji *Aetatis Novae* 22 lutego 1997 r. Papieska Rada ds. Środków Przekazu ogłosiła kolejny ważny dokument, w którym spostrzeżenia odnoszące się do środków przekazu uszczegółowione zostały w kontekście rynku reklamowego. W instrukcji *Etyka w reklamie* zwrócono uwagę, że „podobnie jak środki społecznego przekazu, które wywierają ogromny wpływ we wszystkich dziedzinach, również reklama, posługująca się środkami przekazu, jako nośnikami, jawi się

---

¹⁹⁶ Analizie roli środków społecznego przekazu towarzyszyły liczne odwołania do wcześniejszych dekretów i adhortacji podejmujących problematykę mediów. Pośród odniesień do *Inter mirifica* (1964), *Gaudium et spes* (1966), *Communio et progressio* (1971), *Evangelii nuntiandi* (1976), *Sollicitudo rei socialis* (1988), w instrukcji przywołano również spostrzeżenia zawarte w wydanym przez Radę w 1989 r. dokumencie *Pornografia i przemoc w środkach społecznego przekazu jako problem duszpasterski*, gdzie wskazano na środki społecznego przekazu, jako „narzędzia jedności i porozumienia”, ale również takie, które „mogą się też czasem stawać instrumentem szerzenia wypaczonej wizji życia, rodziny, religii i moralności – wizji, która nie szanuje prawdziwej godności i przeznaczenia osoby ludzkiej” (PPSSP 7).

we współczesnym świecie jako wszechobecna przemożna siła, która wpływa na mentalność i zachowania ludzi” (ER 1).

Rada zwracając uwagę na ogromny potencjał ludzki oraz znaczny kapitał zaangażowany w produkcję reklamy oraz jej rosnące znaczenie w świecie mediów, komunikacji i niemal we wszystkich dziedzinach życia, wskazała znaczny potencjał dobra, jaki zawarty jest w reklamie. Korzyściom płynącym z reklamy poświęcony został drugi rozdział dokumentu, w którym zaprezentowano spostrzeżenia odnoszące się do sfery gospodarki, polityki i kultury. Zwrócono uwagę na pozytywny aspekt oddziaływania reklamy na zrównoważony rozwój gospodarki, wsparcie dla demokracji i sprawiedliwego dostępu do możliwości współdecydowania obywateli o strukturze władzy. W obrębie korzyści płynących z reklamy w świecie kultury zwrócono uwagę na możliwość szerzenia dzięki reklamie treści pozytywnych i propagowania wartości w mediach, a przez fakt uzależnienia mediów od reklamy i ich roli w kształtowaniu kultury, bezpośredni wpływ reklamy na jej kształt. Również w odniesieniu do życia moralnego i religijnego reklama, jako narzędzie wykorzystywane przez instytucje dobroczynne, także te o charakterze religijnym, stanowi element ubogacania kultury o pierwiastek dobra i propagowania wiary, patriotyzmu, altruizmu i poprzez dobre i budujące treści wychowuje i skłania ludzi ku dobru.

W kolejnym rozdziale Rada zwróciła uwagę na negatywne oddziaływanie reklamy w analogicznie do wcześniejszego rozdziału zaprezentowanych sferach gospodarki, polityki, kultury i religii. W kontekście zagrożeń przedstawiono odwoływanie się przez producentów reklam do najniższych instynktów ludzkich, nadużywanie wykorzystywania treści erotycznych, kreowania fikcyjnych potrzeb, czy pomijania prawdy w informacji medialnej. Narastanie postaw konsumpcjonistycznych pod wpływem natarczywej reklamy przyczynia się do pogłębiania kryzysów społeczno-gospodarczych, ogranicza wolną wolę człowieka, a przez finansowe uzależnienie mediów od reklamy daje reklamodawcom możliwość wpływania na treści upowszechniane przez media. Źle wykorzystywane narzędzia reklamowe mogą stanowić źródło nadużyć i niesprawiedliwości zarówno w sferze propagowania wzorców zachowań sprzecznych z zasadami moralnymi, nieposzanowania godności ludzkiej, czy wartości religijnych.

W dwóch ostatnich częściach dokumentu zawarte zostały wskazania dotyczące zasad etycznych i moralnych a także propozycje działań w zakresie formowania właściwego posługiwania się reklamą w sferze medialnej i zachowania zasad porządku moralnego. Wskazania dotyczą pełnej odpowiedzialności twórców reklamy oraz wydawców programów za kształtowanie odpowiedzialnego przekazu. Według Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu reklama powinna przede wszystkim przekazywać prawdę oraz unikać manipulacji, w reklamie, tak samo jak w mediach w ogóle, absolutnym obowiązkiem powinien być nakaz poszanowania ludzkiej osoby i jej wolności, a więc zaniechanie prowokowania chciwości, próżności i pożądlivosti. Szczególną troską objęto młodzież i dzieci, a więc grono odbiorców najbardziej narażonych na wpływ reklamy.

Pośród propozycji działań w tej sferze zalecono m. in. kształtowanie i uwrażliwienie sumień twórców reklamy, wykorzystywanie istniejących i tworzenie nowych kodeksów odnoszących się do etyki i poszanowania człowieka w reklamie. Wymieniona została również odpowiedzialność władzy publicznej jako regulatora rynku w sferze mediów i reklamy. W nawiązaniu do wcześniejszych dokumentów zwrócono uwagę na obowiązki duszpasterskie i konieczność tworzenia programów duszpasterskich i podejmowania realizacji zadań wychowawczych przez Kościół, a także szkoły katolickie, które powinny uczyć o roli reklamy w świecie oraz jej znaczenia dla kultury i działalności Kościoła.

Promulgowany przez św. Jana Pawła II 25 stycznia 1983 r. nowy *Kodeks Prawa Kanonicznego* odnosił się do środków społecznego przekazu w Tytule IV *Środki społecznego przekazu, w szczególności książki* Księgi III *Nauczycielskie zadanie Kościoła*. Jednakże duża część spośród zawartych tam kanonów 822-832 zawierała instrukcje dotyczące wydawania ksiąg Pisma Świętego, ksiąg liturgicznych, modlitewników, katechizmów i innych pism służących katechizacji, nie zaś mediów jako takich. Bezpośrednio do środków społecznego przekazu *Kodeks Prawa Kanonicznego* odniósł się w 11 kanonach. „Niektóre z tych kanonów mają charakter doktrynalno-duszpasterski, inne postulują wykorzystanie mediów w pracach duszpasterskich, pozostałe określają obowiązki i kompetencje biskupów, także zadania świeckich w tej kwestii”¹⁹⁷. Zatem obok 11 kanonów ujętych w tytule *Środki społecznego przekazu*,

---

¹⁹⁷ A. Baczyński, *Ukazać Kościół przez świat mediów*, w: *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 59.

w szczególności książki należy wymienić grupę 11 kanonów odnoszących się wprost do mass mediów: 666, 747, 761, 772, 779, 804, 822, 823, 831, 1063, 1369.

Kanon 666. zawierał ostrzeżenie kierowane do osób konsekrowanych, aby zachowały „konieczne rozeznanie” i unikały tego, co może przynieść szkodę ich powołaniu. W kanonie 747. stwierdzono obowiązek korzystania ze środków przekazu w przepowiadaniu Ewangelii. W kanonie 761. umieszczona została zachęta do stosowania środków przekazu w głoszeniu nauki chrześcijańskiej. Z kolei kanon 772. napominał, że w głoszeniu nauki chrześcijańskiej „należy zachować przepisy wydane przez Konferencję Episkopatu”.

W kanonie 779. zawarto instrukcję o wykorzystaniu środków przekazu w nauczaniu katechetycznym stosownie do wrażliwości i możliwości percepcyjnych odbiorcy tak, by „mogli głębiej poznać naukę katolicką i lepiej według niej układać życie”. Kanon 804. doprecyzował kompetencje władzy kościelnej w aspekcie nauczania katechetycznego przy pomocy środków przekazu wskazując na biskupa diecezjalnego, jako odpowiedzialnego za kierowanie tą dziedziną. Kanon 822. zawierał zachętę kierowaną do wiernych zaangażowanych w przekaz medialny do współpracy z biskupami. W kanonie 823. podkreślono natomiast rolę biskupów w dopuszczaniu do upowszechniania pism, publikacji i innych treści wydawanych przez wiernych i odnoszących się do wiary, co znalazło wymiar praktyczny w przypadku wydawnictw i mediów katolickich. W kanonie 831. zawarte zostały reguły współpracy wiernych i duchownych z mediami, w których „wierni mogą coś zamieszczać, jedynie dla słusznej i uzasadnionej przyczyny”, zaś duchowni, aby brać udział w programach winni stosować się do przepisów wydawanych przez Konferencję Episkopatu. Kanon 1063 mówiący o obowiązku zaangażowania duszpasterzy oraz wspólnoty kościelnej w trosce o kondycję małżeństw chrześcijańskich tak, by „poprzez przepowiadanie, katechezę odpowiednio przystosowaną dla małoletnich, młodzieży i starszych, także przy użyciu środków społecznego przekazu” wierni mogli otrzymać „pouczenie o znaczeniu małżeństwa chrześcijańskiego, jak również o obowiązkach małżonków i chrześcijańskich rodziców”. Zapis kanoniczny wskazuje na środki społecznego przekazu jako sojusznika rodziny, który przez ukazywanie ideałów życia małżeńskiego i rodzinnego wspiera upowszechnianie chrześcijańskich postaw i duchowego wymiaru małżeństwa.

W ostatnim spośród jedenastu wymienionych w kontekście środków społecznego przekazu kanonów Kodeks zawiera informację o sankcji dla każdego, „kto w publicznym widowisku, w kazaniu, w rozpowszechnionym piśmie albo w inny sposób przy pomocy środków społecznego przekazu, wypowiada bluźnierstwo, poważnie narusza dobre obyczaje albo znieważa religię lub Kościół bądź wywołuje nienawiść lub pogardę” (KPK 1369). Poza ogólnikowym sformułowaniem, iż winny opisanego wykroczenia „powinien być ukarany sprawiedliwą karą” kanon nie zawiera uszczegółowienia sankcji.

Ks. Andrzej Baczyński zwrócił uwagę, że choć Kodeks z 1983 r. nie poświęca mediom zbyt wielu kanonów, zaś te w których jest mowa na ten temat cechuje wysoki stopień uogólnienia, to sam fakt, „że *Kodeks Prawa Kanonicznego* Jana Pawła II, dokument wysokiej rangi i znaczenia w Kościele uznał mass media, zgodnie ze wskazaniami dekretu soborowego *Inter mirifica*, za «niezbędne narzędzia ewangelizacji świata i ważne współczynniki rozwoju współczesnej kultury, także duchowej i religijnej»¹⁹⁸, pokazuje kierunek, w jakim podąża Kościół. Kierunek ten, z jednej strony wyznacza podstawowa i jedyna w swoim rodzaju misja głoszenia Ewangelii, zaś z drugiej – narastająca świadomość konieczności rozumienia człowieka żyjącego w dynamicznie ewoluującym środowisku, także dzięki mediom”¹⁹⁹.

Również *Katechizm Kościoła Katolickiego*, którego obowiązujący tekst wydany został w 1992 r. zawiera zagadnienia dotyczące środków społecznego przekazu. Ks. Jarosław P. Woźniak wskazał na numery 2493-2499, 2512, 2523 oraz 2525 jako poruszające zagadnienia dotyczące mediów²⁰⁰. W numerach 2493-2499, które w ramach Art. 8. *Ósme przykazanie* obejmują V. *Postulowanie się środkami społecznego przekazu*, zwrócono uwagę, że „we współczesnym społeczeństwie środki społecznego przekazu odgrywają wyjątkowo ważną rolę w informowaniu, rozwoju kultury i kształceniu. Rola ta wzrasta w związku z postępem technicznym, bogactwem i różnorodnością przekazywanych wiadomości, wpływem wywieranym na opinię publiczną” (KKK 2493). W odniesieniu do powyższego zaznaczone zostało prawo społeczne „do informacji opartej na prawdzie, wolności, sprawiedliwości i solidarności” (KKK 2494), co stanowi zobowiązanie wszystkich członków społeczeństwa

---

¹⁹⁸ *Media i dziennikarstwo w nauczaniu Jana Pawła II*, red. A. Lewek, Warszawa 2008, s. 178, cyt. za: A. Baczyński, *Ukazać Kościół przez świat mediów*, w: *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 63.

¹⁹⁹ A. Baczyński, *Ukazać Kościół przez świat mediów*, w: *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 63.

²⁰⁰ Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, Lublin 2015, s. 28.

do sprawiedliwości i miłości, przy zachowaniu umiaru i dyscypliny wobec użytkownika mass mediów, co powiązane zostało z kształtowaniem prawych sumień i odpowiedzialności odbiorców. W dalszej części podkreślona została odpowiedzialność twórców za prawdę i zachowanie obiektywizmu informacji. Ostatnie dwa numery zawierały odniesienie do odpowiedzialności władzy świeckiej za prawną ochronę prawdy i wolności mediów oraz potępienie praktyk fałszowania prawdy w mediach służących państwowym systemom totalitarnym.

Numer 2512 stanowił skrót omówionych wyżej i przypominał, że „społeczeństwo ma prawo do informacji opartej na prawdzie, wolności i sprawiedliwości. Należy kierować się umiarem i dyscypliną w korzystaniu ze środków społecznego przekazu”. Z kolei numery 2523 i 2525 poruszały temat wstydlivosti i czystości chrześcijańskiej, która „wymaga od środków społecznego przekazu informacji troszczącej się o szacunek i umiarkowanie” (KKK 2525).

Obok tych dwóch dokumentów ks. Jarosław P. Woźniak umiejscowił również *Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich* zatwierdzony przez św. Jana Pawła II 18 października 1990 r., który stanowi wykładnię prawa wspólnego dla Kościołów wschodnich pozostających w komunii z Rzymską Stolicą św. Piotra²⁰¹. Najważniejszym fragmentem odnoszącym się w całości do problematyki mediów jest rozdział IV *Środki społecznego przekazu, w szczególności książki*, gdzie zawartych zostało 16 kanonów poświęconych temu problemowi (zob. KKKW 651-666).

W nauczaniu Kościoła powszechnego o mediach prace i dokumenty Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu były uzupełniane dokumentami innych instytucji. Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego opublikowała 19 marca 1986 r. dokument *Wskazówki odnośnie do formacji przyszłych kapłanów w zakresie środków społecznego komunikowania*. Z kolei 30 marca 1992 r. Kongregacja Nauki Wiary ogłosiła *Instrukcję o niektórych aspektach wykorzystania środków społecznego przekazu w promowaniu nauki wiary*. Dokument podkreślał rolę, jaką współczesne media odgrywają dla wsparcia realizacji misji Kościoła. Dokument skoncentrowany na mediach drukowanych składa się z czterech części, w których przywoływane są normy kanoniczne i zalecenia dotyczące odpowiedzialności pasterzy za przekaz wiary za pomocą mediów. Pośród obszarów tematycznych wyróżniono odpowiedzialność pasterzy za przekaz

---

²⁰¹ Por. tamże, s. 28.

wiary, warunki aprobaty lub zezwolenia dla różnych kategorii pism, zaangażowanie świeckich w dziele ewangelizacji w mediach oraz odpowiedzialność przełożonych zakonnych w promocji wiary²⁰².

Intensywny rozwój mediów na przełomie tysiącleci przyniósł szereg doświadczeń i nowych zjawisk, które wpłynęły na pojawienie się nowych dokumentów regulujących stosunek Kościoła do aktualnego stanu. Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu ogłosiła w tym czasie trzy znaczące dokumenty podejmujące problematykę medialną w kontekście zachodzących przemian. W dokumencie *Etyka w środkach społecznego przekazu* z 4 czerwca 2000 r. poddano analizie oddziaływanie przekazu społecznego w sferze ekonomii, polityki, oświaty, kultury i religii. Wychodząc od stwierdzenia, że środki przekazu, jako narzędzie w rękach człowieka mogą być źródłem wielkiego dobra i wielkiego zła i, że właśnie sami ludzie decydują, czy używać mediów w sposób dobry czy zły, Rada przyznała, że wpływ środków przekazu na komunikację międzyludzką, kształtowanie poglądów i wartości jest trudny do przecenienia.

„Zależnie od tego, jak ludzie korzystają z mediów, mogą kształtować w sobie postawy solidarności i współczucia albo zamykać się w narcystycznym, pozbawionym zewnętrznych odniesień świecie, poddając się bodźcom o niemal narkotycznym oddziaływaniu. Nawet ci, którzy stronią od mediów, nie mogą uniknąć kontaktu z tymi, którzy pozostają pod ich głębokim wpływem” (EŚSP 2). To nieograniczone oddziaływanie mediów na człowieka stało się jednym z elementów, które postawiły Kościół w obowiązku wypowiedzania się na ich temat i wskazywania ludziom aspektów świata mediów w świetle ewangelicznego nauczania.

Kolejnym wskazanym w dokumencie motywem, który włączył media w orbitę zainteresowań Kościoła była misja „głoszenia Ewangelii aż do końca czasów” i świadomość Kościoła, że „dzisiaj wymaga to korzystania z mediów” (zob. EŚSP 3). Przy wskazaniu stosunku Kościoła do mediów, jako pozytywnego i przychylnego Rada poddała analizie etyczny wymiar mediów w obszarze treści samego przekazu, wykorzystania technologii w służbie człowiekowi, w służbie dobra wspólnego narodów

---

²⁰² Por. M. Drożdż, *Troska o przekaz wiary w mediach*, w: *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 84-87.

i pomiędzy nimi. Analizą została również objęta wewnętrzna struktura systemu medialnego i postawa katolików wobec niego.

Przekaz społeczny został opisany jako służący człowiekowi bądź też jako naruszający jego dobro. W tej perspektywie wskazane zostały zasady etyczne z jednoczesnym wskazaniem, że „miarę etyczną przykładać należy nie tylko do treści przekazu (komunikatu) i do samego procesu przekazu (tzn. do sposobu, w jaki dokonuje się komunikacja), ale również do podstawowych zagadnień strukturalnych i systemowych, związanych często z rozległymi kwestiami politycznymi, które mają wpływ na dostępność nowoczesnych technologii i produktów, czyli decydują o tym, kto będzie bogaty, a kto ubogi w informację” (EŚSP 20).

W dokumencie zwrócono uwagę, że komunikacja winna przebiegać pomiędzy osobami i służyć ich rozwojowi i dobru społeczności, do których te osoby przynależą. W tę perspektywę wpisała się reguła służby społeczeństwu i odpowiedzialności publicznej m. in. w kontekście udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji politycznych odnośnie przekazu społecznego. Konsekwencją powyższego było wskazanie, że swoje obowiązki do wypełnienia w zakresie środków przekazu mają nie tylko ludzie pracujący w nich, ale także odbiorcy, w tym rodzice, na których spoczywa szczególna odpowiedzialność za ochronę i ukierunkowanie właściwych postaw wobec mediów w dzieciach. Rada wymieniła także instytucje kościelne, które zobowiązane zostały do rozwijania edukacji medialnej tak wiernych, jak i duchownych, którzy powinni angażować się w mediach z podkreśleniem, że „praktyka społecznego przekazu w samym Kościele musi być przykładowa i nienaganna, stosować się do najwyższych standardów prawdomówności, odpowiedzialności, wrażliwości na prawa człowieka oraz innych obowiązujących zasad i norm. Ponadto celem mediów kościelnych powinno być przekazywanie pełni prawdy o sensie ludzkiego życia i dziejów, zwłaszcza w świetle objawionego słowa Bożego i nauczania Magisterium” (EŚSP 26).

W dokumencie *Etyka w środkach społecznego przekazu* zwrócono również uwagę, że „na progu trzeciego tysiąclecia ery chrześcijańskiej ludzkość jest już na najlepszej drodze do stworzenia globalnej sieci błyskawicznej wymiany informacji, idei i ocen w sferze nauki, handlu, oświaty, rozrywki, polityki, sztuki, religii i we wszystkich innych dziedzinach” (EŚSP 27). Było to wyraźne wskazanie, że Kościół jest świadom wagi i rangi, a przede wszystkim aktualności błyskawicznego rozwoju World

Wide Web wraz z globalnym oddziaływaniem sieci na kulturę i inne dziedziny ludzkiego życia. Zjawisku temu poświęcone zostały dwa inne dokumenty Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu – *Kościół a Internet* oraz *Etyka w Internecie*.

Obydwa dokumenty zostały opublikowane 22 lutego 2002 r. i obydwie uzupełniają się oraz zawierają wzajemne odniesienia. Globalna sieć została wskazana jako narzędzie ewangelizacji wraz z postulatem szerokiej tam obecności Kościoła. „Internet ma zastosowanie w wielu rodzajach działalności i programach kościelnych - ewangelizacji, w tym zarówno reewangelizacji, nowej ewangelizacji, jak i tradycyjnej misyjnej posłudze *ad gentes*, katechezie i innych rodzajach edukacji, wiadomościach i informacjach, apologetyce, zarządzaniu i administracji oraz pewnych formach duszpasterskiego poradnictwa i kierownictwa duchowego” (KI 5). Katolicy zobowiązani zostali do obecności w sieci, możliwie szerokiego wykorzystania możliwości, jakie im daje to narzędzie oraz pełnej odpowiedzialności za innych użytkowników. Internet określony został jako narzędzie, które można twórczo wykorzystać zarówno w wielu aspektach zarządzania i administracji, ale również do wielokierunkowej informacji, która powinna być w pełni odpowiedzialna, czemu służyć mają różne formy edukacji i przygotowania do posługiwania się Internetem. Zwrócono uwagę na istotną rolę sieci w kulturze młodych, na pozytywny aspekt obecności katolików i treści religijnych w sieci oraz na zagrożenia czyhające na użytkowników w tym gąszczu informacji, a także problem nieoficjalnych witryn określających się mianem katolickich lecz pozostających bez kontroli Kościoła i rozpowszechniających treści nie uzgodnione z Magisterium.

Pośród wskazań i wniosków dokument *Kościół a Internet* zwracał uwagę przede wszystkim na konieczność obecności Katolików w sieci i twórczego wykorzystania możliwości, jakie daje Internet dla dzieła ewangelizacji oraz pogłębienia dialogu ze światem. Słowa zachęty skierowane zostały do przywódców kościelnych, duszpasterzy, wychowawców, rodziców i zwłaszcza ludzi młodych. Odnosząc się do treści papieskiego orędzia na 24 Światowy Dzień Środków Przekazu Rada zobowiązywała sprawujących władzę w Kościele do wykorzystywania pełnego potencjału „epoki komputerów” dla służby ludzkiemu i transcendentnemu powołaniu każdej osoby i oddawania w ten sposób chwały Ojcu, od którego pochodzi wszelkie dobro. Położono akcent na posiadanie przez duchownych, ale także świeckich pracowników pastoralnych, wykształcenia medialnego obejmującego również media

elektroniczne i Internet. Celem rozpowszechnienia programu edukacji medialnej było zwiększenie zrozumienia wpływu środków społecznego przekazu na jednostki i społeczeństwo oraz nabycie umiejętności przekazu, który odwołuje się do wrażliwości i zainteresowań ludzi kultury medialnej. Przypomniana została treść instrukcji *Communio et progressio*, w której zobowiązywano szkoły katolickie do kształcenia przyszłych twórców i odbiorców przekazu społecznego według zasad chrześcijańskich (zob. KI 11).

W sposób szczególny Rada podkreślała w dokumencie znaczenie Internetu i mediów dla życia ludzi młodych. Rodziców wyczulono na konieczność własnej edukacji w zakresie odpowiedzialnego odbioru komunikatu medialnego oraz filtrowanie witryn eksplorowanych przez dzieci i pomoc im w kształtowaniu postaw wobec treści i możliwości komunikacyjnych w cyberprzestrzeni. Zwrócono uwagę, że „Internet pozostawia niezwykle wcześnie w zasięgu młodych ludzi ogromną możliwość czynienia dobra lub zła, samym sobie i innym. Może wzniesć ich życie ponad marzenia wcześniejszych pokoleń i dać następnie możliwość wzbogacania życia innych. Może także pchnąć ich w konsumpcjonizm, fantazje dotyczące pornografii i przemocy oraz patologiczną izolację. Młodzi ludzie, jak często się mówi, są przyszłością społeczeństwa i Kościoła. Dobre wykorzystanie Internetu może pomóc w przygotowaniu ich do odpowiedzialności w tych obydwu dziedzinach” (KI 11). W celu dobrego wykorzystania Internetu przez jego użytkowników Rada wskazała na cnoty, którymi wszyscy powinni się kierować: roztropności, sprawiedliwości, męstwa, odwagi i umiarkowania.

W drugim z wymienionych dokumentów – *Etyka w Internecie* – Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu podjęła się zaprezentowania katolickiej wizji Internetu, który zdaniem Rady „jest najnowszym i pod wieloma względami najpotężniejszym z całego szeregu mediów - telegrafu, telefonu, radia, telewizji - które w czasie ostatniego półtora wieku wielu ludziom stopniowo ograniczały czas i przestrzeń, będące przeszkodami w komunikacji. Niesie to olbrzymie konsekwencje dla jednostek, narodów i świata” (EI 2). Zwrócono uwagę na aspekt napędzania i wspierania przez Internet procesów globalizacji, co pośród efektów pozytywnych dla handlu, gospodarki i komunikacji przynosi także zagrożenia dla coraz bardziej rozwarstwiającego się na bogatą północ i biedne południe świata (zob. EI 4).

Prezentując Internet, zarys jego historii oraz cechy Rada napisała, że jest „natychmiastowy, bezpośredni, ma światowy zasięg, jest zdecentralizowany, interaktywny, nieskończenie rozszerzalny co do treści i oddźwięku, łatwo dostosowujący się i adaptujący w znacznym stopniu. Jest egalitarny, to znaczy - każdy mający odpowiedni sprzęt i umiarkowane umiejętności techniczne może być aktywnie obecny w cyberprzestrzeni, ogłaszać swoje przesłanie światu i domagać się uwagi” (EI 7). Zwrócono uwagę, że dla aspektów etycznych Internetu ważne jest jego podłoże technologiczne, którego podstawowym założeniem była decentralizacja. Ideowa interpretacja eksplozji komunikacji w sieci, poza jej pozytywnymi właściwościami, zwracała uwagę na aspekt wzrostu indywidualizmu i fałszywie pojmowanej wolności. Dostrzeżono, że Internet może ludzi łączyć, ale może ich również dzielić prowadząc w skrajnym przypadku do zjawiska „cyberterroryzmu” (zob. EI 8-9).

W części trzeciej dokumentu wskazane zostały „niektóre obszary problematyczne”, z czego najważniejszy odnosił się do „przepaści cyfrowej” dzielącej bogatych i biednych według kryterium dostępu do nowoczesnej technologii informatycznej. Zwrócono uwagę na negatywny wymiar globalizacji, co zarówno w sferze gospodarki, polityki, jak i przemian kulturowych służy bogaceniu małego procenta ludzkości, który jednocześnie wpływa na jakość życia zdecydowanie uboższej większości. Zagrożeniem Internetu jest także w świetle dokumentu dominacja kulturowa, zwłaszcza, gdy elementem dominującym staje się kultura niosąca fałszywe wartości. Jako obszary problematyczne wskazane zostały również aspekty fałszywie rozumianej wolności, zwłaszcza w kontekście reżimów politycznych i ograniczania swobody dostępu do informacji, jej fałszowania, bądź też szerzenia propagandy. W krajach liberalnej demokracji wskazane zostały problemy wynikające z nadużywania wolności i prezentowania fałszywych informacji, zwłaszcza w kontekście walki politycznej. Szczególną uwagę położono na problematykę etyki dziennikarstwa, o którym napisano, że jest „skutecznym narzędziem szybkiego przekazywania ludziom wiadomości i informacji”, ale zarazem „konkurencja ekonomiczna i całodobowa natura dziennikarstwa internetowego przyczyniają się także do pogoni za sensacją i plotkami, do zlewania ze sobą wiadomości, reklamy i rozrywki oraz do wyraźnego zaginięcia poważnego reportażu i komentarza” (EI 13).

Określając w dokumencie zalecenia i wnioski przyjęto jako kryterium dobra w Internecie solidarność i wspólne dobro społeczności ludzkiej. Zwrócono uwagę

na świadome i zdyscyplinowane korzystanie z Internetu przez wszystkich użytkowników. Wskazane zostały również grupy, na których spoczywa odpowiedzialność za zawartość sieci. Wśród nich podkreślona została rola korporacji ponadnarodowych, rządów oraz współpracy międzynarodowej w aspekcie regulacji dotyczących korzystania z Internetu. Zaznaczony został pozytywny aspekt Internetu, który „może wspierać pomyślność i pokój, wzrost intelektualny i estetyczny, wzajemne zrozumienie między ludami i narodami na skalę globalną” (EI 18). Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu podkreśliła również pomocną rolę Kościoła, który w Internecie zobowiązany jest do głoszenia prawd, jakie sam otrzymał (zob. EI 18).

Począwszy od pierwszych obchodów Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu, a więc od 1967 r., rokrocznie „papież kierował swoje Orędzia do wiernych, podkreślając za każdym razem liczne, czasem delikatne, aspekty tej dynamicznie rozwijającej się przestrzeni. Z biegiem lat, osiągnięcia w dziedzinie technologii i rozwój Internetu zmieniły świat komunikacji, tworząc nową kulturę i nowe języki, rewolucjonizując naszą codzienność, nasze relacje z innymi oraz sposób pozyskiwania informacji, zmniejszając tym samym odległość między ludźmi i stwarzając, jak nigdy dotąd, nieograniczoną przestrzeń dla głosu ludzkości i Kościoła”²⁰³. Powtarzany każdego roku przekaz kolejnych papieży był wyrazem głębokiej troski i wnikliwej analizy poszczególnych sfer świata mediów oraz aktualną wykładnią papieskiego nauczania w tej dziedzinie.

Orędzia nawiązywały najczęściej do aktualnych zjawisk albo wydarzeń. Podejmowana w nich problematyka pozwala na wyodrębnienie grup zagadnień, które były przedmiotem zainteresowania papieży w kolejnych latach. W okresie wyznaczającym cezurę czasową dla przedmiotu niniejszej pracy, a więc od 1992 do 2017 r. zostało ogłoszonych 25 orędzi autorstwa 3 kolejnych papieży: 13 orędzi św. Jana Pawła II, 8 orędzi Benedykta XVI i 4 orędzia Franciszka. Najczęściej poruszaną tematyką orędzi na progu trzeciego tysiąclecia było zagadnienie korzyści i zagrożeń wynikających z mediów oraz niesionego w nich dobra bądź zła. Problematykę tą podejmował św. Jan Paweł II analizując poszczególne środki przekazu w szerokim horyzoncie

---

²⁰³ Claudio M. Celli, *Wprowadzenie*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015, s. 11.

oddziaływania na kulturę i społeczności, ale również w węższym kontekście wpływu na życie rodzinne i jednostki.

Problematyce korzyści i zagrożeń, jakie wynikają z rozwoju technik komunikacji w ujęciu konkretnych mediów poświęcone były orędzia papieskie w 1993, 1994, 1995 i 2005 r. W pierwszym papież prezentował kasety magnetofonowe i magnetowidowe, jako nowe środki, które powinny służyć pomocą w zdobywaniu wiedzy, poznawaniu prawdy, a także przekazywaniu ewangelii²⁰⁴. W drugim z wymienionych orędzi analizie poddany został fenomen telewizji, jako najważniejszego źródła wiedzy i rozrywki współczesnego człowieka. Telewizja kształtująca postawy, opinie i świat wartości została ukazana również, jako źródło niebezpieczeństw takich, jak propagowanie fałszywych wartości i przemocy, czy rozpowszechnianie pornografii²⁰⁵. W kolejnym orędziu papież odnosił się do kina, które ma ogromną siłę oddziaływania na widza, zwłaszcza młodego, i wpływa na kształtowanie jego postaw. Papież wskazywał rolę i odpowiedzialność twórców kina za wykorzystywanie ich pracy w służbie człowiekowi²⁰⁶. W ostatnim z wymienionych w tej grupie orędzi papież wskazywał Internet, jako nowe forum dla ewangelizacji oraz przestrzeń, w której Kościół, poprzez pełne zaangażowanie, powinien kreować nową kulturę zwracając jednocześnie uwagę na zagrożenia i niebezpieczeństwa czyhające na użytkowników sieci²⁰⁷.

Przedmiotem troski św. Jana Pawła II, również w kontekście środków społecznego przekazu, była kwestia pokoju na świecie. Ten problem został poruszony w dwóch orędziach. W 2003 r. papież zwrócił uwagę na bezstronność i uczciwość przekazu w mediach, a w kategorii ich podstawowego zadania zaprezentowane zostało przeciwstawienie się kłamstwom propagandy na rzecz głoszenia prawdy i służby przekazu dla wartości nadrzędnych²⁰⁸. Z kolei w orędziu z 2005 r. papież podkreślił rolę

---

²⁰⁴ Por. Orędzie na 27. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1993 r. *Rola kaset magnetofonowych i magnetowidowych w kształtowaniu kultury i sumienia*, w: Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. *Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 165-172.

²⁰⁵ Por. Orędzie na 28. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1994 r. *Telewizja w rodzinie: kryteria właściwego wyboru programów*, w: tamże, s. 173-183.

²⁰⁶ Por. Orędzie na 29. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1995 r. *Kino nośnikiem kultury i wartości*, w: tamże, s. 185-194.

²⁰⁷ Por. Orędzie na 36. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2002 r. *Internet nowym forum dla głoszenia Ewangelii*, w: tamże, s. 245-254.

²⁰⁸ Por. Orędzie na 37. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2003 r. *Środki społecznego przekazu w służbie prawdziwego pokoju w świetle encykliki „Pacem in terris”*, w: tamże, s. 255-264.

edukacji medialnej wskazując na podstawowy cel środków społecznego przekazu, jakim jest pełne poszanowanie i zrozumienie pomiędzy narodami²⁰⁹.

Św. Jan Paweł II realizując przygotowania do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 rozważał w kolejnych orędziach na lata 1998, 1999 i 2000 osoby Trójcy Świętej. Tematem przewodnim orędzia z 1998 r. była nadzieja, jaką daje ludziom Duch Święty. Papież podkreślił rolę mediów we współczesnym świecie i wyraził potrzebę uczynienia z nich kolejnego znaku tej nadziei²¹⁰. W kolejnym roku papież rozważał rolę mediów w odnajdywaniu przez człowieka drogi do Boga Ojca. W tym orędziu dostrzeżone zostało dobro płynące ze współpracy Kościoła ze środkami społecznego przekazu²¹¹. Orędzie z 2000 r. podkreślało osobę Jezusa Chrystusa, jako istotę działalności apostolskiej Kościoła. W myśl zawartego w tym orędziu przesłania, w związku z ogromnym znaczeniem mediów dla kultury również Kościół powinien posiadać i wykorzystywać je w celu głoszenia Ewangelii²¹².

Problematyka orędzi papieskich stanowiła zarazem odzwierciedlenie zainteresowań Kościoła rolą i wpływem mediów na rozumienie i wyrażanie zagadnień prawdy, wolności, czy praw człowieka, problemów społeczno-kulturowych, czy osoby samego odbiorcy przekazu medialnego. O orędziu dedykowanym konkretnemu kręgowi odbiorców społecznego przekazu można mówić w przypadku wystąpienia św. Jana Pawła II w 1996 r., gdzie podniesiony został temat kobiety i jej miejsca we współczesnym społeczeństwie²¹³. Również orędzie papieża Benedykta XVI wydane podczas przeżywanego w Kościele Roku Kapłańskiego odnosiło się do konkretnej grupy użytkowników mediów, jaką są kapłani. Uwaga została zwrócona na potrzebę wykorzystania mediów w duszpasterstwie, by ewangelia była obecna w cyfrowym świecie, a kapłani wykorzystywali media cyfrowe do dialogu z wątpiącymi bądź niewierzącymi²¹⁴.

---

²⁰⁹ Por. *Orędzie na 39. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2005 r. W służbie wzajemnego zrozumienia między narodami*, w: tamże, s. 275-282.

²¹⁰ Por. *Orędzie na 32. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1998 r. Z pomocą Ducha Świętego głosimy nadzieję*, w: tamże, s. 211-218.

²¹¹ Por. *Orędzie na 33. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1999 r. Środki przekazu cenną pomocą dla tych, którzy szukają Ojca*, w: tamże, s. 219-226.

²¹² Por. *Orędzie na 34. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2000 r. Głosić Chrystusa na progu nowego tysiąclecia*, w: tamże, s. 227-236.

²¹³ Por. *Orędzie na 30. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1996 r. Współczesne środki przekazu w służbie postępu kobiety w społeczeństwie*, w: tamże, s. 195-202.

²¹⁴ Por. *Orędzie na 44. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2010 r. Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie Słowa*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków*

W 2008 r. papież Benedykt XVI odniósł się do problemu etyki w odniesieniu do mediów, które zaczęły już nie tyle prezentować, co kreować rzeczywistość. W orędziu wybrzmiało nawoływanie do tworzenia mediów w zgodzie z etyką oraz do tego, by wszyscy użytkownicy środków przekazu angażowali się w obronę wartości w mediach²¹⁵. W 45. orędziu papież Benedykt XVI rozważał rozwój świata cyfrowego i jego wpływ na komunikację między ludźmi oraz ich relacje. Papież zwrócił uwagę, że kontakty w wirtualnym świecie nie mogą zastępować relacji w świecie realnym ponieważ niesie to za sobą ryzyko odizolowania²¹⁶.

Już pierwsze orędzie Benedykta XVI zwracało uwagę na środki społecznego przekazu jako powszechne i dostępne ogółowi społeczności ludzkiej narzędzie wymiany idei i poglądów. Papież podkreślał odpowiedzialność moralną twórców i odbiorców, a także znaczenie właściwej formacji użytkowników mediów²¹⁷. Wpływowi środków komunikacji na kulturę oraz wręcz kształtowaniu nowej „kultury komunikacji” poświęcone było orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu w 2009 r. Analizie zostało tu poddane zjawisko kreowania nowego, cyfrowego świata oraz pokolenia cyfrowego, które od najmłodszych lat obcuje z mediami elektronicznymi. Do młodych skierowane zostało wezwanie, by odważnie dawali świadectwo wiary w tym właśnie świecie²¹⁸.

Do tej grupy zagadnień przypisać należy również orędzia papieża Franciszka na 50. oraz 51. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. W pierwszym z wymienionych orędzi Franciszek, podkreślając znaczenie obchodzonego w tym czasie Roku Miłosierdzia, apelował o otwartość na drugiego człowieka, stosowanie zasad miłosierdzia i słuchania siebie nawzajem we wszystkich sferach życia. W kontekście komunikacji i relacji pomiędzy ludźmi papież podjął temat mediów społecznościowych i bardziej ogólnie cyfrowego świata komunikacji. Podkreślone zostało, że to człowiek podejmuje decyzje w jaki sposób cyfrowe środki komunikacji zostaną przez niego

---

Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bał, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, Lublin 2014, s. 53-62.

²¹⁵ Por. Orędzie na 42. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2008 r. *Środki społecznego przekazu na rozdrożu między gwiazdorstwem a służbą. Szukać prawdy, by się nią dzielić*, w: tamże, s. 31-40.

²¹⁶ Por. Orędzie na 45. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2011 r. *Nowe technologie komunikacyjne i głoszenie Ewangelii*, w: tamże, s. 63-74.

²¹⁷ Por. Orędzie na 40. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2006 r. *Środki przekazu: sieć komunikowania, wspólnoty i współdziałania*, w: tamże, s. 11-20.

²¹⁸ Por. Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2009 r. *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni*, w: tamże, s. 41-52.

wykorzystane, czy będą narzędziem czynienia dobra, czy zła. Podkreślona została również rola poszanowania godności i odpowiedzialności za drugą osobę, która mimo iż ukryta w anonimowej przestrzeni cyfrowego świata, to jednak pozostaje realna²¹⁹.

W orędziu z 2017 r. papież zwracał szczególną uwagę na odczytywanie nadziei w świecie medialnego przekazu, który skłonny jest do koncentrowania się na złych wiadomościach. W słowach kierowanych przede wszystkim do twórców upowszechnianych treści papież podkreślał rolę pozytywnego przekazu i zachęcał wszystkich do „komunikacji konstruktywnej, która odrzucając uprzedzenia wobec innych, sprzyjałaby kulturze spotkania, dzięki której możemy nauczyć się postrzegania rzeczywistości ze świadomą ufnością”²²⁰. Papież zwrócił uwagę, że poza dobrymi bądź złymi informacjami w przekazie medialnym zawarte jest głębsze znaczenie, którego interpretacja w kontekście Ewangelii Jezusa Chrystusa pozwoli w każdym upowszechnionym fakcie dostrzegać rzeczywistość pełną nadziei²²¹.

Motywy powtarzającym się w papieskich orędziach na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu jest wyrażanie troski o dzieci, młodzież i w szerszym wymiarze życie małżeńskie i rodzinne. Św. Jan Paweł II w 2004 r. odniósł się do zjawiska szerokiej ekspansji mediów i ich wpływu na funkcjonowanie społeczeństw, ale przede wszystkim rodzin. Przekaz medialny został przez papieża przedstawiony, jako czynnik w znacznym stopniu oddziałujący na kształtowanie moralności człowieka. W tym kontekście podkreślił wartość prezentowania w mediach prawdziwego i pozytywnego wizerunku rodziny oraz znaczenie roli rodziców i ich odpowiedzialności za kształtowanie sposobu korzystania z mediów przez ich dzieci, a także formowanie ich sumień i świadomej selektywności w doborze treści udostępnianych przez środki społecznego przekazu²²².

Również papież Benedykt XVI w orędziu na 41. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu podejmował temat relacji najmłodszych odbiorców do mediów

---

²¹⁹ Por. Franciszek, *Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=247> (dostęp: 17.02.2019 r.).

²²⁰ Franciszek, *Orędzie na 51. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Przekazujemy nadzieję i ufność w naszych czasach*, 2, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=247> (dostęp: 17.02.2019 r.).

²²¹ Por. tamże.

²²² Por. *Orędzie na 38. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2004 r. Media w rodzinie: ryzyko i bogactwo*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 265-274.

i wpływu tych ostatnich na kształtowanie osobowości i sumień dzieci i młodzieży. W ujęciu Benedykta XVI poruszana problematyka ukazana została z dwóch perspektyw. W pierwszym rzędzie zaznaczona została odpowiedzialność dziennikarzy i twórców mediów za jakość oraz wartości moralne kreowanego przez nich komunikatu. Z drugiej strony zaznaczona została konieczność nauczania selektywnego i krytycznego odbioru przekazu medialnego przez młodego odbiorcę. Odpowiedzialność za kształtowanie w dzieciach i młodzieży dojrzałych postaw wobec środków komunikacji spoczywa zdaniem papieża przede wszystkim na rodzicach, ale również na szkole, Kościele ale także na samych mediach, których celem powinno być ukazywanie piękna i dobra w świecie²²³.

Ta sama problematyka podejmowana była także w nauczaniu papieża Franciszka o mediach. Orędzie na 49. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, jako korespondujące z odbywającymi się w tym czasie synodami poświęconymi rodzinie²²⁴, stawiało ją za wzór i pierwsze miejsce nauki komunikowania. Przekaz ukazany jako dialog przeplatany mową ciała, jest jednocześnie komunikowaniem się ze sobą w atmosferze akceptacji i wspólnego poszanowania, czego każdy uczy się przede wszystkim doświadczając życia we wspólnocie rodzinnej. W opinii papieża wspólne życie w rodzinie stanowi zarazem przygotowanie, ale również fundament do bezpiecznego i etycznego funkcjonowania w świecie mediów elektronicznych. Choć to na rodzicach spoczywa odpowiedzialność za ukształtowanie postawy dziecka do nowoczesnych środków komunikacji, nie są oni według papieża Franciszka osamotnieni ponieważ ta sama odpowiedzialność spoczywa również na barkach całej wspólnoty chrześcijańskiej²²⁵.

Szczególne miejsce w grupie zagadnień podejmowanych w papieskich orędziach na Światowe Dni Środków Społecznego Przekazu zajmowała problematyka ewangelizacji w mediach i przy ich udziale. Pontyfikat św. Jana Pawła II przyniósł w opisywanym okresie trzy orędzia poświęcone temu tematowi. W 1992 r. papież

---

²²³ Por. *Orędzie na 41. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2007 r. Dzieci i środki przekazu jako problem wychowawczy*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bał, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, s. 21-25.

²²⁴ W dniach 5-19 października 2014 r. odbywał się synod nadzwyczajny, natomiast w okresie od 4 do 15 października 2015 r. synod zwyczajny, był to więc czas pogłębionej refleksji Kościoła nad rodziną.

²²⁵ Por. Franciszek, *Orędzie na 49. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2015 r. Przekaz ukazujący rodzinę jako sprzyjające środowisko spotkania w bezinteresownej miłości*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=247> (dostęp: 17.02.2019 r.).

podkreślał rolę świeckich, których praca w mediach powinna łączyć się z upowszechnianiem Bożego orędzia i dawaniem świadectwa życia w wierze, co zdaniem papieża stanowi istotny element ewangelizacji. W słowach papieża wybrzmiało również przypomnienie, że Kościół ma prawo, a wręcz obowiązek posługiwania się środkami społecznego przekazu w dziele ewangelizacji²²⁶.

W orędziu na 31. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu papież, odnosząc się do dokumentu *Tertio millennio adveniente*, podkreślił że w pierwszym roku przygotowań do Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 centralne miejsce w refleksji nad środkami przekazu zajmowała osoba Jezusa Chrystusa. W obliczu niespotykanego do tej pory postępu w dziedzinie technologii i rozwoju komunikacji koniecznością było zaznaczenie głoszenia Dobrej Nowiny, jako głównej misji Kościoła. Nieodzownym elementem pełnienia misji ewangelizacyjnej było wykorzystanie dostępnych środków przekazu. Papież zwrócił uwagę, że przez wzgląd na uniwersalizm oraz niemal nieograniczony dostęp do mediów mają one ogromny wpływ na kształtowanie postaw odbiorców, co zwiększa odpowiedzialność ludzi mediów za kreowany przez nich przekaz²²⁷.

W odniesieniu do świata mediów, w którym przekaz informacji przełamał wszelkie granice dostępu i sięgnął, za sprawą łączności satelitarnej i zmieniających się technologii, najodleglejszych krańców świata, papież przywołał słowa Jezusa skierowane do uczniów „Co mówię wam w ciemności, powtarzajcie na świetle, a co słyszycie na ucho, rozgłaszajcie na dachach” (Mt 10, 27). Skoncentrowane na powyższych słowach wystąpienie papieża stanowiło apel o to, by w mnogości informacji przekazywanych za pomocą środków komunikacji nie brakowało głosu Boga. Św. Jan Paweł II podkreślił, że w świecie ekspansywnie rozwijanych mediów i ich narastającego wpływu na kulturę obecność i pełne zaangażowanie Kościoła jest koniecznością. Papież zwrócił także uwagę na zagrożenia płynące z przeniknięcia współczesnej kultury, a co za tym idzie również i mediów, mentalnością postmodernizmu, która zanegowała prawdy absolutne.

---

²²⁶ Por. *Orędzie na 26. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1992 r. Niech Bóg obdarzy mocą i wsparciem katolików działających w świecie środków społecznego przekazu*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 155-164.

²²⁷ Por. *Orędzie na 31. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1997 r. Głosić Jezusa – Drogę, Prawdę i Życie*, w: tamże, s. 203-210.

Stąd konieczność zaangażowania całego Kościoła, a zwłaszcza świeckich pracowników mediów w głoszenie Jezusa Chrystusa, czemu służyć ma również przestrzeń Internetu²²⁸.

W odniesieniu do ewangelizacji w środkach społecznego przekazu, papież Benedykt XVI zwrócił uwagę na nieodzowny aspekt wartościowej komunikacji, jakim jest milczenie i umiejętność skupienia na słowach drugiego człowieka oraz kontemplacji. Również w dziele głoszenia Jezusa Chrystusa, Kościół używający mediów jako narzędzia ewangelizacji, powinien umiejętnie wykorzystywać siłę słowa, jak i wartość milczenia. Zdaniem papieża milczenie pozwala dotrzeć do głębi znaczenia przekazywanych słów, umożliwia poznanie samego siebie i jako integralna część komunikacji umożliwia pełne zrozumienie drugiego człowieka. Papież przytoczył w orędziu osobę Maryi, której milczenie pozwalało na słuchanie Słowa oraz sprawiło, że Słowo dało owoc²²⁹.

Uwagę papieża Benedykta XVI zwróciły także portale społecznościowe. Ich uniwersalizm, interaktywność i ponadnarodowy charakter sprawiły, że interaktywne media społecznościowe stały się przestrzenią kreowania nowej kultury i kształtowania sumień. W papieskim oglądzie pożytek tego rodzaju środków komunikacji polegał na możliwości jednoczenia szerokich grup społecznych wokół ważnych idei. Papież dostrzegł również wagę zmiany form i stylów komunikowania, co w jego refleksji stanowiło wyzwanie dla tych, którzy chcą przekazywać informacje ważne, a wraz z nimi dobro i piękno. Podkreślona została umiejętność odnajdywania się w nowych przestrzeniach komunikacji oraz używania nowych języków w gronie tych, którzy chcą przekazywać światu współczesnemu bogactwo Ewangelii²³⁰.

Papież Franciszek dostrzegając zmiany kulturowe świata, który dzięki rozwojowi transportu i technologii komunikacyjnych skurczył się, przez co zbliżył ludzi do siebie, a na skutek zjawiska globalizacji uzależnił jednych od drugich, zwrócił uwagę na narastanie podziałów między ludźmi. Trudna do przetworzenia ilość informacji, ich nastawienie na zysk i manipulację, a przez to ograniczanie zdolności człowieka

---

²²⁸ Por. *Orędzie na 35. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2001 r. Rozglaszajcie to na dachach: Ewangelia w epoce globalnej komunikacji*, w: tamże, s. 237-244.

²²⁹ Por. *Orędzie na 46. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2012 r. Milczenie i słowo drogą ewangelizacji*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, s.75-86.

²³⁰ Por. *Orędzie na 47. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2013 r. Sieci społecznościowe: bramy prawdy i wiary, nowe miejsca ewangelizacji*, w: tamże, s.87-98.

do autentycznego wyrażania siebie stanowią w ujęciu papieża przeszkody w tworzeniu prawdziwej kultury spotkania. Media społecznościowe i nowe technologie komunikacji powinny w opinii papieża służyć wzajemnej trosce ludzi o siebie. Jako właściwą drogę Franciszek wskazał otwarcie na drugiego człowieka, co ma szczególny wymiar w świecie nowoczesnych środków komunikacji. Było to również wskazanie na otwarcie świątyń, by Ewangelia mogła wyjść do wszystkich, niezależnie od ich sytuacji życiowej. Szczególną rolę papież przypisał obecności chrześcijan w środowisku cyfrowym i dawania tam świadectwa wiary oraz wnoszenia do tego świata Słowa Bożego. Przywołując obraz Miłosiernego Samarytanina Franciszek wskazał by przekaz był „olejkiem pachnącym na cierpienie i dobrym winem radości”. Podkreślona została również waga obecności Kościoła w świecie komunikacji, by realizować misję prowadzenia człowieka do Boga²³¹.

Nauczanie Kościoła o mediach po Soborze Watykańskim II w świetle pism i dokumentów Kościoła oraz wypowiedzi kolejnych papieży świadczy o dużym zainteresowaniu środkami komunikacji, a także zrozumieniu ich roli we współczesnym świecie. Dostrzeżona również została ich wartość dla misji ewangelizacyjnej Kościoła. Analizując relację Kościoła do mediów abp Wacław Depo zwrócił uwagę, że na przestrzeni kolejnych lat rozwoju środków społecznego przekazu stosunek ten „ewoluował od postaw obojętnych i nieufnych, poprzez krytyczną i ostrożną akceptację, do coraz większego zainteresowania i zaangażowania się po stronie nowoczesnych technik społecznego komunikowania jako narzędzi i sposobów ewangelizacji współczesnego świata”²³².

---

²³¹ Por. Franciszek, *Orędzie na 48. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2014 r. Przekaz w służbie autentycznej kultury spotkania*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=168pl> (dostęp: 17.02.2019 r.).

²³² W. Depo, *Środki społecznego przekazu – nowa ambona Kościoła (1)*, Tygodnik Katolicki „Niedziela”, 2013 nr 3, s.8, cyt. za: J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 29.

1.2.2. Kościół katolicki w Polsce o środkach społecznego przekazu

W nawiązaniu do wskazań II Soboru Watykańskiego, Kościół katolicki w Polsce podejmował realizację nauczania Kościoła powszechnego na wielu płaszczyznach życia społecznego. Było tak również w obszarze środków społecznego przekazu. Mimo trudności związanych z ograniczeniami dostępu do mediów, których otwartość dla Kościoła do 1989 r. była w znacznym stopniu ograniczona, biskupi polscy ustanowili Dzień Środków Społecznego Przekazu. Na mocy decyzji Konferencji Episkopatu Dzień Środków Społecznego Przekazu odbywał się w trzecią niedzielę września. Na tę okazję biskupi kierowali do wiernych listy pasterskie. Ukazywały się one z kilkoma przerwami od 1977 do 1994 r. w czterech okresach: 1977-1979, 1981-1982, 1984-1986 oraz 1988-1994.

Ks. Jarosław P. Woźniak wskazywał, że w treści ówczesnych listów pojawiały się charakterystyczne dla poszczególnych okresów motywy. W listach z lat siedemdziesiątych głównym akcentem była potrzeba krytycznego odbioru przekazywanych przez media informacji i umiejętności właściwej interpretacji przekazu. Zaznaczano również fakt braku możliwości posiadania własnych oraz wykorzystywania istniejących mediów przez Kościół w komunistycznej Polsce. W początkach lat osiemdziesiątych dominował opis środków społecznego przekazu w kontekście służby wolności człowieka i upominania się o wartości. W następnych latach biskupi umieszczali w listach komentarze do aktualnej sytuacji w kraju i zmian zachodzących w polskiej przestrzeni medialnej²³³. Przemiany ustrojowe i odradzający się rynek mediów katolickich w Polsce po 1989 r. przyniosły rezygnację Episkopatu z ogłaszania listu na Dzień Środków Społecznego Przekazu. Od tej pory problematykę mediów podejmowali w swoich wypowiedziach biskupi miejscowi.

W czerwcu 1991 r. papież Polak, św. Jan Paweł II dokonał otwarcia II Polskiego Synodu Plenarnego, który został przez niego zamknięty w 1999 r. Przekazana wówczas papieżowi księga synodalna opublikowana została w 2001 r.²³⁴. Wśród problemów duszpasterskich, jakimi zajmował się Synod znalazła się także problematyka ewangelizacji kultury i środków społecznego przekazu. Synod Plenarny zajmował się

---

²³³ Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 29-30.

²³⁴ *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, Poznań 2001.

również tematem Internetu wymieniając go pośród innych narzędzi ewangelizacji, odnosząc się do dwóch najbardziej popularnych inicjatyw katolickich w Internecie, jakimi są portale www.mateusz.pl i www.opoka.pl, jako przykładu wykorzystywania tego medium przez Kościół. Ponadto Synod zachęcał wiernych do korzystania z sieci, przypominając też o obowiązku utrzymywania lokalnych mediów katolickich²³⁵. Opracowywanie dokumentów końcowych przyznawane było poszczególnym metropoliom, a tematem ewangelizacji kultury i mediów zajmowała się Metropolia Łódzka, gdzie został opracowany dokument zatwierdzony podczas trzeciej sesji Synodu w Poznaniu 25 lutego 1999 r.²³⁶. Wszedł on do księgi uchwał synodalnych jako jeden z rozdziałów.

Dokument zatytułowany *Ewangelizacja Kultury i Środków Społecznego Przekazu*²³⁷ składa się z trzech części. W części pierwszej zatytułowanej *Nauczanie Kościoła o kulturze i mediach* autorzy w trzech kolejnych podrozdziałach – *W kręgu pojęć podstawowych*, *Przymierze chrześcijaństwa i kultury*, *Kościół o środkach społecznego przekazu* – przybliżają nauczanie Kościoła w zakresie kultury i środków społecznego przekazu. Pierwszy podrozdział zawiera zdefiniowanie pojęcia wraz z licznymi nawiązaniem do form kształtowania kultury chrześcijańskiej oraz szeregiem zagrożeń występujących w kulturze, wobec których Kościół przyjmuje postawę krytyczną. Drugi podrozdział stanowi opis misji ewangelizacji kultury i oddziaływania Kościoła na kulturę z podkreśleniem roli świeckich w realizacji tej misji. Trzeci podrozdział przybliży nauczanie Kościoła o mediach i zaznacza wagę poszanowania prawdy i szacunku do odbiorcy.

Druga część dokumentu zatytułowana *Kultura polska – zapis przemian* również składa się z trzech podrozdziałów – *Kultura polska w latach 1939-1989*, *Kultura polska po roku 1989*, *Kultura chrześcijańska*. Zaprezentowano w niej opis zmian, jakie następowały w kulturze polskiej od zakończenia II wojny światowej. W pierwszym podrozdziale umieszczony został syntetyczny opis sytuacji kraju zniszczonego przez dwóch okupantów i nękanego przez system zniewolenia komunistycznego. Podkreślony

---

²³⁵ Por. B. Drażkowska, *Kościół w świecie mediów. Ewangelizacja w dobie komputerów*, „Pedagogia Christiana” 2008 nr 21, s. 118-119.

²³⁶ Por. Z. Janczewski, *Prace i uchwały II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 2001 nr 34, s. 251-256.

²³⁷ Zawarta w tekście analiza w oparciu o: *Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu*, w: *II Polski Synod Plenarny*, Poznań 2001, s. 93-114.

został związek kultury narodowej i Kościoła. W drugim podrozdziale zawarto opis przemian polskiej kultury, jakie zapoczątkowało odzyskanie pełni suwerenności. Zwrócono uwagę na zagrożenia płynące ze zderzenia mentalności socjalistycznej Polski z zachodnią ekspansywną kulturą wolnego rynku. Odnotowano wpływ zjawisk kultury masowej, a w tym muzyki, filmu, pornografii i mediów na kształtowanie kultury w Polsce. Zaznaczone zostały narastające problemy związane z ustępowaniem tradycyjnych wartości narodowych wpływom materialnej i duchowo uśpionej kultury zachodu. Zawarte w rozdziale spostrzeżenia zawierają przestrożę przed obniżeniem poziomu kultury, duchowości, a w konsekwencji do kryzysu tożsamościowego i odrzucenia istnienia prawdy, zwłaszcza w odniesieniu do norm moralnych. W rozdziale końcowym drugiej części dokumentu zawarty został opis rozwoju inicjatyw katolickich oraz ich wpływu na kształt polskiej kultury współczesnej. Odnotowano dynamiczny rozwój propagującego wartości chrześcijańskie rynku wydawniczego i księgarskiego, katolickich rozgłośni radiowych oraz obecność katolickich programów w telewizji publicznej wraz z rosnącą aktywnością w Internecie. Dostrzeżony został wymiar znaczenia profesjonalnego przygotowania kadry dziennikarskiej, co wyrażało się w rozpoczynaniu nowych kierunków o profilu dziennikarskim na katolickich wydziałach i uniwersytetach. Został także zaznaczony rozwój duszpasterstw ludzi kultury i pracowników mediów oraz obecność Kościoła i jego wsparcie w ruchu promujących wartości chrześcijańskie stowarzyszeń.

Część trzecia dokumentu zatytułowana została *W trosce o ducha kultury. Zadania Kościoła*. Przedstawiono w niej „program Kościoła w Polsce w dziedzinie kultury, włączając do niego zarówno świeckie środki społecznego przekazu, jak i media katolickie”²³⁸. Również ta część składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym z nich, zatytułowanym *Zadania podstawowe*, wskazano założenia programu, którego zasadniczym celem było kształtowanie przez Kościół kultury wartościowej w odpowiedzi na zjawisko płytkiej kultury masowej. Zadaniem pilnym dla Kościoła w Polsce określono troskę o zachowanie kultury narodowej i regionalnej podkreślając wartość kultury polskiej dla jednoczącej się Europy. Realizacji programu służyć miały aktywności w tych obszarach, które wiążą się przede wszystkim z kształtowaniem ducha. Troską Kościoła miały być objęte wymiary kultury kształtujące zwłaszcza dzieci i młodzież, a jednym

---

²³⁸ J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 31.

z podstawowych narzędzi w realizacji tego zadania miało być zapewniające właściwy poziom edukacji i rozwój duchowy szkolnictwo katolickie.

Kolejny rozdział tej części dokumentu – *Kulturotwórcze funkcje diecezji i parafii* – wskazywał podstawowe elementy programu, jakie miały być wdrażane przez diecezje i parafie. Zalecano rozwój parafialnych domów katolickich, parafialnych ośrodków kultury katolickiej, których głównym zadaniem było wspieranie rodziny w wysiłkach wychowawczych. Zadaniem ośrodków był rozwój duchowy oraz fizyczny dzieci i młodzieży, a także propagowanie wartości chrześcijańskich. Istotnym elementem realizacji programu był rozwój bibliotek parafialnych i wspieranie czytelnictwa książek i czasopism katolickich. Większe ośrodki zapewniać miały wydarzenia kulturalne promujące kulturę chrześcijańską. Rozdział końcowy dokumentu – *Ochrona i konserwacja zabytków, muzea kościelne* – wskazywał wagę ochrony zabytków kościelnych i konieczność podejmowania działań konserwatorskich, a także rozwoju kultury chrześcijańskiej przez organizowanie muzeów diecezjalnych bądź parafialnych kolekcji zabytkowej sztuki kościelnej. Troska o dziedzictwo materialne miała wspierać starania rozwoju duchowego narodu i utrwalać pamięć o zachowanej w dziejach łączności wiary i kultury w Polsce. Postulatem umożliwiającym wdrożenie programu we wszystkich jego aspektach było odpowiednie przygotowanie kleryków do pełnienia roli duszpasterzy przez wprowadzanie w seminariach przedmiotów podnoszących ich wiedzę i umiejętności w wymienianych dziedzinach.

Od zakończenia Soboru Watykańskiego II, gdzie po raz pierwszy Kościół powszechny wypowiedział się o środkach społecznego przekazu wydając dekret *Inter mirifica*, we wszystkich diecezjach w Polsce obradowały synody diecezjalne. Zarówno te odbywające się przed zakończeniem obrad II Polskiego Synodu Plenarnego, jak i te obradujące już w trzecim tysiącleciu potwierdzają spostrzeżenie ks. Janusza Gręźlikowskiego, że „posoborowy model synodu diecezjalnego spotkał się w Polsce z pozytywnym przyjęciem. Zaprezentowane zgromadzenia synodalne, uwieńczone promulgowaniem przez ustawodawców diecezjalnych uchwał końcowych, stanowią bezspornie doniosłe wydarzenie w życiu Kościoła lokalnego. Uchwały te, uwzględniające szeroką panoramę zagadnień odnoszących się do wielu dziedzin życia kościelnego, pozostają cennym dorobkiem myśli posoborowej, torującej sobie drogę do wielu środowisk. Dokumenty te należy uznać – w większej części – za udaną próbę

urzeczywistnienia nauki i wskazań Vaticanum II²³⁹, w tym również w odniesieniu do kultury, a zwłaszcza jej tak istotnego elementu, jakim są środki społecznego przekazu.

Problematyka środków komunikacji wypełnia treść części statutów synodalnych. Znajdują się tam w różnym stopniu rozbudowane odniesienia do nauczania Kościoła o mediach, wskazania do wykorzystania ich dla ewangelizacji, analizy występowania i sposobu organizacji istniejących lokalnych mediów katolickich, a także zalecenia dla duchowieństwa odnośnie norm i zasad występowania w mediach bądź też podejmowania współpracy z nimi²⁴⁰. Nauczanie synodalne – zgodnie z refleksją ks. Jarosława P. Woźniaka – „wskazuje nie tylko na zainteresowanie problematyką środków społecznego przekazu. Dostrzeżenie wagi tych środków w dziele ewangelizacji, w kulturze i w budowaniu dialogu międzyosobowego przekłada się również na podejmowane przez duchownych i świeckich działania w tej przestrzeni”²⁴¹.

9 marca 2005 r. Konferencja Episkopatu Polski ogłosiła dokument, w którym zaprezentowane zostały zasady występowania duchownych w mediach. *Normy Konferencji Episkopatu Polski dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych* są dokumentem, w którym KEP „biorąc pod uwagę Instrukcję Kongregacji Nauki Wiary o pewnych aspektach używania społecznych środków przekazu dla szerzenia nauki o wierze z 30 marca 1992 r. i korzystając z uprawnień przyznanych przez prawo powszechne (kan. 772 § 2; kan. 804 § 1; kan. 831 § 2), podczas 328. zebrania plenarnego, które odbyło się w Licheniu w dniach 11 – 12 czerwca 2004 r., przyjęła następujące zasady regulujące duszpasterską troskę Kościoła w Polsce o uporządkowany przekaz ewangelicznego orędzia poprzez radio i telewizję”²⁴².

---

²³⁹ J. Gręźlikowski, *Instytucja synodu diecezjalnego w Kościele w Polsce po Soborze Watykańskim II*, „Studia Włocławskie” 2001 nr 4, s. 119.

²⁴⁰ Syntetyczny opis problematyki prezentowany według udostępnianych przez diecezję materiałów w oparciu o bazę *Synody diecezjalne w Polsce* w: <http://synodkatowice.pl/585> (dostęp 19.03.2019 r.) oraz J. Gręźlikowski, *Instytucja synodu diecezjalnego w Kościele w Polsce po Soborze Watykańskim II*, „Studia Włocławskie” 2001 nr 4, s. 112-124 oraz J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazywaniu nauki chrześcijańskiej w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 32-33.

²⁴¹ J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazywaniu nauki chrześcijańskiej w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 33.

²⁴² *Wprowadzenie*, w: *Normy Konferencji Episkopatu Polski dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych*, za: <https://episkopat.pl/normy-konferencji-episkopatu-polski-dotyczace-wystepowania-duchownych-i-osob-zakonnych-oraz-przekazywania-nauki-chrzeszczijanskiej-w-audycjach-radiowych-i-telewizyjnych/>, (dostęp: 19.03.2019 r.).

Dokument w dwudziestu jeden punktach wskazuje na obowiązki KEP oraz biskupów w zakresie troski o przekaz orędzia ewangelicznego w środkach społecznego przekazu, zakładania i działalności kościelnych rozgłośni radiowych i stacji telewizyjnych, zasad emitowania programów kościelnych lub katolickich w mediach publicznych i prywatnych, zasad podejmowania współpracy duchownych z mediami oraz występowania i wypowiedzania się w mediach przez duchownych i świeckich. Ponadto znalazły się tam również wskazania odnośnie wyznaczenia przez biskupa duchownego opiekuna dla pracowników mediów, reguły dotyczące transmisji celebracji liturgicznych, norm obowiązujących duchownych głoszących Słowo Boże za pośrednictwem mediów, zasad włączania audycji audiowizualnych do programu nauczania katechetycznego oraz postępowania w przypadku naruszenia norm wskazanych w dokumencie.

Konferencja Episkopatu Polski podejmuje problematykę mediów również w publikowanych komunikatach i komentarzach. Ponadto – jako odpowiedź na nauczanie Kościoła po Soborze Watykańskim II – funkcjonuje przy KEP Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, która wyraża swą aktywność w zakresie zapewnienia opieki duszpasterskiej ludziom mediów katolickich i mediów w ogóle, troski o tworzenie w diecezjach duszpasterstw ludzi mediów, a także biorąc za podstawę stanowisko Kościoła powszechnego wypracowuje, zajmuje i przedstawia stanowisko Kościoła w Polsce w kwestiach dotyczących środków społecznej komunikacji. Rada składa się z przewodniczącego, członków oraz konsultorów. Przewodniczący Rady KEP ds. Środków Społecznego Przekazu we wspomnienie św. Franciszka Salezego kieruje słowo do ludzi mediów.

1.2.3. Biskupi siedlecki o środkach społecznego przekazu

Problematyka pracy obejmuje okres biskupiej posługi czterech biskupów siedleckich. Początki mediów katolickich w diecezji siedleckiej następowały w czasie pasterzowania bp Jana Mazura. Urodzony 5 czerwca 1920 r. w miejscowości Płoskie, ukończył szkołę średnią w Zamościu i w 1944 r. wstąpił do seminarium duchownego diecezji lubelskiej w Krężnicy Jarej. Święcenia kapłańskie otrzymał 26 czerwca 1949 r. z rąk bp pomocniczego diecezji lubelskiej Zdzisława Golińskiego. W 1958 r. uzyskał

tytuł doktora w zakresie teologii dogmatycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Posługiwał jako wikariusz w parafiach diecezji lubelskiej, prowadził zajęcia dydaktyczne w Seminarium Duchownym w Lublinie, był sekretarzem Wydziału Duszpasterskiego Kurii Biskupiej w Lublinie oraz diecezjalnym duszpasterzem kobiet i dziewcząt. 25 kwietnia 1961 r. papież Jan XXIII mianował go biskupem tytularnym bładyskim i sufraganiem biskupa lubelskiego. Jako hasło biskupie przyjął słowa *Magnificat anima mea Dominum*. Uczestniczył w obradach II Soboru Watykańskiego. Biskupstwo siedleckie objął 26 października 1968 r.²⁴³. Pod rządami bp Jana Mazura, powstało „Podlaskie Echo Katolickie” oraz Katolickie Radio Podlasie.

Dużą wagę do ewangelizacyjnej roli mediów przywiązywał następca bp Mazura urodzony 5 października 1931 r. w Toruniu bp Jan Wiktor Nowak. Święcenia kapłańskie otrzymał 25 maja 1956 r. Od 1958 r. studiował teologię moralną w Instytucie Katolickim w Paryżu, a od 1961 r. kontynuował studia w Rzymie by w 1966 r. na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim uzyskać tytuł doktora. Po powrocie do kraju wykładał w Seminarium Duchownym w Gnieźnie, w którym piastował również funkcję rektora. Przewodniczył pracom II Synodu Archidiecezji Gnieźnieńskiej. 20 lutego 1982 r. mianowany przez papieża Jana Pawła II biskupem pomocniczym. Jego dewizą były słowa *Tuis inhaerere mandatis*. Jako biskup pomocniczy piastował funkcję wikariusza generalnego i wikariusza biskupiego dla Bydgoszczy. Tam zapoczątkował wiele inicjatyw, jak m.in. początek prac Instytutu Teologicznego, Bydgoskie Dni Społeczne, Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej oraz założenie pierwszego w Bydgoszczy katolickiego liceum. 25 marca 1996 r. otrzymał nominację na biskupa siedleckiego²⁴⁴.

Bp Jan Wiktor Nowak był autorem wielu inicjatyw w diecezji siedleckiej, które w dużej mierze ogniskowały się wokół dynamizowania uczestnictwa świeckich w życiu wspólnoty diecezjalnej. On podejmował w Siedlcach papieża Jana Pawła II podczas pielgrzymki 10 czerwca 1999 r. Chętnie wykorzystywał media w celu upowszechniania jego biskupiej aktywności oraz prowadzenia działalności ewangelizacyjnej. Brał udział w audycjach Katolickiego Radia Podlasie, a na łamach „Podlaskiego Echa Katolickiego” publikowane były biskupie przemówienia,

---

²⁴³ Por. B. Błoński, *Kalendarium Bpa Jana Mazura*, w: *Biskup Jan Mazur. Pasterz Kościoła Siedleckiego*, red. K. Korszniewicz, R. Krawczyk, B. Błoński, Siedlce 2009, s. 143 n. oraz Z. Sobolewski, *Imię Twoje wystawiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, Siedlce 2018, s. 217-219.

²⁴⁴ Por. Z. Sobolewski, *Imię Twoje wystawiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, s. 217-219.

które zostały również opublikowane w serii wydawniczej *W Świętym Kościele Siedleckim*.

Następcą bp Jana Wiktora Nowaka był bp Zbigniew Kiernikowski. Urodzony 2 lipca 1946 r. w Szamarzewie, po ukończeniu liceum w 1964 r. podjął studia na Politechnice Poznańskiej, jednak po roku wstąpił do Prymasowskiego Wyższego Seminarium w Gnieźnie. Wyświęcony na kapłana 6 czerwca 1971 r. przez bp Jana Czerniaka. W 1972 r. został skierowany na studia do Rzymu, gdzie się doktoryzował. Po powrocie do Polski w 1981 r. został wikariuszem parafii archikatedralnej w Gnieźnie. W tym samym czasie był wykładowcą w seminarium prymasowskim, gdzie do 1986 r. był wicerektorem wykładając jednocześnie w Wyższym Seminarium Duchownym Zgromadzenia Księża Ducha Świętego w Bydgoszczy. Prowadził kursy biblijne i wykladał w Prymasowskim Instytucie Kultury Chrześcijańskiej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Gnieźnie oraz Bydgoszczy. W latach 1987 – 2001 skierowany przez kard. Józefa Glempa do Rzymu pełnił funkcję wicerektora o później rektora Papieskiego Kościelnego Instytutu Polskiego, a jednocześnie wykladał na Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza Angelicum i Papieskim Uniwersytecie Urbanianum. Ogłoszony bp siedleckim przez św. papieża Jana Pawła II 28 marca 2002 r. Hasłem jego posługi było *Posłuszeństwo Ewangelii – Eucharystia*²⁴⁵.

Bp Zbigniew Kiernikowski wykazywał aktywność duszpasterską w wielu aspektach życia diecezji siedleckiej. Ustanowił cztery sanktuaria diecezjalne: Diecezjalne Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Białej Podlaskiej, Sanktuarium Matki Bożej Budziszynskiej w Mokobodach, Sanktuarium Matki Bożej Królowej Rodzin w Parczewie, Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Radzynie Podlaskim. Zrealizował trzyletni program duszpasterski *Chrzest w życiu i misji Kościoła*, erygował trzy nowe parafie, dokonał poświęcenia sześciu kościołów, znaczną rolę przypisywał wizytowaniu parafii. Ponadto powołał Bractwo św. Judy w Siedlcach, Diecezjalną Szkołę Katechistów Parafialnych, Diecezjalną Szkołę Liturgiczną. W latach jego posługi zainicjowane zostały doroczne spotkania młodzieży w Pratulinie *Jerycho Młodych*.

---

²⁴⁵ Por. tamże, s. 259-260.

Wiele pracy włożył w przygotowania do II Synodu Diecezji Siedleckiej, który został otwarty 10 czerwca 2012 r.²⁴⁶.

Biskup Kiernikowski wiele starań wkładał w prowadzenie katechezy i pogłębianie wśród wiernych rozumienia struktury oraz istoty Eucharystii i życia zgodnego ze Słowem Bożym. Poza organizowaniem od 2004 r. Sympozjum Liturgicznego Diecezji Siedleckiej wykorzystywał do realizacji swojej misji również diecezjalne Katolickie Radio Podlasie, na którego antenie prowadził „cykl komentarzy biblijnych do czytań niedzielnych oraz cotygodniowe audycje na temat małżeństwa i chrześcijańskiej rodziny. Bardzo często korzystał z anteny radiowej głosząc konferencje i katechezy, np. w ramach audycji »Bliżej liturgii«²⁴⁷. W 2007 r. powołał Wydawnictwo Diecezji Siedleckiej *Unitas*. Ponadto był pierwszym polskim biskupem prowadzącym blog w Internecie. 8 lutego 2008 r. bp Kiernikowski zapoczątkował *e-rozmowy o Dobrej Nowinie*. „Ordynariusz Siedlecki z nowoczesnego sposobu komunikacji, jakim jest Internet, pragnie uczynić nowy i ciągle unikatowy w skali kraju środek nauczania wiernych. Hierarcha wyraził nadzieję, że dzięki temu wierni i wszyscy zainteresowani będą mogli głębiej rozumieć chrześcijaństwo oraz swoje miejsce w Kościele i tym samym lepiej pojmować życie”²⁴⁸.

„16 kwietnia 2014 r. Nuncjatura Apostolska w Warszawie ogłosiła, że papież Franciszek mianował bp Kazimierza Gurdę nowym biskupem siedleckim”²⁴⁹. Urodzony 20 sierpnia 1953 r. w Książnicach Wielkich, ukończył Liceum Ogólnokształcące w Proszowicach, po czym wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. W 1978 r. z rąk bp Jana Jaroszewicza przyjął święcenia kapłańskie. Od 1981 r. studiował w Instytucie Patrystycznym Augustinianum przy Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie, gdzie otrzymał tytuł doktora. Po powrocie do Polski był wykładowcą, a od 1998 r. rektorem kieleckiego wyższego seminarium. Otrzymał tytuł kapelana Jego Świątobliwości, a w 2004 r. został mianowany przez papieża Jana Pawła II biskupem pomocniczym kieleckim i biskupem tytularnym Cusira.

---

²⁴⁶ Por. *1818-2018 Jedność i męstwo. 200 lat diecezji siedleckiej. Wydanie jubileuszowe*, red. W. Hackiewicz, Siedlce 2018, s. 86 n. oraz Z. Sobolewski, *Imię Twoje wystawiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, s. 262-266.

²⁴⁷ *1818-2018 Jedność i męstwo. 200 lat diecezji siedleckiej. Wydanie jubileuszowe*, red. W. Hackiewicz, s. 96-97.

²⁴⁸ <https://info.wiara.pl/doc/173024.Pierwszy-w-Polsce-blog-biskupa> (dostęp: 20.02.2019).

²⁴⁹ Z. Sobolewski, *Imię Twoje wystawiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, s. 270.

Ingres do katedry siedleckiej odbył 24 maja 2014 r., a jego zawołanie biskupie to: *Iesu in Te confido*²⁵⁰.

Posługa biskupia Kazimierza Gurdy skupiała się od początku na umacnianiu wiary Kościoła diecezjalnego ze szczególnym naciskiem na pogłębianie formacji intelektualnej i duchowej duchowieństwa oraz współpracę pomiędzy duchownymi i świeckimi. Biskup nawiązuje do tradycyjnej duchowości Podlasia i krzewi kult maryjny w diecezji oraz propaguje zaangażowanie w ruch pielgrzymi do diecezjalnych sanktuariów. Bp Kazimierz Gurda przeprowadził przygotowania i obchody Światowych Dni Młodzieży oraz obrady II Synodu Diecezji Siedleckiej, a także przygotowania i przebieg jubileuszu 200-lecia diecezji²⁵¹.

Biskupi siedleccy realizując swą posługę w diecezji w pełni angażowali się w przypominanie nauczania Kościoła i utrwalanie wiary. Każdy zabiegał o rozwój intelektualny i duchowy wiernych oraz duchowieństwa. Pośród inicjatyw biskupich znajdowały się także te, które wprost odnosiły się do posoborowego nauczania Kościoła o mediach i zaleceń odnośnie wykorzystywania środków społecznego przekazu w posłudze Kościołów lokalnych. Zaangażowanie to polegało nie tylko na utworzeniu w diecezji prasy, wydawnictw, radia i portali internetowych oraz ich stałym utrzymywaniu. Biskupi korzystali z tych mediów w nauczaniu. Ich wypowiedzi pojawiały się regularnie na łamach prasy, w Internecie, a także na antenie siedleckiego radia katolickiego.

Z dużą regularnością biskupi kierowali do wiernych w diecezji listy pasterskie i przemówienia odnoszące się wprost do działalności oraz kondycji miejscowych mediów. Było to umiejętne angażowanie laikatu do wykorzystywania środków społecznego przekazu w pogłębianiu wiary, ale również do poczucia współodpowiedzialności za ich funkcjonowanie. Pośród poruszanej problematyki pojawiały się również odniesienia do zagrożeń płynących z mediów.

Na zakończenie pierwszego roku stałej formacji dla Księży w Wyższym Seminarium Duchownym w Nowym Opolu w 1997 r. bp Jan Wiktor Nowak poruszył problem antyreligijnej kampanii w mediach po wyzwoleniu z jarzma komunizmu.

---

²⁵⁰ Por. *1818-2018 Jedność i męstwo. 200 lat diecezji siedleckiej. Wydanie jubileuszowe*, red. W. Hackiewicz, s. 102 n. oraz Z. Sobolewski, *Imię Twoje wystawiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, s. 269-272.

²⁵¹ Tamże.

Analizie poddana została sytuacja Kościoła w Polsce postkomunistycznej z uwzględnieniem roli mediów w jej budowaniu. Biskup omawiał przyczyny i formy postmodernistycznej antyewangelizacji, zderzenia polskiego społeczeństwa z zagrożeniami współczesnej kultury, roli postkomunistycznych elit politycznych w kształtowaniu współczesnej sceny polityczno-społecznej wraz z kwestionowaniem publicznego wymiaru pełnionej przez Kościół misji ewangelizacyjnej. Biskup wskazał na sposoby odnalezienia się Kościoła w tych nowych warunkach i wykorzystania środków społecznego przekazu dla budowania kultury chrześcijańskiej i propagowania wartości chrześcijańskich we współczesnym świecie. Jako konieczność została przez biskupa wskazana formacja pastoralna katolików²⁵².

W dniach 25-26 kwietnia 1998 r. odbywało się na terenie diecezji siedleckiej sympozjum na temat ewangelizacji w diecezji przez mass-media i działalności charytatywnej. Z tej okazji biskup siedlecki wygłosił do uczestników spotkania słowo wstępne, w którym podkreślał ewangelizacyjną rolę mediów dla Kościoła lokalnego. W nawiązaniu do nauczania papieża przypomniane zostało zobowiązanie biskupów do troski o media katolickie i podjęcie starań na rzecz ich rozwoju w myśl potrzeby obecności Kościoła w środkach przekazu. Biskup odniósł się do przemówienia św. papieża Jana Pawła II do Konferencji Episkopatu Polski z 8 czerwca 1997 r., w którym zaznaczona była konieczność wchodzenia Kościoła w dialog ze współczesnym światem za pomocą mediów by do celu propagowania kultury katolickiej wykorzystywane były najbardziej kulturotwórcze narzędzia, jakimi są środki społecznego przekazu. Biskup przypomniał konieczność formacji odbiorców i pracowników mediów, a także rolę wychowawczą, jaką mogą pełnić media. W słowach biskupa podkreślone zostały również zadania duszpasterzy i wiernych skoncentrowane na popieraniu rozwoju prasy katolickiej, powiększaniu jej zasięgu i propagowaniu czytania w celu pogłębienia znajomości prawd wiary, znajomości Kościoła i kultury religijnej²⁵³

---

²⁵² Por. J. W. Nowak, *Antyewangelizacja w postkomunistycznych środkach masowego przekazu. Na zakończenie I roku stałej formacji dla Księży*, WSD, Nowe Opole k/Siedlec, 17 V 1997 r., w: J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II, Siedlce 1998, s. 397-404.

²⁵³ Por. J. W. Nowak, *Za pośrednictwem mass-mediów Kościół wchodzi w dialog ze światem*, w: J. W. Nowak, *W Świętym Kościele Siedleckim. Część II*, Siedlce 1998, s. 368-370.

Od momentu zainicjowania rozgłośni Katolickiego Radia Podlasie biskup siedlecki kierował do diecezjan list z okazji przypadającej w kolejnych latach rocznicy jej działalności. Problematykę listów można, analogicznie do opisanej wyżej tematyki poruszanej w orędziach papieskich na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, rozpatrywać według grup zagadnień, jakie były w nich podejmowane. Częstym tematem wypowiedzi biskupa była misja ewangelizacji realizowana przy użyciu radia. Problem podejmowany był w kontekście oddziaływania radia na odbiorców i całą społeczność lokalną oraz pogłębiania w niej życia religijnego. Istotny był również kontekst ewangelicznego oddziaływania na pracowników i ich formacji duchowej. Poruszano także aspekt wchodzenia Kościoła w dialog ze światem za pośrednictwem mediów. Wypowiedzi biskupa dotyczyły też roli radia, jako źródła informacji w regionie, jego odpowiedzialnej realizacji, sposobów organizacji. Była to także okazja opisanie podejmowanych przez radio działań na rzecz regionu i dla dobra jego mieszkańców. Biskup miał również sposobność nawiązania do sytuacji finansowej i potrzeb materialnych stacji radiowej. List był okazją do skierowania apelu o wsparcie finansowe radia przez wiernych.

W liście z okazji czwartej rocznicy działalności KRP w 1996 r. bp Nowak podkreślił zadania, jakie w dziedzinie ewangelizacji kultury spełnia radio, które w sposób szczególny buduje poczucie bliskości ze słuchaczem. W słowie biskupa pojawiła się refleksja na temat muzyki, jej gatunków i roli dla budowania piękna w przekazie medialnym. Znalazły się tam również zalecenia na temat realizacji misji radia w odniesieniu do kultury pełnej zagrożeń – erotyzmu, gwałtu i wulgarności. Podkreślone zostało znaczenie radia dla Kościoła²⁵⁴. Również list z 5 lipca 1997 r. był okazją do podniesienia tematu zadań ewangelizacyjnych radia. Piąta rocznica powstania KRP była przede wszystkim okazją do podsumowania dzieła wpisującego się w zalecenia papieskiego nauczania o obecności Kościoła w mediach. Był to także moment podziękowań kierowanych do poprzednika, bp Jana Mazura i bp pomocniczego Alojzego Orszulika, a także całego zespołu za trud wniesiony w budowanie rozgłośni. Biskup zaznaczył konieczność formacji duchowej pracowników radia, jako niezbędnego elementu kształtowania samego radia oraz realizacji misji ewangelizacji kultury.

---

²⁵⁴ Por. J. W. Nowak, *Radio katolickie ma za zadanie ewangelizować. Z okazji IV rocznicy działalności Katolickiego Radia Podlasia, Siedlce – Katedra, 13 VII 1996 r.*, w: J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II, Siedlce 1998, s. 404-407.

Podkreślona została rola wejścia w dialog ze słuchaczem, umożliwienia mu przeżywania Kościoła we wspólnocie²⁵⁵.

Słowo biskupa kierowane do wiernych z okazji rocznicy działalności radia zwierzało często informację o realizowanych przez radio inwestycjach i związanych z nimi potrzebach. Taki charakter miał list bp Nowaka z 2001 r., w którym wątkiem zasadniczym było nawoływanie do wsparcia finansowego w związku z koniecznością dokonania opłaty koncesyjnej²⁵⁶. Podobny przekaz kierował do mieszkańców diecezji bp Zbigniew Kiernikowski w 2006 r. podkreślając osiągnięcia KRP na przestrzeni lat. Wymienione zostały szerokie przedsięwzięcia towarzyszące realizacji misji radia. Biskup pisał o stronie internetowej radia, a także regionalnym portalu internetowym. Znalazł się również wątek pochwały działalności Koła Przyjaciół KRP w nawiązaniu do podpisanego statutu Koła. Podkreślona została ofiarność słuchaczy, dzięki której radio zrealizowało inwestycję wymiany sprzętu emisyjnego²⁵⁷.

Słowo biskupa siedleckiego z okazji piętnastej rocznicy powstania KRP skupione było na sukcesie twórców radia i kontynuatorów ich misji, szczególnych zadań katolickiego radia w kontekście niesienia nowiny o zbawieniu. Biskup odwołując się do nauczania papieskiego podkreślił zadania, jakie radio realizuje wpisując się do dzieła nowej ewangelizacji i wypełniając misję przekazywania ewangelicznego orędzia pokoju i jedności. Zwrócił również uwagę na wartość radia polegającą na zdolności do skupiania wokół siebie ludzi z różnych środowisk i inspirowania ich do realizacji wspólnych przedsięwzięć i celów²⁵⁸.

Działalność i potrzeby, a także sytuacja finansowa KRP weszły na stałe do treści przygotowywanych przez biskupa listów jubileuszowych. Podkreślana była również wartość radia, jako instytucji służącej całej diecezji, a w sposób szczególny stanowiącej wsparcie dla posługi pasterskiej. W liście z okazji dziewiętnastej rocznicy KRP biskup wymieniał sukcesy inicjatyw radiowych i około radiowych: Koła Przyjaciół KRP,

---

²⁵⁵ Por. J. W. Nowak, *W poczuciu wdzięczności za Boży dar Katolickiego Radia Podlasia. Słowo Pasterskie z okazji V rocznicy Katolickiego Radia Podlasia, Siedlce, 5 VII 1997 r.*, w: J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II, s. 408-412.

²⁵⁶ Por. J. W. Nowak, *Katolickie Radio Podlasie służy pogłębieniu życia religijnego w Kościele siedleckim*, w: J. W. Nowak, *W świętym Kościele siedleckim*, Część V, Siedlce 2001, s. 54-55.

²⁵⁷ Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego o działalności i o potrzebach Katolickiego Radia Podlasie (2006)*, Siedlce 12 czerwca 2006 r., ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

²⁵⁸ Por. Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego z okazji 15. Rocznicy powstania Katolickiego Radia Podlasie*, „Echo katolickie” 2007 nr 26.

Bractwa św. Judy Tadeusza, Fundacji Centrum Prasowo-Radiowe. Ponadto biskup podkreślił rolę radia w promocji regionu i budowania wspólnoty na różnych płaszczyznach, co wpisuje się w zalecenie papieskie o tym, że Kościół ma prawo i obowiązek budowania nowoczesnych i silnych mediów katolickich, które są pomocne w przekazywaniu prawdy o Bogu i człowieku²⁵⁹. Odnotowanie znaczenia radia dla kulturotwórczej oraz pobudzającej nowe inicjatywy w regionie roli, jaką pełni ono dla społeczności lokalnej stanowi jedno z istotnych zagadnień listów biskupich. Zarówno radio, jak i portal internetowy ukazywane były nie tylko, jako narzędzia służące Kościołowi, ale również jako źródło obiektywnych informacji dotyczących regionu, działalności samorządów i instytucji oraz organizowanych w regionie wydarzeń²⁶⁰.

Katolickie Radio Podlasie ukazywane było z perspektywy medium, które umożliwia biskupowi „nawiązanie bliskiego kontaktu z wiernymi; uczy umiejętności wykorzystania Słowa Bożego i wprowadzenia je w życie oraz właściwego rozumienia liturgii i jej znaczenia w życiu chrześcijanina. Radio stwarza również możliwość szybkiego reagowania na aktualne wydarzenia z gwarancją dotarcia do dużej liczby słuchaczy w danym momencie. Daje niepowtarzalną szansę dotarcia do ludzi, którzy oddalili się od Kościoła i sakramentów świętych”²⁶¹. Listy biskupa siedleckiego z okazji rocznic powstania KRP odczytywane były w parafiach diecezji podczas niedzielnych Mszy św. Łączyło się to zwykle z przeznaczeniem tacy zbieranej w kościołach tego dnia na cel wsparcia finansowego dla radia.

Podobny charakter miały kierowane do mieszkańców diecezji słowa biskupa dotyczące działalności „Podlaskiego Echa Katolickiego”, a później „Echa Katolickiego”. Biskup podkreślał rolę prasy katolickiej, jako wzmocnienia głosu Kościoła brzmiącego z kościelnej ambony. Zaznaczał jej rolę dla człowieka, który może nie odnajdywać właściwej drogi wobec nadmiaru przekazu i współczesnego szumu medialnego. Nawiązywał do tradycji prasy katolickiej na terenach Podlasia. Istotnym elementem były apele o szerokie propagowanie i kolportaż Echa w parafiach, do czego zachęceni byli zwłaszcza duszpasterze i osoby zaangażowane w życie lokalnego Kościoła.

---

²⁵⁹ Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego o działalności i o potrzebach Katolickiego Radia Podlasie (2011)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

²⁶⁰ Por. Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego o działalności i o potrzebach Katolickiego Radia Podlasie (2013)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

²⁶¹ Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Ordynariusza z prośbą o wsparcie finansowe Katolickiego Radia Podlasie (czerwiec 2010)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

Biskup przypominał także, że w myśl nauczania papieskiego korzystanie z mediów katolickich oraz wspieranie ich działalności jest wręcz obowiązkiem każdego katolika²⁶².

Nauczane biskupów siedleckich odzwierciedla posoborowe nauczanie Kościoła o środkach społecznego przekazu. Biskupi w swoich przemówieniach i listach odnosili się wprost do dokumentów Kościoła oraz nauczania papieskiego. Przytaczane cytaty omawiane były w kontekście aktualnego posiadania lokalnych mediów katolickich oraz ich kształtu. Listy biskupów ukazują również ich zapał do realizacji i szybkiego wdrażania zalecanych przez Kościół rozwiązań w tym zakresie. Są one także odzwierciedleniem dbałości o trwanie tych przedsięwzięć oraz konsekwencji w nieustannym unowocześnianiu posiadanych mediów, by stanowiły one środek oddziaływania adekwatny do aktualnych potrzeb estetycznych i technologicznych odbiorców.

---

²⁶² Por. Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego dotyczące „Podlaskiego Echa Katolickiego”* (2008), ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

Rozdział 2

Ewangelizacja przez środki społecznego przekazu w diecezji siedleckiej

Przekaz medialny stał się elementem codzienności niemal każdego człowieka. Prasa, radio telewizja oraz Internet są już nie tylko narzędziem służącym przekazywaniu informacji. Obok funkcji informacyjnej i rozrywkowej zaczęły one pełnić rolę nośników idei, opinii oraz poglądów²⁶³. Stały się już nie tylko trwałymi elementami globalnej cywilizacji, ale siłą twórczą, która tę cywilizację kreuje, a zarazem siłą formującą nowego zmediatyzowanego człowieka. Posoborowe nauczanie Kościoła oraz pontyfikat św. Jana Pawła II pokazały, że media zawierają „ogromny potencjał wartości, które można i trzeba wyzwalać, ale również same są nieocenioną wartością i darem dla człowieka i społeczności jako narzędzie duchowego rozwoju człowieka oraz budowania i umacniania różnych ludzkich wspólnot”²⁶⁴. Ponadto, jako nowy areopag współczesnego świata, środki społecznego przekazu tworzą globalną arenę służącą wymianie poglądów i prowadzeniu dialogu.

Kościół kontynuując refleksje soborowe na temat środków komunikowania, poprzez papieskie orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu oraz dokumenty Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu czynił starania, aby w obliczu rewolucji medialnej znaleźć się „w samym sercu ludzkiego postępu, jako uczestnik doświadczeń całej ludzkości, starający się rozumieć je i interpretować w świetle wiary”²⁶⁵. Bezpośrednią konsekwencją powyższego było zalecenie głębokiej troski Kościołów lokalnych o ich obecność w mediach oraz wykorzystanie mediów jako narzędzia krzewienia wiary i propagowania wartości chrześcijańskich, a co za tym idzie tworzenia we współczesnym świecie kultury chrześcijańskiej.

---

²⁶³ Por. G. Łęcicki, *Kościół a media*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 117.

²⁶⁴ A. Baczyński, M. Drożdż, *Wartość mediów – od wyzwania do szans*, w: *Wartość mediów – od wyzwania do szans*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, Tarnów 2012, s.9.

²⁶⁵ *Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1990 r. Misja Kościoła w erze komputerów*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 139.

Odkąd rzeczywistość w Polsce przybrała po 1989 r. inny, wolny wymiar stało się możliwe wdrożenie zaleceń Ojców Soborowych popartych posoborowym nauczaniem Kościoła o mediach. Biskupi w Polsce szybko i sprawnie zaadoptowali papieskie postulaty do nowych warunków w prowadzonych przez siebie diecezjach. Czasami wymagało to powrotu do starych tradycji, a czasem budowania mediów katolickich od podstaw. Ten szeroki potencjał został dostrzeżony w diecezji siedleckiej. Spowodował on rozmaite rodzaje aktywności w szerszym planie diecezjalnym, a także na płaszczyźnie życia parafialnego. Inicjatywy ubogacające Kościół siedlecki w przestrzeni środków społecznego przekazu okazały się trwałym systemem, który od ponad 25 lat umacnia się i rozwija. Dzięki temu zmienia się oblicze mediów regionalnych oraz lokalny świat odbiorcy. Jego życie wypełnione jest za pomocą regionalnych mediów katolickich rzetelną informacją, kulturą chrześcijańską i słowem Bożym.

2.1. Działalność wydawnicza i prasa katolicka

Prasa Kościoła katolickiego w Polsce początkami sięga XVIII wieku. W 1729 r. warszawscy pijarzy rozpoczęli wydawanie własnych tygodników. Były to „Nowiny Polskie”, zmienione w późniejszym czasie na „Kurier Polski”, oraz „Relata Refero”, które z kolei później nazwano „Uprzywilejowane Wiadomości z Innych Krajów”.²⁶⁶ Okresem prawdziwego rozkwitu polskiej prasy katolickiej było dwudziestolecie międzywojenne. Łączny nakład czasopism katolickich w 1936 r. stanowił 27% całego nakładu czasopiśmiennictwa w Polsce i osiągał liczbę niemal 2,5 mln egzemplarzy.²⁶⁷ O sukcesie ówczesnych tytułów prasowych decydował m. in. talent twórców pierwszych koncernów wydawniczych, duchownych zaangażowanych w rozwój wydawnictw. Urodzonego na Podlasiu bł. ks. Ignacego Kłopotowskiego, twórcy pierwszego koncernu prasy i książki katolickiej w Polsce oraz św. o. Maksymiliana Kolbe, któremu udało się

---

²⁶⁶ Por. J. Myśliński, *Kalendarium polskiej prasy, radia i telewizji*, Warszawa 2004, s. 14.

²⁶⁷ Por. A. Adamski, *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, Poznań 2015, s. 140 oraz A. Paczkowski, *Prasa polska 1918 – 1939*, Warszawa 1980, s. 295.

w założonym przez niego Niepokalanowie stworzyć imperium wydawnicze²⁶⁸. O stopniu uwagi, z jaką podchodził ówczesny Kościół do mediów, zwłaszcza mediów katolickich świadczy uruchomienie w 1927 r. Katolickiej Agencji Prasowej, która działała w Polsce do 1939 r.²⁶⁹.

Z kolei II wojna światowa, tragiczne doświadczenia niemieckiej, a potem sowieckiej okupacji i powojennego totalitaryzmu, położyły kres rozwojowi prasy katolickiej w Polsce. Zahamowały go na wiele dziesięcioleci, co równoznaczne było z likwidacją praktycznie wszystkich katolickich tytułów. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na inne oceny sytuacji, w jakiej znalazło się piśmiennictwo katolickie w czasach PRL. Zwłaszcza w latach 80. XX w., kiedy to „prasa katolicka, mająca związek z Kościołem hierarchicznym i oficjalnie uznawana przez Kościół rzymskokatolicki, przeżywała swój renesans”²⁷⁰. Wyrazem tego była liczba 31 tytułów o łącznym nakładzie ponad miliona egzemplarzy, co stanowić miało nieco ponad 2,5% jednorazowego nakładu całej prasy w Polsce²⁷¹.

Zmagania Kościoła z prześladowaniem i administracyjnymi trudnościami zakończyły się wraz z upadkiem komunizmu w 1989 r. Nastąpiła normalizacja stosunków dyplomatycznych pomiędzy Watykanem a Rzeczpospolitą, w tym samym roku przybył do Polski nuncjusz apostolski, a w 1993 r. został podpisany konkordat oraz powstała Katolicka Agencja Informacyjna. Podstawowym zadaniem agencji powołanej przez Konferencję Episkopatu Polski miało być profesjonalne informowanie mediów o działalności Kościoła w Polsce i na świecie. Pojawiły się szczegółowe rozwiązania prawne, które regulowały zasady funkcjonowania mediów katolickich w wolnej Rzeczypospolitej.

Ustawa z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego przyznawała Kościołowi w Polsce m.in. prawo do wydawania prasy, książek i innych druków oraz zakładania i posiadania wydawnictw, katolickiej agencji informacyjnej i zakładów poligraficznych, a także otrzymywania dla realizacji tych potrzeb darowizn

---

²⁶⁸ Por. A. Adamski, *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, s. 142.

²⁶⁹ Por. G. Łęcicki, *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989 – 2009)*, „Kultura – media – teologia”, 2010 nr 2, s. 115-116.

²⁷⁰ T. Kononiuk, *Fenomen prasy wyznaniowej w PRL*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, s. 92.

²⁷¹ Por. tamże.

w postaci maszyn, urządzeń i materiałów poligraficznych. Ponadto Kościół uzyskiwał prawo do własnego kolportażu i korzystania z usług innych sieci kolportażu. Ustawą z 29 maja 1989 r. zmieniono polskie prawo prasowe. Jedną z bardziej oczekiwanych zmian było skreślenie art. 19 mówiącego o konieczności uzyskania zezwolenia na działalność wydawniczą. 11 kwietnia 1990 r. weszła ustawa likwidująca Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk. Zamiast systemu koncesyjnego pojawił się system rejestracyjny. Zlikwidowana została Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza Prasa – Książka – Ruch, największy w Europie Wschodniej koncern prasowy, a zarazem jedno z głównych źródeł dochodów PZPR²⁷². Powstał nowy horyzont możliwości i rozwoju katolickich środków społecznego przekazu.

Odwołując się do słów Grzegorza Łęcickiego na temat mediów katolickich po przełomie ustrojowym, należałoby przyznać, że mimo zwiększenia liczby wydawanych tytułów prasowych „po tragicznych doświadczeniach wojny, okupacji i komunistycznego totalitaryzmu prasa katolicka w III RP nie odbudowała swej pozycji na rynku medialnym z czasów II RP”²⁷³. Jednakowoż zdaniem tego samego autora, „poziom czasopiśmiennictwa katolickiego pod względem jakościowym istotnie się zmienił na korzyść. O ile bowiem w II RP skierowane ono było raczej do ludzi pobożnych, ale prostych, a tylko nieliczne pisma miały ambicję oddziaływania na inteligencję, o tyle współczesna prasa związana z Kościołem jest bardziej uniwersalna i nawet pisma o charakterze popularnym i pobożnościowym nie unikają komentowania poważnych zagadnień religijnych, społecznych i politycznych”²⁷⁴. Katolickie środki społecznego przekazu wpisały się więc w mapę mediów funkcjonujących według zasad doktryny demokratycznego ładu medialnego, w oparciu o politykę medialną państwa i pod wymagającą presją opinii publicznej²⁷⁵.

---

²⁷² Por. P. Jezierski, *Media katolickie*, w: *Polski system medialny 1989 – 2011*, red. K. Pokorna – Ignatowicz, Kraków 2013, s. 248-249.

²⁷³ G. Łęcicki, *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989 – 2009)*, „Kultura – media – teologia”, 2010 nr 2, s. 116.

²⁷⁴ Tamże, s. 117.

²⁷⁵ Szerzej na temat pojęć ładu medialnego, polityki medialnej oraz opinii publicznej patrz: D. Waniek, *Regulacje prawne i polityka medialna w Polsce w latach 1989 – 2011*, w: *Polski system medialny 1989 – 2011*, red. K. Pokorna – Ignatowicz, s. 35-50.

2.1.1. Piśmiennictwo diecezjalne

Pośród periodycznych wydawnictw katolickich wyróżnić należy obejmujące teren diecezji media diecezjalne, klasyfikowane ze względu na zasięg przestrzennego oddziaływania do grupy mediów mikroregionalnych, oraz media parafialne, obejmujące jedną parafię, przez co dające się sklasyfikować w grupie mediów sublokalnych²⁷⁶. Obie te grupy klasyfikacyjne znalazły odzwierciedlenie w strukturze środków społecznego przekazu diecezji siedleckiej.

„Prasa kościelna na Podlasiu posiada najdłuższe tradycje, jeśli chodzi o ciągłość wydawania poszczególnych tytułów. Dotyczy to przede wszystkim dwóch czasopism ukazujących się niemal bez przerw: od XIX wieku «Katalogu Duchowieństwa i Parafii» omawianej diecezji oraz od roku 1918 «Wiadomości Diecezjalnych Podlaskich»²⁷⁷. „Katalog Duchowieństwa i Parafii” jest najstarszym znanym czasopismem, które było wydawane przez Kościół podlaski²⁷⁸. Był to rocznik ukazujący się nieregularnie, jako druk samoistny bądź dodatek do kalendarza liturgicznego *Ordo divini officii*.

Roczniki zawierały informacje na temat historii kościołów diecezji, wykazy parafii diecezjalnych, ich obsady, spisy miejscowości należących do parafii, dane o liczbie wiernych w parafiach, a także odnotowywały liczbę przedstawicieli innych wyznań w parafiach. Można było w nich znaleźć również spisy zakonników i kapelanów wojskowych mieszkających na terenie diecezji albo indeksy zmarłych kapłanów. Wydawcą katalogów była Kuria diecezjalna podlaska. Ukazywały się regularnie w okresie dwudziestolecia międzywojennego aż do wybuchu II wojny światowej. Próba odrodzenia katalogu w 1946 r. powiodła się tylko częściowo. W czasie PRL ukazało się

---

²⁷⁶ Por. M. Gierula, *Polska prasa lokalna 1989 – 2000. Typologia i społeczne funkcjonowanie*, Katowice 2005, s. 102-103.

²⁷⁷ R. Dmowski, *Prasa kościelna w Diecezji Podlaskiej wydawana w okresie II Rzeczypospolitej*, w: *Z historii Polski i Podlasia: księga jubileuszowa profesora Henryka Mierzwińskiego w 50-lecie pracy pedagogicznej i naukowej*, red. J. Cabaj, J. Gmitruk, Warszawa-Siedlce 2008, s. 281-300.

²⁷⁸ Pierwszy znany *Catalogus Cleri Saecularis ac Regularis Dioecesis Podlachiensis...* datowany jest na 1828 r. Por. R. Dmowski, *Materiały do bibliografii prasy kościelnej w diecezji podlaskiej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, Siedlce 2000, s. 39-40.

kilka roczników, a realne próby powrotu do regularnego cyklicznego wydawania katalogów zaczęły się urzeczywistniać dopiero w latach dziewięćdziesiątych XX w.²⁷⁹.

Od 1918 r. wydawany był miesięcznik „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie”, którego pierwszy numer ukazał się pod tytułem „Wiadomości Dyecezyalne Podlaskie. Czasopismo Duchowieństwa Dyecezyi Podlaskiej”. Pismo redagowane z przerwami do chwili obecnej było urzędowym miesięcznikiem Kurii Podlaskiej, w którym ogłaszane były prawa i rozporządzenia diecezjalne. Pierwsze roczniki opisywały zarówno sprawy świeckie, jak i kościelne w 14 działach: Dział Nieurzędowy, Dział Urzędowy, Z Kurii Diecezjalnej Podlaskiej, Dziennik Czynności J.E. Biskupa, Kronika Kościelna, Kronika Miejskowa, Ofiary, Sekretariat do spraw społecznych, Zmiany w składzie osobowym duchowieństwa, Zmarli, Od redakcji, Nadesłane, Bibliografia, Ogłoszenia. Do 1939 r. redaktorami Wiadomości byli: ks. Koronat Piotrowski, ks. Julian Ryster, ks. Marian Stefanowski, ks. Roman Wilde, ks. Jan Grabowski, ks. Bolesław Kowalczyk²⁸⁰.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego kuria biskupia zainicjowała druk kilku kolejnych pism. W 1920 r. ukazał się drugi miesięcznik diecezjalny „Wiadomości Związku Młodzieży Polskiej Diecezji Podlaskiej”. Pierwszym redaktorem pisma był ks. Wiktor Kamiński. Od 1922 r. miesięcznik funkcjonował, jako „Dział Społeczny Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej Diecezji Podlaskiej” i był dodatkiem do „Wiadomości Diecezjalnych Podlaskich”. W 1930 r. rozpoczęto kolportaż tygodnika „Głos Podlaski” prowadzony do września 1939 r. kolejno przez ks. Aleksandra Ejme, ks. Jana Grabowskiego i ks. Bolesława Kowalczyka. Razem z tygodnikiem ukazywały się dodatki. W latach 1931 – 1932 do „Głosu Podlaskiego” dodawano „Głos Podlaski Dzieciom”, a kilka lat dłużej drukowano dodatek „Dział Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej” przekształcony w 1934 r. w „Okólnik Związku Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej w Siedlcach”. Tytuł dodatku był zmieniany kilkakrotnie, aby ostatecznie od 1935 r. przekształcić go w samodzielne czasopismo „Podlaski

---

²⁷⁹ R. Dmowski, *Prasa kościelna w Diecezji Podlaskiej wydawana w okresie II Rzeczypospolitej*, w: *Z historii Polski i Podlasia: księga jubileuszowa profesora Henryka Mierzińskiego w 50-lecie pracy pedagogicznej i naukowej*, red. J. Cabaj, J. Gmitruk, s. 281-300.

²⁸⁰ Por. tamże.

Miesięcznik Katolicki”. Periodyk był organem Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Siedlcach, a redaktorem prowadzącym był ks. Wiktor Kamiński²⁸¹.

Na terenie diecezji drukowane były również w tym czasie liczne jednodniówki. Były to okolicznościowe pisma wydawane w mniejszej liczbie egzemplarzy. Najczęściej towarzyszyły one jubileuszom bądź służyły sprawozdawczości. Przykładowymi tytułami są: „Wiadomości Związku Młodzieży Polskiej”, „Podlaskie Sodalitje Mariańskie Szkół Średnich”, „Salezjańskie Kolegium Podlaskie w Sokołowie”. „Sprawozdanie Dyrekcji za rok szkolny 1930 – 1931” oraz pismo jubileuszowe 1915-1925-1935. „Dziesięciolecie Zakładu i dziesięciolecie Gimnazjum ks. ks. Salezjanów im. Henryka Sienkiewicza w Sokołowie Podlaskim”. Własne tytuły redagowały także szkoły katolickie. Były to m.in. „Półrocznik Wychowanków Podlaskiego Mniejszego Seminarium Duchownego czyli Wyższego Gimnazjum Biskupa Podlaskiego w Siedlcach” oraz „Rocznik Wychowanków Podlaskiego Mniejszego Seminarium Duchownego czyli Wyższego Gimnazjum Biskupa Podlaskiego w Siedlcach” oraz pisma wydawane przez Wyższe Seminarium Duchowne w Janowie Podlaskim: „Unio Fraterna” i „Przedświt”²⁸².

Okres wojny i powojennego komunistycznego terroru oznaczał likwidację tytułów prasy katolickiej w skali całego kraju. Sytuacja w diecezji siedleckiej nie różniła się niczym od niesprzyjających warunków w innych diecezjach i archidiecezjach Polski. Następujące w okresie PRL fale „odwilży” dawały pewne nadzieje na możliwość wznowienia druku niektórych pozycji, jednak problemy z uzyskiwaniem pozwoleń na druk, brak papieru, ingerencja cenzury i mnożące się kłopoty nie pozwalały na uruchomienie produkcji prasy katolickiej. Dotyczyło to zarówno prasy ogólnokrajowej, jak i lokalnej²⁸³.

Marian Gierula wskazał na szereg czynników, których pojawienie się w 1989 r. sprawiło, że Kościół katolicki „znalazł się w całkowicie nowej sytuacji. Musiał na nowo znaleźć i określić swoje miejsce i rolę w zmieniającym się państwie i społeczeństwie, które w latach 90. XX wieku było już całkowicie inne niż w poprzednich

---

²⁸¹ Por. tamże.

²⁸² Por. Tamże oraz więcej na temat prasy katolickiej na terenach diecezji siedleckiej w dwudziestolecu międzywojennym w: D. Grzegorzczuk, *Prasa siedlecka w okresie II Rzeczypospolitej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, Siedlce 2000, s. 57-58.

²⁸³ Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 77.

dziesięcioleciach”²⁸⁴. Transformacja ustrojowa, odzyskana wolność, postępujący proces demokratyzacji życia społecznego, budowa gospodarki rynkowej i budowa wolnego rynku środków społecznego przekazu. Były to procesy wpływające na szybką i głęboką przemianę społeczeństwa.

Echo Katolickie

Jedynym poważnym tytułem prasowym wydawanym w Siedlcach w 1989 r. był „Tygodnik Siedlecki” funkcjonujący jako pismo Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Okres transformacji przyniósł znaczącą zmianę w historii tygodnika o prawie dziesięcioletniej tradycji, który od 1980 r. ewoluował z postaci dodatku do „Naszej Trybuny” do formy samodzielnego pisma. Począwszy od 5 numeru z 1990 r. tygodnik ukazywał się już bez nazwy partii w tytule, redakcja zaś przeszła zmiany organizacyjne i strukturalne, by po krótkim okresie kryzysu odnieść na wolnym rynku prasowym sukces na miarę 29 tys. egzemplarzy²⁸⁵.

Rzeczywista zmiana siedleckiego rynku prasy nastąpiła w 1991 r., kiedy to monopol wydawniczy „Tygodnika Siedleckiego” został przełamany przez dwa nowe tytuły prasowe. 24 lutego 1991 r. ukazał się pierwszy numer „Nowego Echa Podlasia”, natomiast 28 lutego 1991 r. wyszedł nowy miejski dwutygodnik „Kurier Siedlecki”. „Nowe Echo Podlasia” było pismem tworzonym z troską o wysoki poziom redakcyjny i edytorski materiału. Ponadto, jako gazeta o prawicowej proweniencji, było naturalną przeciwwagą dla odziedziczonego po okresie socjalizmu tygodnika. Dynamiczny rozwój „Echa” pozwalał na poszerzanie horyzontu tematycznego pisma, co zaowocowało w 1993 r. oddaniem do rąk czytelników osobnej wkładki zatytułowanej „Podlaskie Echo Katolickie”. Dodatek funkcjonował również, jako samodzielne pismo kolportowane przez parafie²⁸⁶.

Oddany czytelnikom pierwszy numer „Nowego Echa Podlasia” miał 8 stron. Na pierwszej informował o najbardziej istotnych wydarzeniach – wizycie przedstawicieli duńskiej firmy w Urzędzie Wojewódzkim, ataku zimy, wprowadzaniu podatku

---

²⁸⁴ M. Gierula, *Prasa parafialna jako typ prasy lokalnej*, w: *Media wyznaniowe w Polsce. 1989 – 2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, Warszawa 2004, s. 137.

²⁸⁵ Por. G. Welik, *Prasa województwa siedleckiego w okresie transformacji ustrojowej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, s. 193-194.

²⁸⁶ Por. tamże, s. 197-199.

od nieruchomości, zbliżającym się kongresie Porozumienia Centrum i nadzwyczajnym zjeździe Solidarności oraz akcji protestacyjnej w miejscowym Mostostalu. Zawartość pierwszej strony okraszona została dowcipem rysunkowym. Znaczną część strony tytułowej zajmował list redakcji nowej gazety do czytelników, w którym deklarowano, że „wybór «Echa Podlasia» to wybór gazety regionalnej, adresowanej do mieszkańców całego województwa siedleckiego, ale nie prowincjonalnej, a już na pewno nie zaściankowej. Formuła magazynu prezentującego, obok informacji, teksty o różnorodnej wadze gatunkowej, od poważnych, przez lżejsze, aż po zupełnie ulotne, pozwala nam mieć nadzieję, że każdy znajdzie tu coś dla siebie”²⁸⁷.

Pismo początkowo było czarno białe. Wraz z 3 numerem pojawił się na pierwszej stronie dodatkowy – niebieski, a nieco później zielony – kolor, z czasem, okazjonalnie do druku wchodziły również kolorowe okładki. Przez kilka miesięcy tygodnik drukowany był w typowym dla gazet formacie arkuszowym (broadsheet), ale dość szybko został on zmieniony na kompaktowy, co pozwoliło na zwiększenie ilości kolumn²⁸⁸. Od pierwszego numeru nie brakowało na łamach „Echa” treści religijnych. Najczęściej kwestiom wiary poświęcany był przynajmniej jeden artykuł bądź cała strona. W numerze pierwszym był to artykuł, w którym ks. Zbigniew Zalewski podejmował problematykę Wielkiego Postu²⁸⁹.

Pierwszym redaktorem naczelnym tygodnika był Dariusz Zenon Dybciak, z którym zespół redakcyjny tworzyli: Piotr Czyżewski, Stanisław Jastrzębski, Beata Jaworowska, Sławomir Kindziuk, Bożena Nowotniak, Barbara Paszkiewicz-Dybciak, Włodzimierz Pawłowski oraz grono współpracowników: Mirosław Andrzejewski, Janusz Atlas, Leszek Borkowski, Jerzy Cabaj, Maria Dauksza, Aldona Figurska-Barszcz, Piotr Giczela, Jerzy Górzański, Andrzej Kucewicz, Dariusz Kuziak, Przemysław Maksymiuk, Andrzej Markusz, Krzysztof Mętrak, Grzegorz Rękawek, Andrzej W. Świdorski. Dariusz Dybciak prowadził „Echo” do 9 kwietnia 1994 r., po czym zastępowali go kolejni redaktorzy naczelni: Barbara Golec od 9 kwietnia 1994 r. do 30 września 1995 r., Marek Tchórzewski od 1 października 1995 r. do 25 października 2006 r., Arkadiusz Maksjan od 4 grudnia 2006 r. do 31 sierpnia 2007 r., Monika Lipińska od 1 września 2007 r. do 27 maja 2010 r., Agnieszka Warecka

---

²⁸⁷ *Nowy tygodnik*, „Nowe Echo Podlasia” 1991 nr 1, s. 1.

²⁸⁸ Por. A. Adamski, *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, s. 151.

²⁸⁹ Patrz: Z. Zalewski, *Wielki Post – czas przygotowań*, „Nowe Echo Podlasia” 1991 nr 1, s. 2.

od 28 maja 2010 r. do 30 kwietnia 2012 r. oraz Monika Grudzińska od 1 maja 2012 r. , a w 2016 roku redaktorem naczelnym ponownie została Agnieszka Warecka.

Wydawcą „Nowego Echa Podlasia” była Siedlecka Oficyna Wydawnicza „Podlasie” Sp. z o.o., założył ją ówczesny wojewoda siedlecki Krzysztof Tchórzewski. Wykorzystał on w tym celu moment zmiany struktur powiatowych i wojewódzkich, co dało mu narzędzia pozwalające powołać wymienioną spółkę, wychodząc z założenia, że „również w Polsce musi powstać rynek medialny. Ten, który istniał wywodził się ze struktur komunistycznych. Była potrzeba mediów niezależnych (...) a ponieważ orientowałem się w przepisach, postanowiłem to wykorzystać w słusznym celu i założyłem Siedlecką Oficynę Wydawniczą”²⁹⁰. SOW Podlasie w dalszym ciągu jest wydawcą „Echa”.

Tygodnik od pierwszych numerów był sprofilowany pod kątem regionu. Poruszana problematyka dotyczyła rolnictwa, zdrowia, edukacji, aktualnych wydarzeń politycznych i sportu. Stałe miejsce miały artykuły religijne, a od chwili rozpoczęcia prac nad przygotowaniem i momentu uruchomienia katolickiej rozgłośni radiowej w Siedlcach redakcja współpracowała z zespołem radiowym opisując kolejne etapy prac nad uruchomieniem siedleckiego radia katolickiego, bądź udostępniającym materiały własne, które były przepisywane na łamach „Echa”. Ponadto w każdym numerze drukowana była rubryka rozrywkowa, kulinarna, krzyżówka i program telewizyjny.

W 1993 r. zarejestrowany został nowy tytuł „Podlaskie Echo Katolickie”. Początkowo był on jedynie dodatkiem do „Nowego Echa Podlasia” oraz osobnym tygodnikiem dystrybuowanym w kościołach. Z czasem jednak dodatek katolicki zaczął ewoluować i rozrastać się, aby ostatecznie w 2002 r. wchłonąć główny tytuł. Od tego roku „Podlaskie Echo Katolickie” zostało rozszerzone o część regionalną i informacje świeckie, a z wydawania „Nowego Echa Podlasia” zrezygnowano²⁹¹. Kolejnymi asystentami kościelnymi przydzielanymi przez biskupa siedleckiego byli: ks. Henryk Tomasik, ks. Jan Pieńkosz, ks. Jan Zbigniew Celej, ks. Paweł Siedlanowski i ks. Andrzej Adamski, z którym dodatkowo funkcję tę powierzono ks. Jackowi Szostakiewiczowi i ks. Piotrowi Wojdatowi, a także ks. Marek Waresa. Zwiększenie liczby asystentów kościelnych wiązało się z przydzieleniem im odrębnych zakresów i tak ks. Andrzej Adamski opiekował się zawartością merytoryczną,

---

²⁹⁰ Cyt. za: M. Grudzińska, *20 lat ECHA!*, „Echo katolickie” 2011 nr 8, s. 3

²⁹¹ Por. A. Adamski, *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, s. 152.

ks. Jacek Szostakiewicz kolportażem i finansami, a ks. Piotr Wojdat administracją, organizacją i współpracą diecezji siedleckiej, która jest akcjonariuszem pisma z innymi udziałowcami²⁹².

Od 2002 r. następował szereg zmian, których celem było zwiększenie atrakcyjności i zasięgu pisma. Pojawiła się nowa szata graficzna, a w 2008 r. nowy tytuł „Echo Katolickie”, co związane było z wykraczającym poza teren tradycyjnego Podlasia obszarem kolportażu i stanowiło ukłon w kierunku tego grona czytelników, którzy z podlaskim regionem się nie utożsamiali. Tygodnik został zorganizowany w sześciu działach: Region - zajmujący się informacjami świeckimi z regionu, Kościół - podejmujący problematykę informacyjno-formacyjną dotyczącą diecezji, Kościoła w Polsce i na świecie, Opinie - zawierające publicystykę bez wyraźnego podziału na świecką lub religijną, Kultura - zajmująca się aktualnościami i publicystyką, Sport oraz Rozmaitości, gdzie umieszczono treści rozrywkowe, poradnikowe, dziecięce i ogłoszenia. Nakład pisma wynosił 11,5 tys. egzemplarzy i docierał do mieszkańców trzech diecezji: siedleckiej, drohiczyńskiej i warszawsko-praskiej²⁹³.

Kolejne lata doświadczenia i zmian doprowadziły do sprecyzowania profilu pisma i umocnienia jego pozycji na rynku lokalnym, a także zdefiniowania misji. „Echo Katolickie to pismo o profilu katolicko-społecznym. Dzięki dużej grupie korespondentów w terenie, dobrze układającej się współpracy z samorządami, parlamentarzystami, jest mocno osadzone w problematyce regionu, co czyni je ważnym lokalnym medium informacyjnym. Staje się to istotne zwłaszcza w sytuacji, gdy przez parafialną sieć dystrybucji tygodnik dociera do czytelników starszych, do miejscowości, gdzie nie ma sklepów z prasą codzienną, oferując im szerokie spektrum zagadnień: od informacji lokalnych, poprzez wiadomości z życia Kościoła, teksty publicystyczne, formacyjne – po wiadomości sportowe, porady psychologa, prawnika, nowości wydawnicze, kącik dziecięcy i kulinarny. Misją Echa, skutecznie realizowaną od początku istnienia gazety, jest promowanie pozytywnych postaw społecznych, inspirowanych duchem Ewangelii, budzenie wrażliwości na ludzką biedę, pomoc w rozumieniu zjawisk i procesów, jakie zachodzą – zarówno w wymiarze ogólnosiwiatowym, jak i lokalnym. Tygodnik wbrew tendencjom, jakie dość powszechnie dają się dziś zaobserwować w świecie multimediiów, konsekwentnie unika pogoni za sensacyjnością, zbijania kapitału na ludzkim nieszczęściu, sięgania po prowokację

---

²⁹² Tamże, s. 153.

²⁹³ Tamże, s. 154.

i grę emocjami. Sięga po tematy trudne, nie ucieka od problemów bolesnych, które są w danym środowisku pomijane przez inne podmioty, czasem wręcz nierozwiązywalne. We współpracy z innymi diecezjalnymi mediami jest też wielkim wsparciem dla duszpasterzy w dziele ewangelizacji, wykraczając swoim oddziaływaniem daleko poza diecezję²⁹⁴.

W wyniku badań ankietowych przeprowadzonych w 2013 r.²⁹⁵ określono profil czytelnika i sposób postrzegania przez niego samego tygodnika. Czytelnicy „Echa” w zdecydowanej większości są osobami powyżej 50 roku życia, mieszkającymi na wsi, w ponad połowie są to ludzie wykształceni. Największym czytelnictwem charakteryzują się tereny, na których tygodnik kolportowany jest przez parafie. Pismo utożsamiane jest z gazetą diecezjalną o tematyce religijnej i wiadomości religijnych oraz bieżących spraw diecezji, a dopiero po tym informacji z regionu, czy publicystyki szukają w nim czytelnicy, których niemal połowa kupuje gazetę regularnie. W podsumowaniu analizy ankiety Adamski stwierdził, że tygodnik „Echo Katolickie” jest przykładem nowoczesnego podejścia do wydawania prasy katolickiej, która nie jest ograniczona do problematyki religijnej, a zajmuje się również sprawami świeckimi interpretując je przez pryzmat wiary. Autor analizy podkreślił również, że tygodnik jest pozytywnym przykładem zaangażowania świeckich w życie Kościoła oraz ich odpowiedzialności za Kościół i współpracy z kościelną hierarchią²⁹⁶.

Wiadomości Diecezjalne Siedleckie

24 września 1918 r. bullą *Commissum humilitati nostrae* papież Benedykt XV wskrzesił diecezję podlaską. Ingres nowego biskupa siedleckiego Henryka Przeździeckiego odbył się w Siedlcach, gdzie mieściła się tymczasowa rezydencja biskupa, 1 grudnia 1918 r., natomiast ingres do katedry janowskiej 5 stycznia 1919 r. Odtworzenie diecezji było efektem zmian i nowego ładu w Europie po I wojnie światowej oraz potrzeb religijnych narodu polskiego, który właśnie odzyskał niepodległość.

---

²⁹⁴ *Misja Echa Katolickiego*, dokument wewnętrzny w archiwum wydawcy, cyt. za: A. Adamski, *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, s. 154-155.

²⁹⁵ Analiza wyników ankiety czytelnictwa *Echa Katolickiego* została zaprezentowana przez Andrzeja Adamskiego w jego artykule „*Echo Katolickie*” *tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, tamże, s. 155-162.

²⁹⁶ Por. tamże, s. 162.

Ponieważ początkowo nie było możliwości rezydowania biskupa w Janowie Podlaskim, który był historyczną siedzibą biskupów podlaskich bp Przeździecki przebywał w Siedlcach. Był to czas intensywnej pracy i niwelowania strat wojennych, a także podnoszenia diecezji z upadku moralnego wojennej zawieruchy. Jeszcze w październiku 1919 r. bp przybył do Janowa i zamieszkał w dawnej siedzibie biskupiej na zamku janowskim²⁹⁷. Sprawowanie urzędu odbywało się w ciągłym ruchu pomiędzy Janowem, Siedlcami a Łukowem, gdzie bp umieścił siedzibę Sądu Duchownego. Terminarze wizyt biskupa, spotkań i załatwiania spraw urzędowych były podawane na łamach „Wiadomości Diecezjalnych Podlaskich”²⁹⁸.

Organizacji diecezji i uporządkowaniu spraw urzędowych służył synod diecezjalny obradujący w Janowie Podlaskim w dniach 28 – 30 sierpnia 1923 r. Zostało ułożonych 266 statutów, które regulowały życie religijne i prawne diecezji. Synod przyjął także statut nr 15 mówiący o tym, że „prawa i rozporządzenia diecezjalne będą ogłaszane zwykłą drogą przez umieszczenie ich w czasopiśmie diecezjalnym „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” lub też przez specjalnie wysyłane do duchowieństwa okólniki (can. 335 2)”²⁹⁹. Do pisma urzędowego kurii odnosił się również statut 17 mówiący, że „każdy kapłan powinien prenumerować własnym kosztem jeden egzemplarz czasopisma „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie”. Ponadto proboszczowie, administratorzy parafii i rektorzy kościołów filialnych będą prenumerowali, na koszt swego kościoła, drugi egzemplarz tegoż pisma, celem przechowywania oprawionego rocznika w archiwum kościelnym”³⁰⁰.

Forma i organizacja materiału w „Wiadomościach” nie ulegała w przeciągu lat głębokim zmianom natomiast zmieniał się jeden element, a mianowicie podtytuł miesięcznika, potem dwumiesięcznika. I tak od 1920 r. był to „miesięcznik duchowieństwa diecezji podlaskiej”, od 1922 r. „wydawnictwo kurii diecezjalnej”, od 1934 r. „miesięcznik urzędowy kurii diecezjalnej”. Po II wojnie światowej utrwalił się podtytuł „organ urzędowy kurii diecezjalnej”. „Wiadomości” drukowane są niemal bez przerwy od 1918 r. Wydawnictwo nie wychodziło w okresach dramatycznych dla

---

²⁹⁷ Por. R. Dmowski, *Okoliczności przeniesienia stolicy diecezji podlaskiej z Janowa Podlaskiego do Siedlec*, w: *V wieków dziejów Siedlec*, red. D. Grzegorzczuk, P. Matusak, Siedlce 2011, s. 85-105.

²⁹⁸ Por. *Załatwianie spraw diecezjalnych w Siedlcach*, „WDP” 1920 nr 7-10, s. 208.

²⁹⁹ R. Dmowski, *Prasa kościelna w Diecezji Podlaskiej wydawana w okresie II Rzeczypospolitej*, w: *Z historii Polski i Podlasia: księga jubileuszowa profesora Henryka Mierzińskiego w 50-lecie pracy pedagogicznej i naukowej*, red. J. Cabaj, J. Gmitruk, s. 285.

³⁰⁰ Tamże.

historii Kościoła w Polsce i narodu polskiego. Pierwsza przerwa nastąpiła w czasie II wojny i okupacji, a kolejna w niezwykle ciężkim dla polskiego duchowieństwa czasie komunistycznego terroru w latach 1950 – 1956.

„Wiadomości Diecezjalne Siedleckie”, jako organ urzędowy kurii diecezjalnej w Siedlcach stanowi kontynuację „Wiadomości Diecezjalnych Podlaskich” organu urzędowego kurii diecezjalnej diecezji janowskiej czyli podlaskiej oraz kurii diecezjalnej diecezji siedleckiej czyli podlaskiej. Od początku istnienia był to miesięcznik, potem dwumiesięcznik i jako pismo urzędowe kurii, którego adresatem było duchowieństwo prezentował bieżące sprawy z życia Kościoła. O ile pierwsze roczniki podejmowały temat spraw świeckich w odrębnym dziale, o tyle w ciągu kolejnych lat ugruntowała się forma realizowana do dziś. Kolejne działy prezentują materiały ze Stolicy Apostolskiej (są to najczęściej orędzia i listy papieskie), dalej dokumenty Episkopatu Polski (instrukcje, listy i komunikaty), diecezjalne (statuty, zaproszenia, listy i apele biskupa siedleckiego), informacje Kancelarii i Wydziałów diecezjalnych (nominacje, zaproszenia, kalendaria wydarzeń poszczególnych wydziałów), dalej Dział nieurzędowy i ogłoszenia o kursach, rekolekcjach i innych wydarzeniach na terenie diecezji.

Do 2018 r. utrzymał się nakład w liczbie 1 tys. egzemplarzy, wydawcą jest Wydawnictwo Diecezji Siedleckiej Unitas. Pismo jest redagowane przez Diecezjalne Biuro Prasowe, a od 2017 r. funkcję redaktora naczelnego pełni ks. Jacek Świątek.

Wydawnictwo Unitas

Wydawnictwo Diecezji Siedleckiej Unitas zostało powołane do istnienia dekretem bp Zbigniewa Kiernikowskiego z 1 lipca 2007 r. Jako najważniejszy cel działalności oficyny wydawniczej określono służbę Kościołowi w jego misji ewangelizacyjnej, promowanie i wydawanie książek pomocnych w prowadzeniu do Boga i ku drugiemu człowiekowi. Organizatorem i pierwszym dyrektorem wydawnictwa był ks. Jacek Szostakiewicz. Po nim funkcję tę pełnili: ks. Paweł Siedlanowski, ks. Marek Paluszkiewicz oraz ks. Andrzej Sochal. Nazwa i logotyp WDS Unitas nawiązują do jedności, jako zasady szczególnie cennej i pożądanej, a której realizacja jest poza ludzkim zasięgiem – może stać się udziałem człowieka tylko w ścisłej

współpracy z Jezusem Chrystusem i dzięki Jego łasce. To także odwołanie do patronów diecezji – unitów, Błogosławionych Męczenników z Pratulina: Wincentego Lewoniuka i 12 Towarzyszy, którzy oddali życie za jedność Kościoła³⁰¹.

Działalność wydawnictwa wpisana została w szeroki plan mediów katolickich w diecezji siedleckiej. Jest to kolejna obok Katolickiego Radia Podlasie i „Echa Katolickiego” (którego diecezja jest udziałowcem) instytucja w obszarze medialnego wsparcia misji ewangelizacyjnej Kościoła. Wydawnictwo zajmuje się przygotowaniem, korektą i redakcją tekstów, tłumaczeniami, przygotowaniem do druku, składem i drukiem, a także dystrybucją książek.

Oficyna w ciągu ponad dziesięciolecia swojej obecności na rynku wydawniczym wypracowała stałe obszary działalności. To przede wszystkim literatura formacyjna, modlitewniki i literatura religijna. Ponadto kilka innych segmentów, jak książki naukowe, popularnonaukowe, literatura dziecięca, albumy, poezja i książki biograficzne.

Teologiczne Studia Siedleckie

„Teologiczne Studia Siedleckie”³⁰² to rocznik wydawany przez Wyższe Seminarium Duchowne im. Jana Pawła II Diecezji Siedleckiej, które wchodzi w struktury Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie, sekcji św. Jana Chrzciciela. Czasopismo ukazuje się nieprzerwanie od 2004 r. Publikuje artykuły z zakresu teologii, historii Kościoła i filozofii oraz prawa kanonicznego. Jako pismo naukowe posiada własny komitet redakcyjny i radę naukową. Jest pismem recenzowanym.

---

³⁰¹ Por. informacje na temat wydawnictwa na stronie <https://wydawnictwo-unitas.pl/> (dostęp 13.03.2019 r.).

³⁰² Rocznik „Teologiczne Studia Siedleckie”, jako pismo naukowe nie stanowi przedmiotu niniejszej pracy jednak został ujęty dla pełnego zilustrowania aktywności wydawniczej w diecezji.

2.1.2. Piśmiennictwo parafialne

Prasa parafialna, jako element piśmiennictwa katolickiego, jest zjawiskiem obserwowanym na terenie całego kraju od połowy XIX w. Określana jest jako rodzaj czasopiśmiennictwa sublokalnego, które poza funkcjami właściwymi dla tej grupy periodyków spełnia zadania wynikające z potrzeb konkretnej grupy wyznaniowej³⁰³. Według *Bibliografii katolickich czasopism religijnych w Polsce*³⁰⁴ czasem najbardziej prężnego rozwoju i największej liczebności tego rodzaju tytułów jest dwudziestolecie międzywojenne, kiedy to odnotowano liczbę ok. 200 pozycji. Według przytoczonej za Marianem Gierulą klasyfikacji wydawnictw katolickich, w odniesieniu do prasy parafialnej na terenie diecezji siedleckiej możliwe jest określenie roli, a co za tym idzie wartości piśmiennictwa parafialnego dla przestrzeni komunikacji lokalnej. W ślad za badaniami Gieruli można przyjąć, że wydawcami prasy parafialnej są parafie, zgromadzenia zakonne i współpracujące z nimi stowarzyszenia³⁰⁵. Do zadań tejże prasy należą: integracja wspólnoty, formacja religijna czytelników, aktywowanie czytelnictwa katolickiego, kształcenie przyszłych kadr dziennikarzy katolickich oraz budowanie demokracji³⁰⁶. Czytelnik takiego pisma to najczęściej mieszkaniec parafii o ponadprzeciętnym zaangażowaniu religijnym interesujący się aktualnymi wydarzeniami w Kościele lokalnym.

Redaktorem naczelnym pisma jest najczęściej proboszcz parafii, a zespół redakcyjny raczej nie posiada przygotowania zawodowego i angażuje się społecznie, co często przynosi skutek w postaci efemerydalności niektórych tytułów. Treść skupia się na kalendarzu liturgicznym, rozważaniu czytań, intencjach mszalnych, wiadomościach z życia parafii, jej historii, relacji z działań miejscowych wspólnot. Pośród cech wydawnictw parafialnych możliwe jest wyróżnienie ich periodyczności, lokalnego charakteru, raczej niskiego nakładu i niewielkiej objętości. Wydawnictwa są w znacznym stopniu czynnikiem wspólnototwórczym.

---

³⁰³ Por. A. Kaleta, *Prasa parafialna w diecezji kieleckiej w latach 1989 – 2004*, w: *Media wyznaniowe w Polsce. 1989 – 2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, s. 143.

³⁰⁴ *Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce. 1918 – 1944*, red. Z. Zieliński, Lublin 1981.

³⁰⁵ Por. M. Gierula, *Polska prasa lokalna 1989 – 2000. Typologia i społeczne funkcjonowanie*, Katowice 2005, s. 116.

³⁰⁶ Por. tamże, s. 116-119.

W okresie do wybuchu II wojny światowej rozpoznane zostały na terenie diecezji siedleckiej cztery tytuły. Pierwszym znanym pismem parafialnym było „Echo Wirowskie,” które było czasopismem sodalicji mariańskiej w Wirowie. Redaktorem odpowiedzialnym była Helena Jakimiakówna. Pismo wychodziło w latach 1925 – 1932. Drugi znany tytuł to „Przewodnik parafialny” w Kamionnie. Miesięcznik informacyjno-religijny redagowany przez ks. Władysława Lewickiego ukazywał się w latach 1929 – 1930. Kolejnym odnalezionym pismem parafialnym był miesięcznik „Gwiazdka”. Wydawcą był proboszcz parafii św. Ludwika we Włodawie, a redaktorem odpowiedzialnym ks. K. Pabisiewicz. Pismo drukowane było w latach 1929 – 1931. Czwartym tytułem były „Wiadomości Parafii św. Huberta” w Gręzówce. Redaktorem prowadzącym, a jednocześnie autorem wszystkich artykułów był proboszcz parafii ks. Ignacy Sopyła. Gazetka wychodziła w latach 1938 – 1940³⁰⁷.

Powojenna aktywność prasy parafialnej odrodziła się po 1989 r. Wcześniej, a więc od zakończenia wojny, aż po początek transformacji ustrojowej oficjalna prasa parafialna praktycznie nie istniała³⁰⁸. Odrodzenie piśmiennictwa parafialnego w Polsce było efektem inicjatywy małych wspólnot przyparafialnych i bardziej zaangażowanych parafian, ale znajdowało również duże poparcie hierarchów, którzy dostrzegali w tym szansę stworzenia systemu środków przekazu będącego alternatywą wobec mediów publicznych i prywatnych³⁰⁹. „Przemiany zachodzące w Polsce po 1989 roku zlikwidowały wszelkie ograniczenia polityczne oraz techniczno-organizacyjne rozwoju mediów Kościoła katolickiego. W nowych warunkach mógł on nieskrępowanie tworzyć własny system środków społecznego przekazu”³¹⁰. Również w diecezji siedleckiej zaczęły pojawiać się w latach 90. XX w. tytuły redagowanych w parafiach pism. Grzegorz Welik wymienia w tej kategorii redagowane przez parafię Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Skórcu pismo „Apostoł”, a także wychodzące na terenie Siedlec: „W starym Kościele” i „Wspólnota”³¹¹.

---

³⁰⁷ Por. R. Dmowski, *Materiały do bibliografii prasy kościelnej w diecezji podlaskiej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, Siedlce 2000, s. 50-51.

³⁰⁸ Por. M. Gierula, *Polska prasa lokalna 1989 – 2000. Typologia i społeczne funkcjonowanie*, s. 141.

³⁰⁹ Por. D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, Toruń 2016, s. 191-193.

³¹⁰ M. Gierula, *Prasa parafialna jako typ prasy lokalnej*, w: *Media wyznaniowe w Polsce. 1989 – 2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, Warszawa 2004, s. 136.

³¹¹ Por. G. Welik, *Prasa województwa siedleckiego w okresie transformacji ustrojowej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, s. 200-201.

Internetowy katalog prasy parafialnej³¹² wskazywał liczbę 5 czasopism parafialnych: „Apostoł Serca Jezusowego”, Parafia Najświętszego Serca Jezusowego Włodawa (data powstania styczeń 1997 r., brak daty dodania do katalogu), „Posłaniec Św. Teresy” Parafia Św. Teresy od Dzieciątka Jezus Siedlce (data dodania do katalogu 8 stycznia 2007 r., data powstania grudzień 1998 r.), „W cieniu Krzyża”, Parafia Nawrócenia Św. Pawła Apostoła Skórzec (data dodania do katalogu 22 lipca 2009 r., brak daty powstania), pismo dekanalne „Wyspa – Miesięcznik Bialskich Parafii Biała Podlaska” (data powstania pisma 20 grudnia 1997 r., brak daty dodania do katalogu) oraz biuletyn parafialny wydawany bez tytułu w Parafii Św. Trójcy w Terespolu (dodane do katalogu 19 czerwca 2007 r., brak daty powstania).

W świetle badań prasy katolickiej przeprowadzonych w 2013 r. wydawano w tym czasie 453 tytuły prasy parafialnej w Polsce³¹³. Oznacza to, że średnio na jedną diecezję przypadało 11 tytułów, a zatem według uśrednionych danych jedna na 23 parafie w Polsce wydawała własny tytuł. Dane prezentowane przez autora badań wskazywały na słabą obecność prasy parafialnej w komunikacji medialnej w naszym kraju³¹⁴. Na terenie diecezji siedleckiej wykazano wówczas 3 tytuły prasy parafialnej. Były to dwa tygodniki: „W cieniu Kolegiaty” wydawany przez Parafię Trójcy świętej w Janowie Podlaskim oraz „Opiekun” wydawany przez Parafię św. Józefa w Siedlcach. Odnotowano również jeden miesięcznik: „W cieniu Krzyża” w skórceńskiej Parafii Nawrócenia św. Pawła³¹⁵.

Strukturę prasy parafialnej w diecezji siedleckiej należy rozpatrywać w kontekście czynników mających na nią wpływ. Zaznaczyć trzeba również, że kształtowanie mapy prasy parafialnej w diecezji jest dynamicznym procesem zależnym od kilku zmiennych. Czynnikiem wpływającym na charakter i samo ukazywanie się parafialnych tytułów jest zjawisko współwystępowania prasy parafialnej z innym tytułem lokalnej prasy katolickiej bądź świeckiej. W diecezji siedleckiej, za sprawą bardzo dobrze rozwiniętego w parafiach kolportażu tygodnika „Echo Katolickie”, który jest utożsamiany przez czytelników z gazetą diecezjalną³¹⁶, można

---

³¹² https://prasaparafialna.pl/katalog_prasy (dostęp: 20.03.2019 r.)

³¹³ Por. D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, s. 195.

³¹⁴ Por. tamże, s. 194-196.

³¹⁵ Tamże, s. 330.

³¹⁶ Por. A. Adamski, *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, s. 156-161.

mówić o stałym reprezentowaniu w parafiach czynnika lokalnej prasy diecezjalnej. „Funkcje pełnione przez media parafialne są następstwem aktywności określonej szerszej struktury medialnej. W zależności od miejscowości, media parafialne funkcjonują w przestrzeni medialnej w sposób samodzielny lub też uzupełniają przestrzeń medialną podtrzymywaną przez media komercyjne i samorządowe. Formacja obecna w mediach parafialnych może wpływać wówczas na stopień identyfikacji odbiorców z daną wspólnotą. Natomiast informacja obecna na łamach staje się dobrym uzupełnieniem dla pozostałych źródeł wiedzy – zwłaszcza o wydarzenia o charakterze sublokalnym. Media parafialne w warunkach współwystępowania z mediami świeckimi przyjmują zatem rolę aktywnego uczestnika systemu komunikowania lokalnego, który realizuje takie funkcje, jakie gwarantują mu osiągnięcie swoich celów strategicznych. (...) W sytuacji braku mediów współwystępujących, tytuły parafialne uzyskują kolejną doniosłą rolę – zastępstwo pozostałych źródeł informacji. Okazuje się to trudne z perspektywy godzenia zawartości informacyjnej z materiałami formacyjnymi”³¹⁷.

Istotne jest również, czy prasa parafialna jest jedyną dostępną formułą informowania o życiu wspólnoty. W tym obszarze można wyróżnić parafie, w których nie występuje żadna forma własnych mediów, a jedynym medium periodycznym jest kolportowany przez parafię tygodnik „Echo Katolickie”, parafie w których tytuł parafialny ukazuje się wraz z kolportowanym „Echem”, parafie w których obok prasy własnej i diecezjalnej funkcjonuje strona internetowa, parafie w których zamiast strony internetowej, obok prasy własnej i diecezjalnej użytkowany jest Facebook oraz parafie, w których udostępniane są wszystkie wymienione wyżej formuły.

Pewną rolę odgrywa liczebność parafii. Najczęściej mała liczba parafian stanowi argument za tym, by prasy parafialnej nie drukować. W tych przypadkach rolę jedynego medium pełni kościelna ambona. Nie jest jeszcze zjawiskiem powszechnym myślenie o osobach pochodzących z parafii, które żyją poza nią, w miastach bądź za granicą, a dla których Internet jest jedynym źródłem informacji (np. o danych kontaktowych, o godzinach pracy kancelarii albo o codziennych sprawach małej ojczyzny, z którą są związani). Dodatkowym czynnikiem, mającym wpływ na poczucie potrzeby posiadania własnego tytułu parafialnego, mogą być wcześniejsze doświadczenia

---

³¹⁷ D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, s. 202.

duchownych zdobyte w pracy duszpasterskiej, ich kontakt z mediami, albo medioznawcze zainteresowania naukowe.

Analiza badanych materiałów potwierdza wyniki wcześniejszych badań wydawnictw parafialnych³¹⁸ i wskazuje na niżej wymienione cechy ukazującej się w diecezji prasy parafialnej. We wszystkich badanych przypadkach redaktorem naczelnym był duchowny miejscowej parafii, najczęściej proboszcz bądź wyznaczony przez niego wikary. Gazeta parafialna jest wydawnictwem periodycznym, ukazuje się zwykle w formie tygodnika lub miesięcznika, ale znane są również wydawnictwa o dłuższej periodyzacji – kwartalnik, półrocznik. Zdarzają się również wydruki okazjonalne, drukowane zwykle przy okazji świąt bądź wyjątkowych uroczystości. Tytuł ukazuje się na terenie parafii macierzystej³¹⁹ i kolportowany jest przez ministrantów po niedzielnej Mszy św. oraz ewentualnie dostępny w kancelarii parafialnej. Objętość tygodników zwykle nie przekracza 4 stron w formacie A4. Zdarzają się tytuły o wieloletniej tradycji, ale trudno tu mówić o przeważającej tendencji w tym zakresie. Przeprowadzone badanie wskazało natomiast na dość duży stopień efemerydalności tego rodzaju prasy, co przy niemal zerowej tendencji do archiwizacji tytułów, w znacznym stopniu utrudnia proces badawczy³²⁰.

Zespoły redakcyjne, jeśli istnieją, są organizowane spontanicznie i rekrutują się z duchownych pracujących w parafii oraz świeckich parafian z grona grup młodzieżowych lub innych przyparafialnych wspólnot. Zdarza się również, że sam redaktor naczelny zajmuje się zarówno pisaniem, tekstów, składem i drukiem. Podejmowana problematyka dotyczy przede wszystkim informacji parafialnych, a ponadto tematyki teologicznej, ewangelizacyjnej, misyjnej oraz w niektórych przypadkach społecznej, rozrywkowej i dziecięcej. W badaniu znalazła potwierdzenie teza, o dysproporcjach w krajobrazie mediów parafialnych pomiędzy nasyconą przestrzenią medialną ośrodków miejskich a deficytowymi arealami medialnej prowincji³²¹.

---

³¹⁸ Por. M. Gierula, *Prasa parafialna jako typ prasy lokalnej*, w: *Media wyznaniowe w Polsce. 1989 – 2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, s. 136.

³¹⁹ W jednym przypadku periodyk miał charakter dekanalny, był to miesięcznik "Wyspa" drukowany w dekanacie bialskim.

³²⁰ Podczas badań wykazano, że na 13 zidentyfikowanych tytułów przypadało dodatkowych 7, które ukazywały się w okresie pomiędzy 2000 a 2015 r., ale zostały zaniechane.

³²¹ Por. D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, s. 200.

W okresie od 1992 do 2018 r. w diecezji siedleckiej wydawano 23 tytuły prasy parafialnej, a do końcowego okresu badań faktycznie redagowanych było 13 tytułów. Periodyczność: 8 tygodników, 2 miesięczniki, 2 kwartalniki, 1 półrocznik. Nakład w 12 przypadkach nie przekraczał 500 egzemplarzy, natomiast w jednym przypadku osiągał liczbę ponad 2000 egzemplarzy. Odnotowano dość szeroki stopień zróżnicowania w liczbie stron, co może wynikać z periodyczności tytułów – od 2 dla tygodnika do 40 lub 20 w przypadku kwartalnika. Pośród odnotowanych tytułów znajdują się zarówno drukowane własnym sumptem, jak i oddawane do druku w profesjonalnej drukarni. W badaniu nie wykazano tytułów wydawanych okazjonalnie³²².

Biorąc pod uwagę otoczenie medialne prasy parafialnej w parafiach, gdzie zidentyfikowano bieżące tytuły należy wyróżnić 4 kategorie organizacyjne. Do pierwszej, liczącej 9 parafii, należeć będą te, które posiadają stronę internetową, a jednocześnie drukują gazetę. Do drugiej znacznie mniej licznej, bo zawierającej zbiór 2 parafii, należą te, w których obsługiwana jest strona www, gazeta ale również zostało założone i funkcjonuje konto na Facebooku. Kolejne dwie kategorie zawierające po jednej parafii to te, w których jest gazeta, konto na Facebooku, ale nie ma strony internetowej oraz jedna parafia, w której drukuje się gazetę, ale nie obsługuje mediów elektronicznych. Należy mieć na uwadze, że nie istnieje w diecezji siedleckiej sytuacja pustego otoczenia medialnego ponieważ w każdej parafii kolportowany jest tygodnik „Echo Katolickie”, a ponadto funkcjonuje portal Podlasie24.pl oraz Katolickie Radio Podlasie.

Tabela Nr 1. Liczba zidentyfikowanych wydań prasy parafialnej – podział według dekanatów.

Dekanat	Liczba tytułów aktywnych	Liczba tytułów zamkniętych
Siedlecki	3	1
Grębkowski	1	1
Suchożerbski	0	0
Domanicki	1	0
Zbuczyński	0	2
Łosicki	0	0
Janowski	1	0

³²² Jako przykładowe pisma okazjonalne można wymienić: „Katedra” z Parafii Niepokalanego Poczęcia NMP w Siedlcach oraz okazjonalną gazetę Parafii Bożego Ciała w Siedlcach.

Terespolski	1	0
Osiecki	1	0
Garwoliński	1	1
Żelechowski	2	0
Łukowski 1	1	0
Łukowski 2	0	0
Międzyrzecki	0	1
Bialski Północ	0	0
Bialski Południe	0	0
Wisznicki	0	1
Włodawski	1	0
Hański	1	0
Parczewski	0	0
Komarowski	0	0
Radzyński	0	1
Adamowski	0	0
Rycki	0	0
Łaskarzewski	0	1

Źródło: literatura przedmiotu, https://prasaparafialna.pl/katalog_prasy/, badania własne.

Tabela Nr 2. Prasa parafialna w diecezji siedleckiej w 2018 r.

Tytuł	Parafia	Periodyczność
„Zwiastun”	Parafia Św. Jana Chrzciciela	Tygodnik
„Informator parafialny”	Parafia Najświętszego Serca Jezusowego	Tygodnik
„Tygodnik parafialny”	Parafia Wniebowzięcia NMP	Tygodnik
„Dzień Pański”	Parafia Przemienienia Pańskiego	Tygodnik
„Głos na pustyni”	Parafia Św. Jana Chrzciciela	Tygodnik
„Niedziela w Terespolu”	Parafia Trójcy Świętej	Tygodnik
„Biuletyn Parafialny”	Parafia Św. Bartłomieja Apostoła	Tygodnik
„Opiekun”	Parafia Św. Józefa	Tygodnik
„Posłaniec Św. Teresy”	Parafia Św. Teresy od Dzieciątka Jezus	Miesięcznik
	Parafia NMP Matki Kościoła	Miesięcznik
„W cieniu Krzyża”	Parafia Nawrócenia Św. Pawła Apostoła	Kwartalnik
„Pielgrzym”	Parafia Św. Jana Pawła II	Kwartalnik
„Informator Parafii Żelechów”	Parafia Zwiastowania NMP	Półrocznik

Źródło: badania własne.

Należy podkreślić, że powyższa analiza stanowi obraz pewnych tendencji i typów występujących w obrębie prasy parafialnej na terenie diecezji siedleckiej. Przez wzgląd na niską responsywność w badaniu oraz braki wynikające z zaniechania archiwizacji niektórych tytułów nie zaistniała możliwość wiernego zrekonstruowania struktury prasy parafialnej³²³. Pozyskane dane pozwoliły natomiast wyodrębnić pewne ogólne trendy i cechy tego zjawiska. Rzeczą najbardziej chyba istotną, jaka wynika z powyższego tekstu jest wniosek, że wykazana efemerydalność prasy parafialnej oraz duża dynamika przemijania tytułów, albo pojawiania się nowych pozycji nie świadczy bynajmniej o braku profesjonalizmu, albo zaniechaniu. Jeśli wziąć pod uwagę całokształt okoliczności towarzyszących temu zjawisku, a więc mocno rozbudowane i obfite w wiele odmiennych rodzajów mediów diecezjalnych otoczenie medialne, liczebność parafii, migracje mieszkańców oraz rozwijające się możliwości korzystania z Internetu dzięki ciągle wzrastającemu stopniu pokrycia na terenach wiejskich, można stwierdzić, że jest to naturalny bieg, który świadczy co najwyżej o zmienności świata. Zmienność mediów na poziomie parafii świadczy zatem o autentycznej umiejętności Kościoła towarzyszenia w drodze, tak jak ona dziś biegnie³²⁴.

2.2. Katolickie Radio Podlasie

Pierwsza stacja radiowa nadająca regularny program została uruchomiona w 1920 r. w Pittsburgu w Stanach Zjednoczonych. Nim stało się to możliwe musiał nastąpić cały szereg eksperymentów, które zapoczątkowane już w pierwszej połowie XIX w., zwieńczone zostały wynalezieniem radia ok. 1893 r. Dokonał tego Nikola Tesla, pracujący w USA serbski inżynier i wynalazca. Jego konkurentem w Europie był Włoch

---

³²³ Porównanie tego zagadnienia z wcześniejszymi pracami w tym zakresie i efektami prowadzonych badań pozwala przyjąć, że autor osiągnął podobny poziom zwrotu, co jego poprzednicy na pokrewnych polach badawczych. Wskazywać to może na ogólną tendencję środowiskową, której badania nie obejmował zakres niniejszego opracowania. Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 89 oraz D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, s. 129.

³²⁴ Por. Franciszek, *Trzeba towarzyszyć człowiekowi w epoce cyfrowej. Audiencja dla uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu*, Watykan 21.09.2013 r., za: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/massmedia_21092013.html (dostęp: 26.02.2018 r.).

Guglielmo Marconi i choć nie był pierwszy, to właśnie on jest uznawany za ojca radia. W tym samym czasie ważną rolę w rozwoju bezprzewodowego telegrafu odegrał również rosyjski fizyk Aleksander Popow. Jeszcze przed uruchomieniem pierwszej amerykańskiej radiostacji, w 1915 r. w Belgii została uruchomiona próbna rozgłośnia radiowa, natomiast 18 sierpnia 1925 r. powstała spółka Polskie Radio³²⁵.

Polska radiofonia ma swój przyczynek do rozwoju przekazu religijnego za sprawą uruchomienia audycji religijnych w 1927 r. Nadano wówczas transmisję Mszy św. z katedry w Poznaniu³²⁶. W 1931 r. papież Pius XI dokonał uroczystego otwarcia Radia Watykańskiego, którego Sekcja Polska rozpoczęła działalność w 1938 r. W tym samym czasie działalność radiową rozpoczął św. o. Maksymilian Maria Kolbe, którego program radiowy nadawany był z pierwszej polskiej rozgłośni katolickiej w Niepokalanowie³²⁷. Dynamika rozwoju polskiej radiofonii została zatrzymana wybuchem II wojny światowej. Jedynym momentem wskrzeszenia polskich radiostacji w czasie działań wojennych były radiostacje powstańcze uruchomione w 1944 r. Była to Stacja Armii Krajowej Błyskawica oraz Polskie Radio. W tym samym roku, w Lublinie rozpoczęła działalność stacja radiowa Pszczółka, która zapoczątkowała odbudowę polskiej radiofonii zmonopolizowanej do 1989 r. przez komunistyczne władze PRL³²⁸. Jedyną audycją religijną, jaka była emitowana w Polskim Radiu przed 1989 r. była transmisja Mszy św. z kościoła Świętego Krzyża w Warszawie nadawana od września 1980 r.³²⁹. Monopol państwa w obszarze radiofonii i telewizji przełamany był w kilku etapach. Nim ustawą z dnia 29 grudnia 1992 r. powołano do życia Krajową Radę Radiofonii i Telewizji³³⁰, której zadaniem było uporządkowanie rodzącego się rynku medialnego³³¹, weszły w życie przepisy, które pozwoliły na uruchomienie w okresie do 23 lutego 1993 r. sześćdziesięciu trzech radiostacji katolickich.

---

³²⁵ Por. T. Goban-Klas, *Powstanie i rozwój mediów: od malowideł naskalnych do multimediów*, Kraków 2001, s. 35-40, 138-144 oraz M. Lakomy, *Rynek radiowy w Polsce*, Kraków 2012, s.9.

³²⁶ Por. G. Łęcicki, *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989-2009)*, „Kultura – media – teologia”, 2010 nr 2, s. 117.

³²⁷ Por. A. Lepa, *Pedagogika mass mediów*, Łódź 2007, s.73.

³²⁸ Por. M. Lakomy, *Rynek radiowy w Polsce*, Kraków 2012, s. 45-57.

³²⁹ Por. G. Łęcicki, *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989-2009)*, „Kultura – media – teologia” 2010 nr 2, s.118.

³³⁰ Dz. U. 1993, nr 7, poz. 34.

³³¹ Pierwsze posiedzenie KRRiTv odbyło się 29 kwietnia 1993 r. Przed Radą stały dwa pilne zadania. Pierwszym z nich było przygotowanie i rozpoczęcie procesu koncesyjnego, stworzenie pluralistycznego rynku mediów oraz zlikwidowanie piractwa. Drugim zadaniem było przekształcenie państwowego radia i telewizji w media publiczne. Szerzej na ten temat, a także na temat procesów koncesyjnych na przestrzeni kolejnych lat w: M. Lakomy, *Rynek radiowy w Polsce*, Kraków 2012, s. 59-73.

W pierwszym rządzie była to ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 17 maja 1989 r.³³², której artykuł 48 pkt 3 dawał Kościołowi prawo do zakładania stacji radiowych i telewizyjnych³³³. Kolejnym dokumentem określającym zasady, na jakich możliwe było przyznawanie Kościołowi częstotliwości, było porozumienie z 15 października 1990 r. pomiędzy Sekretarzem Episkopatu Polski a Ministrem Łączności, na mocy którego kościelne jednostki organizacyjne mogły zakładać i używać na terytorium RP nadawcze stacje radiowe i telewizyjne pracujące na falach ultrakrótkich³³⁴. Warunkiem było niepokrywanie się zasięgu stacji. Sekretariat KEP zobowiązany był do przedstawienia Ministrowi Łączności planu rozmieszczenia stacji radiowych i telewizyjnych w terminie do 30 września 1991 r. Dodatkowo 23 listopada 1990 r. uchwalona została nowa ustawa o łączności³³⁵, która precyzowała zapisy wcześniejszych dokumentów odnośnie sposobu przydzielania częstotliwości.

Wymienione dokumenty dawały diecezjom prawo oraz narzędzia do podejmowania starań o nadawanie programu radia katolickiego. Kolejne roczne sprawozdania z działalności KRRiT wskazywały konsekwentny przyrost katolickich, a w tym diecezjalnych rozgłośni radiowych³³⁶. Były to narzędzia dostrzegane i wykorzystywane przez biskupów polskich, którzy pisząc w 1992 r. o powstających w diecezjach katolickich rozgłośniach radiowych określali je jako „nowe doświadczenie Kościoła w Polsce, a głoszona na falach eteru Ewangelia przyczyniała się do moralnej odnowy Narodu”³³⁷.

---

³³² Dz. U. 1989, nr 29, poz. 154.

³³³ Potwierdzeniem gwarancji wpisanej do art.48 ust.3 wymienionej ustawy był art. 20 ust. 2 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r, który ustanawiał prawo Kościoła katolickiego do posiadania i używania własnych środków społecznego przekazu na zasadach określonych w prawie polskim. Szerzej na temat podstaw prawnych posiadania i używania przez Kościół katolicki rozgłośni radiowych m.in. w: P. Wiśniewski, *Radiofonia i telewizja. Narzędzia służące realizacji misji Kościoła. Prawo i praktyka w Polsce 1989 – 2008*, Lublin 2010, s. 59 – 67.

³³⁴ Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 209-210.

³³⁵ Dz. U. 1990, nr 86, poz. 504.

³³⁶ Według danych KRRiT za 1996 r. zasięg terytorialny stacji kościelnych w górnym zakresie częstotliwości obejmował wówczas ok. 49% powierzchni kraju. Por. P. Wiśniewski, *Radiofonia i telewizja. Narzędzia służące realizacji misji Kościoła. Prawo i praktyka w Polsce 1989 – 2008*, s. 132.

³³⁷ *Słowo pasterskie biskupów polskich na niedzielę środków społecznego przekazu*, Jasna Góra, 25.08.1992, w: *Listy pasterskie Episkopatu Polski 1945 – 2000*, cz.2, Marki 2003, s. 1797.

2.2.1. Powstanie i rozwój katolickiej rozgłośni diecezjalnej

W nawiązaniu do zaleceń Soboru Watykańskiego II, odwołując się do Dekretu o środkach społecznego przekazywania myśli (zob. IM 4), w sposób szczególny przywołując jego słowa o tym, że „winno się z pilnością zakładać katolickie stacje nadawcze (...), których głównym celem ma być rozpowszechnianie i obrona prawdy oraz troska o chrześcijańskie wychowanie ludzkiej społeczności”³³⁸, ale także nawiązując do wypowiedzianych w czerwcu 1991 r. w Płocku słów św. papieża Jana Pawła II „by inne diecezje poszły w ślad za płocką w głoszeniu Ewangelii za pośrednictwem radia”³³⁹ biskup siedlecki Jan Mazur dekretem z 4 września 1991 r. powołał do istnienia diecezjalną rozgłośnię radiową. Na początku rozgłośnia nosiła nazwę Katolickie Radio Podlasia, niedługo później zmieniono ją na Katolickie Radio Podlasie, siedzibą rozgłośni było miasto Siedlce.

Powołanie diecezjalnej rozgłośni radiowej było możliwe dzięki wcześniejszym staraniom wikariusza generalnego, biskupa pomocniczego Alojzego Orszulika, który 3 stycznia 1991 r. zwrócił się do warszawskiego Biura Gospodarki Częstotliwością o przydzielenie częstotliwości radiowej³⁴⁰. Wedle założeń prezentowanych w wymienionym piśmie celem rozgłośni miała być „ewangelizacja oraz promowanie szeroko pojętych wartości społecznych ludzi wierzących naszej Diecezji”. Stosownie do kompetencji, prośba o przydział częstotliwości była również formułowana w korespondencji do Ministerstwa Łączności, w której określono datę rozpoczęcia emisji na 1 stycznia 1992 r.³⁴¹. Odbiór sygnału radiowego miał zamykać się na obszarze

---

³³⁸ Dekret biskupa siedleckiego z dnia 4 września 1991, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

³³⁹ Cytat nawiązuje do słów Jana Pawła II wypowiedzianych na zakończenie Mszy świętej w Płocku 7 czerwca 1991 r.: „Jeszcze jedno znamienne wydarzenie. Na początku Mszy św. znakiem krzyża św. zostało zainaugurowane i rozpoczęło ewangelizacyjną działalność Radio Diecezji Płockiej. Pierwsza katolicka rozgłośnia radiowa w Polsce. *Vivant sequentes!* Niech żyją następcy!” (źródło: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/homilie/29plock_07061991.html) (dostęp: 2.02.2018 r.).

³⁴⁰ ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

³⁴¹ Decyzję o przyznaniu częstotliwości wraz z założeniem stacji nadawczej UKF w Łosicach-Chotyczach Minister Łączności wydał 15 października 1990 r. W ślad za tym, w dniu 19 stycznia 1992 r. została podpisana umowa pomiędzy Kościołem katolickim – diecezją siedlecką a Telekomunikacją Polską S.A. na nadawanie programu. Ze strony diecezji siedleckiej umowę podpisał biskup siedlecki Jan Mazur, natomiast Telekomunikację Polską S.A. reprezentowali prezes zarządu Jerzy Stopczyk i dyrektor Andrzej Górny. ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

pomiędzy Terespołem, Włodawą, Kockiem, Dęblinem, Garwolinem, Mińskiem Mazowieckim i Łochowem, natomiast od północy granicę miała wytyczać rzeka Bug. Podstawą do podejmowania starań w celu uruchomienia katolickiej rozgłośni radiowej było wspomniane wyżej porozumienie z 15 października 1990 r. zawarte pomiędzy Kościołem Katolickim a Ministrem Łączności, które określało zasady zakładania i używania radiowych i telewizyjnych stacji nadawczych przez kościelne jednostki organizacyjne. Podejmowanie starań o zorganizowanie diecezjalnej rozgłośni radiowej miał realizować upoważniony do tego dekretem biskupa siedleckiego z dnia 11 stycznia 1991 r.³⁴² ks. Henryk Drozd, pierwszy dyrektor Katolickiego Radia Podlasia³⁴³.

Niespełna rok od podjęcia prac, 9 lipca 1992 r. Katolickie Radio Podlasia rozpoczęło nadawanie programu. Emitowano 17 godzin programu realizowanego przez redakcje: religijną, społeczną, dziecięcą, rolną, sportową, muzyczną, młodzieżową, historyczną, turystyczno-ekologiczną, motoryzacyjną. Radio dysponowało również kilkoma redakcjami terenowymi. Były to m.in.: Biała Podlaska, Drohiczyn, Leśna Podlaska, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Węgrów, Radzyń Podlaski.³⁴⁴ Pierwszy zespół rekrutowany przez ks. Henryka Drozda³⁴⁵ opracowywał założenia programowe i przygotowanie programu od kwietnia 1992 r. Według początkowych planów 20% czasu antenowego miała zajmować problematyka religijna i kościelna, 80% przeznaczono m.in. na tematykę gospodarczą, kulturalną, edukacyjno-wychowawczą. Od samego początku wyraźnym akcentem jest ścisły związek i mocne osadzenie w regionie, w bliskości do jego mieszkańców i ich codziennych problemów. Również z tego względu zadbano o to, by już od 1993 r. było możliwe przeprowadzanie transmisji Mszy świętych

---

³⁴² ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

³⁴³ Według wspomnień ks. Henryka Drozda prace zostały poprzedzone etapem przygotowawczym, którego częścią były również wizyty studyjne w studiach radiowych w Polsce i poza jej granicami. Kolejne etapy to opracowanie i realizacja założeń technicznych, zakup sprzętu oraz organizacja zespołu redakcyjnego. Tej pracy przyświecała myśl, że „katolicka rozgłośnia radiowa ma sens istnienia o tyle, o ile będzie przedłużeniem nauczania Kościoła Powszechnego” dlatego przyszli redaktorzy mieli znać kulturę chrześcijańską, podstawy teologii, strukturę i historię Kościoła, mieli być praktykami oraz żywymi świadkami wiary. Dzięki temu radio od pierwszych lat istnienia postrzegane było jako głos Kościoła. Por. wspomnienia ks. Henryka Drozda, pierwszego dyrektora KRP, w: *25 lat Katolickiego Radia Podlasie*, Siedlce 2017 r., s. 3-6.

³⁴⁴ Patrz: *Struktura organizacyjna Katolickiego Radia Podlasia*, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

³⁴⁵ Prace nad założeniami programowymi oraz realizacją przekazu w 1992 r. prowadził zespół w składzie: ks. Henryk Drozd, ks. Janusz Wolski, Krzysztof Janas, Grzegorz Skwarek, Andrzej Ilczuk, Marek Mazurek, inż. Leopold Gieruk, Anna Wasak, Broisław Popkowicz, Anna Jaworska, Mariusz Mazurczak, Zbigniew Drewnowski. Zob. *Krótkie Kalendarium Katolickiego Radia Podlasie*, w: *25 lat Katolickiego Radia Podlasie*, Siedlce 2017, s. 8.

z kościołów w Siedlcach i Drohiczynie³⁴⁶. Uruchomienie wozu transmisyjnego w 2010 r., umożliwiło prowadzenie bezpośrednich transmisji oraz studia plenerowego z terytorium całego kraju.

Pierwszą koncesję KRP uzyskało w lipcu 1994 r.³⁴⁷, już w roku następnym rozpoczął się proces cyfryzacji radia. Początkowo cyfryzacja obejmowała zainstalowanie oprogramowania na kilku komputerach. Dla każdego kolejnego dyrektora radia było jasne, że skuteczne prowadzenie konkurencyjnej stacji radiowej oraz misji ewangelizacyjnej wymaga rozwiązań odpowiadających narastającym potrzebom odbiorców, co odnosi się do technologii, warunków technicznych produkcji i odbioru programu.

Proces unowocześniania zaplecza doprowadził w kolejnym dziesięcioleciu do przebudowy toru emisji oraz pełnej modernizacji studia. W 2005 r. KRP rozpoczęło transmisję w Internecie, a rok później został uruchomiony drugi nadajnik³⁴⁸. Ruszyły dodatkowe kanały internetowe „Muzyczne Podlasie” i „Podlasie Wiara”. W 2011 r. KRP rozpoczęło emisję całodobowego programu. Niezmiennie od 1992 r. do stałych pozycji w ramówce należą modlitwy w ciągu dnia, codzienne transmisje Mszy św., katechezy, audycje o tematyce biblijnej i kościelnej, a także audycje Radia Watykańskiego.

Już początkowe, ale również kolejne, lata działalności pozwalają na wskazanie kilku cech KRP, które miały znaczącą rolę dla ciągłości jego funkcjonowania oraz stałego poziomu słuchalności. Przede wszystkim to zrozumienie potrzeby budowania w pełni profesjonalnego medium wyposażonego w zaplecze techniczne na najwyższym technologicznym poziomie. Typowy dla mediów katolickich w Polsce charakter lokalny stacji, dzięki któremu „radio może przekazywać aktualne wiadomości z regionu/diecezji,

---

³⁴⁶ Patrz list dyrektora KRP ks. Henryka Drozda do JE biskupa siedleckiego Jana Mazura, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

³⁴⁷ Według stanu w pkt 3.8 w sprawozdaniu KRRiT za 1994 r. radiofonia kościelna obejmowała po pierwszym procesie koncesyjnym 107 kościelnych stacji katolickich, w tym 43 stacje diecezjalne, 2 parafialne, 2 zakonne oraz 60 stacji Radia Maryja. Większość stacji diecezjalnych pracowała na nadajnikach małej mocy (do 1kW), na tym tle zdecydowanie wyróżniało się KRP, które dysponowało wówczas największym nadajnikiem o mocy 120 kW.

³⁴⁸ Na mocy uchwały Nr 570/2006 z dnia 8 listopada 2006 r. KRRiT zadecydowała o rozszerzeniu koncesji Nr 018/P/2001-R dla KRP o dodatkowy nadajnik w lokalizacji Żelechów. Na skutek decyzji o przyznaniu dodatkowej częstotliwości dla nadajnika w Żelechowie sygnał KRP pokrywał dodatkowo zasięgiem obszar wyznaczony miejscowościami Żelechów, Trojanów, Sobolew, Górzno, co według danych KRRiT równało się wzrostowi liczby mieszkańców w zasięgu programu o 6 700 osób. Pełna ówczesna liczba mieszkańców w zasięgu programu szacowana była przez KRRiT na 998 600 osób.

być bliżej słuchaczy, mówić o sprawach ważnych dla danej społeczności”³⁴⁹. Ponadto troska o proporcje pomiędzy programami katolickimi i czysto religijnym przekazem, a programami, które nie wiążą się bezpośrednio z wiarą, natomiast dotyczą codziennych spraw mieszkańców regionu³⁵⁰ zapewniły radiostacji stałe zainteresowanie słuchaczy.

W numerze 29 „Gościa Niedzielnego” z 17 lipca 1994 r. w artykule podsumowującym pięciolecie wolnych mediów w Polsce autor, ks. Kazimierz Sowa opisał trzy modele realizacji rozgłośni katolickich. Jednym z nich był format KRP, to znaczy rozgłośni poruszającej tematykę lokalną i dążącej do integracji lokalnych społeczności. „Zdecydowanie największa ilość czasu antenowego poświęcona jest zagadnieniom dotyczącym zwyczajnego, codziennego życia. Tematyka religijna w tych rozgłoszeniach zajmuje ok. 25% czasu emisji programu. Radiostacje te mają charakter zbliżony do radia publicznego i społecznie zaangażowanego”³⁵¹. Autor artykułu w bezpośredni sposób nawiązał do wypracowanej przez pierwszego dyrektora KRP, ks. Henryka Drozda strategii, która oparta była na wnikliwych obserwacjach rynku rozgłośni, w tym również rozgłośni katolickich, poza granicami Polski. Metoda inspirowana w dużym stopniu na modelu portugalskim polegała na informowaniu słuchacza „właściwie o wszystkim”³⁵².

KRP wypełniało swą misję w wymiarze religijnym i społecznym. Ten pierwszy realizowany był poprzez obecną na antenie modlitwę, katechezę, transmisje Mszy św. i uroczystości religijnych. Ten drugi, w audycjach i relacjach dotyczących życia rodzinnego, wychowania, aspektów moralnych, etycznych, zdrowotnych. Podejmowana

---

³⁴⁹Cyt. za: A. Gawrońska – Piotrowska, *Katolickie rozgłoszenie radiowe w Polsce*, „Kultura – media – teologia” 2014 nr 19, s. 38.

³⁵⁰ Tamże, s. 40. Autorka artykułu zwraca również uwagę na wskazane przez G. Łęcickiego w jego artykule *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989 – 2009)* ograniczenie wynikające ze specyfiki polskiej religijności: „Wprawdzie do wiary i związków z Kościołem katolickim przyznaje się 90% obywateli, ale z tego tylko 10% kwalifikuje się jako osoby głęboko wierzące, w pełni identyfikujące się z kościelnym nauczaniem, stale praktykujące. Z dużą dozą prawdopodobieństwa wolno przyjąć założenie, że przede wszystkim właśnie ta grupa stanowi społeczność odbiorców mass mediów katolickich.” G. Łęcicki, *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989 – 2009)*, „Kultura – media – teologia” 2010 nr 2, s. 121-122.

³⁵¹ K. Sowa, *Radio katolickie – jakie jest i jakie być powinno*, „Gość Niedzielnny” 1994 nr 29, s. 10.

³⁵² W wypowiedzi dla pisma „Królowa Apostołów” ks. Henryk Drozd stwierdził, że „radio winno być uniwersalnym czynnikiem ewangelizacyjnym, obejmującym nie tylko tych, których cechuje pogłębiona pobożność, ale i tych, którzy patrzą na Kościół z rezerwą i którzy dopiero chcieliby się go nauczyć. Jeżeli jednak radio będzie miało charakter czysto dewocyjny, to trudno będzie przyciągnąć do Kościoła niechętnych mu. (...) Tak więc oprócz modlitwy i katechazy winny się znaleźć w programie tematy kulturalne, kwestie społeczne i ekonomiczne, a także sprawy dotyczące życia codziennego słuchaczy: porady rodzinne, psychologiczne, kulinarne, itp. H. Drozd, *Nie chodzić po skrajnościach*, „Królowa Apostołów” 1994 nr 4.

była problematyka regionalnej świadomości historycznej, patriotyzmu (również w wymiarze lokalnym), a także komentarza do spraw codziennych w kwestiach dotyczących edukacji, rozwoju, rolnictwa, czy inicjatyw lokalnych³⁵³.

Pomimo uczestnictwa w tworzeniu programu Sieci Producentkiej Plus KRP nie weszło do tej ogólnopolskiej sieci rozgłośni katolickich. Zarówno powstająca od 1995 r. sieć Plus³⁵⁴, jak i wcześniejsza sieć VOX nie znalazły w Siedlcach wystarczająco mocnego gruntu do porozumienia i podpisania umowy³⁵⁵. Realizacja obu przedsięwzięć nie przyniosła projektowanych sukcesów programowych i ekonomicznych³⁵⁶, a niezależna stacja, jaką pozostało KRP, przy mocnych związkach z regionem i dużą rozpoznawalnością u szerokiego grona słuchaczy mogła liczyć na wystarczające wpływy z emisji reklam, ofiarności samych odbiorców, ale również owocnego wsparcia rozlicznych oddziałów Koła Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie³⁵⁷.

Powołane i prowadzone przez diecezję siedlecką Katolickie Radio Podlasie niemal od pierwszych dni obecności w eterze dysponuje dodatkowym zapleczem, które wspiera realizację założeń statutowych oraz działalność formacyjną w regionie.

---

³⁵³ Aspekt więzi KRP z regionem oraz relacji jego mieszkańców z radiem był jednym z tematów poświęconego społecznościom lokalnym numeru pisma „Więź” zatytułowanego *Polska lokalna*. Por. W. Celiński, *Radiowe ciepło*, „Więź” 1994 nr 2, s. 190-191.

³⁵⁴ Spółka Producentka Plus Sp. z o.o. powstała 7 listopada 1997 r. i działa na podstawie kodeksu handlowego oraz umów zawartych z poszczególnymi diecezjami. Radiostacje diecezjalne dokonują wyboru proponowanych materiałów, przy czym materiały te nie przekraczają 35% udzielonego w koncesji czasu nadawania. KRP, mimo że uczestniczyło w powołaniu spółki, nie uczestniczyło ostatecznie w programie. Por. P. Wiśniewski, *Radiofonia i telewizja. Narzędzia służące realizacji misji Kościoła. Prawo i praktyka w Polsce 1989 – 2008*, Lublin 2010, s. 132-134.

³⁵⁵ W 1993 r. KRP zgłosiło akces do powstającego Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rozgłośni Katolickich VOX, które w 1995 r. zostało przekształcone w Porozumienie Programowe Plus, jednakowoż nie doszło do finalnego podpisania umowy pomiędzy stronami. O akcesji do Stowarzyszenia VOX wspomina ks. Henrk Drozd w artykule *Katolickie Radio Podlasia w Siedlcach*, w: *Magnificat Anima Mea Dominum*, red. H. Tomasik, K. Korszniewicz, J. Józwick, Marki 1993, s.233. Szerzej na temat Stowarzyszenia VOX oraz Porozumienia Plus zob.: A. Gawrońska – Piotrowska, *Katolickie rozgłoszenie radiowe w Polsce*, „Kultura – media – teologia” 2014 nr 19, s. 28-31; J. Braun, *Potęga czwartej władzy. Media, rynek, społeczeństwo*, Warszawa 2005, s. 158; M. Lakomy, *Rynek radiowy w Polsce*, Kraków 2012, s. 103.

³⁵⁶ Patrz. G. Łęcicki, *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989-2009)*, „Kultura – media – teologia” 2010 nr 2, s. 119.

³⁵⁷ W pięć lat od uruchomienia KRP było katolicką rozgłośnią regionalną o największym w Polsce zasięgu, odbiór był możliwy w promieniu ponad 100 km od nadajnika w Chotyczach, w zasięgu sygnału mieszkało ok. 2 800 000 osób, z czego niemal co trzeci mieszkaniec słuchał tego radia przez 5 dni w tygodniu. Według danych z 2016 r. zasięg techniczny stacji obejmował teren w promieniu 100 km wokół nadajnika Chotycze k. Łosic. Na terenie tym zamieszkiwało wówczas około 1 000 000 mieszkańców, a około 750 000 w wieku powyżej 15 roku życia. Według danych Millword Brown SMG/KRC średnia tygodniowa słuchalność stacji w I półroczu 2016 r. wynosiła około 280 000. przy ponad milionowej rozpoznawalności. Dane za tekstem broszury informacyjnej KRP, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I, nr 7 oraz na podstawie wewnętrznych materiałów KRP.

Jednym z takich narzędzi jest Koło Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie³⁵⁸. Zgodnie z preambułą statutu Koła podpisanego 25 marca 2006 r. przez bp Zbigniewa Kiernikowskiego, jego działalność jest „ważnym elementem formacji duchowej słuchaczy”. KPKRP jest powołaną przez biskupa diecezji siedleckiej, działającą pod jego nadzorem organizacją katolicką, której oddziały tworzone są w parafiach. Każde parafialne Koło posiada wybieranego z grona członków prezesa oraz opiekuna kościelnego, którym jest proboszcz, bądź wyznaczony przez niego kapłan. W myśl paragrafu 11 Statutu zadania KPKRP wpisują się w ramy działalności KRP i są zgodne z jego celami.

Wśród szczegółowych zadań Koła Przyjaciół znajdują się: 1. troska o coraz większe zgłębianie nauki Jezusa Chrystusa oraz jej szerzenie; 2. stwarzanie atmosfery mobilizującej do pracy nad sobą, dążenie do wszechstronnego rozwoju osobowego, kształtowanie osobowości katolika i Polaka w poczuciu odpowiedzialności za Kościół i Ojczyznę; 3. rozwijanie praktyk religijnych w życiu osobistym i wspólnotowym; 4. rozeznawanie konkretnych potrzeb w najbliższym środowisku, szkole, domu, sąsiedztwie oraz organizowanie pomocy; 5. stała współpraca i włączanie się w akcje prowadzone przez Katolickie Radio Podlasie; 6. współdziałanie z innymi grupami duszpasterskimi działającymi na terenie parafii i diecezji³⁵⁹.

Wsparciem organizacyjnym, zwłaszcza w zakresie rozwoju mediów katolickich w oparciu o zasady nauki społecznej Kościoła katolickiego, jest zarejestrowana w 2010 r. Fundacja Podlaskie Centrum Radiowe, a w latach dziewięćdziesiątych Fundacja Podlaskie Centrum Radiowo-Prasowe. Podmiot powołany przez diecezję siedlecką do realizacji zadań wychowawczych, oświatowych i społecznych, a także wspierania działalności programowej KRP. Ponadto inicjuje i wspiera działania informacyjne w Internecie, działania szkoleniowe i formacyjne dla pracowników KRP, pomaga w pozyskiwaniu sprzętu i uzupełnianiu bazy technicznej, a także kształtuje

---

³⁵⁸ „Idea Kół Przyjaciół rodziła się niemal równolegle z tworzeniem trzonu radiowego zespołu. Na początku ks. dyrektor Henryk Drozd odbywał liczne spotkania z ludźmi, którzy wyrażali chęć pracy w radiu. (...) pojawiła się myśl systematycznych spotkań. Liczba zaangażowanych osób szybko rosła. Opiekę nad Kołami objął początkowo ks. Krzysztof Skwierczyński, potem troskę o nie przejął ks. Sławomir Kapitan. Jego zasługą było usystematyzowanie spotkań (...) wprowadził także pewien system wewnętrznej ewidencji członków Kół. Cyt za: J. Oponowicz, *Sami o sobie – wspomnienia*, w: *Łączy nas 15 lat*, zbiór i opracowanie: G. Welik, Siedlce 2007, s. 66.

³⁵⁹ Patrz *Statut Koła Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie*, (źródło: <http://www.radiopodlasie.pl/?pageId=37>) (dostęp: 8.02.2018 r.).

postawy społeczne i formację religijną wolontariuszy i współpracowników zgodnie z nauczaniem Kościoła katolickiego³⁶⁰.

W 2013 r. zapoczątkowana została działalność Forum Niezależnych Rozgłośni Katolickich, którego aktywnym uczestnikiem jest również KRP. Forum jest tworzone przez lokalne rozgłoszenia katolickie prowadzone przez diecezje bądź wspólnoty zakonne, posiada własną stronę internetową www.radiokatolickie.pl, a jego zasadniczym celem jest stwarzanie przestrzeni do spotkania dyrektorów niezrzeszonych w żadnej sieci radiowych stacji katolickich. Inicjatywa ma być miejscem wymiany doświadczeń, ale ma również służyć współpracy niezależnych rozgłośni w celu bardziej efektywnego wykorzystania ich wspólnego potencjału na ogólnokrajowym rynku mediów. Inicjatywa ma również wymiar formacyjny, z trzech organizowanych w ciągu roku spotkań przedstawicieli zrzeszonych rozgłośni, jedno ma charakter rekolekcyjny.

Inicjatywa ukierunkowana jest na wymianę doświadczeń, stworzenie bazy audycji i materiałów informacyjnych, z której zrzeszone radiostacje będą mogły korzystać. FNRRK pozwala na realizację wspólnych projektów, stworzenie wspólnej oferty reklamowej, a dzięki współpracy z Radiem Watykańskim pozwala na rozszerzenie działalności programowej poza granice Polski. Formuła wspólnej przestrzeni, która zarazem nie jest pełną konsolidacją, a więc pozwala na zachowanie wyjątkowego charakteru rozgłoszenia regionalnych oraz ich niezależności w ramach własnych struktur diecezjalnych jest szansą na realizację programu obejmującego zasięgiem ok. 70% powierzchni kraju, a jednocześnie jest miejscem wymiany dobrych praktyk. Struktura organizacyjna Forum sprawia, że niezależne, regionalne rozgłoszenia katolickie realizując swoją misję i program każda z osobna są zarazem jednym głosem Kościoła katolickiego³⁶¹.

Katolickie Radio Podlasia jest rozgłoszeniem diecezjalnym. Oprócz studia głównego w Siedlcach posiada również redakcje terenowe i stałych reporterów w Drohiczynie³⁶²,

---

³⁶⁰ Por. *Statut Fundacji „Podlaskie Centrum Radiowe”*, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

³⁶¹ Por. A. Gawrońska – Piotrowska, *Katolickie rozgłoszenia radiowe w Polsce*, „Kultura – media – teologia” 2014 nr 19, s. 36-39 oraz M. Godzisz, *Rozgłoszenia katolickie ambonami Kościoła*, „Niedziela. Edycja Zamojsko – Lubaczowska.” 2017 nr 14, s. 4-5.

³⁶² Wieloletnim korespondentem KRP oraz dyrektorem redakcji diecezji drohiczyńskiej był ks. Artur Płachno zaproszony do współpracy w 1993 r. przez ks. Henryka Drozda. Po dwudziestu trzech latach pracy dla KRP zastąpiony przez ks. Marcina Gołębińskiego. Redakcja diecezji drohiczyńskiej z siedzibą w Kurii Diecezjalnej koordynuje pozostałe redakcje terenowe oraz relacje z terenu diecezji dla KRP. Umowa pomiędzy diecezją drohiczyńską a KRP została podpisana 1 grudnia 1995 r., mówi o tym dekret biskupa drohiczyńskiego Antoniego Dydyca. Patrz: *Wiadomości z Podlasia*, „Niedziela. Kościół

Białej Podlaskiej, Międzyrzecu Podlaskim, Sokołowie Podlaskim, Węgrowie, Łukowie, Garwolinie, Łosicach, Radzyniu Podlaskim, Siemiatyczach oraz Redakcją w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Siedleckiej w Nowym Opolu. Produkuje i emituje program radiowy nadawany na obszar trzech województw: mazowieckiego, lubelskiego i podlaskiego. Jako organ diecezjalny wypełnia swoją misję, którą jest promocja wartości chrześcijańskich we współczesnym świecie.

2.2.2. Działalność programowa Katolickiego Radia Podlasie

Pierwszy dyrektor KRP ks. Henryk Drozd, który pełnił tę funkcję w latach 1992 - 1997, oraz jego następcy – ks. Janusz Wolski w latach 1997 - 2004, ks. Sławomir Kapitan w latach 2004 - 2015, a od 1 stycznia 2016 r. ks. Andrzej Sochal – w okresie dwudziestu pięciu lat działalności radiostacji realizowali nauczanie Kościoła katolickiego o mediach. Począwszy od dekretu soborowego *Inter mirifica* przywołanego w dekrecie biskupa siedleckiego Jana Mazura, którym z dniem 4 września 1991 r. powołał on do istnienia diecezjalną rozgłośnię radiową³⁶³. Opisując działalność rozgłośni ks. Henryk Drozd precyzyjnie zdefiniował jej priorytety. Miała to być przede wszystkim ewangelizacja, ale polegająca zarówno na przekazie bezpośrednim, jak i pośrednim. Radio miało proponować słuchaczom formację duchową, przekaz religijny oraz treści społeczne, ekonomiczne, wychowawcze i rozrywkowe uwzględniające uwarunkowania regionu, a także lokalny charakter rozgłośni³⁶⁴. Z kolei Katechizm Kościoła Katolickiego, w cytowanym już wcześniej fragmencie, mówi o „ewangelizacji, że jest głoszeniem Chrystusa zarówno słowem, jak i świadectwem życia” (KKK, 905).

---

na Podlasiu” 1996 nr 6. Umowa zapewnia m.in. udział diecezji drohiczyńskiej w ponoszeniu kosztów utrzymania rozgłośni. Por. A. Płachno, *Wdzięczny jestem Bogu za te lata!*, w: <http://podlasie24.pl/drohiczyn/kosciol/ks.-artur-plachno-wdzieczny-jestem-bogu-za-te-lata---1e6b9.html> (dostęp: 8.02.2018 r.); Por. *Nowy dyrektor Katolickiego Radia Podlasie*, w: „Niedziela. Edycja Podlaska” 2016 nr 3, s. 7.

³⁶³Bp Jan Mazur przywołał w swym dekrecie nr 14 i 17 dekretu *Inter mirifica*.

³⁶⁴H. Drozd, *Tu Katolickie Radio Podlasia. Nie chodzić po skrajnościach*, „Królowa Apostołów” 1994 nr 4.

Problematyka podejmowana na tym tle w pełni odpowiada potrzebom społeczności lokalnej, również w zakresie formacji duchowej, w myśl założenia, że „audycje realizowane wobec Boga i świadomości obecności Boga – mogą dotyczyć wszystkiego. Wszystko bowiem można przeżyć religijnie i prawdy wiary, i ludzkie przeżycia moralne, kościelne, ekonomiczne – wszystko, co stanowi treść ludzkiego życia”³⁶⁵. W odniesieniu do powyższego zagadnienia program realizowany przez KRP spełnia przede wszystkim zadania informacyjne i dotyczy spraw związanych z regionem. Problematyka porusza szeroki horyzont zagadnień od życia Kościoła, przez sprawy samorządów, aż po wydarzenia kulturalne i wsparcie przedsięwzięć lokalnych połączone z promocją regionu³⁶⁶. W aspekt promocji regionu wpisuje się wspieranie inicjatyw służących jego rozwojowi oraz budowanie poczucia wspólnoty lokalnej³⁶⁷.

Narzędziami, które wzmacniają utożsamienie słuchaczy z radiostacją oraz budowanie poczucia więzi regionalnej, a także solidarności pomiędzy członkami społeczności są audycje bezpośrednio opowiadające o rzeczywistości, w której ci konkretni słuchacze żyją. Bezpośredni kontakt ze słuchaczem, poruszanie problematyki dotyczącej konkretnych osób, w konkretnych społecznościach, informacje oraz wiadomości sportowe, drogowe, rolnicze i kulturalne z regionu. Felietony, wywiady przeprowadzane m.in. w cyklach *O tym się mówi*, forum słuchaczy *Przyjmij moją pomoc*. Trwałe miejsce na antenie KRP mają audycje upowszechniające wiedzę o lokalnej historii, która wplata się w szerszy kontekst historii narodowej, co niezmiennie w okresie

---

³⁶⁵ J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 104.

³⁶⁶ Stacja emituje program sformatowany na sprawy dotyczące wyłącznie regionu określanego jako wschodnie Mazowsze i Podlasie, co odpowiada obszarowi diecezji siedleckiej i drohiczyńskiej. Poza zakresem informacyjnym realizowane są również projekty we współpracy z firmami i instytucjami działającymi na obszarze nadawania stacji. Są to m.in. regularne spotkania edukacyjno-integracyjne środowisk pracodawców i samorządu oraz programy dotyczące edukacji rolników w pozyskiwaniu środków inwestycyjnych i dotacji, integracji i edukacji osób niepełnosprawnych, promocji postaw obywatelskich, bezpieczeństwa ruchu drogowego, aktywizacji osób bezrobotnych, etyki w biznesie, promocji rodziny. W ramach tych działań emitowane były kampanie reklamy społecznej, audycje panelowe, wywiady, pogadanki, cykle audycji. Dane w oparciu o wewnętrzny materiał informacyjny KRP.

³⁶⁷ Zagadnienie środowisk mediów lokalnych, roli tych mediów oraz funkcji, jakie one spełniają w aspekcie działań wychowawczych, kształtowania postaw, wskazywania wartości i umacniania stopnia utożsamienia się mieszkańców z regionem szczegółowo jest rozpatrywane przez A. Roguską. Autorka analizując wyniki badań z zakresu teorii i socjologii mediów wskazuje na wielość pełnionych przez media lokalne zadań i funkcji. Pośród wyszczególnionych w analizie funkcji wyróżnić można funkcję integrującą środowisko lokalne (użytkowników mediów lokalnych łączą sprawy związane z ich najbliższym otoczeniem), socjalizującą (podkreślającą konieczność solidaryzowania się mieszkańców w obrębie społeczności lokalnej), aktywizującą (ukazywanie rozmaitych form aktywności społecznej z różnych obszarów inspiruje do podejmowania działań własnych), wzorcotwórczą (przedstawianie sylwetek ludzi godnych szacunku i uznania) i dokumentacyjną (polegającą na dokumentowaniu i archiwizowaniu życia społeczności, ale także samych mediów). Por. A. Roguska, *Media globalne – media lokalne. Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Kraków 2012, s. 105-142.

dwudziestopięciolecia działalności KRP służyło edukacji historycznej i wzmocnieniu poczucia solidarności lokalnej oraz patriotyzmu narodowego³⁶⁸. Wymienione działania realizowane są w oparciu o szereg umów zawieranych z lokalnymi samorządami, urzędami marszałkowskimi województw, w granicach których sygnał KRP jest słyszalny, ale także instytucjami państwowymi i innymi podmiotami w regionie. Istotną rolę w tym procesie odgrywają również społeczni współpracownicy KRP.

Analiza przekazu radiowego katolickiej rozgłośni w jego wymiarze religijnym prowadzi do rozpoznania dwóch grup programów. Pierwszą z nich stanowią audycje skupione na modlitwie. To modlitwa prowadzącego dany blok programowy, transmitowana albo z udziałem słuchaczy. W ramówce KRP utrwalił się schemat zachowujący porządek i rytm modlitwy zgodny z nauczaniem Kościoła powszechnego (zob. KKK 2698), „udało się chyba znaleźć odpowiednie miejsce dla każdej modlitwy: po prostu dostosowaliśmy je do rytmu dnia”³⁶⁹. Stałymi elementami codziennego programu są Godzinki o Niepokalanym Poczęciu NMP, transmisja Mszy św. z siedleckiej Katedry, Anioł Pański, Koronka do Miłosierdzia Bożego, Różaniec i Apel Jasnogórski. Kolejną grupą są audycje o charakterze formacji intelektualnej, a więc katechezy, informacje z życia Kościoła, słowo na temat patrona dnia, lektura religijna, bloki przypominające sylwetkę i wypowiedzi św. papieża Jana Pawła II.

W nauczaniu papieża Polaka modlitwa i katecheza były elementami wyróżniającymi radio katolickie spośród innych rozgłośni³⁷⁰. Było to przez niego wielokrotnie podkreślane wraz z wyraźnym wskazaniem zadań rozwoju życia religijnego, ewangelizacji i formacji duchowej słuchacza, jako elementów budujących tożsamość mediów katolickich. „Ewangelizacja znajduje mocne oparcie w dobrym katolickim radiu, gdyż ono wyjaśnia nauczanie Kościoła i broni go, oraz pomaga w zaangażowaniu wiernych, kontynuując dzieło kształcenia dorosłych chrześcijan. Przydatne dla ewangelizacji są też programy radiowe, które uszlachetniają ludzkiego ducha i w ten

---

³⁶⁸ Szerzej o dorobku audycji historycznych, ale także o stałej obecności tematyki historycznej i patriotycznej na antenie KRP w wystąpieniu dyrektora Archiwum Państwowego w Siedlcach, a jednocześnie wieloletniego współpracownika KRP Grzegorza Welika podczas konferencji *Polska polityka historyczna i media lokalne z okazji 25-lecia działalności Katolickiego Radia Podlasie*, Warszawa 2017, w: <http://podlasie24.pl/kraj/region/konferencja-w-senacie-z-okazji-25-lecia-katolickiego-radia-podlasie-215da.html> (dostęp: 2.02.2018 r.).

³⁶⁹ B. Szumowski, G. Skwarek, *Jedynie takie radio. Katolickie znaczy dobre*, „Nowe Echo Podlasia” 2002 nr 27, s. 1.

³⁷⁰ Jan Paweł II, *Wytrwajcie w modlitwie i apostołstwie przez modlitwę*, w: *Docieracie do ludzkich serc!*, Szczecinek 2005, s. 73.

sposób pomagają otwierać drzwi Odkupicielowi³⁷¹. Rozpatrując realizację przesłania ewangelizacji w powyższym kontekście należałoby zbadać problem w nawiązaniu do dwóch obszarów. Pierwszy – w relacji do słuchacza. Drugi – w relacji do pracownika.

Bezpośredni kontakt z odbiorcą realizowany jest na kilku płaszczyznach. Jedną z form jest składanie codziennych intencji modlitw, inną wspólna modlitwa na antenie, w której uczestniczą grupy słuchaczy przyjeżdżających do studia³⁷². Dużym, zarówno dla pracowników radia, jak i słuchaczy wydarzeniem, są z rozmachem obchodzone kolejne rocznice działalności radia. Jest to okazja do całodniowych odwiedzin w jednym z sanktuariów na Podlasiu, wspólnego przeżywania Mszy św., rozmów i działań promocyjnych. Jest to również czas spotkań formacyjnych.

Podobny charakter mają regularnie organizowane w parafiach diecezji *Radiowe Niedziele*, podczas których z reguły Mszę św. sprawuje i homilię głosi duchowny znany parafianom z anteny radiowej, a redaktorzy spotykają się ze słuchaczami. Jest to także okazja do głębszego zaprezentowania parafii oraz jej historii zarówno osobom uczestniczącym w wydarzeniu, jak i szerszemu gronu słuchaczy. Dwa razy w roku odbywają się radiowe pielgrzymki, w których udział biorą słuchacze. Podczas tradycyjnej pielgrzymki na Jasną Górę KRP stale towarzyszy pątnikom w drodze. Przy tej okazji każdego dnia realizowane są 3 wejścia antenowe na żywo, a wóz transmisyjny wędruje z pielgrzymami aż na Jasną Górę.

Formacja życia duchowego, zgłębianie wiedzy religijnej oraz dyskusje na temat zagadnień związanych z wiarą i religijnością dostępne są w ramach stałych pozycji antenowych. W ramówce KRP występowały cykle katechez, rozważań, rozmów i felietonów religijnych. Audycje religijne, tematyczne rozmowy i analizy prezentowane m.in. w cyklach *Przychodzi redaktor do lekarza* lub *Czarno na białym*. Pierwszy ukazywał wybrane zagadnienia w formie rozmowy. Drugi, to cykl audycji podejmujących szeroki horyzont tematyczny od rozważań i analiz teologicznych, poprzez pogłębione refleksje na temat świąt i wydarzeń roku liturgicznego, zaangażowanie Kościoła w sprawy społeczne, działalność misyjną, towarzyszenie pielgrzymom na ich

---

³⁷¹ Jan Paweł II, *Przemówienie do Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu. Ewangelizacja przez środki społecznego przekazu*, Watykan 7.03.1996r., w: Jan Paweł II, *Dziela zebrane*, t. XIV, *Homilie i przemówienia okolicznościowe*, Kraków 2009, s. 429.

³⁷² Codzienna modlitwa różańcowa współprowadzona przez grupy słuchaczy odbywa się według ustalonego miesięcznego harmonogramu udostępnianego na stronie internetowej KRP.

modlitewnym szlaku aż po problematykę duchowości życia rodzinnego, wychowania, powołań kapłańskich albo duchowości mężczyzny, kobiety, czy życia w małżeństwie katolickim. Cykl *Czarno na białym* stanowi przykład audycji dotyczącej szerokiego spektrum życia społecznego, w której refleksje, zarówno o tematyce religijnej, jak i świeckiej (np. misja Kościoła wobec rodzin, rozważania o Ojczyźnie, biznes, działalność zawodowa i społeczna) prowadzone są w duchu zaangażowania w wierze i uobecniania wartości chrześcijańskich w życiu świeckich.

Charakter formacyjny miała również audycja młodzieżowa *Drogami młodości*, w której obok refleksji nad codziennością człowieka wchodzącego w dorosłość znalazło się także miejsce na zgłębianie nauki Kościoła i dylematów religijnych młodego słuchacza. Wydarzeniom roku liturgicznego towarzyszyły antenowe rozważania, które przybierały formę dłuższych audycji bądź krótkich fragmentarycznych wypowiedzi³⁷³.

Poza aspektem formacyjnym, realizowanym zgodnie z zasadami doktrynalno-prawnymi wynikającymi z doktryny Kościoła, w komunii z Pasterzami, w posłuszeństwie przepisom kanonicznym, w poszanowaniu autorytetu kościelnego³⁷⁴, opisane wyżej przedsięwzięcia są elementami strategii medialnej określającej podstawowe zadania medium lokalnego. Medium, które powinno być w swoim przekazie ciekawe, radosne, pełne optymizmu, miłe w odbiorze, ale przede wszystkim bliskie ludzkich spraw, zarówno w kontekście przekazywanych wiadomości, jak i analizowanych zjawisk i problemów³⁷⁵. Powinno także wypełniać zasady interaktywności, bezpośredniego kontaktu z odbiorcą i współuczestnictwa rozumianego w dwojaki sposób. Po pierwsze, jako współuczestnictwo w tworzeniu samego programu. Po drugie, współorganizacja i wspólne przeżywanie wydarzeń w społeczności.

W ten sposób KRP podejmuje realizację edukacji regionalnej polegającej w tym przypadku na stwarzaniu sytuacji, w których „jednostka ludzka styka się bezpośrednio

---

³⁷³ Przykładem krótkich form, realizowanych w postaci jednogminutowych radiowych przerywników, które wpisywane są w tło kalendarza liturgicznego są cykle emitowane w okresie Wielkiego Postu zatytułowane *Sentencje wielkopostne*. Są to pojawiające się kilka razy w ciągu doby miniatury zawierające krótką refleksję, która w duchu przeżywanego w Kościele okresu ma zwracać uwagę słuchacza na jeden wybrany w danym dniu element przeżywania Wielkiego Postu.

³⁷⁴ Por. Kongregacja Nauki Wiary, *Instrukcja o niektórych aspektach wykorzystania środków społecznego przekazu w promowaniu nauki wiary*, w: *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966 – 1994*, oprac. Z. Zimowski, J. Królikowski, Tarnów 1995, s. 387-388.

³⁷⁵ Por. M. Drożdż, *Troska o przekaz wiary w mediach*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s. 92-97.

z wieloma dobrami i wartościami kultury najbliższego otoczenia. Jej zadaniem jest nie tylko dostarczanie wiedzy historycznej, lecz też stwarzanie licznych okazji do przeżywania wartości związanych z najbliższym otoczeniem. Ma też przysposobić mieszkańca wsi, miasteczka, czy dużego miasta do dostrzegania nie tylko przeszłości, lecz też i bieżących potrzeb regionu, a także widzenie przyszłości³⁷⁶.

Oddziaływanie katolickiego radia w wymiarze społecznym jest trwale wpisane w jego strukturę elementem profesjonalizmu medialnego realizowanego przez siedlecką rozgłośnię. Zwłaszcza, jako jednego ze społeczno-kulturowych wytworów w kontekście jego uwarunkowań lokalnych. W świecie środków społecznego przekazu, które mogą zarówno wzmacniać, jak i niszczyć tradycyjne wartości następuje nieustanne poszerzanie przestrzeni oddziaływania na człowieka³⁷⁷. Odbiorca przekazu, jako mieszkaniec regionu odnajduje w tej przestrzeni swoją pełną tożsamość w odniesieniu do określonej rzeczywistości społeczno-kulturalno-gospodarczej³⁷⁸. Jest to realizacja roli środków społecznego przekazu jako jednej z sił modelujących świat³⁷⁹.

Jest to jednocześnie realizacja roli świeckich w życiu Kościoła, których zadaniem jest napełnianie świata duchem chrześcijańskim i pełnienie roli świadków Chrystusa wobec wspólnoty ludzkiej (KDK, 43). Tym samym ma to być zaangażowanie we wszystko, co składa się na porządek spraw doczesnych. Tak więc dobra osobiste i rodzinne, kultura, sprawy gospodarcze, sztuka i zajęcia zawodowe, instytucje polityczne, stosunki międzynarodowe i inne mają być przez ludzi kształtowane i doskonalone (DA, 7). Twórcy mediów katolickich pomagają słuchaczom w budowaniu wspólnoty, formowaniu postaw, odkrywaniu własnego miejsca w świecie i odnajdywaniu wartości. Poprzez działania kulturotwórcze i edukacyjne, a także budowanie świadomości historycznej, ale również poprzez zaangażowanie społeczne na poziomie zwykłych codziennych spraw, uczą postaw patriotycznych i brania odpowiedzialności za losy ojczyzny na poziomie lokalnym i narodowym oraz za losy świata i Kościoła³⁸⁰.

---

³⁷⁶ A. Horbowski, *Kultura w edukacji*, „Kwartalnik Edukacyjny” 2001 nr 3, s. 11.

³⁷⁷ Por. A. Baczyński, *Nie lękajcie się mediów*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 42-45.

³⁷⁸ Por. H. Skorowski, *Moralność społeczna. Wybrane zagadnienia z etyki społecznej, gospodarczej i politycznej*, Warszawa 1996, s. 148.

³⁷⁹ Por. T. Borutka, *Nauczanie społeczne papieża Jana Pawła II*, Kraków 1994, s. 266.

³⁸⁰ Por. W. Śmigiel, *Rola katolickich środków społecznego przekazu w budzeniu zaangażowania w życiu publicznym*, „Roczniki Teologiczne” 55:2008 z. 6, s. 125.

W ciągu 25 lat KRP tworzyło program odpowiadający na potrzeby słuchacza i mówiący o tym, co dzieje się wokół niego. Kolejne lata doświadczeń ukierunkowały strategię na realizację kompleksowej obsługi informacyjnej o wydarzeniach związanych z szeroko pojętym życiem regionu, dotykającą spraw związanych z życiem Kościoła diecezji siedleckiej i drohiczyńskiej, spraw samorządowych, przybliżającą i inicjującą wydarzenia kulturalne, wspierającą kulturę regionu. Program jest zarazem promocją regionu i wsparciem jego rozwoju, budowaniem poczucia wspólnoty lokalnej³⁸¹.

Struktura programu zawiera audycje emitowane w pasmach porannym, przedpołudniowym, popołudniowym i wieczornym. Są to kolejno: *Radiatornek*, *Dzień dobry Podlasie*, *Popołudnik*, *W naszej Radiowej Rodzinie*, *Przystanek Podlasie*, *Dobry wieczór z Radiem Podlasie*. Adekwatnie do pory i profilu odbiorcy proponowane są skrótowe aktualności, rozbudowane bloki informacyjne, wywiady, felietony oraz programy publicystyczne i reportaże. Radio o profilu regionalnym przede wszystkim zajmuje się bieżącymi problemami życia społeczności lokalnej. Priorytetem są relacje i analizy aktualnych wydarzeń w polityce regionalnej, problematyka społeczna, zdrowotna, aktualności z rynku pracy, rolnictwo, handel, profilaktyka uzależnień, edukacja, problematyka rodzinna i wychowawcza.

Strategia programowa realizowana jest szeregiem audycji profilowanych pod kątem lokalnego odbiorcy w zależności od jego wieku, profesji, upodobań, czy doświadczeń życiowych. Są to przede wszystkim programy informacyjne dzielone według zawartości na informacje z kraju, informacje ze świata, informacje regionalne i z życia Kościoła. Są to także cykle wywiadów i rozmów, jak *Wywiady*, czy *O tym się mówi*. Szeroki wachlarz tematyczny od lokalnej polityki i aktualnych problemów regionu, poprzez problematykę społeczno-polityczną w ujęciu krajowym po zagadnienia społeczno-kulturalne.

Na charakter regionu oraz profil lokalny rozgłośni wskazują m. in. tytuły *Kwadrans z ministrem rolnictwa*, *Rolniczy przegląd prasy*, *Prosto z lasu*, czy cykl audycji z 2005 r. *Poradnik dobrego gospodarza*. Słuchacze otrzymują bieżące informacje na temat aktualnych regulacji prawnych, dotacji, ubezpieczeń, a także cen towarów i branżowych usług. Z kolei o kulturze i aktualnych wydarzeniach kulturalnych

---

³⁸¹ Por. M. Sadowska, *Struktura i program Katolickiego Radia Podlasie*, w: *25 lat Katolickiego Radia Podlasie*, s. 13.

opowiadają m.in. audycje *Na scenie i estradzie* – cykl audycji przygotowywanych przez ośrodki kultury w regionie, których motywem przewodnim są informacje o aktualnych wydarzeniach i realizowanych projektach. W konsekwentnie realizowanej strategii programowej obecne są również audycje kulturalne o szerszym, ponadregionalnym horyzoncie zainteresowań *Muzyczne pejzaże*, *Exlibris*, albo również poświęcona literaturze audycja *Grzbietami do góry*, czy realizowany w 2005 r. cykl recenzji wydawnictw religijnych *To warto przeczytać*. Programem podkreślającym regionalny charakter rozgłośni jest cykl *Koła gospodyń wiejskich Wschodniego Mazowsza*, w którym prezentowane są zarówno lokalne koła gospodyń, jak i stowarzyszenia i ruchy aktywności lokalnej.

Problematyka społeczna prezentowana w kontekście ogólnym, krajowym, czy wręcz globalnym jest zarówno inspirowana, jak i ilustrowana przez pryzmat regionu. W audycji *Świat ludzkich uczuć* podejmowane są aspekty wychowania, zagrożeń dzieci i młodzieży, autorytetów i kondycji współczesnego człowieka oraz szeroki horyzont problemów uzależnień. Osobne miejsce w ramówce znalazły cykle audycji o bardziej specjalistycznym charakterze, jak np. dyskusje na temat ochrony dzieci i młodzieży w kontekście współczesnych zagrożeń. Wyrazem wysokiej wrażliwości, ale i otwartości w podejmowaniu aktualnych problemów są m.in. audycje *Ochrona dzieci i młodzieży w Polsce i diecezji siedleckiej* – cykl rozmów o zagrożeniach i ochronie dzieci w pracy duszpasterskiej w kontekście problemu pedofilii w Kościele – oraz wieloletni cykl audycji *Boże, użycz nam pogody ducha, czyli audycja trzeźwiejących alkoholików*, w którym prowadzący wraz z biorącymi czynny udział w programie słuchaczami poddają refleksji i analizie aktualne problemy alkoholowe, ale i wszelkie inne uzależnienia. Audycja podejmująca problematykę uniwersalną, jaką są uzależnienia i walka z nimi staje się zdecydowanie bardziej prawdziwa i bliższa odbiorcy dzięki uczestnictwu słuchaczy, a więc mieszkańców regionu, którzy na antenie dzielą się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami, jakie wypowiedane są w rozmowie z prowadzącym, który na początku audycji mówi o sobie, że jest alkoholikiem.

Jednym z charakterystycznych elementów nauczania św. Jana Pawła II na temat środków społecznego przekazu jest troska o relacje mediów do dzieci i młodzieży w ogólnym aspekcie godności osoby ludzkiej. Rozgłośnia siedlecka realizuje te rozwinięte w nauczaniu papieskim wskazania Soboru Watykańskiego II w odniesieniu do produkcji audycji dla najmłodszych. Przykładem przekazu medialnego będącego

z jednej strony wystarczająco atrakcyjnym dla młodego odbiorcy, a z drugiej strony stanowiącego zarazem przekaz będący wyrazem formacji chrześcijańskiej najmłodszych słuchaczy jest audycja dla dzieci *Bajeczki z niebieskiej księżeczki*. Przez wiele lat produkcji programu rozwinął się szereg jego rozmaitych form od bajki, słuchowiska, pogadanki, po audycje dziecięce realizowane we współpracy z placówkami pedagogiczno-wychowawczymi z udziałem przedszkolaków bądź innych dziecięcych grup.

Innym wyrazem formacji oraz kontaktu z najmłodszym słuchaczem są regularne wycieczki wychowanków szkół i placówek oświatowo-wychowawczych z regionu do studia KRP. Jest to jedna z form zwiększania zainteresowania radiem najmłodszych odbiorców oraz poszerzania ich kompetencji medialnych zarówno w sferze aktywnego i selektywnego odbioru przekazywanych treści, jak i w sferze znajomości organizacyjnego i technicznego zaplecza. Jest to z kolei realizacja wyrażanego w papieskich orędziach zalecenia wpływania na odbiorców, by stawali się odpowiedzialnymi i wolnymi użytkownikami, a nie pozbawionymi krytycznego podejścia przedmiotami manipulacji. W sposób szczególny odnosi się to do odbiorcy młodego, najbardziej narażonego na destrukcyjny wpływ mediów i uzależnienie od nich³⁸².

Z powyższym zagadnieniem ściśle koresponduje troska KRP o rodziny, ich kondycję, świadomość i bezpieczeństwo. Jest to szereg audycji nadawanych m.in. w cyklach *Świat ludzkich uczuć* i *Czarno na białym*, w których podejmowane są wątki powołania do bycia ojcem lub matką, pojmowania dzieci, jako daru Boga, zagadnień z zakresu problematyki wychowawczej, zagrożeń cywilizacyjnych, jak zagrożenia w cyberprzestrzeni, profilaktyki uzależnień, budowania relacji w rodzinach. Poza audycjami autorskimi nadawane są relacje z konferencji o tematyce rodzinnej, wykłady, i audycje pozyskiwane w ramach współpracy z innymi rozgłościami.

Formacji duchowej słuchaczy oraz ich pełnemu zaangażowaniu w życie i rozwój KRP niezmiennie służy rozwijana w parafiach diecezji działalność Kół Przyjaciół KRP. Członkowie Kół Przyjaciół KRP, na mocy paragrafu 17 Statutu KPKRP, odbywają comiesięczne spotkania we własnej parafii powiązane z czynnym uczestnictwem

---

³⁸² Por. Jan Paweł II, *W służbie odpowiedzialnej wolności. Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (1981), w: *Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967 – 2002*, red. M. Lis, Częstochowa 2002, s. 62.

w Eucharystii. Są one okazją do pogłębiania wiary, podejmowania działań charytatywnych, zaangażowania w życie parafialne. Okazją do spotkania z księdzem prowadzącym Koła z ramienia KRP są rocznice powstania poszczególnych Kół, na które radiowy kapłan przybywa najczęściej w towarzystwie reportera, aby zrealizować materiał do audycji. Poza funkcją integracyjną, spotkania spełniają również istotną rolę formacyjną, stałym elementem jest część modlitewna oraz konferencyjna. Członkowie Kół, regularnie pojawiają się na antenie KRP przy okazji wspólnej modlitwy, na którą przyjeżdżają poszczególne delegacje. Na trwałe do ramówki wpisała się audycja *W naszej Radiowej Rodzinie*, która jest okazją do prezentowania bieżącej działalności całej społeczności Kół Przyjaciół, wspólnej modlitwy na antenie. Również stałą pozycją antenową jest towarzyszący audycji Kół Przyjaciół punkt zatytułowany *Złota Księga Dobrodziejów* wprowadzający element odczytywania imion i nazwisk zapisanych w księdze donatorów, dzięki czemu każdy z osobna otrzymuje swój indywidualny wkład w życie Radiowej Rodziny.

Działalność Kół integruje społeczność lokalną zgromadzoną wokół KRP, aktywizuje te grupy i inspiruje do podejmowania działań na rzecz całej wspólnoty, regionu bądź samej parafii. Jest to m.in. zapisany w Statucie KPKRP obowiązek odwiedzania chorych lub samotnych osób we własnej parafii. Dzięki towarzyszącej tym aktywnościom formacji działalność Koła Przyjaciół odgrywa istotną rolę ewangelizacyjną. Członkowie Koła, w myśl par. 17 ust. 6 Statutu, uczestniczą w dniach wspólnoty Koła organizowanych w różnych miejscach diecezji siedleckiej. Działające w diecezji Koła Przyjaciół KRP mają również okazję do własnych rekolekcji. Najczęściej odbywają się one raz w roku i są to trzydniowe rekolekcje zamknięte.

Poza działalnością statutową i zaangażowaniem w dzieło wspierania KRP Koło Przyjaciół podejmuje inne działania służące budowaniu wspólnoty. W latach 2008 – 2009 ukazywał się redagowany przez członków Koła biuletyn, z czego pierwsze dwa wydania nosiły tytuł *W radiowej Rodzinie. Biuletyn informacyjno-formacyjny Katolickiego Radia Podlasie*, natomiast później ukazał się pod zmienionym tytułem *W radiowej Rodzinie. Biuletyn informacyjno-formacyjny Koła Przyjaciół*. Biuletyn miał charakter ilustrowanej fotografiami broszury informacyjnej zawierającej relacje ze spotkań i sprawozdania z działalności Kół parafialnych. Biuletyn publikowany w formacie A4 nie rozwinął się jednak i został zastąpiony odrębną zakładką na stronie internetowej KRP, gdzie na bieżąco publikowane są aktualności KPKRP.

W 2009 r. na podstronie KPKRP w zakładce *Gdzie jesteśmy?*³⁸³ została opublikowana lista 44 Kół parafialnych, która zawiera krótki opis każdego koła wraz z informacją o proboszczu, opiece oraz zarządzie. Podstrona posiada 7 zakładek. *Aktualności*, gdzie publikowane są bieżące informacje dotyczące działalności KPKRP w regionie. *Świadectwa*, *Gdzie jesteśmy?*, instrukcję *Jak założyć Koło?* wraz z treścią modlitwy w intencji KRP i osób wspierających radio. *Biuletyn*, gdzie opublikowane zostały opisane wyżej biuletyny informacyjno-formacyjne. *Statut* oraz *Archiwum*.

Momentem kulminacyjnym w rocznym kalendarzu wydarzeń Katolickiego Radia Podlasie są kolejne rocznice radiowe, na które przybywa Radiowa Rodzina. Rocznicę uruchomienia rozgłośni są okazją do zbiorowego pielgrzymowania do wyznaczonego na dany rok jednego z podlaskich sanktuariów. Uroczyste spotkania składają się ze wspólnego uczestnictwa w Eucharystii, integracji oraz dzielenia się własnymi doświadczeniami, a dodatkowo służą umocnieniu wspólnoty, edukacji regionalnej oraz propagowania działalności wspólnot lokalnych. Poza aktywnością formacyjną skierowaną do Kół Przyjaciół KRP radiostacja realizuje również pielgrzymki dla słuchaczy.

Według zaleceń Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu w instrukcji duszpasterskiej *Aetatis novae* program duszpasterski w zakresie społecznego przekazu powinien dać ich pracownikom „możliwość pogłębiania formacji zawodowej poprzez dni skupienia, seminaria, rekolekcje i pomoc ze strony specjalistów oraz proponować opiekę duszpasterską”³⁸⁴. Taka sama myśl przyświecała już pierwszemu dyrektorowi KRP³⁸⁵ oraz jego następcom. Na przestrzeni lat realizowane były różne formuły kierowanego do pracowników programu duszpasterskiego. Były to wspólne wyjazdy na rekolekcje zamknięte, dni skupienia dla ludzi radia albo indywidualne rekolekcje, czy rozmowy świeckich z księżmi w gronie pracowników radia. Opieka duszpasterska i formacja duchowa pracowników, jako nieodzowny element mediów katolickich jest jednym z pól działalności rozgłośni. Ponadto zespół KRP to również osoby zaangażowane w ruchy wspólnotowe albo biorące udział w życiu własnych parafii.

---

³⁸³ Źródło: www.radiopodlasie.pl (dostęp: 6.02.2019 r.)

³⁸⁴ Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Aetatis novae*, (Watykan, 22.02.1992), OsRomPol 1992 nr 6, s. 50-59, cyt. za: J. Góral, K. Klauza, *Kościół o środkach komunikowania myśli*, s. 292.

³⁸⁵ Porównaj: wspomnienia ks. Henryka Drozda, pierwszego dyrektora KRP w: *25 lat Katolickiego Radia Podlasie*, s. 3-6.

Katolickie Radio Podlasie jest drugim w powojennej historii Polski radiem katolickim na terenie naszego kraju³⁸⁶. Jako jedyne zachowało ciągłość działalności w niezmienionej strukturze własnościowej i organizacyjnej. Gdy radio rozpoczęło nadawanie „nie było żadnych wzorców zarówno pod względem programowym, jak i organizacyjnym czy technicznym”³⁸⁷. W okresie dwudziestu pięciu lat obecności w eterze wypracowana została formuła organizacyjna, która zapewniła rozgłośni samowystarczalność ekonomiczną i charakter emitowanego programu, który w myśl statutu rozgłośni „ma brać czynny udział w ewangelizacyjnej misji Kościoła katolickiego”³⁸⁸. Jest to jedyne radio w regionie emitujące własny program, a zatem jest to rozgłośnia konstytuująca cały lokalny obszar medialny. Jego rozbudowana struktura wypełniająca przestrzeń nadawczą w eterze, w Internecie, ale również przestrzeń wydarzeń i organizacji wspólnot lokalnych wskazuje na znaczną zdolność adaptacji do zmiennych warunków rynku i systemu medialnego³⁸⁹. Działalność Katolickiego Radia Podlasia stanowi zatem potwierdzenie zdolności mediów katolickich do kreowania, podtrzymywania i stymulacji przestrzeni medialnej³⁹⁰.

2.3. Nowe media w służbie ewangelizacji

29 października 1969 r., a więc nieco ponad 10 lat od rozpoczęcia wyścigu pomiędzy ZSRR a USA o dominację w przestrzeni kosmicznej i kilka lat od triumfu administracji J.F. Kennedy’ego nad agresywną polityką ekspansji systemu komunistycznego Chruszczowa (kryzys kubański), nawiązano pierwsze połączenie pomiędzy komputerami sieci, która nie wymagała istnienia centralnej jednostki zarządzającej przesyłem danych. Zamówiony przez wojsko program budowy rozproszonych sieci komputerowych przyniósł pożądany efekt. Inżynierowie realizujący projekt badawczy ARPANET wywiązali się z zadania stworzenia dla amerykańskiego

---

³⁸⁶ Pierwsza katolicka rozgłośnia radiowa – Katolickie Radio Płock – została uruchomiona 7.06.1991 r.

³⁸⁷ *Radio to przede wszystkim ludzie*, rozmowa z ks. Sławomirem Kapitanem z okazji 15-lecia KRP, „Niedziela” 2007 nr 27.

³⁸⁸ Por. *Statut Katolickiego Radia Podlasie*, „Wiadomości Diecezjalne Siedleckie” 2017 nr 9-10, s.377.

³⁸⁹ Por. D. Guzek, *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, s. 209.

³⁹⁰ Por. tamże.

departamentu obrony systemu, który byłby zdolny zachować całkowitą płynność przekazu informacji pomiędzy wszystkimi jednostkami w przypadku zniszczenia tradycyjnych środków komunikacji. Każdy element sieci był jednocześnie równy, autonomiczny i w pełni zastępowalny, co dawało gwarancję zachowania ciągłości zdolności komunikacyjnych³⁹¹. Został w ten sposób zrealizowany projekt, który miał się okazać globalną zmianą we wszystkich sferach życia dla całej populacji kuli ziemskiej.

Kolejne zmiany w rozwoju naukowego projektu realizowanego na potrzeby wojska następowały w lawinowym tempie. W 1971 r. sieć łączyła 15 instytucji rządowych i akademickich. W tym samym roku Ray Tomlinson stworzył program do przesyłania wiadomości w sieci (świat po raz pierwszy zobaczył znak @), a dwa lata potem sieć łączyła już Stany Zjednoczone z Europą. Na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. powstał protokół TCP/IP, a więc pakietowanie danych pozwalające na współdziałanie różnych systemów komputerowych. Własne sieci tworzyły zespoły ośrodków naukowych na całym świecie. W 1983 r. rozwój sieci wymusił podzielenie jej na dwie podsieci: ARPANET – na potrzeby rozwoju usług naukowych i cywilnych oraz MILNET – dla potrzeb wojskowych. W 1990 r. ARPANET oficjalnie przestał istnieć, a głównym szkieletem Internetu została sieć NSFNET³⁹². W efekcie narastającej liczby usług sieciowych, w oparciu o system HTML powstała wspomniana wcześniej pierwsza strona WWW. Masowy dostęp do sieci oraz rozwój usług komercyjnych dopełniły w niedługim czasie przewrotu cywilizacyjnego.

Lata dziewięćdziesiąte XX w. był to czas „gwałtownej transformacji kultury w e-kulturę, komputerów w uniwersalne nośniki kulturowe, mediów w nowe media”³⁹³. Nowa kultura stworzona przez świat nowych mediów, czyli mediów skonwertowanych do postaci cyfrowej, gdzie wszystkie obiekty posiadają ten sam kod cyfrowy, umożliwiają wejście w interakcje, a ponadto pozwalają tworzyć nieskończone ilości ich kopii bez utraty jakości, stworzyła nowego jej użytkownika. Nowy medialny człowiek posiadał zdolność wytwarzania i używania obiektów kulturowych opisywanych nowymi pojęciami „reprezentacji numerycznej” (obiekty medialne zapisywane w postaci liczbowej za pomocą funkcji matematycznych i obróbki algorytmicznej)

---

³⁹¹ Por. T. Bienias, *Internet*, Kraków 1998, s.14.

³⁹² Por. Z. Hulicki, *Systemy komunikacji multimedialnej*, Kraków 1998, s. 31.

³⁹³ L. Manovich, *Język nowych mediów*, Warszawa 2006, s. 61.

i „modularności” (elementy niższego rzędu tworzą obiekty wyższego rzędu przy jednoczesnym zachowaniu własnej autonomicznej tożsamości)³⁹⁴.

Konsekwencją postaci liczbowej i modularności nowych mediów jest automatyzacja, a więc proces zahamowania intencjonalności użytkownika, co realizuje się na dwóch poziomach: niskim (proste oprogramowanie na poziomie obróbki graficznej, czy edytorów tekstowych) oraz wysokim (automatyczne generowanie stron internetowych, chat bot, sztuczna inteligencja). Inną cechą nowych mediów będącą konsekwencją postaci liczbowej i modularności jest ich wariacyjność, która zakłada nieskończoną ilość wersji tego samego obiektu, przy czym każda jego wersja może być spersonalizowana i dostosowana do konkretnego użytkownika. Proces kodowania pomiędzy warstwą komputerową a warstwą kulturową Manovich określił jako transkodowanie³⁹⁵.

W transkodowanym, interaktywnym świecie nowych mediów, które „charakteryzują się hipertekstową strukturą przekazu i odbioru, możliwością programowania, interaktywnością, kumulatywnością, globalnym zasięgiem i jednocześnie indywidualizacją dostępu”³⁹⁶ jednokierunkowa (do tej pory) komunikacja – albo raczej jednokierunkowy komunikat – zmieniła się w wielokierunkowe komunikowanie, które tutaj rozumiane jest jako niezbędny składnik procesu socjalizacji, a także element wszelkich procesów społecznych³⁹⁷. Za sprawą Internetu dokonała się rewolucyjna zmiana ery, w której niewielki procent wybranych decydował o tym, co mają odbierać i myśleć szerokie rzesze odbiorców, w erę, w której liczne grono nadawców przemawia do szerokiej grupy odbiorców, samemu stając się także odbiorcą³⁹⁸.

Gwałtowny rozwój nowych mediów – które umożliwiły łatwe gromadzenie i obróbkę informacji, dzielenie się nią i publikowanie – ich zderzenie się z mediami tradycyjnymi zmieniło standardy medialne i zaowocowało twórczością użytkowników. W ujęciu Henry Jenkinsa zjawisko zostało określone mianem kultury uczestnictwa³⁹⁹,

---

³⁹⁴ Por. tamże, s. 92-118.

³⁹⁵ Tamże.

³⁹⁶ G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja. Poszukiwania teologiczno-medioznawcze*, Warszawa 2017, s. 69. Por. Z. Bauer, *Nowe media*, w: *Słownik wiedzy o mediach*, red. E. Chudziński, Warszawa – Bielsko-Biała 2007, s. 42-66.

³⁹⁷ Por. T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa – Kraków 1999, s. 111.

³⁹⁸ Por. T. Zesępa, *Komunikacja cybernetyczna wyzwaniem dla Kościoła*, w: *Internet i nowe technologie ku społeczeństwu przyszłości*, red. T. Zesępa, R. Chmura, Częstochowa 2003, s. 52.

³⁹⁹ Por. H. Jenkins, *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*, Warszawa 2007, s. 9.

Lev Manovich pisał z kolei o kulturze informacyjnej⁴⁰⁰. Internet nadał mediom nowy kształt i nowe, do tej pory niespotykane, możliwości. Stał się akceleratorem wzmacniającym dotychczasowe formy komunikowania nadając im nowe przestrzenie oraz kierunki rozwoju⁴⁰¹.

Nie jest zatem wystarczające używanie mediów „wyłącznie do szerzenia orędzia chrześcijańskiego i Magisterium Kościoła, ale trzeba włączyć samo orędzie w tę «nową kulturę», stworzoną przez nowoczesne środki przekazu” (RM 37). Okazało się, że nowa technologia może również służyć dynamizowaniu ewangelizacji. Św. papież Jan Paweł II dostrzegł, że dzięki nowym technologiom Kościół może docierać do szeroko rozproszonych odbiorców, ale może także „wyraźniej słyszeć głos opinii publicznej i prowadzić nieustanny dialog z otaczającym go światem”⁴⁰².

Z kolei im dynamiczniej postępuje rozwój mediów, tym więcej mają one do zaoferowania ich użytkownikom. To pociąga za sobą konsekwencję w postaci coraz większych trudności w dokonaniu odpowiedzialnego wyboru. Dostrzegał ten problem św. Jan Paweł II pisząc, że „coraz trudniej jest uchronić oczy i uszy przed obrazami i dźwiękami, które docierają do nas za pośrednictwem środków przekazu w sposób nieoczekiwany i niepożądany. Coraz trudniej jest też rodzicom zachować dzieci przed niemoralnymi treściami i stworzyć takie warunki, w których ich wychowanie w sferze relacji międzyludzkich i ich poznawanie świata będzie przebiegało w sposób odpowiadający ich wiekowi, wrażliwości oraz zdolności pojmowania dobra i zła”⁴⁰³. Jednocześnie papież zwracał uwagę na tendencję mediów do unikania przekazu o charakterze religijnym, duchowym i moralnie budującym⁴⁰⁴. Dlatego Kościół powinien upominać się o miejsce dla Chrystusa również w świecie nowych mediów.

Kościół szybko i zdecydowanie wkroczył w świat techniki komputerowej. W odróżnieniu od wcześniejszych postaw względem pojawiających się wynalazków medialnych, otwartość i zainteresowanie Internetem pojawiło się szybko i nie było

---

⁴⁰⁰ Por. L. Manovich, *Język nowych mediów*, s. 72.

⁴⁰¹ Por. G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja. Poszukiwania teologiczno-medioznawcze*, s. 74.

⁴⁰² Jan Paweł II, *Misja Kościoła w erze komputerów. Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu (24.01.1990)*, w: *Internet i Kościół*, s. 19.

⁴⁰³ Jan Paweł II, *Głosić Jezusa – Drogę, Prawdę i Życie. Orędzie na 31. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu (1997)*, OsRomPol 1997 nr 3, s. 7.

⁴⁰⁴ Por. tamże.

spowalniane fazą nieufności⁴⁰⁵. Oficjalna strona internetowa Watykanu ruszyła 24 grudnia 1995 r., została również uruchomiona watykańska elektroniczna skrzynka pocztowa, a w 1996 r. zostało powołane biuro internetowe – Ufficio Internet della Santa Sede. Świadom roli nowych technik komunikacji oraz roli czynienia gestów i wydarzeń „medialnymi” św. Jan Paweł II tworzył tego rodzaju wydarzenia medialne potwierdzając tym samym, że Stolica Apostolska dostrzega w nich skuteczne narzędzie oddziaływania ku kształtowaniu pozytywnej kultury mediów i komunikacji⁴⁰⁶. Tego rodzaju wydarzeniem było podpisanie i rozesłanie za pośrednictwem Internetu adhortacji *Ecclesia in Oceania*. 23 listopada 2001 r. papież na oczach dziennikarzy transmitujących to wydarzenie wysłał treść dokumentu do biskupów Oceanii mailem⁴⁰⁷.

W Polsce Internet wystartował 17 sierpnia 1991 r. Pierwsza wiadomość została wysłana pomiędzy Wydziałem Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego a Centrum Komputerowym Uniwersytetu w Kopenhadze. Pierwszą diecezjalną stroną internetową uruchomiła w 1993 r. diecezja legnicka⁴⁰⁸. Również Kościół w Polsce dostrzegł ogromny potencjał idący za posługiwaniem się Internetem. Wspieranie formacji chrześcijańskiej, pogłębianie wiedzy religijnej, nielinearność pozwalająca na mnożenie powiązań i odnośników to tylko niektóre z nowych możliwości. Ponadto natychmiastowość i dwukierunkowość przepływu informacji pozwalająca na wymianę opinii, dzielenia się wiedzą albo doświadczeniami⁴⁰⁹. W sieci praktykujący katolik może zgłębić wiedzę religijną, zagubiony skorzystać z doradztwa duchowego, a niewierzący może po prostu znaleźć Chrystusa i Jego Dobrą Nowinę⁴¹⁰.

Począwszy od 1993 r., tj. od uruchomienia w diecezji legnickiej pierwszej diecezjalnej strony www, do 2011 r. każda diecezja w Polsce posiadała oficjalną stronę internetową. Zdecydowana większość została uruchomiona na przełomie wieków,

---

⁴⁰⁵ Por. M. Robak, *Czy Kościół lubi internet? Sieć komputerowa w świetle wypowiedzi Kościoła katolickiego*, w: *Internet i nowe technologie – ku społeczeństwu przyszłości*, red. T. Zasepa, R. Chmura, s. 55-66.

⁴⁰⁶ Por. A. Baczyński, *Jan Paweł II – blask osoby w telewizji*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, s. 107 -119.

⁴⁰⁷ Por. S. Budzik, *Ewangelizacja przez Internet. Wpływ technik medialnych na kształt naszej wiary*, „Więź” 1998 nr 6, s. 177.

⁴⁰⁸ Por. W. Mróz, *Strona internetowa www diecezji legnickiej*, w: *W trosce o wiarę. Dziesięciolecie diecezji legnickiej*, red. B. Drożdż, Legnica 2002, s. 549.

⁴⁰⁹ Por. G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja. Poszukiwania teologiczno-medioznawcze*, s.106.

⁴¹⁰ Por. M. Sokołowski, *Ewangelizacja w cyberprzestrzeni. Kościół katolicki w erze Internetu*, w: *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy*, red. W. Strykowski, W. Skrzydlewski, Poznań 2004, s. 135.

co bezpośrednio związane jest z wyrazem potrzeby tworzenia diecezjalnych stron internetowych, jaki pojawił się w dokumentach Drugiego Synodu Plenarnego obradującego w Polsce w latach 1991 – 1999. Przeprowadzone w 2014 r. przez ks. Grzegorza Umińskiego badania polskich diecezjalnych stron www wskazały, że zdecydowana większość osób odpowiedzialnych za prowadzenie strony przypisywała jej przede wszystkim charakter informacyjny. Pośród funkcji, jakie miały pełnić strony wskazywano możliwość kontaktu, funkcję archiwizacyjną, promocyjną, dydaktyczną. Z grona 40 ankietowanych na funkcję ewangelizacyjną i formacyjną wskazało zaledwie 3. Jednocześnie autor badania zaznaczył, że za zawartość merytoryczną we wszystkich diecezjach odpowiadali duchowni, a większość witryn posiadała asystenta kościelnego, co odczytywać należy jako bezpośrednie nawiązanie i realizację zalecenia Drugiego Synodu Plenarnego, który wskazał że każde katolickie „zarejestrowane czasopismo, rozgłośnia radiowa, stacja winny mieć asystenta kościelnego, ustanowionego przez miejscowego biskupa” (EKŚSP 89). Ponadto jedynie w kilku przypadkach odnotowano przekazanie świeckim (firma, osoba, powołany zespół) opieki technicznej nad stroną internetową. Nie wszystkie strony były pozycjonowane, a promocja stron, jeśli miała miejsce, odbywała się przede wszystkim za pośrednictwem mediów społecznościowych, z których korzystała połowa diecezji wskazując na Facebook, You Tube, Twitter oraz Google+. Autor badania wskazał na bezpośrednią zależność liczby odwiedzin od pozycjonowania oraz częstotliwości aktualizacji treści⁴¹¹.

Wśród wniosków z przeprowadzonego badania, ks. Umiński podkreślił konieczność zwiększenia kompetencji medialnych i dziennikarskich w gronie duchownych delegowanych do zajmowania się problematyką obecności diecezji w sieci i opieką nad samymi stronami internetowymi oraz potrzebę większej otwartości na możliwość korzystania z profesjonalnego wsparcia technicznej obsługi witryn. Dodatkowo wskazany został obszar niezagospodarowania w postaci braku treści kierowanych do najmłodszych użytkowników Internetu a także środowisk artystycznych, naukowych, czy osób chorych bądź starszych⁴¹².

Media internetowe diecezji siedleckiej zostały zorganizowane w kilkunastu strukturę połączoną jednym wspólnym mianownikiem w postaci diecezji jako właściciela

---

⁴¹¹ Patrz: G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja. Poszukiwania teologiczno-medioznawcze*, s. 109-172.

⁴¹² Tamże, s. 152-172.

bądź organizatora. Z tego powodu analiza obecności w sieci, struktury organizacyjnej oraz samego przekazu, jak i grup użytkowników musi uwzględniać tę złożoność. Własną stroną internetową posiada kuria diecezjalna⁴¹³. Dodatkowo osobnymi stronami dysponują wszystkie media diecezjalne, wydawnictwa i pozostałe diecezjalne podmioty. Jeśli przyjąć, że dla omawianej problematyki, a więc obecności diecezji w Internecie w kontekście informacji na temat samej diecezji oraz poszukiwania nowych dróg ewangelizacji, diecezjalne www ująć należy w sumę kilku składowych: strony diecezjalnej, strony diecezjalnego Katolickiego Radia Podlasie⁴¹⁴, strony diecezjalnego portalu Podlasie24.pl⁴¹⁵, strony diecezjalnego tygodnika „Echo Katolickie”⁴¹⁶. Wymienione witryny stanowią trzon tej informacyjno-ewangelizacyjnej struktury. W zakresie prezentowanych treści uzupełniają się one i wzajemnie przenikają nie tylko linkiem bądź zakładką ze wskazaniem innej strony. Są to również zamieszczane na tych stronach te same artykuły, bądź też odsyłacze do artykułów. Ponadto diecezja posiada strony własnych podmiotów: Caritas Diecezji Siedleckiej⁴¹⁷, Muzeum Diecezjalnego w Siedlcach⁴¹⁸, biura pielgrzymkowego Arka⁴¹⁹, Wydawnictwa Unitas⁴²⁰, a także Instytutu Teologicznego w Siedlcach⁴²¹.

Zostały postawione odrębne, ale zarazem spójne portale. Wyżej wymienione strony internetowe zostały zestawione w jednym miejscu, na stronie diecezji siedleckiej. Zaprojektowano możliwość wspólnego użytkowania tych samych treści przez niektóre witryny. Użytkownik eksplorując wybrane przez siebie treści na portalu regionalnym może trafić na kolejne, które okazują się albo treściami pełnymi ewangelicznego przesłania, albo umieszczonymi na jednej z kilku diecezjalnych stron. Lokalne aktualności osadzone są w kontekście kultury chrześcijańskiej. Zbudowanie takiej mikro sieci powiązań pomiędzy spójnymi w przekazie, ale zupełnie odrębnymi stronami stanowi realizację wymienianych przez Marka Robaka siedmiu najważniejszych modeli e-duszpasterstwa: informacji (prawidłowo napisana informacja jest krótka i neutralna, a serwisy informacyjne pełnią podwójną funkcję: zaspokajania bieżących potrzeb

---

⁴¹³ <https://diecezja.siedlce.pl/>

⁴¹⁴ <http://www.radiopodlasie.pl/>

⁴¹⁵ <http://podlasie24.pl/>

⁴¹⁶ <https://www.echokatolickie.pl/>; Diecezja siedlecka jest w tym przypadku jednym z udziałowców.

⁴¹⁷ <http://www.siedlce.caritas.pl/>

⁴¹⁸ <https://muzeum.siedlce.pl/>

⁴¹⁹ <https://arkapielgrzymki.pl/>

⁴²⁰ <http://wydawnictwo-unitas.pl/index.php?>

⁴²¹ <http://www.it.siedlce.pl/>

otrzymywania wiadomości oraz tworzenia w dłuższej perspektywie relacji z odbiorcą, którą można nazwać ewangelizacją przez obecność), interakcji (umożliwia nawiązywanie dialogu, a przez indywidualny kontakt możliwe jest prowadzenie rozmów albo poradnictwo duchowe), dostępu do treści / katechezy (udostępnianie tekstów Magisterium Kościoła, listów biskupów, digitalizowanych archiwów), świadectwa (publikowane świadectwa, albo linki do blogów i mediów społecznościowych), wspólnoty (budowanie i umacnianie więzi we wspólnocie), modlitwy (publikacja czytań na dany dzień lub zbieranie intencji), multimediiów (materiały multimedialne z pielgrzymek, wydarzeń, modlitw⁴²²).

Uzyskany efekt koresponduje ze zjawiskami opisanej wyżej kultury nowych mediów dając obraz współczesnej rozproszonej sieci. Nawiązując do myśli badaczy nowych mediów, Henry Jenkinsa i Lva Manovicha, należałoby tę sytuację, w której znaleźli się twórcy wraz z użytkownikami określić mianem „kultury uczestnictwa w Dziele Zbawienia” oraz „chrześcijańskiej kultury informacyjnej”.

2.3.1. Portal diecezjalny Podlasie24.pl

Regionalny portal informacyjny Podlasie24.pl, reklamowany jako największe medium informacyjne w regionie środkowo – wschodniej Polski, obejmuje swym zasięgiem informacje z terenu Siedlec, Białej Podlaskiej oraz powiatów siedleckiego, bialskiego, bielskiego, garwolińskiego, lubartowskiego, łosickiego, łukowskiego, mińskiego, parczewskiego, radzyńskiego, ryckiego, siemiatyckiego, sokołowskiego węgrowskiego i włodawskiego. Na jego dużą popularność wskazuje liczba wyświetleń sięgająca ponad 10 mln odsłon w wybranych miesiącach, grono 20 tys. obserwujących profil facebookowy, oraz liczne cytowania publikacji na twitterze i w innych mediach społecznościowych⁴²³. Portal został uruchomiony 1 czerwca 2010 r. w oparciu o stworzoną kilka lat wcześniej stronę internetową Katolickiego Radia Podlasie. Strona

---

⁴²² Por. M. Robak, *Duszpasterstwo w kulturze internetu*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 291-293.

⁴²³ Por. *25 lat Katolickiego Radia Podlasie*, s. 15.

radiopodlasie.pl jest w dalszym ciągu aktywna, lecz zawiera wyłącznie treści dotyczące radia i programu radiowego.

Oddzielenie portalu od strony internetowej KRP wynikało z dwóch przyczyn. Pierwszą była narastająca ilość treści umieszczanych na stronie www. Przed 2010 r. na stronie radia publikowane były informacje na temat samej rozgłośni, ale jednocześnie pojawiały się odrębne, dodatkowe aktualności z regionu. O ile wówczas tego rodzaju informacji było nie więcej niż 10 dziennie i nie stanowiło to zbyt dużego obciążenia, jednak coraz szerszy dostęp do Internetu w regionie i coraz większa popularność witryny spowodowała konieczność zmiany. W 2018 r. liczba informacji pojawiających się na portalu w ciągu dnia przekroczyła liczbę 50, co daje miesięczny średni wynik od 1400 do 1800. Zaprezentowane dane wskazują na dynamiczny rozwój portalu, a co za tym idzie konieczność wyodrębnienia go, jako osobnego medium regionalnego.

Druga przyczyna związana była ze strategią poszerzania grona odbiorców. Oddzielny portal operuje w odmiennym środowisku mediów, dociera do innego klienta. Dzięki podziałowi na dwa odrębne media możliwa była zmiana nazwy i rezygnacja z członu „katolicki” na rzecz większego nacisku na oddziaływanie regionalne. Portal jest regionalnym portalem informacyjnym i prezentuje przede wszystkim informacje lokalne. Jego katolickość manifestuje się stawianiem informacji religijnych bądź wiadomości z życia Kościoła na równi z pozostałymi. Ta nienachalna forma otwartości na środowiska niekatolickie, albo wręcz niechętnie Kościołowi, miała w zamyśle strategicznym zapewnić poszerzenie grona odbiorców, a co za tym idzie zwiększenie szansy na skuteczne głoszenie Dobrej Nowiny w środowiskach zamkniętych na przekaz mediów katolickich.

Diecezja siedlecka za pomocą portalu informacyjnego odpowiada na potrzebę Kościoła „otwartego”, który jest świadomy bycia posłanym, wychodzącym poza grono wiernych, którzy w tym Kościele już są⁴²⁴. Nawiązując do misyjnej wizji parafii w kontekście misyjnej strategii Kościoła w dziele ewangelizacji należałoby powtórzyć za ks. Stanisławem Dykiem, że „właściwym podejściem do współczesnych procesów dechrystianizacji i sekularyzacji jest zrozumienie obecnego czasu oraz zdynamizowanie wysiłków ewangelizacyjnych”⁴²⁵, zwłaszcza wobec tych, którzy oddalili się od Chrystusa

---

⁴²⁴ Por. G. Ryś, *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary*, w: *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, red. G. W. Dryl, Kraków 2013, s. 28. oraz S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s.145-149.

⁴²⁵ S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 145.

i Kościoła. Zatem nie samym tytułem, a rodzajem i formą prezentowanych treści portal realizuje proces krzewienia kultury katolickiej i postaw chrześcijańskich. Podkreślić należy, że mimo zmiany wyraźnie dostrzeganej na poziomie odbiorcy, nie nastąpiło nigdy oddzielenie portalu od struktury KRP. Pod względem organizacyjnym i strukturalnym pozostał to jeden podmiot z tymi samymi pracownikami. Jednym z celów przeprowadzenia tego procesu było podniesienie marketingu, co osiągnęło pozytywny skutek.

Misję ewangelizacyjną portal realizuje głównie poprzez informowanie czytelników o imprezach albo uroczystościach, które się odbyły bądź dopiero się odbędą. Są to relacje, zdjęcia, krótkie materiały video robione przez reporterów albo otrzymane z zewnątrz. Spektrum jest bardzo szerokie, od typowych informacji na temat księży, po akcje typu Przystanek Jezus albo informacje o rekolekcjach w parafiach. Informacje na temat okresów liturgicznych. Informacje na temat zmiany duchowieństwa w parafiach. Dużo informacji o akcjach ewangelizacyjnych w parafiach jest umieszczanych na portalu z inicjatywy miejscowych księży, którzy dostrzegają że komunikat umieszczony na portalu może mieć większą siłę oddziaływania niż informacja parafialna, zwłaszcza w kontekście dotarcia do ludzi młodych. Wyodrębniona zakładka Kościoł zawiera 4 punkty odsyłające do informacji z diecezji siedleckiej, drohiczyńskiej oraz Kościoła powszechnego, a od 2018 r. dodatkowy odnośnik do materiałów dotyczących przebiegu upamiętnienia 200-lecia diecezji siedleckiej.

Portal jest portalem informacyjnym, a nie wyłącznie katolickim. Posiada dział sportowy, kulinarny, dział dla kierowców, informacje o książkach. Użytkownik jest zaznajamiany z Dobrą Nowiną, ale nie w sposób nachalny. Treści ewangelizacyjne towarzyszą zwykłym informacjom regionalnym. Portal jest żywą platformą otwartą na komentarze. Artykuły publikowane na portalu dają możliwość ich komentowania. Ewentualne wyjątki dotyczą tematów kontrowersyjnych bądź takich, które budzą duże, negatywne emocje. Wszystkie dyskusje są moderowane i czyszczone z ewentualnych wulgaryzmów bądź treści obraźliwych. Redakcja działa zgodnie z regulacjami prawnymi w tym zakresie.

Publikowane treści produkowane są przez redaktorów portalu albo pozyskiwane ze źródeł zewnętrznych. W ciągu dotychczasowej działalności portal zgromadził stałe grono współpracujących świeckich i księży, którzy regularnie zasilają go informacjami

z własnych parafii. Dzięki podziałowi witryny na subregiony użytkownicy mogą w prosty sposób korzystać z informacji dotyczących tylko ich małych ojczyzn. Na stronie umieszczane są wszystkie informacje nadesłane przez duchownych, co wpisuje się w jej regionalny i lokalny charakter i strategię programową zarówno portalu, jak i radia. Lokalność, jako jedna z wyróżniających cech Internetu na tle innych mediów ma dodatkowy wymiar w kontekście użytkowania go przez Kościół, „można powiedzieć, że owa lokalność internetu bardzo dobrze koresponduje ze strukturą Kościoła, który (...) bardzo mocno opiera się na kościołach lokalnych (diecezjach), parafiach, wspólnotach i kościołach domowych (rodzinach) (...) wykorzystanie małych form internetowych (mała strona www, blog, forum, strona w serwisie społecznościowym) nie tylko jest realnym narzędziem komunikacji w zasięgu ręki, ale wykorzystywanym z powodzeniem w praktyce”⁴²⁶.

Statystyka odwiedzin wskazuje na zwiększenie popularności portalu w okresach świątecznych, co uzasadniają dwa czynniki. Pierwszy to dość duża popularność ukazujących się wtedy dodatkowych materiałów tematycznych i krótkich rozważań poświęconych danemu okresowi bądź wydarzeniu w kalendarzu liturgicznym. Drugi ma związek z coraz szerszym pokryciem Internetu na mapie regionu i wyjazdami młodych ludzi na emigrację. Media społecznościowe są dla nich często jedyną formą kontaktu z bliskimi, a portal pokazuje, jak zmienia się i wygląda życie codzienne w ich regionie. Największą liczbę wejść portal odnotowuje w czasie sierpniowych pielgrzymek, kiedy to na bieżąco transmitowane są kolejne etapy drogi pątników na Jasną Górę. Katolickie Radio Podlasie przeprowadza w tym czasie codzienną relację i wywiady z uczestnikami, natomiast na portalu każdego dnia umieszczane są krótkie relacje wideo. Oglądalność sięga w tym czasie 8, a nawet 10 mln wejść⁴²⁷.

Portal co kilka lat przechodzi zmianę wizerunkową, aby odpowiadać na zmieniające się zapotrzebowania i preferencje odbiorców, jest również na bieżąco dostosowywany do zmieniających się wymagań technicznych, czy technologicznych⁴²⁸. Struktura redakcyjna portalu to kilkuosobowy zespół koordynowany przez redaktor naczelną Edytę Łukaszewską. Ponieważ, jak wcześniej napisano, strukturalnie

---

⁴²⁶ M. Robak, *Duszpasterstwo w kulturze internetu*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybyśz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 287.

⁴²⁷ Por. Aneks nr 25: Podlasie24 – statystyka.

⁴²⁸ Por. Aneks nr 26-36: Podlasie24 – layout.

i organizacyjnie portal jest częścią struktury Katolickiego Radia Podlasie, pozostałe komórki, instytucjonalne są dla obu podmiotów wspólne. Kierownikiem portalu jest ks. Krzysztof Pełka.

2.3.2. Inne formy ewangelizacji w sieci

Diecezja siedlecka, jak i pozostałe diecezje w Polsce, prowadzi własną stronę internetową <https://diecezja.siedlce.pl/>. Jej obsługą zajmuje się Diecezjalne Biuro Prasowe. Na startowej stronie witryny umieszczane są przede wszystkim treści o charakterze informacyjnym: informacja na temat biskupów siedleckich, historia diecezji, aktualności z życia diecezji, komunikaty, zapowiedzi najbliższych wydarzeń, polecane najciekawsze artykuły dotyczące wiary, diecezji, bądź audycje należące do diecezji Katolickiego Radia Podlasie, ponadto polecane strony (najczęściej: strona internetowa tygodnika Echo Katolickie, propozycje pielgrzymkowe, rekolekcyjne), linki do innych diecezjalnych serwisów: Caritas diecezji siedleckiej, Muzeum Diecezjalnego, tygodnika Echo Katolickie, diecezjalnego portalu regionalnego Podlasie24.pl, Katolickiego Radia Podlasie, diecezjalnego biura pielgrzymkowego Arka, diecezjalnego wydawnictwa Unitas oraz działającego w Siedlcach Instytutu Teologicznego.

Użytkownik strony diecezjalnej może skorzystać z umieszczonej na niej zakładki „Na skróty”, gdzie w prosty, intuicyjny sposób odnaleźć może linki, adresy, telefony kontaktowe oraz najważniejsze informacje na wybrany temat w 24 kategoriach⁴²⁹.

---

⁴²⁹ Księża (dyżur spowiedniczy, Centrum Powołań Kapłańskich), Katecheci (Wydział Nauczania Katechetycznego Kurii Diecezjalnej Siedleckiej), Liturgia (Referat liturgiczny), Pomoc (18 zakładki z adresami i numerami kontaktowymi dotyczącymi rozmaitych sytuacji kryzysowych, np. kryzysu w małżeństwie, problemów uzależnień, przemocy, domów samotnych matek, niepłodności, śmierci dziecka, pomocy prawnej, okna życia, albo adresów wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego), Młodzież (Diecezjalne Duszpasterstwo Młodzieży), Powołanie (rozeznanie, diecezjalny duszpasterz powołań, rekolekcje powołaniowe), Wspólnoty (ruchy i stowarzyszenia katolickie na terenie diecezji), Ewangelizacja (Diecezjalna Szkoła Nowej Ewangelizacji, domy rekolekcyjne i informacje na temat rekolekcji, eventów), Rodziny (odnośnik do strony Duszpasterstwa Rodzin Diecezji Siedleckiej), Narzeczeni (wskazówki, kursy i poradnie), Święta i posty (spis świąt i postów nakazanych), Synod (informacje na temat II Synodu Diecezji Siedleckiej), Bp Ignacy Świrski (podstrona na temat bpa Ignacego Świrskiego i procesu beatyfikacyjnego), Unicy Podlascy (podstrona na temat Męczenników z Pratulina), Pielgrzymi (linki z praktycznymi informacjami dla pielgrzymów), Turyści (informator turystyczny), Radio on-line (Katolickie Radio Podlasie), Dobra lektura (linki z informacjami oraz odsyłacze do stron internetowych tygodnika Echo Katolickie, diecezjalnego wydawnictwa Unitas oraz rocznika naukowego

Ponadto strona wyposażona została w panel zakładek: Biskupi, Diecezja, Instytucje, Kuria, Wspólnoty, Dokumenty, 200 lat. Witryna nie jest ograniczona wyłącznie do treści na temat diecezji, zawiera dużą ilość czerpanych z portalu podlasie24.pl tematów pobocznych związanych z regionem oraz wiele praktycznych, a do tego łatwo dostępnych informacji. Potwierdza się natomiast przytoczone wyżej spostrzeżenie Grzegorza Umińskiego na temat pomijania grup użytkowników, np. dzieci, czy artystów. Dzięki umieszczaniu na stronie artykułów „wiszących” w rzeczywistości na portalu Podlasie24, który pozwala na komentowanie treści można uznać, że strona diecezjalna dopuszcza taką funkcjonalność, co na szerszym, ogólnokrajowym horyzoncie nie jest zjawiskiem częstym.

Według przeprowadzonych przez M. Przybysz w 2006 r. badań rzeczników prasowych polskich diecezji z 27, którzy potwierdzili posiadanie strony www 7 wskazało na posiadanie narzędzi pozwalających na interaktywny kontakt z internautami⁴³⁰. Z kolei badania ks. G. Umińskiego z 2015 r. wskazały, że na 41 respondentów ankiety tylko 2 potwierdziło możliwości takiego kontaktu. Co ciekawe, ci którzy mają forum potwierdzają, że większość komentarzy zamieszczanych przez użytkowników jest konstruktywna, krytyczna i opiniująca oraz że dotyczy najczęściej albo osób duchownych albo wydarzeń ogłaszanych na stronie www.

Odrębnym zagadnieniem są strony internetowe poszczególnych parafii. Spośród wymienionych na stronie diecezji 247 parafii, własną stronę posiada 105. Adresy tych stron zostały udostępnione na stronie diecezjalnej. Są to najczęściej parafie miejskie. Stopień jakości i częstotliwości odświeżania zawartości strony jest bardzo zróżnicowany. W początkowym okresie wzmożonego zainteresowania Internetem parafie zaczęły budować strony na jednej wspólnej platformie. Efektem jest spójna grafika i podobne funkcjonalności tych stron. Jednak proces ten się zatrzymał i nie został dokończony. Przykładami tego rozwiązania są: strona Parafii Katedralnej Niepokalanego Poczęcia NMP w Siedlcach <http://www.katedra.siedlce.pl/>, strona Parafii św. Stanisława BM w Czerwoncu Liwskiej <http://www.czerwonkaliwska.sacro.pl/>, strona Parafii

---

Teologiczne Studia Siedleckie), Edukacja (informacja na temat katolickich placówek edukacyjnych), Dziennikarze (dane kontaktowe Diecezjalnego Biura Prasowego), Okazja do jałmużny (informacja na temat jałmużny wraz z danymi diecezjalnych ośrodków i stowarzyszeń, które można wesprzeć), Administrator.

⁴³⁰ M. Przybysz, *Rzecznictwo prasowe w instytucjach kościelnych w Polsce w kontekście mediów społecznościowych*, Kielce 2013, s. 86.

św. Bartłomieja Apostoła w Grębkowie <http://www.grebkow.sacro.pl/>, strona Parafii św. Mikołaja Biskupa w Krzeslinie <http://www.krzeslin.sacro.pl/>, albo strona Parafii Matki Boskiej Częstochowskiej w Krzesku <http://www.krzesk.sacro.pl/>.

Niezależnie od stopnia rozbudowania i atrakcyjności wizualnej, czy funkcjonalnej⁴³¹, wszystkie strony parafialne prezentują praktyczny pakiet informacji dotyczących aktualności duszpasterskich, godzin pracy kancelarii wraz z danymi kontaktowymi, historii parafii, obsady duszpasterskiej. Pozostałe informacje i materiały, jak galeria foto, wideo, rozważania, artykuły, zakładki wspólnot działających na terenie parafii albo informacje z życia Kościoła, odsyłacze do mediów społecznościowych, są kwestią zapotrzebowania samych użytkowników, inwencji duszpasterza opiekującego się stroną oraz budżetu. Przegląd parafialnych stron internetowych potwierdza po części wyniki badań ankietowych ks. Grzegorza Umińskiego dotyczących stron diecezjalnych⁴³². Parafialne www w zdecydowanej większości pełni funkcję informacyjną, w mniejszym stopniu realizuje cele ewangelizacyjne, komunikacyjne czy archiwalne. Strony najczęściej prowadzone są przez samych księży, rzadziej parafia korzysta z technicznej obsługi zewnętrznej i grupy redaktorów. Jeśli jest w parafii zespół redakcyjny, jego członkowie rekrutują się z działających w parafii wspólnot.

Swoje własne strony internetowe mają również zakony oraz inne podmioty katolickie, stowarzyszenia i wspólnoty. Dynamika tej przestrzeni sprawia, że zmiany w zakresie liczby parafii posiadających własną stronę zdarzają się często. Zachodzą również procesy likwidacji stron, co znajduje odzwierciedlenie w pustych linkach na stronie diecezjalnej. Postawione wcześniej witryny przestają być używane, a domeny wygasają. Najczęściej wskazywaną przyczyną jest dostęp do innych mediów, oraz starszy wiek mieszkańców, którzy nie korzystają z nowych mediów albo korzystają z nich w bardzo ograniczonym stopniu. Nie można tu chyba mówić o zaniedbaniach, czy braku kompetencji. Uważna obserwacja struktury wszystkich mediów w diecezji siedleckiej, razem z nowymi mediami i potencjałem, jaki one niosą, pozwala wyciągnąć wniosek, że migracyjność i rotacyjność aktywności parafii w sieci jest jednym

---

⁴³¹ Od obfitych w interesujące linki i zakładki oraz pełnych materiału fotograficznego i ilustracyjnego stron parafii Bożego Ciała <http://www.parafia.siedlce.pl/> i parafii św. Józefa <http://jozef.siedlce.pl/> w Siedlcach, po proste statyczne witryny w mniejszych parafiach.

⁴³² Por. G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*.

z elementów kultury nowych mediów, w której Kościół aktywnie uczestniczy⁴³³. Zjawiska występujące w Internecie nie mają charakteru trwałego, co w największym stopniu jest charakterystyczne dla serwisów społecznościowych, w których wczorajszy wpis nie jest już tak bardzo istotny, a reagowanie na stare posty nie ma większego sensu⁴³⁴.

„Web 2.0 stwarza nowe możliwości w komunikowaniu się i tworzeniu społeczności (...) także odbiorca komunikatu może stać się jego nadawcą, czytelnik pełni również rolę autora”⁴³⁵. Obecność w sieci w oparciu o narzędzie Web 2.0 jest już koniecznym minimum, jeśli tworzeniu stron lub innych form internetowych towarzyszy chęć budowania społeczności. „W mediach tworzonych w technologii Web 2.0 i nowszych ważna jest nie tylko interakcja pomiędzy nadawcą i odbiorcą treści, ale także możliwość dzielenia się nią ze znajomymi, szybkie udostępnianie dla szerokiego grona”⁴³⁶ W odniesieniu do portalu Podlasie24.pl zwrócono uwagę na wykorzystanie narzędzi Google+, Facebook i Twitter. Media społecznościowe są narzędziem chętnie wykorzystywanym również przez diecezjalne instytucje i parafie.

Spośród 247 parafii w diecezji siedleckiej 18 używa Facebooka⁴³⁷. Parafie posiadające profil można podzielić na dwie grupy. Pierwszą stanowią parafie prowadzące swój profil społecznościowy równoległe do strony www. W tej grupie na profilu powielana jest tylko znikoma część informacji ze strony, umieszczane są natomiast zdjęcia i nagrania wideo z uroczystości, rekolekcji, wyjazdów, spotkań i innych wydarzeń⁴³⁸. Profil jest szeroko komentowany, a treści udostępniane w sieci. Drugą grupę stanowią profile tych parafii, które nie posiadają strony www. Facebook w tym przypadku służy zarówno do celów informacyjnych, a więc prezentowania danych adresowych, informacji o pracy kancelarii parafialnej, ogłoszeń, jak i publikowania zdjęć, nagrań wideo i innych form aktywności profilowej. Własne profile posiadają również diecezjalne instytucje, media i wspólnoty.

---

⁴³³ Por. M. Laskowska, *Nowe media w duszpasterstwie*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 204-210.

⁴³⁴ Por. tamże.

⁴³⁵ J. Kloch, *Kościół blogujący. Jak wykorzystać blog w misji Kościoła?*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Kloch, Warszawa 2011, s. 215.

⁴³⁶ M. Brzezińska-Waleszczyk, *Social media w duszpasterstwie*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 254.

⁴³⁷ Dane za <https://diecezja.siedlce.pl/diecezja/parafie/dekanaty/> oraz w oparciu o badania własne autora.

⁴³⁸ Przykładowe profile: „Par Max” – Parafia Św. Maksymiliana Marii Kolbego w Siedlcach, „Parafia św. Jana Pawła II w Siedlcach”, „Parafia św. Jana Pawła II w Sulbinach”.

Działalność parafii diecezji siedleckiej na Facebooku potwierdza tezę, że tego rodzaju rozwiązanie znajduje zastosowanie w komunikacji Kościoła z wiernymi: „Facebook może bowiem służyć jako internetowa tablica na ogłoszenia parafialne (zwłaszcza w przypadku fanpage parafii). Na stronie można przypominać o najważniejszych wydarzeniach, terminach rekolekcji, spowiedzi, wizyt duszpasterskich”⁴³⁹. Jest to również narzędzie zachęcania do głębszej refleksji i modlitwy, czemu służyć mogą udostępniane na profilu filmy, dokumenty, czy artykuły. To także miejsce publikowania fotografii⁴⁴⁰.

Zasadniczo jednak narzędzia ujmowane wspólnym mianownikiem „social mediów należałoby rozumieć nieco szerzej. Są to sieciowe narzędzia komunikacji i interakcji, które służą użytkownikom do konwersacji, do dzielenia się treściami w różnorodnej formie (teksty, zdjęcia, filmy, linki do innych stron internetowych), zaś w wymiarze instytucjonalnym są używane do prezentacji i komunikacji misji ewangelizacyjnej Kościoła oraz monitorowania jej recepcji wśród użytkowników mediów społecznościowych, zarówno w wymiarze powszechnym jak i lokalnym (parafia)”⁴⁴¹.

Stałym już elementem *social media* są profile księży na Facebooku oraz Twitterze. Należy zwrócić uwagę na coraz większą świadomość wartości tego rodzaju mediów dla Kościoła. *Social media* są raczej miejscem obecności, sposobem uczestnictwa w kulturze. Dzięki temu stają się narzędziem wpływania na jej kształt i odnawiania wartości chrześcijańskich w środowisku użytkowników mediów społecznościowych. Najczęściej tego rodzaju działalność prowadzą księża reprezentujący „generację Z”, a więc tych, dla których Internet stanowił nieodzowny element młodości, którzy praktycznie nie znają świata sprzed Internetu. Jednakowoż należy mieć na uwadze, że wiek użytkownika nie jest w tym przypadku jedynym kryterium.

---

⁴³⁹ M. Brzezińska-Waleszczyk, *Social media w duszpasterstwie*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 259.

⁴⁴⁰ Por. tamże.

⁴⁴¹ M. Chmielewski, *Ewangelizacyjna misja Kościoła a social media*, „Studia Leopoliensia” 2017 nr 10, s. 195.

Zdaniem papieża Benedykta XVI nowe media dają kapłanom nowe i z duszpasterskiego punktu widzenia nieograniczone perspektywy⁴⁴². Jest to źródło zachęty kierowanej do kapłanów, aby wykorzystywali możliwości, jakie daje im nowoczesna technologia komunikacji. Słowa kierowanego do kapłanów w 2010 r. orędzia opowiadają o rzeczywistości, która realizowała się w Kościele już kilka lat wcześniej. Udział w tym miał również kościół siedlecki za sprawą pierwszego biskupa prowadzącego własnego bloga. Bp Zbigniew Kiernikowski był pierwszym polskim hierarchą Kościoła katolickiego, który posługiwał się taką formą komunikacji z wiernymi. Zakładając w 2006 r. bloga „e-Rozmowy o Dobrej Nowinie” bp Kiernikowski realizował dwa cele: dotarcia do osób chcących właśnie jemu zadawać pytania, ale nie potrafiących zrobić tego wprost oraz rozwijania kwestii, które podczas spotkań z wiernymi nie zostały w pełni omówione. Biskup zachęcał wiernych diecezji siedleckiej, by aktywnie zadawali pytania, komentowali i podejmowali dyskusję na poruszane na blogu tematy. Publikowane były fragmenty kazań i katechez, podsumowania wizytacji w parafiach i spotkań z wiernymi⁴⁴³.

Wpisy zostały podzielone na 21 kategorii: audycje w KRP, bez kategorii, błogosławieństwa, Duch Święty, Eucharystia, ewangelizacja, kapłaństwo, katechumenat, Maryja i życie chrześcijańskie, małżeństwo chrześcijańskie, Msza św. – ryt nadzwyczajny, nadzwyczajni szafarze, Pismo Święte, rozważanie czytań niedzielnych, rozważanie Ewangelii, spotkania i wizytacje Św. Paweł wobec Ewangelii, Synod 2008, Triduum Paschalne, wiara i życie. Odbiorcy mieli możliwość komentowania pojawiających się wpisów. Biskup często odpowiadał na zadawane w komentarzach pytania. Blog był połączony ze stroną internetową Katolickiego Radia Podlasia i portalu podlasie24⁴⁴⁴.

Bp. Kiernikowski rozpoczynając redagowanie własnego bloga podjął odpowiedzialne i wymagające zadanie. „Aby w dzisiejszym świecie, który zmierza do pełnej laicyzacji społeczeństwa, treści i wartości religijne zachęcały do korzystania z nich, blog kapłana musi być atrakcyjny w całej swojej okazałości – dotyczy to zarówno szaty graficznej, jak i treści na nim umieszczanych. Trzeba brać pod uwagę także to,

---

⁴⁴² Por. Benedykt XVI, *Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie słowa. Orędzie na 44. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Kloch, s. 87.

⁴⁴³ Por. D. Belina, *Pasterz w sieci. Biskupi katolicy ewangelizujący przez Internet*, w: *Nowa ewangelizacja tylko w nowej katechezie*, red. P. Mąkosa, Rzeszów 2013, s. 221-222.

⁴⁴⁴ Tamże.

że czytelnicy będą oczekiwali kolejnych postów, co stawia duże wyzwanie systematyczności w ich dodawaniu”⁴⁴⁵. Założenie bloga przez biskupa było wyraźnym sygnałem do wiernych, że Kościół chce im towarzyszyć wszędzie tam, gdzie oni w danym momencie swojego życia się znajdują. Był to również impuls kierowany do kapłanów, w którym otrzymywali jasną wytyczną dotyczącą nowej przestrzeni ewangelizacji.

Jednocześnie sam biskup Kiernikowski miał świadomość, że „Kościół przez Internet się nie zbuduje, chociaż Internet może być w tym pomocny. Kościół to ludzie żyjący we wspólnocie. Można oczywiście mówić o pewnej wspólnocie internetowej, ale będzie to wspólnota wirtualna. Natomiast wspólnota kościelna to konkretne ciało, gdzie potrzebna jest fizyczna obecność, to wspólnota ludzi, którzy mogą się spotykać, a także fizycznie dotknąć (...) Internet więc może pomagać budować Kościół, może być pewną formą preewangelizacji, ale nie jest środkiem wystarczającym i nie można do niego się ograniczyć”⁴⁴⁶. Znamiennych słów użył biskup Kiernikowski w innej części cytowanego artykułu mówiąc, że „zdziwiło mnie natomiast początkowe zainteresowanie mediów. To wskazuje jak bardzo łatwo koncentrują się na formach, na tym, co zewnętrzne (opakowanie), a nie wchodzą głębiej. Treści bowiem, jakie publikuję, m.in. na blogu, głoszę najróżniejszymi sposobami od dziesiątków lat”⁴⁴⁷.

Świat w którym żyje współczesny człowiek, a także cywilizacyjne przemiany znajdują wyraz w środkach przekazu, które starają się zaspokoić każdy gust⁴⁴⁸. W gąszczu informacji, z jakim przyszło mierzyć się ludzkiej społeczności, media powinny przyjąć taką strukturę, by nauczyć chrześcijan oraz tych, którzy dopiero poszukują Kościoła, w jaki sposób należy sobie radzić z tym niemal nieograniczonym bogactwem informacji, jak sprawić aby wartości ewangeliczne wypełniały wszystkie sfery życia. Zadaniem chrześcijan jest wyodrębnienie w przekazie medialnym tych elementów, które stanowią wyraz wartości chrześcijańskich⁴⁴⁹.

---

⁴⁴⁵ E. Łaskarzewska, *Oparte na Słowie Bożym. Analiza treści prezentowanych na kapłańskich blogach w Adwencie 2013 r.*, „Biuletyn Edukacji Medialnej” 2014 nr 1, s. 82.

⁴⁴⁶ N. Budzyńska, *Biskup w Internecie. Z księdzem biskupem Zbigniewem Kiernikowskim, pierwszym polskim biskupem prowadzącym internetowego bloga „e-Rozmowy o Dobrej nowinie” rozmawia Natalia Budzyńska*, „Przewodnik Katolicki” 2008 nr 17, s. 12.

⁴⁴⁷ Tamże.

⁴⁴⁸ Por. T. Zasępa, *Media, człowiek, społeczeństwo. Doświadczenia europejsko-amerykańskie*, s. 68-70.

⁴⁴⁹ Por. tamże, s. 279.

Rozdział 3

Ocena i perspektywy rozwoju działalności ewangelizacyjnej

diecezjalnych środków przekazu

Ewangelizacja jako zadanie Kościoła, do którego został powołany przez Jezusa Chrystusa, ma docierać do wszystkich ludzi na całym świecie. Aby tę misję realizować w pełni, Kościół korzysta ze wszelkich znanych narzędzi, używa wszystkich możliwych metod i zagospodarowuje wszystkie dostępne przestrzenie. Szczególnie istotnym obszarem na schyłku XX i u początków XXI wieku stała się przestrzeń medialna. Środowisko mediów dysponujące dużą siłą oddziaływania stanowi mediosferę, w której centrum znajduje się człowiek, a ona sama jest dla człowieka jednym z najważniejszych środowisk⁴⁵⁰. Media jako pierwszy areopag współczesnego świata jednoczą ludzi, są głównym źródłem informacji i formacji, pełnią rolę przewodnika i natchnienia w sytuacjach indywidualnych, rodzinnych i społecznych (zob. RM 37). Przede wszystkim są one miejscem spotkania z drugim człowiekiem, skrywają w sobie „ogromny potencjał dialogu i integracji, który można i trzeba odkrywać, poznawać i skutecznie wykorzystywać”⁴⁵¹.

Dialog jako podstawowa wartość, zasada i fundament życia społecznego i społecznej komunikacji⁴⁵² „jest w sposób integralny związany z bezinteresownością, wzajemnością, uniwersalnością i afirmacją dobra”⁴⁵³. Te cechy stanowią o pełnej komunikacji i prawdziwym wartościowym spotkaniu człowieka z człowiekiem. Współczesne media poprzez globalny zasięg wraz z możliwością interakcji i przy braku ograniczeń w swobodnych zamianach autora komunikatu w odbiorcę a odbiorcy w autora, stanowią terytorium dające szansę na spotkanie zarówno osób wierzących

---

⁴⁵⁰ Por. A. Lepa, *Pedagogia mediosfery*, „Paedagogia Christiana” 2012 nr 2, s. 215 n.

⁴⁵¹ M. Drożdż, *Dialog w mediach – od fikcji do show*, w: *Dialog w mediach – od fikcji do show*, red. M. Drożdż, Tarnów 2015, s. 9.

⁴⁵² Por. tamże, s. 10.

⁴⁵³ M. Drożdż, *W poszukiwaniu aksjologicznego fundamentu dialogu w mediach*, w: *Dialog w mediach – od fikcji do show*, red. M. Drożdż, s. 31.

i szukających Boga, jak i tych zagubionych, którzy od Boga odeszli albo wręcz nieznających Go. Wchodzenie z tymi osobami w dialog, komunikowanie się z nimi jest dla Kościoła ogromną szansą na polu ewangelizacji. Pod tym względem niewyobrażalne jest, aby Kościoła w tej przestrzeni zabrakło.

Jednocześnie media wywierają znaczny wpływ na osobowość człowieka. Bp Adam Lepa wskazał „dwa główne obszary oddziaływania mediów: postawy i opinie. W ich łonie przede wszystkim zachodzą zmiany w następstwie wpływów ze strony mediów”⁴⁵⁴. Ta nowa płaszczyzna, która niesie za sobą potencjał komunikacji jest zarazem wyzwaniem, które stawia Kościołowi szereg nowych zadań. Zgodnie z zaleceniami posoborowego nauczania wskazanymi już w *Inter mirifica* Kościół powinien zakładać katolickie media, dbać o ich odpowiedni poziom i skuteczność oddziaływania (zob. IM 14). Zarówno Kościół, jak i wszyscy wierni zobowiązani zostali do utrzymywania i wspomagania katolickiej prasy, czasopism, produkcji filmowej, stacji nadawczych, a także transmisji radiowych i telewizyjnych (zob. IM 17). Ich celem zaś ma być „rozpowszechnianie i obrona prawdy oraz troska o chrześcijańskie wychowanie ludzkiej społeczności” (IM 17).

Odrębną grupę zadań wyznacza właściwa dla obszaru środków społecznego przekazu formacja. „Aby właściwie posługiwać się tymi środkami jest rzeczą zgoła konieczną, by wszyscy, którzy ich używają, znali zasady porządku moralnego i ściśle je w tej dziedzinie wcielali w życie” (IM 4). Konieczne jest, aby takim działaniem objęta została przede wszystkim grupa odbiorców. Chodzi tu również o wyodrębnienie z tej grupy osobnych kategorii w ramach poszczególnych aspektów działań, a więc różnych formuł dla duszpasterzy, katechetów, nauczycieli, wychowawców, a przede wszystkim rodzin i z osobna rodziców, młodzieży i dzieci. W tym samym stopniu konieczna jest formacja pracowników mediów i twórców przekazu medialnego. „Dlatego przy nauczaniu powinno się zwrócić uwagę na zasady związane z poszczególnymi środkami społecznego przekazu, dalej, na aktualny ich rozwój i zastosowanie w poszczególnych regionach, wreszcie, na właściwe stosowanie ich. W całym procesie wychowania zawsze należy mieć na względzie szacunek dla człowieka i społeczeństwa” (CP 64).

---

⁴⁵⁴ A. Lepa, *Pedagogia mediosfery*, s. 218.

„Wiara, która nie staje się kulturą, jest wiarą nie w pełni przyjętą, nie w całości przemyślaną, nie przeżytą wiernie”⁴⁵⁵. Słowa św. Jana Pawła II oddają cel misji ewangelizacyjnej, jaką Kościół, a co za tym idzie również katolicy świeccy, jest zobowiązany realizować na ziemi. „Warunki naszej epoki nadają temu zadaniu Kościoła szczególnie pilny charakter, chodzi o to, aby wszyscy ludzie złączeni dziś ściślejszymi więzami społecznymi, technicznymi, kulturalnymi, osiągnęli pełną jedność również w Chrystusie” (KK 1). Ewangelizacja jako wyraz Bożej miłości jest nakazem misyjnym Chrystusa, który posłał Kościół, aby ten przekazywał całemu światu zbawienie w Chrystusie⁴⁵⁶, a „nakaz głoszenia Ewangelii wszystkim ludziom jest pierwszorzędnym i naturalnym posłannictwem Kościoła” (EN 14). Posłannictwo to jest realizowane przez Kościół powszechny, ale i Kościół lokalny na szczeblu diecezjalnym i parafialnym.

3.1. Kierunki zaangażowania diecezji siedleckiej w ewangelizację przez media

Podjęmowane na poziomie diecezji siedleckiej działania Kościoła polegają na konsekwentnym utrzymywaniu mediów stworzonych na początku lat 90. ubiegłego stulecia, ich rozwijaniu i unowocześnianiu. Jest to także wykorzystywanie i unowocześnianie nowych kanałów i narzędzi komunikacji elektronicznej. Jak również włączanie odbiorców do aktywnego uczestnictwa, bezpośredni kontakt z nimi, inicjowanie działań dla dobra społeczności lokalnej, a także podejmowanie inicjatyw formacyjnych bądź też praktyczne wprowadzanie elementów edukacji medialnej i przez to kształtowanie kompetentnego odbiorcy związanego z lokalnym medium. Działaniom praktycznym towarzyszy refleksja prowadząca do tworzenia programu realizowania w diecezji mediów katolickich i wypełniania przez nie opisanej wyżej misji.

---

⁴⁵⁵ Jan Paweł II, Przemówienie do uczestników Krajowego Kongresu włoskich organizacji kościelnych zajmujących się kulturą (Watykan, 16.01.1982), w: http://www.centrumjp2.pl/wikip2/index.php?title=Kultura#cite_note-36 (dostęp 24.04.2019 r.)

⁴⁵⁶ Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, s. 33 n.

Problematyka środków społecznego przekazu w diecezji siedleckiej była podejmowana podczas II Synodu Diecezjalnego⁴⁵⁷. Już w opublikowanym w 2011 r. dokumencie *Lineamenta*, który był wstępem do rozpoczęcia synodu pojawiały się punkty dotyczące mediów. Środki komunikacji zostały w nim ujęte w kategoriach narzędzi ewangelizacji. Po opracowaniu uwag zgłaszanych do powyższego dokumentu przygotowano *Instrumentum laboris*, który wskazywał na kwestie będące przedmiotem obrad⁴⁵⁸. Ks. Andrzej Adamski zwrócił uwagę na cztery konteksty, w jakich poruszona została tematyka mediów w tym dokumencie. Był to postulat lepszego wykorzystania mediów jako narzędzia ewangelizacji i rozpowszechniania katolickiej nauki społecznej, punkt podejmujący temat misji mediów katolickich, problematyka nowoczesnych technik komunikowania i środków przekazu jako narzędzi wspomagających duszpasterstwo powołaniowe w diecezji oraz punkt dotyczący misji środków przekazu w części zawierającej postulaty praktyczne⁴⁵⁹. Ponadto dokument wskazywał na media, jakimi diecezja posługuje się w misji ewangelizacyjnej: Katolickie Radio Podlasia, Podlasie24.pl, „Echo Katolickie”. Opisana została struktura komisji i podkomisji synodalnych. Wskazano na Komisję ds. Przekazu Wiary, w ramach której utworzona została Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich. Do składu podkomisji weszli: ks. dr hab. Andrzej Adamski prof. UKSW (przewodniczący), ks. kan. dr Marek Paluszkiwicz, ks. kan. mgr Jan Spólny, ks. kan. mgr lic. Jacek Świątek, ks. mgr lic. Andrzej Sochal, ks. mgr lic. Paweł Siedlanowski, dr Jan Jaroszyński, mgr Agnieszka Wawryniuk, mgr Joanna Kuczborska, mgr Agnieszka Kalata.

Podczas obrad Komisji Głównej II Synodu Diecezjalnego, którym przewodniczył bp Kazimierz Gurda 13 lutego 2016 r. zatwierdzony został projekt dokumentu przygotowanego przez Podkomisję ds. Mediów i Publikacji Katolickich. Projekt był przedmiotem dyskusji i został zaakceptowany podczas sesji plenarnej synodu 9 kwietnia 2016 r.⁴⁶⁰. Dokument składa się z 17 punktów statutowych oraz załączonej

---

⁴⁵⁷ II Synod Diecezjalny, mimo kilku prób podejmowanych po Soborze Watykańskim II, udało się zwołać w 2012 r. Regulamin synodu został podpisany 22 stycznia 2012 r. Powołanie komisji głównej, pozostałych komisji i podkomisji nastąpiło 19 maja 2012 r., a uroczystego otwarcia dokonał bp Zbigniew Kiernikowski 10 czerwca 2012 r. Por. Z. Sobolewski, *Imię Twoje wysławiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, Siedlce 2018, s. 265-266.

⁴⁵⁸ Por. A. Adamski, *Tematyka środków społecznego przekazu w pracach II Synodu Diecezji Siedleckiej*, w: *Między Klio a Themis. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, red. K. Kakareko, Poznań 2016, s. 35-36.

⁴⁵⁹ Por. tamże, s. 38.

⁴⁶⁰ Por. Z. Sobolewski, *Imię Twoje wysławiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, Siedlce 2018, s. 275-276.

instrukcji duszpasterskiej *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*. „Zarówno 17 punktów statutowych, jak i projekt instrukcji zawierają szereg ważnych postulatów o charakterze prawnym i duszpasterskim”⁴⁶¹.

Instrukcja zawiera 53 punkty i została podzielona na trzy części. W części pierwszej, zatytułowanej *Media katolickie w diecezji siedleckiej: funkcjonowanie i zadania*, w 29 punktach określono i wymieniono media diecezjalne, ich zadania i sposób funkcjonowania. Określone zostały zadania diecezji i parafii wobec tych mediów oraz obowiązki dziennikarzy katolickich. Sformułowano postulat powołania w diecezji duszpasterstwa ludzi mediów oraz obchodzenia Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu, a także wprowadzenia do programu studiów w Wyższym Seminarium Duchownym zajęć z edukacji medialnej. Zawarto również w tej części zachętę do tworzenia gazetek parafialnych, stron internetowych i innych mediów w parafiach⁴⁶².

W części drugiej – *Normy szczegółowe dotyczące współpracy osób duchownych, konsekrowanych i katolików świeckich z mediami* – w 8 punktach zarysowano wymienione w tytule normy opierając się na wydanym przez KEP w 2004 r. dokumencie *Normy Konferencji Episkopatu Polski dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych*. Licząca 13 punktów część trzecia – *Kapłani i duszpasterstwo w świecie cyfrowym* – zawiera informację o braku ograniczeń prawnych, które by dotyczyły prowadzenia przez kapłanów własnych blogów, stron internetowych lub profili w mediach społecznościowych. Nawiązuje do aplikacji mobilnych wspierających życie duchowe, odnosi się do zjawiska wykluczenia cyfrowego, a także zawiera stwierdzenie, że działania duszpasterskie w mediach powinny prowadzić do osobistego spotkania z Bogiem w realnej wspólnoty Kościoła⁴⁶³.

W podejściu Kościoła siedleckiego do środków społecznego przekazu podkreślono zachowanie wskazań Soboru Watykańskiego II, zaleceń papieskich i instrukcji wydanych przez instytucje Stolicy Apostolskiej, a także wytycznych II Polskiego Synodu Plenarnego i Episkopatu Polski⁴⁶⁴. Przywołując wskazania II

---

⁴⁶¹ A. Adamski, *Tematyka środków społecznego przekazu w pracach II Synodu Diecezji Siedleckiej*, s. 39.

⁴⁶² Por. tamże.

⁴⁶³ Por. tamże.

⁴⁶⁴ Por. Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 6.

Polskiego Synodu podtrzymano jego nauczanie, że podstawowym celem mediów katolickich jest służba ludziom przez ukazywanie „blasku prawdy”, co objawiać się ma obiektywnym i rzetelnym przekazywaniem informacji, unikaniem manipulacji, szerzeniem chrześcijańskiego optymizmu, postawy miłości, a także podejmowaniem tematów wychowawczych, uczeniem modlitwy i zwyczajów katolickich, proponowaniem ciekawych wzorców życiowych dla dzieci i młodzieży, proponowaniem godziwej rozrywki i wypoczynku. Media katolickie mają również pobudzać egzystencjalne pytania i poruszać sumienia, a także przedstawiać nauczanie Ewangelii i Kościoła⁴⁶⁵. W myśl stanowiska II Polskiego Synodu podkreślono, że media muszą służyć dobru wspólnemu, mają być wiarygodne, a osiągać to mają przekazywaniem rzetelnej informacji, modlitwy i formacji. Mają ukazywać życie parafii i wspólnot działających na terenie diecezji i współpracować z nimi dla dobra lokalnej społeczności. Nie powinny za to ulegać tabloidyacji, czy sensacji, a ich przekaz powinien być dostosowany do różnego poziomu wiedzy i wrażliwości odbiorców⁴⁶⁶.

W dokumencie zaznaczono również posłannictwo mediów diecezjalnych do tego, by wychowywały odbiorcę do świadomego korzystania z mediów, nauki ich języka i zaznajamiania z realiami funkcjonowania mediów, a także ich wpływu na psychikę i sposób myślenia człowieka⁴⁶⁷. Sięgając do zaleceń Kongregacji Nauki Wiary synod podkreślił też prawo i obowiązek mediów katolickich do komentowania życia politycznego w zgodzie z misją promowania wartości chrześcijańskich i przeciwstawiania się relatywizmowi kulturowemu⁴⁶⁸. Wyraźnie została również podkreślona postawa mediów katolickich wobec obrony życia, ochrony rodzin i realizacji przez państwo zasad sprawiedliwości i solidarności społecznej, a także stosowności formy i zawartości reklam w tych mediach⁴⁶⁹.

W dalszej części dokumentu podkomisja skupiła uwagę na zaleceniach wobec dziennikarzy oraz szeroko rozumianej formacji w mediach i do mediów katolickich.

---

⁴⁶⁵ Por. II Polski Synod Plenarny, *Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu*, nr 19, s. 87-88 oraz Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 10.

⁴⁶⁶ Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 11.

⁴⁶⁷ Tamże, nr 12.

⁴⁶⁸ Odniesienie w tym punkcie do dokumentu Kongregacji Nauki Wiary *Nota doktrynalna o niektórych aspektach działalności i postępowania katolików w życiu politycznym z 2002 r.*

⁴⁶⁹ Por. Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 13-14.

Bardzo wyraźnie określony został profil dziennikarzy mediów katolickich diecezji siedleckiej. Powinni być osobami głębokiej wiary, powinni dbać o życie duchowe i angażować się w życie diecezji i wspólnoty parafialne oraz dbać o własny rozwój religijny. Powinni również dbać o doskonalenie własnego warsztatu dziennikarskiego i nie mogą wikłać się w niejasne powiązania polityczne bądź biznesowe⁴⁷⁰.

„Świat mediów stawia przed człowiekiem coraz to nowe wyzwania. Dotyczą one zwłaszcza rozwiązań technicznych stosowanych w urządzeniach, którymi się posługujemy, oraz nowych technologii w sferze komunikacji. Dziś wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że aby się nie zgubić w cyfrowym świecie lub nie zostać wyrzuconym na margines tego świata, potrzebne jest permanentne kształcenie”⁴⁷¹. Wiedza o życiu i sposób myślenia człowieka, jako mieszkańca kreowanego przez media współczesnego świata są w znacznym stopniu warunkowane jego doświadczeniem przekazu medialnego⁴⁷². Same media natomiast są najbardziej rozpowszechnionym narzędziem komunikacji, a zarazem przestrzenią przekazu kultury i kształtowania się nowych zjawisk kulturowych, a wręcz tworzenia nowej kultury zmediatyzowanego świata.

Stanowisko Kościoła wobec kultury medialnej cechuje pełne ufności otwarcie, czego przykładem może być pontyfikat św. Jana Pawła II, jego nauczanie i postępowanie względem dziennikarzy i mediów w ogóle. Już w dokumentach soborowych *Gaudium et spes* i *Inter mirifica* Kościół dał wyraz nie tylko akceptacji, ale pełnego zainteresowania i zaangażowania w tą rodzącą się nową przestrzeń życia człowieka. Św. Paweł VI poświęcał wiele uwagi współczesnemu obliczu kultury i dostrzegał istotną rolę środków społecznego przekazu, jako tych jej elementów, które w znacznym stopniu ją współtworzą a wręcz stanowią czynnik warunkujący zachodzące w kulturze przemiany⁴⁷³. Nauczanie papieskie i posoborowe dokumenty Kościoła na temat środków społecznego przekazu wskazują wyraźną konieczność formacji, której celem jest w pełni świadome, bezpieczne i ukierunkowane na dobro korzystanie z nich i tworzenie przekazu medialnego.

---

⁴⁷⁰ Tamże, nr 15.

⁴⁷¹ J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 139-140.

⁴⁷² Por. G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja. Poszukiwania teologiczno-medioznawcze*, s. 179 n.

⁴⁷³ Por. Paweł VI, *Populorum progressio* oraz *Evangelii nuntiandi*.

Także członkowie Podkomisji ds. Mediów i Publikacji Katolickich kwestii formacji poświęcili znaczny fragment instrukcji. Formacja rozumiana jako jeden z elementów podejmowania wyzwań i zadań, jakie stają przed Kościołem siedleckim w obliczu funkcjonowania silnych mediów diecezjalnych, a co za tym idzie w nawiązaniu do potrzeby zabezpieczenia ich funkcjonowania i rozwoju. Instrukcja wymienia szereg zadań w sferze duchowej, osobowej, edukacyjnej i ekonomiczno-finansowej. W sferze duchowej są to: modlitwa w intencji mediów katolickich i osób za nie odpowiedzialnych oraz duszpasterstwo dziennikarzy i współpracowników mediów katolickich. W sferze osobowej wymienione zostały: zapoznawanie się z treścią i programem mediów katolickich przez diecezjan, apostołstwo mediów katolickich i zachęcanie innych do korzystania z tych mediów, nawiązywanie kontaktów z mediami katolickimi i wyrażanie opinii na temat publikowanych treści bądź zgłaszanie propozycji tematycznych. W sferze ekonomiczno-finansowej podkreślono znaczenie zaangażowania w kolportaż prasy i książki katolickiej, zbiórki ofiar w parafiach na funkcjonowanie mediów katolickich, wspieranie działalności podmiotów zaangażowanych w promocję i realizację tych mediów w diecezji ze szczególnym podkreśleniem Kół Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie i Fundacji „Podlaskie Centrum Radiowe” oraz zamieszczanie w mediach katolickich reklam i płatnych ogłoszeń⁴⁷⁴.

W jednym z podpunktów punktu 16 instrukcji określone zostały zadania w sferze edukacyjnej. Wymieniono tam rozwinięte w dalszej części dokumentu trzy pozycje: edukację medialną przyszłych kapłanów⁴⁷⁵, edukację medialną dzieci i młodzieży w szkołach katolickich i parafiach oraz podejmowanie tematów związanych z wpływem mediów na człowieka i ofertą mediów katolickich na lekcjach religii i przy innych okazjach. W aspekcie kompetencji przyszłych kapłanów zalecono uwzględnienie edukacji medialnej w programie formacji seminaryjnej. Nawiązując do zaleceń Kongregacji Wychowania Katolickiego określono poziomy takiej edukacji. Ma to być, po pierwsze, formacja kompetentnych odbiorców przekazu medialnego, w drugim rzędzie kształcenie umiejętności wykorzystania mediów w duszpasterstwie i formowanie wiernych w aspekcie korzystania z mediów, natomiast na trzecim poziomie wymieniono

---

⁴⁷⁴ Por. Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 16.

⁴⁷⁵ Na temat problematyki kształcenia w dziedzinie środków przekazu jako koniecznego elementu formacji osób duchownych patrz w: J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazy wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s.139 n.

przygotowanie duchownych do pracy w mediach lub współpracy z nimi⁴⁷⁶. W instrukcji zawarto zachętę by kierować alumnów do współpracy z mediami diecezjalnymi, natomiast trosce biskupa powierzono kierowanie kapłanów na studia specjalistyczne w zakresie mediów. Zalecono by tematyka związana z edukacją medialną była obecna w pracy osób odpowiedzialnych za formację stałą kapłanów, żeby ci byli przygotowani do wykorzystywania mediów w pracy duszpasterskiej⁴⁷⁷.

Kościół wyrażając zainteresowanie światem środków społecznego przekazu, a zwłaszcza przestrzenią nowych mediów niejednokrotnie zwrócił uwagę, że są one „miejscem, gdzie często formują się sumienia, które wyznaczają rytm i treść życia”⁴⁷⁸. Jest to zarazem okazja, aby Kościół docierał do szerokiej społeczności korzystającej z mediów, a tym samym do ludzkich serc i sumień. Aspekt edukacji w tym zakresie, która ma się rozpoczynać już pośród najmłodszych użytkowników przestrzeni medialnej oraz ich ochrona przed zagrożeniami, jakie płyną ze strony mediów, stanowi przedmiot szczególnej troski Kościoła. Media, a zwłaszcza media elektroniczne i dostęp do Internetu pozwalają dzieciom i młodzieży na nieograniczony wprost akces do treści oferowanych przez różnych nadawców. Ponadto nowoczesne technologie komunikacyjne pozwalają młodym ludziom na nieskrępowaną niczym komunikację i współuczestnictwo, co samo w sobie jest źródłem ogromnych możliwości, ale i niebezpieczeństw. „Jesteśmy często świadkami tego, że przemysł, który realizuje wyłącznie swoje własne cele, bez skrupułów wykorzystuje wrażliwość dzieci i młodzieży jako konsumentów, których łatwo ściągnąć na strome ścieżki erotyzmu i gwałtu, albo zapędzić na niebezpieczne drogi niepewności, lęków i niepokoju”⁴⁷⁹. Są to okoliczności, na które przede wszystkim powinni być przygotowani rodzice, ale również nauczyciele, wychowawcy i katecheci. Także w tej kwestii wypowiedział się synod siedlecki.

Wyrażona wprost zachęta do nauczycieli i katechetów, by wprowadzali do zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych elementy edukacji medialnej, a więc „wychowania

---

⁴⁷⁶ Por. Kongregacja Wychowania Katolickiego, *Wskazówki odnośnie do formacji przyszłych kapłanów w zakresie środków społecznego komunikowania*, Watykan 1986.

⁴⁷⁷ Por. Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 16-19.

⁴⁷⁸ XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, *Ewangelia w świecie. Orędzie Synodu Biskupów do ludu Bożego*, OsRomPol 2012 nr 12, s. 30-32.

⁴⁷⁹ Paweł VI, *Komunikacja społeczna i młodzież. Orędzie na 4. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1970 roku*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=62pl> (dostęp: 25.03.2019 r.).

do korzystania z mediów”⁴⁸⁰, oraz tworzyli w szkołach koła dziennikarskie ma być propozycją realizacji programu poznawania mediów i ich wpływu na człowieka. Jednocześnie zaznaczone zostało, że przekazywana podczas takich zajęć wizja mediów powinna być zgodna z chrześcijańskim systemem wartości i oparta na poszanowaniu prawdy, Dekalogu i godności osoby ludzkiej. Duszpasterzom oraz liderom ruchów i stowarzyszeń katolickich zalecono podejmowanie działań w zakresie edukacji medialnej kierowanych właśnie do dzieci i młodzieży, ale również dorosłych. Mają one obejmować wiedzę na temat odpowiedzialnego korzystania z mediów, poznawanie języka mediów oraz ich oddziaływania na odbiorcę i sposobu ich organizacji⁴⁸¹. Zalecenia zawarte w instrukcji korespondują z nauczaniem Kościoła o mediach, ale również wpisują się w refleksję nad przedmiotem pedagogiki mediów i realizowanych przez nią zadań. Bp Adam Lepa wskazuje w tym aspekcie m. in. wypracowanie celów, metod i środków właściwych dla wychowania dzieci i młodzieży jako odbiorców mediów⁴⁸².

Odrębny wątek poświęcono rodzinie, która – jak stwierdzono w instrukcji – „powinna być także pierwszym miejscem wychowania do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z mediów”⁴⁸³. W tej kwestii nie tracą na aktualności słowa św. Pawła VI, że „środki komunikacji społecznej docierają obecnie aż do serca życia rodzinnego, narzucają rozkład dnia, zmieniają zwyczaje, stanowią bogaty temat rozmów i dyskusji, a przede wszystkim kształtują – nieraz w sposób głęboki – psychikę użytkowników, zarówno pod względem uczuciowym i intelektualnym, jak i moralnym czy nawet religijnym. Można powiedzieć, że nie ma już dziś wiadomości czy zagadnień, które za pośrednictwem druku, dźwięku lub obrazu nie wpływałyby na zachowania każdego z członków rodziny”⁴⁸⁴. Zalecenia zawarte w instrukcji odzwierciedlają dotychczasowe nauczanie Kościoła na temat rodziny i oddziaływania mediów na nią. Autorzy instrukcji przytoczyli słowa św. Jana Pawła II na temat konieczności planowania korzystania z mediów w rodzinie, ograniczania czasu poświęcanego mediom, organizowania wspólnych rozrywek, całkowitego zabrania dzieciom korzystania

---

⁴⁸⁰ P. Drzewiecki, *Edukacja medialna a nauczanie religii w szkole*, Warszawa 2013, s. 27.

⁴⁸¹ Por. Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 22-23.

⁴⁸² Por. A. Lepa, *Pedagogika mass mediów*, Łódź 2007, s. 34-36.

⁴⁸³ Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 27.

⁴⁸⁴ Paweł VI, *Komunikacja społeczna a rodzina. Orędzie na 3. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1969 roku*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=61pl> (dostęp: 25.03.2019 r.).

z niektórych mediów i rezygnacji z mediów na rzecz wspólnego spędzania czasu oraz najważniejszego zadania rodziców w tej kwestii, jakim jest dawanie dobrego przykładu⁴⁸⁵.

Instrukcja przypomina, że obowiązkiem rodziców jest nauczenie dzieci krytycznego i czujnego korzystania z mediów. W myśl słów św. Jana Pawła II, że „ich zadaniem jest wpojenie potomstwu umiejętności «korzystania z umiarem, krytycznie, czujnie i roztropnie z tych środków» w rodzinnym domu (zob. *Familiaris consortio*, 76). Gdy rodzice wywiązują się z tego zadania dobrze i konsekwentnie, życie rodzinne ogromnie na tym zyskuje”⁴⁸⁶. Jednak aby to było możliwe, na co zwrócono uwagę w instrukcji – wpieryw sami rodzice powinni posiadać umiejętność właściwej oceny przekazu medialnego. Rodzice powinni kontrolować korzystanie z mediów przez ich dzieci i rozmawiać z nimi na temat oglądanych treści, co w największym stopniu dotyczy korzystania z mediów elektronicznych i Internetu. Ponadto rodzice powinni być świadomi wpływu mediów na rozwój umysłowy ich dzieci oraz na ich sposób myślenia i postrzegania świata. Konieczne jest ustalanie reguł korzystania z mediów i ograniczanie poświęconego na to czasu, a także nauczenie dzieci odróżniania treści reklamowych od informacyjnych. W instrukcji pojawiła się także zachęta kierowana do rodziców, aby wchodzili w dialog z twórcami przekazu medialnego i wyrażali swoje opinie⁴⁸⁷.

Instrukcja zachęca biskupa siedleckiego do objęcia dziennikarzy katolickich i wszystkich ludzi mediów w diecezji opieką duszpasterską, czemu ma służyć wyznaczenie duszpasterza ludzi mediów. Również osoby odpowiedzialne za tworzenie w diecezji programów duszpasterskich zachęcane są do tego, by uwzględniać w nich problematykę środków społecznego przekazu⁴⁸⁸. Postulat formacji pracowników środków przekazu nawiązuje do papieskiego zalecenia mówiącego, że „ważnym zadaniem pasterzy Kościoła, obok troski o fachowe przygotowanie pracowników mass mediów, jest przede wszystkim ich formacja duchowa, ludzka i etyczna”⁴⁸⁹. Autorzy instrukcji nie pomijają zatem wynikającego z uwarunkowań pracy w mediach

---

⁴⁸⁵ Jan Paweł II, *Orędzie na 38. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2004 r. Media w rodzinie: ryzyko i bogactwo*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 269.

⁴⁸⁶ Tamże, s. 269.

⁴⁸⁷ Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 27.

⁴⁸⁸ Por. tamże, nr 30-31.

⁴⁸⁹ *Benedykt XVI do biskupów polskich*, Poznań 2005, s. 12.

zobowiązania Kościoła do troski duszpasterskiej o ludzi zatrudnionych w środkach społecznego przekazu.

W instrukcji została także zawarta zachęta do tworzenia i utrzymywania internetowych stron parafii oraz instytucji diecezjalnych, a ponadto zachęca się kapłanów do wykorzystywania w pracy duszpasterskiej nowoczesnych technologii komunikacyjnych oraz wspierania inicjatyw tworzenia mediów parafialnych⁴⁹⁰. Aktywności kapłanów w cyfrowym świecie poświęcono trzecią część dokumentu. Podkreślono znaczenie Internetu i cyfrowych środków komunikowania dla ewangelizacji z zaznaczeniem, iż działania te powinny być prowadzone w sposób kompetentny ze świadomością ich wad i zalet. Jako odniesienia do zaleceń zawartych w instrukcji przytoczone zostało papieskie nauczanie na temat Internetu i nowoczesnych środków komunikacji zawarte m.in. w orędziach na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu z lat 2002, 2010 i 2014 oraz dokumentu Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu *Kościół a Internet*.

W punkcie 42 instrukcji stwierdzono, że podstawowa misja kapłana, a więc głoszenie Chrystusa, musi być realizowana również w świecie cyfrowym, przy pomocy wszelkich dostępnych narzędzi włącznie z mediami społecznościowymi. Po stwierdzeniu braku ograniczeń prawnych względem takiej aktywności przypomniane zostały akty prawne regulujące aktywność duchownych w mediach⁴⁹¹. W dalszej części instrukcja reguluje normy zachowań osób prowadzących aktywność w sieci, a także zwraca uwagę duchownym, że ich aktywność w świecie cyfrowym nie może być przeszkodą w realizacji obowiązków w świecie rzeczywistym, a aktywność ewangelizacyjna prowadzona w Internecie musi znaleźć swą kontynuację w realnym życiu. Podkreślono, że prawdziwe doświadczenie Boga jest dostępne wyłącznie na drodze żywego uczestnictwa w życiu Kościoła, a relacje wirtualne nie zastąpią bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem⁴⁹².

„Biada mi (...), gdybym nie głosił Ewangelii” (1 Kor 9, 16). Konfrontując słowa św. Pawła Apostoła z bogactwem środków komunikacji w cyfrowym świecie papież Benedykt XVI wskazał na konieczność większego zaangażowania kapłanów do pełnienia

---

⁴⁹⁰ Por. Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, nr 24-25.

⁴⁹¹ Por. tamże, nr 42-44.

⁴⁹² Por. tamże, nr 45-49.

ich misji również za pomocą nowych technologii⁴⁹³. Czerpiąc z nauczania papieskiego również Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich wyraźnie zwróciła uwagę na konieczność uwzględniania w pracy duszpasterskiej wszystkich nowinek technologicznych, które budują coraz bardziej ścisłe relacje. Duże zainteresowanie środkami komunikacji w Internecie jest wyrazem przekonania, że „dzięki nowoczesnym środkom przekazu kapłan będzie mógł ukazywać życie Kościoła i pomagać współczesnemu człowiekowi w odkrywaniu oblicza Chrystusa, łącząc umiejętność posługiwania się tymi środkami, jaką zdobył m.in. w okresie formacji, z solidnym przygotowaniem teologicznym i wyrazistą duchowością kapłańską, umacnianą w nieustającej rozmowie z Panem”⁴⁹⁴.

Skupiając uwagę na rodzinie przytoczono słowa Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu, która w dokumencie *Kościół a Internet* wskazała na obowiązki rodziców wobec dzieci mówiące o tym, że „powinni sprawdzić, czy technologia filtrowania wykorzystywana jest w komputerach dostępnych dla dzieci, gdy tylko jest ona finansowo i technicznie osiągalna, aby chronić je tak dalece, jak to możliwe przed pornografią, seksualnymi prześladowcami i innymi zagrożeniami. Nie powinno się pozwalać na dostęp do Internetu pozbawiony nadzoru. Rodzice i dzieci powinni razem rozmawiać o tym, co oglądają i czego doświadczają w cyberprzestrzeni; pomocne będzie także dzielenie się doświadczeniem z innymi rodzicami dzielącymi te same troski i wartości. Fundamentalnym obowiązkiem rodzicielskim jest tu pomoc dzieciom, by stały się krytycznymi, odpowiedzialnymi użytkownikami Internetu, a nie uzależniły się od niego, zaniedbując kontakt z rówieśnikami i samą naturą”⁴⁹⁵.

Poświęcenie uwagi rodzinie w kolejnej części dokumentu odzwierciedla stałą troskę biskupa siedleckiego o kondycję i trwanie rodzin katolickich. Podejmowane kwestie i sposób ich ujmowania w pełni korespondują z posoborową refleksją Kościoła powszechnego na temat rodziny, jej obecności w kulturze medialnej oraz płynących stąd zagrożeniach. Kościół słusznie dostrzega i podkreśla rolę rodziców w przygotowaniu dzieci i młodzieży do odpowiedzialnego korzystania z mediów. By ten obowiązek w pełni

---

⁴⁹³ Benedykt XVI, *Orędzie na 44. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2010 r. Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie Słowa*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Kloch, s. 84.

⁴⁹⁴ Tamże.

⁴⁹⁵ Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Kościół a Internet* (2002), w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=34> (dostęp: 25.05.2019 r.)

wypełniać powinni oni „przyswoić sobie i praktykować umiejętności krytycznych widzów, słuchaczy i czytelników, odgrywających w swoich domach rolę wzorów rozważnego korzystania z mediów” (EŚSP 25). Rodzice jako użytkownicy mediów i Internetu muszą mieć pełną świadomość tego, że środki społecznego przekazu wnoszą wiele dobra w rozwój cywilizacji, umożliwiając zdobywanie wiedzy i pogłębiania twórczych zainteresowań, a także zapewniają dostęp do dobrej rozrywki. Jednocześnie konieczne jest, aby rodzice wiedzieli, że „wiele z tego, co pod różnymi postaciami trafia do domów milionów rodzin na całym świecie, jest destruktywne”⁴⁹⁶.

Już św. Paweł VI w odniesieniu do mediów zwracał uwagę, że rodzina, we współpracy ze szkołą, powinna wykazywać „coraz więcej troski o kształtowanie sumień zdolnych do wydawania spokojnych i obiektywnych sądów, które doprowadzą do przyjęcia lub odrzucenia takich czy innych proponowanych programów”⁴⁹⁷. Cytowane orędzie nie mogło dotyczyć Internetu i powstawało w czasie, gdy o gigantycznych zmianach cywilizacyjnych powodowanych rozwojem mediów, a w tym także mediów elektronicznych, pisali naukowcy w odniesieniu do odległej perspektywy czasowej. Nie sposób jednak uznać aktualności słów papieża i ich adekwatności w stosunku do Internetu. Późniejsze nauczanie Kościoła w tym zakresie dobrze oddają słowa Konferencji Biskupów Katolickich USA, którzy w dwóch punktach ujęli podstawy programu rodzicielskiego postępowania wobec używania Internetu przez ich dzieci.

Amerykańscy biskupi wskazali, że „najlepszym zabezpieczeniem przed niewłaściwym korzystaniem z Internetu jest atmosfera modlitwy w twoim domu i wierność wartościom chrześcijańskim – co pozwoli wszystkim członkom rodziny w sposób otwarty wypowiadać się na wszelkie tematy. (...) Punktem wyjścia do bezpiecznego korzystania z Internetu, jest uświadomienie sobie tego, że zasady, według których żyjemy, odnoszą się również do cyberprzestrzeni”⁴⁹⁸. I dalej amerykańscy biskupi katoliccy zalecają „gdy prosisz swoje dzieci, by nie rozmawiały z nieznanymi, to samo dotyczy Internetu. Jeśli zwykle oczekujesz od swoich dzieci informacji, dokąd idą – podobnie pytaj je, z kim się kontaktują przez Internet. Słuchasz

---

⁴⁹⁶ Benedykt XVI, *Odpowiedzialność za wychowanie dzieci i młodzieży. Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu (09.03.2007)*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Kloch, s. 134.

⁴⁹⁷ Paweł VI, *Komunikacja społeczna a rodzina. Orędzie na 3. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1969 roku*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=61pl> (dostęp: 25.03.2019 r.).

⁴⁹⁸ Konferencja Biskupów Katolickich USA, *Twoja rodzina a cyberprzestrzeń. Deklaracja (16.06.2000)*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Kloch, s. 121-122.

swoich dzieci, gdy opowiadają o swoich kolegach, słuchaj również tego, co znajdują w Internecie”⁴⁹⁹.

Rodzina i konsekwencje wynikające dla niej z tradycyjnych, ale i nowych mediów były jednym z elementów obejmowanych troską św. Jana Pawła II. Problematyka bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz ich przygotowania do dobrego korzystania z nowinek technologicznych, a także kwestia odpowiedzialności i postępowania w tej sferze rodziców, wychowawców i nauczycieli, w tym katechetów, stanowiły konsekwentnie rozwijany temat papieskiego nauczania. Wątki związane z zarówno pozytywnym, jak i negatywnym wpływem mediów na rodzinę zostały uwzględnione również w synodalnej instrukcji. Opublikowane w 2016 r. wprowadzenie oraz instrukcja duszpasterska *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata* są wyrazem poważnej refleksji Kościoła siedleckiego nad poruszonymi wyżej zagadnieniami. Jest to jednakowoż problematyka towarzysząca nauczaniu biskupów siedleckich przynajmniej od czasu uruchomienia diecezjalnych mediów po 1989 r.

Rola nauczania biskupów siedleckich na temat środków społecznego komunikowania, również w aspekcie komunikacji internetowej i mediów społecznościowych, jest o tyle znacząca, że nie została zawieszona w próżni. Nie jest to wyłącznie teoretyczne wyłożenie nauczania Kościoła powszechnego i streszczenie papieskich orędzi, dokumentów Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu, czy dokumentów II Synodu Plenarnego bądź Komisji Episkopatu Polski. Treści tam zawarte zostały jak najbardziej w diecezji siedleckiej przeanalizowane i zaprezentowane diecezjanom. Warto jednak podkreślić, że ich analizie towarzyszy wprowadzanie zawartych tam treści do codziennej praktyki w mediach diecezjalnych. Zarówno „Echo Katolickie”, jak i Katolickie Radio Podlasie, czy portal Podlasie24.pl są mediami realizowanymi w myśl spostrzeżeń i postanowień posoborowej nauki Kościoła o mediach.

Działalność mediów diecezjalnych oraz aktywność i owocne zakończenie prac Podkomisji ds. Mediów i Publikacji Katolickich podczas II Synodu Diecezji Siedleckiej świadczą o dużym zaangażowaniu w realizację posoborowego nauczania Kościoła o mediach. Wskazują również na wielką troskę biskupa i duchowieństwa diecezjalnego w rzetelne opracowanie programu realizacji korzystania ze środków społecznego

---

⁴⁹⁹ Tamże.

przekazu na poziomie ogólnodiecezjalnym, jak i z perspektywy parafii. Świadczy to o docenianiu i rozwijaniu już istniejących inicjatyw, ale również o woli perspektywicznego patrzenia w przyszłość. W podejmowanych działaniach można odnaleźć wolę kolejnych przedsięwzięć w kierunku rozwoju diecezjalnych mediów, w ślad za zmieniającym się otoczeniem medialnym człowieka i nieustanną presją nowinek technologicznych i komunikacyjnych.

3.2. Ocena działalności ewangelizacyjnej mediów w diecezji siedleckiej

24 lutego 1991 r. ukazał się pierwszy numer „Nowego Echa Podlasia”, 4 września tego samego roku bp Jan Mazur powołał dekretem Katolickie Radio Podlasia. Był to początek diecezjalnych mediów katolickich w Kościele siedleckim po odzyskaniu przez Rzeczpospolitą wolności i wkroczeniu na drogę demokracji. W kilka lat później ze strony internetowej radia wykształcił się niezależny portal katolicki Podlasie24.pl, a w 2007 r. bp Zbigniew Kiernikowski uruchomił wydawnictwo Unitas. W międzyczasie nastąpiły zmiany zarówno w prasie, jak i w radiu, czego wyrazem są nowe tytuły: „Echo Katolickie” i Katolickie Radio Podlasie. Sama zmiana nazwy jest jedynie drobnym elementem obrazującym szereg organizacyjnych i technologicznych przemian, jakim ulegały media w diecezji.

Działalność katolickich mediów w diecezji siedleckiej zapoczątkowana została w czasie wzmożonego zainteresowania środkami przekazu ze strony Kościoła w Polsce. Był to czas dojrzewania myśli soborowej i wdrażania jej w ramy nauczania Kościołów partykularnych. Wraz ze zmianami politycznymi, jakie następowały od 1989 r. w naszym Kraju miała miejsce również reorganizacja administracyjna Kościoła w Polsce. Zmiany w organizacji i tworzenie nowych diecezji sprzyjały wdrażaniu nowych, odważnych pomysłów na docieranie do na nowo kształtowanych sumień i poglądów współczesnych mieszkańców parafii. Był to przede wszystkim okres podjęcia intensywnych prac przez II Polski Synod Plenarny, który obradował od 1991 do 1999 r. Dokumenty synodalne jednoznacznie wskazują na potrzebę aktywnego zaangażowania Kościoła w sferze środków komunikacji. Wyraźnie wskazana jest również kulturotwórcza rola parafii

i diecezji, a także rola Kościoła i tworzonych przez Kościół mediów w kultywowaniu tradycji i pielęgnowania poczucia wspólnoty i solidarności w społecznościach lokalnych. „W dziele kształtowania kultury lokalnej ważne miejsce przypada katolickim rozgłośniom radiowym i czasopismom. Powinny one informować o realnych i konkretnych problemach danej społeczności, a także «wydobywać» ludzi i ich dokonania z anonimowości. Taki styl działania przyczynia się w naturalny sposób do lepszego zakorzenienia, a przez to wzrostu poczucia tożsamości i kształtowania się społeczeństwa «małych ojczyzn». Ułatwia też twórczy, a nie wyłącznie konsumpcyjny, stosunek do kultury” (EKŚSP 54).

Powyższe założenia dla programu katolickich rozgłośni i czasopism zarysowane przez II Polski Synod odzwierciedlają wolę jak najszybszego i dokładnie przemyślanego wdrożenia posoborowego nauczania Kościoła o Środkach Społecznego Przekazu. Mimo, że diecezja siedlecka czekała na swój posoborowy synod do 2012 r. biskupi nie zwlekali z wdrożeniem zaleceń Synodu Polskiego i wcześniejszego nauczania soborowego. Od początku istnienia siedleckich mediów katolickich wypełniają one zadania zgodne z postanowieniami II Polskiego synodu, w myśl założeń, że odgrywają one ważną rolę w kształtowaniu kultury lokalnej. Zadaniem stawianym rozgłośniom radiowym i redakcjom ma być przede wszystkim „informowanie społeczności o konkretnych problemach. Powinny także odnajdować i promować wybitne jednostki wśród mieszkańców i nagłaśniać ich dokonania. Jest to sposób na budowanie poczucia tożsamości w ramach tzw. małych ojczyzn – lokalnych społeczności. Jest to działanie kształtujące świadome, twórcze i odpowiedzialne postawy w przeciwstawianiu się wyłącznie konsumpcyjnemu stosunkowi do kultury”⁵⁰⁰.

W przestrzeni diecezjalnych mediów siedleckich możliwe jest dostrzeżenie elementów będących ich wyróżnikiem, stanowiących o ich sile, a także świadczących o ich szerokim oddziaływaniu na polu ewangelizacji. W pierwszym rzędzie trzeba zwrócić uwagę na koordynacyjną rolę Kościoła partykularnego. Począwszy od najbardziej podstawowego poziomu obecności jednych mediów w treści przekazu innych⁵⁰¹, co można odczytać jako element budowania w odbiorcy świadomości szerszego kontekstu przestrzeni medialnej, uwrażliwienia go na możliwość wyboru

---

⁵⁰⁰ G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 228.

⁵⁰¹ Aneks – przykładowe kopie wybranych artykułów w „Echu Katolickim” na temat Katolickiego Radia Podlasie.

przekazu o spójnym charakterze i światopoglądzie oraz dostrzeżenia na bezkresnym horyzoncie środków komunikowania również i tych budowanych na fundamencie kultury chrześcijańskiej. Nie bez znaczenia pozostaje tutaj nauczanie biskupów siedleckich i dzielenie się przez nich troską o media katolickie w diecezji. Media nie tylko towarzyszą Kościołowi i relacjonują jego działalność. One są obecne w słowach zachęty do korzystania z nich, stanowią tematykę wypowiedzi duchownych, a także są przedmiotem zachęty do współodpowiedzialności za nie – zarówno w sferze materialnej, jak i przede wszystkim w sferze modlitewnej troski o osoby współtworzące katolicki przekaz medialny w diecezji⁵⁰².

Elementem istotnym i bardzo wyraźnie odznaczającym się jest dbałość oraz pełne zaangażowanie Kościoła siedleckiego w kształtowanie linii programowej i struktury organizacyjnej mediów. Realizacja programu odbywa się przy pełnej współpracy i obecności duchownych na łamach i na antenie. Znacząca również obecność duchowieństwa w sferze prezentowanego materiału, w redakcjach, piastowanie przez nich różnych funkcji w strukturze organizacyjnej oraz ich nieustanna dostępność zarówno dla odbiorcy, jak i dla współpracowników są elementami permanentnie odbywającej się formacji odbiorców i pracowników mediów. Już sama obecność duchownych w przestrzeni pracy zawodowej i rozrywki stanowi wyraźny czynnik twórczy w zakresie upowszechniania kultury chrześcijańskiej.

Interesującą składową kulturotwórczego oddziaływania oraz budowania poczucia więzi i solidarności regionalnej jest zaangażowanie w media duchownych pełniących posługę w parafiach. Wyraża się to zarówno ich obecnością w roli autorów prezentujących treści, gości zapraszanych do wypowiedziania się w podejmowanych przez media kwestiach, uczestników wydarzeń organizowanych lub prezentowanych przez środki społecznego przekazu, bądź też autorów albo bohaterów wpisów w mediach elektronicznych. Element rozpoznania i utożsamienia odbiorcy z prezentowaną treścią stanowi czynnik budujący trwałe relacje i poczucie solidarności społecznej. Jest to jeden z istotnych elementów wspólnototwórczych w obrębie oddziaływania mediów lokalnych. Ma to również wymiar ponadregionalny, a wręcz wpisuje się w sferę myślenia o chrześcijańskim fundamencie zjednoczonej Europy, jako Europy małych wspólnot

---

⁵⁰² Służyć temu ma chociażby ruch Kół Przyjaciół KRP, organizowanie „Radiowych niedziel”, parafialny kolportaż „Echa Katolickiego” na terenie diecezji, kierowane do diecezjan regularne listy pasterskie biskupa siedleckiego, w których omawia on działalność i wyraża potrzeby.

i Europy regionów. Wartość kultywowania tradycji chrześcijańskiej dla kontynentu europejskiego była przedmiotem troski św. Jana Pawła II, który w swych wypowiedziach podkreślał zagrożenia płynące z faktu oderwania Europejczyków od ich chrześcijańskiego korzenia na rzecz wolności oderwanej od odpowiedzialności, zachodnioeuropejskiego liberalizmu, pomniejszania wspólnych wartości, odrzucania wartości etycznych, sekularyzacji, degradacji człowieczeństwa przez izolowanie go od wartości kulturowych i duchowych⁵⁰³. Papież podkreślał rolę zachowania i rozwoju dziedzictwa duchowego chrześcijańskiej Europy, czego niezbywalnym elementem miała być tradycja kontynuowana i pielęgnowana w środowiskach lokalnych.

Fundamentem jedności ludów europejskich jest Ewangelia, a jedyną szansą zachowania europejskiej tożsamości jest życie Ewangelią i jej głoszenie. Papież upatrywał w tej sferze ogromną rolę polskiej kultury i tradycji. „Europa potrzebuje Polski głęboko wierzącej i po chrześcijańsku kulturotwórczej, świadomej swojej roli wyznaczonej przez Opatrzność. To, czym Polska może i powinna usłużyć Europie, jest w zasadzie identyczne z zadaniem odbudowy wspólnego ducha, opartej na wierności Ewangelii, we własnym domu. Nasz naród, który tak bardzo wycierpiał w przeszłości, a szczególnie w okresie II wojny światowej, ma wiele do zaoferowania Europie – przede wszystkim swoją chrześcijańską tradycję i bogate współczesne doświadczenia religijne”⁵⁰⁴.

Obecność duchownych w mediach diecezji siedleckiej spełnia powyższe w ramach działalności prasy, radia i w przestrzeni Internetu. Ma to szczególny wymiar zwłaszcza pośród odbiorców młodzieżowych, ale także w środowisku radiowych Kół Przyjaciół KRP oraz dla grona słuchaczy angażujących się w aktywne uczestnictwo w radiowej modlitwie na antenie. Dzięki obecności duchownych w przestrzeni medialnej są oni nie tylko kaznodziejami posługującymi w parafiach, ale w pełni uczestniczą w życiu społecznym i w sferze kultury regionalnej czyniąc ją kulturą wypełnioną duchowością chrześcijańską w myśl papieskiego nauczania.

Podkreślenia wymaga konsekwentnie realizowana wielowymiarowość w obszarze mediów diecezji siedleckiej. Od początku aktywności siedleckiego Kościoła

---

⁵⁰³ Por. M. Delong, *Stanowisko papieża Jana Pawła II wobec integracji europejskiej*, „Polityka i społeczeństwo” 2011 nr 8, s. 41-43.

⁵⁰⁴ Jan Paweł II, *Przemówienie do trzeciej grupy biskupów polskich z okazji wizyty ad limina apostolorum* (Watykan, 14.02.1998), cyt. za: G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 228.

na tej płaszczyźnie nie jest to jednostronnie ukierunkowane zainteresowanie, a raczej twórcze poszukiwanie sposobów na pełne wykorzystanie potencjału środków komunikacji w pełnieniu misji Kościoła. Dzięki takiej postawie środki społecznego przekazu stanowią szeroki segment propagowania wiary i chrześcijańskiego stylu życia. Są przez to elementem docierania do odbiorcy ze słowem Bożym, ale odgrywają również znaczącą rolę w przywracaniu współczesnej kulturze kontekstu religijnego⁵⁰⁵. Religia staje się na powrót punktem odniesienia dla interpretacji aktualnych wydarzeń, analiz prezentowanych zjawisk, a aktualności z życia Kościoła stają się elementem tej samej przestrzeni, co pozostałe fakty dotyczące codzienności odbiorców w obrębie zjawisk politycznych, społecznych i kulturowych.

W świecie kulturowej mediosfery język mediów jest elementem kształtującym obraz codzienności, a co za tym idzie również i samą codzienność. We współczesnej analizie mediów rozpowszechnił się nawiązujący do kształtowanej według podejścia strukturalnego myśli McLuhanowskiej pogląd, że „bez względu na dosłowną treść przekazu, najpotężniejszy wpływ na odbiorcę – telewidza, tak samo jak czytelnika, czy słuchacza radiowego – wywiera forma tego przekazu, sposób wyrażenia”⁵⁰⁶. Wobec powyższego media same w sobie są językami i jako takie określają ramy percepcyjne dla postrzegania świata przez ich użytkownika. A zatem to, w jaki sposób odbiorca widzi otaczającą go rzeczywistość, a nawet to, w jaki sposób myśli o tej rzeczywistości, jest determinowane językiem używanym do jej opisywania. Stąd istotne jest, aby nie był to język determinowany wyłącznie technologią, czy wymienionymi wyżej zjawiskami świadczącymi o oderwaniu współczesnego człowieka od wartości kulturowych i duchowych.

Wielowymiarowość, a więc również mnogość języków zbudowanych na wspólnym rdzeniu duchowości chrześcijańskiej pozwala na to, by w tym duchu dotrzeć do szerszej grupy różnych odbiorców prezentujących odmienną wrażliwość, odmienne style życia i różniące się od siebie sposoby odbioru komunikatu medialnego. Jest to również rodzaj zmultiplikowania narzędzi do zrozumienia współczesnego świata i zachodzących w nim mechanizmów. Jednym z kluczy do odnalezienia się w kreowanej przez media przestrzeni kulturowej jest rozpoznanie świata mediów. W tym kontekście

---

⁵⁰⁵ Por. H. Seweryniak, K. Sitkowska, *Współczesne konteksty kultury medialnej*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 33-38.

⁵⁰⁶ J. P. Hudzik, *Wykłady z filozofii mediów. Podstawy nauk o komunikowaniu*, Warszawa 2017, s. 263.

istotną rolę odgrywa wyposażenie użytkowników tej przestrzeni w odpowiednie narzędzia poznawcze. Jest to jeden z celów stawianych mediom katolickim w posoborowym nauczaniu o środkach społecznego przekazu.

Już w dekrecie *Inter mirifica* podkreślone zostało, że „ponieważ należyte korzystanie ze środków przekazu społecznego, stojących do dyspozycji odbiorców zróżnicowanych pod względem wieku i kultury, wymaga odpowiedniego przygotowania i wychowania tych odbiorców, należy popierać, rozpowszechniać i według zasad chrześcijańskich kierować wszystkimi poczynaniami, prowadzącymi do tego celu” (IM 16). Uszczegółowieniem powyższego była, odnosząca się do problematyki formacji użytkowników i twórców przekazu medialnego, część instrukcji *Communio et progressio*, w której określone zostały ramy dostępnej dla wszystkich i przystosowanej do poziomu odbiorców edukacji w zakresie rozumienia, selektywnego wyboru i pożytecznego korzystania z dostępnych środków komunikacji.

Formowanie kompetentnego odbiorcy jest jednym z celów realizowanych przez katolickie media w diecezji siedleckiej. Do tego zakresu wpisuje się szereg działań na różnych płaszczyznach kontaktu z odbiorcą. Począwszy od materiałów podejmujących problematykę mediów w wymiarze analitycznym, jak i w opisie specyfiki organizacyjnej, technicznej i technologicznej. Są to również realizowane zwłaszcza przez Katolickie Radio Podlasie spotkania i wydarzenia angażujące słuchaczy oraz wizyty w redakcji, co odnosi się do grup dojrzałych uczestników Kół Przyjaciół KRP, jak i do dzieci i młodzieży. Zaznaczenia wymaga wieloaspektowy wymiar tych działań. Z jednej strony jest to realizacja celów związanych z zaznajomieniem użytkowników środków komunikacji z językiem kształtującym otaczającą ich rzeczywistość. Jest to więc element o wartości edukacyjnej, który pozwala odbiorcy odnaleźć sposób na rozumienie mediów w ogóle. Z drugiej strony są to działania o charakterze wspólnototwórczym, a zatem forma kontynuacji procesu tworzenia społeczności utożsamionej wokół wspólnych wartości chrześcijańskich i wspólnych mediów.

Zwłaszcza w odniesieniu do praktyk ukierunkowanych na najmłodsze grono odbiorców istotne jest podjęcie działań edukacyjnych przez środowiska wychowawców, katechetów i nauczycieli. Niezbędnym dopełnieniem realizowanej przez siedleckie media działalności polegającej na zaznajomieniu młodzieży z technikami realizacji, środowiskiem medialnym i językiem mediów jest wykorzystanie tych samych mediów

w procesie wychowania i nauczania. Przeprowadzone w 2004 r. badanie wykorzystania mediów katolickich na katechezie w diecezji siedleckiej wykazało z jednej strony znaczną popularność katolickich mediów regionalnych wśród młodzieży szkolnej uczęszczającej na katechezę, z drugiej strony znikomy procent wykorzystania materiałów z nich pochodzących podczas katechezy⁵⁰⁷.

Zarówno w przypadku radia, jak i prasy katolickiej było to zainteresowanie na poziomie ok. 60% ankietowanych, natomiast wykorzystanie materiałów dziennikarskich deklarowało ok. 2% ankietowanej młodzieży. Wniosek, że ankietowana młodzież z diecezji siedleckiej, która uczęszczała na katechezę korzystała bardziej sama, niż na katechezie z mediów katolickich prowadzi do zarysowania perspektywy pobudzenia katechetów do lepszego jej poznania. Podejmowanie podczas katechezy pracy z wykorzystaniem mediów katolickich, bądź poświęcenie tym mediom odrębnej rozmowy z uczniami może prowadzić do głębszego rozpoznania duchowości młodych ludzi, ich preferencji kulturowych, a wręcz do odkrycia w tym gronie osób w większym stopniu zaangażowanych w życie Kościoła. Analiza tego zagadnienia pozwoliła również stwierdzić, że „w ten sposób możemy stać się wiernymi licznym przesłaniom Ojca Świętego, który prosi nas, abyśmy nie pozostawiali samych młodych wobec świata mediów, w którym łatwo się pogubić, ale wychowywali ich do krytycznego i twórczego wykorzystywania mediów w ich rozwoju”⁵⁰⁸.

Można zatem – w odniesieniu do koordynacyjnej roli Kościoła siedleckiego wobec mediów oraz realizowanego przez nie programu – mówić o wieloaspektowym, wdrażanym w kilku wymiarach procesie kształtowania kultury. Poprzez rzeczowe i kompetentne odniesienie do aktualnych problemów są to media bliskie codzienności odbiorców. Dzięki ujęciu podejmowanych działań w odniesieniu do tradycji, wartości i historii regionu są to media wypełniające rolę integrującą w obrębie zarówno geograficznej, jak i kulturowej lokalności. Natomiast budowanie i użytkowanie mediów według współczesnego globalnego ujęcia ich zasięgu, technologicznego zaplecza, a także mentalnego oddziaływania, wpisuje się w pełni w sferę zagadnień związanych z kulturotwórczą i ewangelizacyjną misją Kościoła w świecie. Również w aspekcie

---

⁵⁰⁷ Por. A. Kiciński, *Radio, tv, internet, prasa na katechezie w diecezji siedleckiej*, w: *Środki audiowizualne w katechezie*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2004, s. 173-181.

⁵⁰⁸ Tamże, s. 181.

procesu edukacji religijnej przy zapewnieniu właściwego poziomu kompetencji medialnych katechetów.

Lokalne środki społecznego przekazu mogą być narzędziami edukacji medialnej. Przy obopólnym wsparciu działań edukacyjnych przez pracowników mediów i wychowawców pozwalają one na poznanie procesów i mechanizmów zachodzących w mediach. Dotyczy to również procesów i mechanizmów zachodzących w kulturze poprzez media, a więc za ich pośrednictwem, bądź wręcz przez ich zdolność do kreowania nowej rzeczywistości. Media elektroniczne i Internet pozwalają odnieść tę rzeczywistość do skali globalnej. Mają więc one niemal nieograniczoną możliwość uczestniczenia w edukacji – zwłaszcza dzieci i młodzieży – ale również w odniesieniu do ewangelizacji. Globalny wymiar lokalnych mediów elektronicznych niesie potencjał pogłębienia i rozwijania dotychczas wypracowanych form edukacji – w tym edukacji religijnej – i duszpasterstwa⁵⁰⁹.

„W oficjalnych wypowiedziach Magisterium Kościoła wielokrotnie pojawiał się już temat komputerów i Internetu, a ostatnio także nowych technologii. Jednak zaangażowanie Kościoła, zwłaszcza na najwyższych szczeblach jego hierarchii, nie powinno ograniczać się tylko do teoretycznych wypowiedzi Magisterium. Sprawne funkcjonowanie w świecie Globalnej Infrastruktury Informacyjnej wymaga poznania jej uwarunkowań i możliwości, a także zdawania sobie sprawy z konsekwencji, jakie niesie za sobą wdrożenie określonych metod. Aby umieć dokonać właściwego wyboru spośród mnóstwa dostępnych rozwiązań, konieczne jest posiadanie jasno sprecyzowanych celów oraz świadomość własnej tożsamości, co zapewni umiejętne połączenie tradycji z nowoczesnością”⁵¹⁰.

Ocena działalności parafii diecezji siedleckiej w zakresie własnej prasy, aktywności w Internecie i w obrębie mediów społecznościowych wymaga ujęcia problemu w kilku aspektach. Podstawowym założeniem dla opracowania praktycznej formuły odpowiedzi Kościoła siedleckiego na wezwania płynące ze współczesnego nauczania Kościoła powszechnego o mediach, a zwłaszcza odnoszące się do przestrzeni nowych mediów zalecenia ujęte w orędziach papieskich na Światowe Dni Środków

---

⁵⁰⁹ Por. A. Roguska, *Media globalne – media lokalne Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, s. 180-192.

⁵¹⁰ K. Sitkowska, *Kościół wobec wyzwań nowych technologii*, „Kultura – media – teologia” 2010 nr 2, s. 91.

Społecznego Przekazu musi być podjęcie działań zmierzających w kierunku opracowania bazy mediów użytkowanych przez parafie w diecezji.

Badaniu takiemu towarzyszyć powinna głęboka analiza wykorzystywanych środków, stosowanych narzędzi, ilości osób zaangażowanych i zakresu ich kompetencji, a także profilu, zaangażowania i potrzeb samych odbiorców. „Internet ma zastosowanie w wielu rodzajach działalności i programach kościelnych – ewangelizacji, w tym zarówno reewangelizacji, nowej ewangelizacji, jak i tradycyjnej misyjnej posłudze *ad gentes*, katechezie i innych rodzajach edukacji, wiadomościach i informacjach, apologetyce, zarządzaniu i administracji oraz pewnych formach duszpasterskiego poradnictwa i kierownictwa duchowego” (KI 5). Niewątpliwy sukces diecezjalnego portalu, który wraz ze stroną internetową diecezji oraz zapleczem internetowym pozostałych mediów diecezjalnych stanowi zestaw narzędzi, którymi Kościół siedlecki z powodzeniem wkroczył w przestrzeń nowych mediów pozwala na optymistyczną ocenę aktywności Kościoła w tym obszarze zarówno pod względem działalności ewangelizacyjnej, jak i administracyjnej, czy ekonomicznej oraz na jego umacnianie w tej sferze.

Zagadnienie to ujmowane w kontekście działalności parafialnej wymaga nieco odmiennych narzędzi oceny aktualnego stanu i oszacowania perspektyw rozwoju. Powyższy przegląd mediów parafialnych w diecezji siedleckiej wskazuje z jednej strony zasadność poszerzania kompetencji duchownych w zakresie tworzenia i użytkowania mediów w parafiach, a z drugiej strony konieczność pogłębionej analizy zasadności korzystania z różnych form przekazu medialnego w poszczególnych parafiach. Zaznaczyć trzeba, że postulat poszerzania wiedzy duchownych w zakresie tworzenia mediów nie pociąga za sobą konieczności nabywania przez nich konkretnych umiejętności w obrębie składu i łamania tekstu, znajomości języków programowania, czy innych specjalistycznych zagadnień. Chodzi raczej o świadomość rodzaju i zakresu działań koniecznych do zrealizowania zamiarów związanych z tworzeniem mediów parafialnych, a także rozpoznanie zakresu specjalizacji osób zapraszanych do tego rodzaju przedsięwzięć.

Punktem wyjścia do rzetelnej oceny potrzeb parafii w tym zakresie jest znajomość parafian i rozeznanie ich potrzeb, ale nie tylko w kontekście aktualnego stanu zamieszkania w parafii. Chodzi tu w dużej mierze o rozeznanie przybliżonej liczby,

wieku i charakteru osób, które mogą mieć bliski związek z parafią, ale zamieszkują poza nią, w kraju bądź poza jego granicami. O ile mało ludna parafia, do której dodatkowo dociera wydawana w diecezji prasa nie będzie wymagać wydawania własnej gazety parafialnej, o tyle rozpoznanie przyczyn małej liczby mieszkańców i zlokalizowanie ich krewnych może być pomocne w doborze adekwatnych narzędzi komunikacji dla dotarcia do osób potencjalnie potrzebujących kontaktu z kancelarią lub proboszczem. W myśl nakazu „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu” (Mt 16, 15) zasadne jest uwrażliwienie, również na poziomie parafii, na zmiany zachodzące w przestrzeni społeczno-kulturowej.

„Zadaniem całego Kościoła, tj. hierarchii i świeckich jest rozpoznawanie, z pomocą Ducha Świętego, aktualnych znaków czasu i zawartego w nich zamysłu Bożego. Dlatego trzeba zachować czujność wobec zmieniającej się społecznej rzeczywistości i oceniać ją okiem wiary. Spojrzenie na globalizację, jako na znak naszych czasów, nakazuje potraktować zarówno jej możliwości w dziele jednoczenia ludzi, jak i zagrożenia z nią związane, jako Boże wyzwanie do podjęcia wysiłku, aby przekształcać dzisiejszą ludzkość w jedną wielką rodzinę, opartą na sprawiedliwości, równości i solidarności. Podjęcie tego wyzwania należy uważać za wyraz posłuszeństwa woli Bożej”⁵¹¹ dlatego „zmiany dokonujące się w przestrzeni kulturowej w wyniku różnorodnych nurtów myślowych winny być stale obserwowane, aby można było wypracowywać do aktualnych modeli teologicznych odpowiadające im imperatywy i programy działania, na podstawie których powinna być prowadzona działalność ewangelizacyjna w konkretnych wspólnotach eklezjalnych”⁵¹².

Rozpatrywanie celowości posiadania różnych rodzajów mediów przez parafie w odniesieniu do powyższego będzie miało głębokie uzasadnienie. Nie pozostaje bez znaczenia aspekt ekonomiczny wszelkich przedsięwzięć medialnych w parafiach. Dlatego odnotowanie braku gazety parafialnej, strony internetowej parafii lub aktywności duchownych w sferze mediów społecznościowych nie powinno być jednoznacznie łączone z oceną sprawności parafii w realizacji zaleceń nauczania Kościoła o mediach. Oceny zasadności posiadania mediów parafialnych i ich rodzaju muszą dokonywać

---

⁵¹¹ K. Belch, *Wyzwania globalizacji w świetle nauki społecznej Kościoła*, Przemysł 2007, s. 33.

⁵¹² B. Drożdż, *Uwarunkowania społeczno-kulturowe ewangelizacji w Polsce na początku XXI wieku w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 57.

duchowni posługujący na parafiach. Jest to ich odpowiedzialność, którą traktować należy na równi z pozostałymi aspektami posługi we wspólnocie. Aby mieć możliwość kompetentnego i w pełni odpowiedzialnego, a zarazem odpowiadającego faktycznemu zapotrzebowaniu osądu muszą oni z jednej strony dysponować odpowiednimi kompetencjami w zakresie edukacji medialnej, z drugiej strony powinni dysponować wszelkimi narzędziami, które pozwolą im rzetelnie ocenić sytuację w parafii, a jednocześnie wpisać konkretne pozycje do planu działań. Wyposażenie duchownych w adekwatne narzędzia do zrealizowania tego rodzaju przedsięwzięcia stanowi z kolei pełną odpowiedzialność biskupów siedleckich.

Biorąc pod uwagę dotychczas podejmowane działania w obrębie zarówno prasy parafialnej, jak i witryn internetowych parafii nie brak przedsięwzięć wskazujących na wolę poszukiwania szerokiego spektrum kontaktu z wiernymi. Znaczącym elementem tej rzeczywistości jest towarzysząca jej refleksja na poziomie ogólnodiecezjalnym, czego świadectwem są prace podjęte w ramach II Synodu Diecezjalnego i wynikające z nich założenia dla dalszego rozwoju programu realizacji mediów katolickich w diecezji. Fakt, iż jest to przestrzeń ulegająca nieustannym zmianom świadczy o jej żywym charakterze oraz o chęci duchownych do podejmowania dialogu. Dotyczy to również obszaru nowych mediów, które według papieża Benedykta XVI tworzą „nową agorę”, a więc otwartą przestrzeń publiczną, „gdzie ludzie dzielą się swoimi pomysłami, informacjami, opiniami i gdzie mogą również tworzyć się nowe więzi i formy wspólnoty. Przestrzenie te, kiedy są wykorzystywane we właściwy i zrównoważony sposób, przyczyniają się do umacniania form dialogu i debaty, które z kolei – jeśli są prowadzone z szacunkiem, troską o prywatność, z odpowiedzialnością i w duchu prawdy – mogą umacniać więzy jedności między ludźmi i skutecznie promować harmonię w rodzinie ludzkiej”⁵¹³.

Powyższa refleksja papieża dotyczy sfery rozwijanej w mediach społecznościowych również na terenie diecezji siedleckiej. Najbardziej wyrazistym tego przykładem jest pierwszy polski biskup bloger, który „wpisem z dnia 6 lutego 2008 r. «Zapraszam do udziału w rozmowach na temat życia w świetle Ewangelii. Mam nadzieję,

---

⁵¹³ Benedykt XVI, *Orędzie na 47. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2013 r. Sieci społecznościowe: bramy prawdy i wiary, nowe miejsca ewangelizacji*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bał, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, s. 92.

że dzięki temu będziemy głębiej rozumieć chrześcijaństwo oraz nasze miejsce w Kościele i tym samym lepiej pojmować nasze życie.» (...) rozpoczął proces zbliżania się do ludzi, szukania ich i podtrzymywania z nimi rozmowy za pośrednictwem bloga”⁵¹⁴. O tym, na ile aktywność biskupa w tej przestrzeni była zasadna świadczyć może liczba ponad 12 tysięcy komentarzy, jakie pojawiły się pod wpisami w okresie od 6 lutego 2008 r. do 6 lutego 2012 r. Również poruszana przez internautów problematyka wskazuje na potrzebę wykorzystywania wszelkich dostępnych środków komunikacji w relacjach z drugim człowiekiem w kontekście wiary i nauczania o Dobrej Nowinie. „Były to nie tylko refleksje nad przeczytanym tekstem, ale także pytania o wiarę, prośby o rozwianie wątpliwości w wierze, o pomoc w interpretacji słowa Bożego. Dla internautów blog stał się również miejscem, gdzie szukają pomocy w rozwiązywaniu swoich życiowych problemów”⁵¹⁵.

Przykład zaangażowania bp Kiernikowskiego w blogosferę oraz szeroki odzew ze strony użytkowników tej formy komunikacji są potwierdzeniem konieczności wykorzystania nowych technologii w celu dotarcia do drugiego człowieka z określonym przekazem, który będzie dla niego zrozumiały. Nowe media, jako odrębne języki komunikacji pomiędzy ludźmi stanowią przestrzeń spotkania z osobami, które niejednokrotnie bardzo tego potrzebują, a jednocześnie zdarza się, że taka forma wymiany myśli stanowi jedyną drogę dotarcia do nich i skłonienia do oglądu sytuacji z perspektywy życia w wierze, w jedności z Kościołem. „Dlatego tak ważne jest, aby na poziomie diecezji popierać inicjatywy podejmowane przez osoby duchowne i świeckie, które – posługując się tymi nowymi środkami komunikacji – będą starały się przedstawiać całościowy obraz Kościoła lokalnego, pokazując nie tylko jego historię, tradycję, strukturę, ale także podejmowane inicjatywy, a nade wszystko ludzi, którzy tworzą żywą wspólnotę. Pamiętając o tym, że powołaniem i misją Kościoła jest przekaz wiary, trzeba podejmować takie działania, które pozwoli na budowanie trwałej wspólnoty międzyludzkiej”⁵¹⁶.

---

⁵¹⁴ A. Sobierajska, *Biskup komunikujący się z wiernymi za pomocą bloga*, w: *Posłuszeństwo Ewangelii – Eucharystia. Księga jubileuszowa dedykowana Biskupowi Zbigniewowi Kiernikowskiemu w 10. rocznicę sakry biskupiej i posługi pasterskiej w diecezji siedleckiej*, red. M. Czubak, B. Kondracka, M. Paluszkiwicz, Siedlce 2012, s. 427.

⁵¹⁵ Tamże.

⁵¹⁶ J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 138-139.

Rozproszenie działań w tym zakresie oraz niekompletność danych dotyczących duchownych aktywnie zaangażowanych w komunikację za pomocą nowych mediów i mediów społecznościowych nie pozwalają na całościowe ujęcie problemu w obrębie badań. Zarazem stanowi to jeden z zasadniczych elementów charakteryzujących przestrzeń współczesnej komunikacji internetowej z jej efemerydalnością, niekonsekwentną periodycznością i ograniczonymi możliwościami pełnej kontroli. Jest to również znak czasu, w którym postrzeganie wiary i jej znaczenie się zmienia. „Coraz trudniej opisać je za pomocą pojęcia racjonalnej przynależności do zbioru ściśle określonych wierzeń. Coraz wyraźniej jawi się natomiast jako potrzeba doświadczenia relacji zdolnej wzbudzić uczucia, choćby mało wyszukane teologicznie, a w pewnych aspektach niezupełnie racjonalne. (...) Można zauważyć dziś tendencję przechodzenia od wiary w Boga do wiary w tajemnicę Boga. (...) jest to znak i konsekwencja docenienia emocji i uczuć, którą obserwujemy w życiu nas wszystkich”⁵¹⁷.

Zarówno parafialna prasa, jak i strony internetowe prowadzone w parafiach stanowią czynnik pomocny w definiowaniu emocji i uczuć, o których wspomiano. Traktować je należy jako jedno z wielu narzędzi dostępnych duchowieństwu w celu dotarcia ze słowem Bożym do parafian ale i nie tylko. Choć sfera mediów elektronicznych i ogólnokulturowa tendencja do wirtualizowania relacji ze światem i drugim człowiekiem stały się ogólnoswiatowym regulatorem sposobu postrzegania tegoż świata nie można powiedzieć, że taka forma refleksji szybko zdobywa poklask w diecezji siedleckiej.

Za wynikiem badań ks. Umińskiego należy powtórzyć w kontekście witryn parafialnych, że strony internetowe służą w znacznej mierze informacji z życia lokalnego Kościoła. Pełnienie przez tego rodzaju media misji ewangelizacyjnej Kościoła nie jest niemożliwe, a z całą pewnością tego rodzaju nauczanie zawiera elementy ostrzegania przed rozwojem antykultury, oraz zniewoleniem serca i umysłu. Rola mediów internetowych bądź social mediów we wsparciu posługi kapłanów w diecezji jest jeszcze zbyt mało rozpoznana i zdefiniowana. Stąd wcześniejsze postulaty o konieczności edukacji medialnej duchownych. Zwłaszcza, że temu rodzajowi środków społecznego

---

⁵¹⁷ G. Borghi, *Wiara w czasach Facebooka*, Częstochowa 2017, s. 9.

przekazu często towarzyszy płytkość i infantylność, które definiują te media w nowym kontekście⁵¹⁸.

Aktywność internetowa duchownych w parafiach oraz prasa parafialna w znacznej mierze zależą od poziomu rozpoznania tego medium przez używających go duchownych. Im gazety parafialne mają bardziej doświadczonych w sferze medialnej proboszczów w roli redaktorów naczelnych, tym przekaz staje się bardziej rozbudowany. Tym większa nadzieja na obecność prasy parafialnej w roli narzędzia służącego ewangelizacji zmediatyzowanej społeczności. Ta sama myśl towarzyszyć będzie zadumie na temat witryn internetowych. Ich obecny kształt i poziom uporządkowania są wprost zależne od stopnia zaawansowania księży delegowanych do prowadzenia takiej działalności.

3.3. Perspektywy rozwoju działalności programowej mediów diecezjalnych

Obserwacja współczesnego środowiska medialnego w diecezji siedleckiej oraz jego rozwoju na przestrzeni ponad dwudziestu pięciu minionych lat pomaga wyciągnąć wnioski, które umożliwią postawienie tez dotyczących dalszego rozwoju mediów katolickich na jej terenie. Kierując się wprost zaleceniem Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu, która stwierdziła, że „strategia Kościoła w sferze społecznego przekazu powinna się opierać na wynikach poważnych badań nad środkami przekazu, obejmujących kompetentnie przeprowadzoną analizę i ocenę. Ważne jest, aby badania te uwzględniały zagadnienia i problemy szczególnie istotne dla misji Kościoła w danym kraju czy regionie” (AN 32). W diecezji są prowadzone badania przestrzeni użytkowanych na jej terenie mediów. Dane na temat struktury, sposobu organizacji mediów oraz profilu i liczebności odbiorców są pozyskiwane przez poszczególne redakcje. Również sama diecezja dysponuje konkretnym zasobem wiedzy na temat funkcjonujących na jej terenie środków komunikacji, a także odbiorców.

---

⁵¹⁸ Por. G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s.173 n.

Trudnym do pełnego zweryfikowania elementem przestrzeni medialnej jest aktualny obraz wydawanej w diecezji prasy parafialnej, a także stopień wykorzystania mediów społecznościowych w parafiach i przez poszczególnych księży. Pośród zaleceń Podkomisji ds. Mediów i Publikacji Katolickich umieszczonych w instrukcji duszpasterskiej *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata* znalazły się również takie, które dotyczyły tej sfery środowiska medialnego. Zatem jest to także przedmiot zainteresowania i podejmowania konkretnych działań w diecezji. Elementem uzupełniającym powyższe kroki może być próba stworzenia diecezjalnego forum wymiany informacji i katalogu dobrych praktyk medialnych. Warto zaznaczyć, że równie istotnym materiałem informacyjnym w tego rodzaju przedsięwzięciach są informacje na temat braku podejmowania aktywności w wyżej wymienionych zakresach środowiska medialnego parafii. Tego rodzaju informacje skonfrontowane z danymi dotyczącymi ludności i struktury społecznej parafii wraz z danymi na temat środowiska technologicznego w gminach mogą wnieść cenny wkład w pozyskiwanie ogólnej wiedzy o przestrzeni medialnej w diecezji.

Powyższe wydaje się zasadne o tyle, że wdrożenie wynikających z posoborowego nauczania Kościoła działań odnośnie Internetu, mediów, a w tym także aktywność Kościoła lokalnego w sferze mediów społecznościowych i innych najnowszych osiągnięć na polu technologii i komunikacji, jest koniecznym elementem misji Kościoła na ziemi. Zwrócił na to uwagę papież Franciszek, który w swoim pierwszym orędziu na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu mówił o Internecie, aby „był miejscem bogatym w wartości ludzkie, nie siecią przewodów, lecz ludzkich osób”⁵¹⁹.

Wartości ludzkie rozumieć należy jako te, które gwarantują funkcjonowanie zdrowego moralnie społeczeństwa. „Godność osoby ludzkiej, życie, wolność, sprawiedliwość, równość, prawa człowieka – wartości podstawowe dla życia społecznego, mają swe korzenie w chrześcijaństwie. Chrześcijaństwo proponuje pewien idealny, stały wzorzec wartości, który wyłania się z wizji antropologicznej - «Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas» (J 1, 14)⁵²⁰. W ujęciu ks. Bogusława Drożdża „chrześcijańskość w rozumieniu kultury wprowadza istotną przesłankę. Treścią jej jest

---

⁵¹⁹ Franciszek, *Orędzie na 48. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2014 r. Przekaz w służbie autentycznej kultury spotkania*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=168pl> (dostęp: 20.05.2019 r.).

⁵²⁰ A. Baczyński, *Jak uzdrowić media publiczne? O roli wartości chrześcijańskich w mediach publicznych*, w: *Wartości w mediach – z dolin na szczyty*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, Tarnów 2012, s. 120-121.

pełnia człowieczeństwa, jaka kryje się w Osobie Chrystusa. Jeśli człowieka nie można zrozumieć bez Chrystusa (zob. RH 12-13), to tym samym i ludzka kultura pozbawiona jest właściwych narzędzi pozwalających ją przeniknąć w jej najgłębszych znaczeniach, jeżeli tylko oderwie się ją od bosko-ludzkiego wymiaru”⁵²¹.

„We współczesnym społeczeństwie środki społecznego przekazu odgrywają wyjątkowo ważną rolę w informowaniu, rozwoju kultury i kształceniu. Rola ta wzrasta w związku z postępem technicznym, bogactwem i różnorodnością przekazywanych wiadomości, wpływem wywieranym na opinię publiczną” (KKK 2493). Podążanie z człowiekiem w ślad za postępem w obszarze środków społecznego przekazu stanowi jedno z głównych zadań Kościoła, który ma przekazać światu Jezusa Chrystusa, który jest drogą i prawdą i życiem (zob. J 14, 6). Kościół, aby dotrzymać kroku współczesnemu człowiekowi, musi poznawać nowe technologiczne rozwiązania, a także być ich użytkownikiem. Rozpoznając samego odbiorcę, zarówno mieszkańca diecezji, jak i emigranta, który pozostawił swój dom rodzinny i bliskich, Kościół diecezjalny ma szansę sprawdzić i dostosować do jego profilu sposób oraz skalę wykorzystania różnych mediów w kontakcie z nim.

Do zadań, a zarazem poważnych wyzwań Kościoła, należy następująca po krytycznej ocenie aktualnego tła przestrzeni medialnej, selekcja najbardziej adekwatnych środków. Określenie potrzeb wynikać będzie z charakteru diecezji, jej aktualnego stanu i problemów duszpasterskich⁵²² z podkreśleniem wyjątkowej sytuacji, w jakiej znaleźli się w większości przypadków młodzi ludzie, którzy opuścili rodzinne strony. Mimo, iż formalnie nie są już częścią społeczności diecezjalnej, to jednak z Kościołem siedleckim łączy ich tradycja, która często jest wyrazem głębszej duchowości i sentyment, a także pamięć o rodzinie i bliskich. Biorąc pod uwagę nauczanie papieży o obowiązku dbania o całą wspólnotę ludzką do szczególnego rodzaju misji Kościoła lokalnego należy troska o wszystkich, którzy niezależnie od aktualnego miejsca pobytu znajdują pretekst, aby natrafić na Słowo Boże w mediach lokalnych.

---

⁵²¹ B. Drożdż, *Uwarunkowania społeczno-kulturowe ewangelizacji w Polsce na początku XXI wieku*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, s. 46.

⁵²² Por. J. P. Woźniak, *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, s. 128-129.

Czasem jest to potrzeba zasięgnięcia informacji o bieżących wydarzeniach z ojczyznej ziemi, czasem chęć zobaczenia galerii zdjęć, bywa i tak, że potrzebny jest praktyczny dostęp do danych kontaktowych parafii w celach załatwienia spraw formalnych. Często są to zupełnie pozareligijne powody skorzystania z mediów diecezjalnych, ale „nowa ewangelizacja musi się też dokonywać ze świadomością, że nie jest ona adresowana tylko do stuprocentowych chrześcijan (...) Kościół nie jest wprawdzie na wszystko, ale dla wszystkich (...) też dla poszukujących. Nowa ewangelizacja musi zatem być dzisiaj adresowana także do stojących z daleka (...) Natomiast Jan Paweł II zachęcał nas do pokornego uznania, że «należy troszczyć się żywo o przepowiadanie» skierowane do tych, którzy stoją z dala od Chrystusa, «gdyż jest to pierwsze zadanie Kościoła». Stąd Kościół musi objąć swoją troską duszpasterską zarówno tych jeszcze niewierzących i jeszcze niechrześcijan, jak i tych już niewierzących i już niechrześcijan”⁵²³.

W odniesieniu do powyższych rozważań trzeba podkreślić wyjątkową multifunkcjonalność Katolickiego Radia Podlasie i portalu Podlasie24.pl. Nakreślając perspektywę rozwoju bez wątpienia trzeba uznać rosnącą rolę medium internetowego w relacji do radia. Nie oznacza to spadku popularności diecezjalnej rozgłośni radiowej, czy radia ogóle. Radio, jako jedyne medium, które nie odrywa uwagi od wykonywanych czynności, a wręcz jest w stanie je uprzyjemnić, jest i pozostanie pod tym względem medium na trwałe wpisanym w kulturę. Zwłaszcza w kontekście jego lokalności w ujęciu geograficznym, a więc w perspektywie odbiorców, dla których jest to „dobre radio stąd”. Pod tym względem radio swoim oddziaływaniem ma szansę skutecznie wypełniać zadania misji ewangelizacyjnej, a więc prowadzić od spotkania na antenie do pełnego uczestnictwa w żywej wspólnotie Kościoła.

Wobec portalu należy podkreślić wynikającą ze zmian technologicznych przemianę, która polega na zwiększaniu zapotrzebowania na multimedialne, a więc łączące kilka różnych form – tekst, dźwięk, grafika, animacja, wideo – środki przekazu treści. Dodatkowo media internetowe pozwalają na pełne współuczestnictwo w tworzeniu programu. Odbiorca już nie tylko może włączyć się do audycji, ale może ją sam zaplanować wybierając bądź przekaz strumieniowy, bądź też odtwarzając treści wedle własnego uznania i zamieszczając pod nimi różne formy własnego przekazu.

---

⁵²³ R. Biel, *Nowa ewangelizacja w cieniu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych*, w: *Polskie drogi nowej ewangelizacji*, red. K. Święs, D. Lipiec, s. 72-73.

Ta ciągle zmieniająca się rzeczywistość nowego odbiorcy będąca obrazem kultury dynamicznych i interaktywnych mediów wymusza na nadawcach nieustanne podążanie za aktualnymi trendami. Stąd rosnąca na przestrzeni lat pozycja mediów internetowych przy, nie tyle słabnącej, co bardziej tradycyjnej, nieco mniej zdynamizowanej, formule radia bądź telewizji. O ile na początku funkcjonowania portalu był on medium towarzyszącym i niejako pomocniczym względem radia, o tyle z biegiem lat staje się on medium dominującym, które oferuje znacznie szerszą perspektywę i bardziej obfite źródło informacji, czy nawet rozrywki.

Liczona w milionach odsłon popularność portalu przy średniej liczbie użytkowników oscylującej pomiędzy 180 a 250 tysięcy miesięcznie, z czego od 20% do ponad 40% to użytkownicy nowi⁵²⁴ skłania do refleksji, która odzwierciedlać będzie wcześniej opisane podstawowe zadanie Kościoła, jakim jest ewangelizacja. Według usłyszanych przez Apostołów słów: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody (...) Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 19-20), Kościół zobowiązany jest wypełniać swoją misję otrzymaną od Boga. Żeby ta działalność mogła odnieść swój cel, musi On „nieustannie poszukiwać właściwego języka komunikowania prawd ewangelicznych, uczyć się go i doskonalić. Aby język ten był skuteczny, należy go dostosować do wielu uwarunkowań, np. kultury, percepcji odbiorców”⁵²⁵.

Postawiona przez ks. Grzegorza Umińskiego teza wydaje się w pełni realizowana przez Kościół siedlecki w postaci wielowymiarowego obszaru mediów diecezjalnych. W parze z różnością przestrzeni medialnej idzie jej wielowarstwowość. Media w diecezji siedleckiej kierowane są do szerokiego grona adresatów. Jako takie stanowią jeden, realizowany kilkoma narzędziami, głos Kościoła. Jednocześnie każde z osobna stanowi odrębny element zróżnicowany od pozostałych formą przekazu i nieco odmiennym profilem odbiorcy. Potencjał rozwoju zawarty jest w dążeniu do kreatywnego łączenia tego zasobu z działalnością parafii, co już w znacznym stopniu jest realizowane. Świadczy o tym opisana wyżej wspólnototwórcza rola Kół Przyjaciół KRP, a także, wynikający ze sposobu organizacji funkcjonowania „Echa Katolickiego” w regionie, poziom utożsamienia tygodnika z Kościołem partykularnym i docenienie jego

---

⁵²⁴ Patrz: Aneks nr 25, Podlasie24.pl – statystyki.

⁵²⁵ G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 237.

profesjonalizmu przez czytelników. Kolejnym krokiem jest poszerzenie wymiaru eksploracji sieci internetowej przez Kościół na poziomie parafialnym.

Nie chodzi tu o jednokierunkowy wymiar posiadania bądź nie posiadania strony internetowej przez poszczególne parafie we wszystkich dekanatach diecezji. Zadaniem jest wprowadzanie parafii do już istniejących mediów. W odniesieniu do zalecenia, że Kościół musi wykorzystywać wszystkie możliwe narzędzia i metody we wszystkich dostępnych i odkrywanych przestrzeniach, istotne jest wzmożenie tego rodzaju aktywności w obrębie Kościoła partykularnego ukierunkowanej do użytkowników mediów internetowych. Uzasadnienia dla tego rodzaju postulatu należy szukać w wieloaspektowym procesie rozwoju cyfrowej rzeczywistości. U podstaw tego założenia leży szybki, wspierany licznymi instrumentami państwa, rozwój przestrzeni cyfrowej Polski regionalnej. Jest to wieloaspektowe działanie łączące starania o pokrycie całego kraju dostępem do szybkiej i przepustowej sieci, zwłaszcza w kontekście rozwoju administracji i szkolnictwa. Wraz z tymi działaniami postępują programy upowszechniania kompetencji cyfrowych dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pochodną powyższego jest coraz większa skala wykorzystywania Internetu w życiu codziennym. Staje się to zjawiskiem powszechnym niezależnie od charakteru danego terytorium. Zarówno miasta, jak i mniejsze miejscowości, czy wręcz tereny wiejskie są miejscami wyposażonymi w pełny dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej, a więc również Internetu. Wręcz, tam gdzie kończy się zasięg nadajnika radiowego, Internet wciąż jest dostępny, co z kolei jest gwarancją docierania także z programem radiowym na krańce świata dzięki strumieniowaniu audycji na żywo. Ponadto we współczesnej zmediatyzowanej kulturze, gdzie Internet stał się czynnikiem uwiarygodniającym zjawiska, osoby i ich poglądy, również Kościół powinien dołożyć starań, by tam, gdzie tylko zaistnieje taka możliwość budować i umacniać własny autorytet.

Przygotowania do II Synodu Diecezji siedleckiej oraz jego obrady pokazały, że zaistniała tutaj pełna świadomość roli mediów w życiu wspólnoty Kościoła. Instrukcja Podkomisji ds. Mediów i Publikacji Katolickich została w znacznej części poświęcona problematyce Internetu i obecności duchownych w tej przestrzeni. Według Marka Robaka możliwe jest wyróżnienie trzech etapów rozwoju idei duszpasterstwa

w Internecie⁵²⁶. Pierwszy to moment odkrycia Internetu jako narzędzia komunikacji religijnej. Choć diecezja siedlecka nie była w tej dziedzinie inicjatorem bardzo szybko zostały tu podjęte działania wdrażające spostrzeżenia i zalecenia samego papieża, jak i Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu, a zainteresowanie tą problematyką i determinacja bp Zbigniewa Kiernikowskiego zaowocowały nie tylko pełnym wykorzystaniem mediów tradycyjnych (prasa, radio, wydawnictwo), ale również pozwoliły na odważne wkroczenie duchowieństwa diecezjalnego i samego biskupa w przestrzeń świata cyfrowego.

Kolejne dwa etapy, a więc podjęcie próby praktycznego wykorzystania Internetu w duszpasterstwie oraz profesjonalizacja, również zostały z powodzeniem wdrożone. Wydaje się, że w chwili obecnej Kościół siedlecki stoi przed zadaniem rozwinięcia etapu profesjonalizacji na poziomie parafialnego i indywidualnego zaangażowania duchownych. Z jednej strony wymaga to odpowiedniego przygotowania, ustalenia norm i reguł. Ten proces został już zapoczątkowany, tak samo, jak kolejny, który polega na wdrożeniu praktycznych inicjatyw. Również na tej płaszczyźnie można mówić o pełnym sukcesie, czego dowodem jest wcześniejsza analiza sposobu organizacji i struktury mediów wraz z wszystkimi inicjatywami podejmowanymi w Internecie.

Kontynuacja i ujednoczenie stopnia zaawansowania tego etapu na poziomie dekanatów i parafii stanowi w chwili obecnej wyzwanie, za którym stoi perspektywa rozwinięcia przytoczonych w niniejszej pracy modeli i celów e-duszpasterstwa. Stąd pierwszą potrzebą jest powstanie swoistego indeksu dobrych praktyk i formuły dzielenia się nimi w środowisku duchowieństwa diecezjalnego. Natomiast kolejnym krokiem powinno być w miarę możliwości równomierne wdrażanie nowych inicjatyw. Nie muszą one być tak samo zaawansowane, wiele zależy od możliwości praktycznych, osobistego zaangażowania, wiedzy i predyspozycji samych duchownych. Nie sposób wyobrazić sobie sytuacji, w której niemal wszyscy księża w dekanatach prowadzą własne blogi albo vlogi, a życie parafii przenosi się do wirtualnej rzeczywistości. Bardzo wyraźne granice dla działalności duszpasterskiej w Internecie postawił św. Jan Paweł II: „Chociaż Internet nie może zastąpić głębokiego przeżycia Boga, jakie może dać tylko liturgiczne i sakramentalne życie Kościoła, to jednak może stanowić jedyne w swoim rodzaju uzupełnienie i wsparcie zarówno w przygotowaniu się

---

⁵²⁶ Por. M. Robak, *Duszpasterstwo w kulturze internetu*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 293.

do spotkania z Chrystusem we wspólnocie, jak i w podtrzymaniu nowych wierzących na rozpoczętej już drodze wiary”⁵²⁷.

W określeniu aktywności parafii i duchowieństwa w sieci mogą być pomocne dotychczasowe doświadczenia innych na tym polu, zalecenia posynodalne odnoszące się do tej problematyki, a także informacje zawarte chociażby w *Katalogu kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych*⁵²⁸. Zakres minimalny może wyznaczać już istniejący szkielet w postaci informacji o parafiach w zakładkach na stronie internetowej diecezji. Każda parafia posiada własną podstronę, na której znaleźć można informacje na temat jej historii, pracujących tam księży i siostr zakonnych, miejscowości należących do parafii, wizyt biskupa, odpustów, a także dane dotyczące godzin odprawiania Mszy św. i dane adresowe. Można przyjąć, że absolutnym minimum w tym zakresie byłoby rozszerzenie opisu parafii i jej historii, okraszenie go materiałem fotograficznym i ewentualnie filmowym, precyzyjne otagowanie materiału, a także uzupełnienie aktualnych danych kontaktowych, informacji o godzinach pracy kancelarii i aktualizowanie umieszczonych na diecezjalnej stronie linków.

Zwłaszcza w czasie społecznych napięć i zdarzających się medialnych ataków na wszelkie objawy religijności, czy duchowości chrześcijańskiej Internet może być sojusznikiem w budowaniu i podtrzymywaniu autorytetu Kościoła. Bieżące aktualizowanie informacji, podawanie aktualnych numerów telefonów i danych kontaktowych parafii wraz z godzinami przyjmowania spraw w kancelarii oraz umieszczenie przy imieniu i nazwisku księdza jego krótkiego biogramu wraz ze zdjęciem to zestaw prostych narzędzi, które mogą okazać się bardzo pomocne w kształtowaniu relacji i pozytywnego wizerunku parafii, a co za tym idzie całego Kościoła. W odniesieniu do refleksji papieża Benedykta XVI na temat kultury medialnej trzeba podkreślić, że nowe media zmieniają z jednej strony sposób komunikacji, ale również jej naturę. Efektem tego procesu są wielorakie transformacje w kulturze. Dlatego „głoszenie Chrystusa w świecie nowych technologii wymaga dogłębnego ich poznania”⁵²⁹. „Jednakże – jak zauważył ks. Mirosław Chmielewski – nie chodzi tylko

---

⁵²⁷ Jan Paweł II, *Orędzie na 36. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2002 r. Internet nowym forum dla głoszenia Ewangelii*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 248.

⁵²⁸ Por. *Katalog kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych*, red. A. Gruhn, I. Brzózka-Złotnicka, Warszawa 2014.

⁵²⁹ Benedykt XVI, *Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2009 r.*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński,

o wiedzę technologiczną, ale o poznanie człowieka, który posługuje się nowymi narzędziami komunikacji. Pod wpływem nowych mediów dokonuje się transformacja społeczna i kulturowa w kierunku społeczeństwa i kultury medialnej. Poprzez odwołanie się do praktyki inkulturacji Ewangelii papież wskazał, że także współcześnie Kościół stoi przed zadaniem wejścia w nowy cyfrowy świat⁵³⁰. Jest to o tyle cenne, że w obecnym czasie pośród zarówno mieszkańców parafii, jak i pracujących tam duchownych coraz łatwiej napotkać reprezentantów pokolenia „cyfrowych tubylców”⁵³¹.

Wykorzystanie pełni potencjalnych możliwości dotarcia do ewentualnego odbiorcy mieści się w przytaczanych już tutaj zaleceniach posoborowych Kościoła w misji głoszenia ewangelii wszędzie i do wszystkich ludzi. Dlatego nawet wydawałoby się tak mało istotna rzecz, jak bardziej rozbudowany opis parafii i jej okolic, który mogą urozmaicać wątki historyczne, architektoniczne bądź inne ciekawostki wraz z materiałem fotograficznym może mieć niebagatelne znaczenie. „Istnieją pewne grupy osób, do których trudno jest dotrzeć za pomocą tradycyjnych środków duszpasterskich. Internet pomaga w dotarciu do takich osób, a niekiedy może okazać się jedynym skutecznym sposobem dotarcia do nich”⁵³². Marek Robak wymienia tu osoby młode o krytycznym nastawieniu do Kościoła, starszych i chorych, emigrantów, osoby pracujące poza miejscem zamieszkania albo pracujące do późna, co utrudnia im uczestnictwo w rekolekcjach bądź innych spotkaniach formacyjnych, albo tych, którzy wątpią i dla których Internet z poczuciem anonimowości jest bardziej komfortowym miejscem przełamywania się i wchodzenia w dialog⁵³³.

Papież Benedykt XVI w orędziu na Światowy Dzień Środków Społecznego przekazu w 2011 r. stwierdził, że „sieć jest integralną częścią ludzkiego życia. Internet przyczynia się do rozwoju nowych i bardziej złożonych form świadomości intelektualnej i duchowej, wspólnych przekonań”⁵³⁴. Kolejne lata rozwoju technik i technologii

---

I. Piątek-Belina, E. Bał, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, s. 46.

⁵³⁰ M. Chmielewski, *Ewangelizacyjna misja Kościoła a social media*, „Studia Leopoliensia” 2017 nr 10, s. 193.

⁵³¹ Por. M. Chmielewski, *Kultura medialna jako wyzwanie dla komunikacji wiary w świetle orędzi Benedykta XVI na Światowe Dni Środków Społecznego Przekazu*, „Biuletyn Edukacji Medialnej” 2016 nr 1, s. 166-167.

⁵³² M. Robak, *Duszpasterstwo w kulturze internetu*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, s. 286.

⁵³³ Por. tamże.

⁵³⁴ Benedykt XVI, *Orędzie na 45. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2011 r.*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński,

cyfrowej komunikacji pokazały wręcz, że „życie jednostek we współczesnych społeczeństwach zostało zdominowane przez korzystanie z sieci internetowej”⁵³⁵. Zrozumieli to twórcy diecezjalnych mediów siedleckich, był tego świadom pierwszy polski biskup bloger i dzięki temu wytyczony został kierunek rozwoju mediów elektronicznych w diecezji siedleckiej.

W analizie podstawowych zadań Kościoła w kontekście środków społecznego przekazu ks. Grzegorz Umiński zwrócił uwagę, że „należy zadbać o wychowanie wiernych do odpowiedzialnego korzystania z mediów”⁵³⁶. Kościół od początku refleksji na temat mediów i nowych mediów dostrzega i głęboko analizuje zagrożenia, jakie człowiek napotyka w tej przestrzeni. „Media nie bez przyczyny postrzegane są jako zagrożenie, a dokładniej mówiąc, mogą i faktycznie są wykorzystywane jako narzędzie zła, wyrządzania krzywdy. W tym znaczeniu mass media jako zagrożenie dla duchowości to zagrożenie dla człowieka, dla jego otoczenia, dla świata. Pojawiają się tu różne poważne niebezpieczeństwa, np. szerzenie nienawiści, nietolerancji, ośmieszanie, poniżanie, wprowadzanie w błąd. Znana jest opinia, iż obecnie przybierają one postać m. in. chryścianofobii czy katolikówobii”⁵³⁷.

Kościół wobec tej sytuacji stara się znajdować i proponować światu najbardziej adekwatne i skuteczne środki zaradcze. O takiej tendencji można mówić również w odniesieniu tego rodzaju problemów do używanych w diecezji środków przekazu. Służą temu przybliżone wcześniej programy radiowe, ale również i artykuły prasowe bądź treści umieszczane w Internecie. Postulaty zawarte w propozycjach Podkomisji ds. Mediów i Programów podczas II Synodu siedleckiego wydają się potwierdzać stawianą tezę o wzmożeniu działań na rzecz rozwoju okołomedialnych tendencji na poziomie dekanatu i parafii. Ma to również głębsze uzasadnienie we wspomnianej trosce o wychowanie wiernych do odpowiedzialnego korzystania z mediów. „Przekaz medialny powinien być przepajany wartościami chrześcijańskimi (...) Kościół zauważa potrzebę uwrażliwienia osób odpowiedzialnych za te środki, aby korzystali z nich właściwie i z poszanowaniem godności każdego odbiorcy i jego prawa

---

I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, s. 66.

⁵³⁵ Z. Hanas, *Ewangelizacja przez Internet*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, s. 375.

⁵³⁶ G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 238.

⁵³⁷ W. Misztal, *Media jako sprzymierzeniec duchowości*, w: *Wartości w mediach – z dolin na szczyty*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, s. 282-283.

do wolności”⁵³⁸. Wiele troski przykładał do tego zagadnienia św. Jan Paweł II. Zwracał on uwagę, że „wielka i poważna odpowiedzialność spoczywa na pracownikach środków przekazu: mają oni troszczyć się o to, aby treści przekazywane w sposób tak skuteczny służyły kulturze życia. Winni zatem ukazywać wzniosłe i szlachetne przykłady życia i poświęcać uwagę pozytywnym, a czasem wręcz heroicznym świadectwom ludzkiej miłości” (EV 98).

Papież Benedykt XVI wypowiadając się na temat mediów społecznościowych stwierdził, że „wierzący zachęcają wszystkich, by wciąż zadawali sobie odwieczne pytania człowieka, które świadczą o jego pragnieniu transcendencji i tęsknocie za autentycznymi formami życia, godnymi tego, by żyć. Właśnie to dążenie duchowe, typowo ludzkie, każe nam szukać prawdy i wspólnoty oraz porozumiewać się w sposób prawy i uczciwy”⁵³⁹. Mając na uwadze konsolidacyjny charakter współczesnych mediów można powyższe słowa odnieść do całej ich sfery, a w takim razie również do tych, które są realizowane w diecezji siedleckiej.

Cała przestrzeń medialna jest zatem przestrzenią moralności. Podejmowane w niej ludzkie działania są wobec tego analizowane w perspektywie dobra. Perspektywa ta będzie miała odniesienia do wszystkich ludzi obecnych w tej przestrzeni, a więc twórców, przekazicieli i odbiorców. Moralność „sama jest życiem i dziedziną życia, wiąże się z działaniem człowieka. Twórcą moralności jest więc człowiek przez swoje działanie. Tworzy ją i współtworzy między innymi przez to, że wpływa na czyny innych ludzi”⁵⁴⁰. Dlatego ks. Michał Drożdż stwierdził, że „działanie ludzkie nie jest nigdy działaniem w próżni, ale zawsze związane jest z dobrem w sposób pozytywny, negatywny lub czasem moralnie obojętny. Przestrzeń komunikacji medialnej jest przestrzenią wielorakich ludzkich decyzji, wyborów i działań, dlatego też jest przestrzenią moralności”⁵⁴¹.

Należy w tym miejscu wrócić do zagadnienia relacji religii i kultury. Zdaniem ks. Witolda Kaweckiego powinny się one zawsze spotykać w człowieku „dbając o jego godność i służąc jego wszechstronnemu dobru. Kultura dokonuje humanizacji

---

⁵³⁸ G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 238.

⁵³⁹ Benedykt XVI, *Orędzie na 45. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2011 r. Nowe technologie komunikacyjne i głoszenie Ewangelii*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bał, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, s. 72.

⁵⁴⁰ K. Wojtyła, *Elementarz etyczny*, Lublin 1983, s. 21.

⁵⁴¹ M. Drożdż, *Media przestrzenią moralności*, w: *Wartości w mediach – z dolin na szczyty*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, s. 17.

natury, czyli środowiska, w którym człowiek żyje. Ma się to dokonywać przez ukazywanie pełnej prawdy o człowieku (...). Religia jest w kulturze nieodzowna również ze względu na pełnienie niezastąpionych funkcji poznawczych i aksjologicznych. Przez fakt Objawienia Bóg odsłonił człowiekowi istotną prawdę dotyczącą jego życia. Objawienie religijne wprowadziło w wizję świata i człowieka wymiar osobowy⁵⁴². Tworzenie kultury wymaga postrzegania człowieka jako wartości szczególnej. Kultura nierozzerwalnie łączy się z poczuciem godności człowieka, a jednocześnie jest jej pełnym uszanowaniem. Z kolei godność osoby ludzkiej jednoznacznie prowadzi do wynikającej z niej miłości do drugiego człowieka. W ujęciu nauczania papieskiego jest to sama istota ewangelicznego orędzia Chrystusa i posłannictwa Kościoła⁵⁴³.

Zatem „związek Ewangelii z człowiekiem jest kulturotwórczy u samych fundamentów, ze względu na ową personalistyczną koncepcję człowieka i jego kulturowego działania, które wyłania się z Ewangelii. Ów personalizm wyznacza warunki właściwego funkcjonowania oraz relacji religii i kultury. (...) Kultura, podobnie jak religia, usiłuje nieustannie przekraczać horyzonty doczesności, zmierzając ku przestrzeniom ducha. (...) Prymat osoby nad rzeczą i prymat ducha nad materią uwypukla moralny charakter kultury jako istotowo ważny dla całej kultury⁵⁴⁴. Religia jest więc centralną wartością kultury, a wręcz stanowi o jej pełni. Człowiek, jako istota religijna, jest twórcą wartości kulturowych, które stanowią jego kulturowe dziedzictwo. Kontekst moralny jest elementem, który nieustannie towarzyszy życiu człowieka. Z kolei media, jako czynnik kulturotwórczy są zdolne do wytwarzania własnego kontekstu moralnego, który cechuje tendencja do coraz bardziej inwazyjnego oddziaływania na ludzkie życie. Dlatego ogromnie istotną potrzebą jest zrozumienie mediów i ich roli we współczesnej kulturze.

Według ks. Tadeusza Zasępy, oddziaływanie mediów na człowieka odbywa się siłą fabuły przekazywanych utworów oraz narzucaniem własnego punktu widzenia. „Zdolność mediów do wdzierania się w najgłębsze warstwy świadomości moralnej jest ogromna (...) także wtedy, gdy widzowie są świadomi dystansu pomiędzy sytuacjami z ich własnego życia a fikcją. (...) Jak wynika z zachowań młodzieży, młodym ludziom

---

⁵⁴² W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu (od Leona XIII do Jana Pawła II)*, Kraków 2008, s. 32.

⁵⁴³ Por. Jan Paweł II, *W imię przyszłości kultur*, Przemówienie w UNESCO, (Paryż, 2.06.1980), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym-Lublin 1988, s. 70-71.

⁵⁴⁴ W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu (od Leona XIII do Jana Pawła II)*, s. 33.

wystarczy energii, by podążać za modelem wylansowanym przez kulturę masową”⁵⁴⁵. Ks. Zasepa na podstawie analizy perswazyjnej natury mediów i ich potężnej siły kształtowania świadomości, zwłaszcza w odniesieniu do dzieci i młodzieży, określił płaszczyzny ochrony sfer duchowej transformacji, a więc percepcji, uczuć i społecznego poznania.

Podkreślona została potrzeba skłaniania najmłodszych do podejmowania refleksji nad tym, co zostało im przez media przekazane. Wspólne przepracowanie takich zagadnień jest zdaniem ks. Zasepy pomocne także w rozwiązywaniu ich własnych dylematów emocjonalnych lub określania życiowego doświadczenia młodych ludzi. Rezultatem tego rodzaju działań jest stworzenie spójnej wizji wartości chrześcijańskich, co nierzadko staje w kontraście do optyki przekazu medialnego. W myśl prezentowanej opinii konieczne jest promowanie pozytywnej percepcji, życzliwego nastawienia i poznania socjalnego w harmonii z wizją Chrystusową. Pilną potrzebą jest wykształcenie w młodych ludziach solidnej moralnej podstawy, na której będą mogli opierać własne opinie i doświadczenia. Jednocześnie konieczne jest wyrobienie w młodym człowieku umiejętności krytycznego odbioru i oceny treści przekazywanych przez media. Odpowiedzialność za skuteczne wdrożenie powyższych postulatów spoczywa przede wszystkim na rodzicach, wychowawcach i nauczycielach⁵⁴⁶.

Dlatego „inspirowanie świadomej, katolickiej opinii publicznej, to kolejny imperatyw dla Kościoła bytującego w społeczeństwie pluralistycznym, w którym siły polityczne, społeczne i religijne mogą w sposób niezależny i nieskrępowany posiadać te narzędzia masowej komunikacji”⁵⁴⁷. Według św. Jana Pawła II, realizowana w duchu ewangelicznym formacja ludzkich sumień jest najlepszym sposobem kształtowania takiej właśnie opinii publicznej⁵⁴⁸. Jak podkreśla ks. Grzegorz Umiński, według wskazań Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego jest to zadanie, które ma być realizowane na poziomie formacji seminaryjnej, ale i katechetycznej w celu przygotowania odbiorców do twórczego, selektywnego i krytycznego odbioru mediów⁵⁴⁹.

---

⁵⁴⁵ T. Zasepa, *Media, człowiek, społeczeństwo. Doświadczenie europejsko-amerykańskie*, s. 112.

⁵⁴⁶ Por. tamże, s. 112 n.

⁵⁴⁷ G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 238.

⁵⁴⁸ Por. Jan Paweł II, *Orędzie na 20. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1986 r. Kształtowanie opinii publicznej*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, s. 211-218.

⁵⁴⁹ Por. G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, s. 238.

II Polski Synod Plenarny przypisał szczególny, bo wynikający z racji powołania i z mocy powierzonego urzędu, obowiązek formowania postaw wobec mediów biskupom diecezjalnym. To oni są odpowiedzialni za realizację misji ewangelizacji w Kościele lokalnym i z tej racji powinni wspierać wszelkie związane z tym zadaniem inicjatywy. Chodzi tu przede wszystkim o troskę o utrzymanie katolickich mediów w diecezjach oraz zapewnienie im rozwoju technologicznego i zaplecza technicznego⁵⁵⁰.

W świetle nauczania papieża Franciszka chrześcijanin jest człowiekiem przeżywającym radość ze spotkania ze Zmartwychwstałym Chrystusem. Radość ta towarzyszy mu w każdych okolicznościach życia, a w sytuacji napotkania na trudności wyraża się ona w nadziei pokładanej w Chrystusie. Cechą właściwą dla tej chrześcijańskiej radości jest pragnienie dzielenia się nią z innymi ludźmi. Ponieważ jednak nie wszyscy, również w gronie ochrzczonych, w tej radości uczestniczą Kościół podejmuje wezwanie do tego, by przybliżać człowieka do Boga. Zadanie odnajdywania dróg wiodących współczesnego człowieka do Zbawiciela podejmowane jest poprzez radosne dzielenie się Ewangelią, a więc na drodze wypełniania misji ewangelizacji⁵⁵¹.

Według papieża Franciszka, „Kościół jest powołany, aby był zawsze otwartym domem Ojca” (EG 47). „Powszechność Kościoła w rozumieniu Franciszka dotyczy zaproszenia do niego nie tylko poszczególnych osób, w ich różnorodności, lecz także wszystkich ludów i narodów żyjących na ziemi na przestrzeni dziejów, w różnorodnych epokach historycznych”⁵⁵². Jest to nawiązanie do soborowego nauczania o kontekście kulturowym życia człowieka oraz rozwinięcie nauki o inkulturacji Kościoła w społecznościach ludzkich. „Pojęcia kultury i akulturacji należy uznać za ważne w nauczaniu Franciszka w kontekście życia wspólnoty kościelnej, ewangelizacji i duszpasterstwa. Pojęcie kultury odgrywa kluczową rolę w zrozumieniu tożsamości i autonomii poszczególnych ludów i narodów, a także ich dziedzictwa i bogactwa tradycji. Inkulturacja z kolei odnosi się do specyficznego związku, jaki zachodzi między kulturą danego ludu lub narodu a Ewangelią. Jak łaska bazuje na naturze poszczególnych

---

⁵⁵⁰ Por. tamże.

⁵⁵¹ Por. D. Lipiec, *Duszpasterstwo misyjne w nauczaniu papieża Franciszka*, w: *Duszpasterstwo w świetle nauczania papieża Franciszka*, red. D. Lipiec, s. 9 n.

⁵⁵² Tamże, s. 12.

ludzi w procesie zbawienia, tak opiera się ona na kulturach poszczególnych wspólnot ludzkich, aby Bóg mógł wcielić się w nie i budować swój Kościół (EG 115)”⁵⁵³.

Aby zarysowana powyżej misja wypełniania świata ewangeliczną radością była realizowana w pełni Kościół musi być obecny w każdej przestrzeni ludzkiej aktywności. Dotyczy to w znacznej mierze obecności w przestrzeni kultury medialnej na wszystkich poziomach jej oddziaływania. Stąd ogromna rola środków społecznego przekazu, w których świat chrześcijański jest oczywistym punktem odniesienia dla prezentowanych treści oraz naturalnym tłem ludzkich losów. W jednakowym stopniu istotne jest to, by taka narracja spotykała się ze zrozumieniem odbiorcy, a także by sama w sobie była odpowiedzią na powszechne zapotrzebowanie na taki sposób opisywania świata.

Wobec rozpowszechnionego uznania siły mediów do kreacji postaw odbiorców kluczowe znaczenie w tym aspekcie należy przypisać mediom katolickim. Zarówno w wymiarze ponadregionalnym, jak i, a może nawet w większym stopniu, w wymiarze regionalnym. W liście *Il Rapido sviluppo* św. Jan Paweł II zwrócił uwagę na konieczność pójścia o krok dalej w stosunku do posoborowego nauczania Kościoła na temat środków społecznego przekazu. Zdaniem papieża posługiwanie się tymi środkami w realizacji misji Kościoła jest integralnym elementem jego działalności w trzecim tysiącleciu (zob. SR 2). Wydaje się, że diecezjalne media realizowane w Kościele siedleckim stanowią modelowy przykład konsekwentnie realizowanej wizji mediów w służbie Kościoła, jaka została nakreślona w soborowym i posoborowym nauczaniu Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce, a kolejni biskupi siedleccy wykazują determinację i zdolność do praktycznego wdrażania wszystkich opisanych wyżej postulatów w prowadzonej przez siebie wspólnocie Kościoła partykularnego przy pełnym zrozumieniu tradycji, historii i potencjału Jego wiernych.

---

⁵⁵³ Tamże, s. 13.

Zakończenie

Kościół, jako autentycznie braterska wspólnota został powołany przez Chrystusa do tego, by głosić Ewangelię. Ewangelizacja jest zatem centralnym punktem działalności Kościoła i stanowi o jego tożsamości. Z tego względu konieczne jest nieustanne diagnozowanie i zgłębianie dostępnych narzędzi, możliwości i technologii, które mogą służyć wypełnianiu tego zadania. Dotyczy to zwłaszcza sfery mediów i komunikacji społecznej. Aby dotrzeć z Ewangelią do współczesnego człowieka, Kościół musi wejść w dialog ze współczesną kulturą. Nierozzerwalnie wiąże się z tym konieczność rozpoznania i użytkowania najbardziej adekwatnych dla niej narzędzi. Aktywność Kościoła na tej płaszczyźnie wymusza jego uczestnictwo w procesach tworzenia nowej kultury, przede wszystkim w jej medialnym wymiarze, a więc w aspekcie rozpoznanych problemów współczesnej kultury medialnej. Niezmiernie istotny jest tu kontekst mediów elektronicznych, Internetu i rozwiązań w sferze elektronicznych narzędzi komunikowania.

Liczące ponad ćwierć wieku doświadczenie Kościoła w Polsce na polu wykorzystania współczesnych środków komunikacji oraz towarzysząca mu w tym czasie refleksja nad wykorzystaniem mediów, a w tym również Internetu i nowych technologii w przekazie wiary, przyniosły liczne efekty w formie nauczania kierowanego do wiernych, jak i praktycznych realizacji w postaci tworzonych od podstaw, własnych mediów katolickich. Wieloletnie doświadczenia większości diecezji w Polsce, a także obecne w literaturze próby prezentowania sytuacji medialnej Kościoła w Polsce na tle miejscowego rynku medialnego pozwalają na podejmowanie ocen i podsumowań oraz rysowanie perspektyw rozwoju aktywności Kościoła w tej sferze.

Dzięki wykorzystaniu przez Kościół w Polsce możliwości, które wynikały z nowej rzeczywistości, w jakiej znalazł się on w skutek przemian ustrojowych na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku stało się możliwe praktyczne zastosowanie zaleceń posoborowego nauczania Kościoła powszechnego. Dotyczy to zarówno działań w aspekcie wyzwań nowej ewangelizacji, jak i stosowania współczesnych mediów, jako narzędzi głoszenia Dobrej Nowiny

i ubogacania współczesnej kultury o wartości chrześcijańskie. Powyższe odnosi się zwłaszcza do podejmowania tej problematyki w aspekcie działalności ewangelizacyjnej Kościołów partykularnych i aktywności diecezji w przestrzeni współczesnych środków komunikacji.

Rozprawa stanowi próbę podjęcia problematyki środków społecznego przekazu w ewangelizacji na terenie diecezji siedleckiej. Zawiera ocenę aktywności Kościoła lokalnego w tej przestrzeni oraz wskazania perspektyw rozwoju i kierunków działań Kościoła siedleckiego w odniesieniu do rzeczywistości medialnej na gruncie lokalnym, ale również w szerszej perspektywie otoczenia medialnego i współczesnej rzeczywistości społeczno-kulturowej. Punktem wyjścia była prezentacja pojęcia ewangelizacji, jej metod i realizacji jej priorytetów w przestrzeni środków społecznego przekazu. W rozprawie znalazł się syntetyczny opis nauczania Kościoła na temat mediów, ewolucja podejścia Kościoła do środków komunikacji oraz ujęcie tej problematyki w odniesieniu do nauczania Kościoła powszechnego i adaptacji tego nauczania do uwarunkowań rzeczywistości Kościoła w Polsce i w diecezji siedleckiej.

W pracy został opisany rozwój piśmiennictwa diecezjalnego i parafialnego w nawiązaniu do dziedzictwa liczącej dwieście lat historii diecezji. Opisany został również rozwój realizowanego przez diecezję radia, a także szeroki wachlarz portali internetowych razem z innymi formami ewangelizacji w Internecie. Prezentacja rozwoju i aktualnego stanu nauczania Kościoła o mediach oraz pojęcia ewangelizacji wraz z ukazaniem genealogii i właściwości przestrzeni mediów w diecezji siedleckiej posłużyły do zbadania postawionego w pracy problemu i wyciągnięcia wniosków. Osiągnięcia Kościoła lokalnego w sferze środków społecznego komunikowania były możliwe przede wszystkim dzięki pełnemu zaangażowaniu biskupów siedleckich w recepcję posoborowego nauczania Kościoła, ale także w jej praktyczne wdrażanie w postaci wspierania działalności wydawniczej, podejmowania trudu założenia i utrzymania własnej diecezjalnej rozgłośni radiowej, portalu i szeregu kolejnych inicjatyw w sferze mediów katolickich.

Podkreślenia wymaga umiejętne odniesienie refleksji Kościoła na temat mediów do współczesnych badań medioznawczych. Istotne w tym aspekcie jest realizowanie programu dla mediów katolickich w diecezji według najnowszych standardów oraz aktualnych trendów również w odniesieniu do badań socjologicznych

i kulturoznawczych w aspekcie zagadnienia społeczności lokalnych i zjawiska kultur regionów. Zarówno historia, jak i współczesne oblicze mediów diecezjalnych stanowią wyraz kompetentnego stosowania nauki Kościoła do utrwalania w kulturze tradycji Kościoła katolickiego i budowania współczesnej kultury w oparciu o wartości chrześcijańskie.

Zebrane w toku badań wyniki pozwoliły na wyciągnięcie wniosków i podjęcie refleksji nad perspektywą rozwoju aktywności Kościoła siedleckiego w sferze współczesnej kultury medialnej. Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, iż pojawiające się postulaty dotyczą rozwoju już podjętych, albo przynajmniej dostrzeżonych i wstępnie rozpoznanych, działań w zakresie społecznego komunikowania i skutecznego wykorzystania mediów na polu ewangelizacji.

W pierwszym rzędzie, pośród najważniejszych wniosków z przeprowadzonej analizy, należy wymienić potrzebę budowania w środowisku duszpasterzy świadomości roli ewangelizacji w działalności duszpasterskiej i stosowania w niej wszelkich dostępnych środków społecznego komunikowania. Konieczna wydaje się tutaj otwartość na media i na dialog z ich użytkownikami. Elementem niezbędnym jest szeroka perspektywa wielopłaszczyznowej formacji. Chodzi tu o formację duchownych, jako twórców i odbiorców mediów, ale także, jako uczestników kultury medialnej. Z jednej strony są oni aktywnymi konsumentami, przez co ulegają jej wpływowi. Z drugiej strony współtworzą tę kulturę, a więc zobowiązani są do ubogacania jej ewangelicznym przekazem, który powinien pojawiać się w niej za pośrednictwem adekwatnego kodu kulturowego.

Perspektywa formacji odnosi się także do osób pracujących w mediach, a w szerszym horyzoncie osób tworzących przekaz medialny, oraz odbiorców tego przekazu. Należy zwracać uwagę na kompetencje osób pracujących w mediach. Chodzi o zasób kompetencji medialnych i kulturowych, a także o świadomość, że jest to praca służąca w pierwszym rzędzie dobru drugiego człowieka. Istotne jest, by katolicy tworzący media byli także świadomi roli ich postawy i zaangażowania w osobisty rozwój duchowy oraz działalność wspólnotową w wymiarze parafialnym. Kościół winien zadbać o rozwój tych kompetencji przez udostępnianie adekwatnych narzędzi i otwartość na inicjatywy ze strony świeckich. Jest to związane z postulatem otwartości na dialog z użytkownikami mediów, do czego duchowni muszą być właściwie przygotowani.

Postulat formacji odbiorców przekazu medialnego dotyczy w pierwszej kolejności dzieci, młodzieży i rodziców. Rodzina, jako Kościół domowy powinna otrzymać pełne wsparcie w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego użytkowania mediów, a zwłaszcza mediów elektronicznych. To wymaga z jednej strony odpowiednich kompetencji kapłanów, z drugiej strony wykorzystania dostępnych narzędzi od katechez szkolnych, poprzez posługę w parafiach, aż po wszelkie inicjatywy na poziomie diecezji. W tym również pełne zaangażowanie mediów diecezjalnych w misję upowszechniania kompetencji medialnych w gronie ich odbiorców.

Równie ważnym postulatem jest właściwe zrozumienie mediów diecezjalnych jako narzędzi ewangelizacji. By ta ich rola mogła być w pełni realizowana konieczne jest, oprócz zwrócenia uwagi na kompetencje osób tworzących przekaz medialny, aktywne i uważne odczytywanie współczesnych zjawisk społecznych i kulturowych. Uwrażliwione na przekaz ze strony drugiego człowieka uczestnictwo w kulturze medialnej, zwłaszcza w obszarze mediów społecznościowych, pozwoli na wprowadzanie do przestrzeni medialnej, a co za tym idzie do obszaru kultury współczesnego człowieka, treści zgodnych z jego aktualną kondycją, zapotrzebowaniem i zainteresowaniami. Daje to szansę na w pełni konstruktywne wprowadzanie do społeczności medialnej wartości chrześcijańskich oraz skuteczne dotarcie z orędziem Dobrej Nowiny do tych, których łatwiej, a może wręcz wyłącznie, można dotrzeć za pośrednictwem współczesnych środków komunikowania.

Nie bez znaczenia pozostaje konieczność odpowiedniego uposażenia materialnego osób tworzących przekaz medialny w diecezji. Budowanie mediów skutecznych, a więc mediów obecnych w środowisku, popularnych i gromadzących szeroką rzeszę odbiorców wymaga wykorzystywania najnowszych technologii w realizacji programu. Odpowiedzialnością pasterzy Kościoła siedleckiego jest troska o umożliwienie twórcom lokalnych mediów katolickich wykorzystania możliwie najbardziej zaawansowanych urządzeń i technologii, a także kompetencji specjalistów w zakresie zarządzania i kreacji pozwalających na stworzenie narzędzi medialnych na miarę potrzeb i wrażliwości współczesnego odbiorcy.

Postulatem niezwyklej wagi jest rozszerzenie wyżej wymienionego zakresu działań na działalność duchowieństwa diecezjalnego na poziomie parafialnym i włączenie aktywności w parafiach w szeroki wachlarz zaplecza medialnego diecezji.

Konieczne jest tu odniesienie założeń do autentycznego zapotrzebowania mieszkańców parafii. W efekcie przeprowadzonych badań zwrócono uwagę na złożoność problematyki aktywności parafii w sferze mediów. W znacznym stopniu jest ona warunkowana otoczeniem medialnym. Czynnikiemami równie istotnymi są w tym przypadku uwarunkowania społeczno-kulturowe. Pewne znaczenie ma również aspekt organizacyjny oraz kwestia kompetencji i otwartości na dialog.

Czynnikiem uzasadniającym dalsze badania oraz stanowiącym o oryginalności osiągniętych wyników jest ujęcie problematyki środków społecznego przekazu w ewangelizacji w kontekście badań interdyscyplinarnych. Podejmowanie dalszych poszukiwań powinno łączyć w sobie aspekt teologiczny, medioznawczy i kulturoznawczy. Jednak dla osiągnięcia pełnego wymiaru perspektywy kolejnych refleksji naukowych nieodzowne wydaje się zaangażowanie w sferze badań historycznych, społecznych i technologicznych dla badanego obszaru.

Badanie katolickich środków społecznego przekazu na ich podstawowym – diecezjalnym poziomie organizacji pozwoliło wskazać na elementy wyróżniające je na mapie przestrzeni medialnej diecezji. Jednym z nich jest specyficzna dla rozgłośni radiowej formuła radiowej rodziny, która z jednej strony stanowi czynnik wspólnototwórczy o mocnym oddziaływaniu na ogół społeczności, a jednocześnie jest elementem finansowania rozgłośni. Innym elementem, który charakteryzuje z kolei diecezjalną prasę jest specyficzny kolportaż, który pozwala na dystrybuowanie diecezjalnego tygodnika za pośrednictwem parafii. Oba te czynniki są charakterystyczne dla modelu mediów katolickich w Polsce. Jednakowoż obecność Kościoła w przestrzeni medialnej na terenie diecezji siedleckiej stanowi istotny element uzupełniający tę przestrzeń o kulturotwórczy czynnik budowany na fundamencie wiary i tradycji Kościoła katolickiego. Elementem różnicującym katolickie media siedleckie na tle szerszej przestrzeni medialnej jest jej struktura organizacyjna oraz model własności i finansowania.

W połączeniu z misją lokalności i podkreśleniem wartości regionalnych, a także mocnym akcentowaniem roli tych mediów dla spraw społeczności lokalnej są to czynniki wpływające na utożsamienie odbiorców z wartościami kultury chrześcijańskiej, a co za tym idzie umacnianie tradycji katolickiej. Odniesienie tej rzeczywistości do aktywności medialnej na poziomie parafialnym i kierowana przez biskupów

siedleckich zachęta, aby duchowni posługujący w diecezji byli otwarci na wszelkie formy działalności ewangelizacyjnej w tej przestrzeni wyróżnia diecezję siedlecką na tle pozostałych diecezji w Polsce konsekwencją i długofalowością realizacji posoborowego nauczania i zaleceń Kościoła powszechnego odnośnie wykorzystania wszystkich możliwych narzędzi dla ewangelizacji współczesnego świata. Dopełnieniem wymienionych czynników jest obecność mediów diecezjalnych w przestrzeni mediów internetowych, co całościowo daje obraz szybkiego przyswojenia nauki Kościoła powszechnego i jej sprawnej realizacji, w zgodzie z aktualnymi trendami technologicznymi i kulturowymi, w diecezji siedleckiej.

Bibliografia

I Nauczanie Kościoła powszechnego

Nauczanie Soboru Watykańskiego II

Sobór Watykański II,

Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem” (1965)

Sobór Watykański II,

Dekret o misyjnej działalności Kościoła „Ad gentes divinitus” (1965)

Sobór Watykański II,

Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli „Inter mirifica” (1963)

Sobór Watykański II,

*Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym
„Gaudium et spes”* (1965)

Sobór Watykański II,

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium” (1964)

Nauczanie papieskie

Grzegorz XVI

Grzegorz XVI, *Encyklika „Mirari vos”, 15.08.1832 r., w: Kościół o środkach komunikowania myśli, oprac. J. Góral, K. Klauza, Częstochowa 1997.*

Leon XIII

Leon XIII, *Encyklika „Etsi nos”*, 15.02.1882 r., w: *Kościół o środkach komunikowania myśli*, oprac. J. Góral, K. Klauza, Częstochowa 1997.

Pius XII

Pius XII, *Encyklika „Miranda prorsus”* 8.09.1957 r., w: *Kościół o środkach komunikowania myśli*, oprac. J. Góral, K. Klauza, Częstochowa 1997.

Paweł VI

Paweł VI, *Populorum progressio*, w: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/pawel_vi/encykliki/populorum_progressio_26031967.html (dostęp: 24.02.2018).

Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*, w: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/pawel_vi/adhortacje/evangelii_nuntiandi.html (dostęp: 24.02.2018).

Paweł VI, *Środki społecznego przekazu ważnymi elementami cywilizacji. Orędzie na 1. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, w: *Orędzia papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002*, red. M. Lis, Częstochowa 2002.

Paweł VI, *Komunikacja społeczna a rodzina. Orędzie na 3. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=61pl> (dostęp: 25.03.2019 r.)

Paweł VI, *Komunikacja społeczna i młodzież. Orędzie na 4. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, w:

<http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=62pl> (dostęp: 25.03.2019 r.)

Jan Paweł II

- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”* (1979)
- Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptor hominis”* (1979)
- Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”* (1990)
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Ecclesia in Africa”* (1995)
- Jan Paweł II, *Encyklika „Evangelium vitae”* (1995)
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Vita consecrata”* (1996)
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”* (1998)
- Jan Paweł II, *List apostolski „Novo Millennio inuente”* (2001)
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Ecclesia in Europa”* (2003)
- Jan Paweł II, *List apostolski „Il Rapido sviluppo”* (2005)
- Jan Paweł II, *Homilia podczas Mszy św. w sanktuarium Krzyża Świętego w Mogile – Nowej Hucie. 9 VI 1979, w: Pielgrzymka do Ojczyzny, Warszawa 1979.*
- Jan Paweł II, *Biada nam gdybyśmy nie umieli ukazywać Ewangelii światu, OsRomPol 1987 nr 6.*
- Jan Paweł II, *W imię przyszłości kultur, Przemówienie w UNESCO, (Paryż, 2.06.1980), w: Jan Paweł II, Wiara i kultura, Rzym-Lublin 1988.*
- Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Krajowego Kongresu włoskich organizacji kościelnych zajmujących się kulturą (Watykan, 16.01.1982)*
http://www.centrumjp2.pl/wikijp2/index.php?title=Kultura#cite_note-36 (dostęp 24.04.2019r.).
- Jan Paweł II, *Przemówienie do Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu. Ewangelizacja przez środki społecznego przekazu, Watykan 7.03.1996r., w: Jan Paweł II, Dzieła zebrane, t. XIV, Homilie i przemówienia okolicznościowe, Kraków 2009.*

- Jan Paweł II, *Przemówienie do trzeciej grupy biskupów polskich z okazji wizyty ad limina apostolorum* (Watykan, 14.02.1998), cyt. za: G. Umiński, *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, Warszawa 2017.
- Jan Paweł II, *Globalizacja i etyka*. Przemówienie do uczestników VII Sesji Plenarnej Papieskiej Akademii Nauk Społecznych, Watykan 27.04.2004 w:https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/globalizacja_27042001.html (dostęp: 24.02.2018)
- Jan Paweł II, *Wytrwajcie w modlitwie i apostołstwie przez modlitwę*, w: *Docieracie do ludzkich serc!*, Szczecinek 2005.
- Jan Paweł II, *Dziela zebrane, t. XIV, Homilie i przemówienia okolicznościowe*, Kraków 2009.
- Jan Paweł II https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/homilie/29plock_07061991.html (dostęp: 2.02.2018r.).
- Jan Paweł II *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *W służbie odpowiedzialnej wolności. Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (1981), w: *Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967 – 2002*, red. M. Lis, Częstochowa 2002.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 18. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Środki społecznego przekazu pomostem pomiędzy wiarą i kulturą*, OsRomPol 1984 nr 5.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 20. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1986 r. Kształtowanie opinii publicznej*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

- Jan Paweł II, *Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1990 r. Misja Kościoła w erze komputerów*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 26. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1992 r. Niech Bóg obdarzy mocą i wsparciem katolików działających w świecie środków społecznego przekazu*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 31. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1997 r. Głosić Jezusa – Drogę, Prawdę i Życie*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 27. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1993 r. Rola kaset magnetofonowych i magnetowidowych w kształtowaniu kultury i sumienia*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 28. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1994 r. Telewizja w rodzinie: kryteria właściwego wyboru programów*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 29. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1995 r. Kino nośnikiem kultury i wartości*, w: *Jan Paweł II –*

orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

Jan Paweł II, *Orędzie na 30. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1996 r. Współczesne środki przekazu w służbie postępu kobiety w społeczeństwie*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

Jan Paweł II, *Orędzie na 31. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1997 r. Głosić Jezusa – Drogę, Prawdę i Życie*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

Jan Paweł II, *Głosić Jezusa – Drogę, Prawdę i Życie. Orędzie na 31. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu (1997)*, w: *Os Rom Pol*, 1997 nr 3.

Jan Paweł II, *Orędzie na 32. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1998 r. Z pomocą Ducha Świętego głosimy nadzieję*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

Jan Paweł II, *Orędzie na 33. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 1999 r. Środki przekazu cenną pomocą dla tych, którzy szukają Ojca*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

Jan Paweł II, *Orędzie na 34. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2000 r. Głosić Chrystusa na progu nowego tysiąclecia*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego*

- Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 35. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2001 r. Rozgłaszajcie to na dachach: Ewangelia w epoce globalnej komunikacji*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 36. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2002 r. Internet nowym forum dla głoszenia Ewangelii*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 37. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2003 r. Środki społecznego przekazu w służbie prawdziwego pokoju w świetle encykliki „Pacem in terris”*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 38. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2004 r. Media w rodzinie: ryzyko i bogactwo*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.
- Jan Paweł II, *Orędzie na 39. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2005 r. W służbie wzajemnego zrozumienia między narodami*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015.

Benedykt XVI

- Benedykt XVI, *Benedykt XVI do biskupów polskich*, Poznań 2005,
- Benedykt XVI, *Odpowiedzialność za wychowanie dzieci i młodzieży. Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu (09.03.2007)*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Kloch, Warszawa 2011.
- Benedykt XVI, *Orędzie na 40. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2006 r. Środki przekazu: sieć komunikowania, wspólnoty i współdziałania*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, Lublin 2014.
- Benedykt XVI, *Orędzie na 41. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2007 r. Dzieci i środki przekazu jako problem wychowawczy*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, Lublin 2014.
- Benedykt XVI, *Orędzie na 42. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2008 r. Środki społecznego przekazu na rozdrożu między gwiazdorstwem a służbą. Szukać prawdy, by się nią dzielić*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszak, J. Zakrzewska, Lublin 2014.
- Benedykt XVI, *Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2009 r. Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina,

M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, Lublin 2014.

Benedykt XVI, *Orędzie na 44. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2010 r. Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie Słowa*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, Lublin 2014.

Benedykt XVI, *Orędzie na 45. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2011 r. Nowe technologie komunikacyjne i głoszenie Ewangelii*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, Lublin 2014.

Benedykt XVI, *Orędzie na 46. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2012 r. Milczenie i słowo drogą ewangelizacji*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, Lublin 2014.

Benedykt XVI, *Orędzie na 47. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2013 r. Sieci społecznościowe: bramy prawdy i wiary, nowe miejsca ewangelizacji*, w: *Benedykt XVI – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Warsztat edytorski*, red. G. Umiński, I. Piątek-Belina, E. Bal, D. Belina, M. Białonoga-Gosik, M. Chromiński, M. Pastuszek, J. Zakrzewska, Lublin 2014.

Franciszek

- Franciszek, *Trzeba towarzyszyć człowiekowi w epoce cyfrowej. Audiencja dla uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu*, Watykan 21.09.2013 r., za: https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/massmedia_21092013.html (dostęp: 26.02.2018).
- Franciszek, *Orędzie na 48. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2014 r. Przekaz w służbie autentycznej kultury spotkania*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=168pl> (dostęp: 17.02.2019 r.).
- Franciszek, *Orędzie na 49. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2015 r. Przekaz ukazujący rodzinę jako sprzyjające środowisko spotkania w bezinteresownej miłości*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=247> (dostęp: 17.02.2019 r.).
- Franciszek, *Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=247> (dostęp: 17.02.2019 r.).
- Franciszek, *Orędzie na 51. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Przekazujemy nadzieję i ufność w naszych czasach, 2*, w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=247> (dostęp: 17.02.2019 r.).
- Franciszek, Adhortacja apostolska „*Evangelii gaudium*” (2013)

Dokumenty Stolicy Apostolskiej i Synodu Biskupów

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu,
Instrukcja „Communio et progressio” (1971)

Kongregacja Wychowania Katolickiego,

Wskazówki odnośnie do formacji przyszłych kapłanów w zakresie środków społecznego komunikowania, Watykan 1986.

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu,
Instrukcja „Aetatis Novae” (1992)

Katechizm Kościoła Katolickiego (1994)

Kongregacja ds. Duchowieństwa,

Dyrektorium ogólne o katechizacji (1998)

Kongregacja Nauki Wiary,

Instrukcja o niektórych aspektach wykorzystania środków społecznego przekazu w promowaniu nauki wiary, w: W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966 – 1994, oprac. Z. Zimowski, J. Królikowski, Tarnów 1995.

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu,

*Etyka w środkach społecznego przekazu (2000), w:
<http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=36> (dostęp: 25.05.2019 r.).*

Konferencja Biskupów Katolickich USA,

Twoja rodzina a cyberprzestrzeń. Deklaracja (16.06.2000), w: *Internet i Kościół*,
red. J. Kloch, Warszawa 2011.

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu,

Kościół a Internet (2002), w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=34> (dostęp: 25.05.2019 r.).

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu,

Etyka w reklamie (2002)

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu,

Etyka w Internecie (2002), w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=35> (dostęp: 25.05.2019 r.).

XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów,

Ewangelia w świecie. Orędzie Synodu Biskupów do ludu Bożego, OsRomPol 2012
nr 12.

Synod Biskupów XII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne,

Lineamenta „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej” (2011)

Dokumenty Kościoła w Polsce

Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu, w: *II Polski Synod Plenarny*, Poznań 2001, s. 93.

Listy pasterskie Episkopatu Polski 1945 – 2000, cz.2, Marki 2003.

II Polski Synod Plenarny, *Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu* (2001), w: <http://mediadlaewangelii.pl/content.php?ContentId=37> (dostęp: 19.03.2019).

Normy Konferencji Episkopatu Polski dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych (2005), w: <https://episkopat.pl/normy-konferencji-episkopatu-polski-dotyczace-wystepowania-duchownych-i-osob-zakonnych-oraz-przekazywania-nauki-chrzescijanskiej-w-audycjach-radiowych-i-telewizyjnych/>, (dostęp: 19.03.2019).

Nauczanie biskupów siedleckich

J. Mazur, Dekret biskupa siedleckiego z dnia 4 września 1991, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

J. W. Nowak, *Antyewangelizacja w postkomunistycznych środkach masowego przekazu. Na zakończenie I roku stałej formacji dla Księży, WSD, Nowe Opole k/Siedlec, 17 V 1997 r.*, w: J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II, Siedlce 1998.

- J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II, Siedlce 1998.
- J. W. Nowak, *Za pośrednictwem mass-mediów Kościół wchodzi w dialog ze światem*, w: J. W. Nowak, *W Świętym Kościele Siedleckim. Część II*, Siedlce 1998.
- J. W. Nowak, *Radio katolickie ma za zadanie ewangelizować. Z okazji IV rocznicy działalności Katolickiego Radia Podlasia*, Siedlce – Katedra, 13 VII 1996 r., w: J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II, Siedlce 1998.
- J. W. Nowak, *W poczuciu wdzięczności za Boży dar Katolickiego Radia Podlasia. Słowo Pasterskie z okazji V rocznicy Katolickiego Radia Podlasia*, Siedlce, 5 VII 1997 r., w: J. W. Nowak, *Bądźcie żywymi latoroślami w Kościele Chrystusa. Homilie i przemówienia społeczne*, T II.
- J. W. Nowak, *Katolickie Radio Podlasie służy pogłębieniu życia religijnego w Kościele siedleckim*, w: J. W. Nowak, *W świętym Kościele siedleckim*, Część V, Siedlce 2001.
- Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego o działalności i o potrzebach Katolickiego Radia Podlasie (2006)*, Siedlce 12 czerwca 2006 r., ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.
- Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego z okazji 15. Rocznicy powstania Katolickiego Radia Podlasie*, „Echo katolickie” 2007 nr 26.
- Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego dotyczące „Podlaskiego Echa Katolickiego” (2008)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.
- Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Ordynariusza z prośbą o wsparcie finansowe Katolickiego Radia Podlasie (czerwiec 2010)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego o działalności i o potrzebach Katolickiego Radia Podlasie (2011)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

Z. Kiernikowski, *Słowo Biskupa Siedleckiego o działalności i o potrzebach Katolickiego Radia Podlasie (2013)*, ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

Dokumenty inne

Archiwum Diecezji Siedleckiej, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

Struktura organizacyjna Katolickiego Radia Podlasia, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18, Tom I.

List dyrektora KRP ks. Henryka Drozda do JE biskupa siedleckiego Jana Mazura, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18 , Tom I.

Statut Koła Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie, (źródło: <http://www.radiopodlasie.pl/?pageId=37>) (dostęp: 8.02.2018).

Statut Fundacji „Podlaskie Centrum Radiowe”, w: ADS, Akta ogólne, Nr 18 , Tom I.

Statut Katolickiego Radia Podlasie, „Wiadomości Diecezjalne Siedleckie” 2017 nr 9-10.

Podkomisja ds. Mediów i Publikacji Katolickich, *Kościół siedlecki wobec wyzwań zmediatyzowanego świata*, materiały na sesję plenarną synodu 9 kwietnia 2016 r.

Dokumenty państwowe

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, Dz. U. 1993, nr 7, poz. 34.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Dz. U. 1989, nr 29, poz. 154.

Ustawa z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności, Dz. U. 1990, nr 86, poz. 504.

II Literatura

25 lat Katolickiego Radia Podlasie, Siedlce 2017

Adamski A., *Katolicki, świecki, regionalny. „Echo Katolickie” – tygodnik jedyny w swoim rodzaju*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, Poznań 2015, s. 142.

Adamski A., *Tematyka środków społecznego przekazu w pracach II Synodu Diecezji Siedleckiej*, w: *Między Klio a Themis. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, red. K. Kakareko, Poznań 2016, s. 35.

Adamski A., G. Łęcicki, *Teologia i nauki o mediach: interdyscyplinarność jako płaszczyzna wspólnej refleksji naukowej o środkach społecznego przekazu*, „*Studia Medioznawcze*” 2016 nr 1, s. 11.

Adamski A., G. Łęcicki, *Teologia mediów i komunikacji – na styku nauk o mediach oraz nauk teologicznych*, „*Studia Medioznawcze*” 2016 nr 2, s. 11.

Augustin G., *Drogi skutecznej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, red. G. Augustin, Ząbki 2012, s. 137.

Augustin G. red., *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, Ząbki 2012.

Baczyński A., *Nie lękajcie się mediów*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s. 38.

- Baczyński A., *Jan Paweł II – blask osoby w telewizji*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s. 107.
- Baczyński A., *Jak uzdrowić media publiczne? O roli wartości chrześcijańskich w mediach publicznych*, w: *Wartości w mediach – z dolin na szczyty*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, Tarnów 2012, s. 120.
- Baczyński A., M. Drożdż, *Wartość mediów – od wyzwań do szans*, w: *Wartość mediów – od wyzwań do szans*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, Tarnów 2012, s. 9.
- Baczyński A., *Jan Paweł II – nowe otwarcie Kościoła na media*, w: A. Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s.15.
- Baczyński A., *Ukazać Kościół przez świat mediów*, w: *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s.59.
- Baczyński A., *Telewizja jako narzędzie ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 337.
- Baczyński, M. Drożdż, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011.
- Baczyński A., M. Drożdż red., *Wartość mediów – od wyzwań do szans*, Tarnów 2012.
- Baudrillard J., *Świat wideo i podmiot fraktalny*, przeł. A. Gwóźdź, w: *Po kinie?... Audiowizualność w epoce przekazników elektronicznych*, red. A. Gwóźdź, Kraków 1994.
- Bauer Z., *Nowe media*, w: *Słownik wiedzy o mediach*, red. E. Chudziński, Warszawa – Bielsko-Biała 2007, s. 257.
- Belina D., *Pasterz w sieci. Biskupi katoliccy ewangelizujący przez Internet*, w: *Nowa ewangelizacja tylko w nowej katechezie*, red. P. Mąkosa, Rzeszów 2013, s. 221.
- Bełch K., *Wyzwania globalizacji w świetle nauki społecznej Kościoła*, Przemyśl 2007.

- Biel R., *Nowa ewangelizacja w cieniu współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych*, w: *Polskie drogi nowej ewangelizacji*, red. K. Świąt, D. Lipiec, Lublin 2014, s. 58.
- Bienias T., *Internet*, Kraków 1998.
- Błoński B., *Dzieje diecezji siedleckiej i dekanatu radzyńskiego. Rys historyczny*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t.11, 2013r, s. 179.
- Błoński B., *Kalendarium Bpa Jana Mazura*, w: *Biskup Jan Mazur. Pasterz Kościoła Siedleckiego*, red. K. Korszniewicz, R. Krawczyk, B. Błoński, Siedlce 2009, s. 143.
- Borghini G., *Wiara w czasach Facebooka*, Częstochowa 2017.
- Borutka T., *Nauczanie społeczne papieża Jana Pawła II*, Kraków 1994.
- Braun J., *Potęga czwartej władzy. Media, rynek, społeczeństwo*, Warszawa 2005.
- Brzezińska-Waleszczyk M., *Social media w duszpasterstwie*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 254.
- Budzik S., *Ewangelizacja przez Internet. Wpływ technik medialnych na kształt naszej wiary*, „Więź” 1998 nr 6, s. 177.
- Budzyńska N., *Biskup w Internecie. Z księdzem biskupem Zbigniewem Kiernikowskim, pierwszym polskim biskupem prowadzącym internetowego bloga „e-Rozmowy o Dobrej nowinie” rozmawia Natalia Budzyńska*, w: „Przewodnik Katolicki” 2008 nr 17, s. 12.
- Bałabuch A. red., *Jan Paweł II promotorem godności człowieka*, Świdnica 2007.
- Cabaj J., J. Gmitruk red., *Z historii Polski i Podlasia: księga jubileuszowa profesora Henryka Mierzińskiego w 50-lecie pracy pedagogicznej i naukowej*, Warszawa – Siedlce 2008.
- Celiński W., *Radiowe ciepło*, „Więź” 1994 nr 2, s. 190.

- Celli Claudio M., *Wprowadzenie*, w: *Jan Paweł II – orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Konkordancja*, red. D. Sonak, I. Piątek-Belina, D. Belina, A. Szajda, M. Wyrostkiewicz, Lublin-Olsztyn 2015, s. 11.
- Chmiel J., *Pojęcie i rola kerygmatu w pierwotnym Kościele*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1980 nr 33, s. 62.
- Chmielewski M., *Kultura medialna jako wyzwanie dla komunikacji wiary w świetle orędzi Benedykta XVI na Światowe Dni Środków Społecznego Przekazu*, „Biuletyn Edukacji Medialnej” 2016 nr 1, s. 166.
- Chmielewski M., *Ewangelizacyjna misja Kościoła a social media*, „Studia Leopoliensia” 2017 nr 10, s. 193.
- Czekalski R., *Nowe formy ewangelizacji w środowisku szkolnym*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, s. 173.
- Czubak M., B. Kondracka, M. Paluszkiewicz red., *Posłuszeństwo Ewangelii – Eucharystia. Księga jubileuszowa dedykowana Biskupowi Zbigniewowi Kiernikowskiemu w 10. rocznicę sakry biskupiej i posługi pasterskiej w diecezji siedleckiej*, Siedlce 2012.
- Depo W., *Środki społecznego przekazu – nowa ambona Kościoła (1)*, „Niedziela” 2013 nr 3, s. 8.
- Dmowski R., *Prasa kościelna w Diecezji Podlaskiej wydawana w okresie II Rzeczypospolitej*, w: *Z historii Polski i Podlasia: księga jubileuszowa profesora Henryka Mierzwińskiego w 50-lecie pracy pedagogicznej i naukowej*, red. J. Cabaj, J. Gmitruk, Warszawa – Siedlce 2008, s. 281.
- Dmowski R., *Materiały do bibliografii prasy kościelnej w diecezji podlaskiej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, Siedlce 2000, s. 39.

- Dmowski R., *Okoliczności przeniesienia stolicy diecezji podlaskiej z Janowa Podlaskiego do Siedlec*, w: *V wieków dziejów Siedlec*, red. D. Grzegorzczuk, P. Matusak, Siedlce 2011, s. 85.
- Dmowski R., *Szkice z dziejów diecezji podlaskiej*, „Szkice Podlaskie”, t. 16, 2008, s. 93.
- Drażkowska B., *Kościół w świecie mediów. Ewangelizacja w dobie komputerów*, „Pedagogia Christiana” 2008 nr 21, s. 118.
- Drozd H., *Tu Katolickie Radio Podlasia. Nie chodzić po skrajnościach*, „Królowa Apostołów”, 1994 nr 4.
- Drozd H., *Katolickie Radio Podlasia w Siedlcach*, w: *Magnificat Anima Mea Dominum*, red. H. Tomasik, K. Korszniewicz, J. Józwik, Marki 1993., s. 233.
- Drożdź M., *Dialog w mediach – od fikcji do show*, w: *Dialog w mediach – od fikcji do show*, red. M. Drożdź, Tarnów 2015, s. 9.
- Drożdź B., *Kultura jako obszar realizacji godności człowieka w świetle nauczania Jana Pawła II*, w: *Jan Paweł II promotorem godności człowieka*, red. A. Bałabuch, Świdnica 2007, s. 130.
- Drożdź M., *Media przestrzenią moralności*, w: *Wartości w mediach – z dolin na szczyty*, red. A. Baczyński, M. Drożdź, Tarnów 2012, s. 17.
- Drożdź M., *Osoba i kultura – odkrywanie personalnego wymiaru ludzkiej kultury*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 2014 nr 2, s. 156.
- Drożdź M., *Troska o przekaz wiary w mediach*, w: A. Baczyński, M. Drożdź, *Nie lękajcie się. Jan Paweł II i media*, Kraków 2011, s. 84.
- Drożdź B., *Uwarunkowania społeczno-kulturowe ewangelizacji w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 44.
- Drożdź B. red., *W trosce o wiarę. Dziesięciolecie diecezji legnickiej*, Legnica 2002.

- Drożdż M., *W poszukiwaniu aksjologicznego fundamentu dialogu w mediach*, w: *Dialog w mediach – od fikcji do show*, red. M. Drożdż, Tarnów 2015, s. 31.
- Dryl G. W. red., *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, Kraków 2013.
- Drzewiecki P., *Edukacja medialna a nauczanie religii w szkole*, Warszawa 2013.
- Dryzek H., *Społeczeństwo informacyjne*, hasło słownikowe, w: http://www.mini.pw.edu.pl/~dryzek/www/?S%B3ownik:Spo%B3ecze%F1stwo_informacyjne (dostęp: 24.02.2018).
- Dyk S., *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015.
- Delong M., *Stanowisko papieża Jana Pawła II wobec integracji europejskiej*, „Polityka i społeczeństwo” 2011 nr 8, s. 41.
- Fiałkowski M., *Świat kultury, polityki i gospodarki a wyzwania nowej ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 207.
- Gawrońska – Piotrowska A., *Katolickie rozgłoszenie radiowe w Polsce*, „Kultura – media – teologia” 2014 nr 19, s. 36.
- Godzisz M., *Rozgłoszenie katolickie ambonami Kościoła*, „Niedziela. Edycja Zamojsko – Lubaczowska” 2017 nr 14, s. 4.
- Gierula M., *Prasa parafialna jako typ prasy lokalnej*, w: *Media wyznaniowe w Polsce. 1989 – 2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, Warszawa 2004, s. 136.
- Gierula M., *Polska prasa lokalna 1989 – 2000. Typologia i społeczne funkcjonowanie*, Katowice 2005.
- Giffard P. A., *Wzrastanie Kościoła. Narzędzia i sposoby ożywienia wiary w parafii*, Gubin 2013.
- Goban-Klas T., *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa – Kraków 1999.

- Goban-Klas T., *Powstanie i rozwój mediów: od malowideł naskalnych do multimediiów*, Kraków 2001.
- Góral J., K. Klauza, *Kościół o środkach komunikowania myśli*, Częstochowa 1997.
- Gózdź K. red., *Nowa Ewangelizacja odpowiedzią na wyzwania obecnego czasu*, Lublin 1993.
- Gruhn A., I. Brzózka-Złotnicka red., *Katalog kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych*, Warszawa 2014.
- Grzegorzczuk D., P. Matusak red., *V wieków dziejów Siedlec*, Siedlce 2011.
- Grzegorzczuk D., A. Kołodziejczyk red., *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, Siedlce 2000.
- Grzegorzczuk D., *Prasa siedlecka w okresie II Rzeczypospolitej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, Siedlce 2000, s.57.
- Gózdź K., *Wstęp*, w: *Nowa ewangelizacja odpowiedzią na wyzwania obecnego czasu*, red. K. Gózdź, Lublin 1993, s. 6.
- Granat W., *Kulturotwórcze wartości chrześcijaństwa*, w: ZN KUL, 1970 nr 3, s. 7.
- Gręźlikowski J., *Instytucja synodu diecezjalnego w Kościele w Polsce po Soborze Watykańskim II*, „Studia Włocławskie” 2001 nr 4, s.112.
- Grudzińska M., *20 lat ECHA!*, „Echo katolickie” 2011 nr 8, s. 3.
- Guzek D., *Media katolickie w polskim systemie medialnym*, Toruń 2016.
- Gwózdź A., *Przez okno technologii. Wprowadzenie*, w: *Widzieć, myśleć, być. Technologie mediów*, red. A. Gwózdź, Kraków 2001, s. 9.
- Gwózdź A. red., *Widzieć, myśleć, być. Technologie mediów*, Kraków 2001.
- Gwózdź A. red., *Po kinie?... Audiowizualność w epoce przekazników elektronicznych*, Kraków 1994.

- Hackiewicz W. red., *1818-2018 Jedność i męstwo. 200 lat diecezji siedleckiej. Wydanie jubileuszowe*, Siedlce 2018.
- Hanas Z., *Ewangelizacja przez Internet*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 375.
- Hergesel T., *Ewangelizacja w Biblii*, w: *W kręgu Dobrej Nowiny*, red. J. Szłaga, Lublin 1984, s. 87.
- Horbowski A., *Kultura w edukacji*, „Kwartalnik Edukacyjny” 2001 nr 3, s. 11.
- Hudzik J. P., *Wykłady z filozofii mediów. Podstawy nauk o komunikowaniu*, Warszawa 2017.
- Hulicki Z., *Systemy komunikacji multimedialnej*, Kraków 1998.
- Janczewski Z., *Prace i uchwały II Polskiego Synodu Plenarnego*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 2001 nr 34, s. 251.
- Jenkins H., *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*, Warszawa 2007.
- Jezierski P., *Media katolickie*, w: *Polski system medialny 1989 – 2011*, red. K. Pokorna – Ignatowicz, Kraków 2013, s. 248.
- Kakareko K. red., *Między Klio a Themis. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, Poznań 2016.
- Kaleta A., *Prasa parafialna w diecezji kieleckiej w latach 1989 – 2004*, w: *Media wyznaniowe w Polsce. 1989 – 2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, Warszawa 2004, s. 143.
- Kapitan S., *Radio to przede wszystkim ludzie*, rozmowa z ks. Sławomirem Kapitanem z okazji 15-lecia KRP, „Niedziela” 2007 nr 27.
- Kawecki W., *Kościół i kultura w dialogu. Od Leona XIII do Jana Pawła II*, Kraków 2008.

- Kawecki W., *Zobaczyć wiarę. Studium obrazu przestrzennego jako komunikacja wiary z perspektywy teologii kultury i teologii mediów*, Kraków 2013.
- Kawecki W., *Ewangelizacyjne zadania mediów (nie tylko) katolickich*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 312.
- Kiciński A., *Radio, tv, internet, prasa na katechezie w diecezji siedleckiej*, w: *Środki audiowizualne w katechezie*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2004, s. 173.
- Kloch J., *Kościół blogujący. Jak wykorzystać blog w misji Kościoła?*, w: *Internet i Kościół*, red. J. Krucina, *Wprowadzenie*, w: *Ewangelizacja*, red. J. Krucina, Wrocław 1980, s. 215.
- Koch K., *Misja czy dymisja Kościoła? Wyzwania koniecznej nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, red. G. Augustin, Ząbki 2012, s. 45.
- Kononiuk T., *Fenomen prasy wyznaniowej w PRL*, w: *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, J. Kloch, Warszawa 2011, s. 92.
- Kudasiewicz J., *Ewangelia*, w: EK, t.4, kol. 1375.
- Kudasiewicz J., *Manifest misyjny Jezusa (Mt 18, 16-20)*, „Ethos” 2000 nr.1-2, s. 114.
- Kudasiewicz J., A. Zuberbier, *Kerygmat*, w: *Słownik teologiczny*, red. A. Zuberbier, t. 1, Katowice 1998, s. 246.
- K. Klauza wybór i opracowanie, *Prasa, radio, telewizja, film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych*, Warszawa 1992.
- Kloch J. red., *Internet i Kościół*, Warszawa 2011.
- Kossewska E., J. Adamowski red., *Media wyznaniowe w Polsce 1989 – 2004*, Warszawa 2004.
- Krucina J. red., *Ewangelizacja*, Wrocław 1980.

- Kulpaczyński S. red., *Środki audiowizualne w katechezie*, Lublin 2004.
- Lakomy M., *Rynek radiowy w Polsce*, Kraków 2012.
- Laskowska M., *Nowe media w duszpasterstwie*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 204.
- Laskowska M., *Środki społecznego przekazu w duszpasterstwie. Etyczna analiza relacji*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 85.
- Lepa A., *Od „Inter mirifica” do „Aetatis novae”*, w: *Prasa, radio, telewizja, film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych*, wybór i opracowanie K. Klauza, Warszawa 1992, s. 4.
- Lepa A., *Pedagogika mass mediów*, Łódź 2007.
- Lepa A., *Pedagogia mediosfery*, „Paedagogia Christiana” 2012 nr 2, s. 218.
- Lewek A. red., *Media i dziennikarstwo w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2008.
- Lewek A., *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. 1, Katowice 1995.
- Lewek A., *Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. 2, Katowice 1995.
- Lewek A., *Zarys problematyki Kościół a media*, w: *Media na przełomie. Dziennikarstwo. Kaznodziejstwo. Edukacja medialna. Śp. Ksiądz Profesor Antoni Lewek (1940-2010). Księga Pamiątkowa*, red. K. Marcyński, J. Szaniawski, J. Twardy, Warszawa 2011, s. 213.
- Lipiec D., *Duszpasterstwo misyjne w nauczaniu papieża Franciszka*, w: *Duszpasterstwo w świetle nauczania papieża Franciszka*, red. D. Lipiec, Lublin 2015.

- Lipiec D., *Teologiczne podstawy ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011.
- Lipiec D. red., *Duszpasterstwo w świetle nauczania papieża Franciszka*, Lublin 2015.
- Lis M. red., *Orędzia papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002*, Częstochowa 2002.
- Loska K., *Dziedzictwo McLuhana między nowoczesnością a ponowoczesnością*, Kraków 2001.
- Łęcicki G., *Media audiowizualne w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2012.
- Łaskarzewska E., *Oparte na Słowie Bożym. Analiza treści prezentowanych na kapłańskich blogach w Adwencie 2013 r.*, „Biuletyn Edukacji Medialnej” 2014 nr 1.
- Łęcicki G., *Media katolickie w III Rzeczypospolitej (1989 – 2009)*, „Kultura – media – teologia” 2010 nr 2.
- Łęcicki G., *Kościół a media*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014.
- Maciaszek P., *Obrzędy sakramentu małżeństwa wezwaniem do ewangelizacji. Dzieło ewangelizacji i sakrament małżeństwa*, w: *Katecheza ewangelizacyjna. Poszukiwania koncepcji*, red. P. Mąkosa, Lublin 2010, s. 292.
- Manovich L., *Język nowych mediów*, Warszawa 2006.
- Marcyński K., *Komunikacja religijna i media*, Kraków 2016.
- Marcyński K., J. Szaniawski, J. Twardy red., *Media na przełomie. Dziennikarstwo. Kaznodziejstwo. Edukacja medialna. Śp. Ksiądz Profesor Antoni Lewek (1940-2010). Księga Pamiątkowa*, Warszawa 2011.
- Martini M., *Rozmowy z moim telewizorem. Spotkanie Kościoła ze światem mass mediów*, tłum. W. Pawłowski, Kraków 1998.

- Mąkosa P. red., *Katecheza ewangelizacyjna. Poszukiwania koncepcji*, Lublin 2010.
- Mąkosa P. red., *Nowa ewangelizacja tylko w nowej katechezie*, Rzeszów 2013.
- Myśliński J., *Kalendarium polskiej prasy, radia i telewizji*, Warszawa 2004.
- Messari V., Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994.
- Misztal W., *Media jako sprzymierzeniec duchowości*, w: *Wartości w mediach – z dolin na szczyty*, red. A. Baczyński, M. Drożdż, Tarnów 2012, s. 282.
- Mróz W., *Strona internetowa www diecezji legnickiej*, w: *W trosce o wiarę. Dziesięciolecie diecezji legnickiej*, red. B. Drożdż, Legnica 2002, s. 549.
- Nagy S., *Ewangelia a kultura w ujęciu encykliki Slavorum Apostoli*, w: W. Kawecki, *Kościół i kultura w dialogu*, Kraków 2008, s. 211.
- Nowy dyrektor Katolickiego Radia Podlasie*, „Niedziela. Edycja Podlaska” 2016 nr 3, s. 7.
- Nowy tygodnik*, „Nowe Echo Podlasia” 1991 nr 1, s.1.
- Oponowicz J., *Sami o sobie – wspomnienia*, w: *Łączy nas 15 lat*, zbiór i opracowanie: G. Welik, Siedlce 2007, s.66.
- Paciorek A., *Kerygmat w Biblii*, EK T4, kol. 1361.
- Parzyszek Cz., *Zadania osób konsekrowanych w dziele nowej ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 179.
- Paczkowski A., *Prasa polska 1918 – 1939*, Warszawa 1980.
- Pawlina K., *Aktualny model ewangelizacji Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 94.
- Pielgrzymka do Ojczyzny*, Warszawa 1979.

- Płachno A., *Wdzięczny jestem Bogu za te lata!*, w: <http://podlasie24.pl//drohiczyn/kosciol/ks.-artur-plachno-wdzieczny-jestem-bogu-za-te-lata---1e6b9.html> (dostęp: 8.02.2018r.).
- Pokorna – Ignatowicz K., *Kościół w świecie mediów. Historia-dokumenty-dylematy*, Kraków 2002.
- Pokorna – Ignatowicz K. red., *Polski system medialny 1989 – 2011*, Kraków 2013.
- Przybysz M., *Rzecznictwo prasowe w instytucjach kościelnych w Polsce w kontekście mediów społecznościowych*, Kielce 2013.
- Przybysz M., T. Wielebski red., *Media w duszpasterstwie*, Warszawa 2014.
- Przyczyna W., *Teologia ewangelizacji*, Kraków 1992.
- Przygoda W., E. Robek red., *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, Sandomierz 2011.
- Przyczyna W., *Teologia ewangelizacji*, Kraków 1992.
- Przybyłowski J., *Świat ludzi młodych wyzwaniem dla Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 154.
- Przyczyna W., *Ewangelizacja*, w: LTP, s. 254.
- Ratzinger J., *Prawda w teologii*, tłum. M. Mijalska, Kraków 2001.
- Ratzinger J., *W drodze do Jezusa Chrystusa*, Kraków 2012.
- Ratzinger J. – Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu, cz. 1: Od chrztu w jordanie do Przemienienia*, Kraków 2007.
- Robak M., *Czy Kościół lubi internet? Sieć komputerowa w świetle wypowiedzi Kościoła katolickiego*, w: *Internet i nowe technologie – ku społeczeństwu przyszłości*, red. T. Zasępa, R. Chmura, Częstochowa 2003, s. 55.
- Robak M., *Duszpasterstwo w kulturze internetu*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 287.

- Robek E., *Główne idee nauczania Jana Pawła II o mediach i dziennikarstwie*, "Warszawskie Studia Pastoralne" 2011 nr 13, s. 247.
- Roguska A., *Media globalne – media lokalne Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Kraków 2012.
- Ryś G., *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary*, w: *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, red. G. W. Dryl, Kraków 2013, s. 145.
- Sadowska M., *Struktura i program Katolickiego Radia Podlasie*, w: *25 lat Katolickiego Radia Podlasie*, Siedlce 2017, s. 13.
- Schemat przygotowawczy do Synodu Biskupów 1974, „Życie i myśl” 1974 nr 2, s. 2.
- Seweryniak H., K. Sitkowska, *Współczesne konteksty kultury medialnej*, w: *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, T. Wielebski, Warszawa 2014, s. 31.
- Sitkowska K., *Kościół wobec wyzwań nowych technologii*, „Kultura – media – teologia” 2010 nr 2, s.91.
- Skorowski H., *Moralność społeczna. Wybrane zagadnienia z etyki społecznej, gospodarczej i politycznej*, Warszawa 1996.
- Sobczak J., J. Skrzypczak red., *Media religijne i wyznaniowe w Polsce i na świecie*, Poznań 2015.
- Sobolewski Z., *Imię Twoje wysławiamy. Dzieje diecezji siedleckiej (1818-2018)*, Siedlce 2018.
- Stojanowski-Han L. A., *Nauczanie Kościoła posoborowego o mediach na przykładzie Katolickiego Radia Podlasie*, Rozprawa doktorska pod kierunkiem prof. dr hab. Tadeusza Zasepy, Lublin 2010.
- Strykowski W., W. Skrzydlewski red., *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy*, Poznań 2004.
- Sobierajska A., *Biskup komunikujący się z wiernymi za pomocą bloga*, w: *Posłuszeństwo Ewangelii – Eucharystia. Księga jubileuszowa dedykowana Biskupowi Zbigniewowi Kiernikowskiemu w 10. rocznicę*

sakry biskupiej i posługi pasterskiej w diecezji siedleckiej, red. M. Czubak, B. Kondracka, M. Paluszkiewicz, Siedlce 2012, s. 427.

Sokołowski M., *Ewangelizacja w cyberprzestrzeni. Kościół katolicki w erze Internetu*, w: *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy*, red. W. Strykowski, W. Skrzydlewski, Poznań 2004, s. 135.

Sowa K., *Radio katolickie – jakie jest i jakie być powinno*, „Gość Niedzielny”, 1994 nr 29, s. 10.

Synody diecezjalne w Polsce, w: <http://synodkatowice.pl/585> (dostęp 19.03.2019 r.).

Szafrański A., F. Zapłata, *Ewangelizacja*, w: EK, t.4, kol. 1436.

Szlachetka W., *Kerygmatyczne szkoły nowej ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, Sandomierz 2011, s. 442.

Szumowski B., G. Skwarek, *Jedyne takie radio. Katolickie znaczy dobre*, „Nowe Echo Podlasia” 2002 nr 27, s.1.

Szłaga J. red., *W kręgu Dobrej Nowiny*, Lublin 1984.

Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002.

Śmigiel W., *Rola katolickich środków społecznego przekazu w budzeniu zaangażowania w życiu publicznym*, „Roczniki Teologiczne”, T. LV, zeszyt 6 – 2008, s. 125.

Śmigiel W., *Zrzeszenia religijne laikatu podmiotem ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, Sandomierz 2011, s. 229.

Święś K., D. Lipiec red., *Polskie drogi nowej ewangelizacji*, Lublin 2014.

Tomasik H., K. Korszniewicz, J. Józwik red., *Magnificat Anima Mea Dominum*, Marki 1993.

Tomkiewicz A., W. Wieczorek red., *Rodzina jako Kościół domowy*, Lublin 2010.

Umiński G., *Diecezjalne www w Polsce a nowa ewangelizacja*, Warszawa 2017.

- Waniek D., *Regulacje prawne i polityka medialna w Polsce w latach 1989 – 2011*, w: *Polski system medialny 1989 – 2011*, red. K. Pokorna – Ignatowicz, Kraków 2013, s. 35.
- Welik G., *Prasa województwa siedleckiego w okresie transformacji ustrojowej*, w: *Prasa podlaska w XIX i XX wieku. Szkice i materiały*, T. I, red. D. Grzegorzczuk, A. Kołodziejczyk, Siedlce 2000, s. 197.
- Wiadomości z Podlasia*, „Niedziela. Kościół na Podlasiu” 1996 nr 6.
- Wiśniewski P., *Radiofonia i telewizja. Narzędzia służące realizacji misji Kościoła. Prawo i praktyka w Polsce 1989 – 2008*, Lublin 2010.
- Wojtyła K., *Elementarz etyczny*, Lublin 1983.
- Woźniak J. P., *Rozwój mediów w przekazie wiary w archidiecezji lubelskiej po roku 1989*, Lublin 2015.
- Wyrostkiewicz M., *Czy radość może stanowić kryterium moralności czynu?*, „Katecheta” 2013 nr 9, s. 5.
- Zalewski Z., *Wielki Post – czas przygotowania*, „Nowe Echo Podlasia” 1991 nr 1, s.1.
- Zalätwanie spraw diecezjalnych w Siedlcach*, „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” 1920 nr 7 – 10, s. 208.
- Zasępa T., *Komunikacja cybernetyczna wyzwaniem dla Kościoła*, w: *Internet i nowe technologie ku społeczeństwu przyszłości*, red. T. Zasępa, R. Chmura, Częstochowa 2003, s. 52.
- Zasępa T., *Media, człowiek, społeczeństwo. Doświadczenie europejsko-amerykańskie*, Częstochowa 2002.
- Zasępa T., *Nowa Ewangelizacja jako zadanie stojące przed polskimi mass-mediami*, w: *Nowa Ewangelizacja odpowiedzią na wyzwania obecnego czasu*, red., K. Góźdz, Lublin 1993, s. 105.
- Zasępa T., R. Chmura red., *Internet i nowe technologie ku społeczeństwu przyszłości*, Częstochowa 2003.

Zieliński Z. red., *Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce. 1918 – 1944*, Lublin 1981.

Zimowski Z., J. Królikowski oprac., *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966 – 1994*, Tarnów 1995.

Strony internetowe

<https://www.w3.org/Consortium/facts>

<https://diecezja.siedlce.pl>

<https://info.wiara.pl/>

<https://wydawnictwo-unitas.pl/>

<https://prasaparafialna.pl/>

<https://opoka.org.pl/>

<http://podlasie24.pl/kraj/region/konferencja-w-senacie-z-okazji-25-lecia-katolickiego-radia-podlasie-215da.html>

www.radiopodlasie.pl

<https://diecezja.siedlce.pl/>

<http://www.radiopodlasie.pl/>

<http://podlasie24.pl/>

<https://www.echokatolickie.pl/>

<http://www.siedlce.caritas.pl/>

<https://muzeum.siedlce.pl/>

<https://arkapielgrzymki.pl/>

<http://wydawnictwo-unitas.pl/>

<http://www.it.siedlce.pl/>

<http://www.parafia.siedlce.pl/>

<http://jozef.siedlce.pl/>

<http://mediadlaewangelii.pl/>

<https://info.wiara.pl/doc/173024.Pierwszy-w-Polsce-blog-biskupa>

Spis aneksów

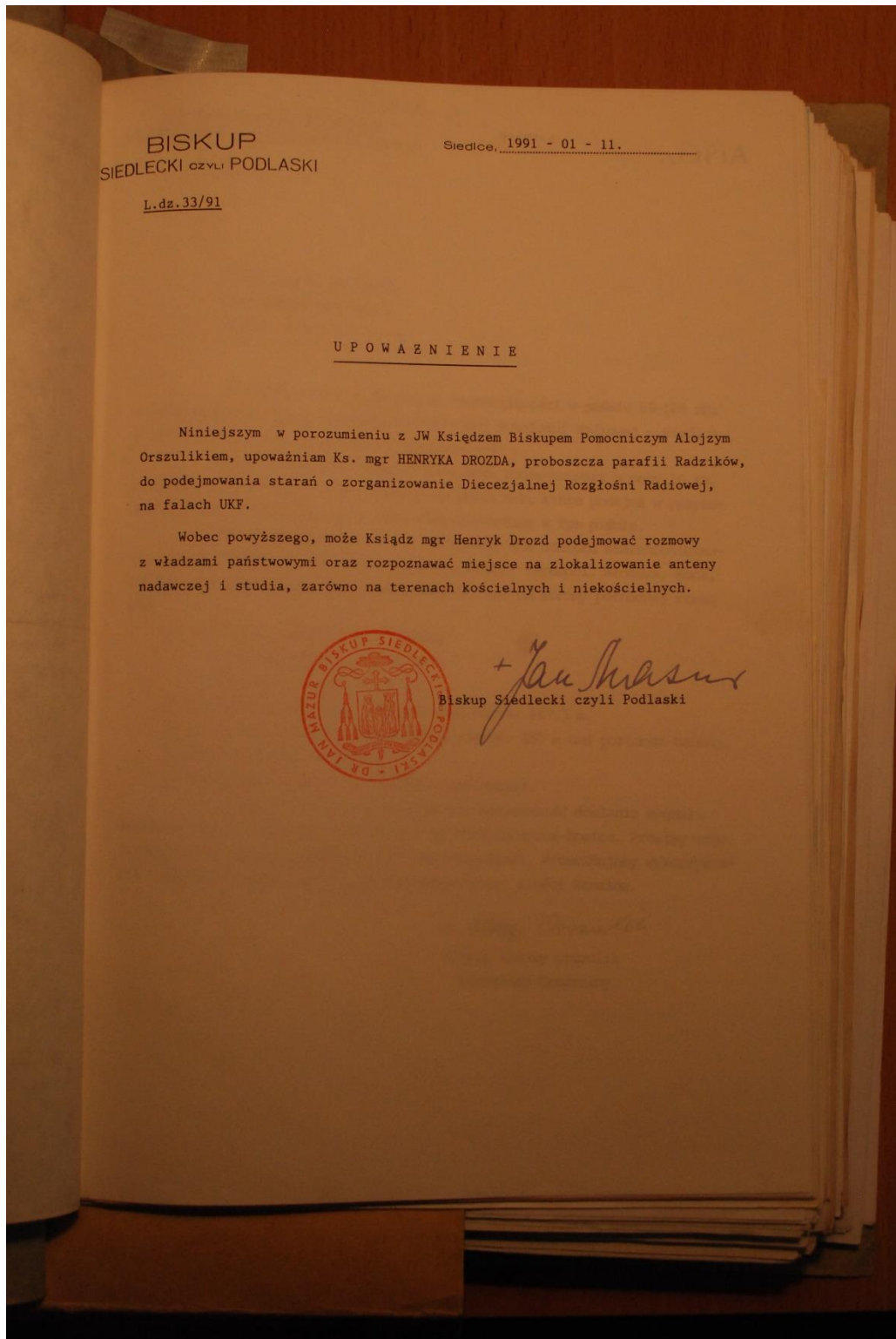
1. Upoważnienie ks. Henryka Drozda do podejmowania starań o zorganizowanie diecezjalnej rozgłośni radiowej.
2. Decyzja Ministerstwa Łączności w sprawie przydziału częstotliwości dla KRP.
3. Prośba do Biura Gospodarki Częstotliwością o przydzielenie częstotliwości dla KRP.
4. Prośba do Ministerstwa Łączności o przydzielenie częstotliwości dla KRP.
5. Dekret biskupa siedleckiego o powołaniu diecezjalnej rozgłośni radiowej.
6. List biskupa siedleckiego kierowany do diecezjan odczytywany na antenie KRP
7. List biskupa siedleckiego z okazji wydania 300. numeru „Podlaskiego Echa Katolickiego”.
8. Komunikat biskupa siedleckiego o sytuacji KRP w 2009 r.
9. List biskupa siedleckiego z okazji 18. Rocznicy KRP.
10. List biskupa siedleckiego o działalności KRP i portalu Podlasie24.pl.
11. Statystyki słuchalności KRP w 1996 r.
12. Pierwsze wzory legitymacji członków KPKRP.
13. Pierwsze wzory legitymacji służbowych KRP.
14. Schemat pierwszej struktury organizacyjnej KRP.
15. Mapa zasięgu KRP w 1996 r.
16. Folder informacyjny KRP (1996 r.).
17. Kopia jednej z pierwszych ramówek KRP publikowanych na łamach „Katolickiego Echa Podlasia”.
18. Pierwszy statut KRP.
19. Słowo biskupa siedleckiego do wiernych z prośbą o wsparcie dla KRP (2005 r.).
20. Słowo biskupa siedleckiego do wiernych dotyczące wsparcia finansowego KRP (2003 r.).
21. Dekret biskupa siedleckiego o powołaniu Rady Programowej KRP i Podlaskiego Echa Katolickiego (1996 r.).
22. List kierowany do proboszczów parafii z informacją o działalności Kół Przyjaciół KRP i zachętą do ich zakładania na terenie parafii (1996 r.).

23. Mapa zasięgu KRP (1991 r.).
24. Portal Podlasie24.pl – 27.05.2017 r.
25. Portal Podlasie24.pl – statystyki: kwiecień 2017 – grudzień 2018
26. Portal Podlasie24.pl – 27.05.2017 r. Nowe logo.
27. Portal Podlasie24.pl – 30.10.2015 r.
28. Portal Podlasie24.pl – 15.05.2013 r.
29. Portal Podlasie24.pl – 29.06.2012 r.
30. Portal Podlasie24.pl – 16.02.2009 r.
31. Portal Podlasie24.pl – 3.07.2006 r.
32. Portal Podlasie24.pl – 6.02.2006 r.
33. Portal Podlasie24.pl – 10.05.2004 r.
34. Portal Podlasie24.pl – 8.12.2003 r.
35. Portal Podlasie24.pl – 5.08.2002 r.
36. Portal Podlasie24.pl – 12.01.2001 r.
37. KRP – kalendarium. Materiały wewnętrzne KRP.
38. KRP – przykładowa ramówka 2005 r. Materiały wewnętrzne KRP.
39. KRP – przykładowa ramówka 2010 r. Materiały wewnętrzne KRP.
40. KRP – przykładowa ramówka 2017 r. Materiały wewnętrzne KRP.
41. Prasa parafialna – przykładowe kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.
„W cieniu Kolegiaty”, 16.02.2014 r.
42. Prasa parafialna –kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.
„Posłaniec świętej Teresy”, 2018 nr 9.
43. Prasa parafialna – przykładowe kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.
„W cieniu krzyża”, 2004 nr 1.
44. Prasa parafialna – przykładowe kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.
„Opiekun”, 2009 nr 46.
45. „Echo Podlasia” – Pierwsze wydanie tygodnika, 24.02.1991 r.
46. „Echo Podlasia”, 3.03.1991 r.
47. „Echo Podlasia”, 21.04.1991 r.
48. „Echo Podlasia”, 25.04.1992 r.
49. „Echo Podlasia”, Przykładowy artykuł na temat KRP
50. „Echo Podlasia”, Przykładowy artykuł na temat KRP

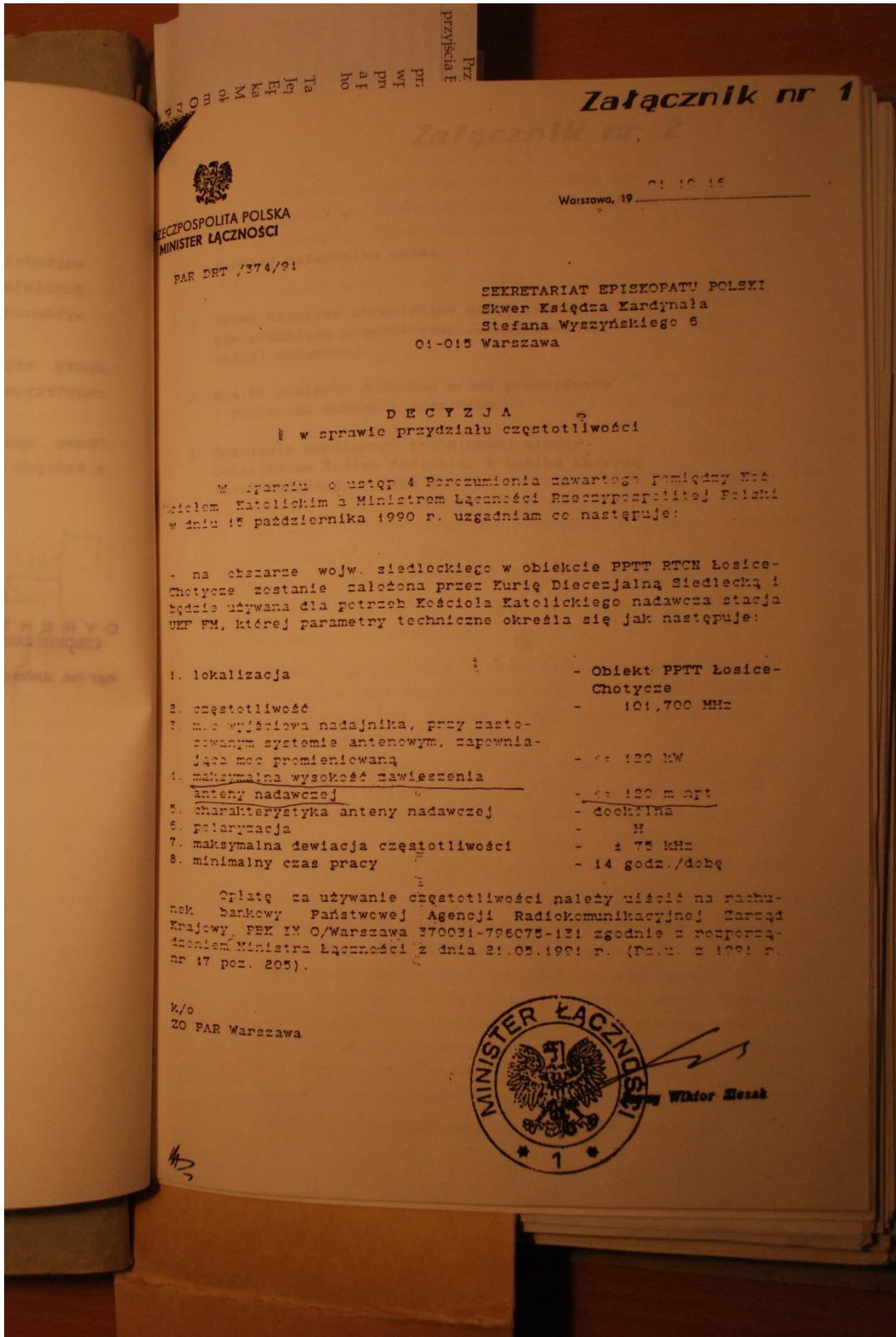
Aneksy

Nr 1

Upoważnienie ks. Henryka Drozda do podejmowania starań o zorganizowanie diecezjalnej rozgłośni radiowej.

Decyzja Ministerstwa Łączności w sprawie przydziału częstotliwości dla KRP.

Nr 3

Prośba do Biura Gospodarki Częstotliwością o przydzielenie częstotliwości dla KRP.

3.01.1991 19 r.

**KURIA DIECEZJALNA
SIEDLECKA CZYLI PODLASKA**

L. dz. ....
w odp. powołać się na datę i l. dz.

Szanowny Pan Dyrektor
Benedykt Wojtyński
Biuro Gospodarki Częstotliwością
ul. Chopina 1
W a r s z a w a

Zwracam się z uprzejmą prośbą o przydzielenie częstotliwości radiowej dla Diecezjalnej Rozgłośni w Siedlcach.

W rozgłośni, która będzie zlokalizowana na obrzeżach Miasta Siedlce, zamierzamy zainstalować docelowo nadajnik o mocy 200W firmy RODHE & SCHWARZ, która także zainstaluje wolnostojącą antenę o wysokości ok. 60 metrów. Pragniemy bowiem objąć nadawaniem obszar o promieniu 60 - 80 kilometrów.

Serdecznie dziękujemy za spełnienie naszej prośby

Łączę wyrazy szacunku

 Alojzy Orszulik
bp. Alojzy Orszulik SAC
wikariusz generalny

Wydruk Siedlce 532 3.7.59 - bender - 1000 Wz-115

Prośba do Ministerstwa Łączności o przydzielenie częstotliwości dla KRP.

Radio

KURIA DIECEZJAŁNA Siedlce
SIEDLECKA CZYLI PODLASKA KOPIA

L. dz.
w odp. powołać się na dekr. i. i. Dz.

Ministerstwo Łączności
Plac Małachowskiego 2
00-940 W a r s z a w a

Uprzejmie proszę o przydział częstotliwości w paśmie 88-108 mHz w celu podjęcia emisji programu Diecezjalnej Rozgłośni Radiowej - Siedlce z RTCN Chotycze-Łosice od dnia 1 stycznia 1992 r.

Przewidujemy zamontowanie nadajnika Rohde-Schwarz o mocy 10 kW, we współpracy z innymi nadajnikami w systemie N+1, które podejmą w przyszłości pracę na wspólną antenę RTCN Chotycze-Łosice w tym piśmie.

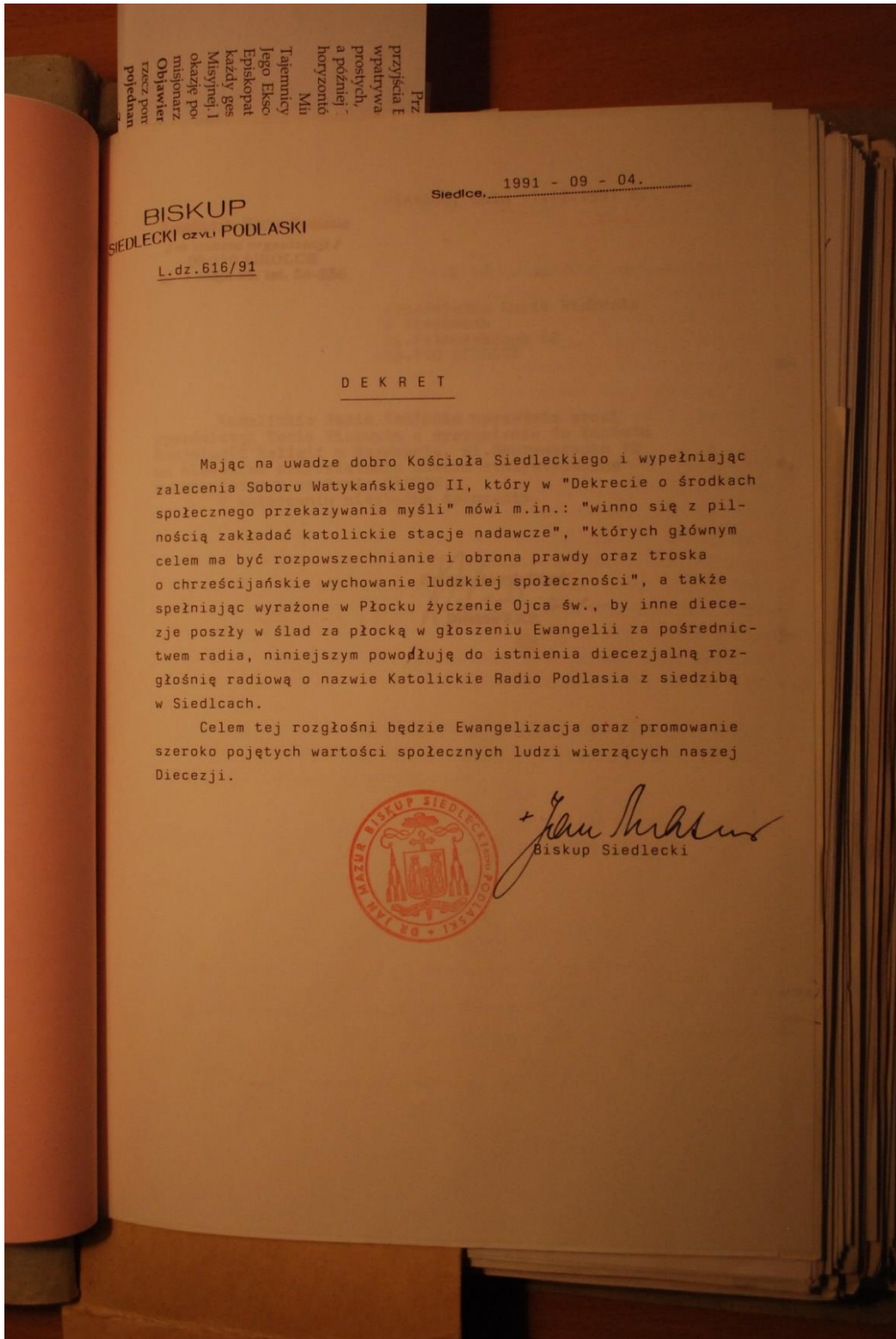
Planujemy pokrycie terenu, stosownie dla odbioru stereofonicznego, ograniczonego następującymi miejscowościami: Terespol, Włodawa, Kock, Dęblin, Garwolin, Mińsk Mazowiecki, Łochów, zaś od strony północnej rzeką Bug.

- 1/ Współrzędne geograficzne masztu:
szerokość północna 52°11'20''
długość wschodnia 22°47'25''
- 2/ Wysokość stopy masztu nad poziomem morza: 187,5 m.
- 3/ Proponowana wysokość zawieszenia anteny: 250 m nad poziomem terenu.
- 4/ Moc wyjściowa: 10 kW.
- 5/ Przewidywany kabel: HF 3 $\frac{1}{8}$ cala Kabel-Metal.

W związku z powyższym pojawia się konieczność dosłania sygnału modulacyjnego z Rozgłośni w Siedlcach do RTCN Chotycze-Łosice. Prosimy więc o przyznanie również częstotliwości dla radiolinii. Przewidujemy wykorzystanie radiolinii formy NEC o możliwie najmniejszej ilości kanałów.

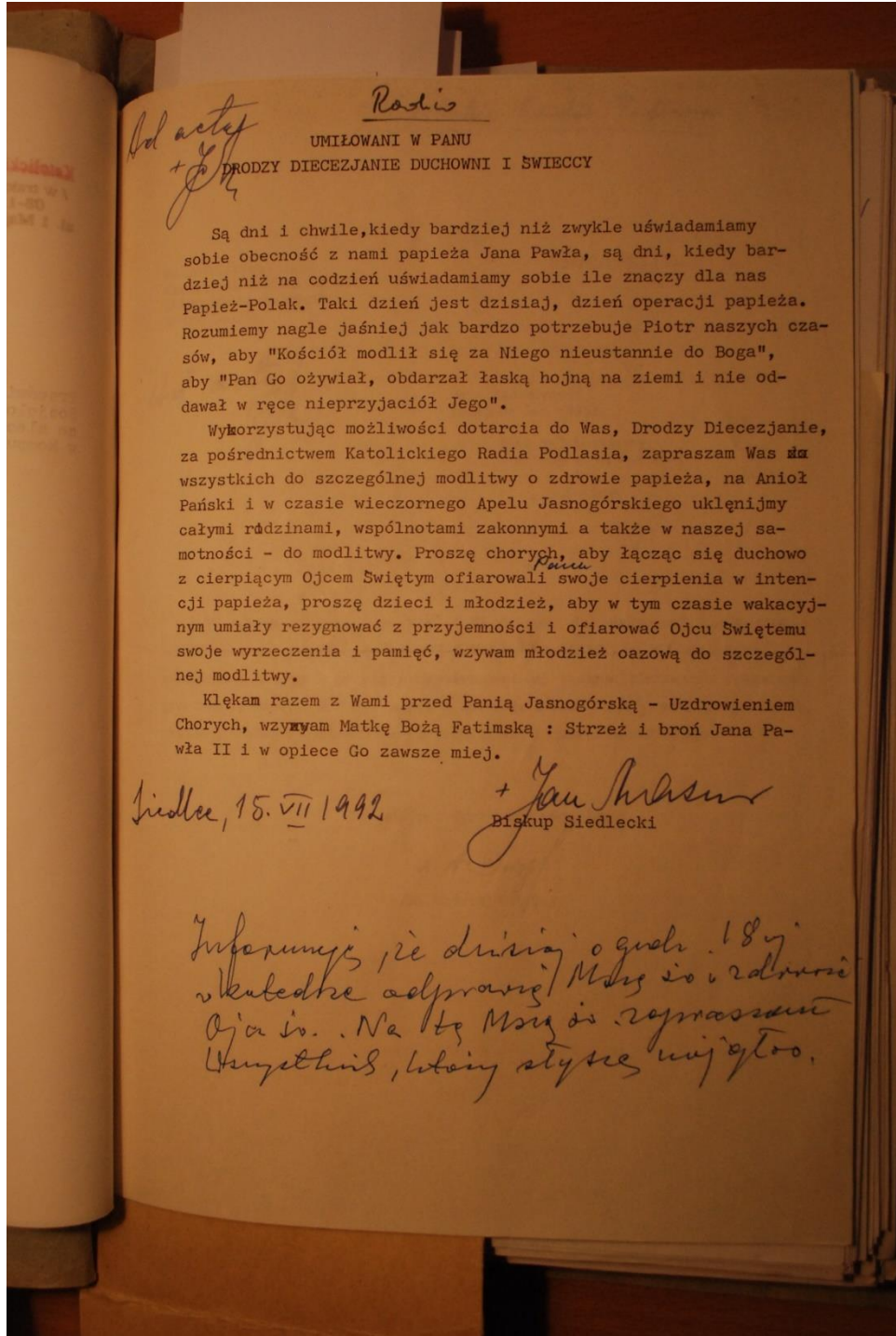
+ Alojzy Orszulik
Biskup Alojzy Orszulik
Wikariusz Generalny

Dekret biskupa siedleckiego o powołaniu diecezjalnej rozgłośni radiowej.

List biskupa siedleckiego kierowany do diecezjan odczytywany na antenie KRP

Radio

Od actej
+ JCB

UMIŁOWANI W PANU
DRODZY DIECEZJANIE DUCHOWNI I SWIECCY

Są dni i chwile, kiedy bardziej niż zwykle uświadamiamy sobie obecność z nami papieża Jana Pawła, są dni, kiedy bardziej niż na codzien uświadamiamy sobie ile znaczy dla nas Papież-Polak. Taki dzień jest dzisiaj, dzień operacji papieża. Rozumiemy nagle jaśniej jak bardzo potrzebuje Piotr naszych czasów, aby "Kościół modlił się za Niego nieustannie do Boga", aby "Pan Go ożywił, obdarzał łaską hojną na ziemi i nie od-dawał w ręce nieprzyjaciół Jego".

Wykorzystując możliwości dotarcia do Was, Drodzy Diecezjanie, za pośrednictwem Katolickiego Radia Podlasia, zapraszam Was ~~na~~ wszystkich do szczególnej modlitwy o zdrowie papieża, na Anioł Pański i w czasie wieczornego Apelu Jasnogórskiego uklęknijmy całymi rodzinami, wspólnotami zakonnymi a także w naszej samotności - do modlitwy. Proszę chorych, aby łącząc się duchowo z cierpiącym Ojcem Świętym ofiarowali ^{Papieżu} swoje cierpienia w intencji papieża, proszę dzieci i młodzież, aby w tym czasie wakacyjnym umiały rezygnować z przyjemności i ofiarować Ojcu Świętemu swoje wyrzeczenia i pamięć, wzywam młodzież oazową do szczególnej modlitwy.

Kłękam razem z Wami przed Panią Jasnogórską - Uzdrawieniem Chorych, wzywam Matkę Bożą Fatimską : Strzeż i broń Jana Pawła II i w opiece Go zawsze miej.

Siedlce, 15. VII 1992

+ Jan Brakus
Biskup Siedlecki

*Informacja, że dzisiaj o godz. 18.00
w katedrze odprawiają Mszę św. i zdrowie
Ojca św. Na tę Mszę św. zapraszam
Wszystkich, którzy chcą mi pomóc.*

List biskupa siedleckiego z okazji wydania 300. numeru „Podlaskiego Echa Katolickiego”.

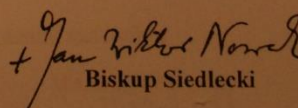
Jan Wiktor Nowak
BISKUP SIEDLECKI

Drodzy Czytelnicy Podlaskiego Echa Katolickiego,

Z radością przyjmujemy wydanie 300-nego numeru naszego pisma. Jest to powód do złożenia wyrazów wielkiej wdzięczności Bogu, już bowiem 300 razy wierni Diecezji Siedleckiej dostawali do rąk strony zadrukowane Słowem Bożym oraz wiadomościami z historii i teraźniejszości Podlasia. Warto tu przytoczyć urywek z dokumentów II Synodu Plenarnego: „Kościół widzi w środkach społecznej komunikacji przede wszystkim olbrzymi potencjał ewangelizacyjny i szuka sposobów ich wykorzystania w działalności apostołskiej przez wydawanie własnych czasopism” (s. 108). Jestem pewien, że *Podlaskie Echo Katolickie* spełnia bardzo cenną rolę i dobrze służy nowej ewangelizacji.

Przy tej okazji kieruję podziękowanie do wszystkich osób, które składały w darze ogromną pracę na rzecz pisma. Na początku, kiedy miało ono postać skromnej wkładki do *Nowego Echa Podlasia* redaktorem odpowiedzialnym był Ks. Bp Henryk Tomasik. Potem, nieżyjący już Ks. Zbigniew Celej. Otoczmy go dzisiaj ufną modlitwą, prosząc Boga o wieczną nagrodę w chwale niebieskiej. Dziękuję także za pełen poświęcenia trud obecnemu redaktorowi Ks. Janowi Piękoszowi.

Na dalszy okres działalności życzę Bożego błogosławieństwa i rosnącej poczytności. Ufam, że to nasze diecezjalne pismo będzie pomagać w wypełnieniu słów Chrystusa „wypłyni na głębie”, które w ostatnim liście apostołskim *Novo millennio ineunte* przypomniał nam Ojciec Święty, czyniąc je najważniejszym zadaniem na progu III tysiąclecia chrześcijaństwa.

Biskup Siedlecki

Siedlce, dnia 20 marca 2001 r.

Komunikat biskupa siedleckiego o sytuacji KRP w 2009 r.

**Komunikat Biskupa Siedleckiego
o sytuacji Katolickiego Radia Podlasie
(2009)**

Drodzy w Chrystusie Panu: Siostry i Bracia!

Za miesiąc minie siedemnaście lat działalności naszej diecezjalnej rozgłośni – Katolickiego Radia Podlasie. To dzieło, które służy nie tylko naszej diecezjalnej wspólnotcie, jest nośnikiem Dobrej Nowiny w dzisiejszych czasach. Katolickie Radio Podlasie stanowi również forum wymiany myśli pomiędzy ludźmi o różnych poglądach społecznych, politycznych i gospodarczych. Jako jedne z pierwszych mediów podjęło merytoryczną dyskusję na temat zapłodnienia pozaustrojowego *in vitro*, czy też problem traktowania naszych rodaków przez ościenne państwa. W tym celu organizuje nie tylko radiowe debaty, ale przenosi je do parlamentu, wyrastając w swej roli poza granice naszej diecezji.

Poznanie i zrozumienie świata takim, jak on naprawdę jest równoznaczne z rozpoznaniem prawdy o Stwórcy. Oznacza to przyjęcie, że ludzkie życie ma sens inny niż ten, który możemy obejrzeć w telenowelach czy tabloidach. To rozpoznanie prawdy, że nasze życie nabiera sensu w każdym aspekcie tylko w kontekście zbawczej śmierci Chrystusa. Prawda o nadziei, jaką dał każdemu człowiekowi Chrystusowy krzyż, to jest ta kwintesencja Ewangelii, o której mówił Jan Paweł II. To nie jest prawda łatwa do przekazania. Nie jest – jak to się mówi – medialna. To nie znaczy, że należy zrezygnować z jej przekazywania.

Talenty, ciężka praca Zespołu, wsparcie wielu tysięcy anonimowych słuchaczy, a przede wszystkim wiara, że prawda nas wyzwoli, sprawiły, że po siedemnastu latach możemy korzystać z pełni profesjonalnej rozgłośni radiowej, nowoczesnego portalu internetowego i dorównującego najlepszym, tygodnika.

Drodzy Siostry i Bracia w Chrystusie!

Nasze media potrzebują nieustannej troski. Dlatego zwracam się do Was o coroczne wsparcie Katolickiego Radia Podlasie i portalu *radiopodlasie.pl* w postaci zbiórki na tacę w następną niedzielę, 14 czerwca br. Rozumiejąc problemy jakie przeżywa dzisiaj każda parafia, wyrażam szczególną wdzięczność za zrozumienie potrzeb radia i wsparcie finansowe.

Wszystkim, którzy okażą troskę o dalsze istnienie Katolickiego Radia Podlasie z serca błogosławię.

BISKUP SIEDLECKI

Siedlce, 30 maja 2009.

Do wykorzystania w ramach ogłoszeń parafialnych w niedzielę 7 czerwca br.

List biskupa siedleckiego z okazji 18. Rocznicy KRP.

K.R.P.

Słowo Biskupa Ordynariusza
z prośbą o wsparcie finansowe Katolickiego Radia Podlasie
(czerwiec 2010)

Umiłowani w Chrystusie Panu Siostry i Bracia!

Katolickie Radio Podlasie w tym roku przeżywa 18 rocznicę swego istnienia, każdego dnia jest ponad 17 godzin programu radiowego docierającego do 350 tysięcy słuchaczy. Nasze radio nie tylko spełnia funkcję informacyjną dotyczącą tego, co dzieje się w naszym regionie, ale przede wszystkim służy dziełu ewangelizacji. Umożliwia między innymi: Biskupowi nawiązanie bliskiego kontaktu z wiernymi; uczy umiejętności wykorzystania Słowa Bożego i wprowadzania je w życie oraz właściwego rozumienia liturgii i jej znaczenia w życiu chrześcijanina. Radio stwarza również możliwość szybkiego reagowania na aktualne wydarzenia, z gwarancją dotarcia do dużej liczby słuchaczy w danym momencie. Daje niepowtarzalną szansę dotarcia do ludzi, którzy oddalili się od Kościoła i sakramentów świętych. Biorąc to wszystko pod uwagę, pragnę zachęcić wszystkich do codziennego słuchania tej stacji radiowej. Katolickie Radio Podlasie realizuje dziś misję budowania jedności opartej na miłości i zaufaniu między ludźmi.

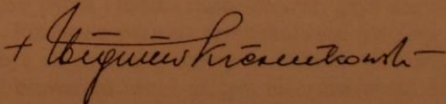
Działalność Katolickiego Radia Podlasie jest sprawą, która musi leżeć na sercu całej wspólnoty Kościoła Siedleckiego. Istotne jest w tym zarówno dzieło materialnego utrzymania, jak i szeroka z nim współpraca w tworzeniu programu. Każde dobre dzieło parafii i instytucji diecezjalnych jest odpowiednio wspierane przez radio. Podobnie jego inicjatywy, pomysły, powinny znajdować wsparcie w parafiach.

Drodzy Siostry i Bracia!

Pragnę podziękować wszystkim, którzy przyczyniają się do istnienia i rozwoju Katolickiego Radia Podlasie. Słuchaczom, darczyńcom, członkom Kół Przyjaciół KRP, pracownikom i dyrekcji. Dziękuję za modlitwę, ciężką odpowiedzialną pracę, dary materialne. Dzięki tym osobom budujemy na naszej podlaskiej i mazowieckiej ziemi wielkie wspólne dzieło.

Zatroskany o dobro Katolickiego Radia Podlasie, naszej diecezjalnej rozgłośni, a szczególnie o dalszy jej rozwój, zwracam się do Was, Drodzy Diecezjanie, o udzielenie Katolickiemu Radiu Podlasie wsparcia w postaci zbiórki na tacę podczas dzisiejszej mszy świętej, tj. 20 czerwca 2010 r. Rozumiejąc problemy, jakie przeżywa dzisiaj wielu z Was, wyrażam szczególną wdzięczność za zrozumienie potrzeb radia i wsparcie finansowe tej rozgłośni.

Z pasterskim błogosławieństwem

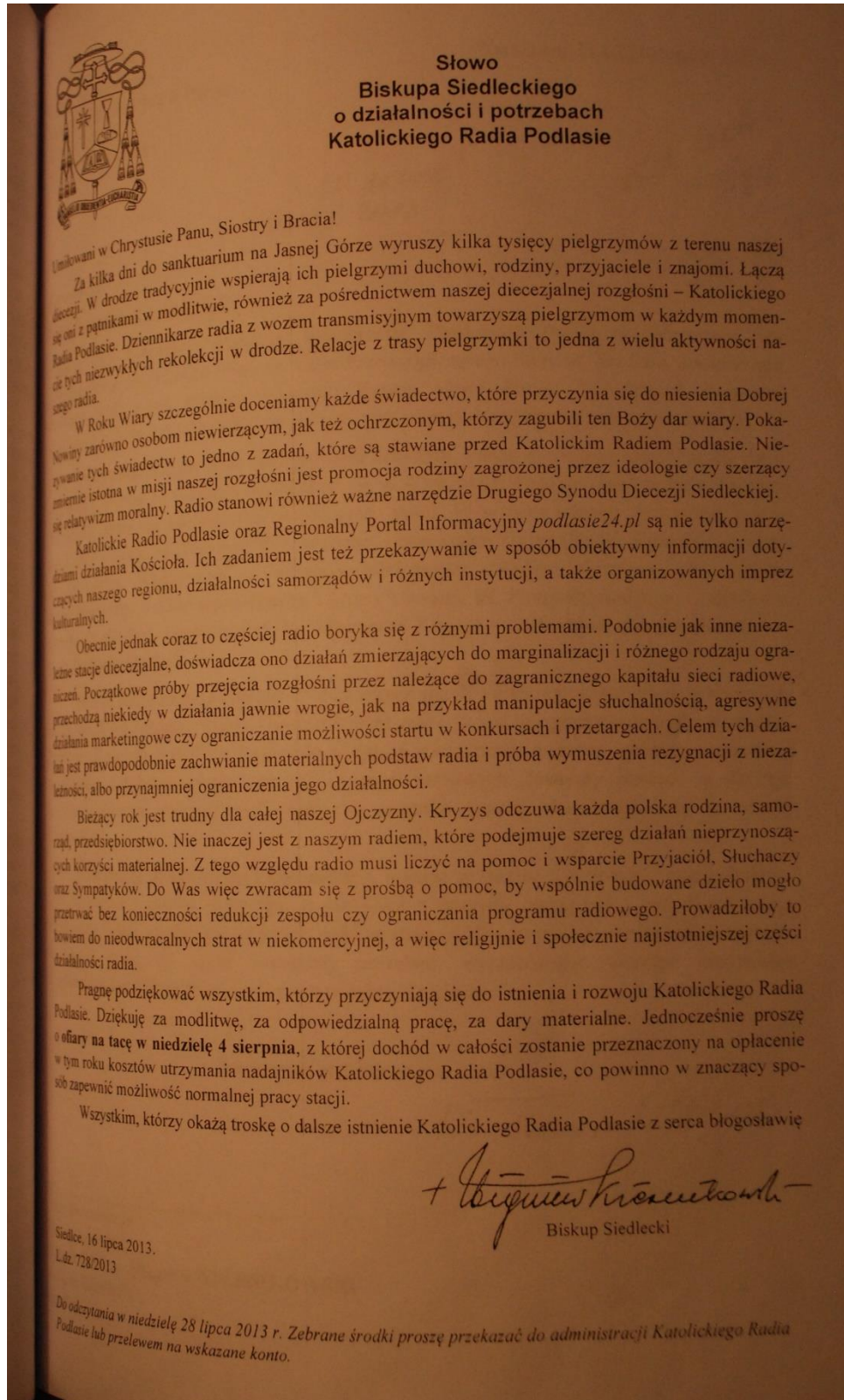

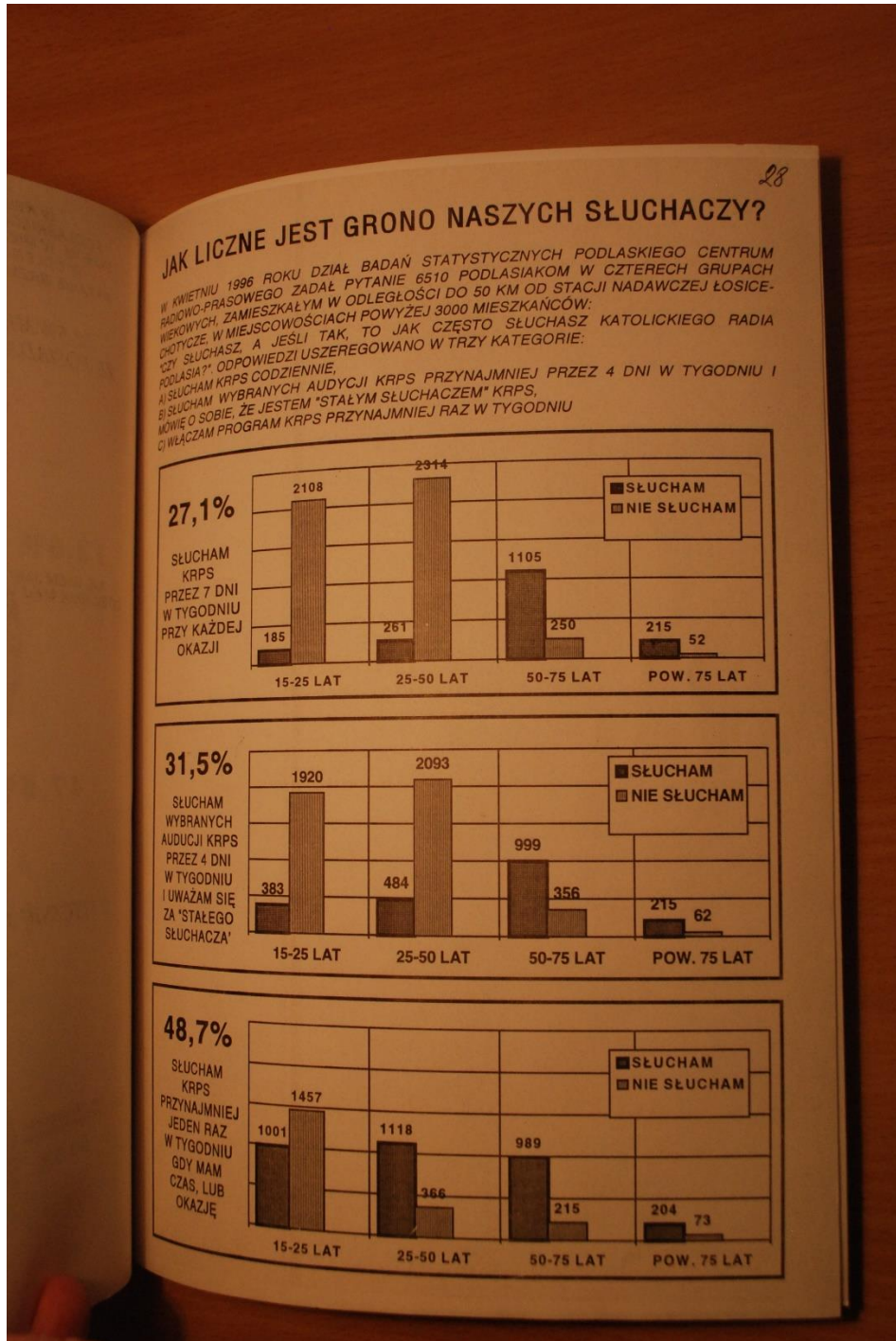
BISKUP SIEDLECKI

L. dz. 458/10
Siedlce, 02 czerwca 2010 r.

1. Do wykorzystania duszpasterskiego w niedzielę 20 czerwca 2010 r.
2. Zebrane ofiary należy przekazać za pośrednictwem Księży Dziekanów do kasy Katolickiego Radia Podlasie w ciągu tygodnia po dokonanej zbiórce.

List biskupa siedleckiego o działalności KRP i portalu Podlasie24.pl.

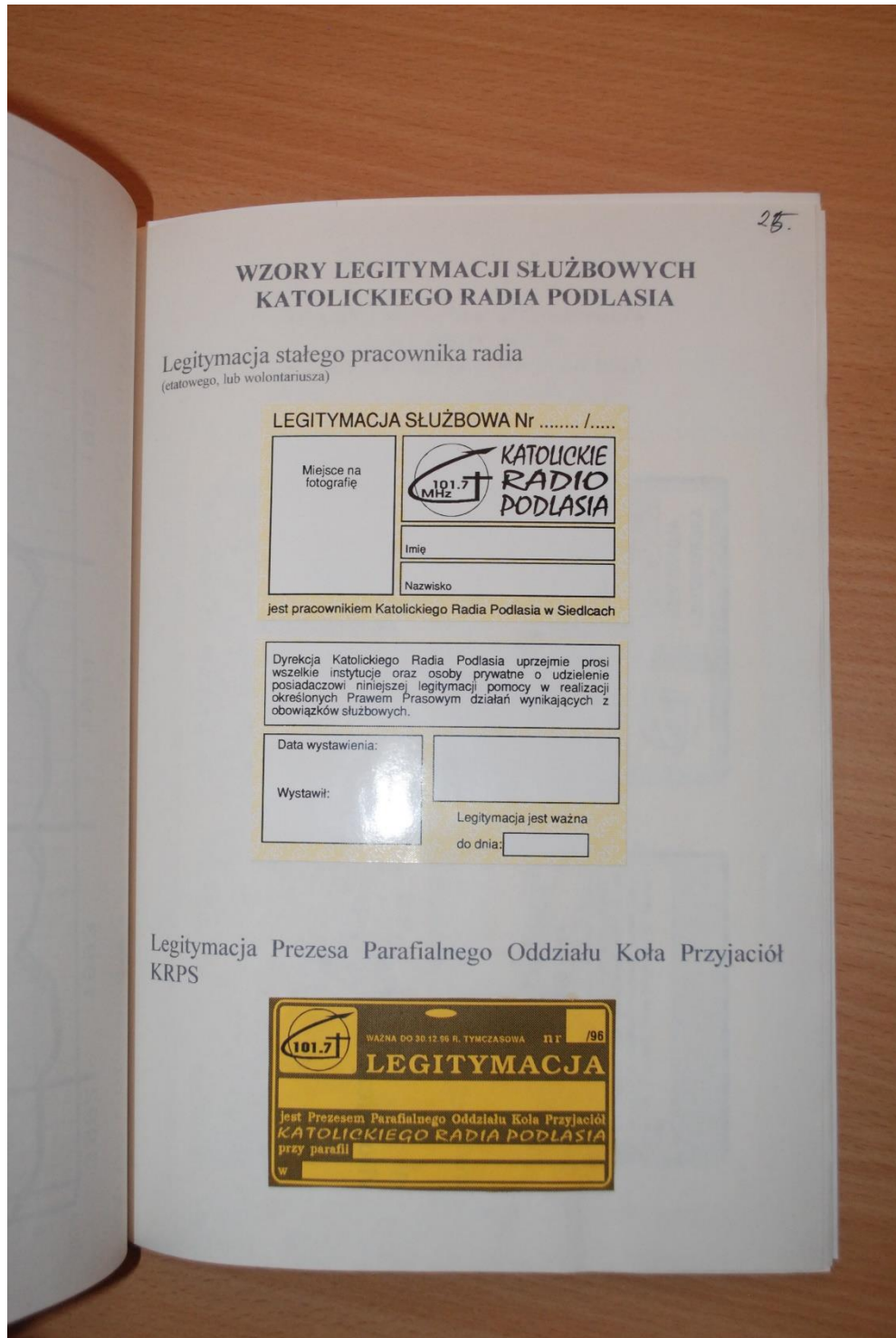

Pierwsze wzory legitymacji członków KPKRP.

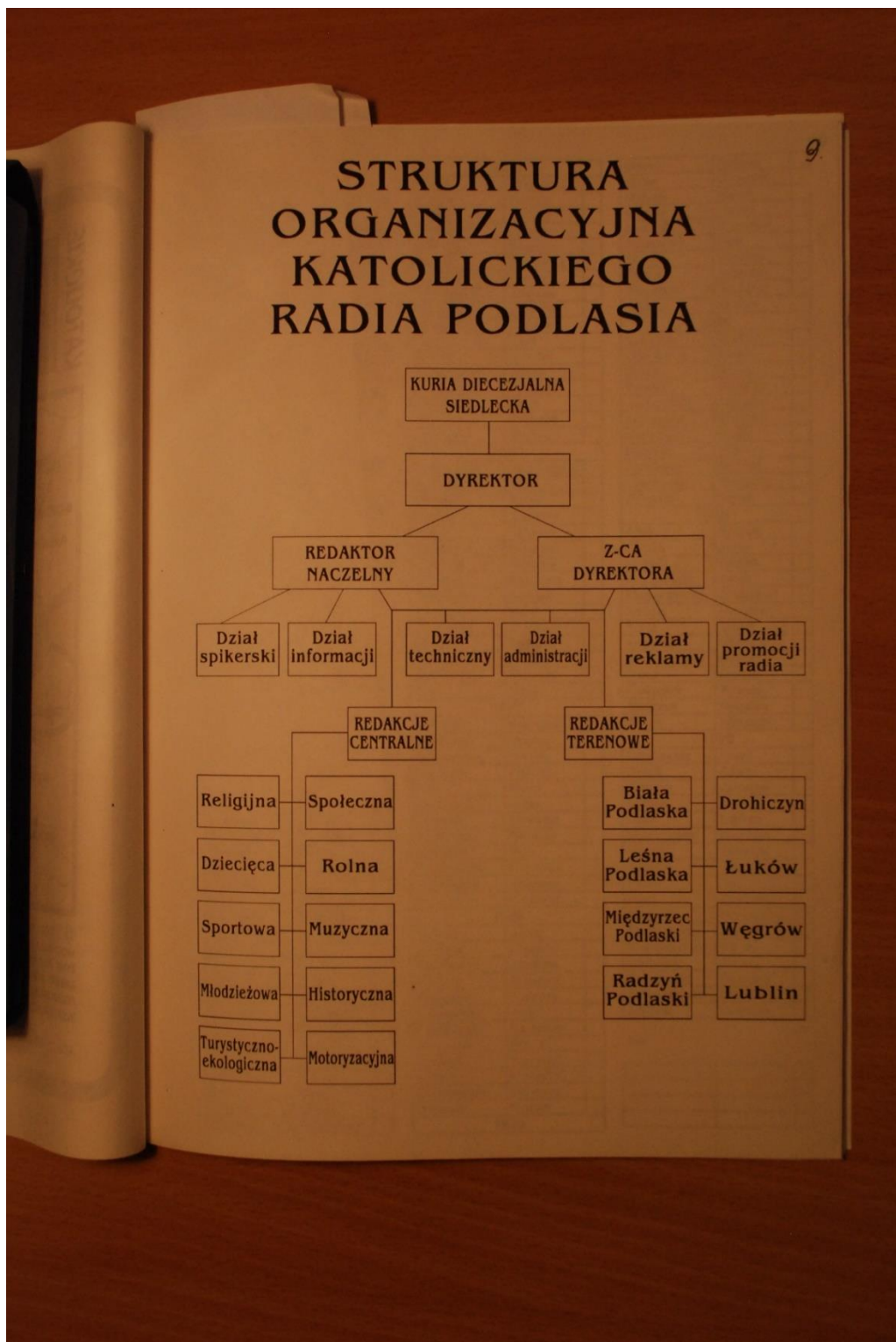

Pierwsze wzory legitymacji służbowych KRP.

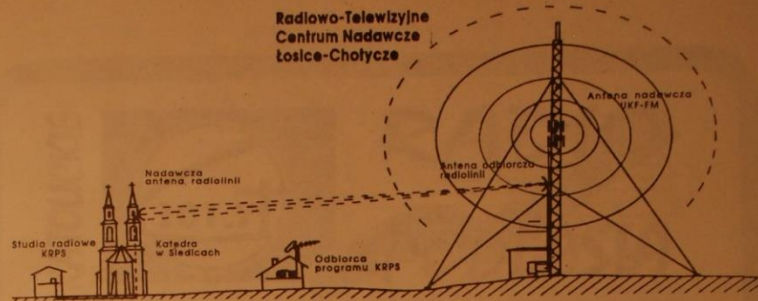

Schemat pierwszej struktury organizacyjnej KRP.

Mapa zasięgu KRP w 1996 r.

THE CATHOLIC RADIO OF PODLASIE

KATOLICKIE RADIO PODLASIA

The Catholic Radio of Podlasie has broadcasted on 101.7 MHz since July 9 1992. The goals of the radio are reflected in its name: as a diocesan radio, station. It tries (as the only local broadcasting in Podlasia) to be as close as possible to the everyday concerns of the people living in that region. Thus, apart from prayers and catechism, there are also blocks of information and programs dealing with social, economic, cultural matters.

Katolickie Radio Podlasia nada je na częstotliwości 101.7 MHz od 1992 roku. Charakter rozgłośni odzwierciedla jej nazwa: będąc radiem diecezjalnym stara się jednocześnie (jako jedyna rozgłośnia lokalna na Podlasiu) być jak najbliżej codziennych spraw mieszkańców regionu. Stąd obok modlitwy i katechezy w programie można znaleźć stałe bloki informacyjne, audycje o tematyce społecznej, ekonomicznej, kulturalnej.

KRPS is the largest Catholic broadcaster in Poland: the program can be picked up within a radius of over 100 km from the transmitter at Chotycze (near Łosice). Over 2.800.0000 people live within the range of the transmitter.

Radio Podlasia jest rozgłośnią katolicką o największym w Polsce zasięgu: jej odbiór jest możliwy w promieniu ponad 100 kilometrów od nadajnika w Chotyczach k/Łosic. W zasięgu sygnału nadajnika mieszka ok. 2.800.000 osób.

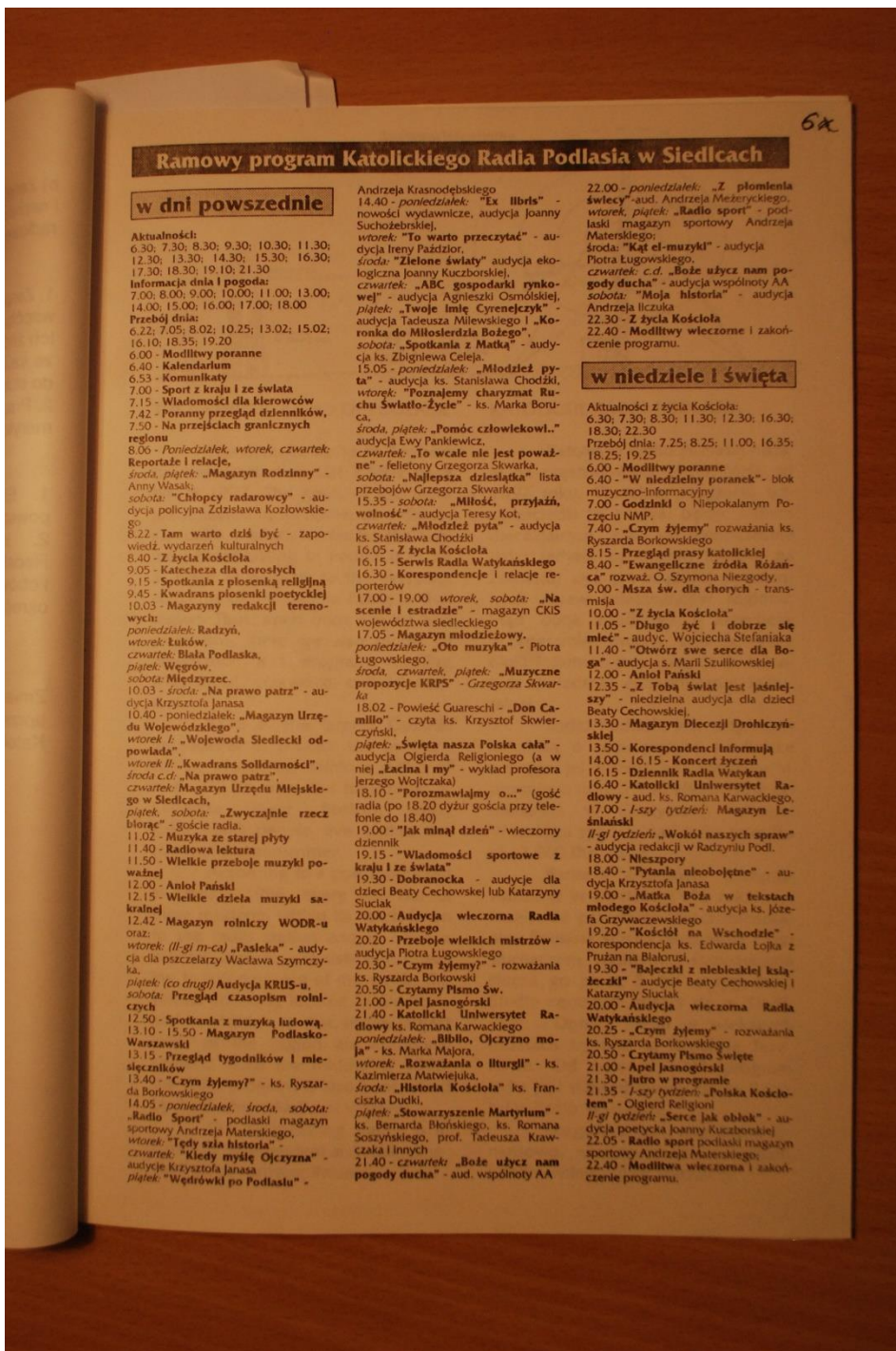
According to a poll conducted in January 1996, every one out of three residents within its reach listen to the radio station and is often a "faithful" listener - statistically, listening to it 5 days out of the week. The central studio is located in Siedlce - and in addition to that, in the largest cities of the region are additional centers. Since the middle of 1993, the radio program is also transmitted by the Catholic Radio of Warsaw.

Badania ankietowe przeprowadzone w styczniu 1996 roku wykazały, że prawie co trzeci mieszkaniec Podlasia słucha tego radia i jest słuchaczem "wiernym" - statystycznie słucha go przez 5 dni w tygodniu. Studio centralne mieści się w Siedlcach. Oprócz niego w większych miastach regionu są Redakcje Terenowe. Od połowy 1993 program radia jest transmitowany przez Katolickie Radio Warszawa.

The broadcasting station is financially independent and maintains itself on advertising income.

Rozgłośnia jest niezależna finansowo, utrzymuje się z reklam i dobrowolnych ofiar słuchaczy.

Kopia jednej z pierwszych ramówek KRP publikowanych na łamach „Katolickiego Echa Podlasia”.

Ramowy program Katolickiego Radia Podlasia w Siedlcach

w dni powszednie

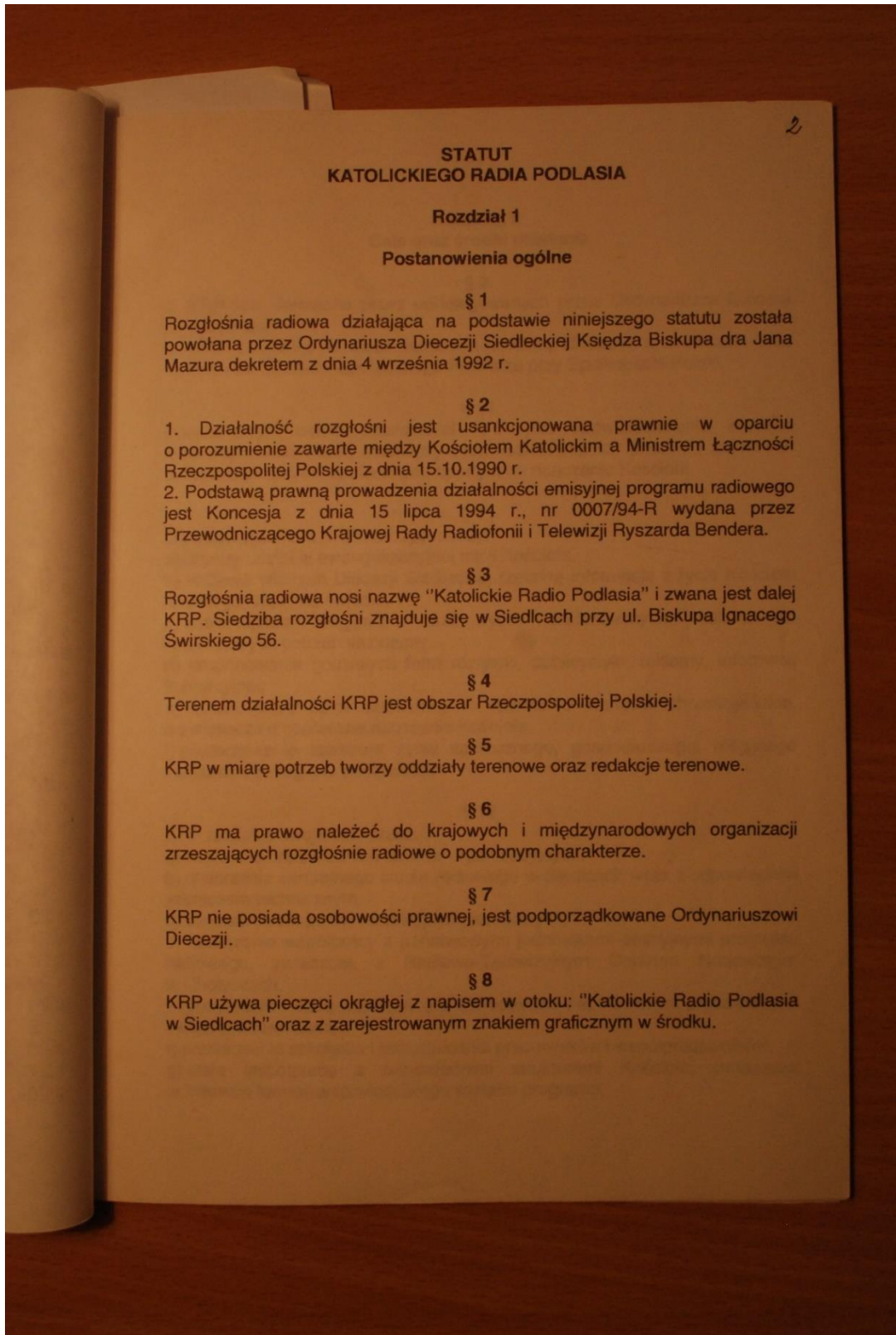
Aktualności:
6.30, 7.30; 8.30; 9.30; 10.30; 11.30; 12.30; 13.30; 14.30; 15.30; 16.30; 17.30; 18.30; 19.10; 21.30
Informacja dnia i pogoda:
7.00; 8.00; 9.00; 10.00; 11.00; 13.00; 14.00; 15.00; 16.00; 17.00; 18.00
Przebieg dnia:
6.22; 7.05; 8.02; 10.25; 13.02; 15.02; 16.10; 18.35; 19.20
6.00 - Modlitwy poranne
6.40 - **Kalendarium**
6.53 - **Komunikaty**
7.00 - **Sport z kraju i ze świata**
7.15 - **Władomości dla klerowców**
7.42 - **Poranny przegląd dzienników**
7.50 - **Na przejściach granicznych regionu**
8.00 - **Poniedziałek, wtorek, czwartek**
Reportaże i relacje
środa, piątek: „Magazyn Rodzinny” - Anny Wasak
sobota: „Chłopcy radarowcy” - audycja policjanta Zdzisława Kozłowski
8.22 - **Tam warto dziś być** - zapowiedź wydarzeń kulturalnych
8.40 - **Z życia Kościoła**
9.05 - **Katecheza dla dorosłych**
9.15 - **Spotkania z piosenką religijną**
9.45 - **Kwadrans piosenki poetyckiej**
10.03 - **Magazyn redakcji terenowych**
poniedziałek: Radzisz
wtorek: Łuków
czwartek: Biała Podlaska
piątek: Węgrów
sobota: Miedzisz
10.03 - **środa: „Na prawo patrz”** - audycja Krzysztofa Janasa
10.40 - **poniedziałek: „Magazyn Urzędu Wojewódzkiego”**
wtorek I: „Wojewoda Siedlecki odpowiada”
wtorek II: „Kwadrans Solidarności”
środa c.d.: „Na prawo patrz”
czwartek: Magazyn Urzędu Miejskiego w Siedlcach
piątek, sobota: „Zwyczajnie rzecz biorąc” - goście radia.
11.02 - **Muzyka ze starej płyty**
11.40 - **Radłowa lektura**
11.50 - **Wielkie przeboje muzyki poważnej**
12.00 - **Aniol Pański**
12.15 - **Wielkie dzieła muzyki sakralnej**
12.42 - **Magazyn rolniczy WODR-u oraz:**
wtorek (II-gi m-ca) „Pasleka” - audycja dla pszczelarzy Wacława Szymczyka.
piątek (co drugi) Audycja KRUS-u
sobota: Przegląd czasopism rolniczych
12.50 - **Spotkania z muzyką ludową**
13.10 - 15.50 - **Magazyn Podlasko-Warszawski**
13.15 - **Przegląd tygodników i miesięczników**
13.40 - **„Czym żyjemy?”** - ks. Ryszarda Borkowskiego
14.05 - **poniedziałek, środa, sobota: „Radio Sport”** - podlaski magazyn sportowy Andrzeja Materskiego.
wtorek: „Tędy szła historia”
czwartek: „Kiedy myślę Ojczyzna” - audycja Krzysztofa Janasa
piątek: „Wędrówki po Podlasiu” -

Andrzeja Krasnodębskiego
14.40 - **poniedziałek: „Ex libris”** - nowości wydawnicze, audycja Joanny Suchożebrskiej.
wtorek: „To warto przeczytać” - audycja Ireny Paździor.
środa: „Zielone światły” audycja ekologiczna Joanny Kuczborskiej.
czwartek: „ABC gospodarki rynkowej” - audycja Agnieszki Osmańskiej.
piątek: „Twoje Imię Cyrenejczyk” - audycja Tadeusza Milewskiego i „Koronka do Miłosierdzia Bożego”.
sobota: „Spotkania z Matką” - audycja ks. Zbigniewa Celeja.
15.05 - **poniedziałek: „Młodzież pyta”** - audycja ks. Stanisława Chodźki.
wtorek: „Poznajemy charyzmat Ruchu Światło-Życie” - ks. Marka Borca.
środa, piątek: „Pomoc człowiekowi.” audycja Ewy Pankiewicz.
czwartek: „To wcale nie jest poważne” - felietony Grzegorza Skwaraka.
sobota: „Najlepsza dziesiątka” lista przebojów Grzegorza Skwaraka
15.35 - **sobota: „Miłość, przyjaźń, wolność”** - audycja Teresy Kot.
czwartek: „Młodzież pyta” - audycja ks. Stanisława Chodźki
16.05 - **Z życia Kościoła**
16.15 - **Serwis Radia Watykańskiego**
16.30 - **Korespondencje i relacje reporterów**
17.00 - 19.00 **wtorek, sobota: „Na scenie i estradzie”** - magazyn CKIS województwa siedleckiego
17.05 - **Magazyn młodzieżowy**
poniedziałek: „Oto muzyka” - Piotra Ługowskiego.
środa, czwartek, piątek: „Muzyczne propozycje KRPS” - Grzegorza Skwaraka
18.02 - **Powieść Gwareschi** - „Don Camillo” - czyta ks. Krzysztof Skwierczyński.
piątek: „Święta nasza Polska cała” - audycja Olgierda Religijnego (a w niej „Kacina i my” - wykład profesora Jerzego Wojtka)
18.10 - **„Porozmawiajmy o...”** (gość radia (po 18.20 dyżur gościa przy telefonie do 18.40)
19.00 - **„Jak minął dzień”** - wieczorny dziennik
19.15 - **„Władomości sportowe z kraju i ze świata”**
19.30 - **„Dobranocka”** - audycja dla dzieci Beaty Cechowskiej lub Katarzyny Ślucak
20.00 - **Audycja wieczorna Radia Watykańskiego**
20.20 - **Przeboje wielkich mistrzów** - audycja Piotra Ługowskiego
20.30 - **„Czym żyjemy?”** - rozważania ks. Ryszarda Borkowskiego
20.50 - **Czytamy Pismo Św.**
21.00 - **Apel Jasnogórski**
21.40 - **Katolicki Uniwersytet Radłowy** ks. Romana Karwackiego
poniedziałek: „Biblio, Ojczyzna moja” - ks. Marka Majora.
wtorek: „Rozważania o liturgii” - ks. Kazimierza Matwiejuka.
środa: „Historia Kościoła” ks. Franciszka Dudki.
piątek: „Słowarzyszenie Martiryum” - ks. Bernarda Błońskiego, ks. Romana Soszyńskiego, prof. Tadeusza Krawczyka i innych
21.40 - **czwartek: „Boże użyż nam pogody ducha”** - aud. wspólnoty AA

22.00 - **poniedziałek: „Z płomienia święcy”** - aud. Andrzeja Meżeryckiego.
wtorek, piątek: „Radio sport” - podlaski magazyn sportowy Andrzeja Materskiego.
środa: „Kat el-muzyki” - audycja Piotra Ługowskiego.
czwartek: c.d. „Boże użyż nam pogody ducha” - audycja wspólnoty AA
sobota: „Moja historia” - audycja Andrzeja Liczka
22.30 - **Z życia Kościoła**
22.40 - **Modlitwy wieczorne** i zakończenie programu.

w niedziele i święta

Aktualności z życia Kościoła:
6.30; 7.30; 8.30; 11.30; 12.30; 16.30; 18.30; 22.30
Przebieg dnia: 7.25; 8.25; 11.00; 16.35; 18.25; 19.25
6.00 - Modlitwy poranne
6.40 - **„W niedzielny poranek”** - blok muzyczno-informacyjny
7.00 - Godzinki o Niepokalanym Poczęciu NMP.
7.40 - „Czym żyjemy” rozważania ks. Ryszarda Borkowskiego
8.15 - Przegląd prasy katolickiej
8.40 - „Ewangeliczne źródła Różańca” rozważ. O. Szymona Niezgody.
9.00 - **Msza św. dla chorych** - transmisja
10.00 - **„Z życia Kościoła”**
11.05 - **„Długo żyć i dobrze się mieć”** - audyc. Wojciecha Stefaniaka
11.40 - **„Otwórz swe serce dla Boga”** - audycja s. Marii Szulkowskiej
12.00 - **Aniol Pański**
12.35 - **„Z Tobą świat jest jaśniejszy”** - niedzielna audycja dla dzieci Beaty Cechowskiej.
13.30 - **Magazyn Diecezji Drohiczyńskiej**
13.50 - **Korespondencje Informacji**
14.00 - 16.15 - **Koncert Żyćzeń**
16.15 - **Dziennik Radia Watykańskiego**
16.40 - **Katolicki Uniwersytet Radłowy** - aud. ks. Romana Karwackiego.
17.00 - **Iszy tydzień: Magazyn Leśniański**
II-gi tydzień: „Wokół naszych spraw” - audycja redakcji w Radzynie Podl.
18.00 - **Nieszpory**
18.40 - **„Pytania nieobojętne”** - audycja Krzysztofa Janasa
19.00 - **„Matka Boża w tekstach młodego Kościoła”** - audycja ks. Józefa Grzywaczewskiego
19.20 - **„Kościół na Wschodzie”** - korespondencja ks. Edwarda Łojki z Prużan na Białorusi.
19.30 - **„Bajeczki z niebiańskiej księżyczki”** - audycja Beaty Cechowskiej i Katarzyny Ślucak
20.00 - **Audycja wieczorna Radia Watykańskiego**
20.25 - **„Czym żyjemy”** - rozważania ks. Ryszarda Borkowskiego
20.50 - **Czytamy Pismo Święte**
21.00 - **Apel Jasnogórski**
21.30 - **Jutro w programie**
21.35 - **Iszy tydzień: „Polska Kościołem”** - Olgierd Religijni
II-gi tydzień: „Serce jak obłok” - audycja poetki Joanny Kuczborskiej
22.05 - **Radio sport** podlaski magazyn sportowy Andrzeja Materskiego.
22.40 - **Modlitwa wieczorna** i zakończenie programu.

Rozdział II Cele oraz środki działania

§ 9

1. KRP jest kierowane przez oddelegowanych przez Ordynariusza Diecezji przedstawicieli.
2. KRP pozostaje w stałej łączności z Kurią Biskupią w Siedlcach oraz Komisją ds. Środków Społecznego Przekazu przy Episkopacie Polski.

§ 10

Podstawowym celem działalności KRP jest upowszechnianie wartości chrześcijańskich wśród słuchaczy oraz kształcenie ich postaw i zachowań w życiu prywatnym i społecznym, opartym na nauczaniu Kościoła.

§ 11

Do celów działania KRP zaliczyć należy:

- a) czynny udział w ewangelizacyjnej misji Kościoła,
- b) służenie wiernym Diecezji Siedleckiej rzetelną informacją z życia Kościoła lokalnego kraju i na świecie,
- c) zaspakajanie religijnych, duchowych, intelektualnych, kulturalnych i zawodowych potrzeb słuchaczy,
- d) proponowanie godziwych form rozrywki, publicystyki, reklamy, informacji komercyjnej,
- e) kształtowanie opinii publicznej w oparciu o wartości chrześcijańskie, a zwłaszcza o społeczne nauczanie Kościoła,
- f) prezentowanie spektrum życia społecznego, gospodarczego, religijnego i kulturalnego regionu podlaskiego.

§ 12

KRP realizuje swoje cele przez:

- a) tworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych,
- b) utworzenie centralnego studia radiowego w Siedlcach wraz z odpowiednim zapleczem technicznym,
- c) utworzenie zespołów redakcyjnych terenowych,
- d) nawiązanie współpracy z państwowymi jednostkami emisyjnymi programu radiowego, zwłaszcza z Radiowo-Telewizyjnym Centrum Nadawczym w Chotyczach,
- e) pozyskanie i stałą współpracę z zawodowymi i społecznymi pracownikami i współpracownikami,
- f) prowadzenie szkolenia i dokształcania pracowników i współpracowników,
- g) stałą współpracę z odpowiednimi strukturami Kościoła, zwłaszcza w zakresie formowania właściwego kształtu programu,

h) nawiązywanie kontaktów i wymianę doświadczeń z innymi rozgłościami katolickimi zarówno w kraju jak i za granicą.

Rozdział III Struktura organizacyjna KRP

§ 13

1. Działalność KRP opiera się na pracy etatowych i społecznych pracowników i współpracowników - osób świeckich i duchownych. Udział społecznych pracowników i współpracowników w pracach KRP opiera się na zasadzie dobrowolności pod warunkiem zaakceptowania i realizowania jego linii programowej.

2. Strukturę organizacyjną KRP tworzą:

- a) Dyrekcja,
- b) Centralny Zespół Redakcyjny skład którego wchodzi:
  - Zespoły Programowe Tematyczne,
  - Zespół Techniczny,
- c) Zespoły Redakcyjne Terenowe,
- d) jednostki gospodarcze.

§14

1. KRP jest kierowane przez dyrekcję w osobach dyrektora i jego zastępcy powoływanych i odwoływanych przez Ordynariusza Diecezji.

2. Do kompetencji Dyrekcji należy:

- a) kierowanie całokształtem działalności KRP,
- b) reprezentowanie KRP na zewnątrz, składanie oświadczeń woli, zarządzanie majątkiem KRP,
- c) powoływanie i odwoływanie kierowników Zespołów Programowych i Terenowych Zespołów Redakcyjnych,
- d) tworzenie jednostek gospodarczych i powoływanie ich kierowników,
- e) powoływanie i odwoływanie społecznych pracowników i współpracowników KRP,
- f) zatwierdzanie wewnętrznych regulaminów pracy,
- g) wstrzymywanie emisji programów sprzecznych z prawem ogólnym, prasowym i zasadami etyki katolickiej,

§ 15

1. Centralny Zespół Redakcyjny tworzą etatowi i społeczni pracownicy odpowiedzialni za emisję i przygotowanie programu radiowego.

2. W skład Centralnego Zespołu Redakcyjnego wchodzi:

- a) zespoły Programowe ukierunkowane tematycznie, na czele których stoją kierownicy odpowiedzialni za ich pracę od strony merytorycznej i organizacyjnej,

b) Zespół Techniczny odpowiedzialny za prawidłowe działanie, obsługę i naprawy wszelkiego sprzętu znajdującego się na wyposażeniu studia radiowego.

§ 16

1. Zespoły Redakcyjne Terenowe tworzone są spośród społecznych współpracowników KRP w większych ośrodkach na terenie Diecezji. Ich zadaniem jest przygotowywanie materiałów programowych ze szczególnym uwzględnieniem tematyki lokalnej i kierowanie ich do emisji do studia centralnego.
2. Pracami zespołu terenowego kieruje kierownik podporządkowany merytorycznie i organizacyjnie dyrekcji KRP.

§ 17

1. Etatowych pracowników KRP zatrudnia dyrekcja z zachowaniem powszechnie przyjętego trybu na obustronnie uzgodnionych warunkach.
2. Kierownicy Zespołów Programowych i Terenowych Zespołów Redakcyjnych są powoływani i odwoływani przez dyrektora KRP.
3. Prawa i obowiązki etatowych oraz społecznych pracowników KRP szczegółowo określa odrębny Regulamin.

Rozdział IV

Zmiana Statutu i rozwiązanie KRP

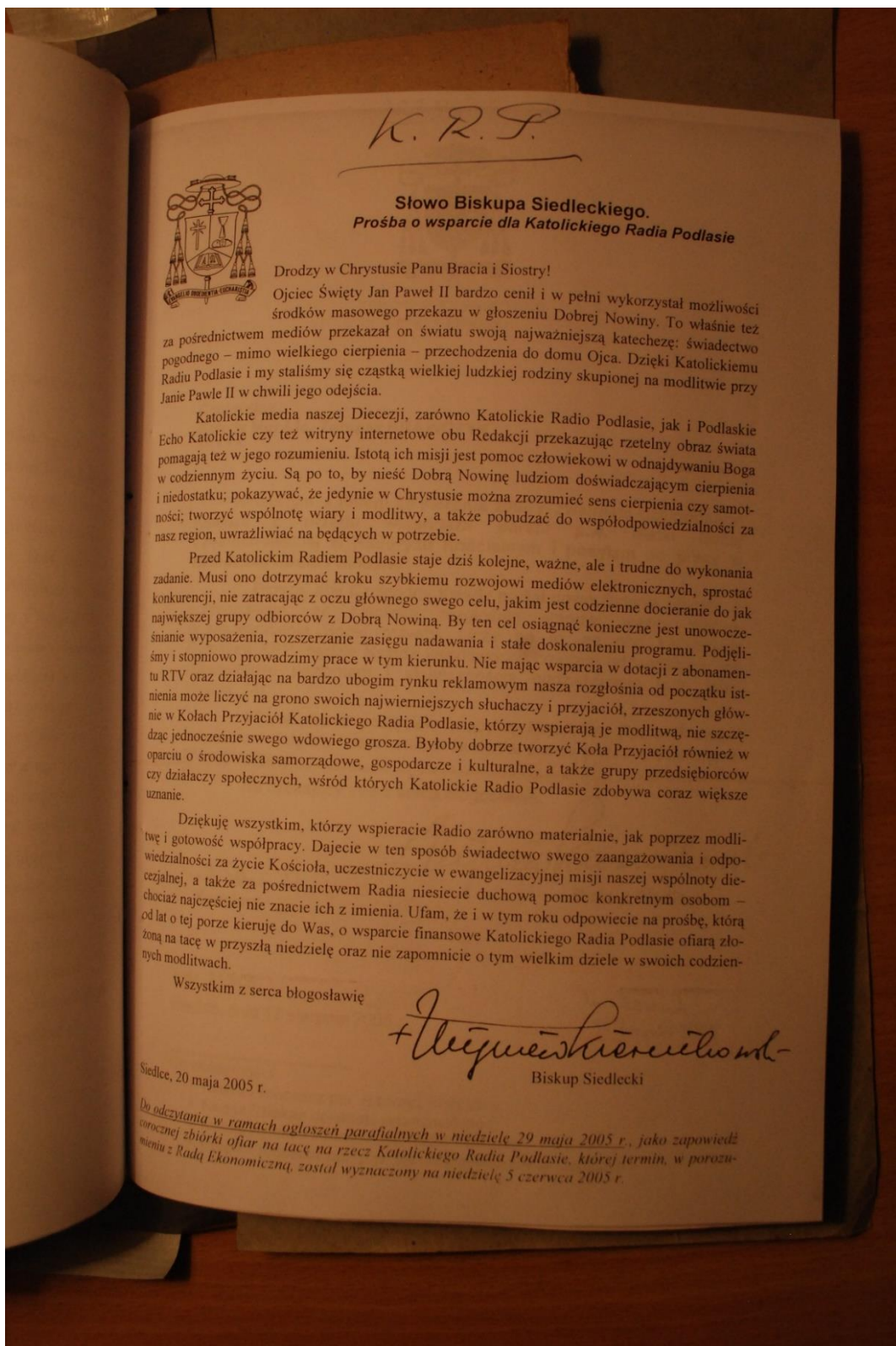
Zmiany w Statucie mogą być wprowadzone przez Dyrekcję KRP, po uprzednim uzgodnieniu z Ordynariuszem Diecezji, który w pełni dysponuje Katolickim Radiem Podlasia, łącznie z prawem rozwiązania tej instytucji.

[Handwritten signature]

Słowo biskupa siedleckiego do wiernych z prośbą o wsparcie dla KRP (2005 r.).

K. R. P.

Słowo Biskupa Siedleckiego.
Prośba o wsparcie dla Katolickiego Radia Podlasie

Drodzy w Chrystusie Panu Bracia i Siostry!
Ojciec Święty Jan Paweł II bardzo cenil i w pełni wykorzystał możliwości środków masowego przekazu w głoszeniu Dobrej Nowiny. To właśnie też za pośrednictwem mediów przekazał on światu swoją najważniejszą katechezę: świadectwo pogodnego – mimo wielkiego cierpienia – przechodzenia do domu Ojca. Dzięki Katolickiemu Radiu Podlasie i my staliśmy się częścią wielkiej ludzkiej rodziny skupionej na modlitwie przy Janie Pawle II w chwili jego odejścia.

Katolickie media naszej Diecezji, zarówno Katolickie Radio Podlasie, jak i Podlaskie Echo Katolickie czy też witryny internetowe obu Redakcji przekazując rzetelny obraz świata pomagają też w jego rozumieniu. Istotą ich misji jest pomoc człowiekowi w odnajdywaniu Boga w codziennym życiu. Są po to, by nieść Dobrą Nowinę ludziom doświadczającym cierpienia i niedostatku; pokazywać, że jedynie w Chrystusie można zrozumieć sens cierpienia czy samotności; tworzyć wspólnotę wiary i modlitwy, a także pobudzać do współodpowiedzialności za nasz region, uwrażliwiać na będących w potrzebie.

Przed Katolickim Radiem Podlasie staje dziś kolejne, ważne, ale i trudne do wykonania zadanie. Musi ono dotrzymać kroku szybkiemu rozwojowi mediów elektronicznych, sprostać konkurencji, nie zatracając z oczu głównego swego celu, jakim jest codzienne docieranie do jak największej grupy odbiorców z Dobrą Nowiną. By ten cel osiągnąć konieczne jest unowocześnianie wyposażenia, rozszerzanie zasięgu nadawania i stałe doskonaleniu programu. Podjęliśmy i stopniowo prowadzimy prace w tym kierunku. Nie mając wsparcia w dotacji z abonamentu RTV oraz działając na bardzo ubogim rynku reklamowym nasza rozgłośnia od początku istnienia może liczyć na grono swoich najwierniejszych słuchaczy i przyjaciół, zrzeszonych głównie w Kołach Przyjaciół Katolickiego Radia Podlasie, którzy wspierają je modlitwą, nie szczędząc jednocześnie swego wdowiego grosza. Byłoby dobrze tworzyć Koła Przyjaciół również w oparciu o środowiska samorządowe, gospodarcze i kulturalne, a także grupy przedsiębiorców czy działaczy społecznych, wśród których Katolickie Radio Podlasie zdobywa coraz większe uznanie.

Dziękuję wszystkim, którzy wspieracie Radio zarówno materialnie, jak poprzez modlitwę i gotowość współpracy. Dajecie w ten sposób świadectwo swego zaangażowania i odpowiedzialności za życie Kościoła, uczestniczycie w ewangelizacyjnej misji naszej wspólnoty diecezjalnej, a także za pośrednictwem Radia niesiecie duchową pomoc konkretnym osobom – chociaż najczęściej nie znacie ich z imienia. Ufam, że i w tym roku odpowiecie na prośbę, którą od lat o tej porze kieruję do Was, o wsparcie finansowe Katolickiego Radia Podlasie ofiarą złożoną na tacę w przyszłą niedzielę oraz nie zapomnicie o tym wielkim dziele w swoich codziennych modlitwach.

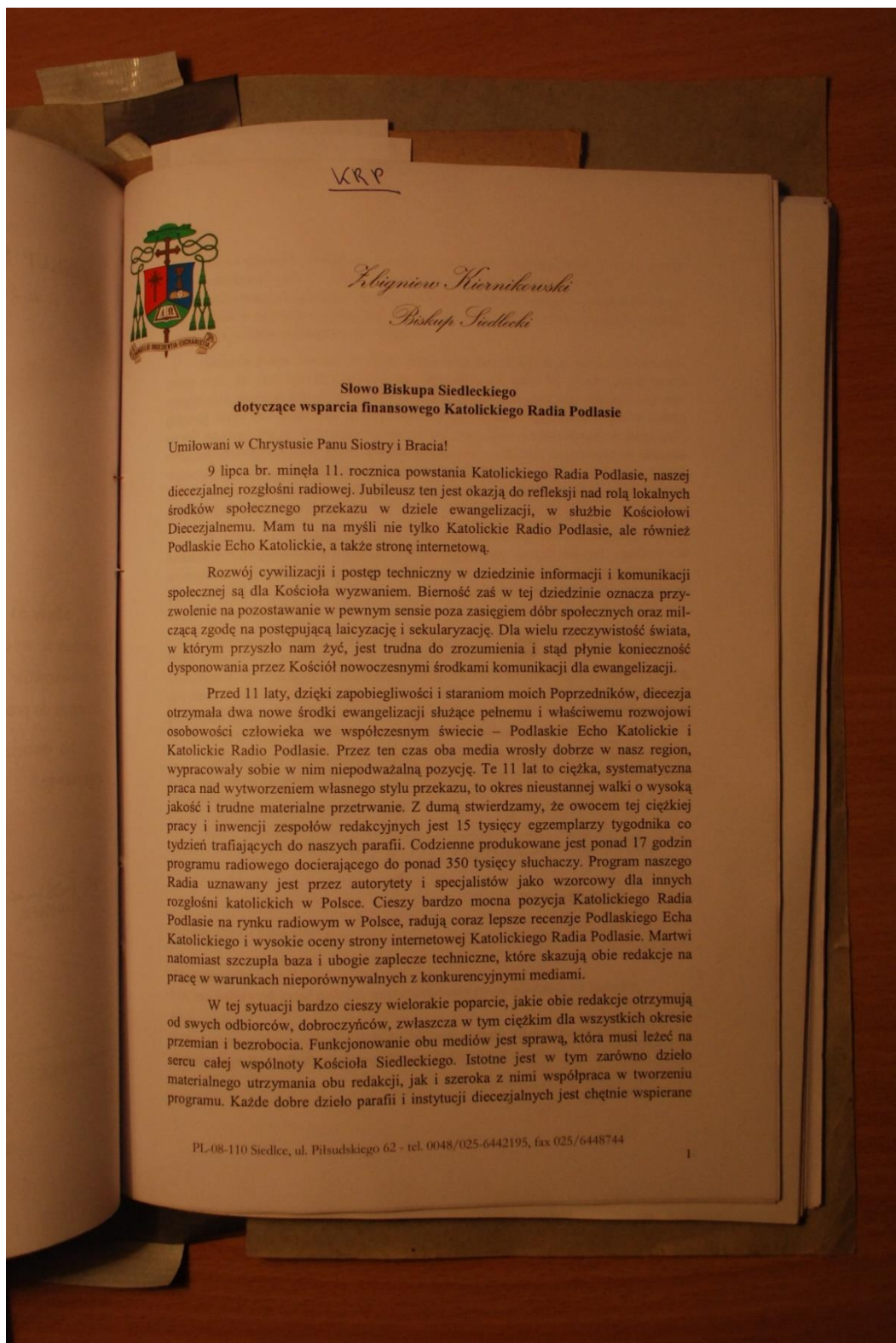
Wszystkim z serca błogosławie

[Handwritten signature]
Biskup Siedlecki

Siedlce, 20 maja 2005 r.

Do odczytania w ramach ogłoszeń parafialnych w niedzielę 29 maja 2005 r., jako zapowiedź corocznej zbiórki ofiar na tacę na rzecz Katolickiego Radia Podlasie, której termin, w porozumieniu z Radą Ekonomiczną, został wyznaczony na niedzielę 5 czerwca 2005 r.

Słowo biskupa siedleckiego do wiernych dotyczące wsparcia finansowego KRP
(2003 r.).

przez radio i tygodnik. Podobnie pomysły i inicjatywy naszego radia i naszej gazety winny znajdować pełne wsparcie w parafiach przez aktywny udział w audycjach, przekaz informacji i materiałów. Do rangi obowiązku urasta realizacja zadania promocji obu mediów w naszych wspólnotach, troski o ich dobre imię, podkreślanie ich wartości i znaczenia, a także wspierania ich inicjatyw.

Ofiarna praca naszych mediów, ściśle współpracujących ze sobą jest świadectwem tego, że „być chrześcijaninem” nie sprowadza się tylko do prostej demonstracji religijności poprzez udział w najważniejszych uroczystościach kościelnych, czy niedzielnej mszy św. Potrzebne jest upowszechnianie postaw chrześcijańskich w każdej chwili naszego życia, w każdej wykonywanej czynności, podejmowanych decyzjach, relacjach międzyludzkich. Radio stwarza możliwość szybkiego reagowania na aktualne wydarzenia, z gwarancją dotarcia do dużej liczby słuchaczy w danym momencie. Media te dają niepowtarzalną szansę dotarcia do ludzi, którzy oddalili się od Kościoła i sakramentów świętych.

Z okazji 11. rocznicy powstania Katolickiego Radia Podlasie składam wyrazy uznania i wdzięczności wszystkim, którzy trują się wokół naszych mediów. W szczególności dziękuję Pracownikom naszego Radia oraz Kołom Przyjaciół KRP. Błogosławię ich trudnej pracy i proszę, by nie szczędzili wysiłków dla rozwoju tej formy ewangelizacji.

Zatroskany o dobro Katolickiego Radia Podlasie, naszej diecezjalnej rozgłośni, która zmagą się z trudnościami ekonomicznymi zwracam się do Was, Drodzy Diecezjanie, o udzielenie Katolickiemu Radiu Podlasie finansowego wsparcia. Proszę, aby taca z niedzieli 20 lipca b.r. została przeznaczona na ten ważny cel. Rozumięjąc problemy, jakie przeżywa dzisiaj każda parafia, wyrażam szczególną wdzięczność Wam, Drodzy Diecezjanie i wszystkim Duszpasterzom za zrozumienie potrzeb Radia.

Słuchaczom Katolickiego Radia Podlasie, Czytelnikom Podlaskiego Echa Katolickiego oraz wszystkim, którzy te media tworzą i o nie się troszczą, z serca błogosławię.

+ Józef Włochowicz

Biskup Siedlecki

Siedlce, dnia 7 lipca 2003 r.

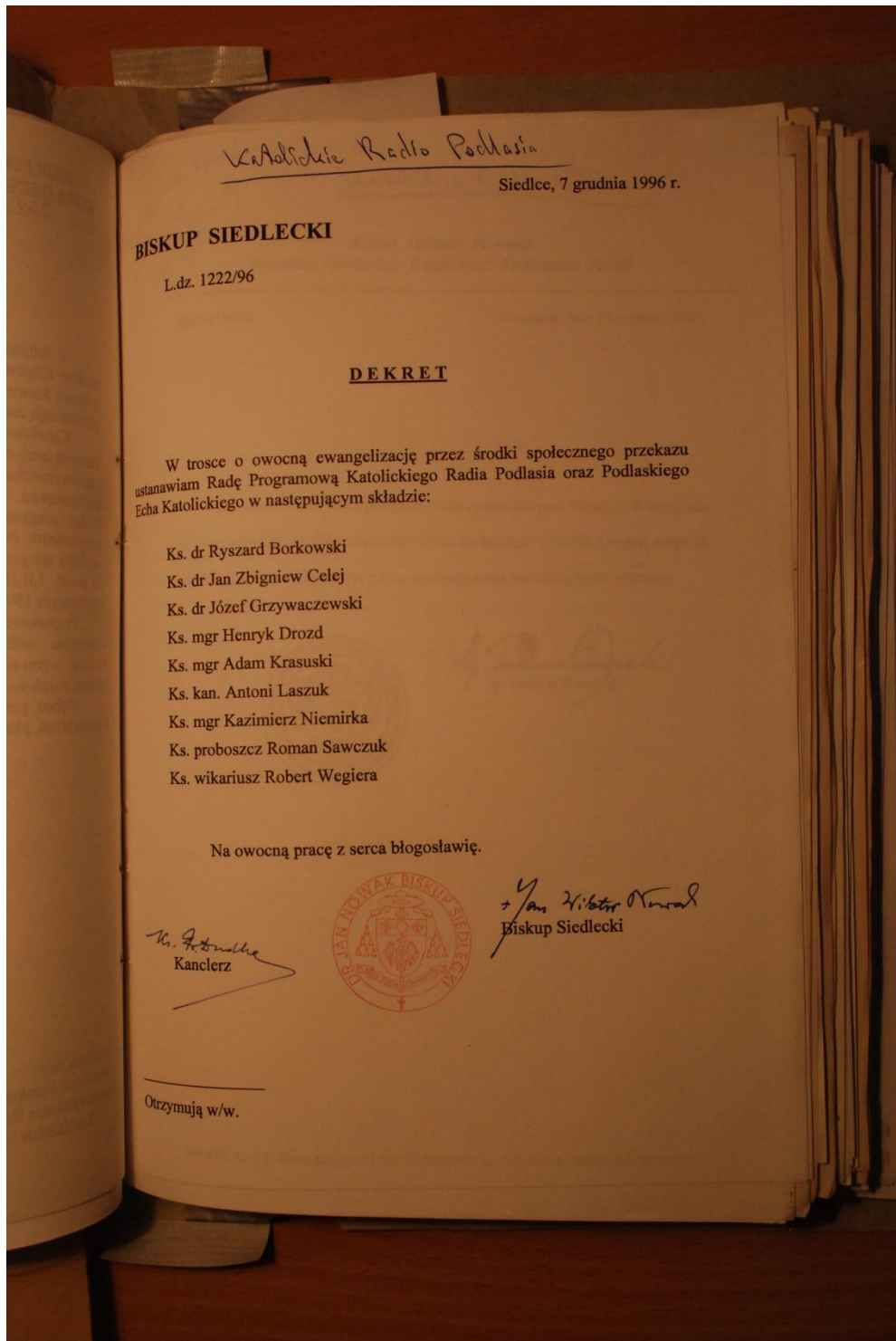
Zarządzenie:

List ten należy odczytać podczas wszystkich mszy św. w niedzielę 13 lipca b.r.

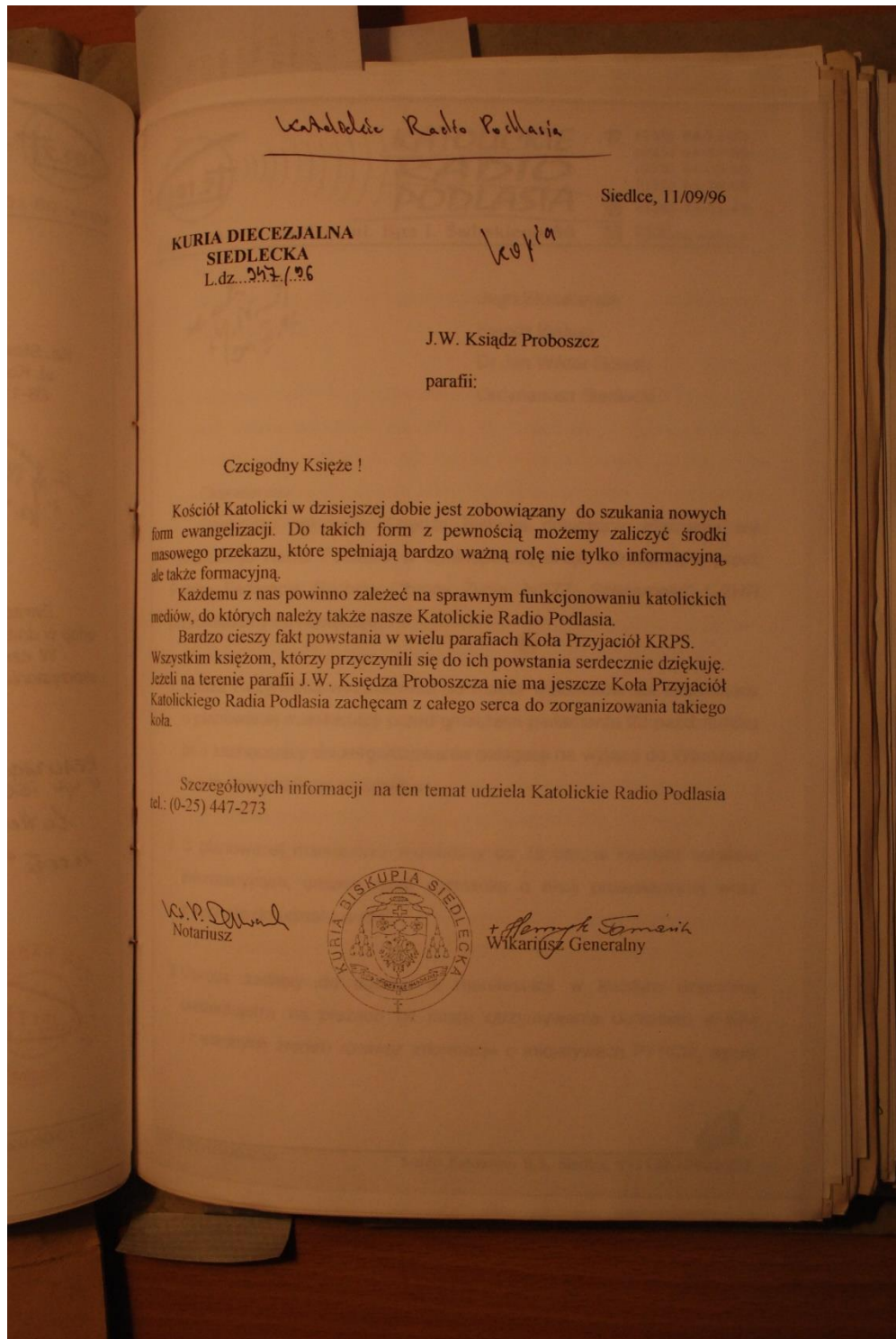
Wyjaśnienie:

Zebraną tacę należy przekazać za pośrednictwem księży dziekanów do kasy Katolickiego Radia Podlasie w tygodniu po dokonanej zbiórce.

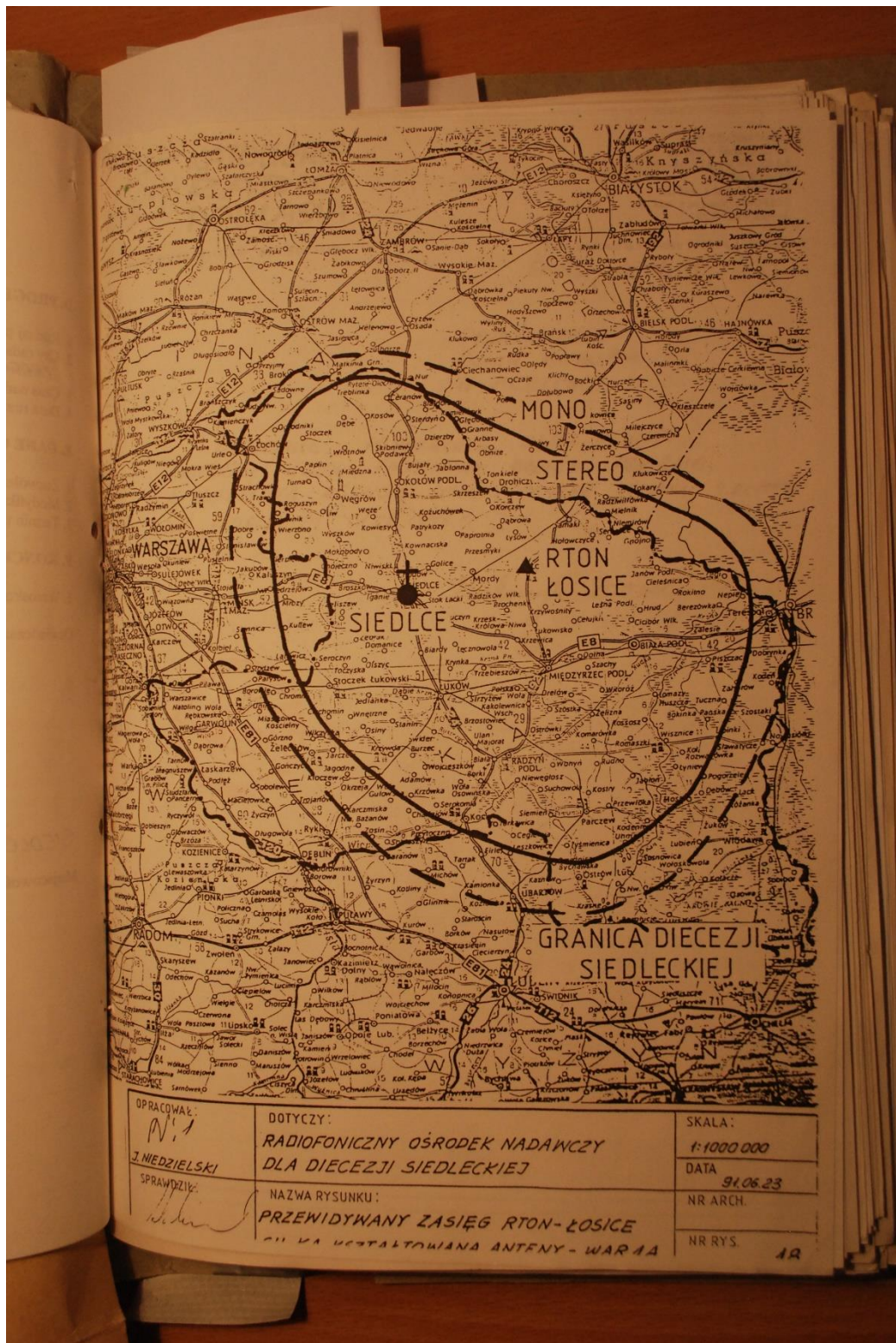
Dekret biskupa siedleckiego o powołaniu Rady Programowej KRP i Podlaskiego Echa Katolickiego (1996 r.).

List kierowany do proboszczów parafii z informacją o działalności Kół Przyjaciół KRP i zachętą do ich zakładania na terenie parafii (1996 r.).

Mapa zasięgu KRP (1991 r.).

krp Katolickie Radio Podlasie
Kontakt Wyslij SMS Radio Online

Google Twój wyszukiwarka

szukaj

podlasie24
REGIONALNY PORTAL INFORMACYJNY

ogrody podlaskie
Siedlce i Łuków

O koszeniu trawy wiemy wszystko.
Sprawdź. VIKING

SIEDLCE
BIALA PODL.
GARWOLIN
LOSICE
LUKÓW
MĘDZYRZEC
MŃSK MAZ.
RADZYŃ
SIEMIATYCZE
SOKOŁÓW
WĘGRÓW
REGION
KOŚCIÓŁ
REKLAMA
SERWISY
KONTAKT

Najważniejsze informacje

Kandydaci na dyrektorów lukowskich szkół
2017-05-26 11:13:19
Elżbieta Pogodzińska, Dorota Puzio i Karol Ciolek to kandydaci na stanowiska na dyrektorów w trzech lukowskich szkołach. Konkursy odbędą...

Informacje z regionu »

Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych
O odpowiedzialności karnej wynikającej z nieprzestrzegania przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz właściwej postawie...

[więcej »](#)

Zawody Jeździeckie w Janowie...

E. Kopówka: Ci którzy używają...

Siedlce dostaną unijne...

Kościół »

„Kilometry Dobra” Caritas Diecezji Siedleckiej w...
W serwisie charytatywnym allegro.pl ruszyła licytacja przedmiotów przekazanych na rzecz kampanii „Kilometry Dobra 2017”, podczas której zbierane są środki na leczenie 7...

[więcej »](#)

NIEUGIĘCI NIEDOTKNIĘCI, czyli.....

Wolne miejsca na pielgrzymkę do...

Siedlce: Wieczór Uwielbienia w...

Najnowsze informacje

Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych
O odpowiedzialności karnej wynikającej z nieprzestrzegania przepisów...

Wizyta aktorki Teresy Lipowskiej w Kisielsku i Starych...
18 maja okazał się dniem niezwykłych wrażeń dla społeczności szkolnych...

Zawody Jeździeckie w Janowie Podlaskim
W najbliższy weekend 27-28 maja w Janowie Podlaskim odbędą się Zawody...

E. Kopówka: Ci którzy używają terminu „polskie”...
Są sprostowania naszych ambasadorów, były już sprawy sądowe – ale...

Siedlce dostaną unijne dofinansowanie do budowy tunelu...
Wiecznie wiadomo kredy i ile. W poniedziałek, 29 maja Siedlna ma...

REKLAMA

Blok promocyjny »

Invision Optyk i SEIKO zapraszają na dni otwarte
Zapewniamy atrakcyjną ofertę, konkursy, nagrody. Nagroda główna zegarek SEIKO!

[więcej »](#)

Sport »

Otwarte Mistrzostwa Gminy Hańsk w Lekkiej Atletyce
19 maja na stadionie w Dubeczynie odbyły się XXIII Otwarte Mistrzostwa Gminy Hańsk Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych w Lekkiej Atletyce.

[więcej »](#)

„Lekkoatletyka przyjazna...

Gwiazdy na białskim stadionie

Otwarty Turniej Piłki Nożnej w...

Kultura » KINO »

Wizyta aktorki Teresy Lipowskiej w Kisielsku i Starych...
18 maja okazał się dniem niezwykłych wrażeń dla społeczności szkolnych w Kisielsku i Starych Kobiółkach oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Starych Kobiółkach...

[więcej »](#)

Wystawa eksponatów w Cegłowie

50. urodziny Muzeum Regionalnego

Warsztaty z okazji Dnia Matki w...

REKLAMA

O TYM SIĘ MÓWI
krp **poniedziałek - piątek**
godz.: 8.12

Zgubione, znalezione

Kondolencje

Co, gdzie, kiedy

Maj 2017

Pon	Wt	Śr	Czw	Pią	So	Nd
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Konkurs »

Kulinaria »

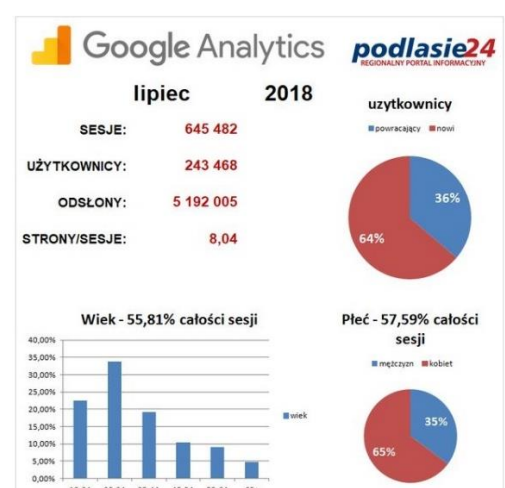
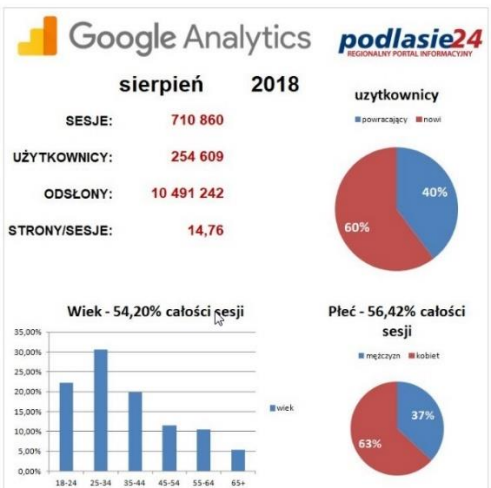
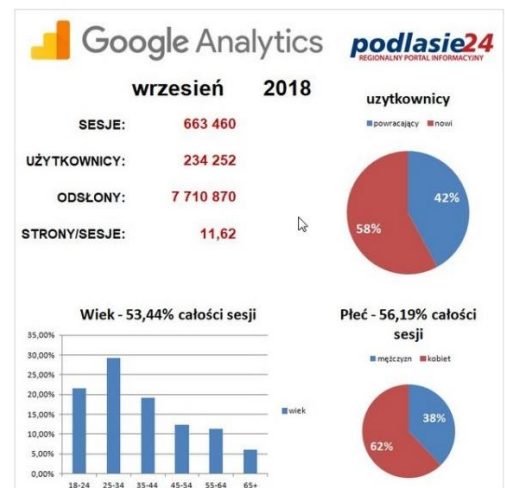
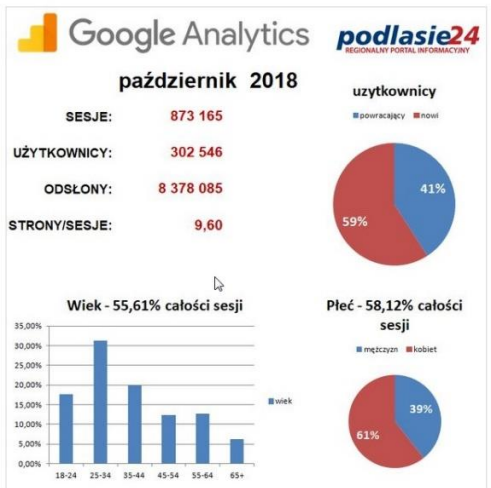
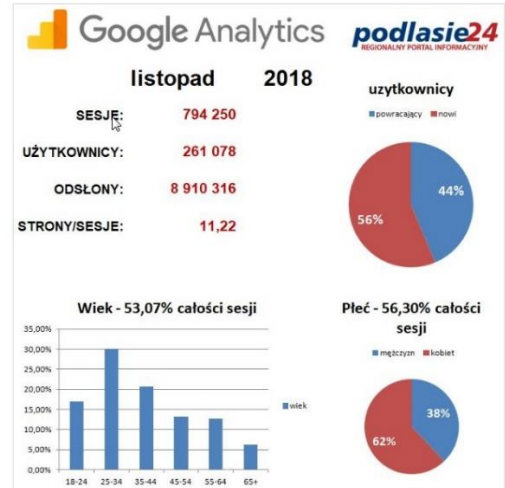
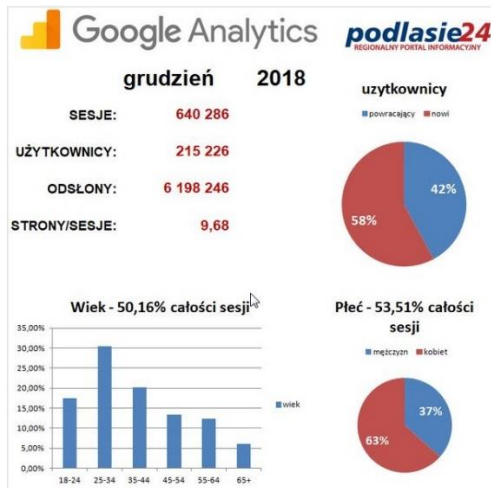

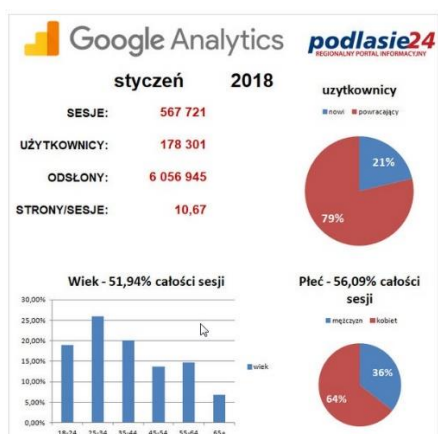
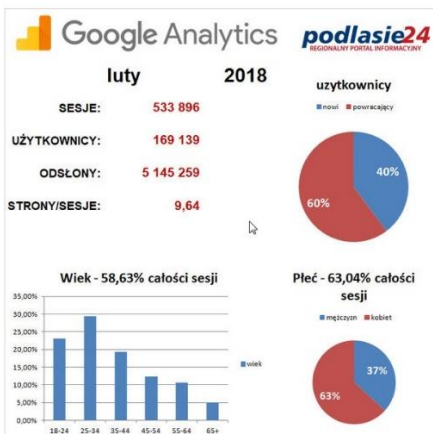
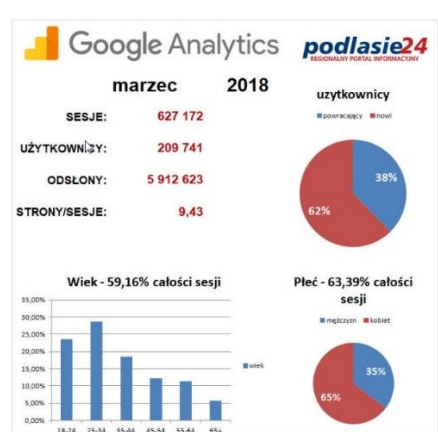
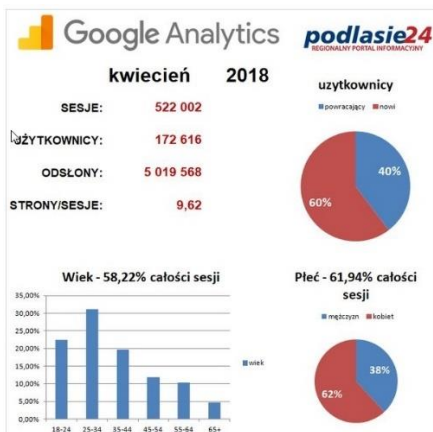
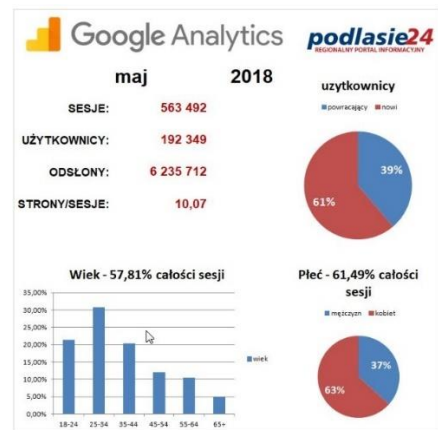
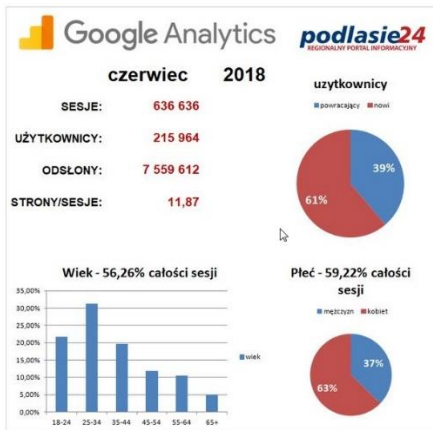
270

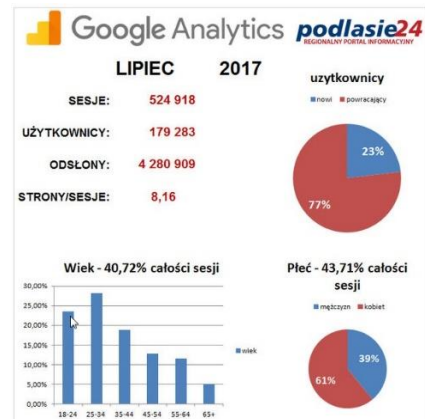
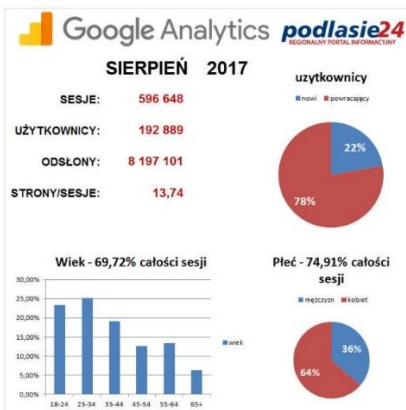
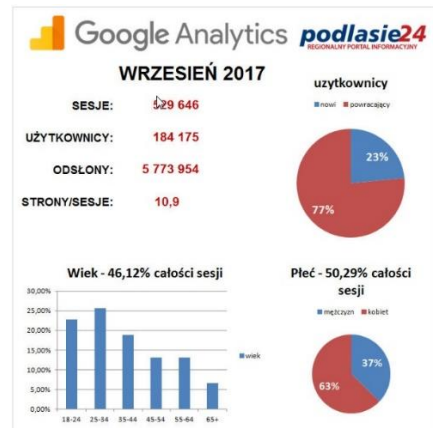
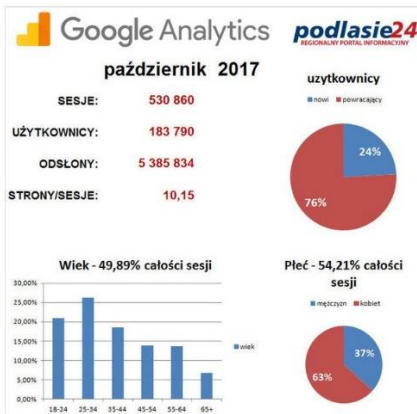
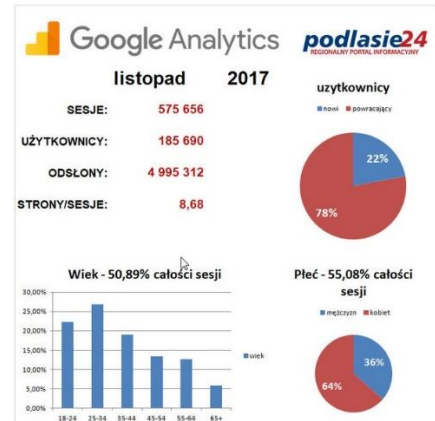
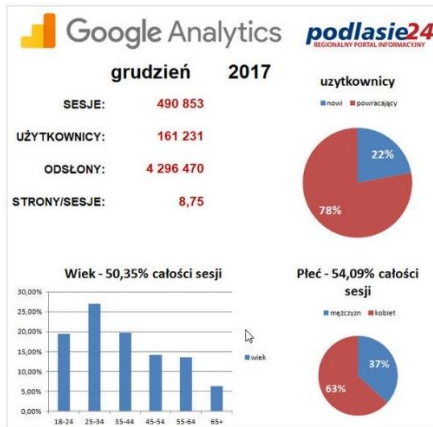
Aneks 25

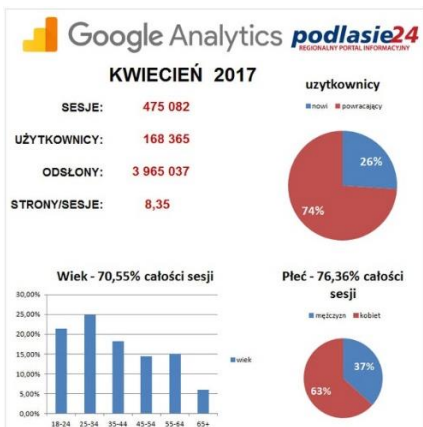
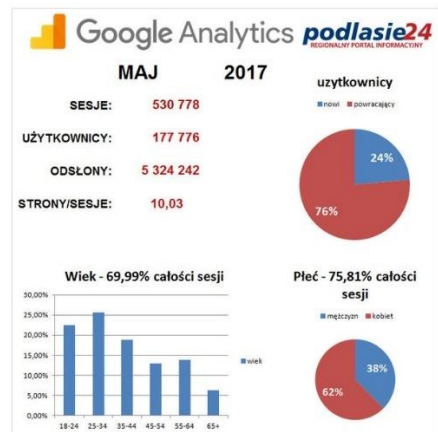
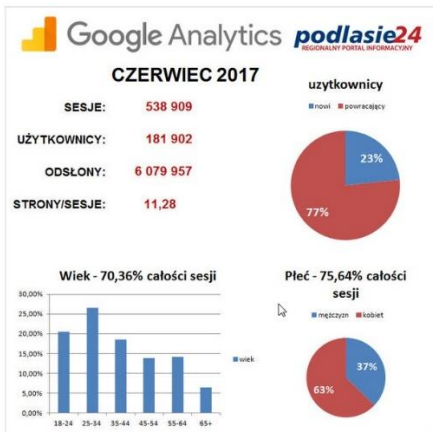
Portal Podlasie24.pl – statystyki: kwiecień 2017 – grudzień 2018

The screenshot shows the website interface for Radiopodlasie.pl. At the top, there's a search bar and navigation icons. Below that, a blue navigation bar contains menu items: Radio, Muzyka, Radiowa Rodzina, Reklama, Kontakt, Archiwum dźwięków, and Portal. A large blue banner for 'Projekt "Niedzielnny program radiowy"' is prominent, mentioning funding from the Podlasie Radio Center. The main content area features a news article titled 'Pielgrzymka do Lwowa oraz po Lubelszczyźnie i Roztoczu' with a photo of a landscape. To the right, there are sections for 'Na antenie' (featuring a woman's photo and text about news and sports) and 'Patronaty' (listing events like 'MASTER Rolnicze nowości'). A 'Zobacz także' section at the bottom suggests related content like 'Różaniec w czerwcu 2017 na antenie'. The footer contains logos for various partners and the website's copyright information.

24 Mobilne
Kontakt
Wyślij SMS
Radio OnLine
Google™ Twoja wyszukiwarka
ezulaj

REGIONALNY PORTAL INFORMACYJNY

SIEDLCE

www.osm.siedlce.pl

SIEDLCE
BIAŁA PODL.
GARWOLIN
ŁOSICE
ŁUKÓW
MIEDZYRZEC
RADZYŃ
SIEMATYCZE
SOKOŁÓW
WĘGRÓW
REGION
REKLAMA
KOŚCIÓŁ
SERWISY
KONTAKT
RADIO

Siedlce: Ki

REKLAMA

fundacja
Lety Grochowski

Godziny pn-pt 8.00 - 16.00
otwarcia sob 8.00 - 12.00

P.H.U.
STAN-DREW

Strzała, ul. Siedlecka 135
08-119 Siedlce
tel./fax 25 632 84 71

POWIAT SIEDLECKI Wybierz kategorie:

- Region
- Kościół
- Pielgrzymka 2015

- Kultura
- Kino

- Sport
- WYBORY

Żywa lekcja historii w Wiśniewie

2015-11-02 11:38:15

Grupy rekonstrukcji historycznej coraz częściej uczestniczą w imprezach plenerowych. Ich popularność starają się wykorzystywać także szkoły, które zapraszają pasjonatów do poprowadzenia "żywych" lekcji historii". [więcej >](#)

Blok promocyjny >

Ogień na polu i łące

2015-11-02 10:49:56 Kategorie:

Jest jesień. Pola już w większości są puste – pozostają na nich jeszcze tylko ścierniska. Przed nami (albo już za nami) orka. Po zasranych polach chodzą ostatnie... [więcej >](#)

Podsumowanie kwesty w Siedlcach

2015-11-02 11:20:58

17 tysięcy i 50 złotych – taką kwotę zebrano na renowację zabytkowych nagrobków na siedleckim cmentarzu. Kwestę przeprowadziło 1 listopada Siedleckie Towarzystwo Samorządowe. Organizatorzy akcji dziękują wszystkim darczyńcom. Kwesta odbywała się po raz piąty. W poprzednich latach zebrano ponad 80 tysięcy złotych, do których część pieniędzy dołożyły: urząd marszałkowski i urząd ochrony zabytków. [więcej >](#)

Dobrej pogody życzy

radio podlasie

Pogoda Siedlce >>

Poniedziałek, 2 listopada 2015

zachmurzenie małe

twojapogoda.pl > Zobacz "Pogoda na 16 dni"

Siedlce: Korek przed wiaduktem garwolińskim

2015-11-02 10:54:38

Uwaga kierowcy. W okolicach wiaduktu garwolińskiego w Siedlcach tworzą się korki. Przed kilkudziesięcioma minutami doszło tam do wycieku paliwa. W tej chwili jezdnię oczyszcza jednostka PSP, co znacznie utrudnia przejazd tą ulicą. [więcej >](#)

Zdjęcia Agnieszki Kondrackiej-Bylińskiej w Galerii Kultura

2015-11-02 08:35:08

Siedlecka Galeria Kultura zaprasza na otwarcie wystawy fotografii Agnieszki Kondrackiej-Bylińskiej. [więcej >](#)

Pogoń bez punktów w Bytowie

2015-11-01 22:48:55

W meczu 15. kolejki I ligi Pogoń Siedlce uległa na wyjeździe Drutex-Bytówowi Bytów 1:3. Bytówianie przegrali doskonałą serię siedleckiej drużyny. Podopieczni trenera Marcina Sasala nie zaznali smaku porażki. [więcej >](#)

Wypadek w miejscowości Czepielin-Kolonia

2015-11-01 17:26:03

1 listopada ok. godziny 15.30 w miejscowości Czepielin-Kolonia na trasie między Siedlcami a Korczewem doszło do wypadku, w którym ranne zostały trzy osoby. [więcej >](#)

Siedlce

Listopad 2015

Pon	Wt	Śr	Czw	Piąt	So	Nd
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Kondolencje

Mobile Podlasie24 Gadu Gadu Wyślij sms Wyślij e-mail Wesprzyj Podlasie24 Słuchaj online

Czwartek, 16 Maj 2013 r. Imieniny: Filipa i Pauliny

Radio Muzyka Radiowa Rodzina Reklama Kontakt Archiwum dźwięków Portal

Na antenie

Pasmo nocne
Zapraszamy na dużą dawkę muzyki, informacji i powtórkę najciekawszych audycji z dnia.

podlasie24.pl

Komarówka Podlaska: Dzień Patrona
2013-05-15 19:19:25

Spotkanie z posłem Markiem Sawickim
2013-05-15 19:16:29

Niecodzienne spotkanie
2013-05-15 19:03:59

Garwolińskie ZSP nr 1 i nr 2 najlepsze w powiecie
2013-05-15 18:46:36

Spotkanie seniorów w siedleckiej Caritas
2013-05-15 18:40:13

Teatralnie w Wisznicach
2013-05-15 18:22:02

Noc w przestrzeni 2
2013-05-15 18:11:00

Skazani posprzątają Łuków
2013-05-15 18:04:47

Wyniki konkursu „Miejsca Pamięci Narodowej w Siedlcach”
2013-05-15 17:40:10

Świątów Dni Młodzieży w Polsce!
2013-05-15 17:20:06

[zobacz wszystkie](#)

Co słychać

Zdjęcia z nabożeństw majowych w Zalesiu
Kolo Przyjaciół w Zalesiu powstało w 2010 roku. Zalesie należy do parafii Po...
[więcej](#)

Patronaty

Juwenalia
16 maja BIAŁA PODLASKA
[więcej](#)

VI Regionalny Przegląd Piosenki Europejskiej
17 maja MORDY.
[więcej](#)

[zobacz wszystkie](#)

Najlepsza 10

1 Nigdy nic nie zdarza się Beata&Us;
2 Począj to Feel
3 Nie mów mi Kijalski Krzysztof

NIEBEZPIECZNE PIENY SWIT PLATEAU

[więcej](#)

Nauczenie biskupa

Nauczenie Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego
[więcej](#)

Blogi

Grzegorz Skwarek: środa, 15 maj, 2013

Dylemat „mrowki”
Na przejeździe w Terespolu prawie 200 osób protestowało przeciw zaostrożeniu kontroli ilości wwożonego paliwa z Białorusi. W Polsce od lat nie wiadomo co kształtuje cenę paliwa. Wszelkie próby skłócenia ceny ropy
[więcej](#)

E-KAI

Ateści wszczynają kolejną wojnę o Boże Narodzenie
2012-11-27 16:43:47

Płód dziecka postrzegana jako problem
2012-11-27 16:30:05

Częstochowa: sympozjum naukowe z okazji 50-lecia otwarcia Soboru Watykańskiego II (zapowiedź)
2012-11-27 16:23:00

Ramówka

19:00 - 20:00
LEKTURA PISMA ŚW.

23:00 - 05:45
ZAPRASZAMY DO SŁUCHANIA RADIA PODLASIE JUZ 00 5,45

23:00 - 23:10
POCZĄTEK PROGRAMU NOCNEGO

23:30 - 24:00
AUDYCJA WIECZORNIA RADIA WATYKAŃSKIEGO

[zobacz](#)

Odwiedzili nas

Gimnazjaliści z Garwolina w radiu
2013-05-15 12:56:58
[więcej](#)

Radiowa Rodzina

Zdjęcia z nabożeństw majowych w Terespolu i Łobaczewie Małym
2013-05-14 13:10:14
[więcej](#)

404 Not Found

The requested URL was not found on this server. Sorry for the inconvenience. Please report this message and include the following information to us. Thank you very much!

URL: <https://web.archive.org/web/20130511000000/http%3A%2F%2Fwww.facebook.com/podlasie24/>
Server: [www-front3.us.archive.org](http://www.front3.us.archive.org)
Date: 2017/05/26 16:41:23

Powered by Tenzine/2.1.0

Parafie Portret Parafii Biblia Brewiarz ECHO-lokacja Forum pomocowe Radiokatolickie.pl

Poznaj i chroń świat wokół nas
Wspieramy i budujemy
MAZOWSZE EchoKatolickie
ZESPÓŁ SZKÓŁ KONKURSOWYCH ZŁOTOCZYŃSKIEGO im. gen. Józefa Biega w Złotoczynie
POMIĘZ Google play

© Radiopodlasie.pl 2012 - All right reserved Polityka Prywatności AGENCJA INTERAKTYWNA WARSZAWA

20 lat razem

[SMS](#) [E-mail](#) [GG](#) [Rss](#) [ON-LINE](#)

Piątek, 29 Czerwiec 2012 r.
Imieniny: Filipa i Pauliny
Google™ Twoja wyszukiwarka
Szukaj

DOBRE RADIO STĄD

SPOTKAJMY SIĘ

1.07 - Radzyń Podl. od 15.00 do 22.00

 Radio

 Muzyka

 Radiowa rodzina

 Kontakt

 Archiwum
Dźwięków

 Portal

Na antenie

Zapraszamy do Radzyna Podlaskiego!

2012-06-27 09:41:03

Chcąc uczcić 20 rocznicę istnienia i działania Katolickiego Radia Podlasie zapraszamy naszych słuchaczy do Radzyna Podlaskiego na kolejny Jubileuszowy Festyn. Festyn odbędzie się w niedzielę, 2 lipca, i rozpocznie się o godz. 15.00 w Parku przy Oranżerii!

W programie znalazły się liczne atrakcje, zabawa przy muzyce, gry i konkursy z nagrodami.

Ci z Państwa, którzy nie będą mogli być z nami podczas festynu, nie muszą czuć się zawiedzeni. Od godziny 16.00 do 19.30 będziemy bowiem nadawać na żywo wprost z radzyskiego Parku przy oranżerii. W naszym plenerowym studio, które poprowadzi Anna Kaszyczko pojawią się zaproszeni goście, z którymi rozmawiać będziemy o tym, czym żyje Radzyń Podlaski.

[więcej](#)

Radiowa Rodzina

Parafia Pratulín otrzymała Płatynowy Mikrofon

2012-06-25 17:13:03

W Pratulinie podczas uroczystości Jubileuszowych 20lecia Katolickiego Radia Podlasie - Parafia Pratulín otrzymała Płatynowy Mikrofon w kategorii "Przyjaciel Radia". W imieniu parafii nagrodę odebrali ks. proboszcz Marek Kot oraz prezes Koła Przyjaciół Agnieszka Hawryluk.

[więcej](#)

Patronat Medialny

Wydarzenia pod naszym patronatem!

2010-04-14 14:04:00

24 czerwca - Dzień Adamowa

30 czerwca / SIEDLCE - V Dzień Sportów Ekstremalnych

30 czerwca / LUKÓW - V Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej im. Antoniego Trybunia

[więcej](#)

Reklama [Złóż cegiełkę](#) [Koncert Życzeń](#)

OGÓLNE WARUNKI SPRZEDAŻY I EMISJI REKLAM W KATOLICKIM RADIU PODLASIE W SIEDLCACH

2010-07-06 15:36:00

Produkcję i emisję reklam na antenie Katolickiego Radia Podlasie regulują poniższe warunki, które stanowią integralną i wiążącą dla zleceniodawcy część zlecenia na świadczenie usług reklamowych. Wszelkie ich zmiany w zleceniach na świadczenie usług reklamowych wymagają formy pisemnej.

[więcej](#)

NIEPEŁNOSPRAWNI W AKCJI

W NIEDZIELE GODZ. 11.10

Nauczanie bp Zbigniewa Kiernikowskiego (audio)

Nauczanie Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego

2010-06-18 10:48:00

Poniżej prezentujemy homilię i przemówienia Biskupa Siedleckiego wygłoszone od 1 czerwca 2010 roku.

[więcej](#)

Odwiedzili nas

Czwartoklasiści z Siedlec

2012-03-21 11:24:05

21 marca redakcja Katolickiego Radia Podlasie odwiedziła uczniów Szkoły Podstawowej nr 10 im. Księżnej Aleksandry Ogińskiej w Siedlcach.

[więcej](#)

404 Not Found

The requested URL was not found on this server. Sorry for the inconvenience. Please report this message and include the following information to us. Thank you very much!

URL: https://web.archive.org/web/20120629081130if_/http://www.id=116450345052112&width=440&connections=10&strea
 Server: wwwb-front3.us.archive.org
 Date: 2017/05/26 16:31:49

Powered by [Tema](#) 1.0

Ramówka

[Poniedziałek](#) | [Wtorek](#) | [Środa](#) | [Czwartek](#) | **[Piątek](#)** | [Sobota](#) | [Niedziela](#)

00:00 - 05:30	PROGRAM NOCNY KRP (II)	↻
05:30 - 06:30	PODLASIE O PORANKU	↻
06:30 - 11:00	DZIŚ W REGIONIE	↻

REGIONALNY PORTAL INFORMACYJNY

SMS E-mail GG Rss ON-LINE

Poniedziałek, 16 Luty 2009 r.
Imieniny: Filipa i PaulinyPogoda: Siedlce

Z regionu

Tullów: problem z rowami melioracyjnymi
 2009-02-16 15:25:36
 Jan Bartoszek z Tullowa w gminie Międzyrzec Podlaski skarży się, że w czasie roztopów jego posesję zalewa woda. Zdaniem rolnika problemy są spowodowane niewłaściwą budową drogi, która przebiega w pobliżu gospodarstwa. Konkretnie chodzi o brak odpływów melioracyjnych. Wilgoć niszczy dom i zabudowania gospodarcze.
 „Cały czas, od 20 lat zalewa moją posesję. Cała elewacja z obory odpada, pękają ściany domu, pasza gnije, zwierzęta mi chorują, wilgoć czuje się w domu. Mam zdjęcia, dokumentujące podtopienie mojej posesji” – powiedział pan Jan.
 Zdaniem Jana Bartoszuka - zatrzymywanie się wody na posesji spowodowane jest przez brak rowów melioracyjnych. Władze gminy odpierają te zarzuty. Zdaniem wójta Romana Michaluka, woda gromadzi się na posesji rolnika z Tullowa, bowiem zaniedbane zostały istniejące rowy melioracyjne.

[Więcej](#)

Węgrów: Myśląc ojczyzna...
 2009-02-16 13:51:31
 W najbliższą sobotę, 21 lutego w Węgrowie odbędzie się spotkanie na temat patriotyzmu. Poprowadzi je dr hab. Piotr Jaroszyński - wykładowca m.in. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jego węgrowski występ zatyłowany będzie „Myśląc Ojczyznę”, poświęcony będzie szeroko pojętemu poczuciu patriotyzmu.
 Spotkanie rozpocznie się o godz. 16.30 w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Węgrowie. Organizatorami są księży z parafii św. Piotra z Alkantary w Węgrowie oraz Akcja Katolicka, działająca przy węgrowskiej Bazylice Mniejszej.
 A3/Węgrów

[Więcej](#)

Andrzej Gwiazda odwiedzi Węgrów
 2009-02-16 13:38:11
 Andrzej Gwiazda, jeden z założycieli pierwszej Solidarności, gościć będzie we wtorek, 17 lutego, w Węgrowie.
 „Należy przypuszczać, iż padnie wiele odpowiedzi na pytania, dotyczące między innymi zmian w związku Solidarności, zmian, jakie zaszły w tej organizacji na przestrzeni ostatnich lat. Dyskusja ta może być interesująca, i to nie tylko dla historyków. Dlatego też, w imieniu organizatorów, serdecznie zapraszam wszystkich na to spotkanie” – powiedział Radiu Podlasie Antoni Jurkowski.
 Spotkanie odbędzie się w Sali Wystawowej Węgrowskiego Ośrodka Kultury. Początek o godz. 18.00.
 A3/Węgrów

[Więcej](#)

Z życia Kościoła

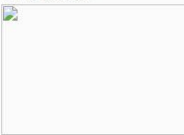
Obrona rozprawy doktorskiej ks. Jarosława Rzymkiego
 2009-02-16 15:19:45
 16 lutego na Papieskim Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie odbyła się obrona rozprawy doktorskiej ks. Jarosława Rzymkiego, obecnie notariusza Kurii Diecezjalnej w Drohiczynie.
 Ks. Jarosław Rzymki urodził się 1975 roku w Sokolowie Podlaskim. Święcenia kapłańskie przyjął 17 czerwca w 2000 roku z rąk Ks. Biskupa Antoniego Dydycza. Pracował jako wikariusz w Ostrożanach i Rozbitym Kamieniu. W 2003 roku rozpoczął w Rzymie studia doktoranckie z zakresu dogmatyki. Ukończył je w ubiegłym roku powracający do diecezji został mianowany notariuszem Kurii Diecezjalnej w Drohiczynie i wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym w Drohiczynie.
 Ks. A. Plachno

[Więcej](#)

Sport

Halasy: mistrzostwa w tenisie stołowym
 https://web.archive.org/web/20090216153154/http://radiopodlasie.pl/?pageId=38a=483

Info Dnia   **Temat dnia**   **Mówimy o tym**

Tragiczny wypadek w Korzanówce
 2009-02-16 09:33:36

 Policjanci wyjaśniają okoliczności wypadku do którego doszło dziś przed godziną 09:00 na drodze W-812. Samochód osobowy wpadł w poślizg i wjechał pod ciężarówkę. Dwie osoby zginęły na miejscu. Ze wstępnych ustaleń wynika, że kierujący Citroenem 41-letni mieszkaniec gm. Jabłoń wpadł w poślizg i doprowadził do zderzenia z ciężarówką scania. W wyniku zderzenia na miejscu zginął kierujący Citroenem oraz jego 76-letni pasażer. Na miejscu przez kilka godzin pracowały służby ratunkowe. Przed godziną 14:00 ruch na drodze został przywrócony.
 Policja apeluje o ostrożną jazdę. Pamiętajmy, że szczególnie o tej porze roku, gdy mamy do czynienia z opadami śniegu oraz deszczu, który bardzo często zamarza na jezdni powinniśmy jechać wolniej. Do wielu wypadków zapewne by nie doszło, gdyby kierowcy zachowywali się odpowiedzialnie, bowiem najczęstszą przyczyną wypadków to przekroczenie prędkości i utrata panowania nad pojazdem. W nocy padał śnieg, zatem drogi są mokre i śliskie.
 Policja apeluje o ostrożność, cierpliwość, rozsądek i rozsądek oraz szczególnie o bezwzględne dostosowanie prędkości jazdy do warunków drogowych.
 Źródło: KWP Lublin

[Więcej](#)

Kultura

Sokolów Podlaski: wieczór autorski Marka Kołodziejskiego
 2009-02-16 12:11:49
 W Sokolowie Podlaskim odbędzie się wieczór autorski Marka Kołodziejskiego. Spotkanie zaplanowano na czwartek 19 lutego 2009 roku o godz. 18:00 w Piwnicy Kasztelańskiej.
 Marek Kołodziejski pochodzi z Sokolowa Podlaskiego. Jest plastykiem, muzykiem i poetą. Był współautorem ołtarza papieskiego na spotkanie ekumeniczne w Drohiczynie 10 czerwca 1999 roku. Gra na gitarze i fortepianie, śpiewa i komponuje muzykę. Pracując w Sokolowskim Ośrodku Kultury, zainicjował wieczory poetyckie w Piwnicy Kasztelańskiej, a w 1999 roku powołał do istnienia Klub Literacki „Erato”. Obecnie pracuje w Sterdyni, łącząc funkcję nauczyciela w tamtejszym Zespole Szkół i instruktora w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu.

[Więcej](#)

Serwis portalu

Galeria

Wernisaż i...

Wielkie - klik

Happysad w...

CHRZEST
 w życiu i misji Kościoła
 PROGRAM DUSZPASTERSKI
 DIECEZJI SIEDLECKIEJ

Dobre Radio Stąd

Wiadomości Ramówka Muzyka Reklama O radu Kontakt Kolo Przyjaciół KRP

Zyta Gilowska odrzuciła propozycję powrotu do rządu Kazimierza Marcinkiewicza *** Z REGIONU: Dwie ofiary śmiertelne i jedna osoba ciężko ra
Poniedziałek, 3 lipca 2006r. Imieniny: **Anatola, Jacka, Mirosławy** Pogoda: **Siedlce**

INFORMACJE DNIA

Rolnicy otrzymają dopłaty rolno - środowiskowe

Biała Podlaska
2006-07-03 16:02:49

Rolnicy z naszego terenu posiadający gospodarstwa ekologiczne, najdalej za trzy tygodnie otrzymają dopłaty rolno - środowiskowe.

W tej chwili na antenie:

19:20 - Informator Diecezjalny

10:25 - "Piosenka dobrane"

Z regionu

Siedlce - Biała Podlaska - Międzyrzec Podlaski - Radzyń Podlaski
 Łuków - Łosice - Węgrów - Lesna Podlaska - Ryki

- Udaremniony przemyt
- Apel do rolników
- Węgrów: Policja zatrzymała 10 nieważnych praw jazdy
- Przełęcz folklorystyczny w gminie Terespol
- Rolnicy otrzymają dopłaty rolno - środowiskowe
- Policja będzie konfiskowała samochody
- Eksperymentuj w Pałacu Kultury i Nauki
- Dobór do służby w policji
- Dzwoniła i wysyłała sms-y z nudów
- Nietrzeźwi kierujący

[zobacz więcej >>](#)

KURSY WALUT

Średnie kursy walut NBP z dnia 2006-07-03

USD	4,0503
EUR	5,8505
GBP	0,1179
RUB	127/A/NBP/2006

Z życia Kościoła

KAI - Watykan - diec. siedlecka - diec. drohiczyńska

- Mozliwe powstanie urzędu ds. muzyki sakralnej
- Watykan
- Niebawem w Kurii Rzymskiej powstanie nowy urząd zajmujący się muzyką sakralną - twierdzi znany włoski watykanista Sandro Magister.
- Benedykt XVI pozdrawia polskie rodziny
- Ku nowym kanonizacjom
- Jasna Góra: ogólnopolskie sympozjum nauczycieli
- Niebawem dostępne dokumenty dotyczące pontyfikatu Piusa XI
- XXIV Pielgrzymka Leśniaków
- I Przegląd Pieśni Maryjnej
- Pielgrzymka Nauczycieli na Jasną Górę
- Papież zawierzył Polaków wstawiennictwu św. Piotra i Pawła
- Nowy hejnał dla Lichenia

[zobacz więcej >>](#)

Kultura na Fali

Podlaski Jarmark Folkloru
2006-07-01 10:40:14

Program XVII Międzynarodowego Podlaskiego Jarmarku Folkloru, który odbędzie się w Białej Podl. 5-9 lipca 2006 r.

C. Skwarek - jedną miarką

Świadectwa moralności
2006-06-29 11:25:37

Kiedy dwa lata temu redaktor Wildstein opublikował swą listę, jeden z moich znajomych długo nie mógł się pogodzić z faktem, że się na niej niczego nie zepsuło? Na te pytania odpowiada Ania Kosmala.

Sport

„W PZPN znajdują się osoby niekompetentne”
2006-07-03 10:59:05

„Ludzie, którzy decydują o polskim szkoleniu nie byli 5 minut w szatni zawodowego zespołu, więc skład oni mogą wiedzieć jak profesjonalny futbol wygląda” - powiedział Jan Tomaszewski.

Patronat medialny

Patronat medialny Katolickiego Radia Podlasie

Co to jest tak naprawdę "Patronat Medialny Katolickiego Radia Podlasie"? Co można zyskać? Jak się do tego zabrać, aby na starcie niczego nie zepsuć? Na te pytania odpowiada Ania Kosmala.

NASZA SONDA

Jak spędzisz tegoroczne wakacje?

- na wczasach w kraju
- wyjeżdżam za granicę
- odwiedzę rodzinę lub znajomych
- zostaję w domu

[zaloguj](#)

Katolickie Radio Podlasie SupernowGalaxy.pl

 DOBRE RADIO STAD		PONIEDZIAŁEK 6 LUTEGO Amandy, Bogdana, Doroty Do wiosny już tylko 43 DNI
studio@radiopodlasie.pl 3086701		RADIO PODLASIE ONLINE Naciśnij aby posłuchać
Informacje: serwis archiwum Program: ramówka muzyka wybrane audycje O radiu: informacje ogólne słowo dyrektora zespół zasięg linki Reklama: usługi cennik Kontakt: radio instytucje kościelne instytucje świeckie książka adresowa		
INFORMACJE		Z REGIONU
WYDARZENIA Siedleccy posłowie: solidarnie po środki z UE Chca powiększyć Międzyrzec Porzucone dokumenty Becikowe w Siedlcach Drogi ponad podziałami Przesuwamy środki na te części Polski wschodniej Rząd rozważa możliwość redukcji ilości powiatów » WIECEJ		Siedleccy posłowie: solidarnie po środki z UE [2006-02-06 09:47:05] Posłowie z subregionu siedlecko-ostrołęckiego deklarują współpracę ponad podziałami w celu zapewnienia regionowi jak największych środków finansowych z Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Parlamentarzyści dyskutowali na ten temat 4 lutego podczas audycji Porozmawiajmy jak ludzie na antenie Katolickiego Radio Podlasie. Poseł Krzysztof Tchórzewski zaznaczył, że dotychczas większość środków z Unii Europejskiej wykorzystywana jest na inwestycje publiczne i rolnictwo. Polityk Prawa i Sprawiedliwości powiedział, że trzeba przełamać bariery w sięganiu po unijne fundusze przez przedsiębiorców. <i>Tu chodzi o tworzenie miejsc pracy. Usunięcie barier biurokratycznych także w tej dziedzinie robi się niezwykle ważne, aby po pieniądze mogli sięgnąć nasi przedsiębiorcy</i> powiedział poseł Tchórzewski. Grzegorz Skwierczyński z Samoobrony uważa, że rozwój naszego regionu powinien być oparty na rolnictwie i infrastrukturze dlatego na tych zagadnieniach powinna być koncentrowana większość środków. Jego zdaniem miejsca pracy powstaną wówczas, gdy polityka państwa pójdzie w kierunku rozwoju rolnictwa i szeroko rozumianego budownictwa. Bogusław Kowalski zwrócił uwagę, że oprócz starań o jak najwyższe środki w latach kolejnych trzeba podjąć wysiłek pełnego wykorzystania funduszy przydzielonych Polsce na lata 2004-2006. Poseł Ligi Polskich Rodzin wyraził, że większość środków przyznanych na ten okres nie zostanie wykorzystanych. Dlatego jego zdaniem - obecnie powinniśmy skupić się na zdejmwaniu barier przeszkadzających w wykorzystaniu pieniędzy.
KULTURALNE Siedlczanie pożegnali ks. Twardowskiego Zadzwoń i przeczytaj swój ulubiony wiersz ks. Jana Nowa publikacja siedleckiego muzeum » WIECEJ		SERWIS DIECEZJALNY
SPORTOWE Informacje sportowe z weekendu 4/5 luty [2006-02-05 22:15:43] » WIECEJ		Oredzie Ojca Sw. Benedykta XVI na XIV Świątowy Dzień Chorego 11 lutego 2006, we wspomnienie liturgiczne Najświętszej Maryi Panny z Lourdes, przypada XIV Świątowy Dzień Chorego. Watykan: odpusty na Świątowy Dzień Chorego Możliwość uzyskania odpustów: zupełnego i częściowego w związku z XIV Świątowym Dniem Chorego, obchodzonym przez Kościół 11 lutego, ustanowił Benedykt XVI. Dekanalny Halowy Turniej Piłki Nożnej Parafia Świętej Trójcy w Terespole oraz Miejski Ośrodek Kultury w tym mieście organizują Dekanalny Halowy Turniej Piłki Nożnej o puchar dziekana dekanatu terespolskiego.
NAJLEPSZA 10-TKA		3/15 >>>
NAJLEPSZA 10-TKA Zgłośnij po nagrody !		
REKLAMA		TAM BĘDZIEMY
SERWIS 		ZAPRASZAMY
KOMENTARZE		Radiowa Niedziela z Katolickim Radiem Podlasie [2006-01-30] 5 lutego, zapraszamy na Radiową Niedzielę do parafii Kłoczew, Żeszczynka i Matki Kościoła w Łukowie . Za tydzień, 12 lutego , Katolickie Radio Podlasie gościć będzie w parafiach
		Dobry Wieczór z Katolickim Radiem Podlasie [2006-01-30] Dobry Wieczór z Katolickim Radiem Podlasie to pasmo, które rozpoczynamy o godzinie 20.00 Audycją Wieczorną Radia Watykańskiego, zawierającą ciekawą, aktualną tematykę, reportaże,... "Porozmawiajmy jak ludzie" w sobotę, 4 lutego, o

  CODZIENNIE, OD 13 LAT		PONIEDZIAŁEK 10 MAJA Antoniny, Izydory, Jana MATURA już za 1 DNI
SZUKAJ <input type="text"/> <input type="button" value="ok"/>	<input type="button" value="SUBSKRYPCJA"/> <input type="button" value="INFORMACJI Z REGIONU"/>	NA ANTENIE historia - aud <input type="button" value="ZOBACZ KALENDARIUM"/>
www.radiopodlasie.pl		
Informacje: serwis archiwum Program: ramówka muzyka wybrane audycje O radiu: informacje ogólne słowo dyrektora zespół zasieg linki Reklama: usługi cennik kontakt: radio instytucje kościelne instytucje świeckie książka adresowa		
INFORMACJE	Z REGIONU	
<p>WYDARZENIA</p> <p>Polska Węgry, wspólne dziedzictwo</p> <p>Jackonalia już we wtorek!</p> <p>Sprawa mieszkań własnościowych i lokatorskich, c.d.</p> <p>Supermarket zysk czy strata?</p> <p>Do bibliotek!</p> <p>Nieznaczny spadek liczby bezrobotnych w Miedzyrzeczu</p> <p>Recepta na bezrobocie</p> <p style="text-align: right;">» WIECEJ</p> <p>KULTURALNE</p> <p>Arka Noego w Białej Podlaskiej</p> <p>Kapele ludowe w Mińsku Mazowieckim</p> <p>Adam Ziemianin w Siedlcach</p> <p style="text-align: right;">» WIECEJ</p>	<p>Polska Węgry, wspólne dziedzictwo [2004-05-09 13:46:52]</p> <p>10 maja w Sandomierzu rozpoczyna się dwudniowa konferencja naukowa pod hasłem "Polska Węgry, wspólne dziedzictwo".</p> <p>Jest to kontynuacja dwóch poprzednich spotkań, w 2002 r. w Sandomierzu i w 2003 r. w Budapeszcie. Celem konferencji jest bliższe poznanie historii obu narodów, podjęcie współpracy pastoralnej między Węgrami a diecezją sandomierską, oraz współpraca kulturalna.</p> <p>Symposium rozpocznie o godz. 9.00 Msza św. koncelebrowana. Udział weźmie Prymas Węgier Peter Erdo a także ponad stuosobowa delegacja z Węgier.</p> <p>Podczas trwania sympozjum, w Instytucie Teologicznym w Sandomierzu zostanie odsłonięta i poświęcona tablica upamiętniająca kontakty Polsko Węgierskie, oparte na korzeniach chrześcijańskich. Powołane zostanie także Centrum Polsko Węgierskie.</p> <p>W konferencji w Sandomierzu weźmie udział Ordynariusz Siedlecki ks. Zbigniew Kiernikowski oraz Ordynariusz Drohiczyński ks. bp Antoni Dydycz.</p>	
KOMENTARZE	SERWIS DIECEZJALNY	
<p>Co przyniesie nam nowy dzień?</p> <p>Życie płynie dzień za dniem, wydarzenie goni wydarzenie, a człek nawet nie zdaje sobie sprawy, że żyje w czasach gdy niemożliwe staje się możliwe. Gdy się rodziłem polscy biskupi postanowili wybaczyć ...</p> <p style="text-align: right;">[2004-05-04]</p>	<p>Spotkanie w Sanktuarium MB Kodeńskich</p> <p>Spotkaniem w Sanktuarium Matki Bożej Królowej Podlasia w Kodniu w sobotę 8 maja rozpoczęliśmy comiesięczne miesięczne pielgrzymowanie Katolickiego Radia Podlasie do Sanktuariów naszej diecezji.</p> <p>Nabożeństwo Fatimskie w Siedlcach</p> <p>Tradycyjnie 13 maja, we wspomnienie NMP z Fatimy na wspólnej modlitwie zgromadzą się mieszkańcy Siedlec. Nabożeństwo Fatimskiemu na stadionie Pogoni przy ul. Wojskowej o godz. 19.00 przewodniczyć będzie ks. bp Zbigniew Kiernikowski. Złożą się na nie Celebracja Słowa Bożego i modlitwa Różańcowa.</p> <p>50. rocznica święceń księży z diecezji siedleckiej</p> <p>W najbliższych dniach 50 rocznicę święceń obchodzić będą księża wyświęceni 23 maja 1954 r. w katedrze siedleckiej przez bpa Ignacego Świrskiego.</p> <p style="text-align: right;">3/11 >>></p>	
ROZMOWY	REKLAMA	
<p>23 kwietnia - DARIUSZ ROSATI, były minister spraw zagranicznych, były członek Rady Polityki Pieniężnej</p> <p style="text-align: right;">[2004-04-23]</p>	TAM BĘDZIEMY	
<p>27 - 29 maja: Nadbużańskie Spotkania Folklorystyczne w Sokolowie Podlaskim</p> <p>[2004-05-09]</p> <p>Już po raz trzeci w Sokolowie Podlaskim odbędzie się Międzynarodowy Festiwal Europejskie Nadbużańskie Spotkania Folklorystyczne. Tym razem impreza realizowana będzie w ramach proj...</p>	ZAPRASZAMY	
<p>...do Kodnia!</p> <p>[2004-04-25]</p> <p>W sobotę, 8 maja o godzinie 10 W Kodniu, w duchowej stolicy Podlasia, u tronu naszej Pani i Królowej, spotkajmy się razem. Powierzmy Matce Boskiej Kodeńskiej Katolickie Radio Podlasie. Podziękujemy ...</p>		

 		CODZIENNIE, OD 13 LAT TO CO WAŻNE - TU I TERAZ		PONIEDZIAŁEK 8 GRUDNIA Delfiny, Marii, Wiryngiusza ZIMA IDZIE... 14 DNI			
SZUKAJ <input type="text"/> <input type="button" value="ok"/>		 SUBSKRYPCJA INFORMACJI Z REGIONU		NA ANTENIE wyjmij moja pę		 ZOBACZ KALENDARIUM	
<h1>www.radiopodlasie.pl</h1>							
Program: ramówka muzyka wybrane audycje Reklama: usługi cennik życzenia świąteczne O radiu: informacje ogólne słowo dyrektora zespół zasieg linki Kontakt: radio instytucje kościelne instytucje świeckie książka adresowa Informacje: serwis archiwum							
INFORMACJE				Z REGIONU			
<p>Trójstronna umowa podpisana <small>[2003-12-07 23:11:08]</small> 1 grudnia w Akademii Podlaskiej została podpisana trójstronna umowa między Stowarzyszeniem Wspólnota Polska oddział w Siedlcach, Polską Macierzą szkolną na Białorusi oraz Instytutem Filologii Polskiej na Akademii Podlaskiej.</p> <p>Policjant z Janowa nagrodzony przez ministra <small>[2003-12-07 23:09:00]</small> W ubiegłym tygodniu w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Lublinie - 38 nowo przyjętych do służby policjantów złożyło ślubowanie. W trakcie uroczystości zostały również wręczone nagrody.</p> <p>Obwodnica się należy! <small>[2003-12-01 16:34:03]</small> Są wielkie szanse, że za 5 lat Mińsk Mazowiecki będzie miał swoją obwodnicę. 30 listopada w Mińsku spotkali się przedstawiciele władz samorządowych...</p> <p>Zabawy andrzejkowe już niedługo <small>[2003-11-24 12:38:02]</small> Jak każda polska tradycja, ostatni dzień przed rozpoczęciem adwentu będzie czasem zabaw andrzejkowych. Jedną z tego typu imprez odbędzie się w Parczewie.</p>				<p>Policjanci z Międzyrzecza kontrolują najczęściej <small>[2003-12-07 23:12:19]</small> Międzyrzec Podlaski jest pierwszym po Lublinie miastem w województwie, gdzie policjanci najczęściej kontrolują kierowców i pojazdy.</p> <p>Policjanci z Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim są też najlepsi w powiecie białskim powiedział nam Komendant Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Krzysztof Osiadacz. Miasto leży na przecięciu dwóch bardzo ważnych dróg K19 i A2. Stąd konieczność i potrzeba dobrego zabezpieczenia tych szlaków komunikacyjnych powiedział Krzysztof Osiadacz.</p> <p>Od kilku lat maleje też liczba zdarzeń kryminalnych, ale wzrasta liczba kradzieży, wyludzenia i znęcania. Wykrywalność tych przestępstw wynosi 90%. W Międzyrzeczu i okolicy jest około 30 młodych przestępców, którzy systematycznie łamią prawo.</p> <p>Zaś do najniebezpieczniejszych pod względem ilości wypadków ulic Międzyrzecza zalicza się: Radzyńską, Lubelską, Warszawską i Łukowską.</p>			
SERWIS DIECEZJALNY							
<p>Celebracja Słowa Bożego w katedrze siedleckiej Kuria Siedlecka przypomina, że w każdy poniedziałek o godz. 20.00, w katedrze siedleckiej odbywa się Celebracja Słowa Bożego prowadzona przez biskupa ordynariusza Zbigniewa Kiernikowskiego.</p> <p>Katolicki Telefon Zaufania Z inicjatywy biskupa ordynariusza Zbigniewa Kiernikowskiego uruchomiony został Katolicki Telefon Zaufania.</p> <p>Rusza dzieło! Caritas Diecezji Siedleckiej będzie rozprowadzać świece Wigilijne dzieło pomocy dzieciom oprócz parafii, również w kompleksach handlowych.</p>							
3/8 >>>							
REKLAMA 							
TAM BĘDZIEMY				ZAPRASZAMY			

WYDARZENIA

Bomba w Białej Podlaskiej
2002-08-05 [Siedlce]
Policja ustala, kto jest odpowiedzialny za podłożenie ładunku wybuchowego w zakładzie Książpol Meble w Białej Podlaskiej.

Rekrutacja na studia na AP
2002-08-02 [Siedlce]
6 i 7 września na Akademii Podlaskiej w Siedlcach będzie przeprowadzona rekrutacja.

Zakaz wstępu do lasów
2002-08-01 [Podlasie]
Od jutra (2 sierpnia) w lasach województwa podlaskiego zostanie wprowadzony całkowity zakaz wstępu do lasów.

SERWIS DIECEZJALNY

Są jeszcze wolne miejsca na pociąg pielgrzymkowy do Krakowa na spotkanie z Ojcem Świętym Janem Pawłem II.
2002-08-04 [Siedlce]
Jak poinformował duszpasterz Kolejarzy diecezji siedleckiej ojciec Piotr Sadownik przyjęto już ponad 400 zgłoszeń ale dla pielgrzymów z diecezji siedleckiej zostało zarezerwowanych 636 miejsc siedzących. Na listę wpisywani są pielgrzymi według kolejności zgłoszeń. Zgłoszenia przyjmowane są do czwartku 8 sierpnia w parafiach św. Teresy w Siedlcach codziennie w godzinach od 8.00 do 9.00 i od 16 do 18.00. Cena biletu wynosi 42 zł. W parafiach są już także dostępne karty wstępu na papieską Mszę św.

---

5 sierpnia kolejny dzień pielgrzymują patnicy 22-kiej Pieszej Podlaskiej Pielgrzymki na Jasną Górę.
2002-08-04 [Siedlce]
Kolumna siedlecka pokona etap 26 km z Dębłina do Czarnolasu natomiast pielgrzymi kolumny białskiej przejdą etap 31 km z Żyrzyna do Łagowa. Katolickie Radio Podlasie relacjonuje to co dzieje się na pielgrzymce. Z uczestnikami łączymy się codziennie o godzinie 8.40, 10.35, 12.20 i 16.08. O godzinie 17.15 w programie "Jak minął dzień" przewodnik pielgrzymki ks. Piotr Wojdat podsumowuje dany dzień. Ponadto codziennie po modlitwie Anioł Pański emitowane są rozważania pielgrzymkowe. A o godzinie 21.00 w miarę możliwości technicznych będziemy transmitujemy Apel Jasnogórski z trasy pielgrzymki. 5 sierpnia Katolickie Radio Podlasie przeprowadzi transmisję porannej Mszy św. pielgrzymkowej z Dębłina. Eucharystii będzie przewodniczył ks. bp senior Jan Mazur. Początek transmisji o godzinie 7.00.

Kliknij, by włączyć wtyczkę Adobe Flash Player

W TEJ CHWILI NA ANTENIE

"Wokół wydarzeń" - wywiad Andrzeja Materskiego i Tomasza Marciniuka (16:45)

Następna audycja:
Podlaski Serwis Sportowy (19:05)

Kliknij, by włączyć wtyczkę Adobe Flash Player

KOMENTARZE

Władzia jak pecunia ....
2002-07-30 [Siedlce]
Są w naszym pięknym kraju dwie szczególne partyjki mieniące się chłopskimi. No może przesadzam z tym chłopskimi. Patrząc na skład ław poselskich .....

26 maja 117 r.

wiem... Radio Podlasie FM

17:21:57

*o nas
ramówka
słuchacze
goście radia
redakcje teren.
zasięg
najlepsza 10
audycje
modlitwa
słowo dyrektora
e-mail
inne strony*

08-100 Siedlce, ul. Bpa I. Świrskiego 56

radiopodlasie@radiopodlasie.pl tel. (0-25) 644 72 73

**NASI
PARTNERZY**

>>>>>> Co miesiąc felieton <<<<<<

[To wcale nie jest poważne \(ale bynajmniej i nie śmieszne\)](#)

Miesiąc temu na tej stronie założyłem istnienie prostej ciągłości historii PRL-u i III Rzeczypospolitej. Wniosek ten oparłem na istnieniu prostego procesu zrzucania odpowiedzialności przez rządzący obóz za niepowodzenia własne na poprzedników. Cechą charakterystyczną tego trwającego całe lata zjawiska jest oskarżanie bez konsekwencji. Wybory prezydenckie nie zburzyły mojej teorii, a wręcz przeciwnie. Dziś jestem pewien, że wiara wielu prawicowych polityków, że po 1989 roku mamy już całkiem inne społeczeństwo, a czas zaczął płynąć na nowo jest tak samo uzasadniona jak wiara w istnienie UFO. >>>>

Internetowy Serwis
Informacyjny o Siedlcach

Jesteś **011079** gościem na naszej stronie.

KRP – kalendarium (materiały wewnętrzne KRP).

Krótkie Kalendarium Katolickiego Radia Podlasie

Na przełomie 1990/1991 r. - ks. Henryk Drozd otrzymał od ks. bpa Alojzego Orszulika propozycję rozpoczęcia prac nad powołaniem do życia wydawnictwa diecezjalnego, zmieniony wkrótce na stację radiową.

04 wrzesień 1991 r. - dekretem ks. bpa ordynariusza Jan Mazura zostaje powołane Katolickie Radio Podlasia. Pierwszym dyrektorem zostaje ks. Henryk Drozd, a pierwszym pracownikiem ks. Janusz Wolski. Na pomieszczenia radia zostaje przeznaczona część drugiego piętra starego seminarium, prace adaptacyjne ruszają niemalże z miejsca. W październiku 1991 r. Ministerstwo Łączności wydaje zezwolenie na przydział częstotliwości w nowym paśmie 101,7 MHz.

18 kwietnia 1992 r. odbyło się pierwsze spotkanie załóżka zespołu redakcyjnego w składzie ks Henryk Drozd, ks Janusz Wolski, Krzysztof Janas, Grzegorz Skwarek, Andrzej Ilczuk, Marek Mazurek, inż. Leopold Gieruk, Anna Wasak, Bronisław Popkowicz, Anna Jaworska, Mariusz Mazurczak, Zbigniew Drewnowski. Przyjęty zostaje harmonogram prac nad uruchomieniem emisji i przygotowania programu. Powstają pierwsze założenia programowe - 20% antenowego czasu KRP ma być zarezerwowane dla problemów religijnych i kościelnych, zaś 80% - będzie poświęcone problemom gospodarczym, kulturalnym, edukacyjno – wychowawczym i innym.

Czerwiec 1992 r. - rozstrzygnięto konkurs na sygnał dźwiękowy radia. Zostaje nim szesnastosekundowy utwór Tomasza Tymieńskiego, oparty na motywie tradycyjnej pieśni kościelnej „Przykazanie nowe daję Wam”. Rozstrzygnięto także konkurs na logo graficzne projekt autorstwa Anny Jaworskiej symbolizował kulę ziemską, którą obiega informacja o Dobrej Nowinie. U podstawy Krzyża, w którym Dobra Nowina ma swój początek, umieszczono pierwotną częstotliwość rozgłośni - 101,7 MHz. W tym samym czasie trwają ostatnie prace wykończeniowe studiów. Do zespołu dołączają Janusz Redesiuk, Beata Walczuk, Andrzej Materski, Andrzej Krasnodębski. Powstaje ostateczny rys ramówki radia - efekt długich rozmów, szczególnie między Haliną a Grzegorzem Skwarkiem, których temperaturę studził Henryk Drozd - zakłada 17 godzin programu przede wszystkim muzycznego. Serwisy z kraju i ze świata o w pół do (informacje miały być czerpane z zaprzyjaźnionej wówczas Zetki, kierowanej przez śp. Andrzeja Woyciechowskiego i Telegazety). Pierwsze audycje to między innymi Magazyn po

sześćdziesiątce od 10.00 do 11.00, Dobranocka o 19.30, audycje rolnicze o 12.40 i Radio Sport.

07 lipca 1992 r. o godzinie 12.45. ksiądz Henryk Drozd zadzwonił z Chotycz i ..... Przykazanie nowe daję wam, byście się wzajemnie miłowali...– zabrzmiał obecny do dzisiaj na antenie sygnał. Zapala się czerwona lampka w studiu nadawczym i pierwsze słowa płyną w eter: „Tu rozgłośnia Katolickiego Radia Podlasia. Słuchacie nas Państwo na falach UKF o częstotliwości 101,7 MHz. Ze studia radiowego w Siedlcach wita was Grzegorz Skwarek. Szczęść Boże.” Próbny sygnał nowej stacji na dziewiczym wówczas zachodnim paśmie UKF potwierdzają telefonicznie słuchacze m. in. z Chełma, Warszawy, miejscowości wokół Siedlec.

9 lipiec 1992 r. - pierwszy dzień oficjalnego już nadawania programu KRP w Siedlcach. Program o godz. 6.00 rozpoczął ks. Henryk Drozd – dyrektor rozgłośni. O godz. 10.00 w siedleckiej katedrze mszę św. w intencji nowego radia odprawił ks. bp Jan Mazur – ordynariusz siedlecki, zaś po mszy poświęcił rozgłośnię. W obrzędzie tym uczestniczyło wielu znamienitych gości, m. in. bp Orszulik i bp Jan Chrapek, minister Marek Rusin. Katolickie Radio Podlasia startuje jako druga po Radiu Maryja rozgłośnia katolicka w Polsce

Lipiec 1994 r. - Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydaje pierwszą koncesję na nadawanie programu. Koncesja ma numer 07 i jest ważna do 2001 r.

Wiosna 1995 r. - rozpoczyna się era cyfryzacji radia. Do kilku komputerów trafia oprogramowanie Dynasoft, umożliwiające nagranie, montaż i emisję plików dźwiękowych.

24 styczeń 1996 r. – dyrektor KRP ksiądz Henryk Drozd zostaje laureatem nagrody Prezydenta Miasta Siedlce „Aleksandria”.

Sierpień 1997 r. - z radiem żegna się jego założyciel i pierwszy dyrektor ks Henryk Drozd. Jego następcą zostaje ks. Janusz Wolski. Ks Sławomir Kapitan obejmuje funkcję dyrektora administracyjnego, redaktorem naczelnym zostaje ks. Krzysztof Skwierczyński. Grzegorz Skwarek zostaje szefem działu Reklamy i Marketingu.

26 kwiecień 2002 r. - pierwsza wizyta i wywiad radiowy nowego ks. bpa nominata Zbigniewa Kiernikowskiego.

7 listopad 2002 r. - Katolickie Radio Podlasie zostało uhonorowane nagrodą im. Ludomira Benedyktowicza. Kapituła nagrody w ten sposób wyraziła szczególne uznanie dla wysiłków Redakcji Radia w krzewieniu kultury chrześcijańskiej, osiągnięć w dziele

ratowania dziedzictwa kultury narodowej, regionalnej i religijnej, prowadzoną działalność społeczną oraz duszpasterską.

Październik 2003 r. - na specjalnym spotkaniu ks. Janusza Wolskiego i Grzegorza Skwarka z szefostwem firmy TP Emitel mowa o uruchomieniu drugiego nadajnika KRP, pierwotnie w Garwolinie. Ideę podejmuje ks. bp Kiernikowski.

20 lipiec 2004 r. - ksiądz Sławomir Kapitan oficjalnie przejął obowiązki dyrektora Katolickiego Radia Podlasie. Zastąpił na tym stanowisku ks. Janusza Wolskiego.

26 sierpień 2004 r. - zmiany programowe i organizacyjne. Powołane zostają dwa kolegia: programowe i finansowe. Wprowadzono nowy podział pasm przypisanych do autorów. Formułuje się nowy zarząd stacji. Zmieniono strukturę organizacyjną rozgłośni. Za merytoryczną stronę programu radiowego odpowiada Kolegium Programowe, obradujące pod przewodnictwem dyrektora rozgłośni, ks. Sławomira Kapitana. Jego skład uzupełniają: Grzegorz Skwarek - dyrektor strategiczny, Tomasz Budek - szef anteny, Edyta Łukaszewska - szef informacji, Joanna Kuczborska - asystent dyrektora ds. programowych, ks. Jarosław Oponowicz - sekretarz redakcji,. Nowymi pracownikami Radia wraz z nowym dyrektorem zostają ks. Piotr Wojdat i ks. Jacek Guz.

Jesień 2004 r. początek prac nad przygotowaniem do totalnej przebudowy toru emisji radia.

12 lipiec 2005 r. - modernizacja pomieszczeń KRP. Studio spikerów zostało profesjonalnie wyciszzone. W realizatorce zainstalowano nowy stół emisyjny - Studer 3000 Modulo, współpracując z systemem Dyna – mix. Takiego sprzętu nie ma żadna rozgłośnia w Polsce. Na całym świecie pracuje ich ok. 10. Nowy stół emisyjny rozpoczął pracę 28 lipca.

Grudzień 2005 r. – Katolickie Radio Podlasie rozpoczyna transmisję swojego programu przez Internet, zbierając entuzjastyczne recenzje niemalże z całego świata.

Maj 2006 r. - uruchomiony zostaje pierwszy regionalny portal internetowy www.radiopodlasie.pl Szefem portalu zostaje ks Tomasz Krawczyk.

30 listopad 2006 r. – po trzech latach starań uruchomiono nowy nadajnik, zamontowany w Żelechowie na stacji nadawczej TP S.A. Nadaje on sygnał na nowej częstotliwości 106 FM. na nadawanie, w związku z koniecznością poczynienia uzgodnień ze stroną białoruską. Nowy nadajnik ma moc 1 kilowata, jest słyszalny w odległości ok. 30 kilometrów.

2009 r. – rusza Internetowe Archiwum Dźwięków Katolickiego Radia Podlasie. Gromadzi wybrane audycje wyemitowane w radiu i daje całodobowy dostęp dla słuchaczy.

Maj 2010 r. – zostaje uruchomiony nowy w pełni profesjonalny wóz transmisyjny, przystosowany do bezpośrednich transmisji z terytorium całego kraju oraz do organizowania studia plenerowego.

1 Czerwiec 2010 r. – Następuje rozdział portalu od radia. Regionalny Portal Informacyjny otrzymuje nazwę www.podlasie24.pl jednocześnie adres www.radiopodlasie.pl zostaje adresem strony radiowej.

16 grudnia 2010 r. – wchodzi w życie statut nowej Fundacji założonej przy radiu, której celem min., jest wspieranie radia w jego działalności programowej, redakcyjnej i emisyjnej.

18 lutego 2011 r. - rozpoczęcie całodobowej emisji programu Radia Podlasie

21 czerwca 2011 r. - przeniesienie nadajnika 106 FM z Żelechowa do Górzna

Styczeń 2013 r. – rusza nowy internetowy kanał MUZYCZNE PODLASIE. Jest to kanał w którym nie ma reklam, ramówka tego programu składa się z muzyki i emitowanego co godzinę serwisu informacyjnego.

Kwiecień 2013 r. – uruchomiona zostaje aplikacja mobilna, dzięki której można słuchać dwóch kanałów Radia Podlasie oraz przeglądać stronę Regionalnego Portalu Informacyjnego podlasie24.pl, w tablecie i smartfonie.

13 kwietnia 2014 r. – rusza w Internecie kolejny kanał naszej rozgłośni PODLASIE WIARA. PODLASIE WIARA to kanał modlitewno – refleksyjny. Głównym celem nowej propozycji, jest formacja chrześcijańska. Znaczą część ramówki programu internetowego PODLASIE WIARA wypełniają audycje emitowane na antenie Radia Podlasie. Są więc: modlitwy, katechezy, rozmowy, zamyślenia, rekolekcje, oraz dużo chrześcijańskiej muzyki.

1 stycznia 2016 r. – nowym Dyrektorem rozgłośni zostaje ks. Andrzej Sochal.

1 luty 2016 r. do 5 luty 2017 r. – nadawany jest testowy cyfrowy sygnał DAB+ z wieży przy ulicy Błonie w Siedlcach. Testy prowadzone były wspólnie z firmą Emitel na kanale 10A z mocą ERP 1,0 kW. W zasięgu cyfrowej emisji znajdowali się mieszkańcy powiatu siedleckiego.

1 stycznia 2017 r. - zmiana logotypu radia oraz portalu podlasie24.pl

1 maja 2017 r. - wprowadzona zostaje nowa ramówka.

9 lipca 2017 r. - rozgłośnia przeżywa Jubileusz 25-lecia powstania.

KRP – przykładowa ramówka 2005 r. Materiały wewnętrzne KRP.

05:45	Godzinki
	Czas: 15 min. Forma: audycja modlitwena
06:00	Transmisja Mszy św.
	Czas: 30 min. Forma: audycja modlitwena
06:30 - 09:00	PODLASIE O PORANKU
	Czas: 150 minut Forma: pasmo poranne Katolickiego Radia Podlasie
	prowadzenie: Monika Sadowska
06:40	Informator diecezjalny
	Czas: 5 min. Temat: audycja informacyjna
06:48	Kalendarium i piosenka dla solenizantów
	Czas: 7 minut Forma: edukacyjna
06:55	reklama
06:59	"Sentencje wielkopostne"
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
07:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY (wydanie rozszerzone) + prognoza pogody
	Czas: 8 minut Forma: audycja informacyjna
07:10	reklama
07:15	"Spokojnie, to tylko felieton..."
	Czas: 3 minuty Forma: publicystyka
	autor: Grzegorz Skwarek
07:25	reklama i ogłoszenia drobne
07:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
07:40	reklama
	Czas: 5 min. Forma: audycja informacyjna
07:45	"Z pierwszych stron gazet"
	Czas: 6 minut Forma: audycja informacyjna
	prowadzi: Grzegorz Welik
07:55	reklama
07:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
08:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
08:10	reklama
08:12	"O tym się mówi" - wywiad poranny
	temat: dopłaty bezpośrednie, rozmowa z Tadeuszem Gluchowskim (ARiMR)
	Autor: Andrzej Materski
	Czas: 11 minut Forma: publicystyka
08:25	reklama
08:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
08:40	reklama

08:49	"Blżej liturgii - czyli to, o czym każdy wierzący wiedzieć powinien"
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	Autor: Grzegorz Skwarek; ks. Bp Zbigniew Kiernikowski
08:50	reklama
08:52	"Historia Jezusa": Oczyszczenie Świątyni
	Czas: 4 minuty Forma: słuchowisko; audycja religijna
	produkcja zewnętrzna; reżyseria: Janusz Kukuła
08:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
09:00 - 11:30	DZIŚ W REGIONIE
	Czas: 150 minut Forma: pasmo muzyczno - informacyjne Katolickiego Radia Podlasie
	Audycja przybliżająca aktualne wydarzenia w regionie,
	zawiera m.in. relacje, reportaże, wywiady, komentarze i muzykę
	temat przewodni: Wielki Tydzień
	Uroczystości Niedzieli Palmowej i kolejny etap przygotowań do XX Świątowych Dni Młodzieży w Kolonii
	prowadzenie: Marcin Jabłkowski
09:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
09:10	reklama
09:25	reklama
09:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
09:40	reklama
09:45	Temat dnia - materiał wiodący
09:55	reklama
09:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
10:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
10:10	reklama
10:15	Kalendarium i piosenka dla solenizantów
	Czas: 7 minut Forma: edukacyjna
10:25	reklama
10:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
10:40	reklama
10:55	reklama
10:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
11:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY (wydanie rozszerzone) + prognoza pogody
	Czas: 8 minut Forma: audycja informacyjna
11:10	reklama

11:25	reklama
11:30 - 12:30	W NASZEJ RADIOWEJ RODZINIE
	Czas: 60 minut Forma: pasmo religijno - formacyjne Katolickiego Radia Podlasie
	autorzy: ks. Jacek Guz; Jan Jaroszyński
	Audycja formacji chrześcijańskiej
11:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
11:35	reklama
11:55	Litania do Męczenników Podlaskich
	Czas: 5 minut Forma: audycja modlitwena
12:00	Anioł Pański - Wspólna modlitwa ze Słowem Ojca Świętego
	Czas: 6 minut Forma: audycja modlitweno - religijna
12:10	Ewangelia Dnia
	Czas: 2 minuty Forma: audycja modlitwena
12:13	Katecheza
	Czas: 9 minut Forma: audycja religijna
	temat: Rozważanie na Wielki Poniedziałek
	autor: s. Maria Szulikowska
12:22	"Bliżej liturgii - czyli to, o czym każdy wierzący wiedzieć powinien"
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	Autor: Grzegorz Skwarek; ks. Bp Zbigniew Kiernikowski
12:23	reklama
12:25	Złota księga - podziękowania dla dobrodziejów radia
12:30 - 16:00	POPOŁUDNIE Z RADIEM PODLASIE
	Czas: 210 minut Forma: pasmo edukacyjno - muzyczne Katolickiego Radia Podlasie
	prowadzenie: Agnieszka Gołęgowska
12:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
12:40	reklama
12:45	Poradnik Dobrego Gospodarza
	Czas: 5 minut Forma: audycja edukacyjna
	audycja o tematyce rolnej
	autorzy: pracownicy Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Siedlcach
12:55	reklama
12:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
13:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
13:10	reklama i ogłoszenia drobne
13:15	"Z pierwszych stron gazet" (powtórzenie z 7:45)
	Czas: 6 minut Forma: audycja informacyjna
	prowadzi: Grzegorz Welik
13:25	reklama

13:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
13:40	reklama
13:45	"To warto przeczytać"
	audycja o ciekawych wydawnictwach religijnych - książkach i periodykach
	Czas: 6 minut Forma: audycja edukacyjna
	redakcja: Joanna Kuczborska
13:55	reklama
13:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
14:00	REGIONALNY SERWIS INFORMACYJNY + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
14:10	reklama
14:20	Gielda pracy - informacje o możliwości zatrudnienia w naszym regionie
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
14:25	reklama
14:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
14:40	reklama
14:45	Wprowadzenie do Liturgii Triduum Paschalnego Biskupa Siedleckiego
	Czas: 12 minut Forma: audycja religijna
15:00	Koronka do Bożego Miłosierdzia
	Czas: 10 min. Forma: audycja modlitewna
15:15	"Blżej liturgii - czyli to, o czym każdy wierzący wiedzieć powinien"
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	Autor: Grzegorz Skwarek; ks. Bp Zbigniew Kiernikowski
15:17	reklama
15:20	Przyjmij moją pomoc
	forum służące wzajemnej pomocy - wymianie dóbr i usług między słuchaczami radia
	Czas: 7 minut Forma: audycja informacyjna
15:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
15:40	reklama
15:45	Słowo o historii i tradycji
	Czas: 10 minut Forma: audycja edukacyjna
	temat: Tędy szła historia: "Uratowanie dzwonu w parafii Ulan w czasie II Wojny Światowej - opowiada kapelan AK i WiN ks. mjr Stanisław Karwowski
	autor: Krzysztof Janas
15:55	reklama
15:59	"Sentencje wielkopostne" (powtórzenie)
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	autorzy: Tomasz Budek; ks. Jacek Guz
16:00	JAK MINAŁ DZIEŃ? - magazyn muzyczny - informacyjny (do 19:30)
	Czas: 210 min. Temat: audycja informacyjna i publicystyczna prezentująca bieżące informacje z regionu, zawiera m.in. relacje, reportaże, komentarze, muzykę
	Autor: Marcin Jabłkowski
16:00	SERWIS REGIONALNY (wydanie rozszerzone) + lokalna prognoza pogody - 5'
16:07	Wejście spikera - Zapowiedzi programu "Jak minął dzień"
16:15	DZIENNIK RADIA WATYKAŃSKIEGO

	Czas: 15 min. Temat: audycja informacyjna
	Autor: Sekcja Polska Radia Watykańskiego
16:30	SERWIS INFORMACYJNY Z KRAJU I ZE ŚWIATA (krótkie) + prognoza pogody - 5'
	Piosenka
16:40	"NA BIEŻĄCO" - felieton
	Czas: 2-3" Temat: audycja informacyjna
	Autor: Grzegorz Welik
16:45	"WOKÓŁ WYDARZEŃ"-
	Czas: 10 min. Temat: audycja publicystyczna
	Autor: Tomasz Marciniuk
	Gość: Jarosław Kaczyński - Prezes PiS Temat: Konwencja PiS
17:00	SERWIS REGIONALNY + lokalna prognoza pogody - 5'
17:30	SERWIS INFORMACYJNY Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody - 5'
18:00	SERWIS REGIONALNY + lokalna prognoza pogody - 5'
18:30	SERWIS INFORMACYJNY Z KRAJU I ZE ŚWIATA + prognoza pogody - 5'
19:00	SERWIS REGIONALNY wydanie rozszerzone) + lokalna prognoza pogody - 5'
19:11	Wiadomości sportowe z regionu
	Czas: 5 min. Temat: audycja sportowa
	Autor: Andrzej Materski
19:20	INFORMATOR DIECEZJALNY
	Czas: 5 minut Forma: audycja informacyjna
19:30	DOBRANOCKA - "Bajeczki z niebieskiej księżeczki"
	Czas: 30 min. Temat: audycja dla dzieci
	Autor: Agnieszka Gołęgowska
20:00	AUDYCJA WIECZORNA RADIA WATYKAŃSKIEGO
	Czas: 20 min. Temat: audycja informacyjna
	Autor: Sekcja Polska Radia Watykańskiego
20:20	"Podziękowanie dla Dobrodziejów Radia i wprowadzenie do modlitwy różańcowej"
	Czas: 5 min. Temat: audycja religijna
	Autor: Ks. Jacek Guz
20:27	Pieśń religijna
20:23	Nabożeństwo Różańcowe
	Czas: 30 min. Temat: audycja religijna, modlitwa
	Autor: Ks. Jacek Guz i Wspólnota Domowego Kościoła
21:00	Apel Jasnogórski i wieczorne modlitwy
	Czas: 30 min. Temat: audycja religijna, modlitwa
	Autor: Wspólnota Domowego Kościoła
21:30	" Blżej liturgii - czyli to, o czym każdy wierzący wiedzieć powinien "
	Czas: 1 minuta Forma: audycja religijna
	Autor: Grzegorz Skwarek; ks. Bp Zbigniew Kiernikowski
21:35	Piosenka
21:40	Świat ludzkich uczuć
	Czas: 70 min. Temat: audycja publicystyczna, rozmowa ze słuchaczmi: Zwyczaje Wielkiego Postu, triduum paschalnego i Wielkanocy
	Gość: Irena Ostaszyk, pieśniarka ludowa
	Autor: Jan Jaroszyński
22:50	Lektura Pisma św.
	Czas: 10 min. Temat: audycja religijna
	Autor: Krzysztof Janas
23:00	Zakończenie programu

Poniedziałek, 19 kwietnia

UWAGA SPIKERZY!! Przygotowując muzykę na program w tym tygodniu starajcie się jeszcze nie "szaleć".

Temat dnia: Już po raz kolejny obchodzimy Tydzień dla Serca w Polsce. Wszystko po to, aby zapobiegać chorobom układu krążenia, które zagrażają nam w największym stopniu. Warto uświadomić sobie, że choroby układu krążenia są w naszym kraju przyczyną aż 46 proc. zgonów. 19 kwietnia na antenie Katolickiego Radia Podlasie opowiemy jak rozpoznać pierwsze symptomy chorób układu krążenia i jak zadbać o własne serce.

5:30 - 9:00 PODLASIE O PORANKU

05:30	GODZINKI O NIEPOKALANYM POCZĘCIU NMP
05:47	POWITANIE
05:50	Pieśń do Ducha Świętego
05:58	Zapowiedź ważnych wydarzeń z życia Kościoła lokalnego, polecenie modlitwom słuchaczy oraz INTENCJE MSZALNE
06:00	MSZA ŚW Z SIEDLECKIEJ KATEDRY
06:30	PO MSZY NIE WYCISZASZ PIEŚNI, GRASZ JĄ DO KOŃCA
	Po Mszy: Minęła godzina...(podajesz aktualną godzinę) Zakończyliśmy transmisję Mszy św. z siedleckiej katedry. Zapraszamy państwa do zgłaszania intencji mszalnych w sekretariacie Radia pod numerem 25/ 644 72 73
	PS. Gdyby przed Mszą z katedry nie zostały podane intencje do Mszy to proszę je podać zaraz po zakończeniu transmisji. Np: Dziś kapłani radiowi składając ofiarę Mszy świętej modlą się...
06:35	PIOSENKA RELIGIJNA
06:40	LOGOS, PIOSENKA
06:45	CHWILA Z PIOSENKĄ NIEZWYKŁĄ [OPIS W ZIELONEJ TECZCE]
06:51	LOGOS, PIOSENKA
06:54	REKLAMA
06:55	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
06:59	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
07:00	WYDANIE ROZSZERZONE WIADOMOŚCI REGIONALNYCH
07:08	POLSKA PIOSENKA
07:10	REKLAMA
07:12	FELIETON RADIA PODLASIE: ECHO_GS [Grzegorz Skwarek]
07:15	PIOSENKA
07:19	CO DZIŚ O PORANKU? - ZAPOWIEDZI
07:20	LOGOS, PIOSENKA

	OGŁOSZENIA + REKLAMA: ELEKTRONICZNA TECZKA OGŁOSZEŃ: L:\Ramowka\Bieżąca PLIKI WORDA: TERMINARZ OGŁOSZEŃ i TREŚĆ OGŁOSZEŃ OGŁOSZENIA + REKLAMA
07:24	
07:26	PIOSENKA
	TRAFFIC: BEZPIECZNI NA DRODZE. Przedstawia prowadzący, przygotowuje ADAM BIAŁCZAK (Serwis BEZPIECZNI NA DRODZE emitowany jest od poniedziałku do piątku, przed informacjami o 7.30, 14.30 i 17.30, a w soboty o 7.30 i 14.30).
07:29	
07:30	WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA
07:35	POLSKA PIOSENKA
07:38	REKLAMA
07:39	ZAPOWIEDŹ PASMA "DZIŚ W REGIONIE"
07:45	LOGOS, POLSKA PIOSENKA
07:48	PATRON DNIA, ŻYCZENIA I PIOSENKA DLA SOLENIZANTÓW:
07:48	ŻYCZENIA ZAMÓWIONE (JEŚLI SA):
07:54	REKLAMA
07:55	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
07:59	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
08:00	WIADOMOŚCI Z REGIONU
08:05	POLSKA PIOSENKA
08:08	REKLAMA
	"O TYM SIĘ MÓWI" - PORANNY WYWIAD RADIA PODLASIE
08:10	Reporterzy
08:20	REKLAMA
	GODZINA, WSTECZNA WYWIADU: KTO JUTRO PROWADZI O TYM SIĘ MÓWI???, JAKA STACJA GRA? I ZAPOWIEDŹ PIERWSZEGO MATERIAŁU W DWR, CZYLI CO PO 9.10
08:22	
08:23	PIOSENKA
08:27	PIOSENKA
08:30	SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA
08:34	PRASA KATOLICKA - Gość Niedzielny
08:37	POLSKA PIOSENKA
08:41	REKLAMA
08:42	cykl: MIĘDZY NAMI KIEROWCAMI (Marcin Jabłkowski)
08:45	LOGOS, PIOSENKA
08:50	KATECHEZA PRZED DZIEWIĄTĄ [POGADANKA RELIGIJNA]
08:54	RELIGIJNA PIOSENKA
08:56	REKLAMA
08:58	ZAPOWIEDZI PROGRAMOWE oraz POŻEGNANIE/POWITANIE
09:00	9:00 - 12:00 DZIŚ W REGIONIE
08:59	PATRON DNIA
09:00	WIADOMOŚCI Z REGIONU
	ZAPOWIEDŹ MAGAZYNU, INFORMACJE O DNIU BIEŻĄCYM, ŻYCZENIA I POLSKA PIOSENKA DLA SOLENIZANTÓW:
09:07	

09:07 ŻYCZENIA ZAMÓWIONE (JEŚLI SA):

09:10 REKLAMA

09:11 **MATERIAŁ "JEDYNKA"**

09:14 PIOSENKA

09:17 **MATERIAŁ "Z WCZORAJ", który miał premierę w JMD, ZAPOWIEDŹ TEMATU DNIA**

09:21 LOGOS, PIOSENKA

09:25 REKLAMA

09:26 PIOSENKA

09:30 SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

09:34 POLSKA PIOSENKA

09:38 REKLAMA

09:40 **MATERIAŁ: TEMAT DNIA 1**

09:45 PIOSENKA

09:49 **MATERIAŁ: TEMAT DNIA 2**

09:53 LOGOS, PIOSENKA

09:56 REKLAMA

09:57 PIOSENKA

09:59 **JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA**

10:00 **INFORMACJE Z REGIONU**

10:06 POLSKA PIOSENKA

10:10 REKLAMA

10:12 **MATERIAŁ: SPONSOROWANY/LUB POD NASZYM PATRONATEM**

10:16 LOGOS, PIOSENKA

10:20 **MATERIAŁ: TEMAT DNIA 3**

10:24 PIOSENKA

10:26 REKLAMA

10:27 PIOSENKA

10:30 SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

10:34 POLSKA PIOSENKA

10:38 REKLAMA

10:40 PIOSENKA

10:45

10:52 LOGOS, POLSKA PIOSENKA

10:55 REKLAMA

10:56 PIOSENKA

10:59 **JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA**

11:00 **WYDANIE ROZSZERZONE WIADOMOŚCI REGIONALNYCH**

11:08 POLSKA PIOSENKA

11:11 REKLAMA

11:12 **MATERIAŁ ZAPOWIADAJĄCY WYDARZENIE - ROZWINIĘCIE W JMD**

11:15 PIOSENKA

11:18 LOGOS, POLSKA PIOSENKA

11:20 **MATERIAŁ SAMORZĄDOWY**

11:24 PIOSENKA

11:26 REKLAMA

11:27 PIOSENKA

11:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA
11:36	POLSKA PIOSENKA
11:40	REKLAMA
11:42	PIOSENKA
11:45	MATERIAŁ: Z ŻYCIA DIECEZJI
11:50	LOGOS, RELIGIJNA PIOSENKA
11:54	ZAPOWIEDZI PROGRAMOWE oraz POŻEGNANIE/POWITANIE
11:55	RELIGIJNA PIOSENKA
	12:00 - 15:00 POPOŁUDNIE Z RADIEM
12:00	PODLASIE
11:58	EWANGELIA DNIA
	REGINA COELI - MODLITWA
12:00	POŁUDNIOWA (modlitewnik str. 41)
	Katecheza: Z katechizmu Kościoła Katolickiego. [ks. Grzegorz Stolarski i Joanna Kuczborska]
12:05	
12:11	CHWILA Z PIOSENKĄ NIEZWYKŁĄ [OPIS W ZIELONEJ TECZCE]
	PATRON DNIA, ŻYCZENIA I POLSKA PIOSENKA DLA
12:15	SOLENIZANTÓW:
12:15	ŻYCZENIA ZAMÓWIONE (JEŚLI SĄ):
12:20	ZAPOWIEDŹ PROGRAMU
12:22	LOGOS, PIOSENKA
12:25	REKLAMA
12:26	PIOSENKA
12:30	SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA
12:34	POLSKA PIOSENKA
12:38	REKLAMA
12:40	PIOSENKA
	RADIOWY PORADNIK DOBREGO GOSPODARZA"
12:44	MODR na żywo w rozmowie z wydawcą pasma
12:50	LOGOS, PIOSENKA
12:54	REKLAMA
12:55	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
12:59	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
13:00	INFORMACJE Z REGIONU
13:05	POLSKA PIOSENKA
	OGŁOSZENIA + REKLAMA: ELEKTRONICZNA TECZKA OGŁOSZEŃ: L:\Ramowka\Bieżąca PLIKI WORDA: TERMINARZ OGŁOSZEŃ i TREŚĆ OGŁOSZEŃ OGŁOSZENIA + REKLAMA
13:09	
13:11	PIOSENKA
13:15	LOGOS, PIOSENKA
13:19	CZAS DLA WYDAWCY PASMA
13:22	PIOSENKA
13:28	REKLAMA
13:30	SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA
13:34	POLSKA PIOSENKA
13:38	REKLAMA
13:40	PIOSENKA

13:50	LOGOS, PIOSENKA
13:54	REKLAMA
13:55	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
13:59	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
14:00	INFORMACJE Z REGIONU
14:05	POLSKA PIOSENKA
14:09	REKLAMA
14:10	PIOSENKA
	MATERIAŁ: DWR/ZAPOWIEDŹ JMD/TEMAT DNIA [POWTÓRKA Z DWR]
14:15	
14:19	LOGOS, PIOSENKA
14:23	REKLAMA
14:25	PIOSENKA
	TRAFFIC: BEZPIECZNI NA DRODZE. Przedstawia prowadzący, przygotowuje ADAM BIAŁCZAK (Serwis BEZPIECZNI NA DRODZE emitowany jest od poniedziałku do piątku, przed informacjami o 7.30, 14.30 i 17.30, a w soboty o 7.30 i 14.30).
14:28	
14:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA
14:36	POLSKA PIOSENKA
14:40	REKLAMA
14:42	PIOSENKA
14:45	LOGOS, PIOSENKA
	JOANNA KUCZBORSKA "ALFABET NASZEJ WIARY":
14:48	
14:52	PIOSENKA
14:55	POŻEGNANIE
14:56	RELIGIJNA PIOSENKA
15:00	15:00 - 16:00 W NASZEJ RADIOWEJ RODZINIE
14:58	INTENCJE SŁUCHACZY
15:00	KORONKA DO MIŁOSIERDZIA BOŻEGO
15:10	RELIGIJNA PIOSENKA
15:14	Listy do Kapłanów
15:17	RELIGIJNA PIOSENKA
15:20	REKLAMA
15:21	KSIĘGA DOBRODZIEJÓW RADIA
15:23	POLSKA PIOSENKA
15:27	PRZYJMIJ MOJĄ POMOC - FORUM SŁUCHACZY
15:30	INFORMATOR PIELGRZYMKOWY I DUSZPASTERSKI
15:35	POLSKA PIOSENKA
15:38	KONKURS W NASZEJ RADIOWEJ RODZINIE
15:40	REKLAMA
15:42	PIOSENKA
15:45	MATERIAŁ NRR
15:50	PIOSENKA
15:53	MATERIAŁ NRR
15:56	REKLAMA
15:57	POŻEGNANIE, PIOSENKA
16:00	16:00 - 19:30 JAK MINĄŁ DZIEŃ
15:59	PATRON DNIA
16:00	WYDANIE ROZSZERZONE INFORMACJI REGIONALNYCH
16:08	REKLAMA

16:11	ZAPOWIEDŹ PROGRAMU, ŻYCZENIA I POLSKA PIOSENKA DLA SOLENIZANTÓW:
16:11	ŻYCZENIA ZAMÓWIONE (JEŚLI SA):
16:15	SERWIS INFORMACYJNY ROZGŁOŚNI WATYKAŃSKIEJ
16:30	SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA
16:34	ZAPOWIEDŹ MATERIAŁU, KTÓRY ZA CHWILĘ, PIOSENKA
16:38	REKLAMA
16:40	MATERIAŁ Z DZISIAJ - PREMIERA "JEDYNKA" JMD
16:43	POLSKA PIOSENKA
16:50	MATERIAŁ: TEMAT DNIA 1 (POWTÓRKA)
16:55	REKLAMA
16:56	CHWILA Z PIOSENKĄ NIEZWYKŁĄ [OPIS W ZIELONEJ TECZCE]
16:59	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
17:00	INFORMACJE Z REGIONU
17:05	POLSKA PIOSENKA
17:09	REKLAMA
17:11	FELIETON RADIA PODLASIE: [PREMIERA] [GRZEGORZ WELIK]
17:14	PIOSENKA
17:21	MATERIAŁ SAMORZĄDOWY
17:25	REKLAMA
17:26	PIOSENKA
	TRAFFIC: BEZPIECZNI NA DRODZE. Przedstawia prowadzący, przygotowuje ADAM BIAŁCZAK (Serwis BEZPIECZNI NA DRODZE emitowany jest od poniedziałku do piątku, przed informacjami o 7.30, 14.30 i 17.30, a w soboty o 7.30 i 14.30).
17:28	
17:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA
17:36	POLSKA PIOSENKA
	OGŁOSZENIA + REKLAMA: ELEKTRONICZNA TECZKA OGŁOSZEŃ: L:\Ramowka\Bieżąca PLIKI WORDA: TERMINARZ OGŁOSZEŃ i TREŚĆ OGŁOSZEŃ OGŁOSZENIA + REKLAMA
17:40	
17:42	MATERIAŁ Agencji Nieruchomości Rolnych - E. Pasternak
17:45	LOGOS, PIOSENKA
17:51	REKLAMA
17:52	MATERIAŁ JMD
17:55	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
17:55	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
18:00	INFORMACJE Z REGIONU
18:05	POLSKA PIOSENKA
18:09	REKLAMA
18:10	GOŚĆ POPOŁUDNIOWY / MATERIAŁ CIEKAWOSTKA (IAR)
18:18	ew. LOGOS, PIOSENKA
18:21	ew. MATERIAŁ JMD
18:24	REKLAMA
18:25	PIOSENKA
18:30	SKRÓT INFORMACJI Z KRAJU I ZE ŚWIATA
18:34	REKLAMA

18:35	GOŚĆ POPOŁUDNIOWY / ew. MATERIAŁ JMD
18:38	ew. POLSKA PIOSENKA
18:46	LOGOS, PIOSENKA
18:50	
18:55	REKLAMA
18:56	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
18:59	JEDNA DATA Z KALENDARIUM > ROZSZERZONA
19:00	INFORMACJE REGIONALNE
19:06	POLSKA PIOSENKA
19:09	REKLAMA
19:15	PODLASKI SERWIS SPORTOWY
19:25	LOGOS, PIOSENKA
19:26	REKLAMA
19:30	ZAPOWIEDZI PROGRAMOWE oraz POŻEGNANIE
19:35	BAJECZKI Z NIEBIESKIEJ KSIĄŻECZKI (DOBRANOCKA) pod redakcją: Ewy Pasternak
	20:00 - 23:00 DOBRY WIECZÓR Z RADIEM
20:00	PODLASIE
20:00	AUDYCJA WIECZORNA RADIA WATYKAŃSKIEGO
20:20	PODZIĘKOWANIA DLA DOBRODZIEJÓW RADIA
20:25	PIEŚŃ RELIGIJNA
20:28	INTENCJE RÓŻAŃCOWE
20:30	NABOŻEŃSTWO RÓŻAŃCOWE NA ANTENIE RADIA
20:35	prowadzi Parafia Szpaki
21:00	APEL JASNOGÓRSKI DŹWIĘK PAPIESKI i MODLITWA O RYCHŁĄ BEATYFIKACJĘ SŁUGI BOŻEGO JANA PAWŁA II
21:05	EWANGELIA / ROZWAŻANIE / LITANIA
21:10	PACIERZ WIECZORNY
21:15	PIEŚŃ RELIGIJNA
21:20	REKLAMA
21:25	RELIGIJNA PIOSENKA
21:27	INFORMATOR PIELGRZYMKOWY I DUSZPASTERSKI (POWTÓRKA Z GODZINY 15.30)
21:30	PIOSENKA
21:35	ŚWIAT LUDZKICH UCZUĆ, wieczorna audycja autorska pod redakcją Anny Kaszczyc
21:40	
23:00	Błogosławieństwo - emitujesz gdy w studiu nie ma księdza S/modlitwy/modlitwy na zakończenie programu (do wyboru) PIEŚŃ "Wszystkie nasze dzienne sprawy" (cała) ZAKOŃCZENIE PROGRAMU

KRP – przykładowa ramówka 2017 r. Materiały wewnętrzne KRP.

Poniedziałek, 29 maja

6:00 - 09:00 RadioRanek

05:30 **GODZINKI O NIEPOKALANYM POCZĘCIU NMP**

05:47 **POWITANIE**

05:50 **Pieśń/zapowiedź Eucharystii**

06:00 **EUCHARYSTIA Z SIEDLECKIEJ KATEDRY**

06:30 **NA ZAKOŃCZENIE GRAJ PIEŚŃ DO KOŃCA**

Po Eucharystii: Minęła godzina... (podajesz aktualną godzinę) Zakończyliśmy transmisję Eucharystii z siedleckiej katedry. Zapraszamy państwa do zgłaszania intencji mszalnych w sekretariacie Radia pod numerem 25/ 644 72 73

06:35 **Z życia Kościoła - bezpośrednio po Eucharystii**

06:55 **MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE**

07:00 **INFORMACJE Z REGIONU**

07:19 **KROPLA WIECZNOŚCI - krótka refleksja ewangeliczna na dziś**

07:24 **OGŁOSZENIA + REKLAMA:** L:\Ramowka\Bieżąca:
TERMINARZ OGŁOSZEŃ I TREŚĆ OGŁOSZEŃ OGŁOSZENIA + REKLAMA

07:30 **INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA**

07:40 **PRZEGLĄD PRASY - Adam Białczak**

07:55 **MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE**

08:00 **INFORMACJE Z REGIONU**

08:10 **"O TYM SIĘ MÓWI" - PORANNY WYWIAD RADIA PODLASIE Marcin Jabłkowski**

08:30 **INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA - skrót**

9:00 - 12:00 Dzień Dobry Podlasie	
09:00	INFORMACJE Z REGIONU PIOSENKA MATERIAŁ LOGOS, PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA
09:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA - skrót POLSKA PIOSENKA REKLAMA MATERIAŁ PIOSENKA LOGOS, PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA
10:00	INFORMACJE Z REGIONU PIOSENKA REKLAMA MATERIAŁ LOGOS, PIOSENKA MATERIAŁ PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA
10:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA - skrót PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA MATERIAŁ LOGOS, POLSKA PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA
11:00	INFORMACJE Z REGIONU POLSKA PIOSENKA REKLAMA MATERIAŁ PIOSENKA PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA
11:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA POLSKA PIOSENKA REKLAMA PIOSENKA
12:00 - 15:00 POPOŁUDNIK	
11:58	EWANGELIA DNIA
12:00	REGINA COELI (czyt. CELI) - MODLITWA POŁUDNIOWA

Katecheza: Z katechizmu Kościoła Katolickiego. [ks. Zbigniew Sobolewski i Joanna Kuczborska]

PIOSENKA
ZAPOWIEDŹ PROGRAMU
LOGOS, PIOSENKA
REKLAMA
PIOSENKA

12:30 INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA - skrót

POLSKA PIOSENKA
REKLAMA
PIOSENKA

12:40 AUDYCJE SPONSOROWANE

LOGOS, PIOSENKA
REKLAMA

MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE

13:00 INFORMACJE Z REGIONU

PIOSENKA

**13:10 OGŁOSZENIA + REKLAMA: L:\Ramowka\Bieżąca:
TERMINARZ OGŁOSZEŃ I TREŚĆ OGŁOSZEŃ OGŁOSZENIA + REKLAMA**

PIOSENKA

13:20 EXLIBRIS - audycja o książkach

PIOSENKA
REKLAMA
PIOSENKA

13:30 INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA - skrót

PIOSENKA
REKLAMA

13:40 PRASA KATOLICKA -

PIOSENKA

MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE

14:00 INFORMACJE Z REGIONU

PIOSENKA
REKLAMA
PIOSENKA
LOGOS, PIOSENKA
REKLAMA
PIOSENKA

14:30 INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA

PIOSENKA
REKLAMA

14:45 Z życia Kościoła

PIOSENKA/POŻEGNANIE

14:52 Dzienniczek Św. Siostry Faustyny

15:00 - 15:30 W NASZEJ RADIOWEJ RODZINIE

INTENCJE SŁUCHACZY

15:00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia

PIOSENKA
REKLAMA

KSIĘGA DOBRODZIEJÓW RADIA
POLSKA PIOSENKA

	15:30 - 18:00 PRZYSTANEK PODLASIE
	POWITANIE + ZAPOWIEDŹ PROGRAMU
	PIOSENKA
	REKLAMA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	PIOSENKA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	REKLAMA
	PIOSENKA
16:00	INFORMACJE Z REGIONU
	REKLAMA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	PIOSENKA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	REKLAMA
	PIOSENKA
16:30	INFORMACJE Z KRAJU I ZE ŚWIATA - skrót
	PIOSENKA
	REKLAMA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	PIOSENKA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	REKLAMA
	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
17:00	INFORMACJE Z REGIONU
	POLSKA PIOSENKA
	REKLAMA
17:10	FELIETON RADIA PODLASIE: [GRZEGORZ WELIK]
	PIOSENKA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	REKLAMA
	PIOSENKA
	MATERIAŁ /wejście reporterskie
	PIOSENKA
	REKLAMA
	MUZYCZNA PROPOZYCJA RADIA PODLASIE
18:00	INFORMACJE Z REGIONU
	PIOSENKA
18:10	"O TYM SIĘ MÓWI" - WYWIAD RADIA PODLASIE Marcin Jabłkowski (powtórka z rana)
	PIOSENKA
	REKLAMA
	PIOSENKA
18:30	DOGRYWKA - zestaw piosenek do 19.00 przygotowuje spiker
19:00	INFORMACJE Z REGIONU
	POLSKA PIOSENKA

	REKLAMA
19:15	PODLASKI SERWIS SPORTOWY LOGOS, PIOSENKA REKLAMA
19:30	BAJECZKI Z NIEBESKIEJ KSIĄŻECZKI (DOBRANOCKA) pod redakcją: Ewy Pasternak
	20:00 - 23:00 DOBRY WIECZÓR Z RADIEM PODLASIE SERWIS INFORMACYJNY ROZGŁOŚNI WATYKAŃSKIEJ
20:00	
20:20	PODZIĘKOWANIA DLA DOBRODZIEJÓW RADIA
20:25	PIEŚŃ RELIGIJNA
20:28	INTENCJE RÓŻAŃCOWE
20:30	NABOŻEŃSTWO RÓŻAŃCOWE NA ANTENIE RADIA prowadzi Koło Przyjaciół z Wohynia
20:58	BOGURODZICA (S/MODLITWY)
21:00	APEL JASNOGÓRSKI Modlitwy z modlitewnika radiowego Z nauczania świętego Jana Pawła II - P/ JP II + data
21:30	Z życia Kościoła REKLAMA PIOSENKA
21:40	ŚWIAT LUDZKICH UCZUĆ, wieczorna audycja autorska pod redakcją Anny Kaszczyc
23:00	ZAKOŃCZENIE PROGRAMU DZIENNEGO - POCZĄTEK NOCNEGO
23:07	PISMO ŚWIĘTE STAREGO TESTAMENTU
23:30	AUDYCJA WIECZORNA RADIA WATYKAŃSKIEGO

Prasa parafialna – przykładowe kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.

„W cieniu Kolegiaty”, 16.02.2014 r.

**NASZA GAZETKA
MA NOWY KSZTAŁT!!!!**

VI NIEDZIELA ZWYKŁA

Z niedzielnej Ewangelii

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Nie sądźcie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić. Zaprawdę bowiem powiadam wam: Dopóki niebo i ziemia nie przemną, ani jedna jota, ani jedna kreska nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko spełni. Ktokolwiek więc zniósłby jedno z tych przykazań, choćby najmniejszych, i uczyłby tak ludzi, ten będzie najmniejszy w królestwie niebieskim. A kto je wypełnia i uczy wypełniać, ten będzie wielki w królestwie niebieskim.

(Mt 5, 17-37)

Dzisiejszy Stół Słowa Bożego
w pytaniach:

1. Czy Boże przykazania obowiązują nas na zasadzie przymusu ze strony Boga, czy dobrowolności?
2. Czyją mądrość głoszą Apostołowie?
3. Jaki jest stosunek Pana Jezusa do Prawa i Proroków?
4. Na czym polega nowe prawo?

**W OCZEKIWANIU NA
KANONIZACJĘ BŁ. JANA PAWŁA II**

Kościół przyniósł Polsce Chrystusa - to znaczy klucz do rozumienia tej wielkiej i podstawowej rzeczywistości, jaką jest człowiek. Człowieka bowiem nie można do końca zrozumieć bez Chrystusa. A raczej: człowiek nie może siebie sam do końca zrozumieć bez Chrystusa. Nie może zrozumieć ani kim jest, ani jaka jest jego właściwa godność, ani jakie jest jego powołanie i ostateczne przeznaczenie. Nie może tego wszystkiego zrozumieć bez Chrystusa.

I dlatego Chrystusa nie można wyłączać z dziejów człowieka w jakimkolwiek miejscu ziemi. Nie można też bez Chrystusa zrozumieć dziejów Polski - przede wszystkim jako dziejów ludzi, którzy przeszli i przechodzą przez tę ziemię. Dzieje ludzi! Dzieje narodu są przede wszystkim dziejami ludzi. A dzieje każdego człowieka toczą się w Jezusie Chrystusie. W Nim stają się dziejami zbawienia.

*Z homilii Jana Pawła II
Warszawa, 2 czerwca 1997r.*

Prasa parafialna – przykładowe kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.

„Posłaniec świętej Teresy”, 2018 nr 9.

**POSŁANIEC
ŚWIĘTEJ TERESY**

ISSN 1730-3230
teresasiedlce.pl | Parafia pw. św. Teresy | Listopad nr 9 (240) 2018

Niepewność OCZEKIWANIA

Rozpoczynający się Adwent zaprasza nas do przygotowania serca na narodziny Jezusa – Bożego Syna. Warto zadbać, by nie zmarnować tego czasu nawracania.

20
LAT ISTNIENIA CZASOPISMA

3 o. Wiesław Zielonka OMI Rekolekcje	4 o. Krzysztof Pabian Świecznik	7 Ewa Adaszewska O co chodzi z tym adwentem?	14 Agata Leszczyńska To niesprawiedliwe!
--	---	--	--

Prasa parafialna – przykładowe kopie prasy z parafii diecezji siedleckiej.

„W cieniu krzyża”, 2004 nr 1.

SPRAWY BIEŻĄCE I KALENDARIUM

CO SIĘ DZIEJE

Rozpoczęły się prace przy wykańczeniu domu parafialnego. Obecnie zakłada się instalacje wodno-kanalizacyjną oraz elektryczną.

CO NAS CZEKA

21 kwietnia, godz. 17⁰⁰ – Bierzmowanie
25 kwietnia – Kocznicia I Komunii Świętej
8 maja – Święcenia Kapłańskie w Licheniu
 (wyjazd piątek godz. 14⁰⁰)
21-23 maja – Spokanie Młodych na Mariankach
23 maja, godz. 10⁰⁰ – I Komunia Święta
12 czerwca – Poświęcenia Bazyliki w Licheniu
 (wyjazd wczesne rano)

MARIANIE ZAPRASZAJĄ NA REKOLEKCJE

DLA MŁODZIEŻY MĘSKIEJ (III kl. gimnazjum i starsi)

30.04 - 03.05	Dni Skapienia LICHEN
29.06 - 05.07	Rekolekcje z indywidualnym prowadzeniem
	RZEPISKA
08.07 - 14.07	ZAKOPANE
16.07 - 22.07	ZAKOPANE
06.08 - 12.08	ZAKOPANE
26.07 - 02.08	OBOZ WĘDKOWY (dla wszystkich)
01.09 - 07.09	Rekolekcje dla studentów ZAKOPANE

NUMER PRZYGOTOWAŁ ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

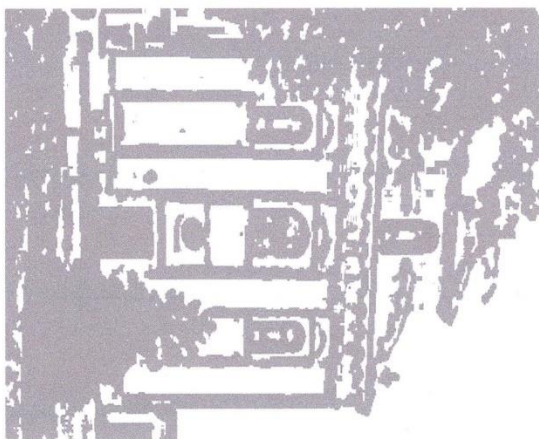
Bartęja Anna, Jarocki Michał, Kadaj Grzegorz, Kalicka Dorota,
 Królik Aleksandra, Magdziak Marek, Niedziarek Ilona,
 Olszewska Diana, Szostek Aleksandra, Wałas Katarzyna
 Opracowanie graficzne: Piotr Wyrcha
 Wspieranie duchowe zespołu: ks. Sławomir Homonicki MIC
Wydano za zgodą ks. Proboszcza

20

W CIENIU KRZYŻA

GAZETA SANKTUARIUM KRZYŻA ŚWIĘTEGO
 PRZY PARAFII PW. NARODZENIA SW. PAWŁA APOSTOŁA W SKÓRCU

1/2004 (1)

WIATAJ NAM KRZYŻU, KRZYŻU UWIELBIENY,
 TYŚ PRZEZ JEZUSA SKARB NAM ZDSTAWIONY,
 PRZEZ WIEKI CAŁE Z NAMI PODZOSTAJESZ,
 WIARY I MĘSTWA W TRUDACH NAM DODAJESZ.

OPIEKUN

Tygodnik Parafialny

Numer 46 (488)

15 listopada 2009 r.

Parafia Św. Józefa

Siedlce

Oplata dobrowolna

Święty Józefie, Patronie naszej Parafii, Ozdobo życia rodzinnego, módl się za nami.

W TYM NUMERZE:

1. Myśl tygodnia
2. Różaniec młodych
3. Za tych, co zgineli
4. Kalendarz nowego tygodnia
5. Caritas dla Ukrainy
6. Kościół w potrzebie
7. W Parafii i Diecezji
8. W tym tygodniu
9. Z historii szkoły
10. Zapowiedzi przedślubne
11. Dobry humor
12. Redakcyjna stopka

MYŚL TYGODNIA

Oj, co to będzie mówimy, słuchając dzisiejszej Ewangelii, w której „Jezus powiedział do swoich uczniów: W owe dni, po tym ucisku, słońce się zaćmi i księżyc nie da swego blasku. Gwiazdy będą padać z nieba” (Mt 13,24-32).

Wstrząśnięte moce niebieskie, wielki ucisk, zmartwychwstanie umarłych, sąd Boży, nagroda i kara wieczna – nie są to tematy, o których słucha się z przyjemnością. W Eucharystii staje pośród nas Jezus Chrystus, którego miłość, objawiona w ofierze krzyżowej, okazała się większa niż wszystkie nasze grzechy. Trwale i pełne szczęście możemy odnajść tylko w wiernym oddaniu się Jemu, gdyż tylko On ma moc nas uwolnić od największego leku człowieka – leku przed wiecznym bezsenssem, pustką i osamotnieniem śmierci.

ŁZA ZA ZMARŁYMI WYPAROWUJE, KWIAT NA GROBIE ZWIEDNIE, ZAPALONE ŚWIATŁO ZGAŚNIE, MODLITWA NATOMIAST DOCIERA DO SERCA NAJWYŻSZEGO.

Św. Augustyn (334-430)

RÓZANIEC MŁODYCH

W najbliższą środę, 18 listopada Kościół wspomina Bł. Karolinę Kózkówną, Dziewicę i Męczennicę, która zginęła w wieku 16 lat, broniąc przed rosyjskim żołnierzem swojego dzieciństwa. Była ona wielką czcicielką Maryi, codziennie odmawiała Różaniec, apostołowała w swym środowisku, nauczała dzieci i dorosłych.

Już od 1 października rozpoczęła się krucjata modlitwy różańcowej prowadzona przez młodzież i w intencji młodzieży. Ideę Żywego Różańca błogosławionej Karoliny Kózkówny propaguje Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, którego jest patronką. W dniu 2 sierpnia br. czciciele Bł. Karoliny Kózkówny obchodzili 111 rocznicę jej urodzin. W darach ofiarnych, w Sanktuarium błogosławionej w miejscowości Zabawa (Diecezja Tamowska) złożyli ideę utworzenia żywego różańca. Do wspólnej modlitwy młodych za młodych zapraszają członkowie parafialnego oddziału KSM wraz z ks. Marcinem

Baranem - wikariuszem przy tamtejszym Sanktuarium. Wszystkich, którzy pragną włączyć się w to dzieło, zachęcając do odwiedzenia strony poświęconej inicjatywie: www.karolina.ksm.iap.pl.

Zmiana tajemnic różańcowych dokonuje się drogą internetową, każdego dziesiątego dnia miesiąca. Wtedy też w Sanktuarium w Zabawie o godz. 17.00 zostanie odprawiona Msza święta w intencji rychłej kanonizacji patronki i w intencjach pielgrzymów. Natomiast po Eucharystii młodzież Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży wraz z pielgrzymami będzie się gromadzić przy sarkofagu błogosławionej na modlitewnym czuwaniu. We wszystkich nabożeństwach odbywających się w Sanktuarium można uczestniczyć za pośrednictwem Internetu dzięki kamerze zainstalowanej w kościele. Ponadto, na stronie internetowej znajduje się skrzynka intencji, do której można składać swe prośby i dziękczynienia.

Niech dar Żywego Różańca będzie darem dla błogosławionej Karoliny, podziękowaniem za ukazanie nam drogi ku prawdziwemu szczęściu, ale przede wszystkim niech będzie darem dla nas samych i wszystkich, którzy tej modlitwy tak bardzo potrzebujemy.

Z poważaniem Marcin Szczęsny, Przewodniczący Prezydium KR KSM, tel. 507 158 482

OFIAROM WYPADKÓW

Dziś (15.11) obchodzony jest Światowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków Drogowych. W miniony piątek - 13 listopada została zainaugurowana w Sejmie R.P. Konferencja poświęcona ofiarom wypadków drogowych pod hasłem „Ofiary Wypadków Drogowych - Nasza Wspólna Odpowiedzialność”.

Jej celem jest m.in. zainicjowanie kampanii społecznej i powstanie szerokiej koalicji na rzecz bezpieczeństwa na drogach. Organizatorzy chcą wprowadzenia stałych i jednolitych działań profilaktycznych, które przyczynią się do zmiany mentalności i zachowań uczestników ruchu drogowego. O godzinie 10.30 minutą ciszy uczczono pamięć tragicznie zmarłych w wypadkach drogowych.

Dziś natomiast (w niedzielę 15 listopada) uczestnicy Konferencji udali się do wspomnianej już na tej stronie miejscowości Zabawa koło Tamowa, gdyż tam obok sanktuarium Bł. Karoliny Kózkówny ma powstać pomnik upamiętniający ofiary wypadków drogowych. Jego autorem jest tamowski artysta Jacek Kucaba.

GARMOUN • LUKÓW • MINSK MAZOWIECKI • SIEDLICE • SOKOŁÓW PODLASKI • WEGRÓW

NOWE ECHO Podlasia

TYGODNIK

Numer 1/91 24.02.1991 r. CENA 1000 zł

NOWY TYGODNIK

Janusz miał tenże nowy tygodnik gęsto na miły kłopot i zaprezentowaniem się publikacji. Niewielki wycisk przedrukowany na rozkładzie jako gazetki niedzielne. I to wreszcie. A dłużej już nie wytrzymał i zainicjował nowy, tygodnik przystosowany do warunków lokalnych. W tym celu wybrał sobie tytuł „Echo Podlasia”. W tym celu wybrał sobie tytuł „Echo Podlasia”. W tym celu wybrał sobie tytuł „Echo Podlasia”.

Wskazy w naszym kraju zawsze wyprzedzały trybony na Siedlicach, w których wykładają się po trzy cztery strony pism regionalnych. W tym celu wybrał sobie tytuł „Echo Podlasia”.

Wskazy w naszym kraju zawsze wyprzedzały trybony na Siedlicach, w których wykładają się po trzy cztery strony pism regionalnych. W tym celu wybrał sobie tytuł „Echo Podlasia”.

ZASYPAŁO!

Na 100-kilometry do starych miasteczek do paręty wsi. Zima pokochała nie tylko, ale podziękowała. Jak nie podziękowała w tym celu wybrał sobie tytuł „Echo Podlasia”.

NOWA GMINA

Pod koniec ubiegłego roku Rada Ministrów podjęła decyzję o utworzeniu w województwie siedleckim powiatu Działoszyński. Powiat ten obejmował obszar o powierzchni 170 km².

DUNCZYCY W SIEDLACH

ZDZIERAJĄ BO MUSZA

Przed południem Gmina miał trader podłogi – wchodziła podłoga do stornamentów. Ma być to podłoga, która będzie służyła do stornamentów. Ma być to podłoga, która będzie służyła do stornamentów.

DROGI – ŚLIZGAWKI

Dość ciepły i jasny dzień, temperatura w ostatnich godzinach dnia dochodziła do 10 stopni Celsjusza. Drogi były śliskie, a kierowcy musieli być ostrożni.

JESZCZE NIE STRAJK

Osiem dni temu w WKS „Motuski” w Siedlicach trwa strajk pracowników. Pracownicy domagali się podwyżki płacy i poprawy warunków pracy. Strajk trwa od czasu wyjazdu na urlop kierownika zakładu.

PRZED KONGRESEM „PC”

W dniach 1-2 marca odbył się I Kongres „Przemysłowców Centrali”. Kongres odbył się w Warszawie i przetrwał do 1991 roku. Kongres przetrwał do 1991 roku.

DELEGACI „S”

W dniach 23-24 lutego do Siedlic przyjechała delegacja „S”. Delegacja składała się z przedstawicieli różnych organizacji i instytucji. Delegacja składała się z przedstawicieli różnych organizacji i instytucji.

GARWOLIN • ŁUKÓW • MIŃSK MAZOWIECKI • SIEDLCE • SOKOŁÓW PODLASKI • WĘGRÓW

Nowe ECHO Podlasia

TYGODNIK

Numer 2/91 3.03.1991 r. CENA 1000 zł

NAWET LECHO CZYTA:

Przedstawienie: 1991 r.

PEWEX podejrzliwy

Złoty awansuje...
 Pewex ma być...
 W sprawie bezrobocia...
 1000 zł od głowy...
 W sprawie bezrobocia...
 1000 zł od głowy...

ROLNICZA „SOLIDARNOSĆ” OSTRZEŻA

22 lutego w Siedlcach odbyło się spotkanie...
 Rolnicza „Solidarność” ostrzega...
 W sprawie bezrobocia...
 1000 zł od głowy...

CHŁOPI REPRESJONOWANI

W niedzielę 24 lutego br. w sąsił Urzędzie...
 W sprawie bezrobocia...
 1000 zł od głowy...

MIŃSK MAZOWIECKI

W Mińsku Mazowieckim przy ul. Wągrowej...
 W sprawie bezrobocia...
 1000 zł od głowy...

GARWOLIN • ŁUKÓW • MIŃSK MAZOWIECKI • SIEDLCE • SOKOŁÓW PODLASKI • WĘGRÓW

Podlasia

TYGODNIK

Numer 9/91 21.04.1991 r. CENA 1000 zł

OSWIADCZENIE KKO

NIE KOMUNIE

W ostatnich tygodniach obserwowaliśmy w prasie i w mediach wiele wypowiedzi i artykułów, które w sposób jednoznaczny i jednostronny przedstawiały obraz sytuacji w naszym kraju. W szczególności chodziło o sytuację w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie. W tym celu chcemy przedstawić nasz punkt widzenia na temat sytuacji w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie. W tym celu chcemy przedstawić nasz punkt widzenia na temat sytuacji w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie.

DASY PANA PREZYDENTA

Nie od dziś wiadomo, że w ostatnich tygodniach w Warszawie odbyły się liczne spotkania i rozmowy. W tym celu chcemy przedstawić nasz punkt widzenia na temat sytuacji w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie.

KRAJOWY KOMITET OBYWATELSKI

Przez ten czas nie odwołaliśmy się do władzy, nie odwołaliśmy się do władzy, nie odwołaliśmy się do władzy. W tym celu chcemy przedstawić nasz punkt widzenia na temat sytuacji w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie.

Wskazanie aptek protestują

AKT ROZPACZY

W związku z tym, że w Warszawie odbyły się liczne spotkania i rozmowy. W tym celu chcemy przedstawić nasz punkt widzenia na temat sytuacji w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie.

KOLEJNA AFERA?

W tym celu chcemy przedstawić nasz punkt widzenia na temat sytuacji w Zakładzie Komunistycznym (ZK) w Warszawie.

40. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 41. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 42. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 43. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 44. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 45. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 46. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 47. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 48. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 49. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 50. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 51. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 52. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 53. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 54. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 55. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 56. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 57. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 58. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 59. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 60. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 61. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 62. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 63. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 64. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 65. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 66. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 67. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 68. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 69. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 70. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 71. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 72. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 73. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 74. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 75. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 76. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 77. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 78. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 79. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 80. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 81. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 82. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 83. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 84. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 85. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 86. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 87. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 88. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 89. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 90. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 91. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 92. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 93. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 94. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 95. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 96. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 97. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 98. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 99. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...
 100. Adres redakcji: 14-1100 Warszawa, ul. ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

Podpisane przez: ...

W NUMERZE: Podlaska Szkoła Artystyczna - kto podcina skrzydła? (s.8) * Rudka - ostatnia szansa (s.8) * Policyjne interwencje (s.9) * Z wizytą w laskarzewskiej „Pollenie” (s.3) * Mińskie rozterki (s.3) * Program TVP od środy do środy * Relaks (s.16)

GARWOLIN * ŁUKÓW * MIŃSK MAZOWECKI * SIEDLCE * SOKOŁÓW PODLASKI * WEGRÓW

ECHO Podlasia

TYGODNIK WOJEWÓDZTWA SIEDLECKIEGO

NUMER 16 (61) 92

25 kwietnia 1992 r.

CENA 2500 zł

22 KWIECZNIA - DZIEŃ MATKI ZIEMI

Zachłonne sterczałki lasu, trzka, do których odgrywa rolę w siewie, nasieroczenie powstaje przez rozpryskiwanie. W podziale jest regionem ciepłym i suchym. Co prawda widać śnieg i śnieg odśnieżony, ale doświadczenia z lat ubiegłych, a także z lat ubiegłych, mówią o tym, że w przyszłości będzie to teren suchy i ciepły. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

Oto jak przedstawia się program spotkań w ramach Święta Matki Ziemi, organizowanych przez Tymczasową Radę Powiatową w Siedlcach. 22 kwietnia (sobota) godz. 9.00 na ul. Armii Krajowej. 23 kwietnia (niedziela) godz. 10.00 w Siedlcach. 24 kwietnia (poniedziałek) godz. 10.00 w Siedlcach. 25 kwietnia (wtorek) godz. 10.00 w Siedlcach. 26 kwietnia (środa) godz. 10.00 w Siedlcach. 27 kwietnia (czwartek) godz. 10.00 w Siedlcach. 28 kwietnia (piątek) godz. 10.00 w Siedlcach. 29 kwietnia (sobota) godz. 10.00 w Siedlcach. 30 kwietnia (niedziela) godz. 10.00 w Siedlcach.

„PRUS” W POTRZEBIE

Tudnie warunki lokalne i Liczba Ogólnokształcącego im. B. Prusa w Siedlcach wzrosła do 1000 uczniów. W związku z tym konieczne jest powiększenie sali lekcyjnych. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

Dyrektor szkoły i Społeczny Komitet Rodzicielski starają się o to, aby w szkole panowała dobra atmosfera. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

Rudera

W Siedlcach, a także w Czarnym Krzyżu, panuje zima, nieprzebiega ona bezawaryjnie. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

WOJCIESZKÓW Na nowe

Dobrych kółka tworzą się w wielu miejscach. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

Rozbity krzyż

W miejscowości Żółka, gm. Stankowice, na drodze do Miłk, w kierunku Tłuszcz, doszło do wypadku. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

NAJTANSZE PALIWO NA PODLASIU!!!
oferuje
CIASTA
E-98 6.700 zł
E-94 6.500 zł
ON 4.500 zł
● Stacja Paliw Grzyńsk, tel./fax 382-79
● Stacja Paliw, Siedlce, ul. Brosska 17A, tel. 263-03
Ponadto prowadzimy sprzedaż hurtową i detaliczną w przeliczeniu. Prosimy o kontakt telefoniczny.
ZAPRASZAMY
Chcesz mieć więcej zapasów? Złóż to na Ciepło w Tłuszczu!
Ciepło - Stacja Paliw Grzyńsk - Siedlce.

SKLEPY MEBLOWE „FENIX”
ul. 10 Lutego 15 (dawna Krasnolęka), tel. 230-76
ul. Piłsudskiego 55, tel. 225-31
Zapraszamy
W godz. 10.00-18.00 w soboty 10.00-15.00
23-25-76

HURTOWNIA SŁODYCZY „DAWIS” s.c.
Siedlce, ul. 3-go Maja 50
POLECA
SZEROKI ASORTYMENT WYROBÓW CZERKOLADOWYCH
PIECZYWA CUKIERNICZEGO W OPAKOWANIACH FIRMOWYCH I SNIATKOWYCH
CENY KONKURENCYJNE ZAPRASZAMY do hurtowni oraz do sklepu w godz. 9-17

WIELKI SKLEP
W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze. W tym celu należy dbać o wodę i powietrze.

„Echo Podlasia”, Przykładowy artykuł na temat KRP

Nowe Echo Podlasia 19 (64)/92

NOMEN O MEN

Eryk

W tym tygodniu w naszym tygodniku „Nomen o Men” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

VIDEOTEKA

Ofiary wojny

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

Pieśń o sobie

Wiersz, to zdaje się nie mieć smyczy ni melodyjnej siły.

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

Kwiaty w domu

Sepolia (Saintpaulia)

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

Przepis tygodnia

Rodkiewki „Sherwood”

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

Jak zbudować konwerter UKF

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

Katolickie Radio Podlasia

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom. W tym tygodniu w „Echu Podlasia” będzie poświęcony w dwóch częściach i wyjątkowo krótko i treściwie wierszom i bajkom.

